

ანტონ ჭყონდიდელის ქადაგებანი

ყოვლად-სამღვდელოს

იმერეთის ეპისკოპოსის ბესარიონის

გამოცემა

ქუთაისი

სტამბა „მეურნის“ რედ. (ილია მ. ჭყონიასი)

1898

სარჩევი

	წინასიტყვაობა, თ. ჟორდანიასი	I-XII
	წინასიტყვაობა ავტორისა	5
თავი I	აღსარებისათვის	5
" II	მეცნიერებისა წვრთისათვის	14
" III	სიძვისათვის	23
" IV	მარხვისათვის	32
" V	სოფლის ამაოებისათვის	42
" VI	ცოდვისაგან მოქცევისათვის	51
" VII	მკვდართა აღდგომისათვის	63
" VIII	არა-წმიდის გზასა ზედა უსვლელობისათვის	75
" IX	ცაო და ყურად-იღე ქვეყანაო: მენი ვშვენ და აღვამაღლენ, ხოლო მათ შეუ- რაცხმევეს მე	85
" X	მზაკვარებისათვის	94
" XI	გულის წყრომისათვის	107
" XII	შურისათვის	118
" XIII	ამპარტავნებისთვის	129
" XIV	განსაცდელთა მოთმინებისათვის	140
" XV	სიყვარულისათვის	149
" XVI	მოწყალებისათვის	161
" XVII	განმკითხველობისათვის	171
" XVIII	მღვდელოებისათვის	183
" XIX	მონაზონებისათვის	194
" XX	ნაყროვნებისათვის	204
" XXI	ვეცხლის მოყვარებისათვის	215
" XXII	უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვირთი ჩემი სუბუქ არს	225

" XXIII ცუდათ მეტყველებისათვის	236
" XXIV შეცოდებათა მიტევებისათვის	247
" XXV სინანულისათვის	259
" XXVI სასოწარკვეთილებისათვის	270
" XXVII ლოცვისათვის	282
" XXVIII მათთვის, რომელნი ჰგონებენ გრძელსა ცხოვრებასა და ყოვნიან მოქცევად და სინანულად	294
" XXIX მათთვის, რომელნი ნაცვლად კეთილისა მიაგებენ ბოროტსა	306
" XXX ქრისტეანობისათვის	318
" XXXI უღირსებით ზიარებისათვის	330
" XXXII ანგარებისათვის	342
" XXXIII მცონარებისათვის	353
" XXXIV მორჩილებისათვის	365

წინასიტყვაობა

გულისხმიერი მკითხველი ადვილად დარწმუნდება, რომ წინამდებარესა ქადაგების წიგნს, გამოცემულს მისის მეუფების იმერეთის ეპისკოპოსის ბესარიონის საფასით, იმდენი ღირსება აქვს, რომ ის სამართლიანად უნდა იკითხებოდეს ყველა ქართველთა ეკლესიებში და შეგნებულს ოჯახებში, როგორც აწ განსვენებულის გაბრიელის ქადაგებანი.

პირველი ღირსება ანტონ ჭყონდიდელის ქადაგებათა არის მათი მარტივი და ყველასათვის გასაგები მდაბიო ენა. ამ ღირსებით ეს ქადაგება მაღლა დგას ყველა აქამდი ცნობილ ძველ მქადაგებელთა ნაწერებზე. მეორე და უდიდესი ღირსება ანტონის ქადაგებათა არის მათი საფუძვლიანობა: საქადაგებლად აღებულს საღვთისმეტყველო აზრს მქადაგებელი უხსნის მსმენელს ყოველ მხრით; ორატორს მუდამ სახეში ჰყავს წინ მდგომი მსმენელი, წამ და უწუმ მიმართავს მას კითხვებით; ამ კითხვებზე პასუხს აძლევინებს მას და იქვე თვალწინ ურღვევს ყოველ გვარს ცრუსა და საეჭვო აზრებს, ამასთან ორატორი მსმენელსაც კითხვებს აძლევინებს მქადაგებელისადმი ყოველს შემთხვევაში, სადაც კი შეიძლება რაიმე საეჭვო და საჭოჭმანო და გამოურკვეველი დარჩეს; მსმენელი ეკამათება მქადაგებელს, ებრძვის მას უკანასკნელს შეძლებამდე და დასასრულ სრულიად ერღვევა ყველა ეჭვები და მთლად ემონება მქადაგებლის აზრთა სიღრმეს და სიცხადეს. ერთის სიტყვით ანტონის ქადაგება ცხოველი და ხელოვნური ბაასია შორის მსმენელისა და მქადაგებლისა. ამ ღირსებითაც იშვიათი მქადაგებელი შეედრება ანტონ ჭყონდიდელს. – მესამე თვალ

საჩინო ღირსება ანტონისა არის მტკიცედ დგრომა საღმრთო წერილის ნიადაგზე, რაცა დიდად მისაბამია ახალ მქადაგებელთათვის... ამასთან ანტონი თუმცა ყოველს თვისს აზრს საღმრთო წერილის სიტყვებზე ამყარებს და აფუძნებს, მაგრამ საღმრთო ტექსტისგან მას ყოველთვის შემოაქვს ორიოდ სიტყვა და არა მთელი ტექსტი, გრძლად ამოწერილი, როგორც ახალ მქადაგებელთ ჩვეულებად მიუღიათ ერთი თვალსაჩინო თავისებურება სჭირს ანტონ ჭყონდიდლის ქადაგებათა: ხშირად, ძალიან ხშირად ძველს აღთქმიდამ გამოაქვს საბაასო საგანი, დასამტკიცებელი საბუთები, დამახასიათებელი მაგალითები. ამას ისიც უნდა დავურთოთ, რომ ძველ საისტორიო მაგალითებიდან მქადაგებელს აურჩევია სულ შვიდი-რვა უმთავრესნი მოთხრობანი, აგრეთვე ახალ აღთქმიდან რამდენიმე უმთავრესნივე, ამისგამო თითქმის ყოველს ქადაგებაში გესმისთ ისტორია ადამისი, კაინის ცოდვა, აბრაამის სარწმუნოება, თავგადასავალი ისაკ-იაკობ-იოსებისა, მოთხრობა მოსე და არონზე, და სხ. თუ ღრმად არ დაუვირდა მკითხველი, ეგონება მქადაგებელს მასალა შემოლევია და ერთსა-და-იმავეს უბრუნდებაო, მაგრამ ვინც გულისხმიერად წაიკითხავს, უსათუოდ დაინახავს, რომ მქადაგებელი თითოეულს ქადაგებაში ახალდა ახალ მხარეებს გამოაჩენს ერთსა და იმავე აღებულს ძველს გინა ახალს აღთქმის მოთხრობებში, ახალ გრძნობათა დაგიბადებს, ახალ აზრებს გამოგიწვევს და ახალ დასკვნათამდი მიგიყვანს გარდა ამისა ესრეთი მეთოდი ანუ ესრეთი ჩვეულება მქადაგებლისა იმ მხრითაც შესანიშნავია, რომ ვინც კი იცის თუნდაც მხოლოდ ის უმთავრესნი მოთხრობანი ძველ და ახალ აღთქმისანი (რომელნიც ყველა ქრისტიანემ უნდა იცოდეს), ყველას შეუძლია ანტონის ქადაგებათა საფუძვლიანად გაგება, რადგან მრავალ-გვარიანობა ყველა საქრისტიანო დოღმატებთა დაფუძნებულია იმ რაოდენმე მოთხრობებზე. – ცხადია, ანტონს სახეში ჰყავდა იმისთანა მსმენელნი, რომელთაც საქრისტიანო დოღმატთაგან მხოლოდ ეს უმთავრესნი მოთხრობანი იცოდნენ და ამიტომ მხოლოდ ამ ცოდნაზე შეეძლოთ დაემყარებინათ თავისი მსჯელობა.

განსაკუთრებითს შთაბეჭდილებას იძლევა ანტონის ქადაგება იქ, სადაც ორატორი აუარებელის საბუთებით და აუცილებელის სიცხადით დაგანახვებს რა ცოდვაში ყოფნას, რჩევას გაძლევს, გზას გიჩვენებს, თუ როგორ იხსნა თავი ცოდვათაგან. აქ ანტონის სიტყვა გამოუღვევლი სიმდიდრეა ზეციურის მადლისა, დაუშრეტელი ცეცხლი მამობრივის სიყვარულისა, უფსკრული მჭევრმეტყველების, დაუშრეტელი წყარო სინანულის ცრემლითა, აქ ანტონის სიტყვა საკვირველი ცეცხლია, რომელიც უკიდია ცოდვილს, მაგრამ არა სწვავს, არამედ აღადგენს და განაახლებს მას.

უკანასკნელ ისიც უნდა ვთქვათ, რომ ანტონის ქადაგებათა იოტის ოდენა გავლენაც არ ეტყობა სხოლასტიურის სკოლისა და არცა სხვა მქადაგებელთა.

აქ მოვიყვან რამდენსამე საბიოგრაფიო ცნობებს მქადაგებელზე. ჭყონდიდელ მიტროპოლიტი ანტონი, სახელგანთქმული მქადაგებელი და დიდებული ქრისტიანებრივი მოღვაწე, იყო დადიანის ოტიას ძე, რომელიც ჰმართავდა სამეგრელოს 1728–1744 წლებში. მამის სიკვდილს შემდეგ (1744 წელს) ახალგაზრდა ანტონი, რომლის სახელი ერობაში ჩვენ არ ვიცით, იზრდებოდა მისის ძმის კაცის სასახლეში, რომელიც დადიანობდა 1744–1788 წლამდე. მას ზრდიდა ღვთისმოყვარე დედა მისი, რაჭის ერისთავის შოშიტა III-ის ქალი, გულქან, რომელიც ქმრის სიკვდილს შემდეგ დიდხანს სცხოვრობდა (ის ცოცხალი იყო 1790 წელს) და დიდი გავლენა ჰქონდა სასახლეში. კაცია დადიანის და ანტონის გარდა მას ჰყვანდა კიდევ სამი ვაჟი, ანტონის ძმები: ნიკოლოზ, გიორგი და გრიგოლ და ერთი ქალი მარიამ, ცოლი იმერთა მეფის სოლომონ დიდის (ეს მარიამ დედოფალი მიიწვალა 1778 წ.)

გადადიანებულ ჩიქოვანებმა ის ჩვეულება შემოიღეს, რომ ჭყონდიდლად სვამდენ უსათუოდ თვისს სახლის კაცებს. მთელს ას სამოცდა რვა წლის მანძილში, ჩიქოვანთა დადიანობისაში, მხოლოდ ერთი ჭყონდიდელი ყოფილა სხვა კაცი (ლოლობერიძე ევდემოს), დანარჩენნი ყველა დადიანთა ახლო ნათესავნი იყვნენ *) ესრეთი ქცევა დადიანთა იყო ნაყოფი მათის პოლიტიკურის მოსაზრებისა: ჭყონდიდლებს დიდი გავლენა ჰქონდათ სამეგრელოში არა თუ როგორც უწარჩინებულესთა მღვდელმთავართა, არამედ როგორც დიდის შეძლებისა და ადგილ-მამულის მეპატრონეთა. ჭყონდიდელთ ეჭირათ ერთი წილი სამეგრელოსი – „საჭყონდლო“ და თვისს გამგეობაში ჰყავდათ დიდძალი ჯარი, რომელიც „საჭყონდლოდან“ იკრიბებოდა. რა თქმა უნდა, ასრეთი გავლენიანი და ძლიერი კათედრა რომ ორგულ კაცის ხელში ჩავარდნილიყო, სახიფათო გახდებოდა ჩიქოვან-დადიანთა მთავრობისათვის. ეს გარემოება იყო მიზეზი, რომ დადიანმა ოტიამაც ჩვეულებრივად ერთი თვისი შვილი, ნიკოლოზ, ბერად შეაყენა, რომ შემდეგ ჭყონდიდელის გრიგოლ დადიან-ჩიქოვანისა დაესვა ჭყონდიდლად რაკი სრულ წლოვანი შეიქნა ნიკოლოზ, მას ებოძა მღვდელმონაზონობა, და ჭყონდიდლის მოადგილედ ითვლებოდა, მაგრამ ნიკოლოზ ვერ გამოდგა ღირსეული ბერი: ის ეროვნულს ცხოვრებას მისდევდა, ნადირობაში და ქორ-მიმინობაში მონაწილეობას იღებდა.

---

*) პირველი ჭყონდიდელი ჩიქოვანი იყო კაცია I-ის ძმა გაბრიელ I-ლი (1660–1689 წ. ახ.), რომელმაც უშოვა კაცია ჩიქოვანს დადიანობა; მერე ევდემოს ლოლობერიძე (1720–1734 ახ.) სხვა ჭყონდიდელნი ყველა დადიან-ჩიქოვანები იყვნენ: გიორგი დადიანის ძე გაბრიელ II (1690-1719); ბეჟან დადიანის ძე (1760-1777 წ.); ანტონ ოტიას ძე (1777-1789); ბესარიონ კაცის ძე (1789-1792 და 1794-1828); იოანე კაცის ძე (1792-1794).

რამდენთამე პატიოსანთა მოხუცებულ სამღვდელო პირთაგან გამიგონია შემდეგი შემთხვევა ამ ნიკოლოზ ბერის ცხოვრებიდან, რომელმაც ახალგაზრდა ანტონი აიძულა ბერად შემდგარიყო. ერთხელ ზემოხსენებული ნიკოლოზ, ანტონის ძმა, მთელი დღე ყურდგლის ნადირობაში მონაწილეობდა; წვიმა მოუვიდა და სრულიად დასველდა; საღამო ჟამს გამოდარდა და ნიკოლოზ ბერმა თვისი დასველებული ბერული ქუდი ღობის მარგილზე ჩამოკიდა გასაშრობად. ქუდი გაშრა, მაგრამ წინანდელი სახე შეცვალა: ზემო ნაწილი ქუდისა მარგილისაგან აიბურთა და თუმცა პატრონი დიდად სცდილობდა, თავის კალაპოტში არ დგებოდა. ამ ქუდით ნიკოლოზ ბერი სადარბაზო ოთახში ბრძანდებოდა საპატო საზოგადოებაში, კაცია დადიანის სასახლეში. ყველამ მიაქცია ყურადღება ნიკოლოზ ბერის ქუდს და მისს ამო ცოდვილს, რომ ქუდი თვისს ალაგას დამდგარ იყო და საზოგადოებას არ შეემჩნია მისი უსახობა. შეიქნა ჩურჩული და სიცილი. მაშინ ახალგაზრდა ანტონი წამოდგა და მოახსენა თვისს ძმას ნიკოლოზს: „ძმაო, გეტყობა, რომ ბერობას ღირსეულად ვერ ატარებ და ცოდვაში ჩააგდებ შენს ნათესავთა; შენ საერო საქმეთადმი დაგიძს გული და არ შეგიძლია ტვირთვა მონაზონობის მძიმე უღლისა: „არ ძალ-გიძს მონებად ორთა უფალთა“. გვედრები, დააგდე ბერობა და შენ მაგიერ მე ვიტვირთებ ამ საქმეს“. ნიკოლოზმა მართლა დააგდო ბერობა, ცოლი შეირთო და მთელი დანარჩენი ცხოვრება ეროვნობაში გაატარა. ის მოკვდა 1784 წელს *). მის მაგივრად ბერად შედგა ანტონი.

ანტონის აღზრდაზე ნაკლები ცნობებია დარჩენილი. მოხუცებულ სამღვდელო პირთაგან გამიგონია, რომ მან მიიღო პირველდაწყებითი სწავლა გულქან დედოფლისაგან, რომელმაც შთაბერა მას ის ცხოველი სარწმუნოება, რომლითაც თვით იყო აღტყინებული. გულქან ეკუთვნოდა იმ გუნდს ძველ დედებისას, რომელნიც განთქმულნი იყვნენ ღვთის და მოყვასთა სიყვარულით, ოჯახის ერთგულობით და მხნეობითა, რომელნიც წირვა-ლოცვას არ აკლებდენ, ყოველდღე ორჯერ დილა-საღამოს წაიკითხვიდენ დადებული ლოცვათა ლოცვანის წიგნში, წელიწადში რამდენჯერმე ღამეს უთევდენ და ორჯერ მაინც ეზიარებოდენ, რადგან ანტონი საერო

---

*) ამის ცოლი ქსნის ერისთავის ქალი ანასტასია და შვილი მისი გიორგი 1806 წელს ცოცხალნი იყვნენ. გიორგის ცოლი იყო მიქელაძის ასული მარიამ. ამათგან გამოდის შტო აწინდელ დადიანთა ელიზბარიშვილთა. ნიკოლოზის ძმის გიორგის შვილი იყო „დიდი ნიკო“, ფრიად ცნობილი მემკვიდრე, მქადაგებელი, მწერალი და პოლიტიკური მოღვაწე, რომელიც მოკვდა 1834 წელს გენერლის ხარისხში. „დიდ-ნიკოს“ ფერადიანი სურათი მე ვნახე ქართლში, სოფელს ტირმისში ბ. სულხანიშვილის სასახლეში.

კაცად იზრდებოდა, მას შეასწავლეს, გარდა საღმრთო წერილისა, რომლითაც იწყებოდა მაშინ ყოველი პირველ-დაწყებითი სწავლა, საერო წიგნები, მელექსეთა ნაწერები და განსაკუთრებით თათრული ენა, იმ დროს მეტად საჭირო ყველა დარბაისელ გვამისათვის. მაგრამ როდესაც ანტონი ბერად შედგა, მან უმეტესად იგრძნო წყურვილი საეკლესიო განათლებისადმი და ამ წყურვილის მოსაკლავად მას მისცეს რჩეული ბერები მარტვილისა, რომელთა ზედადგომით ის სწავლობდა წმიდა მამების თხუზულებათა. შესავსებლად განათლებისა მას მოგვარეს „ფრანგთა“ ბერები, ანუ კათოლიკის სარწმუნოების მქადაგებელნი. ამათის შემწეობით ანტონს უნდა შეესწავლა ამ დროს მიღებული სხოლასტიკური ფილოსოფია. მაგრამ ანტონს არ მოეწონა ფრანგების ქცევა და არცა მათი სწავლა. ანტონმა შეატყო, რომ ფრანგის ბერები მწვალებლობას ღვარძლს ურევდენ მართლმადიდებლობითის მოძღვრებაში. ერთჯერ, სადილობის დროს, ანტონმა უთხრა კათოლიკე ბერს: „აბა თუ შეგიძლია ამ წყლიან ჭიქაში ღვინო ჩაასხა, ისე რომ წყალს არ გაერიოსო“. კათოლიკე მოძღვარმა ამისი შეუძლებლობა მოახსენა. მაშინ ანტონმა უთხრა: „როგორც ერთს ჭიქაში წყალი და ღვინო არ ჩაისხმის ისე, რომ ერთმანეთში არ გაერიოს, ეგრეთვე ერთის კაცის გონება ვერ დაიტევს მართლმადიდებლობითს და მწვალებლობითსა მოძღვრებათა, ისე რომ ერთი მეორეს არ გაჭრიოსო“, და ამ დღიდან დაითხოვა კათოლიკე მოძღვარი. სურვილი სწავლისადმი არ ასვენებდა ანტონს, „ურვა მაქვნდა სწავლისა და მკურნალსა ვეძიებდ“ – სწერს თვით ანტონი. სამეგრელოში ხმა იყო დავარდნილი, რომ ქართლში საფილოსოფიო სკოლა არისო გახსნილი და ამის გამო მან გადასწყვიტა წასვლა ერეკლე მეფის სასახლეში, სადაც მას სრული იმედი ჰქონდა სიყვარულით მიღებისა, რადგან დარეჯან დედოფალი, ერეკლე მეფის მეუღლე, იყო მისი მკვიდრი მამიდა, ოტია დადიანის ძმის კაცის ასული, რომელიც, მისთხოვდა ერეკლეს 1750 წელს. *) ანტონიმ მართლა შეასრულა თვისი სურვილი და 1757 წლის ახლო ხანებში წამოვიდა ქართლს მამიდასთან სწავლის მისაღებად. აი რასა სწერს თვით ანტონი წინასიტყვაობაში მისგან თარგმნილის ლოლიკისა: „წარმოვედ (სწავლად) სამეფოსა ქალაქსა, შორსა სოფელსა თფილისსა ეგრელოით (ესე იგი სამეგრელოით) არა განბნევად სიმდიდრისა, არამედ მოსაღებად გოლისა თაფლისა... თფილისს ვიხილენ მრავალნი წარმატებულად ხედვათა შინა ფილოსოფოსობათა, რამეთუ ბრწყინვალესა ირაკლის მე-

*) შემდეგ 1765 წელს, 16 ნოემბერს, ანტონის მამა კაცია დადიანმა შეირთო ერეკლე მეფის დაი, ელისაბედ და სამეგრელოს სამთავრო სახლი უფრო მკვიდრად შეუკავშირდა ქართლისას.

ორეს, დიდსა მეფესა, ადგო სხოლა ქალაქსა თელავს და მუნით წრთენილ იყვნენ; და ამასვე მეფეს მოეპოვა სხოლაპეტი და მოძღვრად სიბრძნისა ჰარმანთა მღვდელი ფილიპე ესე ვითარისა მოძღვრებისა პატივსა, და ამა მოძღვართა მიერ და ამის ერთის რჩეულ მოწაფისა ზაქარიას მიერ მიიღო უღირსებამცა ჩემმან წვრთილებათა ხედვათა შინა ფილოსოფობათა“...

ამ ძვირფასს ცნობებისაგან საგულისხმებელია, რომ ირაკლი მეფეს სკოლა აღუგია თელავი იმ დროს, როდესაც კახეთის მეფედ ითვლებოდა, ესე იგი 1762 წლამდე. შემდეგ ეს სკოლა, როგორც ვიცით, სასულიერო სემინარიად გადაკეთდა ცნობილის არქიმანდრიტის გაიოზის თაოსნობით, ანტონისაგან დასახელებული მისი მასწავლებელი ზაქარია უეჭველად არის ისტორიაში და მწერლობაში ცნობილი ზაქარია ხუცესი გაბაშვილი (იგივე გაბაონელი), დიდი მოწინააღმდეგე კათოლიკოზის ანტონ I-ისა, კაცი ფრიად განსწავლული, ღრმად მცოდნე ქართულის ენისა და მწერლობისა, რომელიც განდევნა საქართველოდამ კათოლიკოზმა ანტონ შემდეგ მისის რუსეთიდამ დაბრუნებისა 1764 წელს. ამ ზაქარიას ძენი ისაკ და ქართველთა ბერანჟე – „ბესიკი“ (იგივე ბესარიონ) ცნობილნი არიან ქართულს მწერლობაში.

რამდენს ხანს დაჰყო ანტონიმ თელავში ან თფილისში ჩვენ არ ვიცით. ეს კი ვიცით, რომ სამეგრელოში დაბრუნების შემდეგ მან მიიღო (1760 ან 1761 წელს) ცაგარლის საეპისკოპოსო კათედრა (ცაგერლობასაც დადიან-ჩიქოვანნი თვისს სახლის კაცებს აძლევდენ) და მალე განითქვა სახელი მჭევრმეტყველობისა. მოგვითხრობენ, რომ ქართლის კათოლიკოზმა ანტონიმ ისურვა ამ ახალ ფილოსოფოსის ნახვა და მისი ქადაგების გაგონება. ანტონს მართლა მოუხდა თფილისში წასვლა 1765 წელს, როდესაც ერეკლეს დაი ელისაბედ მისთხოვდა დადიანს კაცისა, ანტონის ძმას. წირვის დროს ახალგაზრდა ანტონს ხელში მისცეს დაუწერელი ქაღალდი. მაშინდელ ჩვეულებით ეს იმას ნიშნავდა, რომ მას უნდა ქადაგება ეთქვა, ის დღე ყოფილა სულის წმიდის მოფენა და ანტონმა ქადაგება წარმოსთქვა სული წმიდაზე ისრეთის ხელოვნებით, რომ აღტაცებულს ანტონ კათოლიკოზს იქვე ამბიონზე გადაუკოცნია მჭევრმეთქვი მქადაგებელი, ამას შემდეგ თურმე დიდი ერთობა ჰქონიათ ორსავე ანტონს და ხშირი მიწერ-მოწერა. ახლა საუბედუროთ ხელთ არა მაქვს, მაგრამ ბევრგან შემხვედრია მათი მიწერ-მოწერისაგან ნაწყვეტი ლექსად, რომელთა შინაარსი ღვთისმეტყველებაა, იგავად ნათქვამი. ერთს ამგვარ წერილში ანტონ კათოლიკოზი უწოდს ახალგაზრდა ანტონ ცაგერელს „არონისებრ ძველი მღვდელი“. ესე იგი, თუმც შენ წლოვანებით ახალგაზრდა ხარო, მაგრამ ჭკუით ძველი, ანუ განვითარებული კაცი ხარო. 1777 წელს მიიცვალა ჭყონდიდელი გრიგოლ, ბეჟან დადიანის ძე და იმავე წელს ჭყონდიდლობა მიიღო ანტონ ცაგერელმა, ხოლო ცაგერლის კათედრა მიიღო მისმა ნათესავმა სოფრონმა. იტყვიან, რომ

ანტონ ყოველ წირვაზე ქადაგებას იტყოდაო და მისს სიტყვას განუზომელი გავლენა ჰქონდა მსმენელზე. ანტონი ყოფილა სრულის ტანისა და ახოვანი შეხედულობით. მკაფიოდ დად რიხიანად მეტყველი, პირუთვნეველი და უშიშარი მამხილებელი ძლიერთა და მანუგეშებელი ჩაგრულთა. მისს, მარხავათაგან განლელუს, პირის სახეზე აღბეჭდილი იყო ანგელოზებრივი სათნოება, რაიცა აორკეცებდა მისთა სიტყვათა ძლიერებას. ეს იყო კაცი, რომელსაც სამართლიანად შეეძლო ერთად პავლე მოციქულთან ეთქვა: „არა რაჲ დავიდევ გულსა ჩემსა, განა ხოლო იესო და ესეცა ჯვარცმული“. მისი ცხოვრება იყო სრული განხორციელება ქრისტეს მცნებათა: ყოველგვარი ხორციელი ფუფუნება უარ ჰყო, მარხვას და მოთმინებას მისცა თავი, უპერანგ-ამხანაგო შიშველ ტანზე იცვამდა უსარჩულო მქისე ჩოხას და შეუბილწებისათვის ღია შარვალს, რომ ხორცისათვის ხელი არ ეხლო. ესრეთსავე ცხოვრებას თხოულობდა ბერებისაგან, რომელნიც, როგორც სჩანს ანტონის ქადაგებათაგან, ვერ იტანდენ ესრეთს სასტიკს ცხოვრებას და დრტვინვიდენ. მისის ბრძანებით საჰყოინდლო სახლში მუდამ დღე მზადდებოდა სადილი ღარიბ-ღატაკთათვის; ეს ჩვეულება ყველა ჰყონდიდლებს ჰქონიათ 1853 წლამდე და ზოგიერთებს შემდეგაც.

საეპარქიო საქმეებში გართული ანტონი არ ივიწყებდა თავისის თავის განვითარებასაც; ის არას ზოგვიდა წიგნების შეძენისათვის მისის ძვირფასის წიგნთსაცავისაგან ახლა ნატამალიდა დარჩენილი მარტვილის საკრებულო ტაძარში და ნახარებაუს მონასტერში (ორ ვერსზე მარტვილიდამ). უკანასკნელს მონასტერში დარჩენილა ანტონ ჰყონდიდელისაგან 1785 წელს თარგმნილი ლოდიკა, რომლის წინასიტყვაობაში ანტონი სხვათა შორის სწერს: „ყოველთა მიერ მასმიოდა ქება ამის წიგნისა“, ამისათვის უშოვნია რა ეს წიგნი სომხურს ენაზე, მოუწადინებია მისი გადმოქართულება და მოუწვევიათ იგივე მღვდელი ფილიპე (წინეთ თელავის სხოლაპეტი). „თანაჯერჩინებითა დიდისა მთავრისა ძმისა ჩემისა საეგრელოჲსა და თავკერის მპყრობელსა კაციასითა, და ვიწყეთ (ანტონიმ და ფილიპემ) გადმოცემად ესრეთ, რამეთუ იგი მღვდელი ფილიპე გადმოსცემდა ჰარმანულთაგან ენათა ჩვენსა ზედა ენასა, რაოდენცა ძალ-ედვა და მეც შეძლებისაებრ წესიერ კანონითა ვკარგევდ ჩვენსა ზედა ენასა, ვითარცა აწ იხილვების“.

მე-XVIII საუკუნეში სამეგრელოში ზოგიერთ მაღარ გვარის კაცებმა ტყვის ყიდვა შემოიღეს (ჰყიდდენ უფრო თათრებზე ფოთში, ყულევში და სოხუმში), რომლის წინააღმდეგ ანტონი აღიჭურვა არათუ სიტყვით, არამედ საქმითაც. ტყვის მყიდველთ შეაჩვენებდა, მისს სახლში მღვდელს არ შეუშვებდა, მისს სოფელში ეკლესიას ჰკეტავდა. ასე მოექცა ფაღავებს და ჩიჩუბს. 1792 და 1794 წელს აგვისტოს 2-ს ანტონის თავმჯდომარეობით იქმნა სამღვდელო კრება, რომელმან დაადგინა: ტყვის მყიდველ თავადების სოფლებში ყვე-

ლა ეკლესიები დაიხუროს, ყველა მღვდელმოქმედება იმათ ოჯახში დაეყენოს, გარდა ნათლისღებისა. რასაკვირველია, ესრეთი სასტიკი ზომა ყოველთვის მიზანს მიაღწევდა, დამნაშავენი შენდობას თხოულობდენ, საკანონოს იხდიდენ და გაყიდულ ტყვეს გამოიხსნიდენ. ამ გვარი საბუთები მრავალი იპოვება აქამომდე მოღწეულს სიგელ-გუჯრებში.

ამასთან ანტონი დიდად სცდილობდა გურულებს და მეგრელებს შორის ერთობა ჩამოეგდო. ამ მიზნით 1783 წელს ანტონმა გააგზავნა არქიმანდრიტი გერმანე (ელიავა) გიორგი გურიელთან მოსალაპარაკებლად და მშვიდობის ჩამოსაგდებად. მარტვილის სიგელებში ჩვენ ვიპოვეთ ერთი (№№ 108 და 302), რომელშიც გურიელი გიორგი და მისი შვილები სვიმონ, ვახტანგ, ქაიხოსრო და ლევან სწერენ: „ქვეყნის შფოთისაგან და უმსგავსოთა კაცთაგან გურიასა და საჭყოიდლოს შუა მრავალი შფოთი, მტერობა და ქურდობა მომხდარიყო. ახლა მშვიდობა ვინებეთ ჩვენცა და ჭყონდიდელ მიტროპოლიტმა ანტონიმ და მათის ბრძანებით თქვენ (არქიმანდრიტი გერმანე) ჩვენთან მოდით მტრობისა დახსნისათვის და მშვიდობის ყოფისათვის... მტერობა დავხსენით და მშვიდობა შემოვიყვანეთ... სწორეს სამართლის მიცემით... ამა პირობით, რომ თუ თქვენის ქვეყნის კაცმა პირ აქეთ ჩვენს მამულზე არაფერი იმარცხოს, ჩვენის ქვეყნის კაცმა, ჩვენის ბრძანების მორჩილმა, თქვენს ქვეყანაზე არც იმტროს, არც იქურდოს, არც უსამართლობა ქნას და შეძლების მსგავსად თქვენის ბატონის ერთგულობისა და თქვენის ქვეყნის ერთობასა და სიყვარულზედ დამტკიცდენ... თუ ვისმე ამისთანები შეამჩნდეს, ჩემს ღალატად მოვითხოვო... დაიწერა ქორონიკონა ჩღჰგ“.

ანტონი ჭყონდიდლად იყო 1788 წლამდე. ამ წლის დასასრულს (6 დეკემბერს) მოკვდა მისი ძმა დადიანი კაცია და გაადადიანეს მისი შვილი, ათის წლის ყრმა, გრიგოლი. სამეგრელოს მართვა მძლავრ პირებს ჩაუვარდა ხელში და მრავალი უწესობა ხდებოდა. არ ვიცი, ეს იყო მიზეზი, თუ ანტონს მიიზიდავდა მონასტრული ცხოვრება და სრულიად მოშორება ქვეყნის ვარმისა და ამოებისაგან, მან 1789 წელს დაუტევა ჭყონდიდლობა და უბრალო ბერად შედგა მისგანვე გაშენებულს ნახარებოუს მონასტერში. ჭყონდიდლად დაიდგინა მისი ძმის წული ახალგაზრდა (26 წლის) ბესარიონი, უკანონო შვილი კაცია დადიანისა (ქორწინებამდე). ამბობენ, რომ ანტონს დიდად უყვარდა ეს ბესარიონი, როგორც ღირსეული კაცი და ამისთვის დაუთმოო მას თვისი კათედრა, მაგრამ მათი ერთობა მალე დაირღვა, რადგან მიზეზებისა გამო მათ შორის შთამოვარდა განხეთქილება და შფოთი. ბოლოს იქამდე მიაწია საქმემ, რომ ანტონიმ 1792 წლის დასასრულს მოახდინა კრება, რომელსაც უნდა გაერჩია მისი და ბესარიონის საქმე. კრებას დასწრებიან ეპისკოპოსნი ქუთა-

თელი დოსითეოსი, ხონელი ანტონ, ხინოწმიდელი იოანე, ცაიშელი გრიგოლ და შემოქმედელი იოსებ. კრების განჩინებით ბესარიონ გადააყენეს და ჭყონდიდლობდა დაახლოებით 1793-1794 წ, ეს იოანე არ ყოფილა განვითარებული და ღირსეული მღვდელმთავარი. ერთის საყვარელის კაცის (ყრუაშვილის) სიკვდილმა ისე დაალონა თურმე იოანე, რომ მან თვით დაანება თავი ჭყონდიდლობას და ისევ ცაგერში წავიდა, სადაც გაატარა დანარჩენი თვისი ცხოვრება (იოანე მოკვდა 1823 წ. 18 დეკემბერს). მაშინ ბესარიონ შეურიგდა ანტონს და ისევ დაიჭირა კათედრა ჭყონდიდლებისა, რომელსაც ჰმართავდა 1797 წლამ სიკვდილამდე (+16 ივლისს 1828 წ.).

დანარჩენი თვისი ცხოვრება 1789 წლიდან 1815 წლამდე ანტონიმ გაატარა სასტიკ ცხოვრებაში ნახარებოუს მონასტერში. ეს მონასტერი გაამდიდრა მან სიწმინდეებით, ძველ ხატებით, წიგნებით და დიდძალ მამულებით და გლეხებით. ჭყონდიდლობიდან გადადგომის წინა წელს, 188 წ., ყველა საეკლესიო მამულები ანტონმა გაათავისუფლებინა დადიანს კაცისა ყოველგვარ საერო გადასახადისაგან და რაც დაკარგული მამულები იყო ამოიგო და ხელახლა დაუმტკიცა მარტვილის ეკლესიას, ნახარებოუს და საირმეს მონასტერთა. ყველა თავისი შეწირულობანი მან აღწერა სრულს ქარტაში, რომელიც ინახება სახელმწიფო ქონებათა გამგეობაში ქუთაისს. აგრეთვე დიდძალი შეწირულობა უძღვნა საირმეს მონასტერს წიგნებით, სიწმიდეებით და მამულებით. უკანასკნელს მონასტერს მან შესწირა რამდენიმე სახლობა ურიებისა. იმ დროს ურიები, როგორც ვაჭარი ხალხი, მეტად ძვირად ფასობდა.

ანტონი გარდაიცვალა 1815 წელს მისგანვე აშენებულს მონასტერში – ნახარებოუში ღრმა მოხუცებული; იქვე დამარხულია. საფლავი მისი ყველასაგან პატივცემულია, როგორც წმიდანისა, შესანიშნავია, რომ ანტონის საფლავის გარშემო ყოველ წელს ამოდის სუნნელოვანი ბალახი. ამ ოთხიოდე წლის წინეთ ამ დიდებულს საფლავს დაადგეს უბრალო ძეგლი აგურებისაგან, მაგრამ არა ძეგლ არ შეედრება იმ დაუჭკნობელს ძეგლს, რომელიც თვით ანტონმა ალუგო თვისს სახელს; ეს ძეგლი არის თვით მისნი ქადაგებანი, რომლითაც მან უკვდავ ჰყო თვისი სახსენებელი ქართულ მწერლობაში.

კრებული ანტონის ქადაგებათა, როგორცა სჩანს, შეკრებილია მისს სიკვდილს შემდეგ. ეს კრებული წარმოგვიდგენს მოზრდილს წინამდებარე წიგნს საწელიწადო ქადაგებისას. სამიოდე ქადაგება მე შემხვედრია წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნთ-საცავში. ერთი პატარა კრებული ანტონის ქადაგებათა დიდმარხვის დღეებზე მე ამ მოკლე ხანს ჩამივარდა ხელში და ცალკე წიგნად გამოიცემა ყოვლად სამღვდელოს ბესარიონის საფასით. უეჭველია, კიდე მრავალი ქადაგება ანტონისა აღმოჩნდება მომავალში და თვისს თვისს დროზე დაიბეჭდება როგორც ძვირფასი საუნჯე ქართულ საეკლესიო მჭევრმეტყველობისა.

წინამდებარე ქადაგებანი ჩვენ დავბეჭდეთ სამ ხელნაწერთი: ერთი ხელნაწერი გრიგოლ დადიანისა, დაწერილი 1852 წ. რომელიც დიდად გადამახინჯებული აღმოჩნდა, მეორე ხელნაწერი კნ. ნატალია აღმასხან ნიჯარაძის ასულის ერისთავისა, გადაწერილი 1846 წლის ახლობანებს, რომელიც გადმოგვცა ჩვენ ილია ჭყონიამ და მესამე ჩემი ხელნაწერი, გადაწერილი 1842 წელს. ორი უკანასკნელი ხელნაწერი უფრო სრული და სწორი აღმოჩნდა. ამ სამივე ხელნაწერ ქადაგებათა შემოწმებით აღდგენილ იქნა ტექსტი ანტონ ჭყონდიდელისა ქადაგებათა, როგორც აწ იხილვების.

თ. ჟორდანია.

ქ. ფოთი, 1898 წ. 30 სექტემბერს.

საზოგადოდ სმენისათვის მდაბიურად აღწერილი ქადაგება მაღალ-ყოვლად სამღვდელოსა ჭყონდიდელ მიტროპოლიტისა, დადიანის ოტიას ძისა, ანტონის მიერ

მაღლსა სულისა ყოვლად წმიდისა ცხოველს მყოფელისასა გაფუცებ აღმწერელთა და აღმომკითხველთა, რათა არა დაუტეოთ ჩემმიერ ესე ზედწერილი – ნუ უმე ხსენებითა ჩემისა უღირსებისათა აღიდრნეთ მოწყალეებად და ლოცვა ჰყოთ ჩემ უბადრუკისათვის. ამას მუხლთ დადგმით და ცრემლით ვივედრები. ხოლო დაღათუ არა ღირს ვარ ხსენებისა, გარნა მიემსგავსენით მამასა სახიერსა, ვითარ იგი გვასწავებს მოძღვარი თქვენი უფალი იესო ქრისტე: „იყვენით მოწყალე, ვითარცა მამა თქვენი ზეცათა მოწყალე არს“.

თავი 1. აღსარებისათვის

იტყვის წინასწარმეტყველი დიდი დანიელ: „ვსცოდეთ, ვიუსამართლოეთ და განვსდევით მცნებათაგან შენთა და მსჯავრთაგან შენთა“. ამას წინასწარმეტყველი ღვთისა მიმართ ჳმობს, ვსცოდეთ, ვიუსამართლოეთო; მაგრამ არ იცოდა ღმერთმან, რათ ეუბნება ვსცოდეთო? მან ყოველი უწყის და იცის. მაშ რათ ეუბნება, ეს გამოვიკვლიოთ. ამისთვის ეუბნება, რომე ღმერთს ეს ჳნებავს, კაცმან თავისის პირით თავისის ცოდვის აღსარება ჳყოს და წინასწარმეტყველი ღვთის ნებას სრულ ჳყოფს და თავის პირით თავის შეცოდებას აღიარებს. მოვიდეთ და ძველიდამ და ახლიდამ ამისი დასამტკიცებელი სახეები მოვილოთ, რომ კაცისაგან აღსარება ჳნებავს ღმერთს. როდესაც ადამ

ჰსცოდა, ღმერთმან ჳმა უყო: „აღამ, აღამ, სადა ხარ?“ ღმერთმან არ იცოდა სად იყო? როგორ არ იცოდა, მაგრამ თითონ ადამისგან აღსარება ენებებოდა, თუ სად, რომელსა ცთომში იყო. კაენმან რომ აბელი მოჰკლა, თვითონ აბელის სისხლი ღმერთს უღალადებდა. ამას თვითვე უფალი ამტკიცებს და იტყვის: „სისხლი აბელის, ძმისა შენისა, ღალადებს ჩემდამო“ და კაენს რომ ჰკითხვიდა ღმერთი: „სადა არს აბელი, ძმა შენი? როგორ არ იცოდა სად იყო, მაგრამ იმისთვის ჰკითხვიდა, რომ თითონ კაენისაგან აღსარება ენებებოდა. ეს ძველისა იყო, ან ახლისაგან მოვიღოთ სიმტკიცე, რომ კაცისაგან ღმერთს აღსარება ნებავს. მატთე მოგვითხრობს წინამორბედისა იოანესთვის: „და განვიდოდა მისა ყოველი იერუსალემი და გარემო სოფლები, და ნათელს იღებდეს მისგან და აღუარებდეს ცოდავათა მათთა და იაკობ მოციქული იტყვის: „აღუარებდით ურთიერთარს ცოდავათა“. ვგონებ, რომ კმა საყოფელად დამტკიცდა, რომ ღმერთს ღიდად ჰნებავს კაცისაგან აღსარება. ეგების ვინმე იძიოს – რათ ნებავს ჩვენის ცოდვის აღსარება. საყვარელო, ეს ხომ მოციქულისაგან გასმია, ღმერთს ყოველთა ნებავს, ცხოვრება თვინიერ აღსარებისა შეუძლო არის. ამას თვით ქრისტე ამტკიცებს: „რომელმან არა აღმიაროს მე წინაშე კაცთა, არცა მე აღვიარო იგი წინაშე მამისა ჩემისა ზეცათასა“ ამ აღვილს ეს ძალი შუწნის, ამ სიტყუას ქრისტე გიბრძანებსთ: რომელმანცა წინაშე მოძღვრისა თვისი ცოდევა არა აღმიაროსო, არცა წინაშე მამისა ჩემისა ჩემდა მოწაფედ და შვილად სასუფეველისა მას აღვიარებო. ამისთვის ჰნებავს ღმერთს აღსარება. ნუ ჰგონებს, თუ ჰქმმარტი აღსარება არა გაქვს, ქრისტეს მოწაფეობისაგანაც არა განვარდე და ჯოჯოხეთსაც არ მიეცე, თორემ ამისი უცთომელი სახეები მოგართვა. ადამ დაიძალა, არ აღიარა ცოდევა, რომლითაცა სცოდა და დაისაჯა. ეგების სთქვა, ადამ ახლა სასუფეველში არისო და მეც ისე მიხსნისო. ეს თქმა უგუნურება არის, მეორედ შენთვის ქრისტე ჯუარსა ზედა აღარ დაემსჰუალვის. არ განუცხადა კაენმა თვისი ცთომა და დაიწყევა პირისაგან ღვთისა. შენც კაენისამებრ შენს ცთომას წინაშე ქრისტესსა არ განაცხადებ, მსგავსად მისსა შენც წყევას მიიღებ პირისაგან ღვთისა. „წარვედით ჩემგან წყეულნო ცეცხლსა მას საუკუნესა!“ ეს ძველისა იყო, ახალში მოვიდეთ. იუდამ დაფარა თავისი ცთომა თავისის მოძღვრისა და უფლისაგან და განვარდა კრებულისაგან მოწაფეთასა. შენც ჰფარავ შენის მოძღვრისაგან შენს ცთომას, იუდასაებრ შენც ქრისტეს მოწაფეობისაგან განვარდები. ისიც ქრისტეს ეცრუა, და შენც ქრისტეს ეცრუები, რომ აღსარებას ჰფარავ, მანდ არის ქრისტე, თვითვე ბრძანებს: „მუნ ვარ მე შორის მათსა“.

კიდევ ანანიამ დაუფარა თავისი მოგებული ქრისტეს მოწაფეთა, დაეცა ანანია და სული წარხდა. ეგრეთვე შენ, შენს მოგებულს ცოდვას ქრისტეს მოწაფეს სამღვდელთაგანს უმალა. როგორც ანანიამ თავისი მოგებული ზოგი გამოუცხადა, ზოგი დაჰვარა, ეგრეთვე შენ რომელსამე ცოდვას გამოუცხადებ და რომელსამე დაუფარავ. ჯეროვანი არის ანანიასებრ დაეცე და სული წარგხდეს. ჯეროვანი არის მასზედ თქმული შენთვისაც ითქვას: „არა ეცრუე შენ კაცთა, არამედ ღმერთსა“ და თვალთ რომ ვერ ხედავ ქრისტეს, ეგებ იჭუჭულებდე ამას, რომე მოძღვარსა და შენს შორის სწორებით იქ ქრისტე არა იყოს, და ამისთვის აღსარებას ჰვარვიდე. საღმრთოს მადლისა შეწევნით დასამტკიცებელი სახეები მოგართვა ამისი, რომ სწორებით იქ ქრისტე მდგომარე არის, რასაც თვალთ არ ხედავ, იმას თუ არ ირწმუნებ, სწორებით უღმრთო შეიქმნები წმიდასა სამებას: მამასა და ძესა და სულსა წმიდასა ვერ ხედავ, თუ არა გრწამს, უღმრთო იქნები. თუ ამას მეტყვი: „ამას წინასწარმეტყველნი და მოციქულნი მარწმუნებენ სიტყვით“, – ქრისტესი უმეტესად უნდა გრწამდეს, რომ მათი უფალი არის, და ის გიბრძანებს: „მუნ ვარ მე შორის მათსა“. ან უღმრთო უნდა იქმნე, ან იქ აღსარებაში ქრისტე მდგომარედ უნდა ირწმუნო. კიდევ სხვა სახე მოვიდო. სასუფეველსა და ჯოჯოხეთს ვერ ჰხედავ, მაშ არ უნდა ირწმუნო არც კეთილთათვის კეთილი მისაგებელი, და არც ბოროტისათვის ბოროტი. ესეც უღმრთოება შეიქმნა, ნახე რა უღმრთოება არის. პეტრე და იუდა სწორე უნდა შეიქმნენ. პეტრეს კეთილი არა უნდა მიეგოს, შენის იჭვის მსგავსად, და იუდას ბოროტი. თუ მეტყვი და შეიკდიმებ, რომ ამას ქრისტეს სიტყვით ვირწმუნებ, – ცოდვილი მიეგება სატანჯველი, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო ქრისტე: „წარვედით ჩემგან, წყეულნო, ცეცხლსა მას საუკუნესა“, – და მართალთა საშვებელი: „მოვედით კურთხეულნო, მამისა ჩემისანო, და დაიმკვიდრეთ თქვენთვის განმზადებული სასუფეველი“. მე გეტყვი, თუ ამას ქრისტეს სიტყვით ირწმუნებ, მოძღვრისა და მოწაფისა შორის ქრისტე არის, ესეც მისი სიტყვით ირწმუნე, რომ ბრძანებს: „მუნ ვარ მე შორის მათსა“. ერთი მაგალითი კიდევ ვსთქვათ. შენ თუ სული გიდგს, არ უნდა გრწამდეს, ამისთვის რომ სულს ვერა ხედავ! თუ თვალთ უხილავად არას ირწმუნებ, არც ეს უნდა გრწამდეს, შენ ცოცხალი და მკვდარი, უსულო, ერთი უნდა იყო! ნახე, რა უგუნურება არის! და თუ მეტყვი, სულ სხეულის მოძრაობით ვიცნობო, სამართალი საჯე, შენი სხეულის მოძრაობისაგან ქრისტეს სიტყვის მოძრაობა უფრო სარწმუნოა, თუ არა შენი სხეული ერთი უძლური რამ არის, და სიტყვა ღვთისა და უმკუჭტელეს, უფროს მახვი

ლისა ორპირისა, უძღურისა, დასახსნელის შენის სხეუ-
ლის მოძრაობისაგან შენ შორის უხილავად მყოფს სულს ირ-
წმუნებ, უუძლიერების ქრისტეს სიტყვისაგან მოძღვარსა და
შენ შორის მყოფი ქრისტე ირწმუნე, რომ იტყვის: „მუნ
ვარ მე შორის მათსა“. და თუ ამას იტყვის, რად ცხა-
დად არ მეჩუწნებაო, მე მოგახსენო, თუ რათ არ გეჩვენება.
მზე რომ ცხადად აღმობრწყინდება, რასათვის პირის-პირს სწო-
რებით ვერ მიხედავ? მიზეზი ეს არის, უძღურს თუაღს მისის
მცხინვარების განცდა არ შეუძლია. უმეტესად ცოდვისაგან
მოუძღურებულს თვალს ცხადად ქრისტეს მიხედვა არ შეუ-
ძლია. თუ დაბადებულის მზის მიხედვას ვერ უძლებს, დაუსაბა-
მო ღმერთი როგორ უნდა განიხილოს შენმა თვალმან? ამის-
თვის არ გეჩვენება. თუ იტყვი მოციქულნი კი ხედვიდენო,
აქ ორი სათქმელი რა არის. ერთი ესე, რომ მოციქულთა-
ებრ განწმენდილებას შენის თავისას ვერ იქადებ. მეორე ესე –
ამაღლებამდის მოციქულნიცა და სხვანიც ხედვიდენ, შემდგო-
მად ამაღლებისა ისე სახილველი არ არის.

ამაღლებამდისაც მარიამ მაგდალინელს რა უბრძანა: ნუ
შემომეხებიო. კიდევ ცხადად არ გეჩუწნება, თავისის კაცთმო-
ყვარებისათვის, ამისთვის რომ უხილავად უდიდეს ნეტარებას
მიიღებ, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო ქრისტე: „ნეტარ არი-
ან, რომელთა არა უხილავ და ვრწმუნე“. კიდევ არის მიზეზი,
რომ ცხადად არ გეჩვენება: კაცი, რომელიც გონებისაგან გან-
სრული არ არის, თავის ცოდვის თქმისათვის დიდად იშიშვის
და ძრწის, და აღსარების ჟამში ქრისტე ცხადად ეჩვენოს – ასე-
თი შიში და ძრწოლა შეიპრობს, ენისა ძვრას ვეღარ იკად-
რებს. თუ ქერაბინნი კი ძრწიან მისგან, მიხედე თუ ცოდვილ-
თათვის რა ძნელი შესაძრწუნებელი იქმნება! ამისთვის ცხადად
არ გეჩვენება. იქნება, რომ კიდევ მიზეზი რა მოიგონოს ვინ-
მე და არა აღიაროს თავისი ცოდვა ეგების უმეცრება დას-
დვას ვინმე მიზეზად და სთქვას: არ ვიცი რა ჰყვოო, საყვა-
რებლო! დანიელ წინასწარმეტყველმან მაგალითად დაგიდვა თა-
ვისი თავი. როგორც ის ჳმობს ღვთისა მიმართ: „ვსცოდეთ,
ვიუსამართლოეთ“, ეგრეთუჭ შენ შენის ცოდვისათვის ღაღადე-
ბა ჰყავ შენს მოძღვართან, და თუ ეს გაბრკოლებს, რომ მძიმე
ცოდვის ტვირთი გაქვს, მაგისთვის ნუ სწუხხარ, უცხო გამსვენებე-
ლი გყავს... ქრისტე გიბრძანებს: „მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშე-
რალნი და ტვირთმძიმენი და მე განგისვენო თქვენ, უწყოდე, სა-
ყვარელო იმ განსვენებაში საკვირველს ნიავს და წყაროს ჳპოებ:
ნიავი, რომელ არს სული წმიდა, ვითარცა ბრძანებს უფალი: „ყო-
ველის მიერ მივფინო სულისაგან ჩემისა; წყარო, რომელ არს
უკვდავ-მყოფელი ხორცი და სისხლი ქრისტესი, ვითარცა ბრძა-

ნებს უფალი პირითა დავითისითა: „და უკვდავებისა გემო იხი-
ლეთ“. და თუ ამისი ეჭვი გაქვს, რომ მივიდე და განმაგდოსო,
სხვა ვინ განაგდო? მეძავი მივიდა და არა განუგდია, შეიწყალა და
ჰრქვა: „მოგეტევენ შენ ცოდვანი შენნი“. ავაზაკსა ჰრქვა: „დღეს
ჩემთანა იყავი სამოთხესა“. მტკიცე იყავ, არც შენ განგაგდებს.
უტყუველის სიტყვით ამტკიცებს: „რომელი მოვიდეს ჩემდა,
არა განვაგდო გარე“. ესე ჰსცანი, მისდა მიმართ მისრულს არ
შერიცხავს, ამისთვის რომ მშვიდი და მდაბალი არის, ამას თვით
ქრისტე ამტკიცებს: „მშვიდ ვარ და მდაბალ გულითა“. და თუ
სირცხვილისათვის აყენებ აღსარებას, ეს უგუნურება არის, ამის-
თვის, რომ ერთის ვინმე სამღვდელოთაგანის გრცხვენიან, და
წინაშე ქრისტესა წარდგინებისათვის არა სძრნი. თუ რა შე-
სამრწუნებელი არის, დანიელისაგან ისმინე: „მდინარე ცეცხლი-
სა დიოდის წინაშე მისსა, ათასნი ათასთანი სდგენ და ბევრნი
ბევრთანი მსახურებდეს მას“. და თუ მკითხავ: „მომღვარს რომ
ჩემი ცოდვა კეთილად აღუარო, საუკუნოს სირცხვილისაგან
ვიხსნები?“ დავით წინასწარმეტყველისაგან ჰსცანი, რომ იხსნები,
ვითარ იგი ხმოვს: „ვსთქუ, აღუარო ბრალი ჩემი უფალსა; და
შენ მომიტევე მე უღმრთოება გულისა ჩემისა“. საყვარელნო,
ესეც ისმინეთ: ქრისტე მკურნალი არის ცოდვის წყლულები-
სა, ვითარცა იტყვის იოანე ღვთის-მეტყველი, – ამას მივსწერ
თქვენდა, რათა არა სცოდოთ, და უკეთუ სცოდოთ, მკურნალი
გვივის მამისა მიმართ ქრისტე იესო მართალი და სწული
რომ მკურნალს წყლულს უფარავდეს, მიხედე თუ რა დიდი
უგუნურება არის. უდიდესი უგუნურება რა იქნება, მკურნა-
ლის დაფარული წყლულება სიკვდილს შემოიღებს; ეგრეთვე
უაღსარებო ცოდვა – საუკუნოს სიკვდილს, ესე იგი წარწყმე-
დას შემოიღებს. ეგების ადროებდეთ ვინმე და რომელსამე
ჟამსა უცდიდეთ, მაგრამ მდიდარს რომ ხმა ესმა: „უგუნურო,
ამას ღამესა მიგიღონ სული შენი შენგან!“ – ეს რომ გესმას, რა-
სა ჰყოფ? მე სხუას არას გეტყვი, – უმჯობეს იყო შენდა, არა
თუმცა შობილ-იყავ! საკვირველი არ იქმნება, თუ ამას ჰვიქ-
რობდე, ჩემი დაფარული ცოდუა სხუას როგორ განუცხა-
დოო! თუ გამოიძიებ ჩემის უღირსებისაგან და ამას მკითხავ –
„რა განსაკვირვებელი არის ჩემი დაფარული ცოდუა, სხუას
არ უთხრა?“ ორის საქმისათვის დიდად საკვირველი არის: ერ-
თად ამისთვის, შენ შენი ცოდუა დაფარული გგონია და ყოვ-
ლითურთ განცხადებული არის. მეორედ ამისთვის, აღსარების
თქმა ცოდვის უფრო დამფარველი არის, არათუ განმცხადე-
ბელი. აღსარება თუ როგორ ცოდვის დამფარველი არის ის
შემდგომად ვსთქუათ. ჯერ ესე ვსთქუათ, თუ უაღსარებო

ცოდუა როგორ უფრო განცხადებული არის. მითხარ საყვარელო, თუ რითი დაფარავ შენს ცოდუას? თუ მეტყვ ბნელი დამფარავსო, მაგითი ვერ დაიფარვი, მზის უბრწყინვალესი თვალი გხედავს. თეოდორიტი ეპისკოპოსი იტყვის: „ბევრწილ უნათლეს არიან მზისა თუალნი უფლისანი“. თუ იტყვი არავინ კაცი მხედავსო, ვერც მაგითი დაიფარვი; ადამს კაცი არავინ ხედედა, მაგრამ არ დაიფარა მისი ცოდუა: კაენს ვინ ხედედა, განვიდა ველად და მოაკვდინა ძმა თვისი, მაგრამ არც იმისი ცოდუა დაიფარა. აგრევე არც შენი ცოდვა დაიფარვის, ნუ სცთები, კიდევ უცხადესად გიჩუწნო, რომ შენი უაღსარებო ცოდუა უფრო განცხადებული არის. ამის მეტი განცხადება რა იქმნება: ღმერთმან იცის, კაცმან ანგელოზმან და ეშმაკმან. ღმერთმან ამითი იცის, ყოველგან არს და ყოველსავეს აღავსებს, და შენ რით დაეფარვი? კაცმან ასე იცის, ქრისტე სრული ღმერთი და კაცი არის, მას თუ რამე დაეფარვის, შენვე კეთილის მეცნიერებით იფიქრე: მამავალი პეტრეს შეცოდება თუ არ დაეფარა და პეტრე ცთომამდის ამხილა და უბრძანა: „ვიდრე ქათმისა კმობამდე სამგზის უარმყო მე, – „შენი იგი ქმნილი ცოდუა სულ არ დაეფარვის. ანგელოზმან ასე იცის, მცუწლი ანგელოზი ჟამ მარად თავს გადგს და სად უნდა დაეფაროს შენი ცოდუა? ეშმაკმა ამით იცის, რომ თვთ ის გაქნევინებს ცოდუას. მე გიჩუწნე, თუ შენი ცოდვა როგორ განცხადებული არის; ღმერთთან, კაცთან, ანგელოზთან და ეშმაკთან. შენ მიჩუწნე თუ დაფარული რითი არის. თუ ამას იტყვი ლიტონმან კაცმან არ იცის, სხუაზე არ განმაცხადებსო, აქაც სცთები, ამისთვის, რომ ღმერთი უაღსარებოს ცოდუას არ დაჰფარავს. დავით წინასწარმეტყუელის პირით ცხადად გიბრძანებს: „გამხილო და წარმოვადგინნე ცოდუანი შენნი წინაშე პირსა შენსა“. საყვარელნო, მე გკითხე, თუ თქუწნი ცოდუა სად და რავა დაფარული არის, და ვერა მომიგეთ რა. აწ მე მოგახსენო, თუ აღსარებისაგან ცოდუა როგორ არ დაიფარვის. ნეტარ, მკუდარი დავიწყებული და დაფარული არის, თუ არა? დიდის წინასწარმეტყუელის იერემიასაგან ისწავეთ, თუ როგორ დავიწყებული და დაფარული არის. იერემია იტყვს: „დაივიწყნეს დედამან ნაშობნი მუცლისა თვისისანი“. მიხედეთ, სადაცა დედა შვილს დაივიწყებსმ თუ ის მკუდარი როგორი დაფარული იქმნება? აგრეთვე აღსარებისაგან ცოდუა რომ კლდეს შე-

ეხეთქება (ესე იგი ქრისტეს), ვითარცა იტყვს წინასწარმეტყველი დავით: „ნეტარ არს, რომელმან შეიპყრნეს ჩჩვილნი და შეახეთქნეს კლდესა“. ეს ცოდუა დავიწყებული დ დაფარული იქმნება ვითარცა მკუთარს დედა დაივიწყებს, აგრეთვე აღსარებისა და სინანულისაგან მკუთარს ცოდუას დედა ჩვენი ვაკლესია დაივიწყებს. ერთი მაგალითი კიდევ ვსთქუათ. ერთი მაკუთდინებელი წამალი ჰქონდეს ერთს ვისმე უგუნურს, მოეგოს გონებას და თავის მასწავლებელს უჩუწნოს ის მაკუთდინებელი წამალი, მასწავლებელმან უკიანეს ზღუაში ჩაადოს და უცნაურად დაიფაროს, აგრევე, რომელსაც სულის მაკუთდინებელი ცოდვა აქუს და იმას მოძღვრისაგან მასწავლებელს უჩუწნებს, მასწავებელი ქრისტე არის, ვითარცა თვით ამტკიცებს: „ისწავეთ ჩემგან“. ქრისტე რომ აღსარებაში ცოდუას უჩუწნებს, ქრისტე მიუწდომელს და გამოუძიებელს თავისის მოწყალების უფსკრულში დაანთქამს. მიხედუ, თუ მერმე ის ცოდუა როგორ დაიფარვის, როგორ სული წმიდა ეზეკიელის პირით ამტკიცებს: „არღა მერმე მოხსენებულ იქმნენ ცოდვანი მისნი“.

ცხადად წარმოჩენილი შეიქმნა რომ აღსარებისაგან ცოდვა დაიფარვის. მიიღეთ კეთილი აღსარება და სინანული, რათამცა განქარდენ ცოდვანი თქუწნნი და მკვიდრ იქმნენ ყოველნი სასუფეველსა ცათასა აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 2. მეცნიერებისა წვრთისათვის

ბრძანებს უფალი პირითა მალაქია წინასწარმეტყველისათა: „ბაგენი მღუდელთანი იწუთიდენ მეცნიერებასა და ჰსჯული იძიოს, რამეთუ ანგელოზი არს უფლისა ყოვლისა-მპყრობელისა“. არავინ ჰგონოს, თუ მარტო მღუდელს ეუბნებოდეს უფალი ამ სიტყუას. მღუდელობის სახელით მღუდელთ-მთავარიც დაინიშნება, ვითარცა დავით წინასწარმეტყველი ჳმობს ქრისტესთვის: „შენ ხარ მღუდელი უკუნისამდე წესსა მას ზედა მელქისედეკისა“. და კიდევ მოსე და არონ მველთა შორის მღუდელ-მთავარნი იყვნენ, მაგრამ მღუდელობის სახელით იწოდებიან, ვითარცა ჳმობს იგივე დავით: „მოსე და არონ მღუდელთა შორის მისთა“, რადგან ორნივე – მღუდელთ-მთავარიცა და მღვდელიც ერთის ქრისტეს საიდუმლოს მსახურნი არიან, ამისთვის ორნივე ერთის მღუდელობის სახელით ინიშნებიან და ორნი-

ვე ანგელოზად ითქმიან ამისთვის, რომ ანგელოზნი მომთხრობელად და ქადაგად გამოითარგმანება და ორნივე ჰსჯულის მომთხრობელად და ქადაგად ჩინებულნი არიან. როგორც ათორმეტნი მოციქულნიც ქადაგად იყვნენ წარვლენილნი და სამეოცდაათნიც, მღუდელთ-მთავარს ათორმეტთა მოციქულთა მსგავსება აქუს და მღვდელთა – სამეოცდაათისა.

„ბაგენი მღვდელთანი იწვრთიდენ მეცნიერებასა და სჯული იძიოს“. ბაგენიო, რომ ამბობს, – გარემის ზემოსა და ქუჭმოს ბაგეს არ ნიშნავს, – შინაგან გულისა ბაგეს და გარემისას ორსავეს ნიშნავს, ამისთვის ამოხსნა ბაგენიო. შინაგანს და გარეშე პირს ორსავეს რომ ნიშნავს ამითი ჰსჩანს, ზედ რომ დართავს: „იწვრთიდენ მეცნიერებასა და ჰსჯული იძიოს“. აწ თუ შინაგანის გულითაც არ იწვრთის მეცნიერებას და სჯულსაც მტკიცედ გულით არ იძიებს, მარტო გარემის პირით მეცნიერების წურთა და სჯულის ძიება ფარისეველთა მსგავსება იქმნება, ვითარცა ბრძანებს უფალი ჩუჭნი იესო ქრისტე: „გარეგან ჰსჩანედ შუჭნიერ“. და ფარისევლებრი მარტო გარემის განსვენება ქრისტეს არ ჰნებავს. ცხადად გვიბრძანებს: „საქმეთა მათებრ ნუ ჰყოფთ“. მაშ შინაგანი და გარეშე პირი ორივე ინიშნება, ორითავე უნდა იწურთიდეს მღუდელი მეცნიერებასა და ორითავე სჯულს უნდა იძიებდეს თუ არა ჰყოფს და ჰსჯულს მარტო გარეშე ბაგით იძიებს და გონებით კი არა, ის ფარისეველი არის და არა მღუდელი, ამისთვის რომ თქმისამებს მაცხოვრისა არს: „გარეგან ცხოვართათა მოსილ, ხოლო შინაგან მგელ-მტაცებელ“. და თუ იძიებ, რომ გულს ბაგე აქუსო, აქ მანასესი ღვთისა მიერ მითუალული სიტყვა მოვიხსენოთ: „აწ მოვიდრეკ მუხლთა გულისა ჩემისათა“. თუ გულის მუხლი ითქმის, უეჭველად პირიც ითქმის, და ეს რომ არის: იწურთიდეს მეცნიერებასა და სჯული იძიოს, – აქ ჰსჩანს, ჰსჯულთან მეცნიერებასაც უნდა იწვრთიდეს. თუ ორსავეს ერთად არ იწურთის, საუკუნოს დასჯას მიიღებს. აწ მოვიდეთ და ვსთქუათ, რომელიც მღვდელი მღვდლობაში მეციერებას არ იწურთის, თუ როგორ დაისჯება, ეს წარმოვაჩინოთ, მაგრამ ჯერ ეს ვსთქუათ, თუ რომელს მეცნიერებას უნდა იწურთიდეს, მერმე რომ არ იწურთოს, თუ რა სასჯელი შეუდგება, ის ვაჩუჭნოთ. ფილოსოფოსნი მეცნიერებას ოთხად განსწვალვენ, მაგრამ რადგან ჩუჭნი ქადაგება სამღუდელთათვის არის, ჩუჭნი ეკკლესიის წმისა-

ებრ ვიმეტყველოთ. სიბრძნე ორი არის: ერთი წერილობითი, როგორც რომ არიან წიგნნი წინასწარმეტყველთა და მამათანი ყოველნივე ძველისა და ახლისანი. ამას უნდა იწუროთიდე მღუდელი, თუ არ იწუროთის, მღუდელობისაგან გარეშე იქმნება. გაჩუწნოთ ამისი სიმტკიცის სახეები. ყოველთა სამღუდელთა, როგორც ზემო ვსთქუ, მოციქულთა მსგავსება აქუს. ახლა მივხედოთ, თუ მოციქულნი წერილის სიბრძნის მქონებელნი იყვნენ თუ არა მღუდელობაში წერილის სიბრძნე ეჭირუწბოდათ თუ არა. თუ არ ეჭირვებოდათ მახარებელთაგან რასათვის არის თქმული: „მაშინ განუხვნა გონებანი მათნი გულის ხმის ყოვად წიგნთა“. სჩანს, რომ თუ მოციქულთ მსგავსი ხარ, შენც წერილის მეცნიერებას უნდა იწვროთიდე. რადგან მათ ეჭირვებოდათ, უეჭველად შენც თანამდები ხარ, რომ უნდა გაქუნდეს წერილთა მეცნიერება. ამასაც მიხედე, თუ წერილს როგორ ხმარობენ. ეს ვმა მათი არის: „ესრეთ წერილ არს და ესრეთ ჯერ არს“ და თუ არ იწვროთი წერილს, შეცთომილ ხარ. თვითვე უფალი იესო ქრისტე გიმტკიცებს. ჰსცთებით, რამეთუ არა იცით წიგნი. ერთი ეს უნდა ვიკითხო: ქრისტეს მოწაფე ხარ, თუ არა, თუ მოწაფე არა ხარ მღუდელობისაგანაც შორს იქმნები, თუ მოწაფე ხარ, მომღუარი და უფალი შენი იესო ქრისტე თუ იკითხვიდა, შენ რასათვის არ იკითხავ? ქრისტე როგორ იკითხვიდა, ლუკა მოგვითხრობს: „და მოსცეს წიგნი ისაია წინასწარმეტყველისა და აღსდგა კითხუად“. თვთ ქრისტე გაწვევს კითხუად და გიბრძანებს: „ესრეთ ჰყოფდით, ვითარცა იხილეთ“. ხედავ მის მიერ წერილის კითხუას და შენც თუ მისი მოწაფე ხარ, უნდა იწვროთიდე წერილს. უტყუელი ვმა არის: „კმა არს მოწაფისა, უკეთუ იყოს ვითარცა მომღუარი თვისი“. კიდევ სხუა სახე მოვილოთ. ჰინდოეთის დედოფლის საჭურისი წიგნის კითხვის მიზეზით ურწმუნობის საცთურისაგან ხსნილი შეიქმნა და ფილიპე მოციქულისა მიერ ნათელ-ღებულ იქმნა. შენც თუ ცოდვის საცთურისაგან ხსნა გნებავს, წერილობითი კითხუა შეიყვარე. ჯერონიმე ფილოსოფოსი იტყვის: „შეიყვარე წერილობითნი კითხუანი და არდა სადა შეიყუარო ბორგნეულეებითნი ქცევანი“. ამ ფილოსოფოსის სიტყუა ასე აცხადებს, თუ წერილობით კითხუა არ გიყვარს, თურმე ბორგნეულს ქცევას ჰყვარობ, აწ მეორის მეცნიერებისათვის ვსთქუათ. მეორე მეცნიერება სათნობა არის, როგორც სიმეონ ჯულფაელი დიალიქტიკასა შინა აცხადებს და იტყვის: „სრბანი წმიდათა მოწამეთანი სიბრძნედ

ითქმიან“. მაშ ამასაც უნდა იწვრთიდეს მღვდელი. თუ არ იწვრ-
თის, დასჯა შეუდგება; თუ როგორ, – ამისი სახე მოვილოთ. ადამ
მღვდელი იყო, მღვდელობის ადგილად სასუფეველი აქუნდა.
მღვდელობა ამითი სჩანს მის შორის, რომ სახელი მან დასდტა
ყოველსავე, ვითარცა იტყვის მოსე ღვთისა მზრახველი: „და
უწოდა ადამ სახელი ყოველთა ცხოველთა ქტწყანისათა“. სა-
ნამდის ის სიბრძეს იწვრთიდა, რომელნიც ღმერთმან მცნება
მისცა, მანამდის მის მღვდელობაც მტკიცედ იყო. როდესაც
ის მცნება აღარ იწვართა და დაივიწყა და გველის ზრახტას შეექ-
ცა, მაშინ სასუფეველიდამაც განიდევნა და მღვდელობიდანაც
დაემხვა, ვითარცა დავით წინასწარმეტყველი ნაცვლად ადამისა
იტყვის: „ღმერთო განმთხივენ ჩტყნ და დამამხტყნ ჩვენ“. ეგრე-
თვე შენ, მღვდელო, ქრისტემან მღვდელობის ადგილად ეკკლესია
მოგცა, ვითარცა ადამს სამოთხე მისცა. მცნება მოგცა მეცნიე-
რებისა და უმანკოებისა, ვითარცა გიბრძანა ქრისტემან: „იყტყნით
მეცნიერ, ვითარცა გველნი, და უმანკონი, ვიტარცა ტრედნი“. სა-
ნამდის ამ მეცნიერებას და უმანკობას იწვრთნი და მტკიცედ
გიპყრია, მანამდის შენი მღვდელობაც კეთილად ჰგეის, როდე-
საც მეცნიერებას დაივიწყებ და მზაკტარებას იწყებ, მაშინ ვი-
თარცა მოციქული მზაკტარი სიმონ მოგვი განაგდეს, ეგრეთვე
შენც განგდებული შეიქმნები ეკლესიისაგან და მღვდელო-
ბისაგან. მზაკვარებისათვის სიმონ მოგვისათვის თქმული, სამარ-
თალი არის შენზედაც ითქტას: „გული შენი არა არს წრფელ
ღვთისა მიმართ“ და სული წმიდა ამოსის მიერ დიდისა გიბრ-
ძანებს: „გარდაგადგინე ამიერ ოტტრაი საგალობელთა შენთა და
ფსალმუნი ორღანოთა შენთა არა ვისმინო“. ბაგენი მღვდელ-
თანი იწვრთიდენ მეცნიერებასა. ამ მეცნიერებას უნდა იწვრ-
თიდეს მღვდელი. თუ ვისიმე ძვირი აქტს გონებაში, მასზედ
და მის მსხვერპლზედ მოწყალებით ღმერთი არ მოიხედავს. რო-
გორც კაენს რომ ძმის ძვირი აქტუნდა გონებაში, მოსე ისე
იტყვის მისთვის: „კაენს ზედა და მსხვერპლთა მისთა ზედა არა
მოიხილა“. თუ ჭემმარიტი მღვდელობა გნებავს, აბელის სიმარ-
თლე მოიგე, რომ შენცა და შენს მსხვერპლს მოწყალებით
მიხედოს. ვითარცა აბელისთვის მოსე ჰსწერს: „აბელს ზედა და
მსხვერპლთა მისთა ზედა მოიხილა“. თუ თუ აბელისებრ შესწირავ,
ყოვლად კეთილ, თორემ კაენისებრს შეწირვას დასჯა შეუდგე-
ბა და უმჯობესი არის ყოვლად არა შეწირვა, ვითარცა ბრძა-
ნებს უფალი იესო ქრისტე: „სჯობს არა ცნობა გზისა მის“.

კიდევ ამ სიბრძნეს უნდა იწვრთიდეს, თუ ვინმე შენზედ სი-
მართის გულ-ძვირად არის, მის დაგებადის მღუღელობა
უნდა დააყენო. თვითვე მომცემელი მღუღელობისა ქრისტე
გაყენებს და გიბრძანებს: „უკეთუ ძმა შენი გულ-ძვირ რამე არს
შენთვის, დაუტევე, შესაწირავი იგი შენი, მივედ და დაეგე ძმა-
სა შენსა და მოვედ და შესწირე შესაწირავი შენი!“ იწვართე ეს
სიბრძნე, პირველად დაეგე და მერმე შესწირე. თუ ასე არა
ჰყოფ, და უღირსებით შესწირავ, ნადაბ და აბიუდ უღირსე-
ბით შემწირულობისათვის საღმრთოს რიცხვით დაიწვინენ. ეკრ-
ძალე, რათა არა შენცა განიცადო. მინდა ერთი მაგალითი ძვე-
ლის წერილიდამ მოგახსენო. იაკობმან თავის მამას მისართმევი
ისე მიართვა, როგორც დედამან შენმან ამცნო და მამისაგან
კურთხევა მიიღო. აგრევე შენც საუკუნო მამას მღუღელობის
მოსართმევი მსახურება ისე მიართვი, როგორც დედამან შენ-
მან ეკლესიამან გამცნოს და შენც, იაკობის მსგავსად, საუკუ-
ნო მამისაგან კურთხევას მიიღებ და თუ ეკლესიის მცნებას
არ მიიღებს და მამას ისე მიართმევ მსხვერპლს, როგორც ესავს
დედის მცნება არა აქუნდა რა და ისე მიართვა ძღუნი თა-
ვის მამას და პირშოებისაგან დაემხვა, ისრე შენ, სასუფევე-
ლის პირშოებისაგან დაემხოზი, კიდევ უნდა იწვრთიდე მეც-
ნიერებას, თუ რასმეს სოფლის უჯერობაში, სდგახარ, ჯერ აქე-
დამ უნდა გამოხვიდე და მერმე მსხვერპლი უნდა შესწირო.
ამისდა მაგალითად დიდს აბრაჰამს მოგართმევ. ჯერ აბრაჰამს
ეს უბრძანა ღმერთმან: „გამოვედ ქუჭყანისაგან შენისა და ნა-
თესავისაგან შენისა“, – და გამოვიდა. მერმე ისავის შეწირვა უბრ-
ძანა. ეგრეთვე შენ პირველად გიბრძანებს, შენის ქუჭყანის
და შენის ნათესავის უჯერობისაგან გამოსლუტას და მერმე
მსხვერპლის შეწირვას. თუ ასე არა ჰყოფ და უჯერობას რას-
მეში მდგმოებ, და მაშინაც იძულებით მიხვალ შეწირვად, –
ოზიაც მივიდა იძულებით შეწირვად და განკეთროვანდა. აქაც
გეტყვი: ეკრძალე, რათა არა შენცა განიცადო. თუ მეტყვი,
სოფლისაგანი ვარ და ქუჭყანასა თვისსა როგორ მოვშორდეთ, –
აქ ორი რამ სათქუმელი მაქუს. ერთი პავლეს სიტყუა: „და ნუ
თანაეზიარებით საქმეთა მათ ბნელისათა, არამედ ამხილებდით-
ცა“, თუ არ განეშორო, ნუ ეზიარები და კიდევ ამხილე. მეო-
რე ქრისტეს სიტყუა უნდა ვსთქუა, მოციქულთა რომ უბრძა-
ნა: „თქუნ არა ხართ სოფლისა ამისაგანნი“. როგორ, სოფლისა-
განნი არ იყვნენ ხორციელნი კაცნი?! მაგრამ ამითი არ იყვნენ
სოფლისაგანნი, უჯეროს სოფლის საქმეს არ ეზიარებოდნენ,

აგრეთვე ეს სიტყვა მარტო მოციქულთათვის არ არის, ვითარ-
ცა ბრძანებს უფალი: არა ამათთვის ხოლო გკითხავ, არამედ
სხუათა ყოველთათვის, რადგან საერთო არის ეს სიტყვა, მო-
ციქულთ მსგავსად არც შენ უნდა იყო სოფლისაგანი (ესე იგი
ამ სოფლის უჯეროებაში არ უნდა ეზიარებოდე). სოფლისა-
განი ვარო, რომ მიზეზობ, როგორც მოგახსენე, იმ გზით არ
უნდა იყო სოფლისაგანი, თუ ქრისტეს მოწაფე ხარ, ასე უნდა
იყო, ამისთვის რომ, ზემო ქრისტეს სიტყვით გიჩუქნე, რომ
ქრისტეს მოწაფენი ასე იყვნენ. „ბაგენი მღუდელთანი იწვრთი-
დენ მეცნიერებას“. ამ სიტყვას უფალი ბრძანებს და სადაც
ჩუქვლება არის უფლის სიტყვის სმენის თუ იმ ადგილზე არა
ხარ, უფლის სიტყვას კეთილად ვერ ისმენ. იძიებ, სად არის
ჩუქვლება. ძველიდამ გაჩუქნო, თუ არა ადგილიდამ არის ჩუქვ-
ვლება უფლის უბნობისა. მოსეს ეუბნა უფალი მაყლოვანით
გამო, და სინას მთაზედ იყო, ელიას ეუბნა სიტყვა ღვთისა,
ისიც მთიდან იყო, რომლის მოსწავება არის, რომ მარტო მთი-
დან ეუბნა, ძველში ყოველსავე ამას გიჩუქნებს და ამას გას-
წავებს, თუ სათნოების მთაზედ არა ხარ აღსული, კეთილად
უფლის სიტყვას ვერ ისმენ. ესეც ძველის სახით დაგიმტკი-
ცო. მოსე რომ მთად აღვიდა, მას ეტყოდა ღმერთი,
რომელიც მთაზედ არა იყო, ეგრეთვე რომელიც სათ-
ნოების მთაზედ აღსული არის, მას ეუბნება ღმერთი და
სათნოების მთაზედ მყოფი კიდევ ისმენს ღვთის უბნობას, თუ
სათნოების მთაზედ არ არის, ის ვერც ღვთის სიტყვას ისმენს.
პატიოსანო მამაო, ხედავ მტკიცედ აღმოჩენილს სათნოების
ადგილს? თუ გნებავს ღვთის სიტყვის სმენა, სათნოების მთაზედ
აღხედ და იქიდან ისმინე ღვთის სიტყვა, თორემ სხვიდამ სმენა
შეუძლო არს. ამ ქადაგების დასაბამში არის – „ჰსჯული იძი-
ოს“, რომელ ანგელოზი არს უფლისა ყოვლისა-მპყრობელისა.
აქ ზემოთ თქმული სიტყვა კიდევ უნდა მოვიხსენო: „სჯული
იძიოსო“. ნეტარ თუ წერილობით სიბრძნეს არ იწვრთი, სჯულს
რითი გამოეძიებ? ანგელოზი არსო (ესე იგი მომთხრობელი
არსო), – რას მოუთხრობ, თუ არ აღმოიკითხავ? პავლე მოციქუ-
ლი ზღაპართაგან გაყენებს და გეტყვის: „დედაბერებრთა ზღა-
პართაგან იჯმენ“ და უწერილოდ სხუა რაუნდა მოუთხრა,
ჰსჯულის თან შემწყო უწერილოთ რა იპოვება? პავლესი რომ
არ დაიჯერო და ზღაპრობა იწყო, სადმართოს სჯულს მაშინაც
არ დაეზავება, ვალი გაქუს წერილობითის წურთისა, თუ წე-
სიერი მღუდელობა გნებავს, ესეც უნდა მოგახსენო, სჯულის

მიება გნებავს, მარხვა უნდა იწვართო და ნაყროვანება უნდა დაუტეო, თორემ სჯულს ვერ მოიპოვებ, თუ როგორ, – ამისი სახეები ძველიდამ მოვილოთ. ისრაელნი რომ დასხდენ ჭამად და სმად და აღსდგენ სიმღერად და მაშინ სჯული ვერ მოიპოვებს და მოსეს მიერ ჰსჯულის ფიცარიც შეიმუსრა. და როდესაც მოსემ იმარხა ორმეოცი დღე და ორმეოცი ღამე და კიდევ მთად აღვიდა, მაშინ მოსემ მოიღო სჯული. ეგრეთუჭ შენ თუ ნაყროვანებას ექცევი, ჰსჯულს ვერ მოიპოვებ და თუ მარხუას შეიტყობ, უეჭველად საღმრთო სჯულსაც მოიპოვებ და ჰსცნობ. ახლა ქადაგების დასაბამის შემდგომი სიტყუა მოვიხსენოთ: „ანგელოზი არს უფლისა ყოვლისა-მპყრობელისა“. ანგელოზი არს (ესე იგი ქადაგი არსო), არა თუ სხვისი, არამედ უფლისა ყოვლისა მპყრობელისა დიდი კრძალვა მართებს მღვდელს, რადგან ანგელოზად იწოდა. ანგელოზის თვისება არ დაკარგოს, თორემ ეშმაკის და იუდას მსგავსებას მიიღებს, ამისთვის, რომ ამათაც ანგელოზთ თვისება სრულიად დაჰკარგეს და უჩინო ჰყუჭს თავისა თვისისათვის. და თუ ანგელოზის თვისებას უჩინო ჰყოფს, ესეც მათი მსგავსი შეიქმნება. მოვიდეთ და ჯერ ანგელოზის თვისება რა არის, ის ვსთქუათ და მერმე ეშმაკმა და იუდამ როგორ უჩინო ჰყუჭს თავის თავსაგან ანგელოზთ თვისება, ის ვსთქუათ, და კიდე მღუდელი ამათ როგორ მიემსგავსება ანგელოზთ თვისების უჩინო ჰყოფით ისიც ვსთქუათ, ანგელოზთ თვისება ეს არის, ისაია იტყვის: „ექუს ფრთე ესხნეს ერთსა; ორითა იფარვიდეს პირთა და ორითა ფერხთა და ორითა ფრინვენ. ახლა ამათი ძალი გამოვაცხადოთ: ორით პირს იფარვიდენ, რომ რასაც უფალი არ უბრძანებს სხუას არა გამოიკვლევენ; ორით ფერხს იფარვენ, რომ თავის უმსგავსო საქმისა მიმართ არ მივლენან; ორით ფრინავენ, რომ უფალს მსახურებენ, რადგან ანგელოზად იწოდენ, მღუდელი, ეს ანგელოზის თვისება უნდა გაქუნდეს პირს უნდა იფარვიდენ, რომ უჯეროს არას მეტყველებდენ. გესმის უფლისაგან თუ რას გიბრძანებს? „ბაგენი მღუდელთანი იწვრთიდეს მეცნიერებასა“. უჯერო არ იწუართო, არ უბრძანებია უჯეროს წვრთა. ორით ფერხს უნდა იფარვიდენ, რომ მღუდელიობის უმსგავსო საქმისა მიმართ არ უნდა ხვიდოდენ. ორით უნდა ფრინვიდენ, რომ უფალს მსახურებდენ და ჯეროვნებით სხეულთა შენთა და თუ არა ყოფ და უჯეროებისაგან ბაგეს და ფერხს დაიფარავ, სწორებით ეშმაკსა და იუდას მიემსგავსები, ამისთვის რომ ამათაც არ დაიფარეს უჯეროსაგან პირი და ფერხი და ანგელოზთ თვისება უჩინო ჰყუჭს თავისა თვისისათვის; თუ როგორ – ვაჩვენოთ: ეშ-

მაკმან არ დაიფარა პირი და სთქუა უჯერო, ვითარცა მოგვი-
თხრობს ისაია: „აღვბდე ღრუბელთა ზედა და ვყო მე მსგავს
მალლისა მის“. არა დაიფარეს ფერხი, რამეთუ იწყეს ამის უჯე-
როსა მიმართ სულად და იქმნენ განვრდომილ ღვთისაგან, ეგ-
რეთვე იუდამ არა დაიფარა პირი უჯეროსაგან, რამეთუ ქრის-
ტეს განყიდვა აღუთქუა ჰურიათა: „მე მოგცეო იგი თქუტუნ“, არა
დაიფარა ფერხი, რამეთუ მეუფისა თვისისა განსყიდვად ჰრბიოდა
და ამისათვის ძე წარწყმედისა ეწოდა. „საყვარელო! შენც თუ ამათდა
მსგავსად დაკარგავ შენგან ანგელოზის თვისებას და უჯერო-
საგან პირს და ფერხს არ დაიფარავ, შენც ამათ მიემსგავსები.
და მათს მსგავსებას განეშორე და კეთილთა ანგელოზთა მსგავ-
სება განისაკუთრე წვრთითა მეცნიერებისათა და ძიებითა საღ-
მრთოსა სჯულისათა, რათა ქრისტეს თანა ეგო მისისა უტყუე-
ლისა სიტყვისაებრ: „სადაცა მე ვიყო, მუნცა მსახურნი ჩემნი
იყუნენ“, რომლისა არს დიდება და სიმტკიცე აწ და საუკუნეთა
უკუნისამდე. ამინ.

თავი 3. სიძვისათვის

ოსეს მიერ უფალი იტყვის: „არა მოვიხილო მე ასულთა
თქუტუნთა ზედა ოდეს ისიძვიდენ“. სიძვაში რომ მართო ასული
ჰსთქუა და კაცის სახელი არ არის ხსენებული, ამისთვის არის ეს,
რომ ერთის ხსენებით ორივე უნდა ვიცნათ: ცოდვისათვის ორ-
სავ სასჯელი მიეცემა. პავლე მოციქული ორსავ ერთად მის-
ცემ სასჯელს და იტყვის: „რომელმან განხრწნეს ტამარი ღვთი-
სა – განხრწნეს იგიცა ღმერთმან“. აქ სახელისა დებით არც ქალი
უთქუამს და არც კაცი, ისე სწორებით სასჯელს მისცა. მრავ-
ლის სახით ჰსჩანს, რომ ცოდვისათვის ორსავ სასჯელი მიეცე-
მა. ადამსა და ევას სწორებით მიეცა სასჯელი ცოდვისათვის:
„მიწა ხარ და მიწადვე მიიქეც“. ორივე ამითი დაისაჯნენ. სო-
დომსა და გომორსა მამაკაციც და დედაკაციც ორივე ცო-
დვისათვის ღვთისა მიერ რისხვით დაიწვენენ. წინაშე ქრის-
ტესა ორნივე ერთად წარსდგებიან განკითხუად. მოციქული
პავლე ორსავ განურჩევლად იტყვის: „არა არს რჩევა მამაკაცი-
სა, არცა დედაკაცისა“. ამ მიზეზისათვის აქ, ქადაგების დასაბამ-
ში, მამაკაციც და დედაკაციც ცოდვის პატიჟისათვის სწორად
უნდა მოვიხსენოთ. ეგების უმეცარმან ჰსთქუას ვინმე, რომ
უფალი ამას ბრძანებს ოსე წინასწარმეტყველის პირით – არა
მოვიხილო და სიძვისათვის არას მოგვაგებსო. ეს სიტყუა სა-
შინელი გმობა რამ არის. თუ ღმერთი შეუწინაღებელს მეძავს

სასჯელს არ მიაგებს, არცა ქალწულთა კეთილს მიაგებს და ღმერთი უსამართლო შეიქმნება. ეს ეშმაკის დათესლი ღუარძლი არის. ეს ღუარძლი აღმოვფხურათ და ვაჩუწნოთ, რომ ღმერთი ქალწულთა დიდს ნიჭს მისცემს და უნანელთა მეძავთა – დიდს სასჯელს. ქალწულთ ეს ნიჭი აქუს: პირველად ის, რომ ღვთისა მიმართ სასურველი ძღვენი არის, ვითარცა დავით იტყვის: „მიერთვნენ მეუფესა ქალწულნი“, მეორედ ესე, ქრისტეს დედად ჳმობილი არის, ვითარცა იტყვის ღვთის-მეტყველი გრიგოლი: „დედანო! ქალწულ-იყვებით, რათა დედა იქმნეთ ქრისტესა“, აწ მეძავთა და მემრუშეთა სასჯელი ვსთქუათ. მეძაობისათვის ნოეს ჟამში ქუჭყანა წყლით რღვნისაგან აღიხოცა, დიდ-დიდი ქალაქი სოდომი და გომორი ცეცხლით დაიწვნენ. ისრაელთ ისიძვეს და უფლის რისხვით სრვა მოუვლინდათ, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „და განრისხნა უფალი ერსა თვისსა ზედა“. მტკიცე სახეობით აღმოჩნდა, რომ მეძავთ სატანჯველი მიეცემა და პავლე მოციქული ამტკიცებს: „მეძავნი და მემრუშენი საჯნეს ღმერთმან“. და თუ ვინმე იძიებს კიდევ, რომ უფლის სიტყვაში არა მოვიხილო, ასე არის და ამას რა ძალი აქუსო, – ამას ეს ძალი აქუს: უნანელსა და მიუქცეველს მეძავსა – მემრუშეზედ უფალი ბრძანებს: „მოწყალებით არა მოვიხილო“. ხედავთ, საყვარელნო, თუ მეძავთ რა რისხუა აქუსთ ღვთისაგან? და რა მიზეზი გაქუსთ, რომ არ განეშოროთ? რა ნუგეშს აძლევთ თავის თავს? ეგების ჳგონოთ თვინიერ მოქცევისა და სინანულისა ღმერთმან შეგიწყალოსთ? თუ სინანულს და მოქცევას არა ჳყოფთ, შეწყალება შეუძლებელი არის. თვითვე უფალი იესო ქრისტე ამტკიცებს: „უკუეთუ არა მოიქცეთ და იქმნეთ ვითარცა ყრმანი, ვერ შეხვიდეთ სასუფეველსა ცათასა“. ეს ჳეშმარტებით გამოჩნდა, რომ თუ სიძვისაგან არ მოიქცევით, უკურნებელი რისხვა მოიწევა და რა არის მაყენებელი მოქცევისა? ეგების შუწნიერის ვისიმე ტრფიალება გაყენებდეს მოქცევისგან? ჳეშმარტი ისმინე: ცთომილად ხედავ თორემ შუწნიერი არ არის, უმეტესად უშუწრი არის; თუ როგორ – გაჩუწნო. ჳერ საფილასოფოსოს მაგალითით გაჩვენო. ერთი ვინმე მაცთური კაცი, რომელსაც ფილოსოფოსის სიტყვით ბრძენკაცი ეწოდება, ეს მაცთური კაცი სხუათა შესაცთუნებლად სიტყუას შემოიღებს; ის სიტყუა საცთურებით მართალს ჳგავს, თორემ მართალი არ არის, სასაცთურო არის, რომელიც ბრძენი ამისთანა სამაცთურო სიტყუას ნახავს, ეტყვის: ეს სიტ-

ყუა ჭემმარტი არ არის, ამისთვის რომ ყოველს ადგილს არ ჭემმარტიტებსო, სხუას ადგილში უჩუწნებს იმ სიტყუას, იქ ის სიტყუა საცთურისაგან განშიშულდება და ცრუდ აღმოჩნდება; ამითი საცთური კაცი სირცხვილეულ იქმნება და ბრძენი საცთურისაგან განერება. აგრევე მაცთური ემმაკი ბრძენის შესაცთუნებელად მაცთურებით შუწნიერს სახეს წარმოუდგენს. მაცთურებით, თორემ შუწნიერი არ არის. ახლა ჩუწნ სიბრძნე ვიხმაროთ და ვსთქუათ: ეგ შუწნიერი არ არის, ამისთვის რომ ყოველს ადგილს არ არის შუწნიერი. უჩუწნოთ საფლავში, რომ ყოვლად უშუწრად წარმოჩნდება და უკუნ ვაქციოთ მაცთური და ჩუწნც ვსცნათ, რომ შეცთომილნი ვართ, თორემ შუწნიერი არ არის, და თუ მაცთურმან ემმაკმან მცირის სოფლის შუწზაში კიდეე შუწნიერად წარმოგვიდგინოს, აქ სიკვდილი წარმოვაცენოთ, რომმისი მაცთურებითი შუწნიერება დაიხსნას. პავლე მოციქულისა მიერ თქმული სიკუტდილი წარმოვიყენოთ: „რომელი იშუწზდეს – ცოცხლივ მკუტდარ არს“. თუ იმ საფლავმა უშუწრად აჩუნა ამისი ხსენებაც, ემმაკისაგან შუწნიერად წარმოდგომილს უშუწრად აჩუნებს: თუ საფლავში უშუწრად იხილე, აქაც სიკუტდილის ხსენებისაგან სამართალი არის, უშუწრად იხილე, აქაც სიკუტდილის ხსენებისაგან, სამართალი არის, უშუწრად უნდა იხილო: სიკუტდილის ხსენებაში მისი შუწნიერება დაიხსნება, თუკი ზედას ზედა იხსენებ. ახლა სხუა მაგალითი მოგახსენო, რომ ცთომილად ხედავ, თორემ შუწნიერი არ არის: ტბაში ძელი მრუდად ჰსჩანს, რომ ამოვიღებთ მრთელად ჰსჩანს, აგრევე სადამდის გულის თქმის ტბაში არის კაცი, მადამდის მეძავის სახე შუწნიერად ჰსჩანს, და იქედამ რომ აღმოვა, მაშინ კი უშუწრად იხილავს. საყვარელო! მყრალი და დამპალი უშუწრი არის, – ეს ცხადი არის. მაშ, შენ რომ მშუწნიერად ხედავ სიძვაში, მაგას დავით წინასწარმეტყველი უშუწრად აღმოაჩენს და იტყვის: „შეჰყოლდეს და დალჰეს წყლულეზანი ჩემნი პირისაგან უგუნურებისა ჩემისა“. კიდეე უნდა მოგახსენო: ემმაკს რათ ერწმუნები? ვისთან ჰყო სიმართლე? ადამ და ევა შეაცთუნა. შენ რად ერწმუნები? როგორ ვერ ჰსცნობ, რომ სიძვა ემმაკისაგან სასაცთუროდ შენზედ შემოღებული არის, რომ თავისა თვისისა მსგავსად ღვთისაგან გან-

გაშოროს – ის ჰნებავს. სიძვაში მყოფი ღვთის აღარ არის, ეშმაკის არის, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო ქრისტე: „თქუენ მამისა ეშმაკისანი ხართ“. ესეც განსაკვირვებელად მიჩნის: სიძვა რომ ყოვლითურთ უცხო არის შენგან, ყოვლითურთ უცხო და შორს მყოფი რად შეითვისე? ასე შორის არის შენგან: შენი არსება რომ განვიხილოთ შენს არსებაში სიძვისა თვისება არ იპოვება. მიწისაგან ხორცი გაქუს: შთახედე და გამოიძიე, თუ მიწაში სიძვა იპოვება, ხორცთან სიტყვიერი სული გაქუს და სიტყვიერი სული ანგელოზის ზიარი არის. სიტყვიერებით და უკვდავებით ანგელოზთ ზიარებაში სად უნდა იპოვებოდეს საზღუარი, გინა ნაწილი სიძვისა? – ყოვლად არს სადა, ან შენს საზღაურს მიხედვით, თუ როგორ შორის არის შენი არსება სიძვისაგან. ყოველი საზღვრის ლექსები არის: „კაცი არის და სიძვა ცოდუა არის და ცოდუა უარსებო“. ვითარცა იტყვის დამასკელიკ იოანე: „ცოდუა არს ბუნებისა გარემისა ზედადგომად“. მიხედე: შენ არსება ხარ და სიძვა უარსო; საჯე თუ რა შორს ხართ ერთმანეთისაგან. შენს საზღუარში არის: „კაცი არს ცხოველი და სიძვა მკუღელი არის“, ვითარცა პავლე იტყვის: „ცოდუა სოფლად შემოხდა და ცოდვისა ძლით სიკუდილი“. რა თვისება და ზიარება იპოვება ცხოველობისა და სიკუდილისა? – არა რად; ამისთვის რომ ერთმანეთისა წინააღმდეგომნი არიან. შენს საზღვარში არის „სიტყვიერი“ და სიძვა პირუტყუა არის; ვითარცა ჯმობს დავით წინასწარმეტყველი: „ჰბადვიდა იგი პირუტყუთა უგუნურთა და მიემსგავსა მათ“. სცან, რამდენად გაშორებული არის სიტყვიერება და პირუტყვება! შენს საზღუარში არის „მოკვდავი“. აქ სხუას არას ვიტყვი: მოკუდავებას შეუდგება წინაშე ქრისტესა განკითხუა; – და წინაშე ქრისტესა განკითხვა და მეძაობა ყოვლითურთ უმსგავსონი არიან ურთიერთარს. ვინც სიტყვიერებისაგან არ განვალს, წინაშე ქრისტესა განკითხვა და მეძაობა ყოვლითურთ უმსგავსონი არიან ურთიერთარს. ვინც სიტყვიერებისაგან არ განვალს, წინაშე ქრისტესა წარდგომის მგულვებელი, სიძვას ყოვლითურთ უჩინო ჰყოფს. მიხედე, საყვარელო, თუ როგორ უცხო არის შენთვის სიძვა! არა თუ ერთის გზით – ყოვლით კერძო უცხო შეიქმნა! – აწ მოვიდეთ და ეს ვსთქუათ, თუ ქალწულება როგორ სათვისო არის ჩუწნის ბუნებისა. მამა ჩუწნი, ადამ, ქალწულის მიწისაგან აღეგო. დედა ჩუწნი, ევა, ქალწულისაგან ადამის გვერდისა შეიქმნა. ასე პირ-

ველითგან სათვისო არის ჩუჭნის ბუნებისა ქალწულება. უფალი ღმერთიც ამას გუთასწავებს: „წმიდა იყუჭნით, რამეთუ მე წმიდა ვარ“. ჩინებულნიც ქალწულებისათვის ვართ, ვითარცა იტყვის პავლე: „არა გვიჩინა ჩუჭნ ღმერთმან არა-წმიდებად, არამედ სიწმიდედ“. აწ ესე ვსთქუათ, თუ კაცის საზღუარს როგორ შუჭნის ქალწულება. კაცის საზღუარი არის: „კაცი არს ცხოველი სიტყვიერი და მოკვდავი“. არსებასა და ცხოველობასა ჰშუჭნის, რომ უხრწნელებით შეამკობს, ვითარცა იტყვის ბრძენი სოლომონ „ქებასა შინა ქებათასა“: „ყოვლითურთ შუჭნიერ ხარ, მახლობელო ჩემო!“ სიტყვიერებას შუჭნის, რომ ანგელოზთა მიაძგავსებს, ვითარცა იტყვის უფალი: „იყვნენ ვითარცა ანგელოზნი ღვთისანი ცათა შინა“; მოკუდავებას შუჭნის ქალწულება, რომ უფლისა ღვთისა ძღუნად ჰყოფს, ვითარცა იტყვის დავით წინასწარმეტყველი: „მიერთუნენ მეუფესა ქალწულნი“. ხედავ, თუ როგორი საკუთარი არის შენი ქალწულება? ეს საკუთარი განგიგდია და შეუთვისებელი სამაგელი სიძვა შეგიტკბია. ამისთანა პირუტყუჭა სიტყვიერს კაცს არ შეემსგავსება. განსაცვიფრებელი არის ჭემმარიტად! თუ ვინმე მოეგება გონებას და იკითხავს: „რა ვყო, თავისუფლება აღარ მაქუს, ისე შეპყრობილი ვარ სიძვისაგან, მე გეტყვი, თუ რა ჰყო წმიდის აღსარებისაგან მიაკუდინე სიძუა და შენ თავისუფლება და ნეტარება მიიღე, ვითარცა იტყვის ღვთივ-ხმოვანი დავით: „ნეტარ არს, რომელმან შეიპყრნეს ჩჩვილნი და შეახეთქნეს კლდესა!“ თუ სხვა ძალა არა გაქუს-რა ისევ გულის-თქმით სიძვის გულის-თქმა მოაკუდინე; – თუ როგორ – მაგალითი მოგახსენო: უფლისა ღვთისა მინდობით დავითმან ისევ გოლიათის მახვილი აღიღო და რომლითაც მახვილით დავითის სიკუდილი უნდოდა, თვითვე დავითმან იმ მახვილით მოაკუდინა. ეგრეთვე შენ უფლისა ღვთისა მინდობით ისევ სიძვის მახვილი აღიღე და რომლითაც მახვილით (ესე იგი გულის-თქმით) შენი სიკუდილი ჰნებავს, აღიღე ის გულის-თქმა და სულიერის სიბრძნისა (ესე იგი სინანულისა) მიმართ შესცვალე და სიძუა მოაკუდინე, ვითარცა იტყვის ბრძენი სოლომონ: „გულის-თქმა თქუჭნი იყავნ, ზი კაცო, სიბრძნისა მიმართ და გსუროდენ მისა მიმართ“. თუ ამას იტყვი, უძღური ვარო, ამისი მაგალითი სხუა ვსთქუათ: ისრაელნი ეგვიპტეს უძღურნი იყუ-

ნენ, ამისთვის რომ მონებას ქუჭრე იყვნენ. მოსეც აქ იყო. ერთს დღეს ნახა მოსემ, რომ ეგვიპტელი ისრაელს კუჭლიდა; დაივიწყა მოსემ ყოველი უძღურება, ეგვიპტელი მოკვლა და ქვიშაში დაჰვლა და ისრაელი განარინა. აგრეთვე შენ ეგვიპტეს ყოფაში (ესე იგი ცოდვისა ყოფაში) უძღური ხარ, ამისთვის რომ ცოდვის მონებაში ხარ; ხედავ რომ შენს სულს სიძუტა ჰკლავს, მოსეს მსგავსად უძღურებ; დაივიწყე სიძვა, მოკვალ და დაწვლილებულს აღსარებაში დაჰვალდა ისრაელის მსგავსად შენი სული განარინე. და თუ ჭეშმარიტებით გნებავს, რომ სიძვის შეპყრობისაგან განთავისუფლდეს, იოსებს მიემსგავსე: ვითარ იოსებ სამაგელმან დედაკაცმან სამეძაოდ შეპყრა, რომლითაც სამოსლით შეიპყრა, იოსებმან ის განაგდო და განერა. აგრევე შენ მიხედე და რომლითაც საქმით სიძვა გიჭერდეს, ის განაგდე და განერები. აწ ახლის მაგალითი ვსთქუათ უფლის ჯვარცმაში ერთს უფლის მოწაფეს შეპყრობა მოუნდომეს და სამოსლით იპყრეს; დაუტევა ის სამოსელი და შიშველი წარვიდა, ვითარცა მოგვიტხრობს მახარებელი მარკოზი: „დაუტევა არდაგი და ივლტოდა შიშულივ“. ეგრეთუჭ თუ ქრისტეს მოწაფე ხარ, რომლითაც საქმით სიძვა გიჭირდეს, ის დაუტევე და მისგან შიშულივ ლტოლვა ჰყავ. ნურასფერს რიდე: ქრისტე ასე გიბრძანებს: „უკეთუ მარჯუწნე თვალი შენი გაცთუნებდეს, აღმოიღე იგი და განაგდე შენგან“. თუ იტყვი: უძღური ვარ და ესეები არ ძალ-მიძსო, ჯერ დავით წინასწარმეტყველის სიტყუას გეტყვი: „ინებე და აღგადგინოს შენ“, მერმე ამას გეტყვი: არ ძალ-მიძსო რომ ამბობ, ეს თქმა ამას ჰგავს: მერალის უყის ხედვა კი ძალ-მიძს და კეთილის ადგილის არა! სწორებით მიხედე, თუ შენი თქმა ეს არ არის: სიძვის ხედვა კი შემოძლია და ქალწულების არაო! მე გეტყვი: რომლითაც სიძვას ხედავ და იქცევი, ის ხედვა კეთილისა მიმართ მოაქციე და კმა არს საცხოვრებელად სულისა შენისა. მეტყვი: ჩემი ყოველივე ცოდვისაგან მწვირიანი არის და რა ვჰყო? მე წინასწარმეტყველისა სიტყუას გეტყვი: „განრცხას მწიკუთლი იგი ძეთა და ასულთა სიონისათა“, ცოდვისაგან შებღალულს ის განჰბანს. თუ როგორ განჰბანს უფალი ცოდვისაგან შებღალულს, ამისი სახეები ვსთქუათ. მანასემ თავისი გული ცოდვისაგან შებღალული მიართვა ღმერთს; ღმერთმან კიდეც განსწმინდა და კიდეც შეიწირა. უძღებმან შვილმან სახიერს მამას ცოდვისაგან შებღალული თავისი თავი მიართვა; სახიერმან მამამან ღმერთმან კიდეც განსწმინდა, კიდეც ძედ შეიწყნარა. მეძავმან დედაკაცმან მეძაობისაგან შეგინებული თავისი თავი ქრისტეს მიართვა. ქრისტემან კიდეც მი-

ირთვა, კიდევ შეიწყნარა. აგრევე, რასაც შენ ცოდვისაგან შე-
ბღალულს ქრისტეს მიაერთმევ, კიდევ განსწმენდს და კიდევ მი-
სის მითვალვით შენ ცხოვრებას მოგცემს: თუ ვითარ – სიმტკი-
ვით ვაჩუქნოთ: როგორ ზემო ვსთქუ, იმასვე ვიტყვი: რაც სიმ-
ვაში საქმეები გაქუს, ის მიაერთვი ღმერთს; გაქუს სიყვარული –
მიაერთვი ღმერთს ეს სიყვარული და შენის ცოდვის სიმრავლე
დაიფარვის, ვითარცა გვამცნევს მოციქული: „სიყვარულმან დაჰ-
ფარის სიმრავლე ცოდუათა“, გაქუს სიმუთაში გულის-თქმა – ესე
სასუფეველისათვის ღმერთს მიეც და იძიე; უეჭველად კიდევ ჰპო-
ებ, უფალი იესო ქრისტე გიმტკიცებს: „ემიებდით და ჰპოოთ“.
სხუა რათა ვსთქუა? სიმუთაში რომ იდუმალი ზრახუა გაქუს, ის
საიდუმლოდ ცოდვისათვის ქრისტეს მიაერთვი და საუკუნოს
მამისაგან ცხადად სასყიდელს მიიღებ, ვითარ იგი ბრძანებს
უფალი იესო ქრისტე: „შევედ საუნჯესა შენსა და დახმე კარი
შენი და ილოცე მამისა შენისა ფარულად და მამა შენი, რო-
მელი ხედავს დაფარულთა, მოგაგებს შენ ცხადად“. თუ მეტის
სიმუთის შეპყრობისაგან ვერც ეს ჰყო, პეტრე მოციქულს მიემს-
გავსე: პეტრე შეპყრობილი იყო და ეძინა, ანგელოზმან პეტრეს
გვერდზედ ჰსცა, უთხრა: „აღდეგ, პეტრე!“ აღსდგა პეტრე, ჯაჭვი
განიხსნა და ანგელოზს შეუდგა და ანგელოზმან საპყრობილი-
საგან განიყვანა და იხსნა. აგრევე შენ რომ შეპყრობილი ხარ
სიმუთისაგან და გულის-თქმის ჯაჭვით შეკრული, იქით-აქეთ
მცუჭლნი ეშმაკნი გადგს და გძინავს სოფლის სიტკბოებაში,
მამინ დიდისა ზრახვისა ანგელოზი – ქრისტე – გვერდსა გცემს
ამ სიტყვით და გეტყვის: „აღსდგ, რომელსა ესე გძინავს!“ მიემს-
გავსე პეტრეს: აღსდეგ სიმუთისაგან, რომ გულის-თქმის ჯაჭვი დაი-
ხსნას, შეუდეგ ქრისტეს და სიმუთის პყრობილებსაგან გაგიყუანს
და გიხსნის. ისრაელნი ღვთისა მიერ მოვლენილს მოსეს შეუდ-
გენ; მოსემ ეგვიპტისაგან იხსნა და განათავისუფლა. ეგრეთუჭ
თქუწნ, ახალნი ისრაელნი, ღვთისა მამისაგან მოვლინებულს
ქრისტეს შეუდექით, სიმუთისაგან გიხსნისთ და განათავისუფ-
ლებსთ. მეწამულის ზღვის მსგავსად თქუწნს ცოდუას ჯუარით
განაპობს და შეცოდების ზღუას დაუნთქმელად განგარინებსთ;
უკვდავ-მყოფელს მანანას (ესე იგი უხრწნელს თავის ხორცს
და სისხლს) მოგცემსთ. თუ არც ერთს ინებებთ და არც მოიქ-
ცევით, ამის დადასრულს პავლე გეტყვისთ: „არცა მეძავთა სა-
სუფეველი ღვთისა ვერ დაიმკვიდრონ“. და თუ ვინმე სიმუთის
ბრძოლისაგან ძნელს მწუხარებაში ხარ და ამის ნუგეშს ეძი-
ებთ, ამისი მაგალითი ძველის წერილიდამ მოგახსენო. ნაბუ-
ქოდონოსორ მეფემ კერპი აღმართა, განჩინება დასდუა: ვინც

იმ კერპს არ თაყვანისცემდა, ცეცხლში უნდა შეგდებულიყო. სამნი ყრმანი იყვნენ ანანია, აზარია და მისაილ, – ამ სამთა არ თაყვანისცეს კერპსა. ამისთვის ალაგზნეს ცეცხლი ფრიადი და სამნიც ცეცხლში შესთხივნეს. მათი ნუგეში სხუა აღარ იყო, ღვთისა მიმართ იწყეს ვედრება, ამ გუარის სიტყვით: „ჩუტნი ამ ჟამში არცა გვაქუტს საკმეველი, არცა მსხვერპლი შესაწირავად, მარტო ამას შევსწირავთ – სულსა შემუსვრილსა და გულსა დამდაბლებულსა!“ მოხედა ღმერთმან და შეიწირა დიდად შესაწირავად მათი შემუსვრილი სული და დამდაბლებული გული; გარდამოხდა თვთ ძე ღვთისა, როგორცნაბუქოდონოსორ სწამებს: „ხილვა მეოთხისა, მსგავსი ძისა ღვთისა“. ამან, – ძემან ღვთისამან, – ცეცხლი ცვარად შესცვალა და ყრმანი უვნებელნი დაიცუნა, ვითარცა იტყვის დანიელ: „და არა შეეხო მათ ყოვლითურთ ცეცხლი“. ეგრეთუტ შენ სიძვის ეშმაკმან თუ ვისიმე სახე წარგიმართოს და შენ იმ სახეს არ თაყვანისცე (ესე იგი სიძვად არ მიჰყუტ) და ამის მიზეზით ეშმაკმან ძნელს გულის-თქმის ცეცხლში შეგაგდოს, სამთა ყრმათაებრ იმ ჟამში არც საკმეველი, არც მსხვერპლი შესაწირავას აე გეპოვება, მხოლოდ სული შემუსვრილი და გული მდაბალი შესწირე ღმერთს და საკუთრად მას მიართვი, რომ შეიწიროს და თვით ძე ღვთისა გარდამოხდეს, ცეცხლი გულის-თქმათა განგიქარვოს, უვნოდ დაგიცვას და თვისსა მას სასუფეველსა დაგამკვიდრნეს თქუტნი ყოველნი, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 4. მარხვისათვის

ბრძანებს უფალი პირითა ისაია წინასწარმეტყველისათა: „წმიდა ჰყავთ მარხვა, ჰქადაგეთ მსახურება“. ცხადად სჩანს, რომ უფლისაგან არის მარხუა მოცემული; თუ მარხუა მოცემული არ იყოს, „წმიდა ჰყავთ მარხვა“ ამას არ იტყოდა, მაგრამ მარხვა უფლისაგან არის მოცემული როგორც ხორცისათვის საზრდელი მოცემული არის, აგრევე სულისათვის მარხუა საზრდელად არის მოცემული. ოთხი კავშირი: ცეცხლი, წყალი, მიწა და ჰაერი ხორცს შეამტკიცებს, და მათდა შესაწევნელად საზრდელი მოსცა ღმერთმან. ოთხი სათნოების კავშირი სულს შეამტკიცებს, ესე იგი სიბრძნე, სიმხნე, სიწმიდე და სიმართლე. ამათდა შესაწევნელად მარხუა მოსცა ღმერთმან, როგორც უსაზრდლოდ ხორცი მოკუტდება, აგრევე თვინიერ

მარხვისა სული მოკუდება, ესე იგი, წარსწყმდება, ვითარცა ნაყროვანებით ესავ მოკუდა და წარსწყმდა. მაშ ღმერთს ორივე მოუცემია: საზრდელი – ხორცისათვის, მარხუა – სულისათვის; ორივესი სახე ადამის მცნებაში სჩანს. უბრძანა ღმერთმან ადამს: „ყოვლისაგან ხისა სამოთხისა ჰსჭამო“. აჰა სახე ხორციელისა საზრდელისა. კიდევ უბრძანა: „ხისაგან ცნობადისა კეთილისა და ბოროტისა არა ჰსჭამო“. აჰა სახე სულიერისა საზრდელისა, რომელ არს მარხუა. აღმოჩნდა, რომ ხორცის საზრდელთაგან მარხუაც მოცემული არის ღვთისაგან; მაგრამ ასე საჭიროდ არის მოცემული, თვინიერ მარხვისა სულის ცხოვნება არ იქმნება, გამოვაცხადოთ. ვისგანაც ეშმაკი და მისი საცთური არ განვალს, ეს უეჭველი არის, მისი ცხოვრება არ იქმნება. მაშ ეშმაკი და მისი საცთური თვინიერ მარხვისა კაცისაგან არ განვალს, ვითარცა ეშმაკეულთათვის უფალი იესო ბრძანებს: „რა რათ განვალს ნათესავი ესე, გარნა მარხვითა და ლოცვითა“. ამისთვის დიდის სიმტკიცით მოგუცა მარხუა; თუ როგორ – კიდევ ვაჩუქნოთ: პირველად თავისის წინამორბედის დიდის იოანესაგან გვამცნო მარხუა, რომ ის არას მიიღებდა, ვითარცა ამტკიცებს უფალი და იტყვის: „მეორედ თვით ქრისტემან თავის-თავად გვამცნო მარხუა, ვითარცა მატეე გვასწავებს: „იმარხა მაცხოვარმან ორმეოცი დღე და ორმეოცი ღამე“ – ჩუწნდა სასწავლებელად ჰყო, თორემ მას მარხუა არ ეჭირვებოდა. პეტრე მოციქული ცხადად გვამცნობს: „ცოდვა არა ჰქმნა, არცა იპოვა ზაკვა პირსა მისსა“. და უცოდველს მარხუა რად ეჭირვებოდა, მაგრამ ჩუწნის სწავებისათვის იმარხა. ქადაგების დასაბამში რომ არის, „წმიდა ჰყავთ მარხუა“, აწ ესე ვსთქუათ, მარხუა როგორ ბიწიანი იქმნება? – მისი მარხვა ბიწიანი იქმნება, ვინც დაყენებულს ჭამადს შეეხება, როგორც ადამ შეეხო დაყენებულს ჭამადს და უფლისაგან რისხუტულ იქმნა. ეგრეთვე რომელიც მამათაგან დადებულს მარხუას გახსნის და შეეხება, უფლისაგან რისხვეულ იქმნება, რომელიც ადამს უგვანად ჭამისათვის განურისხდა, იგივე უფალი არის, წინასწარმეტყველის პირით გვიბრძანებს: „მე ვარ და არა ვიცვალე“. კიდევ ბიწიან იქმნება მარხუა: ვითარც ებრაელნი დასხდეს ჭამად და სმად და აღსდგეს სიმღერად და ბიწიანნი შეიქმნენ და უფალიც განურისხდათ, რომ იმ ჟამად მოსეს მიერ ჰსჯულის ფიცარი შეიმუსრა, ეგრეთუტ დღესაც რომელნიც ნაყროვანებაში არიან, მათთვის

სჯული დახსნილი არის, სჯულიერად ისინი არ შეირაცხებიან; თუ ისრაელთ ჟამში ნაყროვანებისათვის ჰსჯულის ფიცარი შეიმუსრა, უწყოდე, ნაყროვანო, შენის ნაყროვანებისათვის შენგან სჯული დახსნილი არის. კიდევ ბიწიან იქმნება მარხვა, მმარხველმან რომ მჭამელი განიკითხოს, ვითარცა ფარისეველი იმარხვიდა. თვითვე იტყვის: „ვიმარხავ ორგზის შაბათსა შინა“, მაგრამ მეზვერეს რომ აყვედრა და უთხრა: „არა ვარ მტაცებელი და მემრუშე, ვითარცა ესე მეზვერე“ – ამისათვის მისი მარხვა ბიწიან იქმნა და წარწყმდა. ფარისეველს არავინ დაემსგავსო, მმარხველმან მჭამელი არ განიკითხო, თორემ ფარისეველებრ დაისჯები. დიდს მოძღუარს პავლეს უსმინე: „არამჭამელი იგი მჭამელსა მას ნუ განიკითხავ“. – კიდევ ბიწიან იქმნება მარხვა ამპარტავანებისაგან, ვითარცა მარხვა ფარისეველისა ფარისეველის ამპარტავანებისათვის, – მეზვერე რომ ამაღლდა და აყუწდრა, – ბიწიან იქმნა და დაისაჯა, მეზუჭრე განმართლდა, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „გეტყვი თქვენ გარდამოვიდა განმართლებელი მიერ სახით თვისად“. მმარხველნო, არამც ფარისეველის სიმაღლე არ მიიღოთ და სანატრელი შრომა არ წარწყმიდოთ, ქრისტე გიბრძანებს: “რომელმან დაიმდაბლოს თავი თვისი, იგი ამაღლდეს; და რომელმან აღიმდაბლოს თავი თვისი, იგი დამდაბლდეს“. თვალით სახილველი სახეები გაქუს ამპარტავანებისა და სიმდაბლისა და ამითი განისწავლე; ამპარტავანი ფარისეველი დაისაჯა, ხოლო მდაბალი მეზუჭრე ცხოვნდა და მოციქული გასწავებს: „გამოიძიეთ და უკეთესი იგი შეიკრძალებთ“. აწ თქუწნ გამოიძიეთ და უმჯობესი მეზვერის სიმდაბლე შეიკრძალებთ; თუ ამას არა ჰყოფთ, თქუწნი მარხვა ღმერთს არა სთნავს; ცხადად გიბრძანებს წინასწარმეტყველის პირით: „მარხუა და უქმოზა და დღესასწაულნი თქუწნნი ჰსძულან სულსა ჩემსა“. და თუ ვინმე ამას იძიებ, რომ რათ დასდვა ღმერთმან მარხვა, აქ ერთი მაგალითი უნდა მოვილოთ: მკურნალნი სნეულს დახედვენ, ჰსცნობენ, რომ საჭმელთაგან სენი შესულა მათში, ამისთვის რომლისამე საჭმლის მარხვას მისცემენ. ეგრეთვე ღმერთმან იხილა კაცთა ბუნება, რომ პირველის მამის ადამის უგვანად ჭამისაგან კაცისა შორის ცოდვის სნეულება არის. ამის მიზეზისათვის სამკურნალოდ მარხუა მოგუცა. ჭამამან სნეულ ჰყო ბუნება ჩუწნი, სამართალი არის – მარხუამ უნდა განამრთელოს. მარხვა როგორ განამრთელებს ცოდვისაგან დასნეულებულს, ამისი მაგალითი ძველის წერილიდან მოვილოთ: ნინევის ქალაქი ცოდვისაგან ისე სნეული შეიქმნა, უნდა დაქცეულიყო;

მაგრამ მარხვამ ისე განამრთელა, ერთი არა რამ ვნებია-რა. მსგავსად ერთს ვისმე ცოდვისაგან სულიერებრივი დაქცევა რომ ეგულვებოდეს, მარხვა უვნებელად დაიცავს, თუ ნინევს არ ემარხა, დაიქცეოდა; უეჭველად თუ შენც იმარხავ, სულიერებრივად დაიქცევი. ამისთვის განაწესა ღმერთმან მარხუა. სხუა მიზეზი ვსთქუათ მარხვის გაწესებისა: ნაყროვნება სიძვას წარმოშობს, როგორც ლოთხს შეემთხვა ნაყროვნებისაგან სიძვა და იოანე სინელი იტყვის: „ნაყროვნება დედა არს სიძვისა“. რადგან ნაყროვანება სიძვის დედა არის, ღმერთს ეს ჰნებავს – მარხვით მოვაკუდინოთ სიძვის დედა, ნაყროვანება, რომ მისგან ნაშობი სიძვა ჩუწნთან არ აღიზარდოს. თუ დედა სიძვისა, ნაყროვანება, შენთან არის, უეჭველად მისგან ნაშობი სიძვაც შენთან იქნება. მოვილოთ კიდევ მიზეზი მარხვისა, თუ რისთვის მოგვეცა. ჭამა ცთომას მერმე შემოვიდა, თორემ ცთომამდის ანგელოზის მსგავსად ღვთის ხედვით იზრდებოდა კაცი, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „და პური ანგელოზთა სჭამა კაცმან“. და ჭამა რომ ცთომას მერმე შემოვიდა, ეს პირუტყვის მსგავსება არის, ვითარცა ხმობს დავით: „ბაძვიდა იგი პირუტყვთა უგუნურთა და მიემსგავსა მათ“. და ღმერთს ჩუწნი პირუტყვის მსგავსება არ ჰნებავს, – ანგელოზთ მსგავსება ნებავს. მიხედე მარხვის ძალს: სადამდის მარხვაში მდგმოებ, მადამდის ანგელოზთ მსგავსი ხარ; არც ისინი მიიღებენ საზრდელს და არც შენ; ისინიც ქრისტეს მსახურებენ და შენც. ეგების მკითხო, რომ არ ვიმარხო წარვსწყმდებიო? მაგიერ გკითხავ: საზრდელი რომ არ მიიღო, ხორციით მოკუტდები თუ არა? – მეტყვი, მოკუტდებიო. აგრევე მე გეტყვი: სულის საზრდელი მარხუა არის; თუ არ იმარხავ – სულით წარსწყმდები. და თუ მეტყვი: სნეული ვარ და მარხვა არ ძალ-მიძსო, – სნეულს პავლე საზრდელის მიღებას უბრძანებს. ამითი ჰსჩანს, რომ ტიმოთეს მიუწერს: „ზედას ზედა უძღურებისათვის ფრიად საწყალსა ნუ სვამ და სტომაქისათვის მცირედი ღვინო იხმიე“. მაგრამ მაგიერი სხუა მარხუა უნდა ჰყოს სნეულმან; მარხუა მარტო საზრდლის არ არის, სხუაც იქმნება მარხუა, ვითარცა თეოდორე სტოდიელი იტყვის: „მარხუა არა ჭამადთაგან ხოლო შემოისაზღურების“. მამ სნეულმან საზრდლის მიღების მაგიერ სხუა უნდა იმარხო. შემოკლებით ვაჩუწნოთ, თუ სხვა მარხუა როგორ იქმნება. საყვარელო, ენით იმარხე, ვითარცა დავით წინასწარმეტყველი გიბრძანებს: „დააცხურე ენა შენი ბოროტისაგან და

ბაგენი შენნი ნუ იტყვიან ზაკუასა“. ამას დიდად მიითვალავს ღმერთი, როგორც მოციქულ პავლე გიმტიციებს: „რომელი სიტყვით არა სცთებოდის, იგი სრული კაცი არს“. მაგრამ ეს მარხუა ბიწიანი არა ჰყო. ქდაგების დასაბამისაგან გესმის: „წმიდა ჰყავთ მარხუა“, რომლით იქმნება ბიწიანი? თუ გულში ზაკვა გაქუს და მხოლოდ გარეშე პირით ზრახავ კეთილს, ღვთის სათნო არ არის; ღმერთს ზაკუა არ ჰნებავს; თვითვე ისაიას პირით გიბრძანებს: „არა ესე ვითარი მარხვა გამოვირჩიე“. მაშ როგორი მარხვა ჰნებავს? მასვე ისაიას პირით გამცნებს: „განხსენ ყოველი საკრველი სიცრუისა“ – და შენ სიცრუით და მზაკვარებით იქცევი; ეგ ღმერთს არ ჰნებავს, არც მიითვალავს. ნაცულად მარხვისა კიდევ ჰყავ ქალწულება, რომელიც ანგელოზთ მსგავსება არის, მაგრამ ეკრძაღე, ბიწიანი არ ჰყო. – ვითარ? როგორც საქმით ეკრძაღვოდე სიძვასა და მრუშებას, აგრევე ხედუაჲ უნდა შეიკრძალო, თორემ ბრალეული შეიქმნები; ვითარცა გიმტიციებს მაცხოვარი უფალი: „რომელმან მიხედა დედაკაცსა მრუშებად, მანვე იმრუშა გულსა შინა თვისსა“. თუ ვინმე ამას იჭვენებს, რომ არც მარხვასა ვჰყოფ, და არც მის ნაცვალს სათნოებას და თვინიერ სინანულისა ცხოვნებას ჰგონებს, სრულიადუ გონებისაგან განსულა და უცნობელობა აარის. განიხილე, რა უცნობელობა არის: ნათლის-მცემელს სიფიცხე და სიმწელე სინანულისა ცუდად უტვირთავს, თუ თვინიერ სინანულისა კაცი ცხოვნდება; და ჰეროდემ, მისმან მკუთლელმან რომ არ შეინანა, უჯეროდ არ ირაცხება შენის უგუნურების მსგავსად. მაგრამ შენს უგუნურებას ქრისტე დახსნის და გიბრძანებს: „უკუეთუ არა შეინანოთ, ეგრეთუჲ სახედ ყოველნი წარსწყმდეთ“. და თუ ამას ჰგონებ ვინმე რომ სიმდიდრით ცხოვნდება, ამასაც მიხედე, თუ რა უცნობელობა არის: თუ სიმდიდრე კაცს აცხოვნებს, მდიდარი, რომელიც დღითი-დღე იხარებდა და ბრწყინვალედ იმუჭბდა, შენის უგუნურების მსგავსად, ის უნდა სცხოვნდეს; თუ ის ცხოვნდა სიმდიდრით, ლაზარე გლახაკი უნდა წარსწყმდეს.

ილტვოდე ამ გვარის ცთომილის გულის სიტყვისაგან. ქრისტე გიბრძანებს და გამცნებს მდიდრის ჯოჯოხეთში მყოფობას ამ სიტყვით: „ადიხილნა თვალნი თვისნი, იყო სატანჯველსა შინა“: და ლაზარესთვის გლახაკისა იტყვის: „და მიიყვანა იგი ანგელოზთაგან წიაღთა აბრაამისთა“. და თუ ამას იტყვი ვინმე, ყრმა ვარო და სინანულს ადროებ, ესეც უგუნურება არის, ამისთვის, რომ წინეში მრავალნი ყრმანი იყვ-

ნენ, მაგრამ ცოდვისათვის დიდი თან ვიდრე მცირედმდე მარ-
ხვა შეიტკბეს და ამითი ხსნილ იქმნენ დაქცევისაგან, თორემ
სიყრმით არ ხსნილა ის ქალაქი, აგრევე შენ, სიყრმე ცოდ-
ვის დაქცევისაგან ვერ გიხსნის, თუ მარხუასა და სინანულსა
არ მიიღებ; ამოდ ნუ სცთები, და თუ ამას ვინმე იგონებს –
დიდებული ვარო და ამისთვის არა ყოფს მარხვასა და სინა-
ნულს, ესეც დიდი უგუნურება არის: დავითის უმჯობესი მე-
ფე ვინ იქმნება, ან იმისი მსგავსი? თვთ ღმერთი ასე სწამებს
მისთვის: „ვპოვე დავით მე იესესი, კაცი ერთგული გული-
თადი ჩემი, რომელმან ჰყოს ყოველივე ნება ჩემი“. ამისთა-
ნა მეფე იყო, მაგრამ მეფობას არ განუქარვებია მისი შეცო-
დება, – სინანულმან და მარხვამ განაქარვა. თვით დავით იტ-
ყვის, თუ როგორი მარხვა ჰყო: „ვითარცა მკალთა მუკლნი ჩემნი
მოუძღურდეს მარხვისაგან“. თუ დავით უსინანულოთ ვერ
განერა ცოდვისაგან, ცუდი გულის სიტყუა ნუ გაცთუნებს:
თვინიერ სინანულისა ვერც შენ განერები ცოდვის სასჯელი-
საგან. არამც ეს არავის გაბრკოლებდეს: აღსარება მაქუს და
აღსარება განმზანელი არის, ის განმზანს და სხუა სინანული
რათ მინდა, საყვარელო! მარტო აღსარება არ გეკმაება. პირ-
ველად მაგალითით გიჩუწნო, რომ მარტო აღსარება არ გეკ-
მაება: მკურნალს რომ წყლული უჩუწნო, თუ წამალსაც არ
დასდებ, არ განიკურნება; აგრევე, მოძღუარს ცოდვის წყლუ-
ლებას რომ უჩუწნებ, თუ სინანულის წამალს არ დასდებ, არ
განიკურნება. დავით წინასწარმეტყველი აღსარებასაც გაწვევს
და სინანულსაც. აღსარებას გაწვევს ამ თქმით: „მოიქეც ბო-
როტისაგან“; სინანულს გაწვევს ამ სიტყვის ზედ დართვით:
„და ჰქმენ კეთილი“. კვალად დავითმან აღსარების სახეც ჰყო
და სინანულიც დაჰართო: აღსარების სახეც ჰყო, რომ თავისი
ცოდუა ნათან წინასწარმეტყველის წინაშე არ დაუფარავს; სი-
ნანული ჰყო, ვითარცა თვთ იტყვის: „ცრემლითა ჩემითა სა-
რეცელი ჩემი დავალტვე“. კიდევ სხუა მოგართვა, რომ აღსა-
რება და სინანული ორივე უნდა ჰყო: პეტრე მოციქულმან
აღსარების სახეც ჰყო და სინანულსისაც. აღსარების სახეც ჰყო,
როდესაც უარყო უფალი – „გამოვიდა გარე“. აჰა აღსარების
სახე: აღსარებაც ცოდვის ადგილისაგან გამოსლუა არის და
პეტრეც შეცოდების ადგილიდამ „გამოვიდა და სტიროდა
მწარედ“. აჰა სახე სინანულისა! კვალად უძღებმან შვილმან
აღსარების სახეც ჰყო, როდესაც მამის მიმართ მოიქცა. აღსა-
რებაც ღვთისა მამისა მომართ მოქცევა არის და უძღები შვი-
ლიც მამისა მიმართ მოიქცა; ჰრქუა მამასა სახიერსა: „ვსცოდე

მამაო ცად მიმართ და წინაშე შენსა“. აჰა სახე სინანულისა! ჭეშმარიტმან სახეებმან დაგარწმუნოს: ორივე ფრთა თუ არა გაქუს: აღსარებისა და სინანულისა, სასუფეველად ვერ აღ-
ფრინდები. ტრედს თუ ორივე ფრთა არა აქუს, მკუთლელისაგან ვერ განერება. ეგრეთვე შენ აღსარება და სინანული, ორივე თუ არა გაქუს, მკუთლელის ეშმაკისაგან ვერ განერები. ამისათვის დავით წინასწარმეტყველი ორთავე ფრთეთა ტრფილებით ითხოვს: „ნეტარ თუმცა მცნა მე ფრთენი, ვითარცა ტრედისანი და აღვფრინდე და განვისუწნო“. ზემო სიტყვაში ითქუა: მმარხველმან რომ მჭამელს აყუწდროს, მმარხუწლი თავის მარხუას ბიწიან ჰყოფს. არამ ეს სულიერებრივი სენი არავის შეხუდეს. ამისთვის მცირედი რამე ვსთუათ: საყვარელო, მარხუა ანგელოზის მსგავსება არის, და თუ მისთვის იმარხავ, რომ ანგელოზს ემსგავსო, ანგელოზი მჭამელს არ აყუწდრებს. ელია ხორცსაც სჭამდა და პურსაც, მაგრამ ანგელოზი არათუ აყუწდრებდა, თვითვე ანგელოზი მიუტანდა ამაებს. ანგელოზი არ აყუწდრებს და შენ აყუწდრებ, ეგ მარხუა ანგელოზის თვისება არ არის; ესე ვგონებ, უფრო ფარისეველის თვისება არის. თუ ამისათვის აყუწდრებ, რომ მარხვის სწავება გნებავს, სწავლა ყუწდრებით არ უნდა, უფროსად სიტკბოებით უნდა ასწაო. მიხედვ შენს იწსოს, თუ როგორ სიტკბოებით ასწავებდა: ესრეთ ჰყოფდით, ვითარცა იხილეთ“; და თუ მაშინ აყუწდრებ, ეგ შენი მარხვა ქრისტეს სათნო არ არის; ჰავლეს პირით გიბრძანებს: “არა მჭამელი იგი მჭამელსა მას ნუ განიკითხავ“; და თუ ქრისტეს სათნო არ არის შენი მარხუა, ცუდად შუტრები. და თუ ამას იტყვი: „ყვედრების საქმეს ვხედავ მის შორის და ვაყუწდრებო“. აქ ქრისტეს სიტყუა უნდა მოვიხსენოთ: „რასა ხედავ წველსა, თვალსა შინა ძმისა შენისასა და დირესა თვალსა შინა შენსა არა განიცდი“. თუ ყუწდრება გნებავს, რისათვის თავის თავს არ აყუწდრებ? თუ ჰგონებ საყუწდრელი არა მიქნიაო რა, თავის თავს აცდუნებს, ვითარცა იტყვის ღვთის-მეტყუელი იოანე: „უკუეთუ ვსთქუათ ცოდვა არა გვაქუს, თავთა თვისთა ვაცთუნებთ და ჭეშმარიტება არა არს ჩუწნთანა“. კიდევ ამპარტავნება მარხუას ბიწიან ჰყოფს, ვითარცა მარხვა ფარისეველისა ბიწიან ჰყო. მაშ ამისათვის უნდა ვიმეტყუელოთ:

არამც ვისიმე მარხვა ამპარტავნებისაგან ბიწიან არ იქმნეს? რომელიც მმარხველი ხარ, ეგების ამისთვის ამპარტავნებდე, რომ ანგელოზთ თვისება – მარხვა – გიპყრია; ამისთვის არ უნდა ამპარტავნებდე. შენ ღმერთმან ასე შეფქმნა მარად-ჟამ ანგელოზის მსგავსად უნდა ყოფილიყავი. ახლა მცირედ-ჟამ ანგელოზის თვისება გაქუს, რომ მარხუაში ხრ, ხვალ ისევ პირუტყულს ჭამას უნდა მიექცე, საუკუნოდ ანგელოზის თვისებისაგან ცოდვით მოშორებული ხარ და ერთის დღისათვის ამპარტავნებ, ეს გონიერება არ არის. ფარშავანგი შუჭნიერი რამ არის და ფერხი თავისი შუჭნიერების შესამსგავსი არა აქუს. იტყვიან, ფერხზედ რომ დაიხედავს დიდად შესწუხდება. და შენი მარხვა ზემთა უშუჭნიერესი, მაგრამ აქ ფარშავანგის თვისება იხმარე: როგორც ის თავის შუჭნიერების შეუმსგავს ფერხს დახედავს და შესწუხდება, აგრევე შენ შენის შუჭნიერის მარხვის უმსგავსო ცოდუას დახედე, რომლისათვისაც მარხვასა ჰყოფ. შენი ცოდვის დახედვით მიიღე მწუხარება და ამპარტავნებას ამითი განეშორე, თუ ამპარტავნებ, იცან შენი თავი, რომ შეცთომილი ხარ. ასე შეცთომილი ხარ; მარხვისაგან სათნოების მთაზედ ამაღლებულად ჰგონებ შენს თავს და შენ სათნოებისაგან ყოვლითურთ შთამოვრდომილი ხარ, ვითარცა ამტკიცებს იწსო მაცხოვარი და იტყვის: „რომელმან აღიმაღლოს თავი თვისი, იგი დამდაბლდეს“.

ზემო თქმულს სიტყვაში ითქუა: ნაყროვანება წასრულს მარხუას ბიწიან ჰყოფს. არავის შეეხოს ბიწი, ამის განსაკრძალველად შემოკლებით მცირე რამე ვსთქუათ ნაყროვანებისათვის: ხორციელს კაცს საზრდლის სურვილი სდევეს, მაგრამ რადგან გონიერი არის პირუტყვებრივის წარმავალის საზრდლისათვის სასუფეველის პირმშოება არ უნდა დაჰკარგოს, ესავს არ უნდა ემსგავოს ნაყროვანებით, იაკობის საქმე უნდა შეიტკბოს. იაკობსაც, ვითარცა კასა, სურვილი აქუნდა საზრდლისა, კიდევ აქუნდა გბოლვილი, ოსპი და პური, მაგრამ ჰსცნა, რომ წარმავალის საზრდლისაგან მამისაგან პირმშოების კურთხევა უმჯობესი იყო; ეს საზრდელი ნაყროვანს ესავს მისცა, და თვით თავისის მამის საამო ძლუენი შემზადა და მამის კურთხევით პირმშოება მიიღო. ეგრეთვე თქუწნ, თუმც ვითარცა კაცსა საზრდელი გსურისთ, მაგრამ მიხედეთ გონიერებით, რომ სასუფეველის პირმშოება უტკბეი არის; ამისთვის საზრდელი ნაყროვნებისა დაუტევეთ და ვითარცა მამასა ღმერთსა უყვარს, ესე ვითარი მარხვა მიართვით, რათა მიიღოთ პირ-

მშობეა სასუფეველისა. იაკობ თუ იმ საზრდელს შეეცეოდა, მის მამას როგორც ძღუწნი უყუარდა, იმ ძღუწნს ველარ შემზადებდა და პირმშობებს ვერ მიიღებდა. ეგრეთვე თქუწნ ნაყროვანებას არ შეეცეთ, თორემ რომელი ღმერთს მარხუა ძღუწნად უყუარს, იმას ვერლარ შეჰზადებთ და სასუფეველის პირმშობისაგან განვარდებით, მაგრამ ნაყროვანება სრულიად მოვიძაგოთ და მარხვა უბიწო მივართვათ ღმერთსა მამასა, რომლისაგანცა მოვიღოთ ზეცისა იგი პირმშობეა, რომლისა არს დიდება, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

5. სოფლის ამოებისათვის

იტყვის ბრძენი სოლომონ ეკლესიასტესა შინა: „ამოება ამოთა, ყოველივე ამო“. მდაბიურად რომ ვსთქუათ ბრძნის სიტყუა, ამას აცხადებს: ნივთიური და ქუწყნის შინა წარმავალს და არ დაადგრება. ეგების სთქუას ვინმე: ვინ არ უწყის, რომ ნივთიური დაბადებული წარვალს? ერთმან ვინმე არ უწყის და ბრძენი მისთვის მეტყველებს, უნდა რომ სოფლის წარმავალობა შეატყობინოს; საღმრთო განგება არის ეს. ვინ არის, რომ სოფლის წარმავალობა არ იცის, რომელიც მარტო სიტკბობებაში იქცევა და ცოდვისაგან მოქცევა არ ნებავს, ამის მსგავსი კაცი ცოდვის დაბრმობილებისაგან ვერ ხედავს, თუ სოფელი წარმავალი არის. ამის დასამტკიცებლად თვითვე ქრისტეს მიერი იგავი მოვიღოთ: მდიდრის კაცის აგარაკი რომ ნაყოფიერ იყო, ის განიზრახვიდა თავსა შორის თვისსა: „ჩემს საუნჯეს დავარღვევ და უმჯობეს აღვაშენებ, ჩემს თავს ვეტყვი: „შჰამე, სვი და იხარე!“ ეს განზრახუა ამას აცხადებს, სოფელი თუწ წარმავალი იყო, ვერ ხედიდა. ეგრეთვე, ცოდვისაგან მოუქცეველი და სოფლის სიტკბობებაში შთაკრული ვერ ჰსცნობს სოფლის წარმავალობას. თუ ვინმე არ ირწმუნებს ამ ჩუწნს სიტყუას და მაშინაც თვით რჩეულობით იტყვის, რომ სოფლის წარმავალობა უეჭველად ვუწყიო, აქ მე კითხუა უნდა დავეუწყო: „საყუარელო! თუ სოფლის წარმავალობა იცი, ცოდვისაგან რომ მოუქცეველი ხარ, დიდი დანიელ წინასწარმეტყველი რომ იტყვის: „მდინარე ცეცხლისა დიოდეს წინაშე მისსა“, აქ რა ნუგეში გაქუს? რა ნუგეში გექმნება, რადგან ცოდვისაგან მოქცეული არა ხარ? თუ სოფლის წარმავალობა იცი, მაღლით რომ ღვთის ძეობა მოგცა ქრისტემან, ვითარცა იტყვის იოანე მახარებელი: „მისცა მათ ხელმწიფება შვილ ღვთისა ყოფად“ _ ეს რად დაჰკარგე, ეს უსასყიდლო

ღვთის ძეობა? ცოდვაში უნანელად მყოფობისაგან ღვთის ძეობა შენგან შორს არის; ვითარცა გიბრძანებს უფალი იწსო: „თქუწნ მამისა ეშმაკისანი ხართ“. რადგან მაღლით ღვთის ძეობა დაჰკარგე, სოფლის წარსულას მერმე რაღა უნდა დაგიშთეს? არა რად დაგიშთება. მაშ რათ დაჰკარგე? მაგრამ უგუნურებით ვერ ხედავ, თუ სოფელი წარმავალი არის, თუ ხედავ სოფლის წარმავლობას, სოფლის წარსვლის შემდგომად წინაშე ღვთისა უნდა მიხვიდე და სათნოებისაგან ცალიერი ვერ მიხვალ კეთილად. მოსეს პირით გიბრძანებს: „არა მეჩუწნო წინაშე პირსა ჩემსა ცალიერი!“ და შენ, ცოდვისაგან რომ არა ხარ მოქცეული, რა სათნოებას მიართმევ? მაშ ჰსჩანს, რომ ცოდვის სიბრმისაგან სოფლის წარმავლობას ვერ ხედავ. და სოფლის სიტკბოებას რომ მიუზიდავხარ, ეგების ჰგონო: წარმავალსაც ვიპყრობ და წარუალსაცაო. ეს უგუნურების შეცთომილება არის; ამისთვის რომ მაცხოვარი უფალი ბრძანებს: „ვერ ძალ-უმს ორთა უფალთა მონებად“. თუ ეს ჩემ მიერ თქმული ვერ დაგარწუნებს, რომ სოფლის წარმავლობას ვერ ხედავ, და იძულებით მაშინაც ამბობ „კი ვხედავო“, აქ მოციქულის სიტყუა უნდა მოვიდოთ. მოციქულის ჰმა არის: „იცოდეს ღმერთი და არა ღვთაებრ ადიდებდეს“. ეგრეთვე მე გეტყვი: იცი წარმავლობა სოფლისა, და წარმავალისაებრ არა იქცევი; თუ სოფლის წარმავლობა იცი, სოფელი წარვალს, დასადგომელი და განსასუწნებელი რომელი გაქუს, რომ საუკუნო სუფევა დაგივიწყებია? ვისაც მეცნიერება აქუს, იცნობს, რომ წყალი დაუდგრომელი წარმდინარის და მასზედ ვერ დასდგება; ამისთვის ნავს მოიპოვებს. აგრეთვე შენ თუ სოფლის წარმდინარობის კეთილი ცნობა გქონდეს, იცნობ, რომ ამ სოფელზედ ვერ დაადგრები და სათნოების ნავს მოიპოვებ და ამითი სულასა ჰყოფ და სასუფეველის ზღვებს სიღრმეში მიიწევი, – ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „რომელნი შთავლენან ზღუასა ნავებითა“, მაგრამ არა გაქუს კეთილი ცნობა სოფლის წარმდინარობისა, ამისთვის არც სათნოების ნავი შეგიმზადებია და მენავეთ-მოდლუარი ქრისტე განგიგდია. ქრისტეს სიტყვით გიჩუწნო, რომ კეთილად ვერ ხედავ სოფლის წარმავლობას. უფალი იწსო გიბრძანებს: „ისხენით თავისა თქუწნისა მეგობარნო, რათა რაჟამს მოაკლდეთ თქუწნ ამიერ შეგიწყნარნენ თქუწნ საუკუნეთა შინა საყოფელთა“. თუ აქაურის მოკლების კეთილი მეცნიერი ხარ, მიჩუწნე რომელი მეგობარი გივის? ვის მიჩუწნებ? ქრისტე განგიგდია ცოდვის ტრფიალებით; რადგან ქრისტე განაგდე, მისი მსახური

და შედგომილი არავინ შეგიყვარებს, ყოვლის მეგობრისაგან დატევებული, დაუძინებელ მტერს ეშმაკთან საუკუნოს ბნელს უნდა მიეცე, – ვითარცა ბრძანებს უფალი: „და უხმარი ეგე მონა განაგდეთ ბლენსა მას გარესკნელსა: მუნ იყოს ტირილი და ღრჭენა კბილთა“. სად ჰსჩანს შენი კეთილი ცნობა? ვგონებ ამ ჟამად უპოვარი იყოს, რომელიც ჩემის უგუნურებისაგან შესაძლო იყო მრავლის სახით გიჩუენე, რომ სოფლის წარმავლობას ცოდვის სიბრძმისაგან ვერ ხედავ, რადგან შენ ვერ ხედავ, მე გიჩუწნო საღმრთოს მადლის შეწევნით, მიხედე საყვარელო, ერთის პალატის შენებულებას: რომელსაც საფუძველზედ სდგას, თუ ის საფუძველი შეუძვრელი არის, პალატიც შეუძვრელი იქნება, თუ ის საფუძველი იძვრის და ირყევა, ის პალატიც შეიძვრის და დაირღწევა: აგრევე ქუჭყანას მიხედე: რაზედაც ქუჭყანა სდგას, თუ ის არ იძვრის, აღარც ქუჭყანა შეიძვრის: თუ ის იძვრის, რაზედაც ქუჭყანა სდგას, უეჭვლად ქუჭყანა შეიძვრის და წარვალს. მაშ ამ საქმეს გონიერებით მიხედე: ქუჭყანა წყალთა ზედა სდგას, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „რომელმან დააფუძნა ქუჭყანა წყალთა ზედა“ (ფსალმ. დავით, 103 კანონი 14 მუხლ. 5). და წყალი ადვილ შესაძვრელი და დასათხეველი არის, მაშ მასზედ მდგომი ქუჭყანაც ადვილი შესაძვრელი და წარსასულელი არის. კიდევ ეს ვსთქუათ: სოფელი ჟამიერი არის და ჟამში დგას და ჟამი მარადის წარმავალი არის; უეჭვლად სოფელიც წარმავალი იქნება. უმტკიცესი და უჭეშმარიტესი გამოჩინება მივსცეთ, რომ ეს სოფელი არ დაადგრება. უეჭველი სიცხადე აქუს ამას, რომ ღმერთმან შეჰქმნა ცა და ქუყანა, ვითარცა იტყვის მოსე ღვთისა მზრახველი: „დასაბამად ჰქმნა ღმერთმან ცა და ქუჭყანა“ და შემოქმედი ქუჭყანისა, თვითვე უფალი გვამცნებს, პირითა პეტრე მოციქულისათა: „ქუჭყანა და მას შინა საქმენი დაიწუნენ“; აქ საეჭველი არ არის სოფლის წარმავლობა, იმისათვის, რომ თვითვე ღმერთმან გვამცნო პეტრე მოციქულის პირით. ერთობით ვაჩუწნეთ, რომ ქუეყანა წარმავალი არის, აწ უფრო განრჩევით თითო თითოდ ვაჩუწნოთ თითოეულის წარმავლობა. საყვარელო, პირველად შენის თავის ამაოებას და წარსულას გიჩუწნებ უცთომელის სარკით, მოხვედ და საფლავში შთახედე და იქ განიცადე – შენი სიჭაბუკის შუწნიერება და ყვა-ვილი როგორ დაჭნობილი და უშუწრი არის, ფეროვნება ხორც-

თა როგორ ბნელად ქმნილი არის, ახოვნება როგორ მოუძლურებული არის! იმაში აღმოცან შენი სახე: იმის მსგავსად უნდა შეიცვალო! ბრძენი იესო ძე ზირაქისი გიმტკიცებს:

„ერთი არს ყოველთა შემოსლუა და მსგავსი განსლუაცა“. მიხედვე თავის თავს საფლავის სარკეში, თუ როგორ წარსასვლელი ხარ, შენი აღურიცხველი დიდება იქ საფლავში ნახე. ერთის ტილოს მეტს ვერას იხილავ, არ გეგონოს, რომ საფლავის სარკე მრუდად გიჩუწნებდეს, სწორე ჩუწნება არის. იობ მართალი გიმტკიცებს: „შიშველი გამოვედი მუცლისაგან დედისა და შიშველი მივიქცე მუნვე მიწად“. საზრდლის გემოვნება თუ როგორ განქარდება, წინასწარმეტყველი დავით გიჩუწნებს:

„ყოველი ჭამადი მოიძაგა სულმან ჩემმან და მიეახლა ბჭეთა სიკუდილისათა“. იქ საფლავში კიდევ შთახედვე, თუ დედას შვილი როგორ დაუვიწყებია; განუჭრელი სიყვარული როგორ დახსნილა, ვითარცა ბრძანებს უფალი პირითა იერემიასითა: „დაივიწყნეს დედამან ნაშობნი მუცლისა თვისისანი!“ თუ დედამან შვილი კი დაივიწყა, უეჭველად სხვა საყვარელი დავიწყებული იქმნება საფლავის მიზეზით. ახლა მიჩუწნე, საყვარელო, ამ სოფლის საქმე, რომელი არ წარვიდა. ვჰგონებ ვერა მიჩუწნო რა ამ სოფლის წარუალად! აქამდის ცუდად ჰგონებდი სოფლის საქმეს წარუალად; მამასადამე სამართლად სთქუა ბრძენმან სოლომონ: „ამაოება ამათა, ყოველივე ამაო“.

შვილნო ეკკლესიისანო! აღმოჩნდა, რომ ეს სოფელი დაუდგრომელი არის. თუ გულფიცხელობით არ განაგდებთ, მტკიცე სახეები მოგართვი ამისი, ყოველივე სოფლისა მსწრაფლ წარმავალი არის; რადგან წარმავალი არის, ცოდვისაგან მოქცევას ნუ ჰყოვნით, თორემ სოფლის წარსულას მერმე სინანულის მუშაკობა აღარ არის. გესმის დიდი იერემია წინასწარმეტყველისაგან: „წარხდა მკა და წარვიდა ლეწვა“. უნანელად აქედამ განსრულს ქრისტესაგან ეს არ ესმის: „მოვედით ჩემდა“, არამედ „წარვედით ჩემგან“. ეს ესმის. წოდება აქ არის, ამასვე სოფელსა და ნულარ ჰყოვნი, ცოდვის სიბნელიდამ გამოდი. თუ როგორ უნდა გამოხვიდე, ქრისტეს მიერ მაგალითს მოგახსენებ: ლაზარე საფლავში მდებარე იყო, მოვიდა იჴსო, ჳმა უყო: „ლაზარე! გამოვედ გარე!“ (იოანე: თავი 11, მუხ. 43) გამოვიდა ჳელით და ფერხით შეკრული. ბრძანა ქრისტემან: „გახსენით და დაუტევეთ“. აგრეთვე შენ ცოდვის საფლავში მკუდარი მდებარე ხარ; ქრისტე გიწოდებს: „მოვედით ჩემდა, გამოდი ცოდვის საფლავისაგან (ესე იგი აღთქმა ჳყავ და განეშორე) ხელით და ფერხით შეკრული“, (ესე იგი ჳერეთ

ცოდვისა კრულებათაგან მიტევებით არა განხსნილი). ეტყვის ერთსა სამღვდლოთაგანსა: „განხსენით და დაუტევეთ“, და მიიღებ ცოდვის კრულების განხსნას და მიტევებას. თუ ასე ვერ გამოხვიდე, სხუას მაგალითს მოგახსენებ ძველის წერილი-დამ და იმის მსგავსად ჰყავ: იონა რომ უფლისაგან ივლტოდა, ზღვაში შთაიგდო თავი და ვეშაპმან შთანსთქა, ვეშაპის მუ-ცლიდან ევედრა ღმერთსა. შეისმინა და იხსნა ღმერთმან ვითარ-ცა თვითვე იონა იტყვის: „ღაღადვჰყავ ჭირსა შინა ჩემსა, და უფალმან ისმინა ჩემი!“ ეგრეთვე შენ ქრისტესაგან ლტოლვა მიიღე და განეშორე: შთანგთქვა ვეშაპმან (ესე იგი ცოდვა-მან სოფლისა ზღუასა შინა); იქედამ ღაღადვჰყავ უფლისა მი-მართ და როგორც იონა ვეშაპისაგან იხსნა, ეგრეთვე შენ ცოდვისაგან გიხსნის. არამც ამან არ დაგაბრკოლოს და იმისი იჰვი არ მიიღო – უფალს რომ გავეშორე, ვაი თუ არ შემე-წყნაროსო; ამას ნუ იჰკვნეულებ შენ, ევედრე, ის მოწყალე-ბად მზა არის.

იონაც განეშორა, რომ თარშედ ივლტოდა, მაგრამ რომ ევედრა, ვეშაპისაგან იხსნა; ეგრეთვე თუ ევედრები ღმერთს, შენც ცოდვისაგან გიხსნის; თუ გემნელება ცოდვის მოშორე-ბა, ამისთვის რომ დიდად გეტკბობა და არ გნებავს მისი გან-შორება, აქ ერთს მაგალითს მოგახსენებ, და იმ მაგალითის მსგავსად თუ ჰყოფ, ცოდუას მალე დაუტევებ. ყრმას რძის სი-ტკბობება ასე ჰსურის, რომ მის მოშორებას არ ინებებს; მოვ-ლენან და ძუძუზედ მწარეს რასმე დაუცხებენ, ყრმა რომ იმ სიმწარის გემოს ნახავს, რძის სიტკბობას მოიძულებს და გა-ნაგდებს. ეგრეთვე, შენ ცოდვის განშორება რომ გემნელება, სი-ნანულის სიმწარე დასცე იმ ცუდუას და სინანულის სიმწა-რეს რომ განიხილავ, ცოდუას მოიძულებ და განაგდებ. რად-გან ყრმას შეემსგავსეთ, ახალი ცოდვისაგან მოქცეული თავის-მან მოძღუარმან ყრმის მსგავსად უნდა აღზარდოს. ყრმა რომ რძეს განეყენება, მაშინვე მტკიცე საზრდელს არ მისცემენ; ჯერ სუბუქს საზრდელს მისცემენ, როცა აღიზრდება, მაშინ მისცე-მენ მტკიცესა საზრდელსა. აღზრდამდის რომ მტკიცე მისცენ საზრდელი, ყრმის აგებულება ვერ დაიტევეს და ყრმა მოჰკუდუ-ბა. ეგრეთჲც მოძღუარმან, ახლად ცოდვისაგან მოქცეულს ჯერ სუბუქი სინანულის სულიერებრივი საზრდელი უნდა მის-ცეს, როდესაც სრული სინანულის ჰასაკში მიიწიოს, მაშინ უნდა მისცენ მტკიცე საზრდელი (ესე იგი უხრწნელი ხორცი, და სისხლი ქრისტესი). თუ მადამდის მისცა, სულით მოჰკ-ლავს. ეკრძალებოდა და უჟამოდ ამ დიდს საიდუმლოს ნურვის მისცემთ, თორემ უჟამოდ მიღება მოჰკლავს, როგორც ზემო

ვსთქუ, და მის სისხლს თქუწნგან იძიებს უფალი, ვითარცა ბრძანებს პირითა ეზეკიელ წინასწარმეტყველისათა: „სისხლი მათი ჳელთაგან თქუწნთა გამოვიძიო“. თუ ცოდუას არ განემორები და არ განაგდებ, ქრისტეს მოწაფე არ იქნები; არა თუ მოწაფე და მისი შედგომილი შეიქმნები, უფროსად მისგან განშორებული შეიქმნები, უალი ღმერთი გიმტკიცებს ისაია წინასწარმეტყველის პირით: „ცოდუანი თქუწნნი განსწვალებენ შორის თქუნსა და ჩემსა“; და რადგან ასე შორს იქმნები, ქრისტეანობის სახელიც შენგან შორს იქმნება. მამ აქ ორისაგან ერთი უნდა ჳყო, ან ქრისტეს მოწაფეობისაგან უნდა განსდგე, ან ცოდუას უნდა განემორო. თუ იტყვი, ცოდვის განშორება და სინანული ძნელი არის, მე გეტყვი: ცოდუა უმეტესად ძნელი და შესაძრწუნებელი არის სინანულისაგან, მაგრამ სინანულს შესაწუხებლად და მძიმედ ეშმაკი გიჩუწნებს, ვითარცა დავით წინასწარმეტყველი იტყვის: „რომელი იქმან შრომასა ბრძანებულსა ზედა“. სინანული ტკბილი და უფრო სასუფეო არის, ამას იესო ამტკიცებს და იტყვის: „უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვირთი ჩემი სუბუქ არს“. მაგრამ ჩუწნ კიდევ სხუა სახეები მოვილოთ ამისი, რომ ცოდუა უფრო ძნელი და სამძიმო არის სინანულისაგან და სინანული უფრო სუბუქი არის. საშინელი შესაწუხებელი ის იყო, სახიერს მამას უძღები შვილი რომ განუდგა და თავისი სიმდიდრე უძღებობაში განაზნია და ოხერ იქმნა, ძნელი ეს იყო. და როდესაც მამასთან მოიქცა, რა სიძნელე დასჭირდა? ეს ჳსთქუა: „ვსცოდე მამაო ცად მიმართ და წინაშე შენსა და არა ვარ ღირს წოდებად ძედ შენდა“. რა სიძნელე აქუს ამ სიტყუას? ამისი უსუბუქესი რაღა იქმნება? ეგრეთვე ძნელი და მძიმე შესაწუხებელი ის არის, რომელიც სახიერს ღმერთსა მამასა განუდგება და თავისს სულიერებრივს სიმდიდრეს ცოდუაში განაზნევს; თორემ ცოდვისაგან მოქცევას და სინანულს რა სიძნელე აქუს? პირველი დასაბამი სინანულისა ეს არის: „ვსცოდე“. იმის უსუბუქესი სხუა რა უნდა იქმნეს? უფრო ჳემმარიტი ვსთქუათ: სინანულის უცთომელი დასაწყისი აღსარება არის და აღსარება – თქმა არის. თქმისაგან უადვილესი რა უნდა იპოვებოდეს? მაგრამ ეშმაკი მძიმედ და ძნელად გიჩუწნებს. ახლა ძველიდამ მოვილოთ მაგალითი, რომ ცოდუა უფრო ძნელი არის სინანულისაგან. ისრაელთათვის ძნელი და მძიმე ის იყო, სადამდის ეგვიპტეში იყვნენ, ალიზს ამუშავებ-

დენ; სასყიდელს არას აძლევდნენ, როდესაც ეგვიპტიდან გავი-
დნენ, მათთვის სასუფეველი იყო, რომ ზეცის საზრდელით იზ-
რდებოდნენ. ეგრეთვე, სადამდის კაცი ცოდუაშიდ არის, ძნელი
და მძიმე ის არის, რომ დაუსრულებელის სატანჯველის მეტი
არაფერი სასყიდელი არ მოელის და როდესაც ცოდვისაგან
მოიქცევა, სასუფეო ის არის, რომ ზეცის საზრდელით (ესე
იგი უხრწნელის ქრისტეს ხორციით და სისხლით) გამოიზრდე-
ბა. კიდევ იონასათვის ძნელი ის იყო, რომ ღვთისაგან ლტო-
ლვილი თარშედ მივიდოდა და ვეშამპმან შთანთქა. იმისგან
უძნელესი რა იქნება, სიტყვიერი კაცი პირუტყვის მუცელში
იყო? და როდესაც ვეშაპისაგან გამოვიდა, მისი სუფევა ის
იყო. ეგრეთვე, ძნელი ის არის, როდესაც კაცი ღვთისაგან
ლტოლვილი იქმნება და ცოდუა შთანთქავს. ღვთის ხატად
და მსგავსად ქმნილი ცოდვის სიმყრალეში იყოს, მიხედუ რა
ძნელი არის? და როდესაც ცოდვისაგან გამოვა და მოიქცევა,
არათუ მარტო კაცთათვის სიხარული არის, ვითარცა ბრძა-
ნებს უფალი ჩუენი იესო: „დიდი სიხარული იქმნების ცათა
შინა ერთსა ზედა ცოდვილსა, რომელმან შეინანოს“. აწ ახლი-
დამ მოვილოთ მაგალითი: შესაძრწუნებელი ის იყო და მძიმე,
როდესაც დიდმან პეტრემ თავისი უფალი უარყო; და როდე-
საც შეინანა, რა სიმძიმე მიიღო? „გამოვიდა გარე და სტირო-
და მწარედ“. ერთს გამოსვლასა და ტირილში, მიხედუ თუ მი-
სი შეცოდების ოდენი სიმძიმე ჩნდეს? ეგრეთვე, შესაძრწუნე-
ბელი და მძიმე ის არის, რომელიც უფალს უარყოფს და ცო-
დუას აღერევა, თორემ ცოდვისაგან რომ მოიქცეს და უფლის
მცნება დაიმარხოს, ეს მძიმე არ არის. ამას ცხადად ამტკიცებს
მოციქული და იტყვის: „მცნებანი მისნი მძიმე არ არიან“.

კვალად მაგალითი, რომ ცოდუა უფრო მძიმე და სამწუხარო
არის სინანულისაგან: ლაზარესათვის მძიმე და ძნელი სიკუდი-
ლი იყო, რომ განვიდა მისგან სიტყვიერი სული, დაიფარა სა-
ყვარელთა და მეგობართაგანლ ეს იყო მწარე საგოდებო, და
როდესაც აღდგა – სასიხარულო და საშველი შეიქმნა. ეგრეთვე
მძიმე და ძნელი ის არის, რომელიც ცოდვისაგან სულით მოკ-
კუდება, სული წმიდა მისგან განვალს, დაიკარგვის დედის ეკ-
ლესიისაგან, მამა ღვთისაგან, მეგობართა, ანგელოზთაგან.
ამისთვის მძიმე და საგოდებო ეს არის. და როდესაც კაცი ცო-
დვის სიკუდილისაგან განცხოველდება და სინანულად მოიქცე-
ვა, სიხარულის მტკიცე მიზეზი ეს არის. როგორც ამის
მიზეზისათვის სიხარულად მოუწოდს ძალთა ზეცისათა უფა-
ლი იესო და ეტყვის: „ჩემთანა გიხაროდენ, რამეთუ
ვპოვე წარწყმედული დრაქმა“. და თუ ამას დასდებ მო-

უქცევლობის მიზეზად და იტყვი: ცოდუა ძლიერი არის და მძლე შექმნაო, აქაც გეტყვი – ცოდუა ძლიერი არ არის, მაგრამ შენ ძლიერად რისათვის ხედავ, მისი მაგალითი მოვილო. დალილა სამფსონზედ დიდად უძლური იყო, მაგრამ როდესაც აცთუნა დედაკაცმან და თმა აღპარსა, უძლური დედაკაცი მასზედ ძლიერი შეიქმნა და შეჰკრა. ეგრეთვე ცოდვა შენზედ დიდად უძლური არის, მაგრამ როდესაც ეშმაკი გაცთუნებს და საღმრთო მადლი აღგეპარსვის, მაშინ უძლური ცოდვა შენზედ ძლიერად გამოჩნდება და შეგკრავს. აქ ერთი განმსხნელი უნდა მოიპოვო. პეტრე მოციქული რომ ჯაჭვით შეკრული იყო, იმ კრულებიდან ანგელოზმან გამოიყვანა. ეგრეთვე, შენ თუ გონებას ღმერთს მიანდობ, დიდისა მამისა ზრახვისა ანგელოზი – ქრისტე მაგ ცოდვის კრულებისაგან გამოიყვანს და გიხსნის, როგორც პეტრე ჰეროდეს ჯელისაგან იხსნა, ეგრეთვე შენ ეშმაკისაგან გიხსნის. ზემოთ წასრულს სიტყვაში ჩემის უნდოებისაგან მოგერთვით დასარწმუნებელი სახეები, რომ ეს სოფელი წარვალს და არ დაადგრების, რადგან ეს სოფელი წავალს, ჩუწნ წარუალისა და უკვდავისა სულისა მქონებელნი ვართ, წარუალს სუფევას უნდა ვეძიებდეთ, თორემ ჩუწნი მკვიდრი საყოფელი ეს არ არის. მოციქული პავლე ცხადად გვეტყვის: „არა გვაქუს აქ საყოფელად ქალაქი, არამედ მერმესა მას ვეძიებთ“. რადგან აქ საყოფელი არა გვაქუს და ზენა სუფევა უნდა ვიძიოთ, რომელიც მისი ძიების სწორე გზა არის, ის გზა უნდა ვიპყრათ. ერთი გზა ზენაჲსა სუფევისა თავისთავად, ნებსით სიგლახაკით მიღებაჲ არის, ვითარცა იტყვის უფალი ჩუწნი იჴსო: „ნეტარ-იყვნენ გლახაკნი სულითა, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა“. და თუ სიმდიდრის მოყუარული ვინმე სიგლახაკეს მძიმედ შერაცხ და არ ინებებ, აქ ერთის ფილოსოფოსის სიტყვა უნდა მოვილოთ. იროინ ფილოსოფოსი იტყვის: „ანუ თვით ფილოსოფოსის ვიქნეთ და ანუ სხუათა ფილოსოფოსობასა პატივსცეთ“. ეგრეთვე მე გეტყვი: ანუ თვთ გლახაკი უნდა იქმნე, ანუ სხუათა გლახაკთა პატივი უნდა სცე, ამისთვის, რომ ქრისტე გიბრძანებს: „რაოდენი უყავთ ერთს მცირეთაგანსა მმათა ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“. კიდევ გზა არის ზენაჲსა სუფევისა – სიყუარული მტერთა და მოძულეთა, ვითარცა გუასწავებს უფალი: „გიყუარდენ მტერნი თქუწნი და კეთილსა უყოფდით მოძულეთა თქუწნთა“. თუ კეთილი ვერ უყო შენს მტერს და მოძულეს, ეს მაინც ჰყავ: ნურც მოიძულე, ნურც შეიყვა-

რებ, როგორც უფალი გიბრძანებს: პირითა ბრძნისა სოლო-
მონისითა: „ნუ მტერ-მოყვარე ექმნები კაცსა ამოსა“. კიდევ
გზა უქმმარიტესი ქრისტე არის, ვითარცა ბრძანებს: „მე ვარ
გზა და მე ვარ ჭემმარიტება!“ შევუდგეთ კუალთა მისთა, რა-
თა წარგვიყუანნეს თავისა ჩემისა თანა, ვითარცა ბრძანებს
იგივე უფალი: „და წარგვიყუანნე თქუტუნ თავისა ჩემისა თანა“,
რომლისა არს დიდება, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 6. ცოდვისაგან მოქცევისათვის

ბრძანებს უფალი პირითა ისაია წინასწარმეტყველისათა:
„ოდეს მოქცეულმან სულთ ითქვენე, მაშინ სცხონდე და სცნა
სადა იყავ“. სულთქმა სინანულს ჰნიშნავს და ჰსჩანს აქ, რომ
თუ ცოდვისაგან არ მოიქცევა კაცი, სინანული უხმარი არის.
ეს სიტყუა ასე აჩენს: „ოდეს მოქცეულმან სულთ ითქვენე“,
ესე იგი როდესაც ცოდვისაგან მოიქცე და შეინანო. აცხა-
დებს ეს სიტყუა, რომ თუ ცოდვისაგან კაცი არ მოიქცა, ისრე
სინანულის სახის ჩუტნება არა რად შეირაცხება. ამას უფალი
ღმერთი ეზეკიელ წინასწარმეტყველის პირით დაამტკიცებს და
იტყვის: „უკეთუ მიაქციოს მართალმან სიმართლისაგან თვი-
სისა და ჰქმნეს უსჯულოება, არღარა მოხსენებულ იქმნენ სი-
მართლენი მისნი“. პირველად ცოდვისაგან მოქცევა უნდა
ვყოთ, მერმე სინანული, თორემ სინანულად არ შეირაცხება.
დავით წინასწარმეტყველი ჯერ მოქცევას გუასწავებს, ვითარ-
ცა იტყვის: „მოიქვე ბოროტისაგან“; შემდგომად სინანულს:
„და ქმენ კეთილი“ (კან. დავ. 5, ფსალ. 33 მუხ. 14) და თუ
ცოდვისაგან არ არის კაცი განშორებული და დაფარულად
ცოდვის ზაკუა გულში აქუს და ისე საჩუტნებელად სინანულ-
სა ჰყოფს, ეს ფარისებლებრივი ქცევა არის და არა ჭემმარი-
ტი სინანული. კიდევ ის სიტყუა ამას ნიშნავს; როცა ცო-
დვისაგან მოვიქცეთ, თუ საუკუნო ცხოვრება გვნებავს, მაშინ-
ვე სინანული უნდა დავრთოთ, ქადაგების დასაბამი უფლის
სიტყუა ასე აცხადებს: „ოდეს მოქცეულმან სულთ-ითქვენე,
მაშინ სცხონდე“; და უფალი იფსო ნუგეშს იმას აძლევს,
რომელიც თავისი ცოდვისათვის სულთ-ითქვამს და ჰგოდებს,
ვითარცა ბრძანებს: „ნეტარ იყვნენ მგლოვარენი გულითა, რა-
მეთუ იგინი ნუგეშინის ცემულ-იყვნენ„. ქადაგების დასაბამს
სიტყუაში არის: „სულთ-ითქვენე, მაშინ სცხონდე“. აქ ასე
ჰსჩანს ამ სიტყვის ძალისაგან, სინანულში კაცი ცხოველი არის.
მიხედეთ ამ თქმულს, თუ ასე არ არის: „ოდეს მოქცეულმან

სულთ-ითქენე, მაშინ სცხონდე“. მაშ ცოდუაში მკუდარი ყოფილა კაცი, ვითარცა იტყვის მოციქული: „რომელნი ერთ გზის მოჰყვებით შეცოდებითა“. და თუ როგორ მკუდარი არის ცოდუაში მყოფი, სრული სიცხადე მერმე მივსცეთ ამას; ჯერ ესე ვსთქუათ: თუ ვინმე სასოწარკვეთილების სიღრმეში არის, ეს უფლის სიტყუა ამ სიღრმისაგან აღმოიყვანს, დიდად ნუგეშს სცემს, პირისპირ უბრძანებს: „ოდეს მოქცეულმან სულთ-ითქენე, მაშინ ჰსცხონდე“. ამისი უცხადესი ნუგეში რომელი უნდა იქმნეს: როდესაც მოიქცევი, ჩემ მიერ უეჭველად სცხოვნდეთ. უფლის ბრძანება ამას აცხადებს. კიდევ უფლის სიტყვის შემდგომი დასასრული არის: „და ჰსცნა სადა იყავ“. სინანულისა და ცხოვნების შემდგომად იტყვის: „ჰსცნა სადა ხარ“. მაშ ცოდვაში მყოფი ისე შეცთომილი ყოფილა, ცთომილებისაგან არ იცის, სად არის. ამას დავით წინასწარმეტყველი დაამტკიცებს და იტყვის: „შევსცთი მე ვითარცა ცხოვარი წყმედული“ (კან. დავ. 17. ფსალ. 108. მუხ. 176).

მოვიღოთ ამისი სახეები, რომ ცოდუაში მყოფი შეცთომილი არის და არ იცის, თუ რა ძნელს საქმეშიდ არის. ადამიან რომ სცოდა, ღმერთმან ჰმა უყო: „ადამ, ადამ! სადა ხარო?“ ასე შეცთომილი შეიქმნა, ღმერთს ემაღვიდა, თვთ ადამ იტყვის: „შიშველ ვარ და დავიმალო“, სად და რა ძნელს საქმეში იყო, არც ის იცოდა; თუ სცოდნოდა, ღმერთმან რომ ჰკითხა სადა ვარო, რასაც შეცოდების ადგილში იყო, იმას მიუგებდა. იმან ის არ მიუგო, ასე შეცთომილი იყო. ღმერთმან რომ ადგილი ჰკითხა, ადამმა ეს უთხრა: „შიშველ ვარ და დავიმალო“. მიხედვ, თუ ცოდუაში მყოფი როგორი შეცთომილი არის: ერთი ბრმა ერთმან ვინმე ერთს ადგილში ჩააგდოს, რა იცის იმ ბრმამ, თუ სად არის? აგრევე ცოდვის გულის თქმისაგან დაბრმალს ეშმაკი სად სიმყრალეში შთააგდებს, ცოდვისაგან დაბრმალმა რა უნდა იცოდეს. თუ ვინმე იტყვის, როგორ არ ვიცი, რომ ცოდუაში ვარო, – რა სიმყრალეში ხარ, ჯერ არ იცი; თუ როგორ არ იცი, მაგალითი მოგახსენო; მყრალს ჰიას სადამდის არ მოშორდება კაცი, მადამდის ვერ შეიტყობს, რა ძნელი სიმყრალე აქუს; როდესაც მოშორდება, მაშინ ჰსცნობს მისს ძნელს სიმყრალეს. ეგრეთვე, სადამდის ცოდუაში ხარ და არ მოშორდები, არ იცი რა ძნელს სიმყრალის ადგილში ხარ; როცა განეშორები ცოდუას, მაშინ ცნობ, თუ რა ძნელს სიმყრალის ადგილში იყავი. ზემო სიტყუაში ითქუა, რომ თუ კაცი ცოდვისაგან არ მოიქცევა, მისი სინანული უხმარი არის;

ცოდვის მოუქცეველისაგან თუ სინანული უხმარი არის, რაცა ვსთქუათ, ყოველივე მისი უხმარი იქნება. მე უღირსი ასე ვიტყვი, ცოდვისაგან მოქცეულმან კაცმან რომ კეთილი ჰქმნას, მისთვის ისიც კეთილად არ შეირაცხება, ვითარცა ოქრო-ნექტარი იოანე დამასკელი აცხადებს და იტყვის: „არა კეთილ-არს კეთილი, უკეთუ არა კეთილად იქმნეს“. თუ ცოდვისაგან მოუქცეველის კეთილი კეთილად არ შეირაცხა, სიმდიდრე სულ უხმარი და ამო იქნება. მაგალითი მოვილოთ, თუ ცოდვისაგან მოუქცეველის კაცის სიმდიდრე როგორ უხმარი არის: ლაზარე გლახაკის ჟამში რომ მდიდარი იყო, მიხედეთ თუ მისთვის სიმდიდრე რა უხმარი შეიქმნა, ერთის წვეთის წყლის მოპოვნება ვერ უძლო, მისის სიმდიდრისაგან გლახაკი უსანატრელესი შეიქმნა; აბრაჰამს ევედრებოდა: „ლაზარე გლახაკი მომივლინე, რათა დააწოს მწვერვალი თითისა სასასა ჩემსა და გამიგრილოს ენა ჩემი“, მაგრამ ვერ მოიპოვა. ასე უხმარი არის ცოდვაში მყოფის კაცის სიმდიდრე! ეგების სთქუას ვინმე, სიმდიდრეში ან სინანულში მყოფის კაცისთვის რა სახმარი არის, ერთი ტილოს მეტი არა გაყვება რა. სინანულში მყოფისათვის სიმდიდრე ასე სახმარი არის: თავის სიმდიდრით ქრისტეს ზრდის, რომ თავის სიმდიდრისაგან გლახაკთა გამოზრდის, და გლახაკის გამოზრდა ქრისტეს გამოზრდად შეირაცხება, ვითარცა იტყვის უფალი იღსო: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმთა ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“. თავისის სიმდიდრით ქრისტე კაცმან გამოზარდოს, უდიდესი კეთილისა ხმარება რა იქმნება. მიხედეთ რა გამოუთქმელს კეთილს მიაგებს: „მოვედით კურთხეულნო მამისა ჩემისანო და დაიმკვიდრეთ თქუწნთვის განზადებული სასუფეველი ცათა!“ უდიდესი სიმდიდრისა ხმარება რა უნდა იქმნეს? სიმდიდრით სასუფეველი მოიპოვა. ან ცოდვაში მყოფს მივხედოთ, თუ უნანელობისათვის როგორ უხმარი არის. ეს აღსარებული არის, რაც ეშმაკის არის, ის კეთილად საკმარად არ შეირაცხება: და უნანე-ლად ცოდუაში მყოფი ეშმაკის არის, ვითარცა ბრძანებს უფალი იღსო: „თქუწნ მამისა ეშმაკისანი ხართ“. საყვარელო! ცოდვისაგან მოუქცეველობამ ესეოდენი უჯერობა შეგამთხვია; რასთვის არ მოიქცევი და სულთქმას და ტირილს არა ჰყოფს? ეგების ამას ჰფიქრობდე; რა მწუხარება მადგას, რომ ვიტრო? მე გკითხავს: მკუდარზედ რასთვის ტირიან? ვიცი ამას მომიგებ, რომ მოკუდა, მისთვის სტირიან. მე გეტყვი შენ: უფრო საწყალობელად მკუდარი ხარ, შენზედ უფრო შესამსგავსი არის ტირილი, ამისთვის რომ შენ უფრო ძნელისა და მწა-

რის სიკუდილით ხარ მკუდარი. შენი და სხვისი სიკუდილი მივამსგავსოთ, თუ შენი სიკუდილი უფრო საგოდებო არ არის: ის ჟამიერ სიკუდილს მიეცა, შენ საუკუნო სიკუდილში (ესე იგი წარწყმედაში) ხარ; მისგან სიტყვიერი სული განვიდა, შენგან სული წმიდა არის განსრული, ის აღარ უბნობს, – უძნელესი ეს არის, რომ შენ აღსარებას აღარ უბნობ, მისი ფერხი შეკრული არის და არ მიმოვალს, – უძნელესი ეს არის, რომ შენი ფერხი ცოდვისაგან შეკრული არის და სასინანულოდ ეკკლესიაშიდ არ მიმოვალს; მისი კეთილი არ იძვრის, – მაგრამ უფრო შესაძრწუნებელი ეს არის, რომ შენი ხელი მოწყალებისათვის აღარ იძვრის, ის ამ წარმავალს სოფელს ვერ ხედავს, – უმწარესი ეს არის, რომ შენ წარუალს სასუფეველს ვედარ ხედავ; მის შორის ეს ჟამიერი და წარმავალი ცხოველობა აღარ არის; ვაჰ შენდა, ჩემებრ უბადრუკო, რომ შენ შორის წარუალი ცხოველობა ქრისტესი არ არის! ის წარმავალისა და პირუტყულის საზრდლისაგან მოაკლდა, – შენ უბადრუკო, წარუალისა და სიტყვიერებრივის საზრდლისაგან, ესე იგი უკვდავ-მყოფელის ქრისტეს ხორცისა და სისხლისაგან დაკლებული ხარ; ის დაიკარგა თავისის საყვარელის მამისა, დედისა, ძმისა და მეგობრისაგან, – უსაშინელესი ეს არის, შენ დაიკარგე მამისა ღვთისაგან, ძმად შენდა წოდებულისა ქრისტესაგან, მეგობრისა, მცველისა ანგელოზისაგან, დედისა ეკკლესიისაგან: შენის ცოდვის უნანელობისათვის ამათგან დაკარგული ხარ. ის მკუდარი ვერას ისმენს, მაგრამ ის ლიტონის კაცისას ვერას ისმენს, – შენ არათუ ლიტონის კაცისას, ღვთისა და კაცისა იწსო ქრისტესას არას ისმენ. მიხედე თუ რა უძნელესს სიკუდილში ხარ! ის უძრავად ცხედარზედ მდებარე არის; იმას უძრაობით მდებარეობისათვის ვაება არ მიეცემა, ამისთვის რომ ხორცით მკუდარი არის, – შენთვის ვაება არის ულხინებელი, ამისთვის რომ ხორცით ცხოველი ხარ და შენის უდებებისათვის მკუდრისაგან უფრო მდებარე ხარ, რომ ლოცუად და სინანულად არ აღსდგები; ის მკუდარი ჰყარს, – მაგრამ შენი უნანელი ცოდუა უფრო მყრალი არის; სიმყრალე ლიტონს სოფლიურს კაცს აწუხებს, – და შენის ცოდვის სიმყრალე თვთ ძესა ღვთისასა და ანგელოზთა მისთა შეაწუხებს; თუ ვითარ – გამოვაცხადოთ: თუ ერთის წარწყმედულის პოვნისათვის უფალი ეტყვის ანგელოზთა: „ჩემთანა გიხაროდენ, რამეთუ ვჰპოვე წარწყმედული დრაქმა“. თუ პოვნისათვის უხარის, უეჭველად შენის წარწყმედისათვის მწუხარე იქმნება. მიხედე, თუ იუდას ცოდვისათვის როგორ შესწუხდა ტკბილი იწსო:

„სთქუა, შეწუხებულ არს სული ჩემი!“ ეგრეთვე შენის ცოდვისათვის სწუხს. ის მკუდარი მატლს მიეცემა საჭმელად, მაგრამ მოკუდავს განსახრწნელს მატლს მიეცემა. მიხედვე, რამდენად შენ უფრო უზადრუკი ხარ. შენ უკუდავს, დაუსრულებელს მატლს უნდა მიეცე, ვითარცა ბრძანებს უფალი პირითა ისაია წინასწარმეტყველისათა: „გარდავიდენ და იხილონ ძვლები კაცთა გარდამავალთა ჩემდამო, რამეთუ მატლი მათი არა დაესრულების“. ესეოდენად უფრო უზადრუკი და საწყალობელი ხარ ხორციტ მკუდართაგან! მაშ მკუდრისაგან უფრო შენს თავს უნდა სტიროდე, რადგან ასე მწარის და ძნელის სიკუდილისაგან ხარ შეპყრობილი. ერთი ვინმე სამღვდელოთაგანი აღმადგინებელ უნდა გექმნას. თუ ვითარ – ამისი სახე მოვილოთ: ელიამ მკუდარს ყრმას სამ-გზის შთაბერა და განაცხოველა; ეგრეთვე შენ, პატიოსანო მღვდელო, ელიას მსგავსად ცოდვით მკუდარს სამგზის შთაბერე სიტყუა სწავლისა და მოძღვრებისა: სიყრმეში, სიჭაბუკესა და მცხოვანებაში და განაცხოველე სულიტ მომკუდარი, ან კიდევ შთაბერე სამ-გზის: სარწმუნოება, სასოება და სიყვარული, ასწავე და მით ცხოველად წარუდგინე ქრისტესა; ან კიდევ შთაბერე სამ-გზის, ასწავე მოქცევა ღვთისა მიმართ, აღსარება და სინანული და ამითი ცხოველ-ჰყავ და თუ ამით ვერ განაცხოველო, აქ ერთს სახეს მოგართმევ და იმ სახედ უნდა ჰყო: განრღვუჭლის განკურნება სხვამ რომ ვერ შეუძლო, ქრისტეს დაუდევს წინ და ქრისტემან განკურნა. ეგრეთვე, შენ თუ ვერ შეუძლო მისი განკურნება, – განრღვუჭლის მსგავსად ქრისტეს მიართვი, ესე იგი ქრისტეს მიერ ითხოვე მისი კურნება. პატიოსანო მამაო! ან ელისეს მიემსგავსე და ისე აღადგინე სულიტ მომკუდარი: ელისე მკუდარს ყრმაზედ შვიდ-გზის მოდრკა და ისე განაცხოველა და თავის დედას მისცა; – ეგრეთუჭ შენ შვიდეულთა შინა ლოცუათა შვიდ-გზის მოსდერკ ღვთისა მიმართ შემუსრვილებითა და სიმდაბლითა გულისათა და ითხოვე ღვთისაგან ცხოვრება მისი, განაცხოველე სულიტა და მიეც დედასა თვისსა ეკლესიასა. ან ესრეთ ჰყავ, მამაო: ვითარცა ელისემ ასწავა ნემან ასურს კეთროვნებისათვის შვიდ-გზის იორდანესა შინა ბანვა და განიკურნა, – ეგრეთვე ასწავე შვიდგზის დღესა შინა ბანვა იორდანესა შინა ცრემლისასა, რათა განიკურნოს. ეგების ეს ვინმე ჰსთქუას, რომ ქადაგების დასაბამი სულთქმას და სინანულს გვასწავებს და რისათვის თვინიერ სინანულ-

ლის სასჯელისა არ მოგვცემს ღმერთი სასუფეველს? საყვარელ-
ნო! კაცთა ბუნებას თვინიერ სინანულისა და მისის სასჯელი-
სა აქუნდა ღვთისაგან სუფევა საუკუნო, ვითარცა პირველსა
მამასა ადამს ცთომამდის თვინიერ სინანულის სასჯელისა გა-
მოუთქმელი სუფევა აქუნდა და წარწყმიდა, რადგან ეს დაკარ-
გა, თვინიერ სინანულისა სუფევა არ მოიპოვება. თუ ამას იტყვი:
„ის პირველმან მამამ ადამ დაჰკარგა, მე უბრალო რათ ვიტანჯვი“? აქ ამას გეტყვი: შენ ნუ სცოდავ და თვინიერ სინანულისა მოგვცემს ღმერთი სუფევას! ამის დასამტკიცებელს სახეს გიჩუქნებ? ჩჩვილნი ყრმანი რომ არ ცოდვენ, მათ სინანული არ უნდა, საუკუნო მამის სუფევაში ისე აღფრინდებიან. შენც ყრმის მსგავსად ნუ სცოდავ, როგორც მოციქული გასწავებს: „ხორცისათვის ყრმა იყვენით“; და თუ ყრმის მსგავსად შენც არას ჰსცოდავ, – მსგავსად ყრმისა, ემბაზსა შინა აღმოშობილისა, თვინიერ სინანულისა საუკუნო სუფევას მიიღებ; და რადგან სცოდავ, – თვინიერ სინანულისა საუკუნო ცხოვრება შეუძლებელი არის. – აწ ამისი სახე მოგართვა, რომ თვინიერ სინანულისა საუკუნოდ სუფევად ვერ აღვალს კაცი. ეგვიპტეს რადგან შთავიდენ ისრაელნი, თუ მეწამული ზღუა არ წიად ევლოთ, თავისუფლებას ვერ მიიღებდნენ; ეგრეთვე რადგან ცოდუაში შთახვალ, სინანულის ზღუა არ განვლო, ისე საუკუნო სუფევას ვერ მიიღებ. ახლა სხუა სახე მოგახსენო. ელიას რომ სიტყვა ღვთისა ეუბნა მთასა ზედა, ჯერ გზის მაშურალობა თავს იდგა, რომ ორმეოც დღე და ორმეოც ღამე გზა ვლო, მერმე სიტყვ ღვთისა ეუბნა ელიას. ეგრეთვე შენ თუ პირისა ღვთისა ხილვა გასურის და მისი უბნობა, ჯერ შრომა თავს იდევ და სინანულის გზა განვლე და მერმე იხილავ პირსა ქრისტეს ღვთისა ჩუქნისასა და უბნობასა ჰყოფს შენდამი: „მოვედით კურთხეულნი მამისა ჩემისანო და დაიმკვიდრეთ თქუნიანთვის განმზადებული სასუფეველი“, თორემ თვინიერ სინანულისა ამ ტკბილს სიტყუას ვერ ისმენ, – ეს მოუთმენელი რისხვის ჯმა უნდა გესმას: „წარვედით ჩემგან, წყეულნი, ცეცხლსა მას საუკუნესა, რომელი განმზადებული არს ეშმაკისათვის და ანგელოზთა მისთათვის“. – ეგების სთქუას ვინმე: „არ ვიცი, როგორ მოვიქცე ცოდვისაგან“. საყვარელო! ქრისტეს რომ განეშორე, გახსოვს, რომ თითონ იყავ მისის განშორების მოქმედი: თუ ქრისტეს თითონ განეშორე, ცოდვის განშორებაც თითონ თავის-თავად ჰყავ; როგორც ქრისტე დაივიწყე, იგივე დავიწყება ცოდვისა მომართ მოაქციე და ცოდუა დაივიწყე და ტრფიალება და სიყვარული ქრი-

სტეს მიმართ დასდევ და ცოდვისაგან მოქცევა გეკმაება. თუ ამას იტყვი უგუნურებით: „მაშინ ცოდვას ეშმაკი მასწავებდა“, – ახლა მიხედე, რავალი მასწავლებელი გყავს! პირველად შენი მცველი ანგელოზი; პირველად ამისთვის ანგელოზი ვსთქვი, ამ უმდაბლესი დამ ზემთა უუმადლესის ხარისხისა მიმართ უნდა აღვიყვანო; თვითვე დიდისა მამისა ზრახვისა ანგელოზი არის შენდა მასწავლებელი; ეს არის თვითვე ქრისტე რომ გიწოდებს: „მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშვრალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისვენო თქუწ“. ქრისტე გიწოდებს ცოდვისაგან მოქცევა თუ გნებავს, წრფელით გულით მასთან მოდი. მკითხავ: „სად არის? – მოძღუარსა და შენს შორის. თვითვე ბრძანებს: „მუნ ვარ მე შორის მათსა“. თუ გნებავს, სხუა სახესაც მოგართმევ ცოდვის მოქცევისათვის: ყრმანი გზაზედ ისხდნენ; შეიტყუწს იესო წარმოვალსო; ჳმა უყვებს: „იწსო, ძეო დავითისო, შეგვიწყალენ!“ იწსომ ხმა უყო: „რა გნებავსთ?“ ისინი ამას ევედრნენ: „რათა აღვიხილნეთ თვალნი ჩუწნნი“. ჳყო წყალობა იწსომ და აღუხილნა თვალნი, ეგრეთვე შენ დასჯედ გზასა ქრისტეს მცნებათასა და როცა გესმას ხმა ქრისტეს მოსვლისა მარხვათა ანუ დღესასწაულთა შინა, მაშინ ხმა უყავ: “შემიწყალე, იწსო ძეო დავითისაო!” და როგორც ბრძანათა თვალთ აღვილვის მეტი არა ითხოვეს რა, შენც მეტს ნურას ითხოვ, ეს ითხოვე ცოდვისაგან დაბრმობილი თვალი აღვიხილოს და ცოდვისაგან მოქცეულმან ჳქემდარიტი სინანულის ნათელი იხილო. ესრეთ ჳყავ ცოდვისაგან მოქცევა ანუ უძღებს შვილს მიემსგავსე: როგორც ის შორის სოფლიდამ წარმოვიდა, მოვიდა თავის მამასთან, ჳრქუა: „ვსცოდე მამაო ცად მიმართ და წინაშე შენსა არა ვარ ღირს წოდებად მედ შენდა“. მამამ პირველივე დიდების სამოსელი შემოსა და ჳუარაკი დაუკლა; ეგრეთუწ შენ შორეულის სოფლისაგან (ესე იგი ცოდვიდამ) მოიქცე და წარმოხვედ; არქუ ღმერთსა მამასა გულითა მხურვალითა: „ვსცოდე ცად მიმართ და წინაშე შენსა და არა ვარ ღირს წოდებად მედ შენდა“. მაშინ სახიერი იგი ღმერთი მამა პირველს ემზაზის ნათლის სამოსელს განგიახლებს და შთაგაცვამს, ჳვარაკს დაკლავს შენთვის (ესე იგი უფალსა ჩუწსსა იესო ქრისტეს), რომელი შვა დიაკეულმან წმიდამან დავითისმობელმან მარიამ. თუ ვერცა ესე ჳყო, დიდს პეტრე მოციქულს მიემსგავსე: როგორც ის „გამოვიდა გარე, და სტიროდა მწარედ“, ეგრეთვე შენ შენის ცოდვისაგანგამოვედ გარე, ესე იგი დაუტევე (ცოდვა) და იტირე მწარედ, რათა განიბანენ ცო-

დვანი შენნი და წმიდა იქმნე, თქმისაებრ დავით წინასწარ-
მეტყველისა: „უფროს განმბანე მე უსჯულოებისა ჩემისაგან და
ცოდუათა ჩემთაგან განმწმიდე მე“. თუ არც ერთს არ ინე-
ბებ, ქადაგების დასაბამში დასასრულს რომ არის, მაშინ ჰსცნა
სადა იყავ. მოუქცეველად ამას ვერა ჰსცნობ, თუ რა სიძნე-
ლეში ხარ, თითონ ქადაგების დასაბამი გიცხადებს, რომ მოუქ-
ცეველად ვერა ჰსცნობ: „ოდეს მოქცეულმან სულთ-ითქვნი,
მაშინ სცხონდე და ჰსცნა სადა იყავ“. სჩანს, რომ მოუქცევე-
ლად ვერა ჰსცნობ, თუ სრა ძნელს ადგილში ხარ, მაგრამ მცი-
რედრე მე გიჩუენო, ეგების შეიშინო და მოიქცე: სადაც სიკუჭ-
დილი შეიქმნა, იმ ადგილში ხარ; ცოდვაში ხარ და სიკუჭდი-
ლიც იქედამ შეიქმნა, ვითარცა ამტკიცებს მოციქული: „ცო-
დუა სოფლად შემოხდა და ცოდვისა ძლით სიკუჭდილი“. სი-
კუჭდილის ადგილი როგორ ცუდია, საფლავში შთახედე და
იქ ჰსცნობ. თუ ამითი არ შეიშინებ, ახლა სხვა სიძნელე გი-
ჩუჭნო ცოდვის ადგილში, ყოველი უსჯულოება იქ დაისახა.

აჰა მოციქული დამამტკიცებელი: „და ცოდუა იგი არს უს-
ჯულოება“. კიდევ უსაშინელეს მიხედე: რასაც ადგილს ღვთი-
სა მიერი რისხვის ცეცხლი წვიმს, ეგ ადგილი სწორედ ცო-
დუა არის, ვითარცა ამტკიცებს დავით, მამა ღვთისა: „სწვი-
მოს ცოდვილთა ზედა მახე, ცეცხლი და წუნწუბა“. დასასრუ-
ლად ამას გეტყვი: ეგ ცოდვა ის ადგილი არის, რომლიდამაც სა-
მაგელი ეშმაკი ხელით და ფერხით შეკრულს ჯოჯოხეთში
წარგიყვანს. თვით მაცხოვარი უფალი რისხვით შენთვის ამი-
სი მბრძანებელი არის: „შეუკრენით მაგას ხელნი და ფერხნი,
განაგდეთ ბნელსა მას გარესკნელსა: მუნ იყოს ტირილი და
ღრჭენა კბილთა!“ – მრავლის ჭემმარიტის სიტყვით და შემდ-
გომად თვითვე ქრისტეს სიტყვით გიჩუჭნე, თუ რა ძნელი და
შესაძრწუნებელი არის ცოდუა და თუ რაოდენი ბოროტი
იქიდან აღმოეცენა. ახლა თუ სიტყვიერებისაგან არ განხვალ,
რადგან ესოდენი უჯეროება იხილე ცოდვისაგან, უნდა შეი-
ნანო და განაგდო. აქ რას იტყვი, არ ვუწყი, თუ იტყვი,
ვერას ვხედაო, არამც ტყუილად არ მიზეზობდე, ამისი მოში-
შება მაქუს, თორემ თუ დასტურ ვერ ხედავ, თუ ინებებ, სა-
ნატრელს რასმე და ზეშთა ქებისა საქმეს მიემთხვევი. რადგან
ვერ ხედავ, ბრმის საქმე ეს არის, სხუა წინამძღვარი უნდა
ჰყუანდეს. მაშ, თუ ინებებ, წინამძღურად ქრისტე იპყარ. მა-
ხარებელი გასწავებს: „ერთ-არს წინამძღვარი თქუჭნი ქრის-
ტე“, და თუ იჭვნული ხარ ამ საქმისა, თვთ ქრისტე გიბრ-

ძანებს: „და წარგიყვანე თქუნი თავის ჩემისა თანა“. უსანა-ტრელესი საქმე რა უნდა იქმნეს ამისგან ქრისტე წინამძღვრად გივის! მას შეუდგე ყოვლითა გულითა და ყოვლითა გონე-ბითა, რომელი უცთომელად მიგიყვანს სუფევისა მიმართ საუ-კუნოსა, რომლისა არს დიდება, პატივი და თაყვანისცემა თა-ნა მამით და სულით წმიდითურთ, აწ და საუკუნეთა უკუნი-სამდე, ამინ.

თავი 7. მკვდართა აღდგომისათვის

ბრძანებს უფალი ღმერთი პირითა ეზეკიელ წინასწამე-ტყველისათა: „და განცხოველდეთ, და ჰსცნათ, რამეთუ მე ვარ უფალი; სცნათ, რამეთუ მე ვარ უფალი“. ამას რომ გვი-ბრძანებს „ჰსცნათ“ იმ ჟამის არის, რომ გვიბრძანებს „და გან-ცოცხლდეთ“, მაშინ უნდა ვსცნათ და რომ ვიძიოთ, ახლა არ ვიცით უფალი. ამ სიტყვისაგან ჰსჩანს, ახლა უფლის ცნო-ბა არა გვაქვს. ჭეშმარიტიც არის: ჯერ არა გვაქვს უფლის ცნობა. თუ უფლის ცნობა გვქონდეს, მომავლის ჟამისათვის რაღათ გვიბრძანებს „ჰსცნათ“, მაგრამ ახლა რომ არ ვიცით, განცხოველებას მერმე, როცა აღვსდგებით, უმეტესად ვსცნობთ. ამას მოციქული ცხადად გვასწავებს, რომ ამ სოფელსა შინა სწორი ცნობა არა გვაქვს, ვითარცა იტყვის: „ვხედავთ აწ ვითარცა სარკითა და სახითა, ხოლო მაშინ ვითარცა პირის-პირ“. ეს მცირედი უფლის ხედვა ცოდვისაგან მოქცეულთა აქვს; თორემ ცოდვისაგან მოუქცეველი სული ვერა ჰსცნობს. ამისთვის განცხოველებას მერმე ბრძანებს უფალი თავის თვი-სისა ცნობას: – და ჰსცნათ, რამეთუ მე ვარ უფალი“. და თუ ვისმე ცოდვისაგან მოუქცეველს ჰგონია თავის თავად უფლის ცნობა, ამაოდ ჰსცდება. თვით მოციქული პავლე ეტყვის: „რომელსა ჰგონიეს ვითარცა იცის რამდენი, არღა-სადა უცნო-ბიეს“. და თუ მაშინაც უგუნურებით ჰგონებს უფლის ცნო-ბას, უფალი მალაქია წინასწამეტყველის პირით ჰკითხავს: „უკეთუ მამა ვარ, სად არს დიდება ჩემი?“ ნაცვალი მიუგე: თუ მამად იცნობ, მისი დიდება რა უყავ? სად არის? მკითხავ, რა დიდება მომცა? – თავისი მსგავსება მოგცა, ვითარცა მოსე გვამცნებს უფლის მიერ თქმულს: „მოვედით, ვქმნეთ კაცი ხატად მსგავსად ჩუნიდა“. თუ იცნობ, ის გკითხავს და შენ უჩუნი მისგან მოცემული დიდება, – მისი მსგავსება. სად ჰპოებ შენში ღვთის მსგავსებას, რომ აჩუნიო? უნანელად ცო-დუაში მყოფობისათვის შენ პირუტყვს მიმსგავსებულხარ, ვი-თარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „ჰბაძვიდა იგი პირ-

უტყთა უფუნურთა და მიემსგავსა მათ!“ ღვთის მსგავსება სად უნდა იქმნეს შენ შორის? და რადგან მისი მსგავსება არ არის შენს შორის, აღარც მისი ცნობა იქმნება შენს შორის. ცხადად ჰსჩანს, მისი ცნობა არა გაქუს, რადგან მისის დიდებისაგან ცალიერი ხარ; მისი ცნობაც, რომ დიდი დიდება არის, ამისგანაც ცალიერი იქმნები; და უფალს მცნობელობის თვალთ რომ ვერ მიხედავ, ამას წინასწამეტყველი დავით ამტკიცებს: „დაუზნელდენ თვალნი მათნი, რათა არა ხედვიდენ“. კიდევ გკითხავს უფალი მისვე წინასწამეტყველისა მალაქიას პირით: „უკეთუ მეუფე ვარ, სად არს შიში ჩემი?“ თუ კი იცნობ უფალს, უჩუტნე სადა გაქუს მისი შიში. სად უჩუტნებ? შენ ცოდუაში სდგახარ და ცოდვაში დგომა და უფლის შიში ერთად არ დაზავდება. ცოდვაში დგომა ბიწოვნება არის, და უფლის შიში წმიდად ყოფა არის, ვითარა იტყვის წინასწამეტყველი დავით: „შიში უფლისა წმიდა არს“. ვერცა ამას უჩუტნებ, სწორებით სჩანს. და რადგან თავისას გკითხავს: სადა არს შიში ჩემი? და შენ ვერ უჩუტნებ და რადგან შენ შორის მისი შიში აღარ არის, აღარც ცნობა იქმნება მისი შენ შორის. აწ ჰქმმარიტი უნდა ვსთქვათ: რადგან უფლის ცნობა არა გაქუს, არც ამისი ცნობა გექმნება, თუ მეორედ განცხოველდები და აღსდგები; თუ განმაცხოვებელს ვერ იცნობ, განცხოველება მკუდართა სიდამ უნდა ირწმუნო? ისეც ცხადი რამე შეიქმნა, რომ მეორედ შენი განცხოველება არა გრწამს. ამის ურწმუნოებაში თუ რაოდენი უჯეროება შემოვა, ის მერმე ვსთქვათ. ჯერ ეს ვსთქვათ და წარმოვაჩინოთ და ურწმუნოთ დავუმტკიცოთ, რომ უეჭველად მკუდარნი აღსდგებიან და წინაშე ქრისტესა წარსდგებიან განკითხუად.

აწ ვკითხოთ, რომელთაც მკუდართა აღდგომა არა ჰსწამთ: არ შეუძლია ღმერთს რომ მკუდარი აღადგინოს, თუ არ ინებებს? თუ ამას იტყვიან, არ შეუძლია ღმერთს მკუდრის აღდგინება, აქ საღმრთოს მადლის შეწევნით სიტყუას ვუგებთ. ვიცით ეს ჰქმმარიტებით, რომ კაცი ღმერთმან შეჰქმნა, თორემ თავის თავს კაცი ვერ შეიქმს, ვითარცა ამბობს წინასწამეტყველი დავით: „მან შემქნა ჩუტნი და არა ჩუტნი“. და კაცი რომ ღმერთმან შეჰქმნა, – მიწისაგან შექმნა, ვითარცა გვასწავებს მოსე ღვთისა მზრახველი: „და შექმნა ღმერთმან კაცი მტუჭრისა მიმღებელმან ქუტყანისაგან“; და მკუდარი მიწა თუ კაცად განაცხოველა, შემძლებელი არის, რომ მკუდარიც განაცხოვე-

ლოს და აღადგინოს. კიდევ ვიციტ ჭემმარიტებით, რაც თავისი კერძო ყოვლადს კაცს მოშორდება, ის კერძო მკუდარი იქმნება, – უეჭველი არის. მაშ ღმერთმან რომ აღამისაგან გვერდი მოიღო და ის გვერდი ევად აღუდგინა ადამს, ამ საქმეს თვით მოსე გვამცნებს. ეს გვერდი, რადგან ადამს მოშორდა, მკუდარი იყო: და თუ მკუდრის გვერდისაგან ევა წარმოადგინა, შემძლებელი არის ღმერთი, რომ მკუდარიც განაცხოველოს და აღადგინოს. იგივე უფალი არის აღმადგინებელი მკუდართა. მოსეს პირით ასე გვიბრძანებს: „მე ვარ და არა ვიცვალე“. აწ ახლიდამ მოვიღოთ სახეები, მკუდარი არ იყო ქრისტემან რომ ჯმა უყო: „ყრმაო, შენ გეტყვი, აღსდეგ!“ – და აღსდეგა? მკუდარი არ იყო ლაზარეს რომ ჯმა უყო: „ლაზარე, გამოვედ გარე“, – აღსდეგა და გამოვიდა საფლავისაგან. თუ კი ეს აღადგინა, უეჭველად იგივე ძე ღვთისა მკუდართა აღადგინებს და განაცხოველებს. აქ კიდევ ერთი სახე ვსთქუათ: უცილობელი ჭემმარიტება არის, რომ ღმერთი ყოვლად უუძლიერესი არის კაცთაგან. და ელიამ და ელისემ თუ კი აღადგინა მკუდარი, ნურც ამაზე ხარ ურწმუნო, რომ ყოვლად უუძლიერესი ღმერთი მკუდარს აღადგენს და ცხოველ ჰყოფს. უტყუველი სიტყუა გესმის ღვთისა პირითა ისაია წინასწამეტყველისათა: „აღსდეგენ მკუდარნი და აღემართნენ საფლავთაგან“.

და თუ ამას იტყვის ვინმე, რომ შემძლებელი არის ღმერთი აღდგინებად მკუდართა, მაგრამ არ ინებებს, ეს გმობა რომ ეშმაკმან ჰსთქუას, ისიც საკვირველი იქმნება, მაგრამ ის არ იტყვის: იცის რომ აღსდეგებიან მკუდარნი, და აღდგომას მერმე იმათ თავისი ყოვლად უკეთურების შესამსგავსი სატანჯველის ადგილი აქუს საყოფელად. მას და მისთა მსახურთა, დაულევნელი და საუკუნო იგი სატანჯველი ჯოჯოხეთისა, მაშ რომელიც ეშმაკისაგან ამ უბოროტეს ხმას აღმოუტევებს და იტყვის, რომ ღმერთი მკუდართა აღდგინებას არ ინებებს, მას ქრისტეს მოწაფესთან ნაწილი და სამკვიდრებელი არა აქუს; ისიც და მისი უკეთური სიტყუაც ძალითა ქრისტესითა ჩუწნგან შორს ვპოყთ. მაგრამ შორს ყოფისაგან უპირველესად ჯერ მისი პირუტყული სიტყუა ვითარცა ქსელი დედა-ზარდლისა, ისე დავხსნათ: ეგების მოიქცეს და ირწმუნოს აღდგომა მკუდართა. თუ არ ირწმუნოს, დავით წინასწამეტყველის

სიტყვა ვსთქუათ: „განმეშორებით ჩემგან ყოველნი მოქმედნი უსჯულოებისანი“. აწ თითო-თითო შემოკლებით ვსთქუათ. რომელიც ამას იტყვის, ღმერთი მკუდართა აღდგინებას არ ინებებს, თუ აქედამ რამდენი საშინელი გმობა წამოვა და სიტყვა ურწმუნოსი ისე დავხსნათ და უჩინო ვყოთ, თუ ღმერთი მკუდართა აღდგინებას არ ინებებს, აღარც განკითხუას ინებებს: ვინ უნდა განკითხოს, თუ მკუდარნი არ აღდგებიან? და რადგან განკითხუას არ ინებებს, არც კეთილი და ბოროტი განირჩევა; და რადგან კეთილი და ბოროტი არ განირჩევა, შენის უცნობელობის მსგავსად, ეშმაკი და ანგელოზი ერთი უნდა შეიქმნეს. ან ჰსთქუ ურწმუნოო, ანგელოზი და ეშმაკი თუ ერთი არის? ანგელოზი ჯოჯოხეთში უნდა დაიმკვიდროს და ეშმაკი სასუფეველში? თუ ერთნი არიან, ორთაგან ერთი უნდა იქნეს. ან ანგელოზი ჯოჯოხეთში უნდა შთავიდეს და ან ეშმაკი სასუფეველად უნდა აღვიდეს. გრცხვენოდენ ურწმუნონო! ორივე ყოვლად ურწმუნო არის: ანგელოზის ჯოჯოხეთში დასჯა შეუძლო არის, ამისთვის, რომ ისინი მარადის ღვთის დიდებაში არიან, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „ანგელოზნი მათნი მარადის ხედვენ პირსა მამისა ჩემისა ზეცათასა“. ეშმაკის სასუფეველში სუფევა შეუძლო არის, ამისთვის რომ ისინი საუკუნოდ ბნელსა შინა უნდა იყვნენ, ვითარცა იტყვის უფალი პირითა დავით წინასწამეტყველისათა: „ნათელი არა იხილოს უკუნისამდე“. თუ ესენი შეუძლო შეიქმნა, მაშ ინებებს და აღადგინებს ღმერთი მკუდართა. და თუ არ ინებებს ღმერთი მკუდართა აღდგინებას, ჩუწნც პირუტყვის მსგავსნი ვიქნებით და მათდა მსგავსად უნდა განვჰქარდეთ; და ქრისტე რომ გვპირდება: „და წარგიყვანე თქუწნ თავისა ჩემისა თანა“, – ეს ქრისტეს სიტყვა ტყუვილი იქნება და, შენის უგუნურების მსგავსად, ქრისტე ღმერთი მატყუარად უნდა აღმოჩნდეს. ესეც ყოვლითურთ შეუძლო არის, ამისათვის რომ ღმერთი ყოვლითურთ ჭეშმარიტი არის, ვითარცა იტყვის მოსე ღვთისა მზრახველი: „ღმერთი ჩუწნნი ჭეშმარიტებით არიან და ყოველნი გზანი მისნი სიმართლის არიან. ღმერთი ჩუწნნი ჭეშმარიტ არს და არა არს სიცრუე მისთანა“. და უფალი იესო ქრისტე იტყვის: „ცანი და ქუეყანა წარხდენ, ხოლო სიტყვანი ჩემნი არა-სადა წარხდენ“. აქაც განცრუვდა შენი ურწმუნოებით გონებული. მაშ ინებებს და აღადგინებს ღმერთი მკუდართა. ვჰკითხოთ ურწუნოს: ღმერთი სამართალს ჰყოფს, თუ არა? თუ იტყვის: „არა ჰყოფს სა-

მართალს“, – ეს ყოვლითურთ უჭემმარიტო იქმნება, ამისთვის რომ მას სამართალი უყვარს, ვითარცა იტყვის წინასწამეტყველი დავით: „უყუარს წყალობა და მსჯავრი უფალსა“; და რადგან სამართალი უყვარს, უეჭველად კიდევ ჰყოფს სამართალს. აწ ამას მიხედეთ, თუ მკუდართ აღდგინებას არ ინებებს, უბრალოდ დასჯილს აბელს რითი უნდა მიაგოს სამართალი? სამაგელის კაენისაგან როდეს უნდა განირჩიოს ეს წმიდა იფქლი, თუ მკუდარნი არ განცხოველდებიან? თუ მკუდართ განცხოველებას არ ინებებს ღმერთი, განურჩეველი უნდა შეიქმნეს ისაკ და იაკობი, იუდა და პეტრე! დასცხერ ამ უგუნურებისაგან! უტყუელი სიტყუა მამისა, უფალი იესო ყოველსავე განარჩევს, ვითარცა გვამცნებს მახარებელი: „და აღდგინნეს ცხოვარნი მარჯუტწნით მისსა და თიკანნი – მარცხენით“, მარჯუტწნით მდგომარეთა უბრძანებს: „მოვედით კურთხეულნი მამისა ჩემისანი, და დაიმკვიდრეთ თქუტწნთვის განმზადებული სასუფეველი“. მარცხენით მდგომარეთა უბრძანებს: „წარვედით ჩემგან წყუულნი, ცეცხლსა მას საუკუნესა, რომელი განმზადებულ არს ეშმაკთათვის და მსახურთა მისთათვის“. რადგან ასე განარჩევა ჰნებავს ღმერთს, უეჭველად მკუდართა აღდგინებაც ჰნებავს; და რადგან ჰნებავს, კიდევ აღადგინებს, ვითარცა იტყვის წინასწამეტყველი დავით: „ყოველივე რაოდენი ინება უფალმან, ჰქმნა ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა“. და თუ კიდევ ამას ვინმე იძიებს, რათ ინებებს ღმერთი მკუდართ აღდგინებას, ეს ზემო წერილში ცხადი არის, თუ რასთვის ინებებს ღმერთი მკუდართა აღდგინებას, მაგრამ ჩუტწნ კიდევ მეორედ ვსთქუათ. უტყუელი აღწერილი მახარებელთაგან გასმია: „მამამან ყოველი სასჯელი მოსცა ძესა“. ამ სასჯელისა და სამართლის ადგილი დიდმა დანიელ წინასწამეტყველის თვალით განიხილა და ჰსთქუა: „საყდარნი დაიდგნენ და ღმერთი დაჯდეს მსაჯულად; მდინარე ცეცხლისა სდიოდეს წინაშე მისსა“. ხედავ ძველისა და ახლისაგან სიცხადეს, რომ განსჯა და განსამართლება უნდა იქმნეს, განარჩევა კეთილისა და ბოროტისა? ჯერ სწორის სისრულით არ ქნილა; ორნას კალოზე დასაჯდომელი საყდარი არ დადგმულა; და ჯერ არც იქ ღმერთი მსაჯულად დაჯდომილა; არც ყოველნი ანგელოზნი და კაცნი ერთად შეკრებულან; ჯერ არც მდინარე ცეცხლისა წარმოჩენილა; ჯერ მარჯუტწნით ყოველი მართალი არ დამდგარა და არც მარცხენით ყოველი ცოდვილი, ჯერ მარჯუტწნით მდგომარეთა ეს ჰმა არ სმენია:

„მოვედით, კურთხეულნი მამისანო“; და მარცხენით მდგომარეთა ეს არ სმენია: „წარვედით ჩემგან, წყეულნი ცეცხლსა მას საუკუნესა“. ესენი ყოველნივე უნდა აღსრულდეს. ამისთვის ჰნებავს ღმერთს მკუდართა აღდგინება.

და თუ ამისთვის ჰნებავს ღმერთს მკუდართა აღდგომა, რომ დახსნილს ნივთს არა შეაერთებს და დახსნილის ნივთის შეერთება ძნელი არის, აქ ჯერ ამას გეტყვი: „კაცთაგან შეუძლებელ არს, არამედ არა ღვთისა მიერ, რომელი ღვთისა მიერ ყოველივე შესაძლებელ არს“, მერმე ამას გეტყვი: თუ ღმერთმან არა-არსისაგან არსად მოიყვანა, ეს რად ურწმუნო გიჩნს, რომ დახსნილი ნივთი ღმერთმან კიდევ შეაწყოს: რომელიც ხელოვანი საათის გაჭედის შემძლებელი არის, ამისი რად ურწმუნო ხარ, უეჭველად დარღვეულსაც შეაწყობს; ეგრეთვე, რადგან ღმერთმან კაცი არა-არსისაგან არსად მოიყვანა, ამისი რად ურწმუნო ხარ, შემძლებელი არის დახსნილი ნივთი კიდევ შეაერთოს და მკუდარი განაცხოველოს, აწ კიდევ ნივთებს მივხედოთ, თუ როგორ შეუწყობელნი არიან – ცეცხლი, წყალი მიწა და ჰაერი, როგორ ერთმან-ეთის წინა აღმდგომნი არიან, მიწაში და ჰაერში განვიხილოთ, როგორ ერთ-მანერთის დამხსნელნი არიან. თუ ეს შეუწყობელნი კავშირი ღმერთმან ერთს სხეულში შეაზავა და დააწყო, რად ურწმუნო ხარ ამისთვის, ეს ნივთები რომ დაირღმეს, შემძლებელი არის ღმერთი კიდევ შეაწყოს და მკუდარი განაცხოველოს. კიდევ ამას მივხედოთ, თუ სული და ხორცი ერთმანეთისაგან როგორ განყოფილნი არიან: სული უნივთო, უსხეულო, უხილავი არის; ხორცი – ნივთიერი, სხეულევანი და ხილული არის და ღმერთმან ეს ორნი განყოფილნი – სული და ხორცი – ერთად შეაერთა და კაცი წარმოაყენა; და თუ პირველ კი შეაერთა, ამაზედ ურწმუნო ხარ, სიკუდილის შემდგომად კიდევ სულსა და ჯორცს შეაერთებს და კაცს განაცხოველებს. ახლა თუ ეს არა გრწამს, რომ პირველ ღმერთმან შეაერთა სული და ხორცი, შენ მიჩუწნე, ვინ არის სხუა ამათი შემაერთებელი? ცხადად ჰსჩანს, რომ ვერვის მიჩუწნებ, თვინიერ ღვთისა, ამათ შემაერთებელს. მაშ უეჭველად უნდა ირწმუნო ღვთისაგან სიკუდილის შემდგომად სულთა და ხორცთა შეერთება და მკუდართა განცხოველება. თუ ამას იჭუნეულე, შიშველნი ძვალნი ვითარ შეიმოსებიან? მე გკითხავ: შიშველნი ხენი ფოთოლთაგან ვითარ შეიმოსებიან? შენ მეტყვი: ზაფხულის მოწვევისაგან შეიმოსებიან. ეგრეთვე მე გეტყვი: ქრისტეს მიერის მოსულის ზაფხულისაგან და მისის მო-

წვენისაგან ძვალნი შიშველნი შეიმოსებიან და აღსდებიან. და კიდევ თუ ვერ გარწმუნებს ეს ჩუქნი მიერ მოღებული სახეები და სიტყვები, ახლა კიდევ სხუა სახეები მოვილოთ. ხედავთ, საყვარელნო, იფქლის ხუბბალს, რომ მკუდარი არის და როდესაც მიწას მიეცემა და დაღობება, შემდგომად განცხოველდება და აღიზრდება; ხედავ სწორებით, რომ ეს ასე არის; და ამ თვალთ ხილულის მაგალითისაგან ირწმუნე, რომ მკუდარი კაცი განცხოველდება და აღსდება. კიდევ სხუა მაგალითი მოვილოთ: როდესაც მუცელსა შინა დედისა ჩვილი დაისახვის, რისგან განცხოველდება? რითი მიეცემა სული? უეჭველი და ცხადი რამ არის, რომ ღვთისა მიერ ბრძანებით მიეცემა სული. ეგრეთვე საფლავსა შინა მყოფთა ღვთისა მიერ მიეცემა სული და განცხოველდება. – ახლა წერილიდამ მოვილოთ ამისი სახე. იონა წინასწარმეტყველი რომ ვეშაპმან შთანთქა, ვიცით, რომ ვეშაპის მუცლიდამ ცხოველი უვნებელად გამოვიდა. რითი იქმნა, რომ უვნებელად გამოვიდა? ღვთისა მიერის ბრძანებით. ეგრეთვე ღვთისა მიერის ბრძანებისთ საფლავიდამ ცხოველი და უვნებელი გამოვა კაცი. ბრძენთ სიტყუა არის, ლომის ლეკვი მესამეს დღემდის მკუდარი არის; მესამეს დღეს ლომი ხმას უყოფს და მკუდარს თავისს ლეკუს განაცხოველებს. ეგრეთვე მკუდარნი მეორედ მოსვლის დღემდის მკუდარნი არიან. ქრისტე რომ ლომად ითქმის, – ვითარცა იტყვის ღვთის-მეტყველი და მახარებელი დიდი იონა გამოცხადებასა შინა: „ჰსძლო ლომმან, რომელ არს თესლისაგან იუდასსა, ძირმანმან დავითისმან“ – ეს ლომად წოდებული ქრისტე ჳმას უყოფს და განაცხოველებს და აღადგინებს მკუდართა. ან დასამტკიცებლად ამისა შემოვიყვანოთ თვით უფალი ღმერთი, წინასწარმეტყველი და მოციქული. უფალი ღმერთი ეხეკიელ წინასწამეტყველის პირით ამტკიცებს. როგორც ამ ჩუქნის ქადაგების დასაბამში არის: „და განცხოველდეთ და ჰსცნათ, რამეთუ მე ვარ უფალი“, წინასწარმეტყველი კიდევ ამტკიცებს: „აღსდგენ მკუდარნი და აღემართნენ საფლავთაგან“. მოციქული ჰხმობს: „მოკუდავმან ამან შეიმოსოს უხრწნელება“. საყვარელნო! თუ უძლიერესისა ღვთისა და მისთა წინასწარმეტყველთა და მოციქულთა არ ირწმუნოს, ვითარცა უღმრთო ჩუქნგან ისე შორს ვჰყოთ, მაგრამ ერთი კითხუა კიდევ ვჰყოთ: რომელთა მკუდართა აღდგომისა ურწმუნო ხარ, ქრისტეს აღდგომა გრწამს, თუ არა? თუ არა გრწამს, არც განხო-

რციელდება, არც ჯუარცმა სარწმუნოდ გექმნება; არც აღიარებ წმიდასა ქალწულსა, ღვთის-მშობელსა მარიამს! ივლ-ტოდე, შორს ჩუწნგან ესე ვითარისა უღმრთოებისათვის! არა გიძს ნაწილი, არცა სამკვიდრებელი შენ ურწმუნოსა მორწმუნისათანა. და თუ ქრისტეს აღდგომას აღიარებ, მკუდართა აღდგომაც უეჭველად უნდა ირწმუნო; ამისთვის რომ მოციქული პავლე ასრე ამტკიცებს და იტყვის: “უკეთუ გვრწამს, ვითარმედ იწსო მოკუდა და აღსდგა, ეგრეთვე ღმერთმან შესუწნებულნი იგი იწსოს მიერ მოიყვანეს მისთანა“ – მკუდართა აღდგომისა ჩუწნებისათვის და გამოცხადებისა მრავალი სახე ვაჩუწნეთ, უუძლიერესი დამტკიცება ღვთისა მიერი. უუძლიერესი მოციქულთა და წინასწარმეტყველთა თქმულებითა დამტკიცება. სხუა მრავალი ჭემმარიტი სახე მოვიღეთ მკუდართა აღდგომისა საჩვენებელად, როგორც ესენი ყოველნივე ჩუწნის გონების უძღურებისაებრ ზემო ვაჩუწნეთ. აწ რომელიც კიდევ სწორებით ვერ ხედავს მკუდართა აღდგომას და ურწმუნო არის, ეს ვსთუქათ, უკანასკნელის აღდგომის ხედვა სულიერებრივი და კეთილ არის და რომელიც ცოდვისაგან მოუქცეველი არის, ის უფრო მშვინვიერი და პირუტყვის მიმსგავსებული არის, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „ჰბამვიდა იგი პირუტყვთა უგუნურთა და მიემსგავსა მათ“. რადგან პირუტყვის მსგავსი არის, სულიერს არ შეიწყნარებს, უგუნურებად ჰრაცხს, ვითარცა მოციქული გვასწავებს: „მშვინვიერი არა შეიწყნარებს სულიერსა, რამეთუ საცოფედ უჩნს მას“. მეორედ ამისთვის ვერ ჰხედავს მთვრალი და ლოთად მდებარე. სადამდის მთვრალი და ლოთად მდებარე არის კაცი, მადამდის სწორედ ნათელს ვერ მიხედავს; და როდესაც ღვინის ლოთობისაგან განიფრთხობს, მაშინ სწორებით იხილავს ნათელს. ეგრეთვე სანამდის ცოდვისაგან მთვრალი და ლოთი არის კაცი, აღდგომის ნათელს სწორებით ვერ მიხედავს; როდესაც განიფრთხობს ცოდვის სიმთვრალისა და ლოთობისაგან, მაშინ სწორებით მიხედავს აღდგომის ნათელს. მესამედ, თუ რასთვის ვერ ხედავს, მაგალითი დავსდუათ: ლაზარე რომ მკუდარი საფლავში იყო, თითონ ამ მკუდარმან რა იცოდა საფლავში, მკუდართ აღდგომა რა იყო; როდესაც ქრისტეს წმისაგან სიკუდილს განეშორა და განცხოველდა, მაშინ ჰსცნა მკუდართ აღდგომა რა იყო. ეგრეთვე სანამდის კაცი ცოდვისაგან მკუდარი არის, – თქმისაებრ მოციქულისა:

„რომელნი ერთ გზის მოვკუჭდით შეცოდებითა“, – ასე ცოდუაში დაფლული რომ არის, არ იცის აღდგომა მკუდართა რა არის; და როდესაც ქრისტეს სიტყვისა მიერ ცოდვის სიკუდილისაგან განცხოველდება და ვითარცა ლაზარე ცოდვის საფლავისაგან გამოვა, მაშინ ჰსცნობს აღდგომა რა ნათელი არის.

რადგან ამის მიერ, რომელიც ზემო ვსთქუ, აღდგომის უცნობელობა შეხუდება კაცს, ან ამ სულიერებრივის სენის მკურნალობა ვსთქუათ, თუ როგორ უნდა განიკურნოს კაცი. თუ ვისმე ცოდვისაგან პირუტყუჭბა აქუნდეს, პირუტყვის შესამგავსი ეს არის: გონიერმან და სიტყვიერმან აღვირით სწორე გზაზე უნდა იყვანოს; მაშ მოძღუარმან ცოდვისაგან პირუტყვ-ქმნილი კაცი თავისის სწავლის აღვირით სწორე გზაზე უნდა ავლინოს, და აღდგომის გზა ისე უნდა აცნობოს; ვითარცა იტყვის წინასწამეტყველი დავით: „ხიმითა და აღვირითა უქცინე დაწუნი მათნი, რომელნი შენ არა მოგეახლნეს“. თუ ვინმე ცოდვისგან მთვრალი არის, მარხვისაგან განიფრთხოს და ისე მიხედოს აღდგომას; და თუ მკუდარი არის (ესე იგი თუ მომაკვდინებელს ცოდუაში არის), მაშინ ქრისტეს ჳმა ისმინოს, რომელსა იტყვის: „მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშვრალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისუწნოთ თქუჭნ“. თუ ლაზარე განაცხოველა ქრისტეს ხმამან, ეს ქრისტეს ხმაც ცოდვისაგან მომკუდარს ისე განაცხოველებს და ვითარცა ლაზარეს ცოდვის დაფლულებისაგან გამოიყვანს და მაშინ ჰსცნობს აღდგომის ნათელს. თუ არც ერთი კურნების წამალი არ ნებავს, შესამგავსი არის მისთვის სიტყუა იერემიასი: „ვჳკურნებდი ბაბილოანსა და არა განიკურნა“. საყვარელნო, მორწმუნენო ერნო, რომელთაც აღდგომა გრწამსთ ჳემმარიტებით, თქუჭნთვის ერთი მოშიშება მაქუს, არამც ურწმუნოთაგან უფრო არ დაისაჯოთ, ამისთვის რომ მაცხოვარი უფალი ასე გვასწავებს: „რომელმან იცოდეს ნება უფლისა თვისისა და არა განემზადოს ნებისაებრ მისისა, იტანჯოს იგი ფრიად“. თქუჭნ იცით ნება უფლისა (რომელ-არს აღდგომა მკუდართა) და თუ როგორ მას ჳნებავს, ისე არ განემზადებით, – ქრისტეს სიტყუა ასე აცხადებს, – უმეტესად, დაისჯებით. აწ ის მოგახსენოთ შემოკლებით, თუ ქრისტეს როგორ ჳნებავს. ქრისტეს ასე ჳნებავს შენი განმზადება, რაც ქრისტეს მცნება არის, მხოლოდ ქრისტესი უნდა გემინოდეს მცნების დამარხვისათვის, თორემ სხვისი მოშიშება არ უნდა გქონდეს. თვით ქრისტე პირითა

თვისითა გასწავებს და გეტყვის: „ნუ გეშინინ მისა, რომელსა შემდგომად მოწყვედისა არა რამე აქუს, უმეტესი რამცა გიყოს შენ; მისა გეშინოდენ, რომელსა შემდგომად მოწყვედისა ძალ-უმს თშავდებად გენიასა მას ცეცხლისასა“. თუ სხვის შიშისათვის ქრისტეს მცნებას დახსნი, უწყოდე, აღდგომისათვის კეთილად განმზადებული არა ხარ. კიდევ ჰნებავს ქრისტეს შენი განმზადება და გიბრძანებს: „რომელმან გცეს მარჯუტყნესა ყვრიმალსა, მიუპყარ მარცხენეცა“. თუ ასე არა ჰყოფ და შენ არა თუ მცემელსა შენსა უბრალოსაც ვისმე ბოროტს უყოფ, ჰსცან რომ ქრისტეს ნების მსგავსად არა ხარ განმზადებული. კიდევ ჰნებავს ქრისტეს შენი განმზადება და ასე გამცნობს: „საუნჯე თქუტყნი იყავნ, სადა მლილმან და მჭამელმან არა განწყენის და სადა მპარავია არა დასთხარიან და განიპარიან“. ამისი მსგავსი საუნჯე გლახაკთა აქუს: რასაც მათ მისცემ, შენთვის დამარხული იქმნება, ვნება არა შეეხება რა და აღდგომისათვის ჰქმმარიტი განმზადება ეს არის. მაშინ თვით ქრისტე განგიცხადებს: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმასა ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“. ეს არის ჰქმმარიტი განმზადება, რომ გლახაკთა ავასხებდე. თუ ამას არა ჰყოფ და მხოლოდ სოფლიურთათვის წარაგებ შენს ცხოვრებას, უწყოდე, რომ კეთილი განმზადებული არა ხარ, ნურვინ ჰყოვნით კეთილს განმზადებას, ამისთვის რომ უფალი იწსო ასე გვიბრძანებს: „აწ უკუტყ თქუტყნცა იყუტყნით განმზადებულ, რამეთუ ჟამსა, რომელსა არა ჰგონებდეთ, ძე კაცისა მოვიდეს“. როგორც ნოესჟამში სჭამდენ და სმიდენ, მეყვესულად მოიწია წყლით რღუნა და წარილო ყოველი, არამც მხოლოდ სოფლის მოქცევაში იმისი მსგავსი სიკუდილის რღუნა არ მოვიდეს თქუტყნზედ. ამისთვის იყუტყნით კეთილად განმზადებულ, მცნებისაებრ ქრისტესისა, რათა მადლი უფლისა იწსოსი იყოს თქუტყნთანა აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 8. არა-წმიდის გზასა ზედაუსვლელობისათვის

იტყვის ბრძენი სოლომონ: „გზასა ზედა არა-წმიდათასა ნუ ხვალ, ნუცა ჰბაძავ გზათა ჰსჯულის გარდამსვლელთა“. არა-წმიდა პირუტყვნიც არიან, მაგრამ აქ პირუტყვისა და ქუტყწარმსძრომელისათვის არა არის სიტყუა, არა-წმიდის კაცისათვის არის სიტყუა; ამითი ჰსჩანს, რომ ბრძენის სოლომონის სიტყუა ასე არის, არა-წმიდის სიტყუაზედ ზედ დაჰრთავს: „ნუ-

ცა ჰზაძავ გზათა ჰსჯულის გარდამსვლელთა“. ამას რომ ამ-
ბობს, – „ჰსჯულის გარდამსვლელთა“, – ცხადი რამ არის, რომ
პირუტყუთ წერილობითი ჰსჯული არა აქუს; მაშასადამე კა-
ცი არა-წმიდებასა და უსჯულოებაზედ არის ბრძნის სოლო-
მონის სიტყვა. ესეც უნდა ვსთქუათ: არა-წმიდება ცოდვის
მოქმედება არის; სჯულის გარდასტლაც ისეც ცოდვის მოქმე-
დება არის. მოციქულის ხმა არის კათოლიკეთა შინა: „ყო-
ველმან, რომელმაც ცოდუა ჰქმნა, მან უსჯულოება ჰქმნა“.
აწ ეს არის ჩუწნი საძიებელი: ბრძენი რომ გვასწავებს: „არა
წმიდების გზაზედ ნუ ხვალ“, რა არის მათი გზა, ეს ვსთქუათ.
არა-წმიდის გზა ეს არის: მხოლოდ სიტკბოება უყუა-
რსთ და სიტკბოებად ვლენან, როგორც ნოეს ჟამში არა
წმიდანი კაცნი ჰყოფდენ, მარტო ამ სიტკბოებაზედ იყვნენ შექ-
ცულნი: იქორწინებდენ და განქორწინებოდნენ, სჰამდენ და
სმიდენ. და მარტო სიტკბოებაზედ ვლა ცთომილის კაცის შესამსგა-
ვის არ არის. პავლე მოციქული განგვიცხადებს და იტყვის: „რო-
მელი იშტწბდეს, ცოცხლივ მკუდარ-არს“. და თვთ უფალი ღმე-
რთი თავისი ბრძანებითა და მოქმედებით, სასწავებელს სახეს გვი-
დებს, რომ ცთომილის კაცის მხოლოდ სიტკბოება არ არის ჯე-
როიანი. ვიხილოთ უფალი სიტკბოებასთან სიმწარესაც როგორ
ჰსჯულად გვიდებს. ადამს პური ტკბილად მისცა, მაგრამ სიტ-
კბოებასაც სიმწარეც დაურთო და ჰრქუა: „ოფლითა პირისა
შენისათა შჰამდე პურსა შენსა“. ევას შვილი მისცა; შვილი-
საგან უტკბესი რა უნდა იქმნეს, მიხედეთ თუ რა ტკბილი
არის! აბრაჰამს ჰრქუა ღმერთმან: „შენ მიგცე ქუწყანა ეგე
და ნათესავსა შენსა“, მაგრამ ჯერ რომ შვილი არა ჰყუანდა,
ღვთისა მიმართ ასე მწუხარებით იტყოდა: „უფალო, რა მომ-
ცე რამეთუ წარვსწყმდები უშვილოდ!“ – ასე ტკბილი არის შვი-
ლი! მაგრამ ევასთვის მარტო შვილიერების სიტკბოება არ მი-
უცემია ღმერთს, – სიმწარედ დაურთო და ჰრქუა: „მწუხარე-
ბით შუწნე შვილნი“. სოფელში ცხოვრება თუ როგორი ტკბი-
ლი არის, თვითვე იცით; დამამტკიცებელი სახე ამას არ ესახმა-
რება; მაგრამ სიმწარეც თანა აქუს, ვითარცა ბრძანებს უფალი
თვისთა მოწაფეთა მიმართ: „თქუწ აწ ჰირი გაქუს“; და მო-
ციქული პავლე საზოგადოდ ყოველთვის იტყვის: ვიდრემდის
ვართ სოფელსა შინა, ვშურებით და ვჰკუწნესით“; არათუ მარ-
ტო ბრძენი სოლომონ გაყენებს მარტო სიტკბოებით მყოფო-
ბისაგან, – გაყენებს მარტო სიტკბოებით მყოფობისაგან ბრძა-

ნება ღვთისა და საქმენი მისნი და სიტყუა მოციქულისა, როგორც ესენი ზემო წარმოიჩინა, რომელნიც ჩემებრ სიტკბობის მოყვარენი არიან, ეგების სიმწარის თავსდება არა ჰყონ, მაგრამ მე ვერას დავფარავ. მოციქული პავლე იტყვის: „ყოველი განცხადებული ნათელ-არს“. უნდა ჭეშმარიტი განვაცხადო: ორი არის სიმწარე, ერთი თითონ თვისის ნებით მიღებული, როგორც არის სინანული თავისის ცოდვისათვის. ეს სიმწარე და ჭირი უდიდესს სიხარულს მოსცემს, ვითარცა იტყვის მოციქული პავლე: „მცირე ესე ჭირი ჩუჭნი დიდსა გარდარეულსა სიხარულსა ცხოვრებისა საუკუნოსას შეიქმნ ჩუჭნი შორის“. მეორედ უნებლიეთ შეხდომილი, რომელ არს სატანჯველი ამასვე სოფელსა. ქუჭყანასა ზედა მყოფს ორისაგან ერთი თანა-ამს: ანუ თავის თავად სინანულის ჭირი და სიმწარე უნდა იტვირთოს და ანგელოზად წოდებით ანგელოზთ უნდა შეერთდეს; ანუ საუკუნო სატანჯველს უნდა მიეცეს. ეგების სთქუას ვინმე: მიწიერს კაცს თავის ანგელოზად წოდება როგორ ძალ-უძს? მე გიჩუჭნებ მიწიერს კაცს, ბუნებით შენს თანა-სწორს, რომ ანგელოზად იწოდა, ვითარცა დიდი იოანე წინამორბედი და ნათლის-მცემელი, შენებრ მიწით შობილი იყო, შენის ბუნების იყო; აწ მიხედე, თუ ვისგან იწოდა ანგელოზად? – თვით ძემან ღვთისამან, იწსომ უწოდა ანგელოზად და სთქუა: „მე წარვავლინო ანგელოზი ჩემი წინაშე პირსა ჩემსა“, რომელმან განმზადნეს გზანი ჩემნი წინაშე ჩემსა! ახლა აქ ერთი რამ სამნელო არის. შენ თავის თავის ანგელოზობა დიდად და შეუძლებლად გიჩნს და თუ ქრისტეს მოწაფეობისაგან არ განხვალ, ქრისტე მოძღვარი არის შენი, ვითარცა იტყვის მახარებელი იოანე: „ერთ არს მოძღვარი თქუჭნი ქრისტე“. და მოძღვარი შენი, იწსო, შენგან უფროსს ითხოვს ანგელოზად წოდებისაგან; ასე გიბრძანებს: „იყუჭნით სრულ, ვითარცა მამა თქუჭნი სრულ არს“. შენ ანგელოზობას ძნელობ და უფალი იწსო უუდიდესს საუკუნო მამის სრულებას გაწვევს. არ ვიცი, აქ რას დაზავებასა ჰყოფ. აქ კიდევ მაცხოვრისა იწსოს სიტყუა უნდა მოვიხსენოთ, რომელსა ჰბრძანებს: „არა არს მონა უფროს უფლისა თვისისა“. რადგან მონა უფროსი არ არის უფლისაგან, უფალი იწსო რომ ქუჭყნად მოვიდა, იწროებით და ჭირით იყო, კაცობრივის ბუნებისაებრ, ამას თვით მაცხოვარი ბრძანებს: „არა აქუს ძესა კაცისასა, სადა თავი მიიდრიკოს“. ახლა აქ მიხედე, შენ, მცირე მონა, სიტკბობას ეძიებ და ის გსურის და უფა-

ლი შენი, იქსო, ქუჭყანასა ზედა იწროებით იყო. აქაც არ ვიცი, რას დაზავებასა ჰყოფ. საყვარელნო! ანგელოზება ძნელად აღვიჩნდება და ვერ ჰყავ, – ქრისტემან მამისა თვისისა მსგავსება გაწვია; თუ ანგელოზება ვერ ჰყავ, ის უფრო უუზესთაესი არის, – მამისა ღვთისა მსგავსებას უმეტესად ვერ ჰყოფ. მაშენს მცნება იპყარ, რომელსაც ბრძენი სოლომონი გამცნებს: „გზასა არა-წმიდათასა ნუ ხუალ“, რომ ამისგან უდიდესს სრულებაში ახვიდე. არა-წმიდის გზა, როგორც ზემო ვსთქუ, მხოლოდ სიტკბოების მინდობა არის და შენ თუ ღვთის მონება გნებავს, მხოლოდ სიტკბოებას ნუ მიენდობი. მოიხსენე, ვინც უფლისა ღვთისა მონა იყო, სიმწარე შეიტკბო; მამად ღვთისას წოდებულს დავითს მიხედე, თუ სვითარი სიმწარე შეიტკბო და თუ ვითარის სიმწარის სასმელს სმიდა. თვითვე ვმობს და იტყვის: „სასმელი ჩემი ტირილითა ჩემითა განვზავი“. თუ დიდი დავით ასე სიმწარის სასმელს სმიდა, რაოდენ შენ უფროს თანა გაძს, რომ შენის ცოდვისათვის სიმწარე იტვიროთ, აწ იობს მიხედე, თუ რა საკვირველი მართალი იყო, თვითვე ღმერთი სწამებს მისთვის და იტყვის: „არავინ არს კაცი მიგებრ ქუჭყანასა ზედა“; აწ ამასაც მიხედე, თუ რა ძნელი სიმწარე იტვიროთ: ყოვლის დიდებისაგან აღსავსე ყოვლითურთ ცალიერ იქმნა და წყლულებითა აღვსე სკორეთა ზედა მჯდომარე იყო, მადლობით მიითვალა და ჰსთქუა: „უფალმან მომცა და უფალმან მიმილო“. ამისთანა საკვირველმან მართალმან ამისთანა სიმწარე იტვიროთ! შენ ჯერეთ განუმართლებელი და ცოდუაში მყოფი, რაოდენის უმეტესის სიმწარის თანამდებები ხარ, შენ საჯე! თვინიერ სიმწარისა ქუჭყანასა ზედა გლახაკიც არ არის: ლაზარე-გლახაკს მიხედე, მდიდრის წინაშე როგორ იწროებით იყო და ჭირით. – სიმწარის მიღებისათვის სახედ მოგეც უფალი იქსო, მევე დიდი დავით, მართალი იობ, გლახაკი ლაზარე. თუ არც ერთს არ მიითვალავ, მე ვერ გაიძულე, – არც შეჰგავს იძულება, ამისთვის რომ იოანე დამასკელი იტყვის: „იძულებითი კეთილი არა კეთილ არს“. საყვარელო, ცხადი რამ არის შენგან, რომ მწუხარება არ გნებავს და მხოლოდ სიტკბოებით ქრისტეს მოწაფეობა არ იქმნება. და ლიტონი სახელი რად გნებავს, რომ ქრისტიანეს ემახი თავის თავს: ცალიერი სახელი არად სახმარი არის. ფრიშიანე ფილოსოფოსი იტყვის: „სახელნი უკეთუ დასცილდენ მნიშვნელობისაგან არა-რადმე არიან“. მე გეტყვი: შენი ქრისტიანობის სახელი ქრისტეს მოწაფეობის მნიშვნელობისაგან დაცილებული არის, და შენთვის არა რადმე სარგებელი არის. თუ დაცილებული არ არის, ქრისტეს მოწაფენი სახედ მოვიდოთ,

იმათში შთავხედოთ და იქედამ ვსცნათ. შთახედე ქრისტეს მოწაფეთა და მათში ამ ქცევას იხილავ: იქცეოდენ ხალენები და თხის ტყავებითა, ნაკულევანნი, ჭირვეულნი, ძვირ-ხილულნი. შე რად სიმწარე გმაგს, ესენი შე შორის არც ერთი აღმოჩნდება, შენ თხელის სამოსლით და სხუა-და-სხუა საცვალელებლით და ფუფუნებით იქცევი. ქრისტეს მოწაფენი ასე იყვნენ, როგორც თითონ იტვიან: „ვიდევენებით და თავს-ვიდებთ, მგმობართა ჩუწნთა ვულოცავთ“. რადგან სიმწარე გმაგს, ვერც დევნას თავს იდებ, ამისთვის რომ დევნა დიდი ჭირი რამ არის; ვერც მგმობარს ულოცავ შენ, ამისთვის რომ ამასაც დიდი მოთმინების ჭირი შეუდგება ქრისტეს თავის მოწაფენი ჭემმარიტებით ეტყოდნენ ამას: “ჩუწნ ყოველი დაუტევეთ და შეგიდეგით შენ“. ესეც შორს არის შენგან! თუ ერთის ჟამის სიტკბობას ვერ დაუტევებ, ყოველსავე ვითარ დაუტევებ? ქრისტეს მოწაფენი ასე იყვნენ: „არცა ერთმან ვინმე სთქვის მონაგები თვისი თვისად“, მათი ქონებული ყოველივე ასე საერთოდ სახმარი იყო. შენ მეტის სიტკბოს მოყვარეობისაგან სხუათაგანაც იტაცებ, თორემ შენსას არას აძლევ; ქრისტეს მოწაფენი ასე იტყვიან: “მორჩილება ჯერ არს ღვთისა უფროს, ვიდრე კაცთა“. ისინი ასე ჰყოფდენ: ღმერთს უფრო ემორჩილებოდენ კაცისაგან; შენ სიტკბობის შიშისათვის კაცს უფრო ემიშვი ღვთისაგან. ქრისტეს მოწაფენი ჭემმარიტებით ქრისტეს სიყვარულს ამტკიცებდენ, ვითარცა დიდი პეტრე თავის-თავისაგან ქრისტედ სიყვარულზედ თვით იჭსოს მოწაფედ მოიყვანს და იტყვის: „უფალო, შენ ყოველი იცი და ყოველი უწყი, რამეთუ მიყვარ შენ“, თვით ქრისტე ემოწმა, ამითი ჰსჩანს, ქრისტემან უბრძანა: „დამწყსენ ცხოვარნი ჩემნი“ და შენ არ გემოწმება ქრისტე თავის სიყვარულზე, ამისთვის რომ თავისის სიყვარულის ნიშნად ამას ბრძანებს: „რომელსა ვუყვარდე მე, მცნებანი ჩემნი დაიმარხენინ“, – შენ მის მცნებას არ იმარხავ, რომ მოღვაწებისა და სათნოების ჭირს ეკრძალვი; მაშასადამე არ გიყუარს. გონიერებით მიხედე, თუ მხოლოდ სიტკბობების მინდობამ ქრისტეს მოწაფეობისაგან ვითარ განგაშორა. აწ ამისი სახეები მოვილოთ კიდევ, თუ მხოლოდ სიტკბობების მინდობამ კაცი ვითარ დაამდაბლა. ადამ გველისაგან მორთმეულს სიტკბობას მიენდო, და ჰრქუა ღმერთმან: „მიწა ხარ და მიწადვე მიიქეც!“ მიხედე რა საშინელად დაემხო! ისავ მიენდო საზრდლის სიტკბობას და მამისაგან პირ-მშობის კურთხევა ვერ მიიღო და დაემხო. ეგრეთვე შენ, მხოლოდ სიტკბობების მინდობილი, ღვთისა მამისაგან სასუფეველს პირმშობის კურთხევას ვერ მიიღებ და

დაემხო. მიხედვით, იუდა ვერცხლის სიტკბობამ როგორ დაამხო: თავისი უფლისა და მოძღვრის განმცემელად ჰყო, მდწარწყმედისა ჰყო და ჰკრებულისაგან განხადა, ასე საძაგელი ჯყო! ქრისტემან თქუა მისთვის: „უმჯობეს იყო მისსა, არა თუმცა შობილ-იყო კაცი იგი! ჰურიათაგან უმეტეს საძაგელ ჰყო, ვითარცა ამტკიცებს იჴსო მაცხოვარი: „მომცემელსა ჩემსა უდიდესი ცოდვა აქუს“. აწ ამას მივხედოთ: პეტრემ რომ სიმწარე მიითვალა, – ვითარცა იოანეს თავსა შინა წერილ-არს მისთვის; „გამოვიდა გარედ და სტიროდა მწარედ“, – ამან სიმწარემან უარის-ჰყოფა ქრისტესი განუქარვა, ქრისტეს მოწაფედ ჰყო და მისთა ცხოვართა მწყემსად დაადგინა, ვითარცა ჰრქუა ქრისტემან: „გამწყსენ ცხოვარნი ჩემნი“. ნეტარ ამისგან უსაწადელესი სხუა რა უნდა იქმნეს? მხოლოდ სიტკბობის მიხედობამ რაოდენი ბოროტი შეამთხვია კაცთა, – მცირედრე ითქუა.

აწ ესე ვსთქუათ ჩუწნის შეძლების მსგავსად, რომელთაც სიტკბობა განაგდეს და სიმწარე იტვირთეს, თუ რა სიტკბობა და კეთილი მიიღეს. იოსებ იაკობის ძემან სამაცთურო და წუთ-ჟამისა მრუშების სიტკბობა განაგდო და პენტეფრეს ცოლს არ დაემორჩილა, უფროსად სიმწარე თავს იღვა დატევება სამოსელთა, ლტოლვა და მწარესა საპყრობილესა შეწყვიდევა. ეს სიმწარე რომ იტყვირთა, ნაცვალი სიტკბობა მიიღო; ეგვიპტის მთავრად და უფლად დაიდგინა ფარაოს მიერ, ვითარცა ჰმობს წინასწამეტყველი დავით: „და დაადგინა იგი უფლად სახლისა თვისისა და მთავრად ყოვლისა მონაგებისა მისისა“. კიდევ იოსებმან დამაბნელებელი შურის ძიების სიტკბობა განაგდო, განმსყიდველის ძმებისათვის შური არ დაიდუა თავის გონებაში და შეპყრობისა და განსყიდვის სიმწარე მოთმინებით თავს იღვა. ნაცვალი ეს სიტკბობა მიიღო: როდესაც შვიდ-წელ მწარე სიყმილი რომ მოიწია ქუწყანასა ზედა თვით თავის-თავად სიყმილისაგან ვნება არ შეხებია, სხუანი ყოველნი მან გამოზარდნა; სხუათა-თანა მისი განმსყიდველნი ძმანიც სიყმილისაგან მან იხსნა; შვილიერ იქმნა და ესოდენ ჟამ სცხონდა, თავისი შვილის მესამე ნათესავი იხილა. კიდევ სამთა ყრმათა ნაბუქოდონოსორ მეფისა ტაბლის სიტკბობა მოიძაგეს და განაგდეს, ცეცხლის სიმწარე აღირჩიეს და უუმლიერეს აღფზნებულს ცეცხლში შეგდებულ იქნენ; მიხედვით თუ რა ძნელი სიმწარე იტვირთეს! მაგრამ ამასაც მიხედვით, თუ რა საკვირველი სიტკბობა მიიღეს: ძე ღვთისა მათთან ცეცხლსა შინა გარდამოხდა, ვითარცა ნაბუქოდონოსორ თვალით მხილველი სწამებს: „ხილვა მეოთხისა, ვითარცა მსგავსი ძისა

ღვთისა“; ცეცხლისაგან უვნებელად გამოვიდნენ და ასე დიდებულნი შეიქმნენ, თითონ ნაბუქოდონოსორ მეფემან თაყვანისცა. აწ ქრისტესმიერი იგავი მოვიღოთ: მეზვერემ ფარისევლისაგან ყუედრების სიმწარე იტვირთა, უგუნურთა კაცთაგან ტკბილად სახედველი ნაცვალი ყვედრება შორს განიოტა, თავისის ცოდვისათვის მკერდზედ იცემდა და სულთქმით თავისის ცოდვის მოტეგებას ითხოვდა, ზე აღხილვას არ იკადრებდა. ამის სიმწარისა ნაცვალი სიტკბოება საუკუნო განმართლება მიიღო, ვითარცა ბრძანებს უფალი იშსო: „გარდამოვიდა განმართლებული მიერ სახით თვისად“. ახლა მოციქულნი მოვიღოთ სახედ. მოციქულთ ყოველი შუჭბა სოფლისა შეურაცხყუჭს, სიმწარე და ჭირი თავს იდევს ქრისტესთვის; ვითარცა ხმობს მოციქული პავლე: „ჭირნი ავაზაკთაგან, ჭირნი ძმათა მტყუართაგან“. ამის ჭირისა ნაცვალი მოციქულთ რა მიეცა, თვით ქრისტე აცხადებს და იტყვის: „ნეტარ არიან თვალნი, რომელნი ხედვენ, რომელსა თქუენ ხედავთ და ყურნი, რომელსა ესმის, რომელნი თქუენ გესმისთ“. საყუარელო, ხედავ თუ როგორი სიტკბოების მომცემელი არის სათნოების ჭირი და სიმწარე? იმისი სახეები მოგართვი, თუ უჯერო სიტკბოებამ რაოდენი სიმწარე და უბადრუკება მოატყუა კაცთა. აწ მოციქულის თქმის მსგავსად გამოიძიე და უკეთესი სათნოებისა და მოღვაწეებისა ჭირი შეიკრძალე. თუ უძღურებას დასდებ მიზეზად და იტყვი: „უძღური ვარ და სათნოების ჭირი არ ძალმიძს“, – ჯერ ამას გეტყვი: შენ არ ძალგიძს, ქრისტეს მიერ უნდა შეიძლო, ვითაცა იტყვის მოციქული: „ყოველივე ძალ-მიძს განმამლიერებელისა ქრისტეს მიერ!“ ახლა ერთი მაგალითი მოვიღოთ: დაცემულს რომ აღდგომა არ შეეძლოს, ხელი სხუას ვისმე ძლიერს უნდა მისცეს და ძლიერმან უნდა აღადგინოს; აგრეთუც ცოდვაში დაცემულს, თავის-თავად აღდგომა არ შეუძლია და თავისი ნება ხელის ნაცვლად ძლიერს ქრისტეს უნდა მისცეს და ის აღადგინებს, ვითარცა იტყვის წინასწამეტყველი დავით: „ინებე და აღადგინოს შენ, რომელმან აღადგინის გლახაკი და სკორეთაგან აღამაღლის დავრდომილი“. აწ ამას გეტყვი, უძღურებას რომ სდებ შენს თავს, ეგ ჭემმარიტი არ არის; თუ რასათვის არ არის ჭემმარიტი, ვაჩუჭნოთ. მიხედე თავის-თავს, თუ ერთის მრუშებისათვის რაოდენი მამურალობა გიქმნია: ღამეში უწესოდ ვლა, უგვანთა ადგილთა მიმოსლუა, წარსაწყმედელის საფარის მიცემა, განცხადებისათვის შიში და ძრწოლა; – თუ ესოდენი მამურალობა კი შეგიძლია ცოდვისათვის, მოღვაწეების ჭირი რასთვის არ ძალგიძს? რომელი სიმართლე

აქუს ამ თქმას: რისხვა კი შემძლია და სიმშვიდე არა? რის-
ხვას ესოდენი სასჯელი შეუდგეს: უწესო ხმა-მადლობით ზახი-
ლი ხმისა, უგუნური მეტყველება გინებისა, შფოთება გონები-
სა და მწუხარება; რისხუას ესოდენი სასჯელი შეუდგება; სიმ-
შვიდეს მხოლოდ ერთი მოთმინება უკმს და უმრავლესი რის-
ხვის სასჯელი თუ ძალ-გიძს, უმცირესი, – ერთი მოთმინება, –
როგორ არ შეგიძლია? აქ განცხადებული უნდა ვსთქუათ, – რო-
მელიც ამას იტყვის: „სინანული არ ძალ-მიძს“, ის კაცი სწო-
რედ ეშმაკის მსგავსი არის: ეშმაკმან ცოდვა კი შეიძლო და
სინანული არ ძალ-უმს; ეგრეთვე, რომელიც კაცი ცოდუას კი
იქმს და სინანულს არა, სწორებით ეშმაკის თვისება აქუს. ასე ვ
სთქუათ: ყოვლითურთ უძლური ცხედარზედ მდებარე ხარ,
თუ ინებებ, მაშინაც ძალ-გიძს სინანული, ვითარცა იტყვის წი-
ნასწარმეტყველი დავით: „სარეცელთა თქუწნთა ზედა შეინა-
ნეთ“. კიდევ იკითხავ: „მდებარემ რა სინანული უნდა ჰყოს!?“
მე გიჩუწნებ, თუ რა სინანული ჰყო: მეზვერის მსგავსი მდა-
ბალი გონება მოიგე, ისე სიმდაბლით ღვთისა მიმართ ხმა ჰყავ:
„ღმერთო, მილხინე, ცოდვილსა ამას და შემიწყალე მე“. რო-
გორც ის განმართლდა ღვთისა მიერის მოწყალებით, ისე შენ
განმართლდები. და თუ სვესმე ამისი შიში და ძრწოლა გაქუს,
რომ მოხუცებულობისაგან მოუძღურებული ხარ და ამას ჰფიქ-
რობ, ძლიერი სინანული არა ძალ-გიძს და მცირის სინანული-
სათვის ამას იჭვენეულებ, შენში ცოდვის სიმრავლემ სასწორში
არ სძლიოს სიკუდილის ჟამში, ამისი მწუხარება თუ გაურევებს,
აქ ერთი სანუგეშო სიტყუა უნდა მოვიღოთ. თუ სწორებით
ცოდვისაგან მოქცეული ხარ და ჭეშმარიტი აღსარება გაქუს,
რადგან ასე უძლური ხარ, რომ ცხადარზედ მდებარე ხარ,
ქრისტეს მიერი მადლით შენი მცირედი სინანული ასე გან-
დიდდება, რომ შენ ცოდუას სასწორში სიკუდილის დღეს,
შენმა მცირედმა სინანულმა სძლიოს. ავაზაკის სინანული მცი-
რე იყო, მაგრამ ქრისტეს მიერმან მადლმან განადიდა და ავა-
ზაკი სამოთხედ მიიტაცა. – ეგრეთვე შენი სინანული უძღურე-
ბის ჟამისა მცირე არის, მაგრამ ქრისტეს მიერი მადლი შენის
ცოდვისაგან უდიდესად წარმოაჩენს. – ვითარ? როდესაც სიკუ-
დილის ჟამში ცოდუის აღწონვას იწყებენ, მაშინ უფალი იწ-
სო, რასაც ზაქარია წინასწარმეტყველის პირით იტყვის, შენს
მცველს ანგელოზს იმ სიტყუას უბრძანებს: „აღწონეთ, მიე-
ციით სასყიდელი ჩემი“, ესე იგი, რომელიც წყლულება ცოდ-
ვილთათვის თავს ვიდევ, ჩემის წყლულების სასყიდელი მცი-

რედს სინანულზედ დასდევით და მიეცით. ამითი განდიდდება უძღურების ჟამში ქმნილი მცირე სინანული შენი. და მკვიდრი ქმნები ქრისტესთანა, რომლისა არს დიდება, პატივი და თაყუანისცემა, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 9. ისმინე ცაო და ყურად იღებ ქვეყანაო: მენი ვშტუნ და აღვამალენ, ხოლო მათ შეურაცხ-მყვეს მე

ბრძანებს უფალი პირითა ისაია წინასწამეტყველისათა:
„ისმინე ცაო და ყურად იღე ქუჭყანაო, რამეთუ მენი ვშტუნ და აღვამალენ, ხოლო მათ შეურაცხ-მყუჭს მე“. ეს ჭემმარტებით ყოველთა მეცნიერთათვის ცხადი რამ არის, ცასა და ქუჭყანასა სასმენელი არა აქუს – და არცა სმენა; მაგრამ ცისა და ქუჭყანისა თქმითა ანგელოზთა და კაცთა ჰნიშნავს, და ამ ორთა უბრძანებს ღმერთი: „მენი ვშტუნ და აღვამალენ და მათ შეურაცხ-მყუჭს მე“. ანგელოზთა და კაცთა მიმართ ამ სიტყვის თქმა რას აცხადებს? ჩემის უმეცრების გონებით ამას ვგონებ, ეს თქმა ამას აჩუჭნებს, რომლითაც ღმერთი შეურაცხ-მყუჭს და მადლითი ძეობა ღვთისა განაგდეს წინაშე ქრისტესსა, ანგელოზთა და კაცთა შორის, თავისის ცოდვისაგანვე შესმენილი და განქიქებული უნდა იქმნეს. „ისმინე ცაო და ყურად იღე ქუჭყანაო“, – ერთად ეს სიტყვა ბასრობა და ყუჭდრება არის მათი, რომელთაც ღმერთი შეურაცხ-მყუჭს. უსულოსა და უგრძნობელს ცასა და ქუჭყანას კი ესმის ღვთის სიტყუა და რომელიც კაცი ღმერთს შეურაცხყოფს და მის მადლით-ძეობას განაგდებს, მას არ ესმის ღვთის სიტყუა. უბრძანა ღმერთმან ქუჭყანასა: „აღმოაცენენ ქუჭყანამან მწვანვილი თივისა“ და აღმოაცენა; უბრძანა ღმერთმან ცასა: „იყვნენ მნათობნი შორის სამყაროსა ცისასა“, და იქმნა ეგრეთ, უბრძანა ღმერთმან კაცთა მოციქულის პირით: „განეშორენით ბოროტსა და შეეყვებით კეთილსა“, – ღვთის შეურაცხის-მყოფელთა ეს არ ისმინეს. ცხადად იტყვის წინასწამეტყველი დავით უკეთურთათვის: არავინ არს, რომელმანცა ჰქმნა კეთილი!“ უკეთურებისაგან ასე ყრუ შეიქმნა სიტყვიერი კაცი. სამართალი არის მასზედ დავით წინასწამეტყველის სიტყუა მოვიდოთ: „თვალ ასხენ და არა ხედვენ, ყურ ასხენ და არა ესმის“; ამისთვის რომ ვერ ხედვენ, ღმერთმან როგორ აღამალა,

და არც ესმის ღვთის სიტყვა, რადგან ისინი ვერ ხედვენ, ჩუქნ ვაჩუქნოთ, თუ როგორ აღამაღლა ღმერთმან კაცი.

პირველად ამითი აღამაღლა, ეს პატივი მისცა, სამოთხესა შინა დაადგინა, ვითარცა იტყვის მოსე ღვთისა მზრახველი: „და დაადგინა იგი ღმერთმან სამოთხესა მას საშვებელისასა“. ეს სამოთხე რომ თავისის ურჩებით დახშო და თავისა თვისისათვის დაჰკარგა, მოსცა საკვირველი სიმაღლე: მამამან ღმერთმან კაცთა თავისი ძე მოსცა, ვითარცა მახარებელი იოანე იტყვის: „ესეოდენ შეიყვარა ღმერთმან სოფელი, ვიდრედა ძეცა თვისი მხოლოდ შობილი მოსცა მათ“; და ამან, ძემან ღვთისამან, ასე აღამაღლა კაცი – მაღლით ღვთის ძეობა მოსცა, ვითარცა იტყვის კვალად იოანე მახარებელი: „მისცა მათ ჴელმწიფება შვილ ღვთისა ყოფად“, უდიდესი სიმაღლე რომელი იქმნება? მიწიერი კაცი ქრისტეს ძმად იწოდა და მალით საუკუნოსა მამის ძე იქმნა, ამის შემდგომად მიეცა სასიხარულო სიმაღლე უხილავ მტერზედ, როგორც ენებება, ისე თავისს ფერხთა ქუჭშე დაიმორჩილებს ქრისტეს ღვთისა მაღლითა, მათ ძალი ასე მოაკლდა; ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „მტერისა მახვილსა მოაკლდა სრულიად“; – და უხილავისა მტერის დამორჩილება ვითარი სასიხარულო არის, ქრისტეს მოწაფეთაგან ჰსცანით: ქრისტეს მოწაფეთ ეშმაკნი რომ დაიმორჩილეს და უკუნ აქციეს, ასე მხიარულ იქნენ, მეტის მხიარულებისაგან მოვიდენ და თვით ქრისტეს ახარეს: უფალო, ეშმაკნიცა დაგვემორჩილებიან ჩუქნ სახელითა შენითა“.

ამისთანა სასიხარულო ძლევის სიმაღლე მოეცა კაცთა! კიდევ აღამაღლა ღმერთმან კაცი: არათუ ამ უქუჭნაესს სოფელში მისცა სამკვიდრებელი, არამედ ზენას სასუფეველში, ვითარცა იტყვის პავლე: „არა გვაქუს აქა საყოფელად ქალაქი, არამედ მერმესა მას ვეძიებთ“: და ჩუქნ რომ ვეძიებთ, მის ადგილსა განმზადებად თვით ქრისტე უფალი წარვიდა, ვითარცა სთქუა: „მე წარვიდე და განგიზადო თქუქნ ადგილი“, მიხედე, რა სიმაღლე აღუთქუა კიდევ კაცთა ქრისტემან: „და წარგიყვანე თქუქნ თავისა ჩემისა თანა და სადაცა მე ვიყო, მუნცა მსახური ჩემი იყავნ“.

ეს მოგახსენე, საყვარელო და წარმოვთქვი, თუ ღმერთმან ვითარ აღამაღლა! აწ ვსთქუა და მოგახსენო, თუ შენ ვითარ შეურაცხ ჰყავ, ძე ღვთისა იესო შენდა ცხოვრებად მოვიდა, – თვითვე ბრძანებს; „მე მოვედ, რათა ცხოვრება აქვნდეს და უმეტესი აქვნდეს“. უფალი შენთან მოვიდა და შენ არ

შეიწყნარე. დიდი იოანე მახარებელი ცხადად გამხილებს ქრისტეს შეუწყნარებლობას და იტყვის: „თვისთათანა მოვიდა და თვისთა იგი არა შეიწყნარეს“. ეგების არ იცოდნენ, თუ შეუწყნარებლობის მიზეზი არა გაქვს? რადგან ეშმაკი შეიწყნარე და მას მორჩილებ და ცოდვაში ხარ, ქრისტეს ვითარ შეიწყნარებ? სადალა გაქვს ადგილი ქრისტეს განსასტუმრებელი? მოციქულის ვმა მოიხსენე: „რა ზიარება არს ქრისტესი ბელიარისთანა, ანუ რა შეტყუება არს ნათლისა ბნელისათანა?“ თვით უფალი იესო გიბრძანებს, რომ შენ შორის განსასტუმრებელი ადგილი არღარა აქვს: „არა აქვს ძესა კაცისასა სადა თავი მიიდრიკოს“. ეგების სთქუას ვინმე: „სულ უცოდველი კაცი არა იქმნება: თქმულ-არს, არავინ არს უცოდველ გარნა მხოლოდ მერით; და მცირის ცოდვისათვის ქრისტე არ მომიძაგებს და არ განმაგდებს“. ეს სიტყვა შესაწყნარებელი არის, მაგრამ ეს კი უნდა ჰყო, არა მცირედი ცოდვა აღსარებითა და სინანულითა უნდა მოკლა, თორემ ქრისტეს კიდევ განგაშორებს. მოიხსენე თქმული უფლისა მიერ: „და მოიყვანის სხვანი შვიდნი სულნი უბოროტესნი და შევიდის კაცისა მის და დაიმკვიდრის მის შორის და ქმნის უკანასკნელი კაცისა მის უძვირეს პირველისა“, რომელიც მცირე ცოდვას აღსარებითა და სინანულითა არ მოჰკლავს, ასე უძვირესი საქმე შეხვედება და ქრისტე განგდებული შეიქმნება მის კაცისაგან, და უდიდესი შეურაცხყოფა რა იქმნება? საკვირველი ეს არის – მიწიერმან კაცმან საუკუნოს მამის ძე არ შეიწყნარა და განაგდო! მაგრამ საუკუნოს მამის-ძემან უკურნებელად წყლულებაში რომ იხილა კაცი, უღვაწად დატევიებული შეიწყალა და იღვაწა მისთვის. და თუ ვითარ? – ვსთქუათ: ქრისტეს მიერ თქმული იგავი რომ არის: „კაცი ვინმე გარდამოვიდოდა იერუსალიმით იერიქოდ, და ავაზაკნი დაესხნეს, განსძარცვეს და სწყლეს და დაუტევეს მწყდარი; მღვდელი ვინმე შთამოვიდოდა მასვე გზასა, იხილა იგი და თანა-წარხდა; ლევიტელი ვინმე მასვე გზასა მოვიდოდა; იხილა იგი, და თანა-წარხდა; მერმე სამარტელი ვინმე მოვიდა მასვე ადგილსა, იხილა იგი და შეეწყალა და შეუხვია წყლული იგი, დაასხა ზეთი და ღვინო და აღსტა კარაულსა, და მოიყვანა იგი, და ჰრქუა სადგურის მოღვაწესა მას: იღვაწე ეგე და თუ რადმე წარაგო, უმეტესი რა მოვიდეს; მიგვე შენ“ საყვარელო! ეს იგავი კაცზედ არის. კაცთა ბუნება, სამოთხიდან გამოვრდომილი, ამას ქუჭყანასა ზედა მოვიდოდა, ეშმაკნი დაესხნენ, ჰსწყლეს სიკუდილის წყლუ-

ლებით და დაუტევეს მწყდარი; ძველისა ჰსჯულისა მამათ მთავართა, მღუდელთა შთამოუარეს, მაგრამ ვერა არგეს რა, მერმე მარიამისაგან შობილი ქრისტე უფალი მოვიდა, შეიწყალა კაცი, და დაასხა ზეთი და ღვინო (ესე იგი ნათლის ღება და ზიარება) და შთააბარა ეკლესიის მოძღვართა და ორი დრაკანი მისცა (ესე იგი ძველი და ახალი ჰსჯული), ამითი ზარდეთ; თუ შენსას რასმე წარაგებ (ესე იგი კეთილის სწავლას და მცნებას), მეორედ მოსვლისათვის სასყიდველი აღუთქუა. ქრისტესმან ასე შეიწყნარა კაცთა ბუნება, და კაცთა ბუნებამ კი შეურაცხყო, თუ ვითარ, – ახლა მეორედ ვაჩუქნოთ: აღგამალა ღმერთმან ნათლისღების ბრწყინვალის სამოსლითა და შენ შეურაცხჰყავ და ცოდვისაგან დაბეზულ და მწვირიან ჰყავ; აღგამალა ღმერთმან, რომ მადლით ძე ღვთისა გყო და ქრისტეს ძმად გიჩინა, – შენ შეურაცხ-ჰყავ და ქრისტეს ძმობა განაგდე. რადგან ნათლის-ღების ბეჭედი ცოდვისა-მიერ შებღალე, ქრისტეს ძმად აღარ იცნობები. მიხედე, შენი ქრისტე რა საშინელს ხმას გიბრძანებს: „არა გიცნი თქუწნ, ვინანი ხართ“.

ასე შეურაცხყოფილი არის შენგან ქრისტე, თავის საკუთრად ვერ გიცნო! არ ჰგონო, რომ მართო ქრისტე იყოს შენგან შეურაცხ-ყოფილი: რადგან შეურაცხ-ჰყავ ძე, საუკუნო მამაც შენგან შეურაცხ-ყოფილი იქმნება. იგივე უფალი იესო ქრისტე ამტკიცებს: „რომელმან არა პატივსცა ძესა, მან არა პატივსცა მამასა“. საყვარელო, ეშმაკმან თუ რაგვარად საწყალობელად დააწყულულა კაცი, ზემო მოგახსენე; ესეც მოგახსენე თვინიერ ქრისტესსა სხუამ ვერავინ განკუთრნა. აწ ამას მეცნიერებით მიხედე, მწყლელი ეშმაკი ისევ დგას და მკურნალი ქრისტე განაგდე! რომლის საქმით ჰგონებ ცხოვრებას? – სხვითი შესაძლო არ არის, თვინიერ ქრისტესა, ვითარცა იტყვის მოციქული პეტრე: „არცაღა არს სხუა სახელი მოცემული ცასა ქუწუშე, რომლითაც შემძლებელ იყო კაცთა ცხოვრება“. მოციქული პავლე იტყვის: „ყოველი განცხადებული ნათელ არს“. უნდა განგიცხადო, თუ იუდას მიემსგავსე და მისებრ ქრისტე შეურაცხ-ჰყავ, შენც მსგავსად მისსა ძე წარწყმედისა უნდა გეწოდოს; ესეც უნდა შენზედ ვსთქუათ: „მსგავსმან მსგავსისათანა განისუტუნოს“ (ესე იგი, მსგავსმან იუდასი იუდასთანა). და თუ ქრისტე არ შეურაცხ-ყავ და ამისი სასოება გაქუს, საცნობელს სახეს მოგართმევ და ამითი უნდა წარმოჩნდეს უარყავი თუ არა. ქრისტემან ღმერთმან აღგამალა და უხილავის მტერის ფერხთა ქუწუშე შემუსვრის ძალი მოგცა, ვითარცა გიბრძანებს პირითა წინასწამეტყველისა დავითისა: „ასპიტსა

და ვასილისკოსა ზედა ხვიდოდი შენ და დასთრგუნო შენ ლომი და ვეშაპი“. შენ თუ მას ემორჩილები და ეშმაკს არ სთრგუნავ და ქრისტეს მადლით შეკრულს ისევ გახსნი, ცხადად ქრისტეს შეურაცხის მყოფელი ხარ და ჯოჯოხეთის საპყრობილის ღირსი, თუ ვითარ – ამისი მაგალითი მოვიდოთ. მართლ-მსაჯულნი, ამისი სამართალი სწორებით საჯეთ: ერთს სოფელში ასეთი მგელი შემოვიდა, რაც იმ სოფლის ცხოვარი იყო, რომელიმე მოჰკლა, რომელიმე სასიკუდილოდ დააწყლულა, ერთი ცხოვარი არ დაემორჩილა, წყლულება არ დაედუას; ყოველი ცხოვარი წყლულებას მისცა; მასვე სოფელში ერთს დედაკაცს ერთი კრავი ყუანდა; კრავსა ამას მგელმან სხუა კრავის მსგავსად წყლულების დადება მოუნდომა, ჰსძლო კრავმან და მგელი მოაუძღურა და შეჰკრა. ეს კრავიგსან შეკრული მგელი რომ ვინმე გახსნას, ის კაცი საპყრობილისა და სატანჯველის ღირსი არის თუ არა? ვგონებ სწორის სიმართლით ასე განასამართლოთ: ის კაცი საპყრობილისა და სატანჯველის ღირსი არის. ამის მსგავსად, საყვარელნი, ამას სოფელსა შინა შემოვიდა მგელი, რომელ არს ეშმაკი, რაც სიტყვიერი ცხოვარი არის, რომელიმე წარსაწყმედელს წყლულებას მისცა, რომელიმე ცოდვისა მიერ ხორციტ სიკუდილს მისცა; დედაკაცს, ღვთის-მშობელს მარიამს კრავი ჰყუანდა, ესე იგი ქრისტე, რომელიც კრავად ითქმის, ვითარცა ხმა-ჰყო დიდმან წინამორბედმან იოანე: „აჰა კრავი ღვთისა, რომელმან აღიხვნეს ცოდუანი სოფლისანი“; ამის კრავისა სხვის სიტყვიერის ცხოვარის მსგავსად ეშმაკმან ვნება იწადა, ჰსძლო კრავმან, რომელ არს ქრისტე და შეჰკრა ეშმაკი; ეს რომ ვინმე გახსნას, სამართლად საუკუნო საპყრობილის ჯოჯოხეთის ღირსი იქმნება. აწ ეს ვაჩუჭნოთ ქრისტეს სიტყვით, რომ ქრისტემან ეშმაკი შეჰკრა ადამის ცთომისათვის, ქრისტეს მოსულამდის, ეშმაკი ძლიერად იხილებოდა; ადამის ძენი მან მიიტაცა და ჯოჯოხეთში შეამწყვდია; მოვიდა ქრისტე, პირველად ეშმაკი ჯუარცმითა და ვნებითა თვისითა შეჰკრა, და მერმე ჯოჯოხეთში იავარ ჰყო და მორწმუნენი იხსნა. იესომ რომელიც აღასრულა, თვითვე სიტყვით წარმოაჩინა; პირველად შეჰკრას ძლიერი იგი და მაშინდა საუნჯენი მისნი იავარ ყუნეს. კიდევ სხუა სახეებით ვაჩუჭნოთ ეშმაკის უძღურება: ქრისტემან რომ კაცისაგან ეშმაკი განაძო, მაშინ ეშმაკი ევედრა ღმერთს: „მიბრძანე რომ ღორებში შევიდეო“; აქ მიხედე, თუ ვითარი უძღური არის, – ღორზედაც არა აქუს ძალი. ეგების ვინმე სთქუ-

ას: “მაშინ თვით ქრისტე იყო შემრისხველი და ამისთვის იყო ეშმაკი უძლური“; – და ახლაც შენთან ქრისტე არის, ასე გი-
ბრძანებს, უტყუველის პირით: „მე თქუწნთანა ვარ ყოველთა
დღეთა და ვიდრე აღსასრულამდე სოფლისა“. და თუ ამას იტყ-
ვი: „ეს მოციქული უთხრა“, – მარტო მოციქულთათვის არა
არის, სხუათა მორწმუნეთათვისცა არის ქრისტეს სიტყვა,
ვითარცა ბრძანებს უფალი ჩვენი იესო: „არა ამათთვის ხოლო
გკითხავ, არამედ სხუათა ყოველთათვის, რათა რწმენეს სიტყვი-
თა მათითა ჩემდა მომართ“. შეიქმნა მტკიცე, რომ ქრისტე
შენთან არის და როგორც გინდა ისე ეშმაკს უკუნ აქცევ.
პავლესი ისმინე: „ყოველივე ძალ-მიძს განმადლიერებელისა ჩე-
მისა ქრისტეს მიერ!“ ქრისტეს მიერ რასაც ითხოვ, ეშმაკზედ
ყოველსავე ძალს მოგცემს. დავით წინასწამეტყველი გიმტკი-
ცებს და იტყვის: „ნება მოშიშთა ჰყოს და ვედრებისა
მათისა შეისმინოს“. ეშმაკი ასე უძლური არის, ადამისთაგან
სოფლის დასასრულადმდე რომ იძიო, მისის ძალით ძლეულს
ვერვის იხილავ, მიჩუწნე ერთი, თუ რომელს ჰსძლია? თუ
ადამს მიჩუწნებ, მე გკითხავ, რომლის ძალით აიძულა ეშმაკ-
მან? ვერას მიჩუწნებ ამის მეტს: ადამ თითონ თავისის ნებით
დამორჩილდა. თუ ეშმაკს ადამზე ძალი ექმნა, ადამ ღმერთს
ასე ეტყოდა: „ეშმაკმან მძლიაო“, სხვას მიზეზს არ ეტყოდა.
ჰსჩანს, რომ მას კაცზედ ძალა არა აქუს. ნეტარ, ცოცხალს
რომ მკუდრის ეშინოდეს და მისგან ძრწოდეს – მის უმეტესი
უძლური რაღა იქმნება? ეშმაკი ცოცხალი არის და ხორცითა
მკუდრის წმინდათა ნაწილებისაგან სძრწის და უკუნ-იქცევა;
ამისგან უფრო უძლური ვინ იქმნება? თუ ეშმაკს ასე ეშიშვი,
რომ ქრისტეს მოწაფეზედ ძალა რამე ჰქონდეს, ამას ჰგონებ,
აქ ერთი რამ შეგემთხუწვა. ეგვიპტიდამ გამოსულნი ისრაელნი
უცხო თესლის ბრძოლისაგან შეშინდნენ მოსეს ჟამში და ამ-
ის მიზეზისათვის აღთქმის ქუწყანა ვერ დაიმკვიდეს; ეგრეთვე
რომელიც ქრისტეს მოწაფე ეგვიპტიდამ (ესე იგი ცოდვის ვნე-
ბიდამ) გამოსრული ხარ, ეშმაკის ბრძოლისაგან ნუ შეშინდები,
თორემ სასუფეველს ვერ დაიმკვიდრებ. როგორც იესოს ხელში
უცხო მოსრეს და აღთქმის ქუწყანა დაიმკვიდრეს, ეგრეთვე
იესოს ხელში მისმა მოწაფემან ეშმაკი შენგან უნდა მოსპო, და
აღთქმის ქუწყანა (ესე იგი სასუფეველი) უნდა დაიმკვიდრო.

ჩუწნის ქადაგების დასაბამი მოვიხსენოთ, რომელსა ბრძა-
ნებს უფალი: „ძენი ვშუწნ და აღვამაღლენ და მათ შეუ-

რაც-მყუჟს მე!“ რომელი მიზეზი არის, არ ვიცი, რასთვის უნდა შეურაცხ-ჰყოს კაცმან ღმერთი? მრავალი სიმაღლე მოსცა, როგორც ზემო წარმოვაჩინეთ; ეშმაკს კაცზედ ძალა არა აქვს, თუ თითონ კაცი არ დამორჩილდა, ესეც ზემო წარმოვაჩინეთ; და რა არის მიზეზი, რომ კაცი ღმერთს შეურაცხ-ჰყოფს? ეგების რომელიც ღმერთს შეურაცხ-ჰყოფს, არ ჰგონებდეს, არც ჯოჯოხეთს და არც სასუფეველს. უეჭველად ვჰგონებ, მიზეზი ეს იყოს. თუ კი სასუფეველსა და ჯოჯოხეთსა ჰგონებდეს, არც ღმერთს შეურაცხ-ჰყოფს, მაგრამ არც ერთს არ ჰგონებს ღვთის შეურაცხის მყოფელი. მრავალნი ამასაც იტყვიან: „ვინ მოვიდაო“. ახლა ჩუჴნ საღმრთო სულის შეწევნით ზეციდამ ვინ მოვიდა ისიც ვაჩუჴნოთ და სასუფეველი და ჯოჯოხეთიც წარმოუჩინოთ; ესენი ვაჩუჴნოთ ღვთისა მიერ წერილთა და კაცთა მიერ. თუ არც ერთი არ ირწმუნო, ნურც ჩუჴნ მისს ურწმუნობას ვირწმუნებთ და ჩუჴნგან, ვითარცა ეშმაკი, ისე შორს ვიოტოთ. ჯერ ესე ვაჩუჴნოთ, ზეციდამ ვინ მოვიდა ძე ღვთისა იესო მოვიდა, თვით იესო მაცხოვარი სწამებს ამას; „გამოვედ მამისაგან და მოვედ სოფლად“. თვით მოციქულნი, სულითა წმიდითა განწმენდილნი, თვალთ ხილვას ამტკიცებენ და იტყვიან: „უფალი ვიხილეთ თვალთა ჩუჴნითა და ხელნი ჩუჴნნი მსახურებდეს სიტყუასა მას ცხოვრებისასა“. თვით ეშმაკნი ჰსწამებენ ქრისტეს მოსლუას და იტყვიან: „რა ძეს ჩუჴნი და შენი, იესო ძეო ღვთისაო, მოხვედ უწინარეს ჟამისა ტანჯვად ჩუჴნდა“. ეშმაკმან აღიარა ქრისტეს მოსლვა და სიტყვიერმან კაცმან როგორ უნდა იიჴუნოს ეს, რომ ზეციდამ ვინ მოვიდა? აწ სასუფეველი წარმოვაჩინოთ. საყვარელო! თუ არ არის სასუფეველი, შენი გონება რას ეძიებს, რომ სურვილისაგან ვერ დასდგება? ან ესე ვსთქუათ: ყოველი ქუჴყანა ერთს კაცს აქუნდეს, ვითარცა დიდსა ალექსანდრეს მაკედონელსა, მაშინაც მისი გონება ვერ განისუჴნებს: ჰსწუხს და სხუასა-და-სხუას გამოეძიებს. ასეთი კაცი არ იპოება, ყოველს ჟამში მისი გონება სხუასა-და-სხუასა არ ზრუნვიდეს, და არ ეძიებდეს, რა არის გონების ასე დაუდგრომელობა? ბუნებითი სურვილი აქუს სასუფეველისა ჩუჴნს სიტყვიერს სულს და იმას ეძიებს; სადამდის სასუფეველს არ მოიპოვებს; გონება ზრუნვისაგან ვერ დადგება. ჩუჴნ უმცერებით ვერ ვხედავთ, თორემ ჩუჴნი გო-

ნების განუსტყვნობა სასუფეველის ძიება არის: გონება და-
უკლებელს და უზრუნველს ცხოვრებას ეძიებს, – ეს სასუფევე-
ლი არის; მას გარდა უზრუნველი ცხოვრება შესაძლო არ არ-
ის. ჩუქნის გონების წუხვა და სხვისა და სხვის გამოძიება რომ
სასუფეველის ძიება არის, ამას მოციქული პავლე ამტკიცებს
და იტყვის: „ვიდრემდე ვართ სოფელსა ამას შინა, ვშვრებით
და ვკუნესით და საყოფელი იგი ჩუქნი ზეცით გამო შემოსად
გვსურის“. თვით შენის თავისაგან მოციქულის მოწამეობით
გიჩუქნე, რომ სასუფეველს ეძიებ. მაშასადამე არს სასუფე-
ველი. თუ სასუფეველი არ არის, პავლე სად მიიტაცა? უთ-
ქმელი სიტყუა სად ესმა? კიდევ პავლე რომ იტყვის: „უფა-
ლი თვალმან არა იხილა და ყურსა არა ესმა და გულსა კა-
ცისასა არ მოუხდა, რომელი განუმზადა ღმერთმან მოყვარე-
თა თვისთა!“ თუ სასუფეველი არ არის, სხუა ადგილი რომე-
ლი არის ამისი მსგავსი, თვინიერ სასუფეველისა? – სხვა ადგი-
ლი ამისებრი არა სადა იპოვება. მაშასადამე არს სასუფეველი.
ნეტარ თუ სასუფეველი არ არის, ქრისტე რომლის ადგილი-
სათვის იტყვის: “მე წარვიდე და განგიზადო თქუწ ადგი-
ლი“. ჭეშმარიტად არს სასუფეველი საუკუნო, რომელი განუ-
მზადა ღმერთმან მოყვარეთა თვისთა. რადგან სასუფეველი არის
მართალთათვის, უეჭველი არის ეს, რომ ცოდვილთა სატან-
ჯველად ჯოჯოხეთი არის. მაგრამ ჩუქნ მაშინაც სიმტკიცით
ვაჩუქნოთ. თუ ჯოჯოხეთი არ არის, მდიდარი რომ ევედრა
აბრაჰამს: „მამო აბრაჰამ, მოავლინე ლაზარე გლახაკი, რათა
დააწოს მწვერვალი თითისა სასასა ჩემსა და განმაგრილოს მე
ენა ჩემი, რამეთუ ვიწვები მე ალითა ცეცხლისათა“ – სიდგან
იყო ეს? თუ იტყვი იგავი არის, – ქრისტეს მიერ თქმული
იგავი ან აღსრულებული არ იყოს და ან არ აღსრულდეს, არ
იქმნება; თვითვე ბრძანებს: ცანი და ქუწყანა წარხდეს, ხოლო
სიტყვანი ჩემნი არა სადა წარხდეს“. თუ ჯოჯოხეთი არ არის,
დიდმან წინამორბედმან იოანემ მოციქული რომ მიუვლინა
ქრისტეს: „შენ ხარა მომავალი, ანუ სხვასა მოველოდეთა“. წი-
ნასწამეტყველების მაღლით უწყოდა დიდმან წინამორბედმან
ჰეროდესგან თვისი სიკუდილი და ქრისტეს ჯვარცამდის
ყოველნივე ჯოჯოხეთს მივიდოდენ, დიდი იოანეც იქ უნდა
მისულ-იყო, – და ქრისტეს ჰკითხავს დიდი წინამორბედი:
ჩუქნდა გამოხსნად ჯოჯოხეთში შენ შთამოხუალ, თუ სხუას
მოველოდეთ? თუ ჯოჯოხეთი არ არის, რათ ჰკითხვიდა? თუ ჯო-
ჯოხეთი არ არის, სულითა წმიდითა აღსასვსე წინასწამეტყველი

დავით რისათვის იტყოდა: „აღმოიყვანე ჯოჯოხეთით სული ჩემი და მიხსენ მე მათგან, რომელნი შთავლენან მღვიმესა“. აღმოჩნდა მტკიცედ მართალთათვის სასუფეველი, ცოდვილთათვის სატანჯველი ჯოჯოხეთისა. მართალთაცა და ცოდვილთა შიში და კრძალვა მართებს: მართალთა ამისთვის, რომ მათთვის განმზადებული სასუფეველი არ წასწყმიდონ და სამართლის მდგომარეობისაგან არ დაეცნენ, ვითარცა იტყვის მოციქული პავლე: „რომელი ჰგონებდეს დგომასა, ეკრძალებ, ნუ უკვე დაეცეს“. ცოდვილთა ამისთვის, რომ დაუსრულებელს ცეცხლს არ მიეცნენ, არამედ იქცნენ და აღსდგენ დაცემულებისაგან ცოდვისა; რათა ზოგებით მაღლი ქრისტესი გაქმნდეს ყოველთა აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 9. ისმინე ცაო და ყურად იღებ ქვეყანაო: ძენი ვშტწნ და აღვამაღლენ, ხოლო მათ შეურაცხ-მყვს მე

ზრძანებს უფალი პირითა ისაია წინასწამეტყველისათა: „ისმინე ცაო და ყურად იღე ქტწყანაო, რამეთუ ძენი ვშტწნ და აღვამაღლენ, ხოლო მათ შეურაცხ-მყვს მე“. ეს ჭემძარიტებით ყოველთა მეცნიერთათვის ცხადი რამ არის, ცასა და ქტწყანასა სასმენელი არა აქუს – და არცა სმენა; მაგრამ ცისა და ქტწყანისა თქმითა ანგელოზთა და კაცთა ჰნიშნავს, და ამ ორთა უბრძანებს ღმერთი: „ძენი ვშტწნ და აღვამაღლენ და მათ შეურაცხ-მყვს მე“. ანგელოზთა და კაცთა მიმართ ამ სიტყვის თქმა რას აცხადებს? ჩემის უმეცრების გონებით ამას ვგონებ, ეს თქმა ამას აჩტწნებს, რომლითაც ღმერთი შეურაცხ-ჰყვტწს და მაღლითი ძეობა ღვთისა განაგდეს წინაშე ქრისტესსა, ანგელოზთა და კაცთა შორის, თავისის ცოდვისაგანვე შესმენილი და განქიქებული უნდა იქმნეს. „ისმინე ცაო და ყურად იღე ქტწყანაო“, – ერთად ეს სიტყვა ბასრობა და ყტწდრება არის მათი, რომელთაც ღმერთი შეურაცხ-ყტწს. უსულოსა და უგრძნობელს ცასა და ქტწყანას კი ესმის ღვთის სიტყუა და რომელიც კაცი ღმერთს შეურაცხყოფს და მისს მაღლით-ძეობას განაგდებს, მას არ ესმის ღვთის სიტყუა. უბრძანა ღმერთმან ქტწყანასა: „აღმოაცენენ ქტწყანამან მწვანვილი თივისა“ და აღმოაცენა; უბრძანა ღმერთმან ცასა: „იყვნენ მნათობნი შორის სამყაროსა ცისასა“, და იქმნა ვგრეთ, უბრძანა ღმერთმან კაცთა მოციქულის პირით: „განეშორენით ბოროტსა და შეეყვენით კეთილსა“, – ღვთის შეურაცხის-მყო-

ფელთა ეს არ ისმინეს. ცხადად იტყვის წინასწამეტყველი დავით უკეთურთათვის: არავინ არს, რომელმანცა ჰქმნა კეთილი!“ უკეთურებისაგან ასე ყრუ შეიქმნა სიტყვიერი კაცი. სამართალი არის მასზედ დავით წინასწამეტყველის სიტყუა მოვიდოთ: „თვალ ასხენ და არა ხედვენ, ყურ ასხენ და არა ესმის“; ამისთვის რომ ვერ ხედვენ, ღმერთმან როგორ აღამაღლა, და არც ესმის ღვთის სიტყუა, რადგან ისინი ვერ ხედვენ,

ჩუჭუნ ვაჩუჭუნოთ, თუ როგორ აღამაღლა ღმერთმან კაცი.

პირველად ამითი აღამაღლა, ეს პატივი მისცა, სამოთხესა შინა დაადგინა, ვითარცა იტყვის მოსე ღვთისა მზრახველი: „და დაადგინა იგი ღმერთმან სამოთხესა მას საშვებელისასა“. ეს სამოთხე რომ თავისის ურჩებით დახშო და თავისა თვისისათვის დაჰკარგა, მოსცა საკვირველი სიმაღლე: მამამან ღმერთმან კაცთა თავისი ძე მოსცა, ვითარცა მახარებელი იოანე იტყვის: „ესეოდენ შეიყვარა ღმერთმან სოფელი, ვიდრეღა ძეცა თვისი მხოლოდ შობილი მოსცა მათ“; და ამან, ძემან ღვთისამან, ასე აღამაღლა კაცი – მაღლით ღვთის ძეობა მოსცა, ვითარცა იტყვის კვალად იოანე მახარებელი: „მისცა მათ ჴელმწიფება შვილ ღვთისა ყოფად“, უდიდესი სიმაღლე რომელი იქმნება? მიწიერი კაცი ქრისტეს ძმად იწოდა და მალით საუკუნოსა მამის ძე იქმნა, ამის შემდგომად მიეცა სასიხარულო სიმაღლე უხილავ მტერზედ, როგორც ენებება, ისე თავისს ფერხთა ქუჭზე დაიმორჩილებს ქრისტეს ღვთისა მაღლითა, მათ ძალი ასე მოაკლდა; ვითარცა იტყვის წინასწამეტყველი დავით: „მტერისა მახვილსა მოაკლდა სრულიად“; – და უხილავისა მტერის დამორჩილება ვითარი სასიხარულო არის, ქრისტეს მოწაფეთაგან ჰსცანით: ქრისტეს მოწაფეთ ეშმაკნი რომ დაიმორჩილეს და უკუნ აქციეს, ასე მხიარულ იქნენ, მეტის მხიარულებისაგან მოვიდენ და თვით ქრისტეს ახარეს: უფალო, ეშმაკნიცა დაგვემორჩილებიან ჩუჭუნ სახელითა შენითა“.

ამისთანა სასიხარულო ძლევის სიმაღლე მოეცა კაცთა! კიდევ აღამაღლა ღმერთმან კაცი: არათუ ამ უქუჭუნაესს სოფელში მისცა სამკვიდრებელი, არამედ ზენას სასუფეველში, ვითარცა იტყვის პავლე: „არა გვაქუს აქა საყოფელად ქალაქი, არამედ მერმესა მას ვეძიებთ“: და ჩუჭუნ რომ ვეძიებთ, მის ადგილსა განმზადებად თვით ქრისტე უფალი წარვიდა, ვითარცა სთქუა: „მე წარვიდე და განგიშადო თქუჭუნ ადგილი“, მიხედე, რა სიმაღლე აღუთქუა კიდევ კაცთა ქრისტემან: „და წარგიყვანე თქუჭუნ თავისა ჩემისა თანა და სადაცა მე ვიყო, მუნცა მსახუ-

რი ჩემი იყავნ“.

ეს მოგახსენე, საყვარელო და წარმოვთქვი, თუ ღმერთმან ვითარ აღგამაღლა! აწ ვსთქუა და მოგახსენო, თუ შენ ვითარ შეურაცხ ჰყავ, ძე ღვთისა იესო შენდა ცხოვრებად მოვიდა, – თვითვე ბრძანებს; „ძე მოვედ, რათა ცხოვრება აქვნდეს და უმეტესი აქვნდეს“. უფალი შენთან მოვიდა და შენ არ შეიწყნარე. დიდი იოანე მახარებელი ცხადად გამხილებს ქრისტეს შეუწყნარებლობას და იტყვის: „თვისთათანა მოვიდა და თვისთა იგი არა შეიწყნარეს“. ეგების არ იცოდე, თუ შეუწყნარებლობის მიზეზი არა გაქუს? რადგან ეშმაკი შეიწყნარე და მას მორჩილებ და ცოდუაში ხარ, ქრისტეს ვითარ შეიწყნარებ? სადაღა გაქუს ადგილი ქრისტეს განსასტყნებელი? მოციქულის ჳმა მოიხსენე: „რა ზიარება არს ქრისტესი ბელიარისთანა, ანუ რა შეტყუზბა არს ნათლისა ბნელისათანა?“ თვით უფალი იესო გიბრძანებს, რომ შენ შორის განსასტყნებელი ადგილი არღარა აქუს: „არა აქუს ძესა კაცისასა სადა თავი მიიდრიკოს“. ეგების სთქუას ვინმე: „სულ უცოდველი კაცი არა იქმნება: თქმულ-არს, არავინ არს უცოდველ გარნა მხოლო ღმერთი; და მცირის ცოდვისათვის ქრისტე არ მომიმაგებს და არ განმაგდებს“. ეს სიტყუა შესაწყნარებელი არის, მაგრამ ეს კი უნდა ჰყო, არა მცირედი ცოდუა აღსარებითა და სინანულითა უნდა მოკლა, თორემ ქრისტეს კიდევ განგაშორებს. მოიხსენე თქმული უფლისა მიერ: „და მოიყვანის სხვანი შვიდნი სულნი უბოროტესნი და შევიდის კაცისა მის და დაიმკვიდრის მის შორის და ქმნის უკანასკნელი კაცისა მის უძვირეს პირველისა“, რომელიც მცირე ცოდუას აღსარებითა და სინანულითა არ მოჰკლავს, ასე უძვირესი საქმე შეხვდება და ქრისტე განგდებული შეიქმნება მის კაცისაგან, და უდიდესი შეურაცხყოფა რა იქმნება? საკვირველი ეს არის – მიწიერმან კაცმან საუკუნოს მამის ძე არ შეიწყნარა და განაგდო! მაგრამ საუკუნოს მამის-ძემან უკურნებელად წყლულებაში რომ იხილა კაცი, უღვაწად დატევებული შეიწყალა და იღვაწა მისთვის. და თუ ვითარ? – ვსთქუათ: ქრისტეს მიერ თქმული იგავი რომ არის: „კაცი ვინმე გარდამოვიდოდა იერუსალიმით იერიქოდ, და ავაზაკნი დაესხნეს, განსძარცვეს და სწყლეს და დაუტევეს მწყდარი; მღვდელი ვინმე შთამოვიდოდა მასვე გზასა, იხილა იგი და თანა-წარხდა; ლევიტელი ვინმე მასვე გზასა მოვიდოდა; იხილა იგი, და თანა-წარხდა; მერმე სამართელი ვინმე მოვიდა მასვე ადგილსა, იხილა იგი და

შეიწყალა და შეუხვია წყლული იგი, დაასხა ზეთი და ღვინო და აღსტა კარაულსა, და მოიყვანა იგი, და ჰრქტა სადგურის მოღუაწესა მას: იღვაწე ეგე და თუ რამე წარაგო, უმეტესი რა მოვიდეს; მიგვე შენ“ საყვარელო! ეს იგავი კაცზედ არის. კაცთა ბუნება, სამოთხიდან გამოვრდომილი, ამას ქუჭყანასა ზედა მოვიდოდა, ეშმაკნი დაესხნენ, ჰსწყლეს სიკუდილის წყლულებით და დაუტევეს მწყდარი; ძველისა ჰსჯულისა მამათ მთავართა, მღუდელთა შთამოუარეს, მაგრამ ვერა არგეს რა, მერმე მარიამისაგან შობილი ქრისტე უფალი მოვიდა, შეიწყალა კაცი, და დაასხა ზეთი და ღვინო (ესე იგი ნათლის ღება და ზიარება) და შთააბარა ეკლესიის მოძღვართა და ორი დრაკანი მისცა (ესე იგი ძველი და ახალი ჰსჯული), ამითი ზარდეო; თუ შენსას რასმე წარაგებ (ესე იგი კეთილის სწავლას და მცნებას), მეორედ მოსვლისათვის სასყიდველი აღუთქუა. ქრისტესმან ასე შეიწყნარა კაცთა ბუნება, და კაცთა ბუნებამ კი შეურაცხყო, თუ ვითარ, – ახლა მეორედ ვაჩუჭნოთ: აღამაღლა ღმერთმან ნათლისღების ბრწყინვალის სამოსლითა და შენ შეურაცხჰყავ და ცოდვისაგან დაბებულ და მწვირიან ჰყავ; აღამაღლა ღმერთმან, რომ მადლით ძე ღვთისა გყო და ქრისტეს ძმად გიჩინა, – შენ შეურაცხ-ჰყავ და ქრისტეს ძმობა განაგდე. რადგან ნათლის-ღების ბეჭედი ცოდვისა-მიერ შებღალე, ქრისტეს ძმად აღარ იცნობები. მიხედე, შენი ქრისტე რა საშინელს ხმას გიბრძანებს: „არა გიცნი თქუჭნ, ვინანი ხართ“.

ასე შეურაცხყოფილი არის შენგან ქრისტე, თავის საკუთრად ვერ გიცნო! არ ჰგონო, რომ მარტო ქრისტე იყოს შენგან შეურაცხ-ყოფილი: რადგან შეურაცხ-ჰყავ ძე, საუკუნო მამაც შენგან შეურაცხ-ყოფილი იქმნება. იგივე უფალი იესო ქრისტე ამტკიცებს: „რომელმან არა პატივსცა ძესა, მან არა პატივსცა მამასა“. საყვარელო, ეშმაკმან თუ რაგვარად საწყალობელად დააწყლულა კაცი, ზემო მოგახსენე; ესეც მოგახსენე თვინიერ ქრისტესსა სხუამ ვერავინ განკუთრნა. აწ ამას მეცნიერებით მიხედე, მწყლელი ეშმაკი ისევ დგას და მკურნალი ქრისტე განაგდე! რომლის საქმით ჰგონებ ცხოვრებას? – სხვითი შესაძლო არ არის, თვინიერ ქრისტესა, ვითარცა იტყვის მოციქული პეტრე: „არცადა არს სხუა სახელი მოცემული ცასა ქუჭუშე, რომლითაც შემძლებელ იყო კაცთა ცხოვრება“. მოციქული პავლე იტყვის: „ყოველი განცხადებული ნათელ არს“. უნდა განგიცხადო, თუ იუდას მიემსგავსე და მისებრ ქრისტე შეურაცხ-ჰყავ, შენც მსგავსად მისსა ძე წარწყმედისა უნდა გეწოდოს; ესეც უნდა შენზედ ვსთქუათ: „მსგავსმან მსგავსისათანა

განისუფნოს“ (ესე იგი, მსგავსმან იუდასი იუდასთანა). და
თუ ქრისტე არ შეურაცხ-ყავ და ამისი სასოება გაქუს, საცნო-
ბელს სახეს მოგართმევ და ამითი უნდა წარმოჩნდეს უარ-
ყავი თუ არა. ქრისტემან ღმერთმან აღგამალა და უხილავის
მტერის ფერხთა ქუჭზე შემუსვრის ძალი მოგცა, ვითარცა გი-
ბრძანებს პირითა წინასწამეტყველისა დავითისა: „ასპიტსა
და ვასილისკოსა ზედა ხვიდოდი შენ და დასთრგუნო შენ ლო-
მი და ვეშაპი“. შენ თუ მას ემორჩილები და ეშმაკს არ სთრგუ-
ნავ და ქრისტეს მადლით შეკრულს ისევ გახსნი, ცხადად ქრი-
სტეს შეურაცხის მყოფელი ხარ და ჯოჯოხეთის საპყრობილის
ღირსი, თუ ვითარ – ამისი მაგალითი მოვილოთ. მართლ-მსა-
ჯულნო, ამისი სამართალი სწორებით საჯეთ: ერთს სოფელში
ასეთი მგელი შემოვიდა, რაც იმ სოფლის ცხოვარი იყო, რო-
მელიმე მოჰკლა, რომელიმე სასიკუდილოდ დააწყლულა, ერ-
თი ცხოვარი არ დაემორჩილა, წყლულება არ დაედუას; ყოვე-
ლი ცხოვარი წყლულებას მისცა; მასვე სოფელში ერთს დე-
დაკაცს ერთი კრავი ყუანდა; კრავსა ამას მგელმან სხუა კრავის
მსგავსად წყლულების დადება მოუნდომა, ჰსძლო კრავმან
და მგელი მოაუძღურა და შეჰკრა. ეს კრავისგან შეკრული
მგელი რომ ვინმე გახსნას, ის კაცი საპყრობილისა და სატან-
ჯველის ღირსი არის თუ არა? ვგონებ სწორის სიმართლით
ასე განასამართლოთ: ის კაცი საპყრობილისა და სატანჯვე-
ლის ღირსი არის. ამის მსგავსად, საყვარელნო, ამას სოფელ-
სა შინა შემოვიდა მგელი, რომელ არს ეშმაკი, რაც სიტყვი-
ერი ცხოვარი არის, რომელიმე წარსაწყმედელს წყლუ-
ლებას მისცა, რომელიმე ცოდვისა მიერ ხორციტ სიკუდილს
მისცა; დედაკაცს, ღვთის-მშობელს მარიამს კრავი ჰყუანდა, ესე
იგი ქრისტე, რომელიც კრავად ითქმის, ვითარცა ხმა-ჰყო დი-
დმან წინამორბედმან იოანე: „აჰა კრავი ღვთისა, რომელმან აღი-
ხვნეს ცოდუანი სოფლისანი“; ამის კრავისა სხვის სიტყვიერის
ცხოვარის მსგავსად ეშმაკმან ვნება იწადა, ჰსძლო კრავმან, რო-
მელ არს ქრისტე და შეჰკრა ეშმაკი; ეს რომ ვინმე გახსნას,
სამართლად საუკუნო საპყრობილის ჯოჯოხეთის ღირსი იქმნე-
ბა. აწ ეს ვაჭუჭნოთ ქრისტეს სიტყვით, რომ ქრისტემან ეშ-
მაკი შეჰკრა ადამის ცთომისათვის, ქრისტეს მოსულამდის, ეშ-
მაკი ძლიერად იხილებოდა; ადამის ძენი მან მიიტაცა და ჯო-
ჯოხეთში შეამწყვდია; მოვიდა ქრისტე, პირველად ეშმაკი ჯუარ-
ცმითა და ვნებითა თვისითა შეჰკრა, და მერმე ჯოჯოხეთში
იავარ ჰყო და მორწმუნენი იხსნა. იესომ რომელიც აღასრუ-

ლა, თვითვე სიტყვით წარმოაჩინა; პირველად შეჰკრას ძლიერი იგი და მაშინდა საუნჯენი მისნი იავარ ყუნეს. კიდევ სხტა სახეებით ვაჩუწნოთ ეშმაკის უძლურება: ქრისტემან რომ კაცისაგან ეშმაკი განადო, მაშინ ეშმაკი ევედრა ღმერთს: „მიბრძანე რომ ღორებში შევიდეო“; აქ მიხედე, თუ ვითარი უძლური არის, – ღორზედაც არა აქუს ძალი. ეგების ვინმე სთქუას: “მაშინ თვით ქრისტე იყო შემრისხველი და ამისთვის იყო ეშმაკი უძლური“; – და ახლაც შენთან ქრისტე არის, ასე გიბრძანებს, უტყუველის პირით: „მე თქუწნთანა ვარ ყოველთა დღეთა და ვიდრე აღსასრულამდე სოფლისა“. და თუ ამას იტყვი: „ეს მოციქული უთხრა“, – მართო მოციქულთათვის არა არის, სხტათა მორწმუნეთათვისცა არის ქრისტეს სიტყუა, ვითარცა ბრძანებს უფალი ჩვენი იესო: „არა ამათვის ხოლო გკითხავ, არამედ სხტათა ყოველთათვის, რათა რწმენეს სიტყვითა მათითა ჩემდა მომართ“. შეიქმნა მტკიცე, რომ ქრისტე შენთან არის და როგორც გინდა ისე ეშმაკს უკუნ აქცევ. პავლესი ისმინე: „ყოველივე ძალ-მიძს განმადლიერებელისა ჩემისა ქრისტეს მიერ!“ ქრისტეს მიერ რასაც ითხოვ, ეშმაკზედ ყოველსავე ძალს მოგცემს. დავით წინასწამეტყველი გიმტკიცებს და იტყვის: „ნება მოშიშთა ჰყოს და ვედრებისა მათისა შეისმინოს“. ეშმაკი ასე უძლური არის, ადამისთაგან სოფლის დასასრულამდე რომ იძიო, მისის ძალით ძლეულს ვერვის იხილავ, მიჩუწნე ერთი, თუ რომელს ჰსძლია? თუ ადამს მიჩუწნებ, მე გკითხავ, რომლის ძალით აიძულა ეშმაკმან? ვერას მიჩუწნებ ამის მეტს: ადამ თითონ თავისის ნებით დამორჩილდა. თუ ეშმაკს ადამზე ძალი ექმნა, ადამ ღმერთს ასე ეტყოდა: „ეშმაკმან მძლიაო“, სხვას მიზეზს არ ეტყოდა. ჰსჩანს, რომ მას კაცზედ ძალა არა აქუს. ნეტარ, ცოცხალს რომ მკუდრის ეშინოდეს და მისგან ძრწოდეს – მის უმეტესი უძლური რაღა იქმნება? ეშმაკი ცოცხალი არის და ხორცითა მკუდრის წმინდათა ნაწილებისაგან სძრწის და უკუნ-იქცევა; ამისგან უფრო უძლური ვინ იქმნება? თუ ეშმაკს ასე ეშიშვი, რომ ქრისტეს მოწაფეზედ ძალა რამე ჰქონდეს, ამას ჰგონებ, აქ ერთი რამ შეგემთხუწვა. ეგვიპტიდამ გამოსულნი ისრაელნი უცხო თესლის ბრძოლისაგან შეშინდნენ მოსეს ჟამში და ამის მიზეზისათვის აღთქმის ქუწყანა ვერ დაიმკვიდეს; ეგრეთვე რომელიც ქრისტეს მოწაფე ეგვიპტიდამ (ესე იგი ცოდვის ვნებიდამ) გამოსრული ხარ, ეშმაკის ბრძოლისაგან ნუ შეშინდები, თორემ სასუფეველს ვერ დაიმკვიდრებ. როგორც იესოს ხელში

უცხო მოსრეს და ალექსის ქუჭყანა დაიმკვიდრეს, ეგრეთვე იესოს ხელში მისმა მოწაფემან ეშმაკი შენგან უნდა მოსპო, და ალექსის ქუჭყანა (ესე იგი სასუფეველი) უნდა დაიმკვიდრო.

ჩუჭნის ქადაგების დასაბამი მოვიხსენოთ, რომელსა ბრძანებს უფალი: „ძენი ვშუჭნ და აღვამაღლენ და მათ შეურაცხ-მყუჭნ მე!“ რომელი მიზეზი არის, არ ვიცი, რასთვის უნდა შეურაცხ-ჰყოს კაცმან ღმერთი? მრავალი სიმაღლე მოსცა, როგორც ზემო წარმოვაჩინეთ; ეშმაკს კაცზედ ძალა არა აქვს, თუ თითონ კაცი არ დამორჩილდა, ესეც ზემო წარმოვაჩინეთ; და რა არის მიზეზი, რომ კაცი ღმერთს შეურაცხ-ჰყოფს? ეგების რომელიც ღმერთს შეურაცხ-ჰყოფს, არ ჰგონებდეს, არც ჯოჯოხეთს და არც სასუფეველს. უეჭველად ვჰგონებ, მიზეზი ეს იყოს. თუ კი სასუფეველსა და ჯოჯოხეთსა ჰგონებდეს, არც ღმერთს შეურაცხ-ჰყოფს, მაგრამ არც ერთს არ ჰგონებს ღვთის შეურაცხის მყოფელი. მრავალნი ამასაც იტყვიან: „ვინ მოვიდაო“. ახლა ჩუჭნ საღმრთო სულის შეწევნით ზეციდამ ვინ მოვიდა ისიც ვაჩუჭნოთ და სასუფეველი და ჯოჯოხეთიც წარმოუჩინოთ; ესენი ვაჩუჭნოთ ღვთისა მიერ წერილთა და კაცთა მიერ. თუ არც ერთი არ ირწმუნო, ნურც ჩუჭნ მისს ურწმუნობას ვირწმუნებთ და ჩუჭნგან, ვითარცა ეშმაკი, ისე შორს ვიოტოთ. ჯერ ესე ვაჩუჭნოთ, ზეციდამ ვინ მოვიდა ძე ღვთისა იესო მოვიდა, თვით იესო მაცხოვარი სწამებს ამას; „გამოვედ მამისაგან და მოვედ სოფლად“. თვით მოციქულნი, სულითა წმიდითა განწმენდილნი, თვალთ ხილვას ამტკიცებენ და იტყვიან: „უფალი ვიხილეთ თვალთა ჩუჭნითა და ხელნი ჩუჭნნი მსახურებდეს სიტყუასა მას ცხოვრებისასა“. თვით ეშმაკნი ჰსწამებენ ქრისტეს მოსლუას და იტყვიან: „რა ძეს ჩუჭნი და შენი, იესო ძეო ღვთისაო, მოხვედ უწინარეს ჟამისა ტანჯვად ჩუჭნდა“. ეშმაკმან აღიარა ქრისტეს მოსლვა და სიტყვიერმან კაცმან როგორ უნდა იიჭუნოს ეს, რომ ზეციდამ ვინ მოვიდა? აწ სასუფეველი წარმოვაჩინოთ. საყვარელო! თუ არ არის სასუფეველი, შენი გონება რას ეძიებს, რომ სურვილისაგან ვერ დასდგება? ან ესე ვსთქუათ: ყოველი ქუჭყანა ერთს კაცს აქუნდეს, ვითარცა დიდსა ალექსანდრეს მაკედონელსა, მაშინაც მისი გონება ვერ განისუჭნებს: ჰსწუხს და სხუასა-და-სხუას გამოეძიებს. ასეთი კაცი არ იპოება, ყოველს ჟამში მისი გო-

ნება სხუასა-და-სხუასა არ ზრუნვიდეს, და არ ეძიებდეს, რა არის გონების ასე დაუდგრომელობა? ბუნებითი სურვილი აქუს სასუფეველისა ჩუწნს სიტყვიერს სულს და იმას ეძიებს; სადამდის სასუფეველს არ მოიპოვებს; გონება ზრუნვისაგან ვერ დადგება. ჩუწნ უმეცრებით ვერ ვხედავთ, თორემ ჩუწნი გონების განუსტწნებლობა სასუფეველის ძიება არის: გონება დაუკლებელს და უზრუნველს ცხოვრებას ეძიებს, – ეს სასუფეველი არის; მას გარდა უზრუნველი ცხოვრება შესაძლო არ არის. ჩუწნის გონების წუხვა და სხვისა და სხვის გამოძიება რომ სასუფეველის ძიება არის, ამას მოციქული პავლე ამტკიცებს და იტყვის: „ვიდრემდე ვართ სოფელსა ამას შინა, ვშვრებით და ვკუწნისით და საყოფელი იგი ჩუწნი ზეცით გამო შემოსად გვსურის“. თვით შენის თავისაგან მოციქულის მოწამეობით გიჩუწნე, რომ სასუფეველს ეძიებ. მაშასადამე არს სასუფეველი. თუ სასუფეველი არ არის, პავლე სად მიიტაცა? უთქმელი სიტყუა სად ესმა? კიდევ პავლე რომ იტყვის: „უფალი თვალმან არა იხილა და ყურსა არა ესმა და გულსა კაცისასა არ მოუხდა, რომელი განუმზადა ღმერთმან მოყვარეთა თვისთა!“ თუ სასუფეველი არ არის, სხუა ადგილი რომელი არის ამისი მსგავსი, თვინიერ სასუფეველისა? – სხვა ადგილი ამისებრი არა სადა იპოვება. მაშასადამე არს სასუფეველი. ნეტარ თუ სასუფეველი არ არის, ქრისტე რომლის ადგილისათვის იტყვის: “მე წარვიდე და განგიზადო თქუწნ ადგილი“. ჭემმარიტად არს სასუფეველი საუკუნო, რომელი განუმზადა ღმერთმან მოყვარეთა თვისთა. რადგან სასუფეველი არის მართალთათვის, უეჭველი არის ეს, რომ ცოდვილთა სატანჯველად ჯოჯოხეთი არის. მაგრამ ჩუწნ მაშინაც სიმტკიცით ვაჩუწნოთ. თუ ჯოჯოხეთი არ არის, მდიდარი რომ ევედრა აბრაჰამს: „მამაო აბრაჰამ, მოავლინე ლაზარე გლახაკი, რათა დააწოს მწვერვალი თითისა სასასა ჩემსა და განმაგრლოს მე ენა ჩემი, რამეთუ ვიწვები მე ალითა ცეცხლისათა“ – სიდგან იყო ეს? თუ იტყვი იგავი არის, – ქრისტეს მიერ თქმული იგავი ან აღსრულებული არ იყოს და ან არ აღსრულდეს, არ იქმნება; თვითვე ბრძანებს: ცანი და ქუწყანა წარხდეს, ხოლო სიტყვანი ჩემნი არა სადა წარხდეს“. თუ ჯოჯოხეთი არ არის, დიდმან წინამორბედმან იოანემ მოციქული რომ მიუვლინა ქრისტეს: „შენ ხარა მომავალი, ანუ სხვასა მოველოდეთა“. წინასწამეტყველების მადლით უწყოდა დიდმან წინამორბედმან ჰეროდესგან თვისი სიკუდილი და ქრისტეს ჯვარცმამდის

ყოველნივე ჯოჯოხეთს მივიდოდენ, დიდი იოანეც იქ უნდა მისულ-იყო, – და ქრისტეს ჰკითხავს დიდი წინამორბედი: ჩუნიდა გამოხსნად ჯოჯოხეთში შენ შთამოხუალ, თუ სხუას მოველოდეთ? თუ ჯოჯოხეთი არ არის, რათ ჰკითხვიდა? თუ ჯოჯოხეთი არ არის, სულითა წმიდითა აღსასვსე წინასწამეტყველი დავით რისათვის იტყოდა: „აღმოიყვანე ჯოჯოხეთით სული ჩემი და მიხსენ მე მათგან, რომელნი შთავლენან მღვიმესა“. აღმოჩნდა მტკიცედ მართალთათვის სასუფეველი, ცოდვილთათვის სატანჯველი ჯოჯოხეთისა. მართალთაცა და ცოდვილთა შიში და კრძალვა მართებს: მართალთა ამისთვის, რომ მათთვის განმზადებული სასუფეველი არ წასწყმიდონ და სამართლის მდგომარეობისაგან არ დაეცნენ, ვითარცა იტყვის მოციქული პავლე: „რომელი ჰგონებდეს დგომასა, ეკრძალებ, ნუ უკვე დაეცეს“. ცოდვილთა ამისთვის, რომ დაუსრულებელს ცეცხლს არ მიეცნენ, არამედ იქცნენ და აღსდგენ დაცემულებისაგან ცოდვისა; რათა ზოგებით მაღლი ქრისტესი გაქუნიდეს ყოველთა აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 10. მზაკვარებისათვის

ბრძანებს უფალი ღმერთი პირითა იერემია წინასწარმეტყველისათა: „ვახში ვახშა ზედა, ზაკუა ზაკუასა ზედა, არა ინებეს ცნობა ჩემი!“ აქ ერთი ლექსი ამ სიტყუაში ძალითად არის, თუ ამ ლექსს არ წარმოვაჩინოთ, ამ სიტყვის სისრულე კეთილად არ წამოჩნდება. ეს ლექსი არის ძალითად ჰყუტს და ასე ითქმის ეს სიტყვა: „ვახში ვახშა ზედა ჰყუტს, ზაკვა ზაკუასა ზედა ჰყუტს და არა ინებეს ცნობა ჩემი“. ახლა სწორედ წარმოჩნდა ეს სიტყუა. ვინც ვახშს და ზაკვასა ჰყოფს, უფლისა ღვთისა ცნობა არ ნებავს, მაგრამ დღეს ვახშისათვის მეტყველება დავაცადოთ და მარტო ზაკვისათვის ვიმეტყუტლოთ; ამისთვის რომ დღეს ეს გვეკმაება გამოსაცხადებლად. ზაკუა, მდაბიურად რომ გამოვაცხადოთ, ასე ითქმის: პირით კეთილის ზრახვა და გულის შინაგან ბოროტისა. ახლა ვის უნდა ვამხილოთ ეს ზაკუა? ვინ უნდა მოვაქციოთ? თუ ეშმაკს დავუწყოთ ლაპარაკი, ყოვლითურთ ცუდი და ამაო მამურალობა იქნება, ამისთვის რომ ვიცით კეთილს ის არას შეიწყნარებს; დამასკელის იოანესაგან ასე გამოცხადებული არის: „უსხეულო ბუნება ერთ-გზის ქცევადი არის: ეშმაკი რომ ბო-

როტი შეიქმნა თვისის ნებით და ბოროტი აღირჩია, კეთილს ვედარ შეიწყნარებს“, ანგელოზმან რომ კეთილი აღირჩია, ის ბოროტს ვერ მიითვალავს, ის კეთილი ანგელოსია; და რომელიც სრულიად უღმრთო არის, თუ იმას უქადაგოთ, ესე კანონიერი არ იქმნება, ამისთვის რომ ჯერ სრულიად ის უღმრთოებისაგან უნდა მოვაქციოთ და ღმერთი უნდა ვარწმუნოთ და მერმე ეს უნდა ვამხილოთ, თორემ თუ ღმერთი არ ირწმუნა, მისთვის ყოველი მხილება და სწავება ცუდი და ამაო არის. და თუ ქრისტეს მოწაფეს უქადაგოთ, როგორ უნდა ვირწმუნო, რომ ქრისტეს მოწაფე მზაკუარი იყოს? ჭეშმარიტად განსაცვიფრებელი რამ არს და არც დავირწმუნებ, ქრისტეს მოწაფედ სახელდებული – მზაკუარი იყოს. მაგრამ ერთს რასმე, ზემთა საკვირველს, ბრძანებს უფალი იესო: „მომიძულეს მეცა და მამაცა ჩემი“. რადგან მამა და ძე მოიძულეს, უეჭველად ზაკუასაცა ჰყოფენ; თორემ ქრისტეს მოწაფეობა და ზაკუა ყოვლითურთ დაუზავებელი არის. ჯერ მოციქულის ისმინეთ, როგორ დაუზავებელი არის: „რა ზიარება არს ბნელისა ნათლისათანა; ანუ რა შეტყუება არს ქრისტესი ბელიარისათანა!“ აწ ქრისტესგან ისმინეთ, თუ მზაკუარი როგორ შორს არის მისის მოწაფეობისაგან. ქრისტემ რომ ხუთის პურით ხუთი ათასი განაძლო და შვიდი პურით ოთხი ათასი, მაშინ ერთმან სიმდიდრის მოყუარემ ზაკვით ქრისტეს შედგომა ინება, – მდიდარი შევიქმნებიო; მოვიდა და მოახსენა ქრისტეს: „მოდღუარ! მიგდევე შენ, ვიდრეცა ხვიდოდი“. ქრისტემან რომ იცნა მისი გონების ზაკუა, შორს განიოტა და რქუა: „მელთა ხვრელი უჩნს და ფრინველთა ცისათა საყოფელი, ხოლო ძესა კაცისასა არა აქუს სადა თავი მიიდრიკოს“. მიხედე, თუ თავის-თავისაგან ვითარ განიშორა! ამ წინასწამეტყველის პირით მზაკუარს როგორ განიშორებს, უმანკოსა და წრფელს ვითარ შეიერთებს, იმას მივხედოთ: „უმანკონი და წრფელნი შემომეყვნეს მე“. მზაკუარი აქ შორს განაყენებული შეიქმნა და რადგან მზაკუარება კაცს ასე განაყენებს ქრისტესაგან, ცხადი არის რომ მზაკუარება ყოვლისავე ქრისტეს მიერ მოცემულის მადლისაგან განაშიშვლებს კაცს, თუ ვითარ, – ვიხილოთ: ნათლის-ღებვისაგან და მადლისა მისისა ცალიერ ჰყოფს, ვითარცა სიმონ მოგვმან ნათელს იღო, მაგრამ მზაკუარებისაგან მადლისაგან ცალიერ იყო; მოციქულთ ასე უთხრეს: „არა გიძს ნაწილი, არცა სამკვიდრებელი ჩუჭნთანა, რამეთუ გული შენი არა არს წრფელ ღვთისა მიმართ“. ზაკუა მღუდულობისაგანაც განაყენებს და გარეშე

განიყვანს, ვითარცა იუდა განიყუნა და გარეშე განაყენა მღუღელობისაგან თქმისაებრ იოანე მახარებლისა: „განვიდა და იყო ღამე“. საღმრთოს მადლისაგან განშიშვლებას რად ვამბობ, უფრო შესაძრწუნებელი ეს არის: ზაკუა ასე უცხო-ჰყოფს ქრისტესაგან, ქრისტეს სახელსაც ვედარ იტყვის, ასე სრულიად დაბნელებას მიეცემა და თუ ვითარ, – წარმოვაჩინოთ. კეთილად და სარგებლად ქრისტეს სახელის თქმა არავის შეუძლია, თუ სული წმიდა არა აქუს მკვიდრად თვის შორის, ვითარცა იტყვის მოციქული: „და ვის ძალ-უმს თქმად უფალი იესო, გარნა თუ სულითა წმიდითა“; და სულს წმიდას მზაკუარი ვერ მიიღებს, ვითარცა მზაკვარმან სიმონ ითხოვა, მაგრამ ვერ მიიღო და ასე, რადგან სულს წმიდას ვერ მიიღებს, ვერც თვისდა საკეთილოდ ქრისტეს სახელს მოიხსენებს; შეიქმნა კაცი ზაკვისაგან სრულიად განწირული და დაბნელებული! სახეზედ ერთი რამ ვნება ექმნება კაცს და როდესაც სარკეში შთაიხედავს, მაშინ უფრო სწორებით ჰსცნობს, თუ ვითარი წყლულება აქუს თავის სახეზედ, აგრეთვე, რომელთაც ზაკვის წყლულება აქუს სულის სახეზედ, მოვიდეთ და საცნობი სარკე მივართვათ და თუ ვითარი ძნელი წყლულება არის ზაკუა, იქედამ სცნან.

სამღვდელოთა იუდა მოვართვათ სარკედ და იქედამ ცნან, თუ რა ძნელი წყლულება არის სამღვდელოთათვის ზაკვა. ერის კაცთა სიმონ მოგვი მოვართვათ სარკედ და იქედამ ჰსცნან, სიმნელე ზაკვის წყლულებისა. იუდა მღუღელობისაგან შორს ყოფას აჩუწნებს და სიმონ მოგვი ნათლის-ღების მადლისაგან ცალიერ და უნაყოფო ქმნილებას აჩუწნებს. და თავის თავის წყლულებას თუ არ ირწმუნებს ვინმე და კეთილის რასმე მოღებას ელის, ზემო შემოკლებით ვაჩუწნეთ; თუ მზაკვარი კეთილს როგორ ვერ მიიღებს, მაგრამ აქ კიდევვაჩუწნოთ, რომ მზაკუარი კეთილს ვერას მიიღებს. მზაკვარება ასე ძნელი რამ სენი არის, – მიღებულს კეთილსაც დაჰკარგავს, ვითარცა იუდას მადლი მოციქულებისა აქუნდა და ზაკვისათვის შორს იქმნა მისგან მადლი მოციქულებისა. თუ ქონებული კეთილი ზაკუამ დაჰკარგა, უეჭველად მზაკუარი კეთილს ვერას მოიპოვებს. მიხედვით, სიმონ მოგვმან რა კეთილი მოიპოვა? – არა, რა! ეგრეთვე მზაკუარი ვერას კეთილს მოიპოვებს. თუ რასთვის, – იაკობ მოციქულისაგან ვისწაოთ. იაკობ მოციქული იტყვის: „ყოველი მოცემა კეთილი და ყოველი ნიჭი სრული, ზეგარდამო არს შთამომავალი მამისაგან ნათელთასა“. იაკობ ასე

აცხადებს: „ყოველი კეთილის მოცემა ღმრთისაგან არის და მზაკვარი ღვთისაგან დაგმობილი და უცხო არის და რით უნდა მოიპოოს კეთილი? კიდევ ვაჩუქნოთ, თუ მზაკუარი ღვთისაგან როგორ უცხო არის. მზაკუარება ძაღლის მიმსგავსება არის; ძაღლი პირად ლიქნის და ეფერება და ფარულად წყლულება ჰნებავს; აგრეთვე მზაკუარი პირად სიტკბოებით ზრახავს და გულში ვნებას იწურთის, ძაღლის მიმსგავსებული ღვთისაგან ყოველითურთ უცხო და შორს არის. ეს ცხადი რამ არის. კიდევ ვაჩუქნოთ თუ მზაკუარი ღვთისაგან როგორ შორს არის, პავლე მოციქული იტყვის: „მეტყველი ეგე მსახურება თქუნი“. თუ მსახურება მეტყველი არის, მზაკუარის ცრუ-მსახურება ცხადად მეტყველებს ღვთისაგან შორს ყოფას, და ცხადად აჩუქნებენ ამას საქმენი. თუ ვითარ, – ვსცნათ. ქრისტეს ღვთისა მახლობელნი მოწაფენი ასე გვასწავებენ: „იტყოდეთ ჭეშმარიტსა კაცად კაცადი მოყვასისა მიმართ თვისისა“ ისინიც ასე ჭეშმარიტებით იქცეოდნენ; და მზაკუარისაგან ეს ჭეშმარიტება უცხო არის, რომლითაც ქრისტეს მოწაფენი იქცეოდნენ. მაშასადამე მზაკუარიც ქრისტეს მოწაფეობისაგან შორს არის. ქრისტე ჭეშმარიტება არის, ვითარცა თვით ბრძანებს: „მე ვარ ღვა და მე ვარ ჭეშმარიტება“, და მზაკუარება სიცრუე არის. ან მიხედე, თუ სიცრუე ჭეშმარიტებისაგან როგორ შორს არის, ეგრეთვე მზაკუარი ქრისტეს ღვთისაგან შორს არის. ეგების ჰფიქრობდეს ვინმე მზაკუარი: ვინ იგრძნობს ჩემს ზაკუას? ასე ვსთქუათ, კაცმან ვერ იგრძნოს; მაგრამ კეთილი რა გაქუს ამითი? უმეტესად საშინელი უბადრუკება გაქუს, რომ ეშმაკს მიმსგავსებულ-ხარ: ვერც იმის დაფარულს ზაკუას იცნობს კაცი, და ამითი მას მიმსგავსები-ხარ, და უკანასკნელს აღდგომაში, მსგავსად მისსა, უნდა განიპატიჟო, ამისთვის რომ ისიც კაცისა მიმართ ჰყოფს ზაკუას და შენც ამისგან: ორნივე მსგავსნი ხართ ერთმანეთისა. აქ ერთი რამ საკვირვოდ მაქუს: შენ ზაკუას ამისთვის ჰყოფ ვისდამე მიმართ, რომ ნაკლებობა მისცე რამე, და რასთვის ჰყოფ ამას? თუ რამე გაკლს, – ქრისტე გპირდება: „ითხოვდით და მოგცეს“; თუ არა გაკლს რა, რად სძულობ მოყუასსა და ძმასა შენსა? თუ მაშინაც არ შეიგონებ და ძმისა მიმართ ზაკუასა და სიძულვილს არ დახსნი, – მას ვერას ავნებ, შენს თავს დიდს ვნებას დასდებ. ორივე ეს დიდის სიმტკიცით გიჩუქნო. მას ქრისტე ნეტარებას აძლევს: „ნეტარ იყვნეთ, რა-

ჟამს მოგიბუღნენ თქუწ კაცთა“; ჩუენ დიდი მოციქული იოანე ამას ვაებასა გვაძლევს: „რომელსა სძულდეს ძმა თვისი, იგი ბნელსა შინა არს“. არ უწყი, თორემ შესაძრწუნებელს საქმეშიდ ხარ; შენ ასე ჰგონებ. მიწიერს ლიტონს კაცს ემზაკუტრები და ყოველივე შენი მზაკუტარება ქრისტეს ღვთისა მიმართ არის. თვით ქრისტეს ღვთისა სიტყვით და მოციქულთა სიტყვითა დაგიბტკიცო ესე. თუ მცირეს და მდაბალს ვისმე ემზაკუტრები, მაშინაც ასე გიბრძანებს ქრისტე: „რაოდენ უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგი მეყავთ“. თუ ქრისტეს მოწაფეს ვისმე ემზაკუტრები, კიდევ ქრისტეს სიტყუა ასე არის: „რომელმან თქუწ შეურაცხგყვენეს, მე შეურაცხ-მყოფს“. მიხედვით, თუ შენის ძმისა მიმართ ზაკუტას ქრისტე თავის-თავისათვის არ ჰრაცხდეს. ახლა მოციქული სიტყუა ისმინე: ვინც მათდა მიმართ ზაკუტა ჰყო, ის ზაკუტა ღვთისა მიმართ შერაცხეს, ვითარცა ანანია და ცოლმან მისმან მზაკუტარება ჰყუტს მოციქულთა მიმართ, რომელიმე საფასე დაუფარეს; მოციქულთ ეს მზაკუტარება ღვთისა მიმართ შერაცხეს და ჰრქუტს ანანიას: „არა ეცრუე შენ კაცთა, არამედ ღმერთსა!“ მიხედვით რა ცთომილებაში ხარ, ღმერთს ემზაკუტრები! ესეც ჭემმარიტებით უყოდე, თუ ზაკუტა შენგან არ მოსპე, სასუფეველს ვერ მიიღებ. თუ ვითარ ვერ მიიღებ, – გამოვაცხადოთ. იაკობ მოციქული იტყვის: „რომელმან მოაქციოს ცოდვილი გზისაგან საცდურისა, მან იხსნას სული თვისი სიკუდილისაგან და დაჰფაროს სიმრავლე ცოდვათა თვისთა“. იაკობ ასე აცხადებს: რომელმან კაცი საცდურისაგან მოაქციოს, ის დაჰფარავს თავის ცოდვის სიმრავლეს; და რომელიც მზაკუტარებასა ჰყოფს, ის საცდურისაგან არ მოაქცევს, უფრო შეაცთუნებს და შემაცთუნებელი ვერ დაჰფარავს თავის ცოდვის სიმრავლეს; და თუ ცოდვის სიმრავლე არ დაიფარა, არც სასუფეველის მიღება იქმნება. მაშასადამე თვინიერ ზაკვის მოსპობისა, მიღება სასუფეველისა არა იქმნების.

ჩუწნი ქადაგების დასაბამი მოვიხსენოთ: „ვანში ვახშსა ზედა, ზაკუტა ზაკუტასა ზედა, არა მიცნეს მე“! აცხადებს ეს სიტყუა: ზაკვის მოქმედი უფალს ვერ იცნობს და არა თუ მარტო ამ სიტყვით არის ცხადი, რომ მზაკუტარი უფალს ვერ იცნობს, ქრისტეს სიტყვითაც ცხადი არის. უფალი იესო ასე ბრძანებს: „ნეტარ იყვნენ წმიდანი გულითა, რამეთუ მათ ღმერთი იხილონ!“ შთაჭურითე ქრისტეს სიტყუას: „წმიდა

გულითა იხილავს ღმერთს“, და რადგან იხილავს, კიდევ ჰსცნობს, რამდენსაცა კაცი დაიტევს. ახლა უფლის სიტყუა ასე აცხადებს: ზაკვით აღსავსე გონებაღმერთს ვერ იხილავს და, რადგან ვერ იხილავს, ვერცა ჰსცნობს და უხილავი და უცნობო სრულიად დავიწყებული იქმნება, ან მიხედეთ თუ ზაკვამ მზაკვარს რა სენი შეამთხვია: „თავის-თავი მოძულეებაში შთააგდო და ყოველივე თვისი მყოფობა საცთურში დააქვს მზაკუარს. ვითარ? – ეს ზემორე გამოცხადდა ქრისტეს მიერის სიტყვის ძალით, რომ მზაკუარმან ღმერთი სრულებით დავიწყა. და ან მზაკუარის უბადრუკებას მიხედეთ. ქუწყანა ღმერთს უპყრია და თვით-მპყრობელი ღმერთი დავიწყა! თუ თავის მყოფობა არ სმაგდეს, არც ღმერთს დავიწყებს და რადგან ის დავიწყა, სმაგს თავისი მყოფობა, რომ თავის-თავი დანთქმად მიუცემია; ვითარცა დათან და აბირონ დავიწყეს ღმერთი, და დაინთქნენ, ეგრეთვე ამან დავიწყა ღმერთი და მსგავსად მათდა უნდა დაინთქას. მყოფობის დამცველი კაცისათვის საზრდელი არის, ამისთვის რომ სიცოცხლის ბუნებას იცავს; და საზრდლის მომცემელი დავიწყე! თუ სიცოცხლე არ გმაგს, მიჩუწნე, რომელი გყავს გამომზრდელი? ვინ უნდა მოგცეს დღითი-დღე დამცველი შენის არსების პური? ვინ უნდა უბრძანოს ქუწყანასა: „აღმოაცენენ ქუწყანამან!“ შენ არა თუ ნაყოფის აღმოცენება, ერთისა თმისა დაშავება, განა განსპეტაკება არა ძალგიძს, ვითარცა ბრძანებს უფალი ჩუწნი იესო. მიხედე თუ არა გმაგს შენი ცხოვრება! თვინიერ საზრდლისა ვერ იცხოვრებ, და საზრდლის მომცემელი აღარ გივის! ეგების ეს იიჭუნო: „ღმერთი ძლიერს სიყმილს არა ჰყოფს“; მოიხსენე, თუ იოსების ჟამში შვიდ-წელ ვითარი სიყმილი მოსცა და ილიას ჟამში ვითარი ფიცხელი უწვიმრება იქმნა. ამისი მსგავსი განსაცდელი რომ მოიწიოს, მიჩუწნე, რომელი ნუგემინის მცემელი გივის? კიდევ ვაჩუწნოთ, რომ შენ სიცოცხლე გმაგს. სიკუტდილისა და სიცოცხლის ჳელმწიფება ღმერთსა აქუს, ვითარცა ბრძანებს პირითა მოსესითა: „მე მოვაკუტდინო და მე ვაცხოვნო“. თუ სიცოცხლე არა გმაგს, სიცოცხლის უფალი რად დავიწყე? რატომ არ მოიხსენებ, ადამმან რომ სიცოცხლის მომცემელი დავიწყა, სიკუტდილს მიეცა: შენც რომ სიცოცხლის მომცემელს ღმერთს დავიწყებ, სულით და ხორციით სიკუტდილს მიეცემი. ჩუწნის უღონოების შესამსგავსად კიდევ ვაჩუწნოთ შენგან შენის მყოფობის სიძულილი, რადგან სხეულევანი ხარ, შენი მყოფობა ოთხის ნივთისაგან არის:

ცეცხლისა, წყლისა, ჰაერისა და მიწისაგან; ესენი შენ შორის დაზავებით უნდა იყვნენ და ამითი შენი სხეული უნდა მყოფობდეს; თუ დაზავებით არ არიან, შენი სხეული განიხრწნება და სიკუტდილს მიეცემი. აწ ეს უნდა ვსთქუათ: შენ შორის ნივთის დაზავება არ ძალ-გიძს. მიხედე თავის თავს: ცეცხლისა და წყლის დაზავება ასე არ ძალ-გიძს, რომ ერთმანეთს არ ებრძოდენ, ეს შენგან შეუძლებელი არის; ესენი ღვთისა მიმართ დაზავდებიან და ის იპყრობს ამათ უბრძოლველად. ახლა სამართლად საჯე, შენი შემამტკიცებელის ნივთების მპყრობელი ღმერთი დაგივიწყებია! თუ შენი მყოფობა არა გძულს, ამას რად ჰყოფ და ღმერთს რად დაივიწყებ? თუ მოეგები გონებას და ინებებ ღვთის მიხედვას, სარკეს მოგართმევ, რომ ამითი მიხედო ღმერთს. პავლე მოციქული ამას სოფელსა შინა სარკით ამბობს ხედვას და იტყვის: „ვხედავთ ან ვითარცა სარკითა და სახითა“. პირველად თავის თავი იხმარე სარკედ და ასე ამის მსგავსად შთახედე, ვითარ მიწა ხარ და ხატად ღვთისა იწოდები. ამისი ხედვა გაჩუქნებს უფალსა ღმერთსა, რომელმან იგი სთქუა: „ვქმნეთ კაცი ხატად და მსგავსად ჩუქნდა“. კიდევ შთახედე გულის-ჭმის ყოფით ქმნილთა ყოველთა და გაჩუქნებენ ისინი თავის-თავის დამზადებელს: ამითი გიჩუქნებენ, რომ მათ თავისის-თავის ქმნა არ შეუძლია, ვითარცა წინასწამეტყველი დავით ქმნილის მაგიერ იტყუს: „მან შემქმნა ჩუქნ და არა ჩუქნ“. და ეს თავის-თავად შეუძლებლობა ქმნისა მოქმედს ღმერთს გაჩუქნებს, ვითარცა იტყვის მოციქული პავლე: „უხილავი იგი ძალი მისი დაბადებითგან სოფლისათ ქმნულთა მათ შინა საცნაურად იხილვების“. თუ ამათით ვერ მიხედო და ვერც ჰსცნა, ძველის წერილიდამ სახეს მოგართმევ და ისე მიხედე უფალსა ღმერთსა. იოსებ ძმათა ეგვიპტეს განყიდეს და ეგვიპტეს იყო; როდესაც ძლიერი სიყმილი შეიქმნა, მაშინ იოსების ძმათა იაკობ, მამამან მათმან, ამცნო ეგვიპტეს შთასულა და პურის სყიდვა; შთავიდენ ეგვიპტედ, მათგან განსყიდული იოსებ იხილეს, რომ იფქლს განუყოფდა ყოველთა; იოსებმან მათ ნაცვალნი ბოროტი არ მიაგო, სიყმილისაგან გამოზარდნა; და მერმე მათს ჭურჭელში ვეცხლის ბარძიმი შთაუდვა დაფარულად. როდესაც წავიდენ მისი ძმები, ბარძიმის მიზეზით კიდევ თავისა თვისისა მომართ მოაქცია, სიყვარულით განეცხადა თვისთა ძმათა და ფარაოს მეფისა წინაშე წარადგინა და ასე ჰრქუტეს ფარაოს: „მწყემსნი ვართ ცხოვართა“. აგრეთვე საყვარელნი, თქუტუნ თქუტუნ-

და ძმად წოდებული ქრისტე ეგვიპტეს განყიდეთ, ესე იგი, თქუწნის ცოდვის მიზეზით ვნებად მიცემულ იქმნა, ვითარცა ხმობს წინასწამეტყველი: „იგი იწყება ცოდუათა ჩუწნათათვის“. ძლიერი სიყმილი არის თქუწნ შორის (ღვთისა სიტყვისა და მისის სმენისა): გიბრძანებთ მამა ღმერთი ქრისტეს ვნებაში გონებით შთასულას და იქიდან უნდა მოიყიდოთ იფქლი წმიდა (ესე იგი სმენა სიტყუათა ღვთისათა), იქ იხილავთ უფალს იესოს, სულიერებრივსა იფქლისა განმყოფელად, არ მოიხსენებს თქუწნს შეცოდებას; გამოგზრდის სულიერებრივის სათნოებითა, ბარძიმსა (ესე იგი უხრწნელსა ხორცსა და სისხლსა) თქუწნს გონებაში შთასდებს, რომ კიდევ თავისა-თვისისა მიმართ მიგაქციოს, გამოგეცხადება სიყუარულით და წარგადგინებს წინაშე თვისისა მამისა: შესამსგავსი არის თქუწნი, რომ ჰსთქუათ: „ცხოვარნი ვართ სამწყსოსა შენისანი“. თუ გნებავსთ ასე იხილეთ უფალი! ძველის წერილიდან კიდევ მოვიდოთ მაგალითი, თუ უფლის ხილუა როგორ უნდა. იერემია მწვირის ჯურღმულში შთაგდეს; სადამდის იქიდან არ აღმოყვანებულ იქმნა, მანამდის მზის სწორე ხედვა არ ძაღედვა: ეგრეთვე რომელიც ეშმაკისაგან ზაკვის ჯურღმულში არის შთაგდებული, სადამდის იმ ზაკვიდან აღმოყვანებული არ იქმნება და სიწრფოებას არ მიიღებს, უფლისა ღვთისა ნათელს ვერ იხილავს. რომელსაც უფლისა ღვთისა ხილუა ჰნებავს, მოსეს მსგავსად უნდა ჰყოს; მოსეს რომ ღვთის ხილვა უნდოდა და მთად აღვიდა და რომელნიც ფიცხელნი და ურჩნი ერნი იყვნენ, ისინი დაუტევა, თვითონ მთაზედ აღვიდა და იქ იხილა უფალი. ეგრეთვე შენ, თუ უფლისა ღვთისა ხილვა გნებავს, ურჩი და ფიცხელი მაწყინებელი ღვთისა – მზაკუარება დაუტევე; აღვედ მთასა ზედა უმანკოებისასა და იქ იხილავ უფალსა ღმერთსა. თუ მზაკვარი ხარ, ღმერთს ვერ იხილავ, ქრისტეს სიტყვით დაგიმტკიცებ ამას: ქრისტემან, ნათანაელ რომ იხილა, ჰრქუა: „აჰა ჰქეშმარიტად ისრაეტელი, რომლისა თანა ზაკვა არა არს“. „ისრაიტელი“ ამისი ძალი ეს არის: გონება მხილველი ღვთისა მიხედე ქრისტეს თქმულსა; ამას ბრძანებს: „ჰქეშმარიტი გონება მხილველი ღვთისა არს, რომ ზაკუა არა არს მასთან“.

ასე ჰსჩანს ამ სიტყვისაგან: თუ მასთან ზაკუა ყოფილიყო, ჰქეშმარიტი გონება მხილველი ღვთისა არ იქმნებოდა. ქრისტეს სიტყვამ დაგარწმუნოს: „თუ ზაკვა შენთან არის, ღვთის მხილველი გონება არ გექმნება; იოანე დიდი წინამორბედი და

ნათლის მცემელი ქრისტეს გზას ასე განმზადებდა: „განმზადებით გზანი უფლისანი და წრფელყუძნით ალაგნი მისნი“. დიდი წინამორბედი გზის წრფელ ყოფას ბრძანებს და შენ ზაკუასა ჰყოფ! ეს უფლისა ღვთისა გზის განმზადება არ არის! არც ვგონებ, რომ ზაკვის გზაზედ ღმერთი მოვიდეს! ასე ამტკიცებს მოსე ღვთისა მზრახველი: „ყოველნი გზანი მისნი სიმართლით არიან“.

გიჩუწნო, საყვარელო, რომ მზაკუართაგან სასუფეველის პოვნა შეუძლო არის, სანამ მზაკუარებას არ მოისპობს. ძველთა ისრაელთა მიმართ აღთქმის ქუჭყანაში შესულის ბრძანება ასე იყო: „ნუ მიაქცევ მარჯულ, ნურცა მარცხულ“ – ეგრეთვე ახლის ისრაელის ქუჭყანაში, ესე იგი სასუფეველში შესულას სწორის გზით გვიბრძანებს და მრუდის მზაკუარების გზისაგან და გვეტყვის: „მე ვარ გზა და მე ვარ ჭეშმარიტება“; თუ ამითი არ ირწმუნებს მზაკუარი სასუფეველისაგან შორს ყოფას, უუძლიერესის საქმით ვაჩუწნო. უფალი იესო ბრძანებს: „უკეთუ არა სჭამოთ ხორცი ძისა კაცისა და სვათ სისხლი მისი, არ გაქუნდეს ცხოვრება თავთა შორის თქუწნთა“. გიბრძანა ქრისტემან: ხორცისა და სისხლის მიღებას გარდა ცხოვრება არ იქმნება და რომელიც მზაკუარი არის, წმიდის საიდუმლოს მიღება უფრო დამსჯელ-ექმნება, ვითარცა დაისაჯა მზაკუარი იუდა უღირსად მიღებისათვის. მაშასადამე შორს არის მზაკუარი ცხოვრებისაგან, არა თუ მარტო ცხოვრებისაგან, ყოვლის კეთილისაგან მზაკუარი შორს არს. თუ ვითარ, – ვაჩუწნოთ: ეს ცხადი რამ არის, რომელიც ძმისა მიმართ ზაკუასა ჰყოფს, მას სიყუარული ძმისა არა აქუს, და რადგან სიყუარული არა აქუს, პავლესი ისმინე, თუ როგორ ყოვლის კეთილისაგან შორს იქმნება: „ენასადა თუ კაცთა და ანგელოზთასა ვიტყოდე (აჰა სიტყვიერება!) მაქუნდესღათუ წინასწამეტყველება და უწყოდი ყოველი საიდუმლო და ყოველი მეცნიერება (აჰა, მაღლი სულისა წმიდისა) და ყოველი სიბრძნე, მაქუნდეს თუ სარწმუნოება, ვიდრე მთათაცა ცვალებადმდე (აჰა სარწმუნოება!) და სასწაული, დაღათუ ვჭამო ყოველი მონაგები ჩემი (აჰა სათნოება მოწყალებისა!) და მივსცნე ჯორცნი ჩემნი დასაწველად (აჰა ღვაწლი მოწამეობისა!). ესოდენის კეთილის ქონებაზედ პავლე დართავს და იტყვის: „უკეთუ სიყვარული არა მაქუნდეს, არა რავე ვარ“. თუ სიყვა-

რულს გარდა პავლე ასე არის, ფრიად უმეტესად შორს არის მზაკუთარი ყოვლის კეთილისაგან. აწ ეს ვაჩუჭნოთ: რომელიც წრფელი არის და სიყვარულის მქონებელი ყოვლის კეთილის მახლობელი არის. თუ პავლე მოციქულმან წასრულს ზემო სიტყვაში თვინიერ სიყვარულისა ყოვლის კეთილისაგან შორს ყოფა დაამტკიცა, უეჭველად წრფელი და სიყვარულის მქონებელი ყოვლის კეთილის მახლობელი იქმნება. კიდევ უუძლიერესის საქმით ჰსჩანს, რომ წრფელი და სიყვარულის მქონებელი ყოვლის კეთილის მახლობელი იქმნება. კიდევ უუძლიერესის საქმით ჰსჩანს, რომ წრფელი და სიყვარულის მქონებელი ყოვლის კეთილის მახლობელი არის: რომლისათანა ღმერთი არს, მასთან ყოველი კეთილი იქმნება; წრფელთან და სიყვარულის მქონებელთან ღმერთი არის, ვითარცა იტყვის იოანე კათოლიკეთა შინა თვისთა: „რომელი ეგოს სიყვარულსა ზედა, ღმერთი მისთანა ჰგიეს და იგი ღვთისა თანა“. მამასადაძმე, წრფელი და სიყვარულის მქონებელი ყოვლის კეთილის მახლობელი არის; წრფელობა პირველითგანვე დანერგა ღმერთმან ჩუჭნ შორის; წრფელის ნივთისაგან შეგვექმნა ღმერთმან, ვითარცა ვსცნობთ მოსეს თქმულისაგან, რომელსა იტყვის: „და სული ღვთისა იქცეოდა ზედა წყალთა“. – ამისთვის იქცეოდა, რომ ნივთები განეწრფელებინა და წრფელის ნივთისაგან უნდა შექმნილიყო კაცი; და როდესაც შეჰქმნა კაცი, წრფელად, უმანკოდ, მზგავსად თვისსა შეჰქმნა, ვითარ იგი ღვთისა მიერ თქმულსა გვამცნებს მოსე: „მოვედით, ვჰქმნეთ კაცი ხატად და მზგავსად ჩუჭნდა“; და თავისის ზაკვით რომ ეშმაკმან ზაკუა შეიყვანა კაცის შორის, თვით ძე ღვთისა მოვიდა და ზაკვა ეშმაკისა ისე დაარღვია, ვითარცა იტყვის მოციქული: „ამისთვის მოვიდა ძე ღვთისა, რათა დაარღვივნეს საცთურნი ეშმაკისანი“. საცთური დაარღვია და ჰქემარიტება გვასწავა პირითა მოციქულისათა: „იტყოდედ ჰქემარიტსა კაცად კაცადი მოყვასისა მიმართ თვისისა“. ყოვლითგანვე ღვთისა მიერ ასე თან-შექსულად აქუს ჩუჭნს ბუნებას სიწრფოება! ნუ წარვსწყმედთ ჩუჭნს ბუნებითს სიწრფოებას, არამედ შევიტკობთ ყოვლითა სულითა და გონებითა, რათა შეგვიტკობნეს ჩუჭნცა მამამან ღმერთმან საუკუნეთა შინა საყოფელთა, რომლისა არს დიდება, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 11. გულის წყრომისათვის

იტყვის ბრძენი სოლომონ ეკლესიასტესა შინა: „გულის წყრომა წიადთა შინა უგუნურთასა განისვენებს“. გულის წყრომა რომ უგუნურის კერძოდ სთქუა, არამც ეს არავის იფიქროს, უფალი რომ მონას განურისხდება, მისთვის ამბობდეს უგუნურებას; მისთვის ბრძენს სოლომონს ჰაზრი არა აქუს: უფლისაგან მონაზედ ჯეროვანი განრისხება არა თუ უგუნურება, უმეტესად გონიერება არის; გონიერება რომ არის, პავლე მოციქული მისთვის ხმობს და იტყვის: „სამიშა შიში, პატივსა პატივი“. კვალად იგივე გვამცნებს: „არა ცუდად ხრმალ-აბს მეფესა, რამეთუ ღვთის მსახურ არს შენდა რისხვისათვის“. ცხადი რამ არის მოციქულისაგან – უფლისაგან მონათა მართ ჯეროვანი შერისხუა უგუნურებად არ შეირაცხება და არც სოლომონის სიტყუა მისთვის არის, სოლომონ უგუნურ გულის წყრომად იმას რაცხს, რომლისაც უფალი არ არის, არც მსაჯული და ისე ერთი ვინმე სხეულის სიტკბოსა და თავის პატივის მოყვარებისათვის გულის-წყრომასა ჰყოფსა, – ბრძენი სოლომონ უგუნურად მას რაცხს და ჭეშმარიტი რამ არის სოლომონის სიტყუა: უგვანად გულის-წყომის მოქმედი სამართლად უგუნურთა თანა დაიწესება და თუ ვითარ – შემდგომის სიტყუაზისაგან ვსცნათ. ეგების იძიოს ვინმე, თუ რომელი არის უგვანი გულის-წყრომა. აქ ერთი მაგალითი უნდა მოვიღოთ; ამაზედ, ვიცი, ცილობას არავის ჰყოფს: უგვანი მახვილის ხმარება ის იქმნება, თავის-თავი მოსწყლას და თავისი მოყვასი და მტერს კი არა ავნოს რა; ვგონებ ამისი მსგავსი კაცი ხილულად შეირაცხყოს. ამის მაგალითისა მსგავსი არის, რომელიც არც არის უფალი, არც მსაჯული და ისე გულის წყრომასა ჰყოფს; თავის-თავს მოსწყლავს სულიერად: მოციქულისაებრ: „გულის-წყრომამან კაცისამან სიმართლე ღვთისა არა ჰყვის“. თავის მოყვასს წყლავს სიტყვითა და ნუ უმე სხვითაცა. აქ ეშმაკი ამის მსგავსის კაცისაგან უბრძოლველად არის; სამართალი არის, ესეც სულელად შეირაცხყოს რისხვის უგვანად ხმარებისათვის, აწ ჯეროვნად ხმარების მაგალითი მოვიღოთ.

საყვარელო, გულის-თქმა გაქუს: თუ უგვანად და სიძვი-სა და მრუშებისათვის იხმარე, საუკუნო სატანჯველს მიიღებ, თქმისაებრ პავლესსა: „მეძავნი და მემრუშენი საჯნეს ღმერთმან“! და თუ კეთილად იხმარებ, – ვითარცა გასწავებს ბრძენი სოლომონ: „გულის-თქმა თქვენნი იყავნ, ზოი კაცო, სიბრძნისა მიმართ, და გასუროდეს მისა მიმართ“, – მაშინ განათლებას მიიღებ, ვითარცა ხმობს იგივე სოლომონ: „სიბრძნე უფლისა განანათლებს პირსა გონიერთასა“. აგრევე გულის

წყრომა გაქუს; თუ უგვარად იხმარე მოყვასთა მიმართ, თავის თავს დასასჯელს საქმეს მისცემ, მოციქულისამებრ: „გულის წყრომამან კაცისამან სიმართლე ღვთისა არა ჰყვის“; თუ ჯეროვნად იხმარ, – ვითარცა დავით გასწავებს შერიცხვად ეშმაკისა: „განრისხნებოდეთ და ნუ სცოდავთ“ – ძმისა მიმართ მშვიდობა უნდა ჰყო, ვითარ იგი გასწავებს მოციქული: „მშვიდობასა ჰყოფდით ურთიერთარს და აღშენებასა“. თუ ასრე ჰყოფ, მაშინ მადლით ძეობას მიიღებ ღვთისას, ვითარ იგი ბრძანებს უფალი ჩუტნი იესო: „ნეტარ-იყვენენ მშვიდობის მყოფელნი, რამეთუ იგინი ძედ ღვთისა იწოდნენ“. ეგების სთქუას ვინმე: „როგორ შესაძლებელი არის სხეულევანს კაცს არა ეწყინოს რა, და წყინებაში გულის-წყრომა იქნება“; – მე ამას არ ვიტყვი: სხეულევანს კაცს არა ეწყინოს რა და ამას კი ვიტყვი: გული-წყრომა სწორე სიმართლისაებრ უნდა ჰყოთ, თუ ვითარ – მაგალითი ვსთქუათ. ბრძანს ერთი საქმე აქუს: ერთმან ვინმე რომ ჰსცეს, მისდა ნაცვლად სხუას ვისმე სცემს; ეგრეთვე, რომელიც გულის-წყრომით დაზნელებული არის, რომელიც მაწყინებელი ეშმაკი არის, – იმას არ აჩვენებს გულის-წყრომას და მოყვასთა მიმართ ჰყოფს გულის-წყრომას. შეცოდებისა უმეტესი მიზეზი ეშმაკი არის, – გესმის მოციქული-საგან: „დასაბამითგან ეშმაკი ჰსცოდავს“. ვინც ჰსცოდავს, ვინც პირველი მიზეზი არის, გულის-წყრომა მასზედ უნდა ჰყო; მოყუასისათვის კიდევ უნდა ცრემლეოდე, რომ ეშმაკმან შეაცთუნა შენდა წყინებად, – არა თუ გულის-წყრომა მიაგო. მიხედე შენს იწსოს, თუ მკვლელთათვის ვითარ ილოცვიდა: „მამაო, მიუტევე, რამეთუ არა იციან, რასა იქმან!“ ქრისტეს მოწაფეო, მოძღუარსა შენსა იწსოს მიემსგავსე და მავნებელთა შენთათვის ილოცე, თუ ლოცვა ვერ უძლო და გძლიოს გულის-წყრომამ, მოციქულის სწავება ისმინე: „მზე ნუ დავალნ განრისხებასა თქუტუნსა“; ნუ განაგრძნობ განრისხებას, განრისხება და გულის-წყრომა ძაღლის თვისება არის, და შენ, სიტყვიერი და გონიერი ხატად ღვთისა ქმნილი, ძაღლის თვისებაში ჰყოვნიდე, – მიხედე შენთვის რა შეურაცხება არის! გონიერებისა და შენის სიტყვის შესამსგავსი ეს არის, რომ ქრისტეს მიემსგავსო; ვითარ შეცოდებულთა მიმართ მოვიდა ქრისტე და მიტევება, ისე მისცა, ეგრეთვე შენ მიხვედ შეცოდებულისა მიმართ, უსწვრე შენდობისა და მშვიდობის თხოვა: ის უგუნურ ქმნილი, შენ გონიერება ჰყავ; მიხედე რა საკვირველს გონიერებასა ჰყოფ: შენს მავნებელს შენ კაცისა მიმართს შეცოდებას მიუტევებ და ამის-მიერ შენ ღვთისა მიმართი შეცოდება მოგეტევება! თვით უფალი იწსო ქრისტე გიბრძა-

ნებს: „უკეთეს მიუტევენთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, თქუწნ-
ცა მოგიტევენს მამამან თქუწნმამ ზეცათამან“. ვსთქუათ: თუ
მიგტაცა რამე, ნაცუღად მისსა სასუფეველს მიიღებ; ამის შე-
სამსგავსს რას მიგტაცებდა? მიხედე რა უფროსი მიიღე! მან ჟამიე-
რი მცირედი რამე მიგტაცა, და შენ საუკუნო სუფევეს მიიღებ!
ეს იუდას მიემსგავსა, შეცოდებული იყო და არ შეინანა, – შენ
ქრისტეს მიემსგავსე უხვად მიმტევებლობითა! თუ არც შენ
ჰყოფ მშვიდობას და არც ის შეიგნებს, ვგონებ, რომ უფა-
ლი შორს იქმნეს მამოთებელთაგან, ვითარცა იტყვის მოცი-
ქული პავლე: „არ არს ღმერთი შფოთისა, არამედ მშვიდო-
ბისა“. ეგების სთქუას ვინმე: „ესოდენი ვნება დამსდვა მან ვინ-
მე და ვნებისათვის მასზედ გულის-წყრომა მაქუს“. აქ ერთი
სიტყუა მაქუს: მაშინც გბულს ძმა, თორემ ვნებისათვის არა
გაქუს გულის-წყრომას, ვნება რომ არა ექმნება რა, – ასე ეშმა-
კის ბირებული ხარ, – მაშინაც გულის-წყრომას არ დააცხრობ-
დი, თუ ვითარ – გამოვაცხადოთ. თუ ვნებისათვის ჰყოფ გუ-
ლის-წყრომას, ჭეშმარიტებით გამოაცხადე. ჭეშმარიტი გამო-
ცხადება ეს იქმნება, თუ ვნებისათვის ჰყოფ გულის-წყრომას:
რომელმანც უფროსი გავნო, მას უფროსი გულის-წყრომა უნ-
და მიაგო. არის ეს ჭეშმარიტი თუ არა? თუ იტყვი: „არ არის
ჭეშმარიტი“, – თვითვე ჭეშმარიტებისა და ყოვლის სიმართლი-
საგან გარეშე იქმნები, ამისთვის რომ ეს საქმე თავის-თავად
ჭეშმარიტი არის. თუ ვნებისათვის გულის-წყრომასა ჰყოფ,
უდიდეს მავნებელს უდიდესი გულის-წყრომა უნდა მიაგო;
ამას, ცნობა რომ ჰქონდეს, პირუტყვიც აღიარებენ, არა თუ
სიტყვიერნი უარ-ჰყოფენ.

ახლა ამას მივხედოთ, უდიდესად ვინ გავნო: ეშმაკმან,
თუ მოყვასმან? მოყვასმან რაც გავნო ეშმაკის ვნებასთან მცი-
რე რამ არის; მოყვასმან რაც გავნო, მისი ვნება წარმავალი
და წუთის ჟამის არის: დიდება მიგტაცა, – წარმავალი და ამო
არის; წყლულება დაგდვა, – ისიც წარმავალი არის; სოფლისა
ამის საქმე ყოველივე წარმავალი და ამო არის, ვითარცა იტ-
ყვის ბრძენი სოლომონ ეკკლესისტესა შინა: „ამო ამოება-
თა, ყოველივე ამო არს“. აწ ამას მიხედე გონიერებით, თუ
ეშმაკმან რა უძნელესი ვნება ჰყო შენდა მომართ! ჯერ მხო-
ლოდ ამას მიხედე, თუ ხორციით რა საკვირველი წყლულება
დაგდუა – მოუთმენელი სიკუდილი! თუ როგორ ძნელი არის –
საფლავში შთახედე და იქ ჰსცნობ: დიდებისაგან განგაშორა,
არათუ წარმავალისაგან, არამედ საუკუნოსაგან, ესე იგი სასუ-
ფეველისაგან უცხო-გყო, უკურნებელს წყლულებაში ჰნებავეს
შენი შთაყვანება, ესე იგი დაუსრულებლად სატანჯველად

ჯოჯოხეთისა, ვითარცა იტყვის უფალი პირითა ისაიასითა:
„მატლი მათი დაესრულების და ცეცხლი მათი არა დაშრტე-
ბის!“ სჩანს ჭეშმარიტებით, თუ რაოდენი უშუალოდ ვნება
მოილო შენდა მომართ ეშმაკმან, – და თუ ჭეშმარიტი არის შე-
ნი სიტყვა, რომ გულის-წყრომა ვნების მიზეზებისათვის გაქუს
მოყვასთა მიმართ, უდიდესი გულის-წყრომა ეშმაკთა მიმართ
უნდა გაქუნდეს. ახლა ასე სჩანს შენი საქმე: ეშმაკისა მიმართ
არცა ერთი გულის-წყრომა გაქუს და მოყვასთა მიმართ დაუ-
ცხრომელი გაქუს გულის-წყრომა, და შენი გულის-წყრომის
სიმართლე რომლით უნდა წარმოჩნდეს? ეგების ამას ზრახვიდე
გონებაში: „ხორცთა შინა ვარ და ხორციელს მტერს ნაც-
ვალს გულის-წყრომას ვაგებ“. ეს განზრახვა ეშმაკისა მიმართ
მშვიდობა და უბრძოლველობა არის: სადამდის ხორცთა შინა
ხარ, ეშმაკისა მიმართ მშვიდობას უნდა ჰყოფდე და მოყვასთა
მიმართ ბრძოლას; ამისთვის, სადამდის მოყუასს არ დაეგები,
სადამდის ეშმაკის ბრძოლას ვერ ჰყოფ, ამისთვის, რომ ეშმაკს
ღვთით უნდა ბრძოდე და მეშფოთეთათვის ღმერთი არ არის,
ზემო ითქვა პავლეს სიტყვა: „არა არს ღმერთი შფოთისა,
არამედ მშვიდობისა!“ და თუ ხორცთაგან განსულა და სიკუდი-
ლი მოყუასის დაუგებლად გეწია, მაშინ ეშმაკის ბრძოლა აღარ
ძალ-გიძს, – გესმის იერემია წინასწარმეტყველისაგან: „წარხდა
მკა და წარვიდა ლეწვა“; მაშინ ბრძოლის ჟამს აღარა გაქვს.
მეუფისა ქრისტესგან შენთვის ეს ხმა ისმის: „შეუკრენით მა-
გას კელნი და ფერხნი და განაგდეთ ეგ ბნელსა მას გარე-
სკნელსა, მუნ იყოს ტირილი და ღრჴენა კბილთა!“ თუ გნე-
ზავს ეშმაკის ბრძოლა, მოყუასთა მიმართ მშვიდობა მოიგე და
აქვე ებრძოლე, თორემ აქედამ რომ გახვალ მერმე ბრძოლა
შეუძლო არის, როგორც ზემო წარმოვაჩინეთ. თუ გულფი-
ცხელობით და შენის თვით-რჩეულობით სიტყუას არ შეიწ-
ყნარებ და მოყვასთა მიმართ მშვიდობას არა ჰყოფ, აქ ერთი
რამ უკურნებელი სენი გეკუჭთება, სწორედ ღვთის მბრძოლო-
ბა შეგემთხვევა. მოყუასთა მიმართ ბრძოლამ რაოდენი ძნელი
საქმეები შემოიღო, ზემო შემოკლებით წარმოჩნდა; და ღვთის
ბრძოლობა თუ ვითარ ძნელი არის, ამისი თქმა არ ძალ-მიძს,
და მოყუასის ბრძოლისაგან, ღვთის მბრძოლობა როგორ შეგემ-
თხვევა, ის გაჩუწნოთ. თვით უფალი მივაგო მათ! ღმერთი გიბრძანებს პი-
რითა მოციქულისათა: „ჩემი არს შურის გება და მე მივაგო
მათ!“ ღმერთი გიბრძანებს და შენ თავის-თავად გნებავს შუ-
რის მიგება: მიხედე, თუ ღვთის წინააღმდეგობა და მბრძოლო-

ბა არ არის? მაგრამ აქ ერთი განკვირვება შემოვა: თუ მოყვასის კეთილი გნებავს, გულის-წყრომას რად ჰყოფ? და რად არ დაეგები? და თუ ვნება გაქუს, ღმერთი გიბრძანებს: „მე მივაგო“. რასათვის ღმერთს არ აცადებ? უმეტესი ძალ-გიძს, თუ უფრო სისწორით მიაგებ? არც ერთი ძალ-გიძს – არც უმეტესი რისხვა, არც უფრო სისწორით მიგება; და რასათვის არ აცადებ ღმერთს შურისგებას? ჭეშმარიტად საკვირვო არის! ეგების ჰგონო: შურითა და მტერობით უფრო ავნო? მტერობისა და შურისაგან უფრო კეთილის-ყოფით ავნებ, ვითარცა მოციქული ამტკიცებს და იტყვის: „შიოდეს თუ მტერსა შენსა, პური ეც მას და სწყუროდეს თუ, წყალი ასუ მას, ესე რა ჰყო, ნაკვერცხალი შეუკრიბო თავსა მისსა!“ ეგების ეს სთქუას ვინმე: „ერთმან ვინმე მრავალი დიდება მიმიღო, და ნაცვალი გულის-წყრომა რომ არ მივაგო, ხორციტ დავგლახაკდები“. ეს სიტყვა ასე აცხადებს, შენ ქრისტე სრულებით დაგივიწყებია; თუ შენი ქრისტე არ დაივიწყე, მან შენთვის რაოდენი სიგლახაკე დაითმინა ხორციტ, რასათვის არ მოიხსენებ? შენთვის მცირედი რამ სიგლახაკე არ მიუღია: ღმერთი და საუკუნოსა მამისა ძე შენთვის ხორციელ იქმნა და ხორციტ ესეოდენი სიგლახაკე მიიღო შენთვის: ადგილი არა აქუნდა და პირუტყვთ ბაგაში მიიწვინა, არა თუ დიდების სამოსლიტ, მჩუ-რითა შეხუჭულ-იქმნა; ჰეროდეს შიშისაგან ეგვიპტეს ივლტოდა, აღზრდის შემდგომ ასე უპოვარი იყო, სახლი არ აქუნდა და მისნი მოწაფენი ჰკითხვიდენ: „სადა გნებავს და მოგიმზადოთ შენ ჭამად პასკა“; უსაკვირველესი ესე, რომ თვით საყვედრელი სიკუდილი შენთვის დაითმინა ხორციტა შიშულივ ჯვარსა ზედა დამოკიდება ფრიადის შეურაცხეებით და უპატიოებით, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი ისაია: „ვიხილეთ იგი და არა აქუნდა სახე, არცა სიკეთე, არამედ სახე მისი უპატიო და მოკლებულ უფროს ძეთა კაცთასა!“ ქრისტემან ღმერთმან შენთვის ესეოდენი სიგლახაკე მიიღო და შენ მისთვის სიგლახაკეს არ მიიღებ? თუ კი არ დაივიწყე, ხსოვნება სადა სჩანს? ლიტონის კაცის ოდენს პატივს არ მისცემ საუკუნოს მამის ძეს? რასათვის არ მოიხსენებ სიტყუასა ამას: „ყოველი რაოდენი გნებავს, რათა გიყონ თქუწნ კაცთა, ეგრეთცა თქუწნ ჰყვით მათდა მიმართ?“ საყვარელნო, ადამის ცთომისათვის რომ დაგლახაკებულნი იყვენით, მამინ თქუწნის სიყვარულისათვის ქრისტემან მიიღო სიგლახაკე, ახლა ნაცვალი მიაგეთ და მისი სიყვარულისათვის რაოდენიც მოყუისისაგან

სიგლახაკე შეგებდათ, ის მოითმინეთ და მოყუასთა მიმართ გულის-წყრომა დააცხრეთ, თორემ ჭეშმარიტი უნდა განგიცხადო: თუ მოყუასთა მიმართ მშვიდობას არ მოიგებ, ქრისტეს მოწაფედ არ იცნობები. თუ ვითარ, განგიცხადო. ერთი მაგალითი ძველის წერილიდამ მოვიდოთ: ელია ზეცას რომ ამალდა, თავისს მოწაფეს ელისეს თვისისა მოწაფეობისა ნიშნად თავისი ხალენი დაუტევა; ვგრეთვე ქრისტემან თვისთა მოწაფეთა თვისისა მოწაფეობისა ნიშნად მშვიდობა მისცა, და ჰრქუა: „მშვიდობასა ჩემსა მიგცემ თქუწნ, მშვიდობასა ჩემსა დაგიტევებ თქუწნ!“ ეს ქრისტეს მოწაფეობის ნიშანი – მშვიდობა – არა გაქუს, და ქრისტეს მოწაფედ რითი უნდა იცნობებოდე? კიდევ უფალი იწსო თვისისა მოწაფეობისა ნიშნად ბრძანებს და იტყვის: „უკეთუმცა იყვარებოდეთ ურთიერთარს, ამით ცნან ყოველთა, ვითარმედ ჩემნი მოწაფენი ხართ“. შენ მოყუასს არა ჰყვარობ; ჰსჩანს, რომ არც ქრისტედ მოწაფედ იცნობები! ვაჲ, ჩემ უბადრუკებას! რა საშინელის ხმის თქმა მეგულვება: არათუ მოწაფედ ქრისტესსა, არამედ მოძულვედ აღმოგაჩენს ღვთის-მეტყველი და მახარებელი იოანე: „რომელმან სთქუას, ვითარმედ ღმერთი მიყუარს და მმა თვისი სძულდეს, იგი მტყუარ არს!“ სხუა საქმითაც ცხადდება შენგან ქრისტეს სიძულვილი, ამითი ცხადდება შენ შორის განსასუწნებელი ქრისტესი არ იპოება; ქრისტე ასე ბრძანებს: „ვის ზედა განვისუწნო, გარნა მშვიდსა და მდაბალსა და მყუდროსა ზედა და რომელი ძრწოდის სიტყუათაგან ჩემთა!“ უწყოდე ჭეშმარიტებით, ეს ქრისტეს განსასუწნებელი ადგილები მოყუსის გულის-წყრომაში არცა ერთი იპოება! მისი განსასუწნებელი რადგან დაარღვიე, ქრისტე შენგან განგდებული შეიქმნა. აწ ეს უნდა ვსთქუათ: ეგების ჰგონო, მოყუსისა შურითა და მტერობით სიმდიდრე რამე მოიგო? – არათუ გამდიდრდები, უმეტესად დაგლახაკდები. სახეებს მოგართმევ და იქედამ სცანი, თუ გულის-წყრომა და შური როგორს სიგლახაკეს მიიღებს. ჯერ ეს ვსთქუათ: უსაშინელესი სიგლახაკე რა იქმნება – ქრისტე შენგან განგდებული შეიქმნა, როგორც ზემო სიტყუაში ვაჩუწნეთ! მაგრამ ჩუენ სხუა სახეებიც მოვიდოთ: კაენს რისხვამან და შურმან არათუ სიმდიდრე მისცა, ქუეყანასა ზედა საძაგელი ძრწოლით მყოფობა მისცა, ვითარცა ჰრქუა ღმერთმან: „იწროებით და ძრწოლით იყო შენ ქუეყანასა ზედა!“ ესავს შურმან არათუ სიმდიდრე მისცა, პირმშოებისაგანაც ცარიელ ჰყო და ღვთისაგან მოძულვებულ

ჰყო, ვითარცა ჰსთქუა ღმერთმან მისთვის: „ესავი მოვიძულე, ხოლო იაკობი შევიყუარე“ – იოსების ძმისა მიმართ რომ შური ჰყუჭს, მიხედე, თუ როგორ დაგლახაკებულნი შეიქმნენ, შიძმლისაგან შეწუხებულნი, მათგან განსყიდულის ძმის წინაშე ვითარცა გლახაკნი, ძრწოლით მდგომარე იყვნენ.

ვხედავთ, რომ გული-წყრომისაგან ესეოდენი კაცი დაგლახაკდა, და შენ რომლითა გაქუს სასოება, რომ გულის-წყრომისაგან არ დაგლახაკდე? რომელიც მაშინ უფალი განრისხდა გულის-წყრომისათვის, იგივე უფალი არის, ვითარცა ბრძანებს პირითა მოსესითა: „მე ვარ და არა ვიცვლები“! თუ გულის-წყრომისათვის სხუა დაისაჯა და სიგლახაკეს მისცა, უეჭველად შენზედაც მიიღებს დასჯასა და სიგლახაკეს, თუ გულის-წყრომა არ დააცხვრე. თუ ქუჭყნის მფლობელი ხარ და ამისთვის სასოებ, რომ არ დაგლახაკდე, კაენს მიხედე, თუ ვითარი ქუჭყნის მფლობელი იყო. ყოველი ქუჭყანა ორს ძმას ჰქონდა, კაენს და აბელს, მაგრამ გულის-წყრომამ გლახაკად ჰქმნა და ქუჭყანასა ზედა იწროებით და ძრწოლით მყოფობა მისცა, როგორც ზემოთ წარმოვსთქვი, თუ ძმის მსასოებელი ხარ, ძმისა მის, რომელიცა შეტკობილი გყავს, სხვის ძმისა და მოყვარისა მიმართ, რადგან რისხვა გაქუს, მხოლოდ ერთის ძმის შეტკობა ვერ გიხსნის. გესმის წინასწამეტყველისა დავითისაგან: „ძმამან ვერ იხსნას“, რადგან სიმშვიდე განაგდე, შენი სასოება ცუდი და ამაო არს, რისხვის მახვილით ჟამ მარად, ვითარცა ეშმაკეული, თავის-თავს იწყლავ.

ჯეროვანი არის, ერთმან ვინმე სულიერმან მამამან შეგიპყრას და შეგკრას საღმრთოს სწავლით და მრისხანების ეშმაკისაგან გიხსნას. თუ ამისთვის ჰყოფ რისხვას, რომ ნაცვლად კეთილისა ბოროტი მოგაგო, თუ ქრისტეს მოწაფეობისაგან არ განხვალ, აქაც მშვიდობა უნდა აჩუჭნო, ამისთვის რომ მოძღუარი, უფალი შენი იწსო, სიტყვითაც და საქმითაც ბოროტის მყოფელთათვის მშვიდობის ყოფას გასწავებს: სიტყვით ვითარ? „აკურთხევდით მწყევართა თქუჭნთა და ნუ სწყევთ და ულოცევდით მათ, რომელნი მგძლავრობდენ თქუჭნ და კეთილსა უყოფდით მოძულეთა თქუჭნთა“. სიტყვით ასე გასწავა. ან საქმით როგორ გასწავა და თავის თავად სახე როგორ მოგცა, ის ვსთქუათ: იესომ, ძემან ღვთისამან, ისრაელნი ეგვიპტის მონებისაგან გამოიხსნა და კრულეებისაგან განათავისუფლა; ნაცვალნი ბოროტი მიაგეს, კეთილისა წილ: შეიპყრეს და შეკრული წაიყვანეს, მაგრამ რისხვის ხმა

არ აღმოუტყვევებია, სიმშვიდით და სიტკბოებით ეს უთხრა:
„დღითი დღე თქუწნათანა ვიყავ, ტაძარსა შინა გასწავებდ და
არა შემიპყართ მე“. ძემან ღვთისამან წყლულებით სტანჯა
ეგვიპტე ისრაელთათვის, და ისრაელნი ისე ძლიერებით იხსნა;
ნაცვლად კეთილისა ეს ბოროტი უყუწს: შოლტითა და ხურთი-
თა სცემდენ და ისე დააწყლულეს მისი შტუწნიერი ხორცი.

მაგრამ ტკბილი იესო არ განრისხებულა; ფრიად სიმშვი-
დით ეტყოდა: „უკეთუ ვიტყოდე ბოროტსა, სწამე ბოროტი-
სათვის და უკეთუ არა – რისთვის მცემ მე?“ ძემან ღვთისამან
ისრაელნი მანანათა და მწყერ-მარხილით გამოზარდნა, წყარო
კლდისაგან წარმოუდგინა; ამის ფრიადისა კეთილისათვის ეს
ბოროტი მიაგეს: ძმარი და ნაღველი ასუწს მას ჟამსა, ოდეს
სთქუა იესო: „მწყურის“; მაგრამ ამისთვის არ განრისხნა, ეს
მხოლოდ ჰყო, – უგვანი სასმისი არ მიიღო, ვითარცა იტყვის
მახარებელი იოანე: „და გემო რა იხილა, არა უნდა სუწმის“; –
ძემან ღვთისამან სნეულნი მათნი განკურნა, მკუდარნი აღად-
გინა; ამის საკვირველისა კეთილისა ნაცუწლად ეს ბოროტი
უყუწს, – სიკუდილით დასაჯეს; აქ მიხედე მიუწვდომელს ქრისტეს
სიმშვიდეს! მკუწლელთათვის ილოცვიდა და იტყოდა: „მამაო
მიუტევე, რამეთუ არა იციან რასა იქმან!“ მიხედე და ჰსცან,
შენმან მოძღუარმან და უფალმან როდენი სიმშვიდით აჩუწნა!
შენც ამის მსგავსი სიმშვიდით უნდა აჩუწნო ბოროტის მყო-
ფელთა შენთა. ნუ დაივიწყებ ამ სიტყუას: „არა არს მოწაფე
უფროს მოძღვრისა თვისისა, არცა მონა უფროს უფლისა თვი-
სისა“. თუ უბრალომან მეუფემან ესეოდენი სიმშვიდით აჩუწნა
ბოროტის მყოფელთა თვისთა ზედა, შენ მონასა და ბრალე-
ულსა ფრიად უმეტესი სიმშვიდით თანა გამს ბოროტის მყო-
ფელთა შენთა მიმართ. თუ ძლევის მოყვარე ხარ და ძლევა
გნებავს შენის მტერისა, და მისთვის რისხვას არ დააცხრობ,
აქ ერთი მაგალითი ძველის წერილიდამ უნდა მოვიღო, თუ
შენის მტერის ბრძოლაში რა უნდა ჰყო: ისრაელნი ფარაოს
განემორნენ და მოსეს შეუდგნენ, ფარაომ დევნა უყო: მოსემ
ისრაელთ უთხრა: „თქუწნ სდუმნეთ და უფალი ბრძოდეს
თქუწნ წილ“; ისრაელმან ირწმუნა მოსესი, ისრაელი დას-
დუმდა და უფალი ებრძოლა მათ მაგივრად. ეგრეთვე შენ თუ
უხილავს ფარაოსს – ეშმაკს – განემორე და თუ ჭეშმარიტებით
ქრისტეს შეუდეგ, ქრისტე შენ დუმილს გიბრძანებს და ნაცუ-
ლად შენსა შურს ის მეძიებლობს, ვითარცა გიბრძანებს პი-

რითა მოციქულისათა: „ჩემი არს შურის გება და მე მივაგო მათ!“ მოსეს შედგომილმან ისრაელმან მოსესი ისმინა, დასდუმდენ მტერის ბრძოლაში, უფალს აცადეს. ეგრეთუჴ შენ თუ ქრისტეს შედგომილი ხარ, ისმინე ქრისტესი, დასდუმდი რისხვისაგან და უფალს აცადე შენ-წილ ბრძოლა: ამასთან კიდევ სხუას თქმას დავსძინებ: თუ ძლევა გნებავს, სი,შვიდით უმეტესად სძლევ რისხვისაგან, ამისთვის რომ რისხვაში ღმერთი შენ კერძოდ არ არის. გესმის მოციქულისაგან: „არა არს ღმერთი შფოთისა, არამედ მშვიდობისა“. საქმითი სახეები გიჩუწნო, თუ სიმშვიდით ვითარ სძლიეს: იოსებმან რომ ბოროტის მყოფელთა მმათა მიმართ გონებაში რისხვა არ დაიდვა და სიმშვიდე აქუნდა, ასე სძლია: წინაშე მისსა გლახაკის მსგავსად პურის მთხოვლად, ძრწოლით მდგომარე იყვნენ! ნაბუქოდონოსორ მეფე ძლიერის რისხვით განრისხა სამთა ყრმათა ზედა და შვიდ-წილ აღზნებულს სახმილში შესთხივნა; სამთა ყრმათა სიმშვიდე აჩუწნეს; გულის წყრომა დაუტევეს და სიმშვიდით ღვთისა მიმართ ვედრება იწყეს: ამით სიმშვიდითა ჰსძლიეს ნაბუქოდონოსორს, რისხვა მისი არად შერაცხეს, ცეცხლი, ვითარცა მიწა, დასთრგუნეს და თვით მეფემან წინაშე მათსა თაყუანისცა უფალსა! აწ ახლიდამ მოვილოთ მაგალითი, პეტრე მოციქული შეიპყრეს, ჯაჭვით შეჰკრეს და მცველნი დაადგინეს; პეტრე მოციქულმან ყოველივე თავს იდვა და სიმშვიდით დაადგრა; ჰსძლო სიმშვიდითა ყოველსავე შემპყრობელთა და მცველთა: ანგელოზმან ღვთისამან ჯაჭვი დახსნა, კარნი განუხვნა და პეტრე საპყრობილიდამ განათავისუფლა! საყურელო, ორივე საჭურველი გაქუნდეს: სიმშვიდე და მრისხანება, როდესაც ეშმაკმან სიტკბობებით იწყოს ბრძოლა შენდა მომართ გულის-თქმისა, ანუ სხვისა რაისამე სიტკბობებისაგან, მაშინ გულის-წყრომის მახვილი აღილე და მის მიერ განიოტე უხილავი მტერი; და როდესაც ძმა ვინმე შენი აღიძრას შენდა რისხვად, მაშინ სიმშვიდის მახვილი აღილე და მრისხანების ეშმაკი მით მოაკუტდინე. თუ ინებებ, ორივეს ხმარებით დიდს რასმე ნიჰს მოიპოვებ, ვითარცა დავითმან მოიპოვა: გოლიათის მიმართ რისხვა იხმარა და მისთვის ძლევის ქება მიიღო საულის მიმართ, რომელიც სიკუდიდ სდევდა, მისდა მიმართ სიმშვიდე იხმარა და მეფობა მისი მიიღო. ეგრეთვე შენ ორთა ამათ ჯეროვნად ხმარებისათვის მიიღებ უფლისა მიერ ქებასა და სუფევასა საუკუნოსა აწ და საუკუნეთა, უკუნისამდე, ამინ.

თავი 12. შურისათვის

იტყვის ბრძენი სოლომონ: „შური სიხენემისა დააბნელებს სულსა“. შური სიხენემისა განმრჩეველი არის, საღმრთოს შურისაგან განარჩევს ბოროტს შურს, საღმრთო შური იყო, რომელიც ელიას აქუნდა და იტყოდა: „შური შემშურდა უფლისა ყოვლისა მკვრობელისა“. სიხენემის შური იყო, რომელიც სიცრუის მღვდელთა ელიასა და მისის მსხვერპლისათვის შური აქუნდათ; საღმრთო შური თვისთა მქონებელთა ღვთისა მიმართ აღიყვანს, ვითარცა ელია ეტლითა ცეცხლისათა აღვიდა ზეცად; შური სიხენემისა ეშმაკთა თანა ქვესკნელად ჯოჯოხეთისად შთაიყვანებს, ვითარ იგი სიცრუისა მღვდელნი შთახადნა ქვესკნელთა შინა ჯოჯოხეთისათა. მქონებელი საღმრთოსა შურისა ხადის ღმერთსა შემწედ თვისად და უფალი შეეწევის მას, ვითარ იგი ხადოდა ელია ღმერთსა ჭემმარიტსა და შეეწია მას; მქონებელი შურისა ხენემისა ხადის ეშმაკსა და იგი ვერა შეეწევის; რამეთუ არა ძალ-უმს შეწევნად, ვითარ იგი ხადოდეს მღვდელნი სიცრუისანი და ვერა შეეწია, რამეთუ დელესა შინა კინოშისასა მოისრნეს. შური სიხენემისა დააბნელებს ოდესმე სულსა, რომელი ყოვლითურთ უცხო-არს სხეულისაგან და არცა მიმღებელ-არს სხეულისა, ვითარ იგი ეშმაკი დაბნელდა შურის მიერ, რამეთუ შეიშურვა დიდება საღმრთო და იწადა სიმაღლე მისი, ვითარცა იტყვის წინასწამეტყველი ისაია: „აღხვიდე ღრუბელთა ზედა ცისათა, და ვიყო მე მსგავს მაღლისა მის“; და ამის შურისათვის დაბნელებულ იქმნენ საუკუნოდ; ოდესმე სხეულის მქონებელს სიტყვიერს სულს დააბნელებს თვისით ხორციურთ, ვითარ იგი კაენ შურისათვის ძმისა დაბნელდა სულით და ხორციით. ჯერ ერთობით ვსთქუათ, თუ სიტყვიერს სულს სიხენემის შური როგორ დააბნელებს, მერმე ის ვსთქუათ, თუ თითო ნაწილი სულისა შურისაგან როგორ დაბნელდება.

ზემო სიტყვაში დამტკიცდა ჩუზნ-მიერ, რომ შური სიხენემისა კაცს ეშმაკთა თანა შთაიყვანებს, ვითარცა შთახდა იუდა ქუჭსკნელთა შინა ჯოჯოხეთისათა, – და რადგან ღვთისაგან განაშორებს, უეჭველად კიდევ დააბნელებს. განმანათლებელი კაცისა თვით ღმერთი არის, ვითარცა იტყვის იოანე მახარებელი: „იყო ნათელი ჭემმარიტი, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა, მომავალსა სოფლად“, და განმანათლებელს ღმერთს რომ განაშორდება, დაბნელდება. აქ ერთი მა-

გალითი უნდა მოვილოთ: მთოვარე სადამდის მზის პირის-პირ არის და არ დასცილდება, მადამის ნათელი არის, როდესაც მზეს დასცილდება, მაშინ ნათლისაგან ცალიერი შეიქმნება; ეგრეთვე კაცი სადამდის ქრისტესა ღმერთსა პირის-პირ ხედავს, მანამდის განათლებული არის და როდესაც ქრისტეს დასცილდება და მოშორდება, მაშინ ნათლისაგან ცალიერი შეიქმნება. – აწ სულის ნაწილებს მივხედოთ თითოეულად, თუ როგორ დააბნელებს: შური ბრძოლას შემოიღებს და ბრძოლა უსიტყვის მხეცის თვისება არის და უსიტყვის თვისება სიტყვიერების ნათელს, ვითარცა ღრუბელი, დაჰფარავს და დააბნელებს, ვითარცა თრდატ მეფის სიტყვიერება დაიფარა სახესა შინა ღორისასა. შემდგომად გონების სიბნელისათვის ეს ვსთქუათ, თუ შური ვითარ დააბნელებს, მაგრამ ჯერ ამისი კითხვა ვყოთ, რომ მეშურნეს რა შურს კაცისათვის? თუ სულიერ-ბრივი კეთილი გშურს და მისთვის მტერობა რამ გაქუს, სრულიადი გონების დაბნელება არის; თუ მიტაცება გშურის, მას რათ ეშურები, ეს კეთილი ღვთისაგან არის, ვითარცა იტყვის იაკობ მოციქული: „ყოველი მოცემა კეთილი და ყოველი ნიჭი სრული ზეგარდმო არს შთამომავალი მამისაგან ნათელთასა“. ძმას რათ ეშურები? ღვთისაგან ითხოვე და მოიღებ ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „ითხოვდით და მოგეცესთ“. თუ ნივთიერი რამე გშურს, ვსთქუათ, სოფლის მეფობა გშურს, ესეც დიდი რამ დაბნელება არის, შენთვის არ მოუტაცნია ის მეფობა, შენი არ არის სოფელი, – უფლისა ღვთისა არის, ვითარცა ბრძანებს პირითა წინასწამეტყველისა დავითისა: „ჩემი არს სოფელი და სავსება მისი“ და ღმერთმან თავისი სოფელი მას მისცა; თუ დაბნელებული გონება არა გაქუს, რად ეშურები; მიტაცება თუ გნებავს, ტყუილი მამურალობა არის, რადგან ღმერთმან მისცა, შენ ვერ მისტაცებ. მიხედვით, შურისაგან როგორ დაბნელებული ხარ! ამას ვერ ხედავ, რომ შურისა და მტერობისაგან ქუჭყანა არ დაიმკვიდრება, უმეტესად სიმშვიდით უნდა დაიმკვიდრო ქუჭყანა, ვითარცა ბრძანებს უფალი ჩუჭნი იესო: „ნეტარ-იყვნენ მშვიდნი, რამეთუ მათ დაიმკვიდონ ქუჭყანა“. თუ კიდევ მეფობის პატივი გშურს, ესეც გონების დაბნელება არის; ამისთვის, რომ მეფობა ღვთისაგან არის, ვითარცა იტყვის მოციქული: „არა არს ხელმწიფება, გარნა ღვთისა მიერ“. რადგან ღვთისაგან არის, მან თავის-თავი მეფობის ღირსად უჩუჭნა ღმერთს და მისცა ღმერთმან მეფობა; შენ ვერ უჩუჭნე ღირსად მეფობისა თა-

ვი შენი, – და აქ ერთი მაგალითი უნდა მოგახსენო: საულ მეფე ეშურებოდა დავით მეფეს და საულ სიკუდილს მიეცა და დავით უვნებლად განერა. ეგრეთვე შენ ძმისა მიმართ შურს ჰყოფ: შენ სიკუდილს, ესე იგი წარწყმედას, მიეცევი და შენი უმანკო ძმა უვნოდ განერება. თუ ოქრო და ვერცხლი გშურს, აქაც დაბნელების საქმეში ხარ, ამისთვის, რომ უფალი ღმერთი წინასწამეტყველის პირით ბრძანებს: „ჩემი არს ოქრო და ვერცხლი და ვისა მინდეს მივსცე იგი“. მისთვის ინება და მას მისცა. თუ მიმცემელისა ღვთისა შურს დაიწყებ, ასე უგონებობა იქმნება, რომ სიტყვიერთა-თანა აღარ შეირაცხება: მიხედე ამ უგუნურებას, მზის შური რომ ვინმე იწყოს!, რა ნაკლებობა უნდა ჰქვას? – ყოვლად არა რა. უფროსად ღვთისა მიმართ არა რად-მალ-გიძს. აქ შეუძლებლობა დაუტეოთ, და ჭეშმარიტისა სამართლისაებრ სიტყუა ვსთქუათ. მე-შურნეო, საჯე ჭეშმარიტი: რომელიც კეთილად ითხოვს, ღმერთმან მას უნდა მისცეს, თუ რომელიც ბოროტად ითხოვს? ასე სრულიადს შენს ბოროტებას ვერ განაცხადებ, ამისი თქმა რომ იკადრო, ბოროტად მთხოველს მისცეს და კეთილად მთხოველს არა, აქ ეს უჯერება შემოვა: ბოროტად მთხოველი ფარისეველი უნდა აცხოვნოს და ჯეროვნად მთხოველი მეზვერე უნდა წარწყმიდოს. ამისი თქმა არცა ეშმაკთა ძალ-უმს. და რადგან ეს არის ყოვლით კერძო მტკიცე, რომ ღმერთმან კეთილად მთხოველს უნდა მისცეს, ძმა შენი კეთილად ითხოვდა და მისცა; შენ კეთილად არ ითხოვ და არც მოგცა. იაკობ მოციქული ცხადად, გამხილებს და გეტყვის: „ითხოვთ და ვერ მიიღებთ, რამეთუ ბოროტად ითხოვთ“. შენი მიზეზი შეიქმნა, რომ არა გაქუს ოქრო და ვერცხლი: არც ღვთისა მიმართ გამართებს შური და სიძულვილი და არცა მოყვასისა მიმართ. ძმისა მიმართ შურსა ჰყოფ; აქ ერთი საშიში საქმე არის: მე ვსძრწი, რომ ეშმაკის მსგავსად ღვთის-მოძულე არ შეიქმნა. იოანე ღვთისმეტყველი და მახარებელი თვისთა კათოლიკეთა შინა იტყვის: „უკეთუ ვინმე ჰსთქუას, ღმერთი მიყუარს და ძმა თვისი სძულდეს, იგი მტყუარ არს“. ეგრეთჲც მოციქულის სიტყვისაებრ გეტყვი, თუ ძმისა მიმართ შურსა და მტერობასა ჰყოფ, ეს რომ სთქუა: ღვთისა მიმართ მტერობას არა ვყოფ, მტყუარი იქმნები: თუ ღმერთს არა ჰსძულობ, ძმის შურს რად ჰყოფ? შენგან რა მიიღო, ან რა მიგტაცა, არათუ შენგან რასმეს მიიღებს? რაც კეთილი აქუს, ყოველივე ღვთისაგან აქუს, თორემ თითონ როგორი უძლური არის, მაცხოვრისა იესოს სიტყუას მიხედე: „ვერ ძალ-გიძს ერთისა

თმისა დაშავებად, გინა განსპეტაკებად“. ასე უძღურის ძმისა მიმართ შურს რად ჰყოფ? თუ სრამ კეთილი შეგშურდა, ითხოვე ღვთისაგან და მიიღე; უტყუელი სიტყუა მამისა აღგი-თქუამს: „ითხოვდით და მოგეცეს“. აქ ძმისა მიმართ შური რად უნდა გაქუნდეს, თუ ღვთის სიძულვილი და მტერობა არ გაქუს? ეგების ჰგონო, შურისაგან რამე მოიგო? აქ ერთი მაგალითი უნდა მოვიღოთ ამისი საჩუჭნებელი, რომ შურისაგან ვერას მოიგებ: ეშმაკი ადამს შურად და მტერად აღუდგა, მაგრამ ეშმაკმან დიდება ვერ შეიძინა რა; ეგრეთუ შენ ძმის შურით და მტერობით დიდებას ვერას შეიძენ. ეგების ვისმე საწყინოდ აღგიჩნდეს მეშურნე რომ ეშმაკს შევამსგავსე, მაგრამ აქ ჰავლე მოციქულის სიტყუა უნდა მოვიხსენოთ: „ყოველი განცხადებული ნათელ-არს“. რომელიც ძმისა მიმართ შურსა ჰყოფს, ეშმაკის მსგავსი არის, თუ ვითარ – წარმოვაჩინოთ: ანასტასი სინელი მოუთხრობს: ღმერთმან რომ ქუჭყანა შეჰქმნა, ეგონა ეშმაკს, ქუჭყანა მათ მიეცემოდა სამკვიდრებელად; ღმერთმან რომ კაცი შეჰქმნა, ჰსცნეს რომ კაცი-სათვის იყო ქუჭყანა. ამის მიზეზისათვის იწყეს შური და მტერობა კაცისა, ეგრეთუ შენ ეშმაკის მსგავსად ერთს რასმეს შენთვის ჰგონებ, ის შენ აღარ მოგეცემა და ერთ ვისმე შენს მოყუასს მიეცემა და ამისთვის შენ მისდა მიმართ შურსა და მტერობას ჰყოფ: მიხედე, თუ ეშმაკის მსგავსი არა ხარ! ეგების იძიო ჩემგან და ჰსთქუა: „ნივთიერი ვარ და ნივთისათვის შური და ძიება არა ჰვეო, ვითარ ვიცხოვრო?“ აქ წინასწარ-მეტყველისა დავითის სიტყუას გეტყვი: „მიუტევე უფალსა ზრუნვა შენი და მან გამოგზარდოს შენ“. ესეც უნდა განგიცხადო: სადამდის მოყუისის შურში ხარ, არა რამე შენი კეთილი კეთილად არ შეირაცხება, ყოველსავე ისე დააბნელებს. თუ ვითარ, – მაგალითით და სახით ვაჩუჭნოთ: ესავმან თვისსა მამასა, ვითარცა უყუარდა, ნადირებულისაგან ისე შეუმზადა და მიართვა, მაგრამ კეთილად არ შეიწირა მისი ძღვენი: ძმის შურმან უხმარად წარმოაჩინა. ეგრეთუ შენ ღმერთსა მამასა რასაც ძღვენს შესწირავ, თუ ძმისა და მოყუისის შური გაქუს, არ შეიწირავს, ვითარცა ხმობს წინასწამეტყველი დავით: „შესაწირავი და მსხვერპლი არა გთნდა“. საყვარელო, მოიხსენე: საულმან შესწირა უფალს შესაწირავი, მაგრამ დავითის შური რომ აქუნდა, ამისთვის არ შეიწირა, თუ ვისიმე შური

გაქუს, შენი შესაწირავიც, მსგავსად მისსა, უხმარი არის, ვითარცა გიბრძანებს უფალი პირითა დავით წინასწარმეტყველისათა: „არა შევიწირავ მე სახლისა შენისა ზვარაკთა, არცა არვისა შენისაგან კაცთა“. თუ შენგან შურს არ მოსპობ, შენი ლოცვაც უხმარი არის. საქმიტაც გიჩუწნო ეს და სიტყვითაც: საქმით – ვითარცა ფარისეველი ილოცვიდა, მაგრამ მოყუტისის შური რომ აქუნდა, მისი ლოცუა უხმარი შეიქმნა; აწ სიტყვით გიჩუწნო: უფალი ბრძანებს პირითა მოციქულისათა: „მნებავს ლოცვა მამათა ყოველსა ადგილსა წმიდად ჳელ ადპყრობით თვინიერ რისხვისა“. ამ სიტყვისაგან ასე ჰსჩანს, თუ რისხვა და გულის წყრომა ვისმე აქუს ლოცვაში, ის ლოცვა ღმერთს არ ნებავს; და შური რისხვასა და გულის წყრომასა გარდა არ იქმნება, მაშასადამე ლოცვა მეშურნის უნაყოფო და უხმარი არის, რადგან მეშურნისა ყოველივე ამო და ცუდი შეიქმნა, თვით მეშურნეც ამო და ცუდი არის, ვითარცა გვაქუს სახე ამისი: ღმერთმან კაენ და ძღვენი მისი ერთად განაგდო, ვითარცა დასწერს მოსე ღვთისა მზრახველი: „კაენს ზედა და მსხვერპლთა მისთა ზედა არა მოიხილა“. ეგრეთუწ მეშურნესაცა და ძღვენსა მისსა ერთად განაგდებს ღმერთი. მეშურნე დიდს უგუნურებაში არის: წარმავალისა და განსახრწნელისა შურისაგან განილევა და წარუალს საუკუნო დიდებას წარმავალის შურისათვის ჰკარგავს: ეს სულიერებრივი უგუნურება არის. აწ ხორციელებრივი უგუნურება ვსთქუათ მეშურნისა. მოყუტას რომ ნივთიურისათვის ეშურვები მისატაცებლად, მას მცირედს რასმე მისატაცებ; ეგების არც საკმაებელად გექმნეს, ეგების შფოთებისაგან ხორციელი ვნებავ შეგხვდეს და შენი ტკბილი იესო უშფოთველად, უვნებელად გარდამატებულს მოცემას გიბრძანებს: „მოგეცეს თქუწნ საწყაული კეთილი, შეხრილი და დატენილი და ზედა გარდათხეული“. ასე შუწნიერად და უხვად მომცემელს იესოს არა სთხოვ და მოყვასსა და ძმას ეშურვები! ამის უმეტესი უგუნურება რა უნდა იქნეს? ამასაც მიხედვ: ყოველი მეშურნე დაგლახაკნა ვითარცა დაგლახაკნა კაინ, მოშურნე ძმისა, დაგლახაკნა ესავ, დაგლახაკნა საულ, მოშურნე დავითისი, დაგლახაკნა იუდა, მოშურნე მოძღვრისა და უფლისა თვისისა. თუ ამათს სიგახაკეს გამოიძიებ, კაენ ღვთისა მიერ დაიწყევა, ესავ პირმშობისაგან დაემხო, საულ მოიკლა, იუდა ძედ წარწყმედისა იწოდა. – ჰსცან ჳემმარტებით, რომ მოშურნე ამისს მსგავს საცთურში ხარ.

აწ ეს ვსთუთავთ ჭეშმარიტებით, რომ მშვიდი და წრფელი როგორ გამდიდრდა: გამდიდრდა აბელ, რამეთუ სუნად სუნნელებისად შეიწირა; განმდიდრდა იაკობ, რამეთუ მამისა მიერ თვისისა კურთხევა პირმშოებისა მიიღო; განმდიდრდა დავით, რამეთუ მეფობა მიიღო ისრაელისა და იუდასი; განმდიდრდა მატათა, რამეთუ აღირაცხა ათერთმეტთა მოციქულთა თანა. ცხადად სახილველი არის ზემო თქმულთაგან მოშურნის დაგლახაკება, მშვიდისა და უმანკოს განმდიდრება. თუ არ ირწმუნოს მოშურნემ და არ განაგდოს შური, აქ მკურნალის ჯელოვნება ვიხმაროთ: მკურნალი მაკუდინებელს გესლიანს თავისის ხელოვნებით სიცოცხლის წამლად შემზადებენ, რომელ არს თქრიალ-ფარუქი; ეგრეთუწ ჩუწნ მაკუდინებელი შური ასე შევამზადოთ – მაცხოვრებელად იქმნეს. რადგან შეიყუარა მეშურნემ შური და არ განაგდო, ასე კეთილად შევევალოთ, რომ მის მიერ სცხონდეს. ჯერ თუ ირწმუნოს ჩვენი მოშურნემ, ვაწვიოთ, რომ შური და მტრობა ეშმაკისა მიმართ ჰყოს, შესამსგავსიც არის მისდა მიმართ შური, ამისთვის რომ მას დაუცხრომელი შური აქუს კაცთა მიმართ. თუ არა ჰყოს ეშმაკისა მიმართ შური და კაცთა შურის სურვილი აქუნდეს, მაღლითა ქრისტესითა ესეც ხელოვნებით კეთილად შევეუმზადოთ. საყვარელო, რადგან შურის ტრფიალი ხარ, თავის-თავზედ ჰყავ შური, მტერობა უყავ შენს თავს, მისტაცე საზრდელი და სასმელი და შეიტკბე მარხვა; მისტაცე დიდება და განუყავ გლახაკთა; ნუ განისუწნებ, დაჰსტანჯე მოღუწაწებითა – შურს ეს შეუდგს, – და ქრისტესთვის ნურც სიკუდილად ჰრიდებ შენს სხეულს, თუ გნებავს შური, ასე თავის-თავს ეშურვე, ძმისა მიმართ შური წარწყმედას მიგცემს, თავის-თავისა მიმართ შური ამისებრი, როგორც მოგახსენე, საუკუნო ცხოვრებისა მიმართ აღგიყვანს. თუ ამას იტყვი: „თავის-თავის შური და მტრობა შესაწუხებელი არის“, აქ ამისი მწუხარებაც უნდა მოიხსენო, რომელსაც შენ ეშურვები: თუ შენი თავი გეწყალვის, ისიც უნდა შეიწყალო! ნუ დაივიწყებ იწსოს სიტყუას: „ყოველი, რაოდენი გინდეს, რათა გიყონ თქუწნ კაცთა, ეგრეთცა თქუწნ ჰყვით მათდა მიმართ, რამეთუ ესრეთ არს სჯული და წინასწამეტყველნი“. რაოდენი სიტკბოება შენ გნებავს მოყუსისაგან, ეგეოდენი შენ უნდა ჰყო მოყუსისა მიმართ და შური უნდა დააცხო; შენი ქრისტე სჯულის-დება ამას გიცხადებს და თუ შურს არ განაგდებ, უეჭველად შენი ქრისტე მოგძულეზი; თვით ქრისტეს

სიტყვით არის ცხადი, რომ მოიძულე შენი ქრისტე, ამისთვის რომ ქრისტე იტყვის: „რომელსა ვუყუარდე მე – მცნებანი ჩემნი დაიმარხნინ“. მისი მცნება შური არ არის, მისი მცნება ეს არის: „უკუეთუმცა იყუარებოდეთ ურთიერთას, ამით ჰსცნან ყოველთა, ვითარმედ ჩემნი მოწაფენი ხართ“. შენ ნაცტლად სიყუარულისა შურსა ჰყოფ, რომლითა ჰსჩანს შენგან ქრისტეს სიყუარული? მაგრამ ეს უნდა გამოცხადნეს, რა მიზეზი გაქუს სიძულვილისა? რომელი საწადელი კეთილი არ მოგცა? მოგცა გონებისაგან მიუწდომელი კეთილი, ესე იგი სასუფეველი, მოციქულისა პავლესებრ: „რომელი თვალმან არა იხილა და ყურსა არა ესმა და გულსა კაცისასა არა მოუხდა, რომელი განუმზადა ღმერთმან მოყუარეთა თვისთა“. ეს სულიერებრივად მოგცა. ხორციელებრივად მოგცა ქუჭყანა, შემკობილი ნერგთა და მცენარეთა მიერ; მოგცა საზრდელი და სასმელი, სამოსელნი და სხუანი სამკაულნი; გყო ქუჭყანასა ზედა უფლად ყოვლისა; შეგამკო და პატივ-გცა სიტყვიერებითა და გონიერებითა; აღგამალა ხატად და მსგავსად თვისად შექმნითა; მოგცა უზრუნველობა, თქმისაებრ: „ნუ ზრუნავთ რა სჭამოთ, ანუ რა სვათ, ანუ რა შეიმოსოთ, რამეთუ იცის მამამან თქუჭმმან, რა გიხმს ამათ ყოველთაგან“. ცხადად მოგესპო ყოველი სიძულვილის მიზეზი! ამისთვის ჯეროვნად ბრძანებს უფალი შენდა მიმართ პირითა დავითისითა: „მომიძულეს მე ცუდად“. საყვარელო, ძმისა მიმართ შური და მტერობა გაქუს და შენგან შორს მდგომარე არის! გამოიკუთლიე კეთილად, ეს საქმე როგორ ძნელი არის: ძმა და მოყვასი შორს მდგომარე, დაუძინებელი მტერი ეშმაკი მარადის მახლობელად მდგომი და მბრძოლი! რით უნდა დაცვა თავის თავი? რით უნდა განერო საცთურისაგან, რომ შემწე არავის გივის? თუ ამას ჰგონებ, რომ ძმა და მოყვასი შემწე არ არის, ამისი მოგონება უჯერო არის. ჭეშმარიტი თქმული არის: „ძმანი ჭირთა შინა საჯმარ არიან“, – ეს სიტყუა რათ დაივიწყე? თუ არა გრწამს, რომ ძმა და მოყუასი დიდად შემწე არის, ამისი დასარწმუნებელი სახეები მოვილოთ: ეგვიპტელი ვინმე ისრაელს ერეოდა და ჰბრძოდა; ისრაელის მოყუასმან მოსემ, იხილა, რომ ეგვიპტელი ისრაელს ერეოდა; ეგვიპტელი მოჰკლა და ისრაილი განარინა, ეგრეთვე შენ უხილავი ეშმაკი რომ გბრძოდეს და გერეოდეს, ერთი ვინმე მოყვასი შენი თავისის კეთილობისა და სწავლის ძალით შენგან ეშმაკს მოჰკლავს, ესე იგი, განსდევნის და შენ გიხსნის. კიდევ მოვილოთ

ამის მსგავსი მაგალითი: ისრაელთ ამაღლევი ებრძოდა; მოსე მთაზედ აღვიდა, ხელი განიპყრო ღვთისა მიმართ, ამაღლევი დაამხო და ისრაელი იხსნა. ეგრეთუჴ შენ, ეშმაკი რომ გბრძოდეს, კეთილი ვინმე შენი მოყვასი, სათნოების მთაზედ მდგომარე, განიპყრობს ჴელს ღვთისა მიმართ, ეშმაკს დაამხოვს და შენ გიხსნის. აჴ ახლის მაგალითი მოვილოთ: ლაზარე სასიკუჭდინედ სნეული შეიქმნა, მისთა მოყუასთა ქრისტეს მოახსენეს: „უფალო, რომ გიყვარდა, სნეულ-არს“. მოვიდა ქრისტე. ლაზარე საფლავში იყო; განაცხოველა ქრისტემან და საფლავისაგან გამოიყვანა. ეგრეთუჴ შენ სულით სასიკუჭდინე რომ შეიქმნე, მოყუასი შენი საიდუმლოდ ლოცვასა შინა მოახსენებს ქრისტეს შენს სულით სნეულებას; მოიწევა ქრისტე შენდა მომართ, ცოდვის სიკუჭდილისაგან განაცხოველებს და აღადგინებს. მოყუასის ლოცვისაგან ამისი მსგავსი შეწევნა ჴემმარტიმან ამან სიტყუამან დაგარწმუნოს: „ფრიად შემძლებელ არს ლოცვა მართლისა შეწევნად“.

აღვიდეთ ჩუჴნის ქადაგებისა მიმართ დასაბამში: „შური სიხენეშისა დაბნელებს სულსა“ ჴგავს, შურს ძნელი სიბნელე და სიბრძნე მოაქუს და ვევედროთ ქრისტესა, ვითარცა შობითგან ბრმა განკურნა, ეგრეთუჴ ჩუჴნ საშინელის შურის სიბრძისაგან კურნება მოგუტეცს, ნაცვლად თიხისა – სიმდაბლე და შემუსვრილება ჴსცხოს თვალთა გულისა ჩუჴნისათა, წარგავლინოს სილოამ საბანელის ნაცვლად ცრემლთა წყაროსა მიმართ, რათა დავიბანეთ თვალნი გულისა ჩუჴნისანი და აღგვეხილნენ თვალნი შურისა მიერ დაბნელებულნი; ანუ იონასებრ ღაღად ვჴყოთ, და როგორც ის ვეშაპისაგან იხსნა, ეგრეთვე ჩუჴნ უხილავის ვეშაპის – შურის ეშმაკისაგან გვიხსნას; ანუ ვითარცა ჯოჯოხეთის მსგავსის შურის სიბნელისაგან აღმოგვიყვანს. თუ შურის სიბრძეში განუნათლებელი დაჴშთი, მოუთმენელს რასმეს განსაცდელში შთავარდები; თუ ვითარ – მაგალითით გიჩუჴნო: შობითგან ბრმა სადამდის სიბრძიდამ არ განიკურნა, რომლის ქუას წარხეთქდა ფეხს, არ უწყოდა და ამისთვის ურვეულ იყო; ეგრეთვე რომელიც შურის სიბრძეში არის, რომელს საცთურის ქუას წარეკუჴთება სულით, არ უწყის და ამისთვის სულით ურვეულ იქმნება. კვალად იონა რომ ვეშაპის მუცლიდამ უფალს არ ეხსნა, უეჴველი არის, ხორციტ ხრწნილებას მიეცემოდა. ეგრეთუჴ რომელსაც უფალი შურისაგან არ იხსნის, უეჴველი არის, სულით ხრწნილებას მიეცე-

მა, როგორც ჯოჯოხეთში მყოფთა ცოდვილთა ნათელი არა აქტს, აგრეთვე მეშურნეობაში მყოფთა ნათელი არა აქტს განათლებად სულისა თვისისა. ამისთვის შორს ჰყავთ თქუწნგან დამაბნელებელი შური სიხენემისა, რათა მახლობელ თქუწნდა იქმნას უფალი იწსო, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა, რათა განგანათლოს თქუწნცა ნათლითა მეცნიერებისათა და სიმშვიდითა ყოვლად უშფოთველითა აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 13. ამპარტავნებისათვის

იტყვის უფალი პირითა წინასწარმეტყველისა აბდიასითა: „ამპარტავნებამან გულისა შენისამან აღგილო შენ“. ამპარტავნებას, ჩემის უგუნურის გონების მსგავსად, ორად განვყოფ. ერთი ამპარტავნება ყოველთა ქრისტეს მოწაფეთათვის ვალი არის და კეთილის მომცემელი. სამართალი არის, ეშმაკისა და მისგან მოღებულის საცთურისათვის კაცი უნდა ამპარტავნებდეს. ამისთვის ერთი უფრო სარწმუნო და სამტკიცო მაგალითი მოვიღოთ. ვინ უფლისა ღვთისა მონა არის, ეშმაკსა და მის საცთურზედ უნდა ამპარტავნებდეს. ქალწულისა ღვთის-მშობელისა მარიამის მიმართ უფლისა მიერ ანგელოზი მოივლინა და სიტყვისა ღვთისა მუცლად-ღება ახარა. ქალწულს მარიამს ევას ცთომისაგან ეშინოდა; ცთომის იჭვი რომ ჰქონდა, სიმაღლის სიტყუა მიუგო: „ვითარ იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მამაკაცი არა ვიცი?“ და როდესაც ანგელოზმან იჭვისაგან გამოიყვანა და ჰრქუა: „სული წმიდა მოვიდეს შენზედა და ძალი მაღლისა გფარვიდეს შენ“, მაშინ სიმდაბლის სიტყუა მიუგო: „აჰა მხევალი უფლისა, მეყავნ მე სიტყვისა-ებრ შენისა“. უფლისა ღვთისა მონა, რომელიც არის ასე უნდა და ჰყოფდეს: სადაც ეშმაკის საცთურების იჭვი ჰქონდეს, უნდა ამპარტავნებდეს; ყოვლად წესიერი არის ეშმაკსა და მის საცთურზედ ამპარტავნება. მიზეზები მოვიღოთ. ჩუწნ ღმერთმან სიწმიდედ გვიჩინნა მოციქულისაებრ: „არა გვიჩინნა ჩუწნ ღმერთმან არა-წმიდებად, არამედ სიწმიდედ“, – და ეშმაკი არა-წმიდებას გვაწვევს; ჩუწნ სიტყვიერნი ვართ – და ეშმაკი პირუტუჭებისა მიმართ მიგვიზდავს, ვითარცა ხმობს წინასწარმეტყველი დავით: „ბამვიდა იგი პირუტყუთა უგუნურთა და მიემსგავსა მათ“; ჩუწნ ხატად და მსგავსად ღვთისა ვართ დაბადე-

ბულნი, – ეშმაკი ცოდვის მოქმედებისაგან ძაღლისა და ღორის მსგავსებად მიგვიზიდავს, თქმისაებრ პეტრე მოციქულისა: „ძაღლი მიეცა ნათხევარსა თვისსა და ღორი ინწუბნა საგორეველსა მწვირისასა“, რომელიც ამის მსგავსის საცთურებისათვის ეშმაკზედ ამპარტავნეს, ჭემმარიტებით შესამსგავსი არის უფლის სიტყუა, ქადაგების დასაბამი: „ამპარტავნებამან გულისა შენისამან აღგილო შენ“. ვითარცა ზემო ვსთქუ, იმის მსგავსმან ამპარტავნებამან ეშმაკთა ზედა აღგილო ქუწყანისაგან და შეგაერთა ანგელოსთათანა; აღგიგო ამოებისაგან სოფლისა და შეგაერთა და გაზიარა შენსა მამასა და ღმერთსა.

მეორე ამპარტავნება, რომელიც იქმნების, მოყუასთა მიმართ, ასე უჯერო არის, განიყვანს კაცს თავისის ქმნილების წესისაგან, ანგელოზთა ზიარებისაგან და ქრისტეს მოწაფეობისაგან. თუ ვითარ – თითოეული ვაჩუწნოთ. კაცი მიწისაგან შექმნილი არის, ვითარცა იტყვის მოსე ღვთისა მზრახველი „და შექმნა ღმერთმან კაცი მტვერისა მიმღებელმან ქუწყანისაგან“. უქუწნაესისა და დაშავებულისა მიწისაგან ქმნილს როგორ დაეზავება ამპარტავნება, თუ ამის ბუნებისაგან განსრული არ იყოს? ეს უქუწნაესი, რომლისგანაც კაცი შეიქმნა და კაცი სიმაღლისა მიმართ ვიდოდეს – მიწის ბუნებისაგან ეს უცხო არის, ეს ჭემმარიტი არის, ჩუწნს სიტყვიერს სულს სიმაღლის ბუნება აქუს, ამისთვის რომ ანგელოზთა ზიარი არის, მაგრამ ღმერთმან მდაბალი მიწის ბუნება შეაერთა; ამითი სიმაღლისა მიმართ უნდა ვიდოდეს კაცი და რადგან ამპარტავნებით მაღლობს, აქ მიწის ბუნებისაგან თავის გონებით განსრული არის. იტყვის ამპარტავანი: „სიტყვიერი სული რადგან სიმაღლის არის, მე სიმაღლისა მიმართ მაქუს სურვილი“. საყვარელო, საწყინოდ ნუ აღგიჩნდება ჩემი სიტყუა: შენი სიმაღლით აღსლუა ანგელოსისაგან სრულიადი განშორება და უცხო ყოფა არის და თუ ანგელოსისაგან შორს ხარ, რაოდენაც უფრო ღვთისგან შორს იქმნები! უქუწნაესი, საშუალოთა მიერ უნდა ეზიარებოდეს თავისს უზენაესს, ვითარცა იტყვის პროკლე პლატონური ფილოსოფოსი ღვთის-მეტყველებითსა კავშირსა შინა: „საშუალოთა მიერ ეზიარებოდეს და ეხებოდეს მიზეზოვანი თვისსა მიზეზსა და წარმომჩენელსა“. და თუ საშუალის ანგელოსისაგან შორს ხარ, ღმერთს რით უნდა დაუახლოვდე? ყოვლად შეუძლო არის.

ახლა ეს ვაჩუწნოთ, ამპარტავნებით ანგელოსისაგან რო-

გორ განშორებული ხარ, ანგელოსნი, რომელნიც მათის ბუნების კეთილნი ანგელოზნი არიან, ურთიერთარს მოყუტსობა აქუს, ვითარცა იტყვის ისაია ანგელოზთათვის: „დადადებდა მოყუტასი მოყუასისა მიმართ“. თორემ ურთიერთარს არ ამპარტავნებენ. შენ შენის ბუნების კაცზედ ამპარტავნებ და მალლობ. ანგელოსი უფლისა ბრძანებულს ყოვლად სიმდაბლით აღასრულებს და კაცს მცუჭლად მსახურებს, – შენ ამპარტავნებით შენის უფლის იესოს ბრძანებულს მოყუტსისა მიმართ სიმდაბლეს არ აღასრულებ და მოყვასზედ ამპარტავნებ. ანგელოსნი ეშმაკთა მიმართ ამპარტავნებენ და შერისხვით კაცთაგან განიოტებენ, კაცთა მომართ სიმდაბლეს აჩუჭნებენ მცველობით, როგორც ზემო ვთქუ; – შენ ეშმაკთა მიმართ სიმდაბლეს ჰყოფ და კაცთა მიმართ მალლობ! ასე უცხო და განშორებული ხარ ანგელოსისაგან! – აწ ეს უნდა განგიცხადო: ქრისტეს მოწაფეობისაგანაც შორს ხარ, მისი მოწაფეობის სახე არ მოგაქუს, ამისთვის რომ მისი სიმდაბლის სახე შორის არ არის, ის ასე ბრძანებს: „მშვიდ-ვარ და მდაბალ გულითა“. ის მდაბალი და შენ ამპარტავანი! ასე შორს ხარ, ვითარცა ქუჭყანისაგან. ზემო ჩემმან უძღურმან სიტყუამან წარმოგიჩინა – განშორებული ხარ შენის სხეულის ქმნილების წესისაგან: ის სიმდაბლის არის, – შენ? – შენ მალლობ.

განშორებული ხარ ანგელოზთაგან და ქრისტეს მოწაფეობისაგან! ესე ყოველი ამპარტავნებამან ჰყო შენ ზედა. ამათგან განყოფილი, – ცხადი რამ არის, – ეშმაკს შედგომილი და მოწაფე იქმნება. ასე ვგონებ ეშმაკის საცთურების მეტი ამპარტავნების მიზეზი კაცს არა აქუს რა. რა მიზეზი ვისმე აქუს ამპარტავნებისა, – კითხვით გამოვიძიოთ საყვარელო, ჰსთქუ, რომლისთვის ამპარტავნებ; ხორციელის საქმისათვის, თუ სულიერისათვის? თუ სულიერი რამ სათნოება გაქუს, სათნოებისთვის რად ამპარტავნებ? თუ სულისთვის გნებავს – სათნოება-ამპარტავნება ყოველს სათნოებას დააბნელებს და თუ ხორცისათვის გნებავს – სათნოება ხორცის საშვებელი არ არის, უფრო სამწუხარო არის: გესმის ბრძანებული იესოს მიერ: „იწრო არს გზა იგი და საჭირველ, რომელნი მივლენ ცხოვრებად საუკუნოდ“, და თუ ამპარტავნებ – სათნოება სულისათვის უხმარი არის და თუ ვითარ – ვაჩუჭნოთ. ლოცვის უმჯობესი სათნოება რა უნდა იქმნეს? მაგრამ ფარისეველი რომ ამპარტავნებდა, ამპარტავნებისათვის მისი ლოცვა უხმარი შეიქმნა: ანგელოზის მსგავსი რომ იყოს, თუ ამპარტავნება გაქუს,

მაშინაც უხმარი არის. ამის მიერ დაირწმუნე ამის ჭეშმარიტება: ეშმაკი პირველ კეთილი ანგელოსი იყო; ამპარტავნებამ საძაგელ ეშმაკად ჰქმნა. – ახლა კიდევ ხორციელი მოვიღოთ მაგალითად. სარწმუნოება ყოველთა სათნოებათა შორის უმაღლესი რამ არის; და პეტრეს სარწმუნოება რომ ცეცხლებრ მხურვალე იყო, ქრისტეს რომ მოახსენა: „დაღათუ ყოველნი დაბრკოლდენ, მე არა სადა დავბრკოლდე“. – ეს სიტყვა მცირედ მჩებლობისა და ამპარტავნებისა იყო; ამისთვის მცირედ ჟამ მისი სარწმუნოებაც შეირყა და ქრისტეს უარის ყოფის ბრალში შთავარდა. ხედავ ამპარტავნებამ სათნოება როგორ დააბნელა! და თუ სასოება გნებავს, დამაბნელებელი ამპარტავნება შორს ჰყავ შენგან.

კიდევ უნდა ვსთქუა: „ასე განდიდებული სათნოება გაქუს, რომ გიკვირს, და მისთვის ამპარტავნებ? ნათლის მცემელის უმეტესი სათნოება არავის აქუს, ეს ქრისტეს მიერ დამტკიცებული არის, ვითარცა ბრძანებს: „არა აღდგომილ-არს ნაშობთაგან დედათასა, უფროს იოანე ნათლისმცემელისა“. წარმოჩნდა, რომელ ნათლის-მცემელის უფროსი სათნოება არავის აქუს. ყოველთავე ჭეშმარიტი აღვიაროთ: ამ ჟამად არც მისი შესამსგავსი სათნოება ვისმე ექმნება; და თუ კი ის არ მაღლობდა და სიმდაბლით იქცეოდა და იტყოდა: „არა ღირს ვარ მე განხსნად საბელსა ხამლთა მისთასა“, – შენ ერთის მცირისა სათნოების მქონებელი რად ამპარტავნებ? და თუ ხორციელებრივის რასმე საქმისათვის ამპარტავნებ, ცთომილად ჰყოფ, გონების ასამაღლებელი რა გაქუს? თუ იტყვის: შუწნიერება მაქუს და ამისთვის ვამპარტავნებ“, შთახედე საფლავში, თუ შუწნიერება რა უშუწრად ქცეული არის, მტვერად, ავლად და წუთხად! რომლისაც შუწნიერებისათვის შენ ამპარტავნებ, იმის მსგავსი შუწნიერება მატლსა და ჭიას საჭმელად და დასათრგუნველად აქუს. თუ ცთომილი არა ხარ, რაც მატლსა და ჭიას შეურაცხად აქუს, შენ მისთვის რად ამპარტავნებ? თუ სიმდიდრე გაქუს და მისთვის ამპარტავნებ, აქ შენის უგუნურების გამოთქმა მე არ ძალმიძს! შენ ცხოველი მკუდრის მსგავსი ხარ, ასე გლახაკად ხარ და ამპარტავნებ! ეს უგუნურება რით გამოვიკუთლიო? თუ იკითხავ, მკვდრის მსგავსი რითი ხარ, მე გეტყვი: ერთი ტილო მკუდარსაც აქუს ტილოდ, სუდრად და შენც შენის სიმდიდრისაგან ერთი სუდრის მეტი არა მოგყუწბა რა, და ამისთვის ამპარტავნებ! გონიერებით მიხედე, თუ რა დიდს უგუნურებაში ხარ! ირწმუნე ჩემის უღირსებისაგან, ამპარ-

ტავენების მიზეზი არა გაქუს რა, მარტო ეშმაკის საცთურება არის: როგორც თითონ ამპარტავენებით დაემხო, მსგავსად მისსაშენი დამხობა ჰნებავს, ეგების ეს ჰგონო ვინმე, რომ ამპარტავენებით სიმდიდრე მოიპოო? – ამპარტავენებით სიმდიდრე არ მოიპოვება. სიმდიდრე ხორცს სიტყვიერის სულისაგან აქუს; თუ სიტყვიერი სული არა აქუს ხორცს, ყოვლითურთ უხმარი არის და გლახაკი; როგორც სიკუდილსა შინა სიტყვიერი სული ხორცისაგან რომ განვალს, ხორცი ყოვლად გლახაკი და უშუჭრი შეიქმნება, რაოდენათაც ძლიერი მეფე იყოს, ყოვლისაგანვე უგლახაკესი შეიქმნება, თითოეულნი თვალთ მხილველნი ხართ ამ საქმისა. აწ ამას რასათვის გულის-ჴმის ყოფით არ მიხედავ? განმადიდებელი სული ამპარტავენებისაგან დაგიბნელებია; ხორცი როგორ უნდა გამდიდრდეს? შეუძლებელი არის ამპარტავენის გამდიდრება; თვით უფალი იჴსო ბრძანებით ამტკიცებს: „რომელმან აღამაღლოს თავი თვისი, იგი დამდაბლდეს“. ამპარტავენის ამაღლება რით უნდა იქმნეს? – არა უწყი. დიდება და ამაღლება ანუ ღვთისაგან უნდა მიეცეს კაცს, ანუ კაცისაგან. კაცი ამპარტავენს არ ადიდებს, ამისთვის რომ ამპარტავენი ყოველს კაცს შეურაცხ-ყოფს და ჰგოიბს, ამისთვის არც მას ადიდებენ. სოლომონ ბრძენი კაცთა მაგიერ ამტკიცებს: „მე მოყვარენი ჩემნი მიყვარან“. უმეტესად ღმერთი არ ადიდებს ამპარტავენს, კიდეც ჰსძაგს, ვითარცა იტყვის უფალი ჩუჭნი იჴსო: „ყოველი მაღალი გულითა საძაგელ-არს წინაშე ღვთისა“. გამოცხადდა ჴეშმარიტებით ღვთისა და კაცთაგან ამპარტავენების დამდაბლება. ძველის წერილიდამ მაგალითი ვაჩუჭნოთ, რომ სიმაღლით სიმდიდრე არ მოიგება: პირველს ჟამში კაცთა მაღლის გოდლის შენება იწყეს, თავი ცადმდე უნდა მოწთომილიყო, გარდამოხდა უფალი და დაარღვია მათი შენებული და უჩინო ჴყო. ეგრეთუჭ ამპარტავენი სიმაღლისა მიმართ თავისის თავის აღშენებას იწყებს, თვით უფალი გარდამოვალს და მის სიმაღლის შენებულებას ის დაარღვევს, ვითარცა იტყვის უფალი პირითა ისაიასითა: „დავარღვიო ზღუდე მისი და იყოს მიმო-დასატაცებელ“. ახლიდამ მოვილოთ ამისი მაგალითი, რომ გონების სიმაღლით დიდება არ მოიგება: ზებედეს შვილების დედა ქრისტე ევედრა თავისის შვილებისათვის და ითხოვა: „შენს დიდებაში ერთი მარჯუჭნით შენსა დასხდეს და მა ერთი მარცხენით“. ეს თხოვა გონების სიმაღლის იყო, ამისთვის ქრისტემან არ მისცა და უბრძანა: „მარჯუჭნით და მარცხენით დაჯდომა არ არს ჩემი მიცემად“. ამას აცხადებს ეს სიტყუა: გონების სიმაღლით

მთხოველს ჩემგან დიდება არ მიეცემა. ამპარტავანო! ირწმუნეთ ყოვლად ჭეშმარიტი ესე სიტყვა: ამპარტავანებისათვის ქრისტე დიდებას არ მოგცემს. ამისდა დასამტკიცებლად, მაგალითად, მენი ზებედესნი იპყარით, რომ სიმაღლით თხოვისაგან ვერც მათ მიიღეს დიდება. საყვარელნო, ვგონებ რომ სიმაღლისა მიმართ აღსლუა თვინიერ სიმდაბლისა არ იქმნეს. ჯერ ეს სოფლიურის მაგალითით ვსთქუათ. კიბისა მიმართ აღსლუა, უეჭველი არის, სიმდაბლიდამ იქმნება. ან სხუა ჩუწნი სიმდაბლე მოვიხსენოთ: კაცთა ბუნება ესოდენს სიმაღლეში იყო, უზრუნველი ცხოვრება აქუწდა, მაღლით უკვდავება აქუწდა და სამოთხესა შინა მკვიდრ იყო; ესოდენის სიმაღლისაგან ცოდუამ ესე ვითარს სიმდაბლეში შთააგდო კაცი, როგორც ხედავთ, რომ პირველის დიდებისაგან სიგლახაკესა და სიმდაბლეში ვართ! თუ სიმდაბლიდამ არ ვიწყებთ აღსლუას, პირველი სიმაღლე არა გვაქუს და სიმდაბლეში ვართ და რომელი გზა გვაქუს სხვა სიმაღლისა მიმართ თვინიერ სიმდაბლისა? სხვებრ შეუძლო არის სიმაღლისა მიმართ აღსლუა, თუ სიმდაბლიდამ არ ვიპყრობთ გზას. ესეც უნდა უწყოდეთ, არც თავისის-თავად აღსლუა შეგიძლიათ: აღმყვანებელი თქუწნი თვით უფალი ღმერთი უნდა იყოს, ვითარცა ელია აღვიდა სიმაღლედ ცისა, არა თუ თავით თვისით, არამედ უფლისა მიერ, რამეთუ ეტლი ცეცხლისა მოუვლინა. ეგრეთვე თქუწნი თავის-თავად აღსლუა სიმაღლისა მიმართ არ ძალგისთ; ქრისტემან უნდა აღგიყვანოსთ; თვითვე აღგითქუამს აღყვანებას: „და წარგიყვანე თქუწნი თავისა ჩემისა თანა“. ახლა ამას გონიერებით მიხედე; აღმყვანებელი შენი, ქრისტე უფალი, ყოვლითურთ სიმდაბლისა მოქმედი არის და შენ ამპარტავნებ! როგორ უნდა აღგიყვანოს? – მე არ ვუწყვი. ქრისტე ასე გიბრძანებს: „ესრეთ ჰყოფდით, ვითარცა იხილეთ“, – და ქრისტეს შორის მარადის სიმდაბლეს იხილავ: შობასა შინა, რამეთუ ეგვიპტეს ივლტოდა; უსაკვირველესი სიმდაბლე ეს არის ქრისტესი: განსასუწნებელი არა აქუწდა, ვითარცა თვით ბრძანებს: „არა აქუს ძესა კაცისასა სადა თავი მიდრიკოს!“ თუ სიმაღლისა მიმართ აღსლუა გნებავს, შენი აღმყვანებელის ქრისტესაგან სიმდაბლე ისწავე და ისრე აღხედ სიმაღლედ, თორემ სხვებრ შეუძლო არის. – კიდევ ძველის წერილიდან სახე მოვიღოთ, რომ სიმდაბლიდამ უნდა აღვიდეს კაცი სიმაღლისა მიმართ. მოსე რომ ღვთის ხილვის სიმაღლედ

აღვიდა, მდაბლის ადგილიდამ მთად აღვიდა და ღვთის ხილვის სიმაღლე ისე მიიღო. ეგრეთუჭ შენ ჰყავ, საყვარელო: სიმდაბლის ადგილიდამ მთად (ესე იგი სასუფეველად) აღხედ და ისე მიიღე ღვთის-მხილველობის დიდება. კიდევ დავსძინებ ამის სწავებას: მარტო თავისის თავით ნუ გწადის სიმაღლისა მიმართ აღსლუა; ქრისტე უფალი თავისის სიტყვით გასწავებს, რომ თავის-თავად სიმაღლის პატივს არ უნდა ეძიებდე და მოწაფენი საქმით გიჩუწნებენ, ქრისტე გიბრძანებს: „არავინ თავით თვისით მიიღოს პატივი, უკუეთუ არა არს მისსა მოცემულ ზეგარდმო“. მოწაფენი საქმით ასე გიჩუწნებენ თავის-თავად სიმაღლის უძიებლობას: პეტრე, იაკობ და იოანე დიდს რასმეს სიმაღლეში აღვიდენ, რომ ქრისტეს დიდებული ფერისცვალება იხილეს, მაგრამ თითონ არ მიუტაცნიათ თავის-თავად ეს დიდება, უფროსად ქრისტემან მისცა, ვითარცა მოგვითხრობს მახარობელი მატე: „და წარიყვანნა ქრისტემან პეტრე, იაკობ და იოანე“. ამპარტავანო! გესმისთ მახარებლისაგან: „წარიყვანნა ქრისტემან“, თორემ თითონ იძულებით არ აღსრულ არიან მთაზედ. ეგრეთუჭ შენ ამპარტავნებისათვის იძულებით ნუ ახვალ სიმაღლისა მიმართ, თუ ქრისტემან ღმერთმან არ აღიყვანოს, თორემ როგორც თავის-თავად სიმაღლედ აღმავალი სიმონ მოგვი დაეცა და შეიმუსრა, ისე შენ დაეცე-მი და შეიმუსრვი, ვითარცა იტყვის ბრძენი სოლომონ: „უფალი ამპარტავანთა შემუსრავს, ხოლო მდაბალთა მოსცის მადლი“. საკვირველი ეს არის, ამპარტავნების მაწვეველი მხოლოდ ეშმაკის მეტი არავის გივის, და სიმდაბლის მაჩვენებელი და მასწავებელი მრავალი, და რასათვის ერთის ეშმაკის ირწმუნე და ამპარტავნება ისწავე? და რასათვის მრავლისაგან სიმდაბლე არ მიიღე და არ ისწავე? – ამას საკვირვოდ ვხედავ! შემოკლებით ვსთქუათ, თუ სიმდაბლეს როგორ მრავალი გასწავებს: ღმერთი და ანგელოსი სიმდაბლეს როგორ გასწავებს, ეს ზემო ითქუა, მაგრამ მცირედ აქაც ვსთქუათ. გასწავა ძემან ღვთისამან საქმით სიმდაბლე, როდესაც შენთვის შენი მსგავსი სიმდაბლის სახე მიიღო; გასწავებს და გიჩუწნებს სიმდაბლის სახეს ანგელოსი, უნივთო და უსხეულო ბუნება, წინაშე ღვთისა მდგომი და მსახური მისი შენ, მიწიერს და ცოდვილს კაცს, ვითარცა ერთგული მონა, მცველად გამსახურებს; – გიჩუწნებს სიმდაბლის სახეს და გასწავებს შენი სხეულის ბუნება, რომ მდაბლის მიწისაგან არის შექმნილი და წარმომდგარი; – გიჩუწნებს სიმდაბლის სახეს და გასწავებს შენი ქონებული სიმდიდრე, რომ მათგანი ერთის ტილოს მეტი არა მიგყუწბა რა,

– ყოველნივე ასე სიმდაბლეს გასწავებენ! თუ გულფიცხელობით სიმდაბლეს არ ისწავებ და არ მიიღებ და ამპარტავნებას მიიღებ, აქ ორისაგან ერთი შეგემთხუწვა; ანუ ამპარტავნება ბოროტად უნდა შერაცხო და განაგდო, ანუ ამპარტავნებას რადგან შეიტკობ და კეთილად ჰრაცხ, ეშმაკიც კეთილად უნდა შერაცხო, ამისთვის, რომ ამპარტავნება მისი ნაყოფი არის, – და გესმისა მეუფისა ქრისტესაგან: „ვერ ძალ-უმს ხესა ხენემსა ნაყოფის კეთილისა გამოღებად“. მიხედე თქმულის სიტყვის ძალს, ამპარტავნებამ რა მოუგონებელს საცთურში შთააგდო! თუ ამპარტავნებას არ განაგდებ, ეშმაკი კეთილად უნდა შერაცხო.

ახლა სიმდაბლისათვის უნდა ვსთქუათ, თუ სიმდაბლეს ყოვლად კეთილად არ რაცხ და არ მიიღებ, – უკურნებელს საბრხეში შთავარდები, ანუ სიმდაბლე ყოვლად კეთილად უნდა შერაცხო და მიიღო: და თუ სიმდაბლეს არ მიიღებ და ბოროტად შერაცხ, შენი ქრისტეც ბოროტად შეგირაცხია, ამისთვის რომ სიმდაბლე მისი ნაყოფი არის, და თუ ნაყოფს ბოროტად შერაცხ, შენგან ისიც ბოროტად შერაცხილი იქნება, თქმისაებრ: „ხე ნაყოფთაგან საცნაურ არს“. მიხედე კეთილად განსჯით თქმულის სიტყვის ძალს: სიმდაბლის განგდებით და შეურაცხებით ქრისტეც შენგან შეურაცხად განგდებული შეიქმნა. სიმდაბლის განგდება რადგან ამის მსგავსი მოუგონებელი საბრხე შეგამთხვია, ვალი გაქუს, რომ სიმდაბლე შეიტკობ და ამპარტავნება მოიძაგო. აქ ერთი რამ უნდა ვიკითხო: ამპარტავნება ქებისათვის გნებავს თუ არა? უეჭველი არის – ქებისათვის გნებავს; და თუ ქებისათვის გნებავს – შეცთომილი ხარ; ამისთვის რომ ამპარტავნება საძაგელი არის, ვითარცა ბრძანებს უფალი იფსო: „ყოველი მაღალი გულითა საძაგელ არს წინაშე ღვთისა“, და სიმდაბლე ზემთა რამ საქებელი არის, ვითარცა იტყვის დიდი იოანე სინელი: „სიმდაბლე არს უსახელოდ მაღლი სულისა“. აწ ამპარტავნებისა და სიმდაბლის ნაყოფს მიხედე, და რომელიც უმჯობესი იყოს, ის შეიტკბე თქმისაებრ მოციქულისა: „გამოიძიეთ და უკეთესი იგი შეიკრძალებით. ამპარტავნების ნაყოფი ჯოჯოხეთად შთამხდელი არის, ვითარცა შთახადა ფარისეველი, უფსკრულთა შინა ჯოჯოხეთისათა. სიმდაბლის ნაყოფი სასუფეველად აღმყვანებელი არის, ვითარცა ხმობს წინასწამეტყველი დავით: „დავდაბლდი და მაცხოვნა მე“. ეგების სწავლა ინებო, თუ სიმდაბლე რა არის. შემოკლებით ვსთქუათ, თუ რა არის სიმდაბლე და ჯერ ერთი სარწმუნო მაგალითი მოვიდოთ სიმდაბლისათვის. – ჰავლე მოციქული ამისი მსგავსი კეთილი იყო: ღმერთი ბრძანებს მისთვის – „მე ჭური რჩეული მიპოვნის, რათა

“ზე აქუნდეს სახელი ჩემი“; და პავლეს ასე შეურაცხად მიაქუნდა თავისი თავი, ასრე იტყოდა: „მე ვარ ნარჩევი მოციქულთა“. მსგავსად პავლესსა თუ კეთილი ხარ, ასე უმცირესად და შეურაცხად უნდა მიგაჩნდეს თავისი თავი ყოვლისაგანვე; და თუ ბოროტი ხარ, რაოდენად უნდა შეურაცხად შერაცხო თავისი თავი? ეს ცხადი რამ არის, ერთი სიმდაბლე ეს არის. კიდევ სიმდაბლე ეს არის, კაცს რომელიც კეთილი ექმნას, ქმნილს არ უნდა იხსენებდეს, სხუა კეთილის ქმნას უნდა შეუდგეს. თუ წარსულის თვისგან ქმნილის კეთილის ხსენება დაიწყო, ამპარტავნებისაგან დაინთქმის; ვითარცა ფარისეველმან იწყო თვისგან ქმნილის კეთილის ხსენება და სჰთქუა: „ვიმარხავ ორგზის შაბათსა შინა და ათეულსა შევსწირავ ყოვლისაგან მონაგებისა ჩემისა“; ამის ხსენებისათვის დაინთქა საუკუნოდ. ეგრეთვე შენ წარსულს შენგან ქმნილს კეთილს ნუ იხსენებ და ნუ მოქადულობ, თორემ ფარისევლებრ დაინთქმი; შენ პავლეს თქმულს შეუდგე, ვითარ იგი იტყვის: „წინასა მათსა დავივიწყებ და უკანასა მას მივსწუთებ“. წინა წასრული შენგან ქმნილი კეთილი დაივიწყე უკანასა და მომავალსა ქმნად მისწუთი. შენგან ქმნილს კეთილს შენგან ხსენება არ ესახმარება, ამისთვის რომ საუკუნოდ ცათა შინა აღწერილი არის, ვითარცა ბრძანებს უფალი იჰსო: „გიხაროდენ და მხიარულ იყუნით, რამეთუ სახელები თქუწნი დაიწერა ცათა შინა!“ საყვარელო, უფლისა და მაცხოვრისა ჩუნიისა იჰსოს განწესება არის: “თუ მიაგებთ ბოროტსა ბოროტისა წილ“, თორემ კეთილის მაგიერ ბოროტის მიგება სრულიადი ქრისტეს მოწაფეობისაგან უცხო ყოფა არის. აწ ნაცულად კეთილისა შენს ქრისტეს კეთილი მიაგე და შენ შორის განსასუწნებელი ადგილი მიეც. შენთვის ხორციით გლახაკად მოვიდა; ასე გლახაკად მოვიდა, განსასუწნებელი არა აქუს ქუწყანასა ზედა, ვითარცა თვით ბრძანებს: „არა აქუს ძესა კაცისასა სადა თავი მიიდრიკოს“, მოუწოდე ქრისტეს და განუსუწნე შენ შორის! მან რაოდენი კეთილი მოგცა, ვგონებ აღრიცხვა შეუძლო იყოს. აღურაცხუწლის მაგიერად შენგან ეს ერთი შენ შორის განსასუწნებელი ჰნებავს. არამც საშინელს საბრხეში არ შთავარდე, ქრისტე შენგან შეუწყნარებელი არ განვიდეს. თუ სიმდაბლე შენუს სუკუს სახლს არ განაშვენებს, ქრისტე შენგან შეიწყბარებელი იქნება, ამისთვის, რომ მისი განსასუწნებელი სიმდაბლე არის, ვითარცა

თვით უფალი იტყვის: „ვის ზედა განვისტუნო, გარნა მშვიდ-
სა და მდაბალსა და მყუდროსა ზედა და რომელი ძრწოდეს
სიტყუათაგან ჩემთა!“; მიიღე მიიღე კეთილი სიმდაბლე და კეთილად
მორთულ-ჰყავ სახლი სულისა შენისა, რათა განისტუნოს ქრის-
ტემან შენ შორის, და აღგავსოს მადლითა საღმრთოთა, აწ და
საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 14. განსაცდელთა მოთმინებისათვის

იაკობ მოციქული თვისთა კათოლიკეთა შინა იტყვის:
„ყოველივე სიხარულად შერაცხეთ, ძმანო ჩემნო, რაჟამს გან-
საცდელსა შესცვივნეთ პირად-პირადსა“. ეს არავინ ჰგონოთ,
რატომ სულიერებრივსა ცოდვისა და სულის განსაცდელისათვის
იყოს მოციქულის სიტყუა, სული რომ ცოდვის განსაცდელ-
ში შთავარდება, მაშინ სიხარული არ შეჰგავს, – მწუხარება უნ-
და ჰყოს, რომელიც ღვთისაგან სრულიად უცხო არ შეიქმნე-
ბა. ძველიდამ და ახალთაგან სწორედ გამოცხადებული არის,
რომ ცოდვის განსაცდელისათვის კაცმან მწუხარება უნდა ჰყოს.
ორისავე სახე წარმოვაჩინოთ. ძველთა შორის ვითარცა და-
ვით წინასწამეტყველი ცოდვის განსაცდელისათვის მწუხარე
იყო და სტიროდა, ვითარცა თვით იტყვის: „ცრემლითა ჩე-
მითა სარეველი ჩემი დავალტვე“. ახალთა შორის, – ვითარცა
პეტრე მოციქული შეცოდების განსაცდელში რომ შთავარდა,
„გამოვიდა გარე და სტიროდა მწარედ“. აღმოჩნდა, რომ მო-
ციქული ხორცის განსაცდელისათვის ამბობს მხიარულებას.
ხორცის განსაცდელისათვის კაცი მხიარულებდეს, ძნელი რამ
სარწმუნო არის; მაგრამ ეს სიტყუა არათუ მარტო მოციქუ-
ლისაგან არის, მოციქულს თვით ქრისტესგან აქუს მოღებული,
ვითარცა სწამებს მოციქული პავლე: „მე მოვიღე უფლისა
მიერ, რომელიცა მიგეც თქუწნ“. რადგან ქრისტეს მიერ მო-
ღებით გვამცნებს მოციქული, თუ ჩუწნთვის კეთილობა გვწე-
ბავს, ეს მოციქულის თქმული უნდა დავიმარხოთ. მარტო სიტ-
ყვით არ გვამცნებენ მოციქულნი განსაცდელისათვის მხიარუ-
ლებას, თავის-თავად საქმითაც გვიჩუწნებენ, ვითარცა ლუკა
მახარებელი სწერს საქმესა შინა მოციქულთასა თვით მოცი-
ქულთათვის: „და უხაროდა, რამეთუ ღირს იქმნენ სახელისა
მისისათვის გინებად“ და გვამცნებენ ყოვლის ხორციელის გან-
საცდელისათვის მხიარულებას ამის სიტყვისაგან: „ყოველივე
სიხარულად შერაცხეთ, რაჟამს განსაცდელსა შესცვივნეთ პი-

რად-პირადსა“. არათუ ცუდად და ამაოდ გვამცნებენ, დიდს რასმე სარგებელს ხედვენ, ვითარცა მოციქული პავლე იტყვის: „მცირე ესე ჭირი ჩუენი დიდსა გარდარეულსა სიხარულსა ცხოვრებისა საუკუნოსასა შეიქმს ჩუენ შორის“. ასე დიდს რასმე სარგებელს ხედვენ და მისთვის გვამცნებენ განსაცდელში მხიარულებას. ესეც უნდა იცოდეთ: განსაცდელი, რომელიც ღვთისაგან მოიწევა, მამობრივი სიყვარული არის, ვითარცა იტყვის ბრძენი სოლომონი: „შვილი, რომელიც უყვარს მამასა, სწავლის და სტანჯის“. სწავლის ღმერთი კაცს განსაცდელისაგან და კიდევ მოწყალებით მოხედავს და შეიწყალებს, ვითარცა ბრძანებს პირითა დავითისაითა: „განვიხილენ კუერთხითა უსჯულოებანი მათნი და გვემითა უსამართლობანი მათნი, ხოლო წყალობა ჩემი არავე განვაქარვო მისგან“, ვითარცა ისრაელთა ზედა მოავლენდა განსაცდელს და კვალადცა იხსნიდა და განარინებდა განსაცდელისაგან. კიდევ სხუა სახითაც მოწყალებას ჰყოფს ღმერთი განსაცდელთა შინა, რომელიც ღვთისაგან სრულიად განწირული არ არის, თავისის ძალისა და შეძლების უფროს განსაცდელს არ მოუვლენს, ვითარცა ამტკიცებს მოციქული: „სარწმუნო არს ღმერთი, რომელმან არა მიტევნეს ჩუენ განცდად უფროს ძალისა ჩუენისა“. რადგან ასე მოწყალებით და სიყვარულით მოგივლენს განსაცდელს, ვალი გაქუს, რომ მხიარულებით მიითვალო მოსრული განსაცდელი. თუ კიდევ არ განისვენებს შენი გონება და განსაცდელისათვის მხიარულება რა მიზეზი არის, ამას ეძიებ, – ძალისაებრ ჩუენისა ვსთქუათ: უგანსაცდელოდ ყოფა – შვება და ფართოება არის; და შვება და ფართოება ჯოჯოხეთად შთამყვანებელი არის, ვითარცა მდიდარი იგი, რომელიც მოწეულითა და ბისონითა იმოსებოდა ლაზარე გლახაკის ჟამში, შვებამ ჯოჯოხეთად შთაიყვანა; და ლაზარე-გლახაკი განსაცდელმან და მწუხარებამან სასუფეველად აღიყვანა, ვითარცა იტყვის უფალი იესო: „და მიიყვანა იგი ანგელოზთაგან წიაღთა აბრაჰამისთა“. ამის მიზეზისათვის განსაცდელს მხიარულებით უნდა მიითვალვიდე. ეგების ეს ვინმე სთქუას: „განსაცდელი შესაწუხებელი არის“. სნეულთათვის მწარე და საზიზღი წამალი შესაწუხებელი არის, მაგრამ მკურნალმან იცის, რომ სნეულთათვის სამკურნალო არის, ამისთვის შესაწუხებელს წამალს არ ჰრიდებს სნეულს. ეგრეთუტე განსაცდელი სამწუხარო არის, მაგრამ იცის უფალმან ღმერთმან მკურნალმან სულთამან, რომ ცოდვისაგან სნეულთა სულთათვის სამკურნალო არის, ამისთვის არ რიდებს განსაცდელს ცოდვილთა კაცთა,

ვითარცა მანასეს ზედა მიუშვა განსაცდელი და განსაცდელი-
სა მიერ განიკურნა მანასე ცოდვის სნეულებისაგან, ეგრეთვე
ჰნებავს შენი კურნება განსაცდელისა მიერ ცოდვის სნეულე-
ბისაგან.

ქრისტეს შეყუარებულნო ერნო! თუ თვინიერ სინანუ-
ლისა ცხოვრებას ჰგონებთ, ქრისტეს წინააღმდეგობა იქნება,
ამისთვის რომ, უკუეთუ არა შეინანოთ, სახედ ეგრეთვე ყოველ-
ნი წარწყმედეთ. ეს სწორებით ქრისტეს ბრძანება არის; და თუ
შეინანებ, ეს ძნელი რამ არის, რომ ყოველივე შენის ცოდ-
ვის სინანული აღასრულო და რაც სინანული დაგიშთება, გან-
საცდელმან უნდა აღმოავსოს მისი ნაკლულევანება. გმართებს,
რომ სიხარულით უნდა მიითვალო განსაცდელი, ამისთვის, რომ
შენგან დაკლებული კეთილი მან აღმოავსო. და თუ ამას იძი-
ებ, რომ ყოვლის შენის ცოდვისათვის ნაცვალი ჰყო თუ არა,
მე განგიცხადებ საქმით სიტყვადმდე უეჭველად ნაცვალი სი-
ნანული უნდა ჰყო. ამას გიმტკიცებს უტყუელი სიტყუა მამი-
სა და გიბრძანებს: „ვერ გამოხვიდე მიერ საპყრობილით ვიდ-
რე არა მისცე უკანასკნელი მწულოლი“. აქ ჩუჭნის ტკბილის
იჭსოს სიტყუა კიდევ უნდა მოვიხსენოთ: „რა არს მოწაფე
უფროს მოძღურისა თვისისა, არცა მონა უფროს უფლისა
თვისისა; უკეთუ მე მდევნენ, თქუჭნცა გდევნენ“. ახლა ამას
მიხედე, თუ რაოდენის სახით უქუჭნაესი და უმცირესი ხარ
მისი! და თუ შენგან ზემთა აღმატებული მეუფე მიითვალვიდა
განსაცდელსა, შენ, მონა და უმცირესი, რასათვის მხიარულე-
ბით არ მიითვალავ განსაცდელს? ის მეუფე იყო და შენის
ცხოვრებისათვის მიითვალვიდა განსაცდელს; როგორ დიდი
უგუნურება არ იქმნება, შენ მონამ, შენის ცხოვრებისათვის
განსაცდელი მხიარულებით არ მიითვალო! სხუა, მეუფე შენ-
თვის მოითმენდეს და შენ შენის თავის-თვის არ ითმენდე,
ამისთვის უდიდესი უგუნურება სად არა უნდა იპოვებოდეს? –
ვეგონებ არა სადა. ან შენი გონება განიხილე, თუ რაოდენი
განსაცდელი მიგივლინებია სხვისათვის! და რადგან სხვისათვის
განსაცდელი მიგივლინია, შენის განსაცდელისათვის არ უნდა
სწუხდე? ამისთვის რომ უცხო და შენგან უხილავი არა მოს-
რულა რა: შენივე ქმნილი არის, ძმისა მიმართ ჰყავ განსაცდე-
ლი, შენზედაც მოვიდა განსაცდელი; ამისთვის რად მწუხარე
ხარ? რასათვის შენის უფლისა და მოძღურის სიტყუას არ მოი-
ხსენებ: „რომლითა საწყაულითაც მიუწყოთ, მოგეწყოთ თქუჭნ“.
ან კითხუა შემოვიდლოთ: სიტყვიერება გნებავს, თუ პირუტ-
ყუჭბა? თუ სიტყვიერება გნებავს – უგანსაცდელობა და მა-

რად-ჟამ სიტკბოებაში მყოფობა სიტყვიერს კაცს არ შუჭნის:
მარად-ჟამ სიტკბოებაში ყოფა ღორის თვისება არის და ის და-
კულად მიშუჭბული არის. ეგრეთუჭ მარად სიამოვნებაში მყო-
ფი კაცი სიკუდილად და წარწყმედად მიშუჭბული არის ეშმა-
კისაგან. და თუ სწორებით კაცობრივის ბუნების თვისებასა
შინა მყოფობა გნებავს, მიჩუჭნე, რომელი კაცი დაადგა
უგანსაცდელოდ? ვხედავ, შენ უგანსაცდელოდ მყოფს კაცს ვერ
მიჩუჭნებ. და თუ როგორ პირველთაგანვე განსაცდელში არის
კაცი, ეს ჩემმან უღირსებამან უნდა გიჩუჭნოს: ადამ, პირვე-
ლი მამა ჩუჭნი სამოთხესა შინა ანგელოზთა თანა იყო, და
ეშმაკისაგან იქ შეხუდა განსაცდელი; შენ ქუჭყანასა ზედა,
ეშმაკის მიდევნებულთა კაცთა თანა ხარ და მას ემოყვსები,
და რად გიკვირს და ან რად მწუხარე ხარ, შენზედ განსაცდე-
ლის მოსვლისათვის? უფროსად მხიარულებით უნდა მიითვა-
ლო, ამისთვის რომ გემხილა და ჰსცანი – უკეთურთა კაცთა ყო-
ფა განსაცდელს მიავლენს. აბელ იყო ძე ადამისი, უმანკო
და უბრალო ძმისა მიმართ, კეთილად ღვთისა მიმართ ძღვნის
შემწირუჭლი; და მოიხსენე, თუ მას რა განსაცდელი შეხუ-
და, – უბრალოდ მოკლულ იქმნა ძმისაგან. შენ არც ძმისა მი-
მართ უბრალო და უმანკო ხარ, ამისთვის რომ მზაკუარად ექ-
ცევი და შური გაქუს; და რადგან ასრე ხარ, ესეც ცხადი რამ
არის, არცა წმიდასა ძღუენსა ღმერთსა შესწირავ; და რად გი-
კვირს, ან რად მწუხარე ხარ განსაცდელის მოსვლისათვის?
უფროსად უნდა მხიარულებდე, ამისთვის რომ კაენისებრ
ღმერთმან არ გწყევა და სინანულად მოსაქცეველი კუჭრთხი
განსაცდელისა შეგახო. იყო საკვირველი დიდი წინამორბედი
და ნათლის-მცემელი იოანე, რომლისაც კაცთა შორის გან-
საცვიფრებელს მისს ღვაწლს ქრისტე უფალი სწამებს: „მო-
ვიდა იოანე ნათლისმცემელი, არცა სჭამდა, არცა სძიდა“.
ამისთანა საკვირველს კაცს შეხუდა ჰეროდესაგან განსაცდელი
სიკუდილისა და შენ, რომელიც მარადის სუამ და სჭამ და
ტკბილთაგან სავსე ხარ, რად გიკვირს, ან რად მწუხარე ხარ
შენზედ განსაცდელის მოსულისათვის? უფროსად უნდა მხიარ-
ულებდე! ვინ უწყის, ეგების განსაცდელმან განგაფრთხოს და
ნაყროვანებისა და სიძვისაგან განგაშოროს. იყუნენ წმიდანი
მოციქულნი, რომელთაც ქტისტესთვის ყოველი დაუტევეს,
თვით უფალს იწსოს მოახსენეს: „ჩუჭნ ყოველი დაუტევეთ
და შეგიდევით შენ“. – ამათცა საკვირველი განსაცდელი შე-

ხუდათ, ვითარცა იტყვის პავლე: „ჭირნი ავაზაკთაგან, ჭირნი ძმათა მტყუართაგან“. შენ ქრისტესთვის არა რადმე დაგიტევებია, უმეტესად სოფლის სიყვარულისათვის ქრისტე დაგიტევებია, და რად გიკვირს და ან რად მწუხარე ხარ შენის განსაცდელისათვის? უფროსად უნდა მხიარულებდე, ამისთვის რომ დავიწყებული ქრისტე ეგების განსაცდელმან მოგაგონოს და მისდავე მიმართ მოგაქციოს, ვითარცა პავლე შემთხვეულმან ანაზდიომან სიბრძნემან ქრისტეს მიმართ მოაქცია. ეგების გაიკვირვოთ ვინმე და სთქუათ: „კაცი განსაცდელსა და ჭირში იყოს, მხიარულება როგორ იქნება?“ არ არის ეს განსაკვირვებელი; თორემ თუ განსაკვირვებელი არის, განსაცდელსა და ჭირში მხიარულება ჩემგან მოდებულს მაგალითს მიხედეთ: რომელი სნეულება იქმნება, რომ თავისი სნეულების განმამართლებელი მკურნალი იხილოს და არ განმხიარულებდეს? – თუ ცნობა მიღებული არა აქუს, არ იქმნება. აგრევე რომელი იქმნება განსაცდელსა და ჭირსა შინა მყოფი, რომ მკურნალი ქრისტე იხილოს და მხიარული არ შეიქმნეს, თუ ცნობა მიღებული არ არის? თუ ამას იძიებ, რომ განსაცდელში მყოფისათვის ძე ღვთისა მოვა მხსნელად, თუ არა – ამან გარწმუნოს განსაცდელში ძისა ღვთისა მოსლუა: პეტრე მოციქულის სიდედრი განსაცდელში იყო, რომ მხურვალეებით იყო დავრდომილი, თვით ქრისტე მოვიდა და განკურნა; ეს საქმე გაწუწვს, რომ ყოველი ჯორციელი განსაცდელი მხიარულებით უნდა მიითვალო, აქ ერთი რამ კითხუა უნდა შემოვიდო: განსაცდელისა და ჭირისაგან ხსნა გნებავს, – ხორციელს მწუხარებას რად ექცევი? ღვთისა მიმართ ღაღა-ჰყავ მწუხარებით: როგორც იონამ, განსაცდელსა შინა მყოფმან, ღაღა-ჰყო და იხსნა უფალმან, ეგრეთვე შენ ღაღადყავ ღვთისა მიმართ, და გიხსნის. მწუხარება ცოდვისათვის ჰყავ, თორემ ხორცის განსაცდელისათვის მწუხარება არ უნდა ჰყო: ამისი დასამტკიცებელი მაგალითი ძველიდამ მოვილოთ.

სამნი ყრმანი ცეცხლსა შინა შეთხეულნი იყუნენ, ამას არ ამბობდენ – „ცეცხლში ვართო“, უფროსად ღვთისა მიმართ ამას ხმობდენ: „მართალ-ხარ, რომელიც ჩუენ ზედა მოავლინე; ჩუენ ვსცოდეთ, ჩუენ ვიუსამართლოეთ!“ ეგრეთვე შენ ამისთვის არ უნდა სწუხდე, ღვთისა მიმართ რომ იუსამართლოე და ცოდუა ჰყავ? და თუ ხორციელს მწუხარებას არ დაუტევებ, რასაც ღვთისა მიმართ შესწირავ, არა ვგონებ კეთილად შეწირული იქნეს. მიზეზს მიხედვე: ღმერთს ყოველივე შესაწირავი მხიარულებით ჰნებავს, ვითარცა იტყვის მოციქული პავლე: „მხიარ-

რულებით მისაცემელი უყუარს უფალსა“. შენ მწუხარე ხარ, და რომლითა სახითა უნდა იქმნეს შენგან კეთილი მისაცემელი ღვთისა მიმართ? ზემო თქმული სიტყვებში ჩემის უნდოებისაგან ამას გიცხადებს: რომლისგანაც შენზედ განსაცდელი მოვიდეს, მხიარულებით უნდა მიითვალო. ვსთქუათ, თუ ვისაც მრავალი კეთილი უყავ, მისგან შეგხვდა განსაცდენილი, ანუ ვისაც ბოროტი უყავ, ანუ ეშმაკისაგან, – ყოველივე სიხარულად უნდა შერაცხო. თუ ვითარ – წარმოვაჩინოთ. რომლისა და მიმართ კეთილი გიქმნია, თუ მისგან მოგეცა განსაცდელი, გონიერებით მიხედე, თუ რა სასიხარულო საქმეები გაქუეს: ერთი ეს – ქრისტეს მიემსგავსები; ქრისტეც მისგან ხსნილმან და რომელთაც კეთილი უყო, მათ სიკუდილის განსაცდელში შეაგდეს; და შენც რომელსაც კეთილი უყავ, განსაცდელში შეაგდო. ამან საქმემან რადგან ქრისტეს მიგამსგავსა, ჭეშმარიტად სიხარულით უნდა აღივსო და ქრისტესებრ ბოროტისმყოფელთათვის უნდა ილოცო: „მიუტევე მამაო, რამეთუ არა იციან, რასა იქმან“. მეორედ, სასიხარულო ეს არის შენი, რომელსაც შენ კეთილი უყავ, ნაცვალი კეთილი რომ მოეგო, ის კეთილი ჟამიერი და წარმავალი იქნებოდა. ახლა ქრისტემან ჟამიერისა და წარმავალისა მსგავსად საუკუნო კეთილი უნდა მოგაგოს! უდიდესი სასიხარული რა უნდა იქმნეს? ვსთქუათ: ვისაც ბოროტი უყავ, მისგან მოგეცა განსაცდელი. ესეც სასიხარულო რამე არის, ამისთვის რომ ბოროტის ყოფისათვის აქაც გაზღუწვინა, ჟამიერსა და წარმავალში და საუკუნოდ სატანჯუჭულად დამმარხველად არ გექმნა. ვსთქუათ, ეშმაკისაგან მოგეცა განსაცდელი, – ესეც სასიხარულოდ მისათვლელი არის; თუ მართალი ხარ და სინანულისა მიერ განწმენდილი, მაშინაც სასიხარულო არის, ამისთვის, რომ სულით და ხორციით უმეტესობას მიიღებ, ვითარცა იობისთვის წერილარს: „და იქმნეს უკანასკნელი იობისა მის უფროს პირველისა“; და თუ უსინანულოდ ხარ, მაშინ უდიდესი სიხარული თანაგამს, ამისთვის რომ თუ სიხარულით მიითვალავ, ხორცის განსაცდელი და ტანჯუა, სულ ცხოვრებად აღიყვანს, ვითარცა ხმობს მოციქული: „ეგე ვითარი იგი მიეცით ხორციითა სატანჯველად ეშმაკთა, რათა სული ცხონდეს“. ჭეშმარიტი უნდა გამცნო: თუ წინაშე ქრისტესა სირცხვილეულება არ გნებავს, განსაცდელის ჭირი სიხარულად უნდა მიითვალო, და ის ჭირი ურცხვენელად წარგადგინებს წინაშე ქრისტესა, ვითარცა ხმობს პავლე: „ჭირი მოთმინებასა შეიქმს, ხოლო მოთმინება სასოებასა, ხოლო სასოებამან არა არცხვინის“. თვინი-

ერ განსაცდელისა და ჭირისა არა ვგონებ, სასუფეველის პოე-
ნა იქმნეს, ვითარცა პავლე იტყვის: „მრავლითა ჭირითა ჯერ
არს ჩუწნდა შესულად სასუფეველსა ცათასა“, და უფალი იწ-
სო ამტკიცებს: „იწრო არს გზა იგი და საჭირველ, რომელნი
მივლენ ცხოვრებად საუკუნოდ“. უფალი სასუფეველის გზას
იწროდ ბრძანებს, შენ იწროება და და ჭირი არ გნებავს! რომ-
ლითა უნდა მოიპოვო სასუფეველო? გრწმენინ ჭემმარიტი: თუ
განსაცდელი და ჭირი არ მიიღე ამას სოფელსა შინა – სასუ-
ფეველად ვერ აღხვალ: ანუ უნებლიეთ მოსრული განსაცდელი
და ჭირი უნდა თავს იდვა, ანუ თავით-თვისით სინანულის გან-
საცდელი და ჭირი უნდა იყვიროთ; ანუ იტვირთე განსაც-
დელი შიმშილისა და წყურვილისა და მარხუა შეიტკბე. თუ
ხორცის უძლურებისათვის საზრდლის შიმშილი ვერ იტყვიროთ,
სიმართლისათვის მიიღე შიმშილი და წყურვილი, რათა ქრის-
ტეს მიერ ნეტარება მიიღო, ვითარ იგი ბრძანებს უფალი: „ნე-
ტარ-იყვნენ რომელთა შიოდეს და წყუროდის სიმართლისა-
თვის, რამეთუ იგინი განძღენ“; ანუ სიგლახაკის განსაცდელი
იტვირთე და ქონებული სიმდიდრე გლახაკთა განუყავ, რომ
ამისთვისაც ნეტარება მიიღო თქმისაებრ იწსოსა: „ნეტარ-იყ-
ვნენ მოწყალენი, რამეთუ იგინი შეიწყალნენ!“ ეგების სთქუა:
„სიმდიდრე არა მაქუს“; – სიმშვიდე მიიღე და სხვისა მიერ რის-
ხვის განსაცდელი სიხარულით მიითვალე, ამისთვის ქრისტეს
მიერ ნეტარებულ იქმნები, ვითარცა ბრძანებს: „ნეტარ-იყვნენ
მშვიდნი, რამეთუ მათ დაიმკვიდრონ ქუწყანა!“ საყვარელო!
თვით კაცის შემოსლუა სოფლად და ცხოვრებად ცხადად გი-
ჩუწნებს, რომ თვინიერ ჭირისა სუფევა არ მიიღება; მიხედე,
თუ კაცის სოფლად შემოსლუა რა ჭირით არის: „დედაკაცი
რაჟამს შობნ, მწუხარე არნ“. ან სოფელში ცხოვრებას მიხე-
დე, თუ სუფევს უპირველესად ჭირი არ არის: საზრდლის მი-
ღება ერთი დიდი რამ სუფევა არის, მაგრამ პირველად მუშა-
კობის ღვაწლი და ჭირი უნდა, თვინიერ ოფლისა და ჭირისა
არ მოიპოვება, ვითარცა ბრძანებს უფალი ღმერთი: „ოფლი-
თა პირისა შენისათა სჭამდე პურსა შენსა“. ახლა ძველის წე-
რილიდამ მოვილოთ მაგალითი: ისრაელთ პირველად უცხო-
თესლის ბრძოლის განსაცდელი და ჭირი იტვირთეს და მერმე
აღთქმის ქუწყანა მიიღეს. ეგრეთუ შენ პირველად ეშმაკისა
ბრძოლისაგან მოსრული განსაცდელი და ჭირი უნდა იტვირ-
თო, მერმე სასუფეველი უნდა მიიღო. საყვარელნო! ერთს საქ-
მეს შეცუალეზულად და გარე-მოქცეულად ვხედავ: ვისაც გან-
საცდელი შეემთხუწვა, ის არ უნდა სწუხდეს; უფროსად რო-

მელმან განსაცდელი შეამთხვია, ის უნდა სწუხდეს; ახლა ას-
რე ვხედავ, განსაცდელ შემთხვევითი ჰსწუხს და განსაცდე-
ლის შემამთხვეველი მხიარულებს! ეს უწესოდ ჩუქნის უგუ-
ნურებისაგან შეცვალებული არის, თორემ განსაცდელ-შემთ-
ხვევითი უნდა მხიარულებდეს და განსაცდელის შემამთხვე-
ვითი უნდა სწუხდეს, ამისთვის რომ განსაცდელის შემამთხვე-
ველს უფრო სამწუხარო საქმე აქუს. თუ ვითარ – გამოვაცხა-
დოთ: აბელ განსაცდელ-შემთხვევითი იყო: ძმამან თვისმან,
კაინმან, მოაკუდინა. მიხედვე, კაინ უფრო მწუხარებაში არის, თუ
აბელ? აბელ საუკუნო სუფევასა შინა ჰყოფობს და კაინ საუკუ-
ნოსა სატანჯველსა შინა არს! იოსებ განსაცდელ-შემთხვევითი
იყო: ძმათა განყიდეს. იოსებ მეფობის პატივით ეგვიპტეს
მჯდომარე იყო; განმყიდველნი ძმანი შიმშილის მწუხარებით
შეპყრობილ-იყვნენ და ეგვიპტეს სყიდვად პურისა შთავიდენ. –
დავით წინასწამეტყველსა და მეფესა ძემან მისმან აბესა-
ლომ განსაცდელი შეამთხვია და სდევნიდა: აბესალომ მოიკლა,
და დავით უვნოდ დაცული მეფედ ეგო. ძველის წერილიდამ
მოვიდე, რომ განსაცდელის შემამთხვეველი უფრო სამწუხარო
საქმეში არის. ახლა თვით ქრისტეს ღვთისაგან დაგიმტკიცებ,
რომ განსაცდელის შემამთხვეველი უფროსად უნდა სწუხდეს.
ქრისტე უფალი ასე ბრძანებს: „შეუგვანებელ-არს საცთურისა
არა მოსლუა, ხოლო ვაჟ, ვისგან მოვიდეს!“ მიხედვეთ ქრისტეს
სიტყუას: საცთურში რომელიც არის მისთვის არ უთქუამს
ვაება, – რომელიც საცთურის შემომგვანებელი არის, მისთვის
ბრძანა: „ვაი ვისგან მოვიდეს (საცთური)!“ ძველი წერილი და
უფრო სარწმუნო უფალი იწსო გიმტკიცებს, უფროსად გან-
საცდელის შემამთხვეველი უნდა სწუხდეს, და შენ, რომელიც
განსაცდელ-შემთხვევითი ხარ, დიდის იაკობ მოციქულის სიტ-
ყუა უნდა დაიმარხო და ხორციელი განსაცდელი ყოველივე
სიხარულად უნდა შერაცხო; და თუ მაშინაც მწუხარება ჰყო,
სამართალი არის, რომელმანმცა განსაცდელი შეამთხვია, მისთვის
უნდა ჰსწუხდეს, მისთვის უნდა სცრემლეობდე: ის განმაცხოვე-
ლებელს ქრისტეს განეყო და სულიერებრივად ჰკუდებდა, ჯე-
როვანი არის მასზედ გოდება და ტირილი. ეგების იკითხო:
ბოროტის-მყოფელთა ჩემთა ზედა უნდა ვსცრემლეობდე? ეგ-
რეთ უნდა ჰყოფდე, რადგან თავის-თავის კეთილობა გნებავს.
ამისი დასამტკიცებელი სახეებიც მოვილოთ: იოსებ თვისთა ბო-
როტის-მყოფელთა ძმათათვის სცრემლეობდა; თვით უფალი იწ-
სო ქრისტე განმცემელისა იუდასთვის მწუხარე იყო, ვითარცა

იტყვის იოანე მახარებელი: „შეძრწუნდა სულითა და ჰსთქუა: ერთმან თქუწნგანმან მიმცეს მე!“ თუ ქრისტეს მოწაფეობა გნებავს, შენც მსგავსად ქრისტესა ბოროტისმყოფელთა შენთათვის უნდა სწუხდე. ბოროტის მყოფელთა შენთა ზედა მწუხარებისათვის ქრისტეს მსგავსებას მიიღებ და ცუდისა და ამაღლების თავის მწუხარებისათვის მხოლოდ ვნებას შეიძენ, ვითარცა იტყვის ბრძენი სოლომონ: „გულისა მხიარულისა პირიცა მხიარულ არნ, ხოლო მწუხარისა განხმინ ძუალნი“. ესეც უნდა მოგახსენო: შენის სიტყვიერებისა და გონიერების შესამსგავსი ეს არ არის; მცირის რამესთვის ზრუნავ და მწუხარე ხარ და უდიდესი დაგიტევებია; ყოველივე სოფლისა ამის მცირე და წარმავალი არის, ამის მცირისათვის მწუხარებით განილევ, და უდიდესისა და საუკუნოსათვის არცა ზრუნვა და მწუხარება გაქუს, და ეს გონიერების უმსგავსო საქმე არის. უფროსად გონიერების შესამსგავსი ეს არის: უნდა გაქუდეს ზრუნვა დაუძინებელის მტერის – ეშმაკისა, რომ მძლე არ გექმნას; უნდა გაქუდეს ზრუნვა და მწუხარება ამისი, რომ ეშმაკის საბრხისაგან სასუფეველითგან გარე არ განირთხიო. ესე ვითარი ზრუნვა და მწუხარე შესამსგავსი არის შენი, რამეთუ ესე მოგცემს შუჭბასა და სიხარულსა გამოუთქმელსა აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 15. სიყვარულისათვის

იტყვის პეტრე მოციქული თვისთა კათოლიკეთა შინა: „ყოვლისა წინა ურთიერთარს სიყვარული განმარტებული გაქუდინ“. ყოვლის სათნოების უპირველესად რასათვის ეს გვასწავა მოციქულმან, ასე რომ გვიბრძანებს: „ყოვლისა წინა ურთიერთარს სიყვარული განმარტებული გაქუდინ“. თვით გამოცდილებით ხედავს მოციქული, – ყოველი სათნოება თვინიერ სიყვარულისა უძლური და უხმარი არის; ამისთვის ყოვლის უპირველესად სიყვარულსა გვამცნებს. ახლა ეს ვსთქუათ, თვინიერ სიყვარულისა სათნოება როგორ უხმარი არის. დიდი რამ სათნოება არის სარწმუნოება; და პეტრეს ასეთი მხურვალე სარწმუნოება აქუდდა, პირველ ყოველთასა ქრისტეს მედღვთისა მან აღიარა, მაგრამ მცირედ შიშისაგან რომ სიყვარული განშორდა, სარწმუნოებაც მცირედ-ჟამ უხმარი შეექმნა, ამისთვის რომ უარ-ჰყო მოძღვარი თვისი და უფალი და ჰსთქუა: „რა ვიცი კაცი იგი“. დიდი რამ სათნოება არის ლოცუა და

მარხუა, მაგრამ თვინიერ სიყვარულისა უხმარი არის, ვითარცა ფარისეველი ილოცვიდა, რომ ტაძარსა შინა წარდგომილ იყო ლოცვად. იმარხვიდა ვითარცა თვით იტყვის: „ვიმარხავ ორგზის შაბათსა შინა“, დართული კიდევ ამათ ზედ ქუჭლის საქმე აქუნდა, ამასაც თვითუფ ხმობს: „და ათეულსა შევსწირავ ყოვლისაგან მონაგებისა ჩემისა“; მაგრამ სიყვარული რომ არ აქუნდა და მეზუჭრისა შურსა შინა იყო, ამისთვის ყოველივე მისი სათნოება უხმარი შეიქმნა და დაისაჯა. შემოკლებით ვსთქვათ, რომ თვინიერ სიყვარულისა ყოველივე სათნოება უხმარი არის. პავლეს რა სათნოება აკლდა? თუ სათნოების ფრთა ჰკლებოდა, ხორციტ სამოთხედ რომ აღფრინდა და უთქმებული სიტყუა ესმა, ეს რომლითა სხვითა საქმით შეიძლება ბოდა? მაგრამ კაცთა შეძლებისაგან სათნოებით აღსავსე იყო და მით შეუძლო ხორციტ სამოთხედ მიწევნა. ასე საკვირველი პავლე თავისა თვისისათვის ასე იტყვის: „უკეთუ სიყვარული არა მაქუნდეს, არა რავე ვარ“. უდიდესი დასამტკიცებელი მივსცეთ ამას, რომ ყოველივე კეთილი თვინიერ სიყვარულისა, უხმარი არის. ეშმაკნი პირველ ანგელოსნი იყვნენ და საღმრთოს მადლისაგან კეთილით აღსავსე იყვნენ; ღვთის სიყვარულს განეშორნენ, ყოვლითურთ ბოროტნი შეიქმნენ: და კაცი თუ სიყვარულს მოშორდა – მისი კეთილი ყოველივე ბოროტად შეიცვლება. და რომელსაც თავისის ძმის სიყვარული არა აქუს, უეჭველად ღმერთიც სძულს. – ძმა რომ ვსთქვი, არა თუ მარტო შენის დედისაგან და მამისაგან შობილს ეწოდება ძმა – წმიდის ემზახისაგან აღმოშობილნი ყოველნივე ურთიერთარს ძმანი არიან; ყოველივე თუ სწორებით არ გიყვარს, – ჰსცან ჭეშმარიტი, – ღმერთიც გძულს, ვითარცა ამტკიცებს იოანე მოციქული და მახარებელი თვისთა კათოლიკეთა შინა: „უკეთუ ვინმე სთქუას, ღმერთი მიყვარს და ძმა თვისი გძულს, იგი მტყუარ არს“. რადგან ღმერთი გძულს, შენი კეთილი უხმარი არის.

კიდევ ყოვლისა უპირველესად სიყვარულს გვასწავებს მოციქული ამის მიზეზისათვის: კაცთა ბუნებას მრავლის ცოდვისაგან შეცულად და სნეულად ხედავს და სიყვარული ძლიერი რამ წამალი არის, რომ ცოდუას უჩინო ჰყოფს, ვითარცა თვით პეტრე მოციქული იტყვის: „სიყვარულმან დაფარის სიმრავლე ცოდუათა“. კიდევ ვაჩუქნოთ, თუ სიყვარული ცოდუას როგორ უჩინო ჰყოფს. უჩინო ჰყოფს და აღმოფხვრის დასაბამსა ცოდვისასა – ამპარტავნებას, მოციქულისაგან, სადა

იტყვის: „სიყუარული არა მაღლოინ“; უჩინო ჰყოფს უგუნურებისა უწვრთელობასა, სადა იტყვის: „არა განლაღნის“; უჩინო ჰყოფს წინაშე ქრისტესა სირცხილეულებასა, სადა იტყვის: „არა სარცხვინელ-იქმნეს“; უჩინო ჰყოფს სიცრუეს, სადა იტყვის: „არა უხარინ სიცრუესა ზედა არამედ უხარინ ჭეშმარიტებასა ზედა“; მტკიცე ჰყოფს კეთილსა სარწმუნოებასა შინა, სადა იტყვის: „ყოველი ჰრწამნ“; განმზადებს ქრისტესთვის ვნებათა თავს დებად, სადა იტყვის: „ყოველსა თავს იდებნ“; ზემთა საქებელ არს ყოველსა ადგილსა შინა თქმისაებრ: „სიყვარული არა სადა დავარდების“. – კიდევ გვასწავებს ყოვლის უპირველესად სიყუარულს ამის მიზეზისათვის, – სათნოებათა შორის უმაღლესი არის, ვითარცა იტყვის დიდი იოანე ოქროპირი: „არა რაჲ არს სათნოებათა შორის უმაღლეს სიყვარულისა“. კიდევ გვამცნებს ყოვლის უპირველესად სიყვარულს, ამისთვის – ყოვლისა უფროსად სიყუარულმან გარდამოიყვანა ძე ღვთისა ქრწყანად, ვითარცა გვასწავებს იოანე მახარებელი: „ესე-ოდენ შეიყუარა ღმერთმან სოფელი, ვიდრეღა ძეცა თვისი მხოლოდ-შობილი მოსცა მათ“. ითქვა მოციქულისაგან ესე: „ყოვლის უპირველესად მოყუასის სიყუარული უნდა ვყოთ“. ამისი მიზეზიც აღმოჩნდა მოციქულისაგან დამტკიცებით, – ეს მიზეზი, რომ თვინიერ სიყუარულისა ყოველივე სათნოება უხმარი არის; და კიდევ მიზეზი მოციქულის სიტყვით ითქუა, ესე იგი: „სიყუარულმან დასაბამი ცოდვისა, ამპარტავნება და სხუანი უჯერონი ცოდვანი, აღმოფხურნა“. ახლა ეს უნდა ვიძიოთ: ზემთა საქებელს სიყუარულს შეიტკობთ, თუ არა? თუ სიყუარულს არ შეიტკობთ და განაგდებთ, – ქრისტეს მოწაფეობის სახელი რომ გეწოდება, – ქრისტიანე, – ეს სახელიც უნდა განაგდო, რადგან ქრისტეს მოწაფეობის ნიშანი – სიყვარული არის, ვითარცა თვით უფალი იღსო ბრძანებს: „უკეთუმცა იყუარებოდეთ ურთიერთარს, ამით ჰსცნან ყოველთა, ვითარმედ მოწაფენი ხართ ჩემნი“. რადგან ნიშანი ქრისტეს მოწაფეობისა სიყუარული მოიძულე, უეჭველი არის, აღარც ქრისტეს მოწაფეობა გნებავს, – ჰსჩანს, რომ ისიც მოიძულე.

აწ ეს არის ჩუწნი სამიებელი: მიზეზი რა გაქუეს სიყვარულის განგდებისა? თუ ამას იტყვი, მან ვინმე შემცოდა, – აქ უკურნებელს სასო-წარკვეთილებაში შთავარდები; თუ ვითარ – ვსთქუათ: შეცოდებისათვის სიძულვილი სამართალი არის, თუ უსამართლოება? თუ იტყვი: „უსამართლობა არის“ – შენ რასათვის ჰყოფ? და თუ სამართალი არის შეცოდებისათვის სიძულვილი, შეცოდებული ხარ წინაშე ქრისტესა! ამას ვერ იტყვი, არ გეცოდების. ღვთის-მეტყველი და მახარებელი იოა-

ნე თვისთა კათოლიკეთა შინა იტყვის: „უკეთუ ვსთქუათ, ცოდუა არა გვაქუს, თავთა თვისთა ვაცთუნებთ და ჭემმარიტება არა არს ჩუწნთანა“; და რადგან შეცოდებული ხარ წინაშე ქრისტესა, და შეცოდებისათვის თუ სიძულვილი სამართალი არის – ქრისტემ უნდა მოგიძულოს! მიხედე, რა საშინელს სასოწარკვეთილებაში შთავარდები! თუ ქრისტემ მოგიძულა, სხუა სასოება სიდამ უნდა მოიპოო? პეტრე მოციქული იტყვის: „არცადა არს სხუა სახელი ცასა ქუწუშე, რომლითაცა ჯერ იყო კაცთა ცხოვრება“. – მოვილოთ კიდევ ამისთვის მეტყველება, რომ სიყუარულის განმგდებელი უკურნებელს წყლულებაში არის. კურნება სათნოებით იქმნება; თვინიერ სათნოებისა სული არ განიკურნება, და ეს ზემო დამტკიცდა – თვინიერ სიყვარულისა ყოველი სათნოება უხმარი არის; სათნოებით აღვსილის პავლესაგან გესმის: „უკუეთუ სიყუარული არა მაქუნდეს, არა რავე ვარ“. შენ სიყუარული არა გაქუს და რადგან სიყუარული არა გაქუს, ყოველი სათნოება შენ შორის უხმარი არის, და რით უნდა განიკურნო სულის წყლულებისაგან? – შეუძლებელი არის შენი კურნება, თუ სიყვარულს არ შეიტკობ. ახლა მაგალითი მოვილოთ: ერთი ვინმე სნეულებისაგან ჰკუდებოდეს და მკურნალი მასთან არ მივიდეს, და არც სნეული მკურნალთან მივიდეს, ამისი განკურნება შეუძლებელი იქმნება. აგრევე, რომელიც ცოდვისაგან სნეული არის და სულით ჰკუდება, თუ მტკიცედ მოყუსის სიყვარულს არ მოიგებს, არც მკურნალი ქრისტე მასთან მივა, და ვერც ის მივა მკურნალს ქრისტესთან, ამისთვის რომ იონე ღვთის-მეტყველი და მახარებელი თვისთა კათოლიკეთა შინა ასე იტყვის: „რომელი ეგოს სიყუარულსა შინა, ღმერთი მისთანა ჰგიეს და იგი ღვთისა თანა“. შენ სიყუარულზედ არ ჰგიე, არც ქრისტე ღმერთი შენთანა ჰგიეს, არც შენ ქრისტეს ღვთის-თანა ჰგიე, ამის გამო დაჰშთი უკურნებელი! საყვარელო, ერთი რამ გამოვიკითხო შენგან, ეს მინდა: ვის სძულობ, მიჩუწნე? მკითხავ, თუ რად ვეძიებ? – სხვა მიზეზი არა მაქუს რა შენის სიყუარულის მეტი. მინდა, რომ შენი ცთომილება გაცნობო. ეგების ამისთვის ჰსძულობდე ვისმე, რომ მას ვნება უყო? – ცთომილი ხარ: მას შენის სიძულვილით ვერას ავნებ, უფროსად თავის-თავს აძლევ ვნებას! თუ ვითარ – ვსთქუათ: მას შენ შენის სიძულვილით არათუ ავნებ – უფროსად განადიდებ, ამისთვის რომ მას ქრისტე ნეტარებას აძლევს და უბრძანებს: „ნეტარ იყვნენ, რაჟამს მოგიძულნენ თქუწნ

კაცთა“. – შენს თავს ძნელს რასმე ვნებას აძლევ, ვითარცა ღვთის-მეტყველი და მახარებელი იოანე გამცნებს: „რომელსა ჰსძულდეს ძმა თვისი, იგი ბნელსა შინა არს“. შენ გძულს ძმა, – უეჭველად წარმწყმედელს უმეცრების ბნელში ხარ! შენ ასე ჰგონებ – სიძულვილით მას უყოფ ბოროტს; მას კეთილს მოატყუებ და შენს თავს ბოროტს. ამის დასამტკიცებელი სახეები ძველის წერილიდამ მოვილოთ: ესავმან იაკობ მოიძულა – იაკობ პირმშობის მიღებით გამდიდრდა, ესავ პირმშობისაგან დაემხო; ძმათა იოსებ მოიძულეს – იოსებ მეფობის პატივში აღვიდა, ისინი სიყმილის მწუხარებაში იყვნენ. ეგრეთუჭ შენ უწყოდე: მოყუის სიძულილი შენ სიგლახაკეს მიგცემს და მას განადიდრებს.

ეგების ჩემებრმან უმეცარმან კიდევ ვერ გული-ხმა ჰყო კეთილად სიყუარულის სარგებლობა და სიძულვილის მავნებლობა. ორივესათვის ცხადი მაგალითი მოვილოთ, რომ ყოველთათვის ადვილად საცნობელი იყოს. თვით კაცი და მისი შექმნილება მოვილოთ. მაგალითად კაცი ოთხის ნივთისაგან არის შემდგარი. თუ ოთხი ნივთი დაზავებით არის და ურთიერთარს არ იბრძვიან – კაცის სიცოცხლევ კეთილად წარემართება; თუ ოთხი ნივთი დაზავებით არ არის და ურთიერთარს იბრძვიან – კაცი სიკუდილს მიეცემა. ეგრეთვე კაცი თუ მოყუისა მიმართ სიყვარულის დაზავებით არის და სიძულილის ბრძოლა არა აქუს – კაცი საუკუნო სიკუდილს მიეცემა (ესე იგი წარწყმედას მიეცემა). კიდევ კაცი სულისა და ხორცისაგან არის წარმომდგარი; საღმრთოს ბრძანებით ერთმანეთთან შეკრული არიან; სანამ ერთმანეთს არ განეშორებიან, კაცი ცხოველად არის; როდესაც ერთმანეთისაგან განშორდებიან, მყის თანად კაცი სიკუდილს მიეცემა. ეგრეთუჭ თქუწნ, საყვარელნო, ურთიერთარს სიყუარულით შეკრულნი ხართ საღმრთოს ბრძანებით, ვითარცა ბრძანებს უფალი იღსო: „შეიყვარე მოყვასი შენი, ვითარცა თავი თვისი“. სადამდის ასე სიყუარულით ურთიერთარს შეკრული ხართ, სულითაც ცხოველათ ხართ; როდესაც სიძულილისაგან ურთიერთარს განშორდებით, მყის თანად სულით წარსაწყმედელს მიეცემით.

საყვარელნო ერნო ქრისტესნო! ურთიერთარს სიყვარული თქუწნის კერძობისაგან ისწავეთ: თვალისა, ჳელისა და ფერხისაგან, – თუ თვალი თითოეულს კერძობებს როგორ ხედავს? – ამისთვის ხედავს – ვნება არა შეხვდეს რა; ვნებულსაც განიცდის და ჰხედავს, წყლულებისათვის სწუხს, სიმრთელისათვის მხიარულებს, ეგრეთუჭ თქუწნ ჰყავთ: მიხედეთ თითოეულს სიყვარულით, ვნება არა შეხუდეს რა, ვნებულს მი-

ხედეთ და მასთან იმტკივნეულეთ, და სიმრთელისათვის თანა-
მხიარულ იქმნენით, თქმისაებრ მოციქულისა: „გიხაროდენ მო-
ხარულთა-თანა და სტიროდეთ მტირალთა თანა!“ ეგრეთუჴ
ხელნი მსახურებენ თითოეულსა კერძოსა სიმრთელესა და სნე-
ულებასა შინა: ეგრეთუჴ თქუჴნცა მსახურეთ სნეულთა და
მრთელთა, და იყუარებოდით ურთიერთარს, ვითარცა ქრისტე-
მან შეგიყვარნა თქუჴნ. კვალად ფერხი მსახურებს სრულიად
გუამსა, რამეთუ იტვირთავს მას, მრთესა და სნეულსა, ეგრე-
თუჴ მსახურეთ თქუჴნ ყოველსა გვამსა მოყუასთა და ძმათა,
არა მხოლოდ მრთელთა, არამედ სნეულთაცა, რათა გესმას
ქრისტესაგან: „სნეულ ვიყავ და მომხედეთ მე“. თუ არცა ერთს
ჩემს მეტყველებას არ შეიწყნარებთ და სიძულვილს არ განაგ-
დებთ, ცხადად ეშმაკეულის მსგავსი და ეშმაკის მოყვარე შეი-
ქმნებით. ეშმაკეულს ეს საქმე აქუს, – კეთილი სძულს და ბო-
როტი უყვარს, და რომელიც მოყვასსა სძულობს, ისიც ეშმა-
კის მსგავსად კეთილს სიყუარულს სძულობს და ბოროტს სი-
ძულვილს ჰყუარობს; ღვთის ხატად და მსგავსად შექმნილს კაცს
ჰსძულობს და ეშმაკს ჰყუარობს. ეგების სთქუას ვინმე: „ეშმა-
კი არ მიყვარს“. აქ იოანე ღვთის-მეტყველია და მახარებე-
ლის სიტყუა მაგალითად უნდა მოვიღოთ: „უკეთუ ვინმე სთქ-
უას, ღმერთი მიყვარს და ძმა თვისი ჰსძულდეს, იგი მტყუარ
არს“; ეგრეთუჴ გარმოქცევით მე გეტყვი: უკეთუ ვინმე ჰსთ-
ქუას, ძმა მძულს და ეშმაკი არა მიყვარს, ის მტყუარი არის,
ამისთვის რომ თვით მოყუასის სიძულვილი ეშმაკის სიყვარულს
აღმოაჩენს. ქრისტეს მიერ თქმული არის, როგორც ზემო
ვსთქუ, სიყვარული მოყუასისა ქრისტეს მოწაფეობის ნიშანი
არის, ვითარ იგი ბრძანებს უფალი იჴსო: „უკუეთუმცა იყვარე-
ბოდეთ ურთიერთარს, ამით ჰსცნან ყოველთა, ვითარმედ ჩემ-
ნი მოწაფენი ხართ“. როგორც ქრისტეს სიყუარულისა და მო-
წაფეობის ნიშანი არის სიყვარული, ეგრეთუჴ მოყუასის სიძუ-
ლვილი – ეშმაკის სიყუარულისა და მოწაფეობის ნიშანი არის.
შესამსგავსი არის ეშმაკისა, რომ სთქუას: უკუეთუმცა გაქუნიდეს
ურთიერთარს სიძულილი, ამით ჰსცნან ყოველთა, ვითარმედ
მოწაფენი ხართ ჩემნი. ეგების სთქუას ვინმე: „ცოდვისათვის
მძულს მოყვასი“. აქ კიდევ ქრისტეს მოწაფეობისაგან შორს
ყოფა გამოჩნდება, ამისთვის რომ მოძლუარი შენი ქრისტე ცო-
დვილთა არა მოიძულეებს, უფროსად ცოდვილთათვის მოვიდა
მოწყალეობად, ვითარცა თვით ბრძანებს: „არა მოვედ წოდებად

მართალთა, არამედ ცოდვილთა სინანულად“. ქრისტეს სიტყვისაგან ჭეშმარიტებით ჰსჩანს, თუ ქრისტეს მოწაფეობისაგან არ განხვალ, ცოდვისათვის მოყვასს ვერ მოიძულე. თუ ამას იტყვის: შეგცოდა და მისთვის ჰსძულო – აქაც ამას გეტყვი: თუ ქრისტეს მოწაფე ხარ, ვინ შეგცოდა, მას სიტკბოებით უნდა მიხედო, თორემ არ უნდა მოიძულო, ამისდა დასამტკიცებლად სახედ თვით ქრისტეს მიერ ქმნილი მოვიდოთ, რომელიც მან მისდა მიმართ შეცოდებულთათვის ჰყო: პეტრე მოციქულმან ქრისტე უარყო, ქრისტემან არათუ მოიძულა, უფროსად სიტკბოებით მიხედა შეცოდების ჟამში, ვითარცა გვამცნებს ლუკა მახარებელი: „მიხედა იწსომ პეტრეს“. თუ მოწაფე ხარ ქრისტესი, შენც შენდა მომართ შეცოდებულთა ასე სიტკბოებით უნდა მიხედო, – ასე გესმის შენის მოძღვრისა და უფლისა იწსოსაგან: „ესრეთ ჰყოფდით ვითარცა იხილეთ“. ზემო თქმული სიტყულები და სახეები საუკუნო ცხოვრებისათვის საჭიროებას შემოიღებს: თუ ვისმე ცხოვრება ჰნებავს, ჭეშმარიტი და უზაკველი სიყვარული უნდა აქუნდეს მოყუისსა, ვითარ იგი გვასწავებს მოციქული: „დასასრული მცნებისა არს სიყვარული გულისაგან წმიდისა და გონებისაგან კეთილისა და სარწმუნოებისა შეუორგულებელისა“. მოციქულის თქმის მსგავსად ასრე უმანკოდ და წმიდად უნდა იპყრა სიყვარული; თორემ თუ მცირედ მანკიერება შეეზავა უმანკო სიყვარულს, ის მცირედი ასე განდიდნება, სიყვარულს უხმარად ჰყოფს. და თუ ჭეშმარიტი სიყვარული გნებავს, ჭეშმარიტისა ქრისტეს ღვთისაგან ისწავე, რომელსაც გასწავებს: „შეიყვარო მოყვასი შენი, ვითარცა თავი თვისი“. ამას დაბეჭდავს და ბრძანებს: „უფროს არს ესე, ყოველთა მსხვერპლთა და შესაწირავთა“. ეგების ძნელად ვისმე აღგიჩნდეს და ჰსთქუა: ჩემის თავის მსგავსად როგორ შევიყვარო? რაც ჩემთვის საფასე მაქუს, მას როგორ მივსცე? – მე გკითხავ: რასათვის არ მისცემ? თუ იტყვი, – დაგაკლდება – თვით უფალი იწსო ფრიად უმეტესს აღგითქუამს: „მოგვცეს თქუწ საწყაული კეთილი, შეხრილი და დატენილი და ზედა გარდათხეული“. აქ რომელი ნაკლებობა გაყენებს, რომ მოყუასი თავის მსგავსად არ შეიყვარო? თუ ამას იტყვი, – მოძულე არის შენი, – შენი მოძულე უფროსად უნდა შეიყვარო. მიზეზს თუ იძიებ ჩემგან, რომ რასათვის უფრო უნდა შეიყვარო შენი მოძულე, შემოკლებით წარმოგიტხრა: ნივთიურს თუ რასმე წარაგებ, ამითი შენზედ ნაკლებუვანება არა არის რა, ამისთვის რომ, ვითარცა ზემო ვსთქუ, ქრისტემან უფროსი აღგითქუა და, სასყიდელი, უფროსი სიყვარულისათვის მაშინ არის, როდესაც შენი მოძულე გი-

ყვარს, ვითარცა ბრძანებს უფალი იწისო: „უკეთუ გიყვარდენ მოყვარენი ხოლო თქუნი, რა სასყიდელი გაქუს; გიყვარდენ მტერნი თქუნი და კეთილსა უყოფდით მოძულეთა თქუნი-თა და ულოცევდით მათ, რომელნი გამლავრობენ თქუნი“.

თუ იკითხავ ქრისტესგან ამის სარგებელს – მიუწოდმელს ნიჭს აღვითქუამს: „რათა იყვნეთ თქუნი შვილ მამისა თქუნი საზეცათასა“. თუ ამას იჭვენულებ, ნაცვალ სიძულვილი რომ არ მიაგო და დასდუმდე და ამისთვის მტერი მძლე გექმნას, აქაც მოციქულის სიტყუას რასათვის არ მოიხსენებ? „უკეთუ ღმერთი ჩუნი კერძო არს, ვინ არს მტერ ჩუნიდა“. კიდევ სხუა სანუგეშო მაგალითი მოვილოთ. ისრაელნი თავისის მტერის ფაროსაგან რომ მეშინოდენ, მოსემ უთხრა: „თქუნი სდუმნეთ და უფალი ბრძოდეს თქუნი წილ“. კიდევ ებრძოლა მათ-წილ უფალი და ფარაო, მტერი მათი, შეიმუსრა. ეგრეთუჭ მე გეტყვი შენ: შენს მოძულესა და მტერზედ დასდუმდი, და შენ წილ უფალი ჰყოფს ბრძოლას. თუ კიდევ იჭვენული ხარ ამისთვის, რომ შენს მტერს სიძულვილი არ მიაგო და დასდუმდე, და უფალი არ ებრძოლოს შენ მაგიერ, ამისი დასამტკიცებელი სახეები ძველის წერილიდამ მოგართვა. თუ სიყუარულით დუმილს მოიგებ შენის მოძულისა მიმართ, უფალი შენ წილ ბრძოლას ჰყოფს: აბელ დადუმებული იყო მოძულისა ძმისა მიმართ, მაგრამ ნაცულად მისა უფალი ებრძოლა, დასწყევა კაინ და დაამხო; იაკობ სდუმდა მოძულისა ძმისა ესავის მიმართ; მას სიძულვილი არ აქუნდა, – იაკობის ნაცვლად უფალი ებრძოლა, ესავ პირმშოებისაგან დაამხო და იაკობ პირმშოებისაგან აღაშენა. ეგრეთუჭ შენ: თუ შენის მოძულისა მიმართ სიყუარულით დუმილს მოიგებ, მოძულე სასუფეველის პირმშოებისაგან დაემხოზა, შენ სასუფეველის მიღებით აღეშენები. იოსებ სდუმდა მოძულეთა ძმათა მიმართ. მას გონებაში სიძულვილი ძმათა არ აქუნდა; ამისთვის იოსების ნაცვლად მის ძმათა ღმერთი ებრძოლა, ისინი სიყმილს მისცა და იოსებ იგქლითა აღავსო. ეგრეთვე შენ: თუ შენის მოძულისა მიმართ სიყვარულსა ჰყოფ, ის უხრწნელის ქრისტეს ხორცისა და სისხლის სიყმილს მიეცემა, რომ ღირსებით ვერ მიიღებს და შენ მისის მიღებისაგან აღივსები და განმდიდრდები. საყვარელო, მოძულის შეყვარებით შენ ქრისტეს მსგავსებას მიიღებ და შენი მოძულე ეშმაკის მსგავსებას მიიღებს! ეშმაკის მსგავსებას ასე მიიღებს: ეშმაკიც მოძულე კაცის და მეტრი არის და კაცის კეთილისათვის ჰსწუხს და ბოროტისათვის უხარის. ეგრეთუჭ

შენი მოძულე შენის შურით და მტერობით შენის კეთილისათვის ჰსწუხს და ბოროტისათვის ხარობს. შენ შენის მოძულის შეყვარებით ქრისტეს მსგავსებას ასე მიიღებ: ვითარცა ქრისტე იგინებოდა და არავის აგინებდა, ისე დუმლით თავს იღებდა ყოველსავეს; თუ შენის მოძულისა მიმართ სიყუარულსა ჰყოფ, უეჭველად ყოველსავე შეურაცხებას ქრისტეს მსგავსად თავს იღებ, თქმისაებრ მოცუქლისა: „ყოველსა თავს იღებ“.

საყვარელო, კიდევ მეორედ მიიღე ქრისტეს მსგავსება და იტვირთე; ის ყოვლითურთ გემსგავსება, შენგან ყოვლითურთ მსგავსება შეუძლო არის – ეს კი შესაძლო არის, მეორის სახით კიდევ ემსგავსო. თუ ვითარ – ვსთქუათ: კაცთა ბუნებამ ღმერთი მოიძულა, ვითარცა ბრძანებს უფალი პირითა დავით წინასწარმეტყუქლისათა: „მომიძულეს მე ცუდად“. ამათ მოძულეთა კაცთა მიმართ მე ღვთისა უფალი იწსო მოვიდა, ვითარცა თვით ბრძანებს: „მე მოვედ, რათა ცხოვრება აქუნდეს და უმეტესი აქუნდეს“. თვისთა მოძულეთა თანა მოვიდა, თვით სიტკბოებით მიიზიდა და ისე სიყვარულით თავის-თავისა მიმართ დაიგო. მიემსგავსე ქრისტეს, შენც შენის მოძულისა მიმართ მიხვედ, ტკბილის სიტყვით მოიზიდე და დაიგე; მან ვერ გულის-ხმა ჰყო? შენ აცნობე კეთილი სიყუარული; ქრისტესებრ განანათლე შენის მოძულეებისაგან დაბნელებული და ისევ სიყვარულად მოიყვანე, და ვითარცა ქრისტემან შესწირა ღმერთსა მამასა მის-მიერ განახლებული კაცთა ბუნება, ეგრეთვე შენის სიყუარულისაგან განათლებული შენი მოყვასი ქრისტეს შესწირე, რათა მადლი ქრისტესი გაქუნდეს მოუკლებელად, აწდა საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 16. მოწყალეობისათვის

ბრძანებს უფალი ღმერთი პირითა ისაია წინასწარმეტყუქლისათა: „და უნეცვე მშიერსა ჰური შენი და გლაზაკნი უსართულონი შეიყვანენ სახით შენდა“. ეს სიტყუა მე უღირსს ერთს რამე მიჩუქნებს, თუ დავფარო – ტობიას მიმართ მოვლენილი ანგელოზი დაფარვას არ იტყვის ღვთის საქმისას, ასრე ეტყვის ტობიას: „საქმეთა ღვთისათა განცხადება და აღსარება ჯერ-არს“; თუ განვაცხადო, – თქუქნს პატიოსნებას მე ყოვლად უღირსმან ამისი განცხადება როგორ ვჰკადრო? მაგრამ რადგან ჰაველე ასე იტყვის: „ყოველი განცხადებული ნათელ არს“, – ანგელოსისა და მოციქულის ურჩებას ვერა ვჰყოფ, უნდა განგიცხადო. რომელსამე უფალი ღმერთი არა გრწამს?

თუ უფალი ღმერთი გრწამს, მოციქული ასე გვამცნებს: „და-ემორჩილენით უფალთა თქუჭნთა“; თქუჭნ უფალსა არ ემორჩილებით. უფალი გიბრძანებს: „გლახაკნი უსართულონი შეიყვანენ სახიდ შენდა“. შენ გლახაკი გარე დაგიტევებია, მდიდარი შეგიტკბია და შინაგან შეგიყვანია! უფალი იწსო გიბრძანებს: „ოდეს ჰყოფდე სახმარსა, გინა სერსა, ხადე ბრმათა მკელობელთა“; – შენ ესენი შორად განგიგდია და რომელიც მდიდარი არის, იმას ჰხადი ტაბლაზე! ამითი სულიერებრივის ნიჰს ვერ მიიღებ. ქრისტე ამას არ ბრძანებს: რაოდენი უყავთ ერთსა მდიდარსა, იგი არა მე მიყავთ, – ასე ბრძანებს: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგიმე მიყავთ“. ვიცი ამას იტყვის: „მდიდარი რომ მოვიძულოთ და განვაგდოთ, სოფელში ვერ ვიცხოვრებთ“. აქ ჯერ ძველიდამ გიგებ პასუხს: დიდს დავით მეფეს და წინასწარმეტყველს მრავალი მდიდარი ჰყავდა და იყო მასთან, მაგრამ მემფიოსთე საულის ყრმა მკელობელი მასთან სუფევით ჰყუანდა. ეგრეთუჭ შენ ჰყავ, მდიდართან გლახაკიც სუფევით გამოზარდე. ახლა უფალსა იწსოს სიტუას გეტყვი, რომელსა გიბრძანებთ: „პირველად ეძიებდით სასუფეველსა ღვთისასა და სიმართლესა მისსა და ეს ყოველი შეგეძინოს შენ“. ჯერ გლახაკთათვის იზრუნე, მერმე მდიდარი უფლისა მიერ შეგეძინება. გესმის უტყუელი სიტყვა? – „ესე ჯერ არს ყოფად და იგი არა დატევებად“; ჯერ არს პირველად ზრუნვა გლახაკთათვის და ვინაიდგან სოფლისასა ზრუნავ – მერმე მდიდარი არა დატევებად, შენ მხოლოდ მდიდრისას ზრუნავ და გლახაკი სრულიად დაგივიწყებია. ასე ამგუარი საქმე ქრისტეს ღვთისა მონებისაგან კაცს შორად ჰყოფს! კვლად მოვიხსენოთ უფლისა მიერ თქმული: „და უნეცვე მშიერსა პური შენი“. დიდისა და საკვირველის მოწყალებისათვის გვიბრძანებს ამას ღმერთი; საუკუნოს კეთილობის და სუფევისაგან მშიერნი არ შევიქმნეთ, ამისთვის მშიერსა და გლახაკის გამოზრდას გვამცნებს. ეგების ვინმე იძიოს: გლახაკის გამოზრდელობისათვის საუკუნოსა მშიერი იქმნები, თუ არა? მდიდარმან ლაზარე გლახაკი რომ არ გამოზარდა, წყურვილისაგან შემწუარი წვეთს წყალს ითხოვდა აბრაჰამისგან ენის განსაგრებლად, და ვერ მიემთხვია! მისმან წყურვილმან დაგარწმუნოს – რომელიც გლახაკს არ გამოზრდის, საუკუნოს კეთილობისა და სუფევისაგან ცალიერი და მწყურვალი შეიქმნება.

„და გლახაკნი უსართულონი შეიყვანენ სახიდ შენდა“.

ამასაც დიდის მოწყალებით გვამცნებს. საუკუნოს სასძლოსა და სუფევისაგან გარეშე არ დავშთეთ, ამისთვის გლახაკის შეყვანებას გვამცნებს სახლად ჩუჭნდა. ეგების ვინმე იძიოს:

ვინც გლახაკს თავის სახლად არ შეიყვანს, სამეუფოს სასძლო-საგან გარე დაშთება, თუ არ? ეს იგავი მოიხსენეთ: განმზადებული სიძისა თანა ქორწილში შევიდნენ და მერმე კარი და-ეხშო. ყოვლად სხუანი მოვიდნენ და ხმა ჰყუჭს: „უფალო, უფალო! განგვიღე ჩუჭნცა“. – მაგიერი ხმა ესმათ: „არა გიცნი, თქუჭნ ვინანი ხართ“; ეგრეთუჭ რომელიც გლახაკთ მოწყა-ლებით კეთილად განმზადებული არის, ის სიძისა ქრისტესთანა სასუფეველად შევალს; და რომელნიც გლახაკთ მოწყა-ლებით კეთილად განმზადებული არ არიან, იმათთვის სასუ-ფეველის კარი დაიხშვის: რამდენიც ქრისტეს ჳმა უყონ, – ქრისტესაგან ეს ხმა ესმისთ: „არა გიცნი თქუჭნ, ვინანი ხართ“.

კიდევ ამითი სჩანს ჩუჭნუხედ უფლის მოწყალება: ჩუჭნ გან-სუჭნების მოყვარენი ვართ და ამისთვის სინანულის ჳირს ვე-რიდებით და სამწუხაროდ ვხედავთ; უსაზღვროს მოწყალებისა და კაცთმოყვარებისათვის ის უშრომელი სასუფეველის გზა მოგუჭცა, ესე იგი, გლახაკთ მოწყალებ., რომელი ოფლი და ჳირი შეუდგება გლახაკის მოწყალებას, სახლად შეყვანებას და პურის მიცემას? – არა რადმე; და ქრისტეს ღვთისაგან შე-წყალება უეჭველად შეუდგება გლახაკის მოწყალებას, ვითარ-ცა ბრძანებს უფალი იესო: „ნეტარ იყვნენ მოწყალენი, რა-მეთუ იგინი შეიწყალნენ“. ყოველნი სურვილით ჳრბიოდეთ ამას უშრომელსა სასუფეველისა გზასა! რომელთაც უკდავ მყოფელის პურისათვის (ესე იგი უხრწნელისა ქრისტეს ხორ-ცისათვის) მოწყალების სასჯელი არ გეტვირთოს, გლახაკთა და მშიერთა უხვად განუყავ პური შენი; რადგან შენ ქრის-ტესგან პური (ესე იგი უხრწნელი ხორცი მისი) არ მიიღე, მას მიეც შენი პური, მშიერი ქრისტე გთხოვს; შენ მისგან არ მიიღე, ის შენგან მიიღებს, შენ უმადლო ხარ და არას მადლობ და ის მცირის პურისათვის წინაშე ანგელოზთა და კაცთა მადლობის ხმას გასმენს: „მშიოდა და მეცით მე ჳამა-დი“. არათუ მარტო ამას გიბრძანებს – გამოუთქმელის სიხა-რულისა მიმართ მოგიწოდს და გიბრძანებს: „მოვედით, კურ-თხეულნო მამისა ჩემისანო და დაიმკვიდრეთ თქუჭნთვის გან-მზადებული სასუფეველი!“ ამას მადლობისა ხმასა გიბრძანებსთ.

გონიერებით მიხედე მცირედის პურისათვის რა გამოუთქმელი ნიჭი გექმევა! მოიხსენე, საყვარელო: იაკობმან პირმშოები-სათვის საზრდელს არ ჳრიდა და განჳსცა; – ეგრეთუჭ შენ სა-სუფეველის პირმშოებისათვის საზრდელს ნუ რიდებ და გლა-ხაკთა განუყავ; თუ ეკლესიათა შესულას არ ახშირებდე მო-ღუწაწებისათვის, გლახაკი უსართულო შეიყვანე სახლად შენდა;

ღმერთმან მოგიწოდა თავის სახლში (ესე იგი ეკლესიასა შინა), წინასწარმეტყველისა დავითის პირით: „ეკლესიასა შინა აკურთხევდით უფალსა“. შენ მის სახლში არ განისუტუნე სულიერებრივად, – შენს სახლში ქრისტეს განუსუტუნე ხორციელად (ესე იგი გლახაკს); გლახაკის განსუტუნება თვით ქრისტეს განსუტუნებად შეერაცხება, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“. მისს სახლში, (ესე იგი ეკლესიაში) შეხუტალ, მაშინაც ქრისტესაგან უმეტესს მიიღებ. შენ შესამსგავს ქებასა და მადლობას ვერას მისცემ, შენს სახლში შეიყვან, კიდევ უმეტეს მოგცემს, რომ საუკუნო სუფევად აღგიყვანს. ზემო თქმულთაგან ასე ჰსჩანს, თუ ვისმე საუკუნო ცხოვრება ჰნებავს, უეჭველად გლახაკიც უნდა შეიწყალოს, თორემ გლახაკის შეურაცხის-მყოფელი ქრისტეს შეურაცხის-მყოფელი არის, ვითარცა თვით ბრძანებს უფალი იესო: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“. და ქრისტე შეურაცხის მყოფელი საუკუნო ცხოვრებისაგან შორს იქნება! ესეც ცხადად ჰსჩანს: გლახაკის შეუწყალებლობის მიზეზი არავის აქუს; მდიდარს მიზეზი მოსპობილი აქუს, ამისთვის რომ მრავალი რამ ეპოება; თუ ღარიბი ვინმე არის, მასაც მიზეზი მოსპობილი აქუს: უფალი ღმერთი წინასწარმეტყველის პირით დიდს რასმე არ უბრძანებს, ამას უბრძანებს: „უნეცვე მშიერსა პური შენი“. თუ ამის უპოვარი არის, კიდევ უმცირესს უბრძანებს: „და გლახაკნი უსართულონი შეიყვანეს სახიდ შენდა“. ვსთქუათ, ესეც არ ეპოვებოდეს. აქ რომელს მიზეზს ჰპოებს, ქრისტე რომ უბრძანებს: „რომელმან ასვას ერთსა მცირეთაგანსა სასმელი წყალი ერთი გრილი სახელად მოწაფისა, ვითარმედ მოწაფენი ხართ ქრისტესნი, არა წარუწყმდეს სასყიდელი მისი“. აქ შესამსგავსი არის, მიზეზი არა აქუს ცოდუათა მათთა. ეს ქრისტეს სიტყვა აქ შუტნიერად დასაზავებელი არის. წარსულს სიტყუაში პირველად გლახაკისათვის ზრუნვა ვსთქვი, და ეგების ვინმე ჩემის სიტყუა შეურაცხეოს და ჰსთქუას: მდიდრის უპირველესად გლახაკისათვის რად ვიზრუნო? აქ ერთს კითხუას მე ვჰყოფ: მდიდრისათვის რასათვის პირველად ზრუნავ? რასათვის გლახაკისაგან უფროსად პატივისცემ, – მიზეზი უნდა ვსცნათ. ეს თვით ქრისტეს მიერ ზემოთ დამტკიცდა – გლახაკის პატივისცემა ქრისტეს პატივისცემად ირაცხება. აწ მიჩუტუნე ქრისტესგან უმდიდრესი ვინ არის:

ვის აქუს ყოველი სოფელი თვინიერ ქრისტესა? ვის შეუძლია ქრისტეს გარდა ამის თქმა: „ჩემი არს სოფელი და სავსება მისი!“ და რადგან ჰსცანი, რომ ყოველი სოფლის სავსება მისი არს, მისს შესამსგავსს მდიდარს რომელს იპოვი? რომელი იქმნება, რომ ყოვლის სოფლის სავსება ქონდეს? – და ქრისტეს ყოველივე აქუს. ჯეროიანი არის, მდიდრისაგან უპირველესად გლახაკისათვის უნდა იზრუნო. თუ ამას იტყვი: მდიდრისაგან უფრო მიიღებ, ესეც სიცრუე არის: ქრისტეს მსგავსი მოცემა ვის ძალ-უძს? სხუა მდიდარი რასაც მოგცემს, ყოველივე განსახრწნელი და ამაო არის, და ქრისტეს მიერ მოცემული დიდება საუკუნო არის! წარმავალს სიმდიდრესაც უმეტესად უხუჭბით ქრისტე მოგცემს, უბრძანებს ყოველთა, ას წილად მიიღოს. მიხედე, მცირედისათვის რაოდენი აღგიოქუა; და სოფლის მდიდარი, რაოდენსაც შენ მასზედ წარაგებ, ეგოდენსაც ვერ გიზღავს, მამასადამე პირველად გლახაკისთვის უნდა იზრუნო. – თუ ამას იტყვი: მდიდრის უპატიებას სირცხვილი მაქუს და პატივს ქება, – შენ საჯე: ქრისტეს წინაშე სირცხვილელულება უძნელესი არის, თუ მდიდრის წინაშე? მდიდარი ანუ ერთის სამეფოს, ანუ ორის მფლობელი იქმნება; ქრისტე ყოველთა უფალი და მეუფე არის, და ყოველთა მეფისა წინაშე სირცხვილიც და ქებაც უდიდესი არის, – ეს ცხადად საჩინო არის, ჯეროიანი არის, პირველად გლახაკისათვის უნდა იზრუნო; და თუ მოშიშება გაქუს მდიდრისა და შიშისათვის პირველად მისთვის ზრუნავ, – გლახაკის უფროსად უნდა გეშინოდეს, ამისთვის, რომ გლახაკის პატივი, თუ უპატიოება, ორივე ქრისტეს მიმართ შეირაცხება. ეს ზემო ქრისტემან დაამტკიცა, ორგზის, თუ სამგზის ვსთქვი, რადგან პატივი, თუ უპატიოება გლახაკისა, ქრისტეს მიმართ აღიწევა, ქრისტესი ისმინე, რომლის შიში გიბრძანებს: „ნუ გეშინინ მისსა, რომელთა მოსწყვიდნენ ხორცი, ხოლო სულისა ვერ ხელეწიფების მოკუად, არამედ გეშინოდენ მისა უფროს, რომელიც შემძლებელ-არს სულისა და ჯორცთა წარწყმედად გეენიასა შინა“. აღმოჩნდა ქრისტეს სიტყვისა მიერ, უფროსად გლახაკის უნდა გეშინოდეს, და თუ უფროსად მისი უნდა გეშინოდეს, უფროსად პირველად მისთვის უნდა ზრუნვიდე.

აქამომდე ჩუწნი მეტყველება მისთვის იყო, რომელნიც მდიდრისათვის უპირველესად ზრუნვენ, ვიდრე გლახაკისათვის. აწ მისთვის ვიმეტყველოთ, რომელნიც გლახაკს სრულიად არ შეიწყნარებენ. რომელნიც გლახაკს არ შეიწყნარებენ, სულით უკურნებელად არიან. რით უნდა განიკურნოს? ქრისტეს ხორცისა და სისხლის მიღება არ ჰნებას და ვისაც ამისი მიღება

არ ნებავს, უკურნებელი არის, ვითარცა ბრძანებს უფალი იფსო: „უკეთუ არა სჭამოთ ხორცი მისა კაცისა და სვათ სისხლი მისი, არა გაქუნდეს ცხოვრება თავთა შორის თქუწნთა“; არა ჰნებავს ბრწყინვალე ნათლისა სამოსელი; არ ჰნებავს სასუფეველი; რით უნდა განიკურნოს? თუ ქრისტესაგან მისის ხორცის და სისხლის მიღება ენებებოდეს, ლიტონს წარმავალს პურს გლახაკს როგორ არ მისცემს? ქრისტესაგან მის უხრწნელს ხორცს ითხოვს და ეს მცირედს პურს არ აძლევს – ეს ორი ერთად არ დაზავდება! თუ ქრისტესაგან ნათლის სამოსელი ეწადებოდეს, ქრისტეს შიშველს ხედავს – როგორ არ შემოსს? თუ სასუფეველად შესულის ტრფიალი იყოს – შემყვანებელს ქრისტეს როგორ თავის სახლად არ შეიყვანებს და არ შეიწყნარებს? მაგრამ არც ერთი კეთილი არ ჰნებავს, რომელიც გლახაკთა მიმართ უწყალო არის; ამისთვის სულით უკურნებელ არიან. ვსთქუათ და ვიძიოთ: რა არის გლახაკთა მოწყალების მაცენებელი? სხუას ვერას ვპოვებთ მიზეზს – რომელიც ნივთიური ქონებული არის, მის განლევას ეშიშვით, მისთვის გლახაკს არ შეიწყალებთ და განაგდებთ, ტკბილს იფსო ქრისტეს განაგდებთ! მიზეზი ითქუა განგდებისა და უმოწყალებობისა, მაგრამ ის მიზეზი ყოვლითურთ უჯერო და უძლური არის, თორემ მიხედეთ სწორე სამართლისაებრ: მიკვირს, რად გშურს გლახაკისათვის მისაცემელი? შენსას არას გთხოვს, შენ რა გაქუთს, ანუ რა მოიპოვე? დედას შენსა ჰკითხე, როგორ შიშველი იშევი, და ყოვლითურთ უპოვარი! თუ დედასაგან არ ირწმუნო, დიდის იობისაგან ირწმუნე: „შიშველი შემოვედ სოფლად“, ის ასე სწამებს. მშობელის დედისა და დიდისა მართლისა იობისაგან ირწმუნე – შენით მოპოვნებული არა გაქუთს რა. იკითხავ, ვისგან გაქუთს? მისვე იობ მართლისაგან ჰსცან, რომელსა იტყვის: „უფალმან მოგცა“; და მოციქული იაკობ დაამტკიცებს: „ყოველი მოცემა კეთილი და ყოველი ნიჭი სრული ზეგარდმო არს შთამომავალი მამისაგან ნათელთასა“. აღმოჩნდა დიდის სიმტკიცით, შენგან მოპოვნებული არა გაქუთს რა და ყოველივე ქრისტემან მოგცა, და ყოველი ნიჭი სრული ზეგარდამო არს შთამომავალი მამისაგან ნათელსა“. აღმოჩნდა დიდის სიმტკიცით, შენგან მოპოვნებული არა გაქუთს რა და ყოველივე ქრისტემან მოგცა, და ყოველისავე მომცემელს ქრისტეს არას მისცემ? მან მრავალი მოგცა – შენგან მცირედს ითხოვს; მან რაოდენიც მოგცა შენგან არა მიუღია რა, დღეს გთხოვს მცირედს რასმე, მაგრამ მცირედისათვის ასწილად აღვითქუამს, და შემდგომ ცხოვრე-

ბასა საუკუნესა, ვითარ იგი ბრძანებს: „ას წილად მიიღოს და ცხოვრება საუკუნო დაიმკვიდროს“. ასე გარდათხევით და ყოვლად გარდამატებით ნაცულის მოცემას გიბრძანებს და კიდევ არ შეიწყნარებ! ეს ყოვლის სიმართლისა და ჭეშმარიტებისაგან განშორება და უცხო ყოფა არის.

საყვარელო! ამას ჟამსა შინა წინაშე შენსა სდგას ქრისტე და მოწყალეობას ითხოვს, და თვინიერ წყალობისა რომ განუტევებ, წინაშე მისსა მოსლუა რომ გეგულვება, რომელი პასუხი გაქუს მისაცემელი? ჩემგან მრავლად მოცემული – მე მცირედი რად არ მავასხეო? რა სიტყუა გაქუს, როცა გიბრძანებს: „მწყუროდა და არა მასუთ მე“; რომელი სიტყუა გაქუს განსამართლებელი? ასე ვსთქუათ ყოვლითურთ უპოვარი. – წყლის უპოვარებას ვითარ იტყვი? – მაშინ ყოვლითურთ უხმო უნდა შეიქმნე! – ახლა სადამდის სოფელსა შინა ხარ, რომელიც გლახაკს არ შეიწყალე, ქრისტეს მკუთლელის, ჰურიისაგან განყოფილი არა ხარ! თუ ვითარ – ვსთქუათ:

ქრისტეს შიშველს ხედევდენ ჰურიანნი და არ შეიწყალეს, – შენც ხედავ შიშველს ქრისტეს (ესე იგი გლახაკს) და არ შეიწყალე და არ შემოს! სთხოვა ქრისტემან წყალი და სთქუა: „მწყურის“, და არავინ მიუპყრა წყალი გრილი, – შენც გთხოვს ქრისტე წყალს და არ შეიწყალე და არ მიუპყრობ გრილს წყალს! ჰურიათა შეურაცხებით ქრისტე განიყვანეს გარეშე ბანაკისა, ეგრეთუჴ შენ შეურაცხებით შენდამი მოსრულს ქრისტეს (ესე იგი გლახაკს) შენის ბანაკისაგან და სავანისაგან გარეშე განავლენ, რომ არ შეიწყნარებ და სახლად არ შეიყვანებ. ყოვლად ჭეშმარიტი თქმული არის: „იხილონ, რომელსა იგი უგმირეს“. ეგრეთუჴ განსჯასა მას საშინელსა იხილავ შენ-მიერ შეუწყალებელ ქრისტესა, რომლისაგან მაშინ შენცა შეუწყალებელ იქმნე; ქრისტეს მიერის სიტყვით ეს მტკიცედ აღმოჩენილი არის, გლახაკის პატივი ქრისტეს პატივად შეირაცხება.

რადგან ეს მტკიცე არის, ჩუჴნ ქრისტეს მსახურება ძველთაგან მოვიდოთ და მსგავსად მისსა გლახაკის მსახურებაზედ ვაწვიოთ ერი ქრისტესი. ასის თავისა ერთი ვისიმე მონა სნეულ იყო; თვინიერ ქრისტესა მისი განკურნება შეუძლებელი შეიქმნა; ასის თავი ქრისტეს შეევედრა, ქრისტემან უბრძანა: „მე მოვიდე და განკურნო“ – და განკურნა ქრისტემან. მაგრამ ასისთავმან ეს სიტყუა მოახსენა: შრომას ნუ თავს იდებ, – ამისა ღირსი არა ვარ, შენ ჩემს სახლში შემოხვიდე. ეგრეთუჴ

რომლისაც სწეული იყოს არა თუ მონა, არამედ თვით სიტყვიერი სული, შეევედროს გლახაკს, რომ გლახაკის ვედრებისა და მისის მსახურებისაგან ცოდვისაგან სწეული სული მისი განიკურნეს; არათუ სახლად თვისად არ შეიწყნაროს, უფროსად ეს მოახსენოს, ასის თავის მსგავსად: ამისი ღირსი არა ვარ, შენ ჩემს სახლში შემოხვიდე. ანუ ესრეთ უნდა ჰყო, როგორც ზაქემ ისწრაფა და სიმალიდამ გადმოვიდა და მსახურება ქრისტესი ასე აჩუქნა. ეგრეთუწ რომელიც მდიდარი ხარ, ზაქესებრ სიმდიდრის სიმაღლისაგან გარდამოხედ და სიმდაბლით გლახაკს მსახურე. ანუ ესრეთ ჰყავ: უფალსა იწსოს სხუანი კიცხვედენ და ბასრობდენ – პასენაკი პატივისცემდა და დიდებით შემოიყვანდა; ეგრეთუწ სხუა რომ გლახაკს ეკიცხვიდეს და ჰბასრობდეს, შენ პატივით და დიდებით შეიყვანე სახლად შენდა როგორც სახლსა პეტრესსა შევიდოდა ქრისტე და სიდედრი პეტრესი მხურვალეებისაგან დავრდომილი განკურნა და აღადგინა, ეგრეთუწ სახლად შენდა პატივით შეყვანებული გლახაკი შენს სულს, გულის თქმისა და ცოდვის მხურვალეებისაგან დაცემულს, განკურნებს და აღადგინებს. ტობია მკუდარს მსახურებდა, რომ დამარხვიდა, – და ანგელოზისა მიერ სიბრმისაგან განიკურნა; ეგრეთუწ შენ მსახურე მკუდრის მსგავსს მდებარის გლახაკის გვამს და ფულის ნაცვლად განსასუწნებელსა ადგილსა შინა დასდევ, რომ ტობიას მსგავსად დიდისა მამისა ზრახვისა ანგელოზმან ქრისტემან ღმერთმან ცოდვით დაბნელებული თვალი გონებისა შენისა განგინათლოს. ანუ მიემსგავსე იოსებს და ნიკოდიმოსს, და ვითარცა მათ მხრითა იტვირთე ქრისტე, ეგრეთუწ შენ მდებარე გლახაკი იტვირთე მხრითა და დასდევ განსასუწნებელსა შენსა ზედა. თუ სხუამ გისწროს და წაიყვანოს, აქ მაგდანელელის მარიამის საქმე უნდა აჩუქნო: როგორც ის ცრემლეობდა, ეძიებდე და იტყოდე: „აღიღეს უფალი ჩემი საფლავისაგან და არა უწყი სადა დასდვეს იგი“; ესე შენ ცრემლით მდებარე გლახაკს უნდა ეძიენდე და იტყოდე: „აღიღეს უფალი ჩემი ადგილისაგან და არა უწყი სადა დასდვეს იგი“! თუ ასე მიემსგავსები მარიამს მაგდანელელსა, როგორც მისგან შვიდი ეშმაკი განვიდა, ეგრეთვე შენგან შვიდი მომაკვდინებელი ცოდუა განვალს და უჩინო იქმნება მოწყალებით და ცრემლით გლახაკის ძიებისათვის. ანუ უფლისა და ღვთისა შენისა მსგავსება მიიღე; თუ ვითარ – ვსთქუათ: უფალმან იწსომ კაცთა ცხოვრება რომ ინება, საცხოვრებლად კაცთა სიმდაბლის სახე ვით მიიღო და ისე მოგვცა სიმდაბლის სა-

ხე სწავებდად ჩუწნდა; თვით არდაგი მოირტყა, წყალი შთაას-
ხა საბანელსა და იპყრა, თვისთა მონათა მსახურება აჩუწნა,
და ფერხნი სიმდაბლით დაბანნა. პეტრე მოციქულმან მოახსე-
ნა: „არა დამბანნე ფერხნი ჩემნი უკუნისამდე! – ტკბილმან იწ-
სომ ეს უბრძანა: „უკუეთუ არა დაგბანნე ფერხნი, არა გაქუწ-
დეს ნაწილი ჩემთანა!“ აგრევე შენ, საყვარელო, ქრისტეს
მსგავსად სიმდაბლის არდაგი მოირტყი, თუ შენი ცხოვრება
გნებავს გლახაკთა და მონათა მიმართ სიმდაბლისა და მსახურე-
ბისა სახე აჩუწნე, თვით შენის კელით ჰმსახურე, თუ პეტრეს
მსგავსად ვინმე გითხრას: „არა მსახურო მე“ – შენ ასე უთხარ:
„უკუეთუ არა გამსახურო, არა მექონების ნაწილი ქრისტესთა-
ნა“, ნაცულად სიტყვისა ამის: „უკეთუ არა დაგბანნე ფერხნი,
არა გაქუწდეს ნაწილი ჩემთანა“; და როდესაც მიგიშვას მსა-
ხურებად, ვითარცა პეტრემან ქრისტე ფერხთა დაბანად, მაშინ
ქრისტესებრ სიმდაბლით აღასრულე მსახურება მონათა და
გლახაკთა, რათა ქრისტემანცა მოგაგოს ნაცვალი მოწყალება,
აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 17. განმკითხველობისათვის

ბრძანებს უფალი ღმერთი პირითა მოციქულისათა: „შენ
ვინ ხარ, რომელი განიკითხავ სხვისა მონასა?“ მონა ორგუა-
რათ ითქმის – ერთი ხორციელი მონა, როგორც მონებენ მე-
ფეთა, მთავართა და სხუათაცა, და სრული ჯეროვნება ეს არის,
მონა თავის უფლის მორჩილებას უნდა ჰყოფდეს კეთილთა
საქმეთა ზედა, ვითარცა იტყვის მოციქული პეტრე: „დაემორ-
ჩილენით უფალთა თქუწნთა“; მეორედ სულიერებრივი მონა,
ვითარცა სამწყსო შინა არის თვისისა მწყემსისა და მოწაფე
მოდღვრისა თვისისა. ამათ სულიერთაცა მონათა მორჩილებად
აწვევს მოციქული და ეტყვის: „და ერჩდით წინამძღუართა
თქუწნთა, რამეთუ იგინი იღვიძებენ სულთა თქუწნთათვის“.
ჩუენ სულიერებრივის მონის განმკითხულობაზედ ვიმეტყუწ-
ლოთ, ამისთვის რომ მოციქულნი უმეტესად სულიერად გვას-
წავებენ, ვითარცა იტყვის პავლე: „უკეთუ ჩუწნ სულიერი
დავთესეთ თქუწნ შორის“. რადგან ისინი სულიერად ჰსთესუწნ,
ჩუწნც სულიერებრივს გამოძიებას შევუდგეთ. მოციქულის
სიტყუა ასე აცხადებს: დიდმან თუ მცირემან არავინ უნდა
განიკითხოს სხვისი მონა. მოციქულს ეს არ უთქუამს: ამან

ვინმე განიკითხოს სხვისი მონა, და იგი ნუ განიკითხავს:
„შენ ვინ ხარ, რომელი განიკითხავ სხვისა მონასა?“ ესრედ
სთქუა და ეს ნაცვალ-სახელი „შენ“ ყოველსავეზედ ითქმის,
დიდსა და მცირესა ზედა; ითქმის ღმერთსა ზედა, ვითარ იგი
ხმობს დავით ღვთისა მიმართ: „შენ თავადი იგივე ხარ“; ით-
ქმის მეფეზედ, ვითარ იგი იტყვის დანიელ: „შენ, მეფე, ხე-
დევედ“; ითქმის სხუათა კაცთა ზედა, ვითარ იგი პეტრეს ჰრქუა.
ქრისტემან: „შენ ხარ კლდე“, რადგან ეს სახელი „შენ“ ყო-
ველს სიტყვიერს განუკუჭთელზედ მოიღება, მოციქული სიტ-
ყვისა ამის თქმითა: „შენ ვინ ხარ, რომელი განიკითხავ სხვი-
სა მონასა“ – ყოველსავე კაცს აყენებს სხვისი მონის განკი-
თხვისაგან; არათუ თავის თავად აყენებს მოციქული, თვით იწ-
სოს მიერ სწავება მიუღია: „მამამან ყოველი სასჯელი მოსცა
მესა“. აწ რომელიც მესა ღვთისასა განსჯასა და განსამართლე-
ბასა იძულებით ართმევს და სხვის მონას განიკითხავს, მისდა
მიმართ სიტყვა ვაკით. მაგრამ ჯერ განრჩევით ნუ ვიმეტყვე-
ლებთ, თუ რომელიც განიკითხავს, ისე განურჩევლად ვიმე-
ტყველოთ.

საყვარელო, ღმერთი გაყენებს სხვისის მონის განკითხვი-
საგან და გიბრძანებს: „ჩემი არს შურის გება და მე მივაგო
მათ“; მოციქულს გიყენებს: „შენ ვინ ხარ, რომელიც განიკით-
ხავ?“ უნდა ვსცნათ: თუ ცოდვის გამოძიება გნებავს, – აქ დიდს
ცთომასა და უგუნურებაშიდ ხარ; შენ ცოდვას რად გამოე-
ძიებ? რად გამოეძიებ? რა მისაგებელი შეგიძლია? ცოდვისა-
თვის ჯოჯოხეთს ვერ მისცემ და ვერ ეტყვი: „წარვედით ჩემ-
გან, წყეულნო, ცეცხლსა მას საუკუნესა“; უცოდველობისა-
თვის სასუფეველს ვერ მისცემ და ვერ ეტყვი: „მოვედით კურ-
თხეულნო მამისა ჩემისანო“; და თუ მაშინაც ცოდვის გამოძიე-
ბა გსურის, რასათვის შენს ცოდუას არ გამოიძიებ? თუ იტ-
ყვი: ცოდუა არა გაქუს, აქ კიდევ ცთომაში ხარ, ვითარცა
იტყვის დიდი იოანე ღვთის-მეტყველი და მახარებელი თვისთა
კათოლიკეთა შინა: „უკეთუ ვსთქუათ, ცუდუა არა გვაქუს,
თავთა თვისთა ვაცთუნებთ და ჭეშმარიტება არა არს ჩუჭნ-
თანა!“ და რასათვის შენს ცოდუას არ გამოეძიებ? რასათვის
თავის თავს არ განიკითხავ? შენ სნეული ხარ და სხვის სნეუ-
ლებას ჰკვირობ! რასათვის სასჯელს თავს იდებ სხვისი ცოდვის
გამოძიებისას? ესეოდენი სასჯელი შეუდგება: მიმოსლუა უწესო
და უჯერო, კითხუა შეუმსგავსებელი, რისხუა ყოვლად უჯერო,
მხილება შურითა აღსავსე; ესენი ხორცისაც სამწუხარო არიან
და სულისა საუკუნოდ წარმწყმედელ. თუ გნებავს ცოდვის გა-

მოძიება, შენი ცოდუა გამოიძიე და გამოიკითხე; განაქიქე შენი თავი, თუ გნებავს რისხვა მიაგე შენს თავს. გნებავს გამოცხადება, თუ რასათვის უნდა ჰყო ესე? – ამისთვის: სხვისი განკითხუა და ცოდვის გამოძიება საუკუნო წარსაწყმედელს მიგცემს, ვითარცა ფარისეველი მეზვერის განკითხვისათვის დაისაჯა და წარსწყმდა. და თავის-თავს ვინც განიკითხავს, საუკუნო ცხოვრებას მიიღებს და რისხვის განკითხვისაგან განერება, ვითარცა მეზვერე განიკითხვიდა თავის თავს და სცხონდა და განერა რისხვის განკითხვისაგან; რომელსა მოციქული ჩუწნცა ცხადად გვიმტკიცებს და გვეტყვის: „უკუეთუ თავთა თვისთა განვიკითხევდით, არამცა განვიკითხენით“. საყვარელო, თუ ღვთის მორჩილი ხარ, ღმერთმან ასე გიბრძანა: „ნუ განიკითხავთ, რათა არა განიკითხნეთ“. თუ ურჩი ხარ, ეს საშინელი რისხვა მიგელის, რომელსა იტყვის მოციქული: „ურჩთა ჭემმარიტებისათა და მორჩილთა სიცრუვისათა რისხვა და გულის-წყრომა!“ ეგების ამას ვინმე ჰფიქრობდე: იგი ვინმე უფროს ცოდვის მოქმედი არის ჩემგან, და ამისთვის განიკითხუასა ჰყოფდე? – ესე ცთომილება არის. თუ ვითარ – თვით მოციქული მოვილო დასამტკიცებელ მაგალითად. იუდას პეტრესაგან უდიდესი შეცოდება აქუნდა, მაგრამ პეტრე იუდას არ განიკითხვიდა თვით თავისის ცოდვისათვის სტიროდა, ვითარცა იტყვის იონე მახარებელი: „გამოვიდა გარე და სტიროდა მწარედ“, ეგრეთუ შენ სხუას ნუ განიკითხავ, უფროსად შენის ცოდვისათვის სცრემლობდე, ვითარცა გამცნებს იერემია: „ჰყავ თავისა შენისა გოდება მწარე“. თუ არა რაიმეს შეისმენ და კიდევ სხვის განკითხვასა ჰყოფ, ჯეროიანი არის, მოციქულის სიტყუა შენზედ ასრე ითქვას: „შენ ვინ ხარ ესრედ ცთომილი და უგუნური, რომელიც თვით ცოდუასა შინა მყოფი, სხვის მონის ცოდუას გამოეძიებ და განიკითხავ?“

აწ სახელი ვსთქუათ თითოეულის და ისევ საზოგადოდ ვიმეტყველოთ სხვის მონის განმკითხულობისათვის. მაგრამ რადგან საზოგადოდ გუნებავს მეტყველება, ისე საზოგადო სახელით ვახსენოთ თითოეული. სამღუდელოთაგანი ვინმე, თუ საეროთაგანი, რომელიც სხვის მონას განიკითხავ, ყოვლითურთ ცთომილებასა და წარსაწყმედელსა უგუნურებაში ხარ. თუ ვითარ – საღმრთო მაგალითით გამოვაცხადოთ. საყვარელო, განკითხუა მისგან არის ჯეროვანი, რომელიც მცნებას მისცემს კანონისაებრ, ამას და ესე ვითარსა საქმესა ნუ ჰყოფ, ვითარცა ღმერთმან ადამს მცნება მისცა და ჰრქუა: “ყოვლისაგან ხი-

სა სამოთხისა სჭამო, ხოლო ხისაგან ცნობადისა კეთილისა და ბოროტისა არა სჭამო“. ადამიან ეს მცნება ვერ დაიმარხა, და-ყენებულს ჭამადს შეეხო და ჭამა; ამისთვის მცნების მომცემელმან ღმერთმან, გამოიძია ადამის ცთომა და უბრძანა: „არათუ ხისა მის რომლისა გამცენ არა ჭამა და მისგან სჭამე“.

და შენ რომ სხვის ცოდუას გამოეძიებ, შენგან როდეს ჰქონდა მას ეს მცნება მიცემული: „არა კაც ჰკლა, არა იმრუშო, – ეს მცნება ღმერთმან მისცა და შენ არ მიგიცია, და შენ რათ გამოიკითხავ? ჭეშმარიტად სათქმელი არის აქ მეუფისა ქრისტეს სიტყვა: „მიზეზი არა აქუს ცოდუათა მათთა“, (ესე იგი სხვისა განმკითხველობისათვის). ორი საქმე განმკითხველობას თანა აქუს: ერთი შეცოდებულთათვის პატიჟი; და მეორე უბრალოთათვის ნიჭი წყალობისა, ვითარ იგი ჰყო ღმერთმან; შეცოდებული კაენ დასაჯა და უბრალო აბელ აცხოვნა. შენ ვერც შეცოდებულს ჯოჯოხეთად შთაიყვანებ, ვერც უბრალოს სასუფეველად აღიყვანებ; შენდა მომართ არ არის ეს თქმული. „შთაიყვანებს ჯოჯოხეთად და აღმოიყვანებს“. – ეს ღვთისა მიმართ არის თქმული, მას შეემსგავსება, და არა შენ. რა გაქუს არა განკითხვისა მიზეზი? – ჭეშმარიტად არა რაჲ. – ეგების სთქუას ვინმე: მღვდელთ-მთავარს ქრისტემან მისცა შეკვრა და განხსნა ამით სიტყვითა: „რომელი შეჰკრა ქუჭყანასა ზედა, კრულ იყოს იგი ცათა შინა, და რომელი განხსნა ქუჭყანასა ზედა, ხსნილ იყოს იგი ცათა შინა, და რომელსაც ჰნებავს – შთაიყვანებს ჯოჯოხეთად და აღმოიყვანებს“. აქ ამას გეტყვი: თვისთა სამწყსოსა ზედა აქუს ჯელმწიფება და არა სხვისა სამწყსოსა ზედა, ვითარცა არს განწესებულ კანონსა შინა სჯულისა-სა. და თუ ამას იტყვი, კურნება გნებავს მისი, და მისთვის გამოეძიებ სხვის ცოდუას, – აქ ორი რამ მაქუს სათქმელი: ერთი ესე, რომელიც შენდა რწმუნებულ იყოს ის კურნე, თორემ რომელიც შენდა რწმუნებული არ იყოს, ის წყლულებაში იყოს და შენ სხუას ჰკურნებდე, კურნების მეცნიერების შესამსგავსი არ არის. ამისი დასამტკიცებელი მაგალითი მოვილოთ: რომელთა ტალანტი მიეცა განსამრავლებელად, თავისი განამრავლა განამრავლებელმან ვინმე არა სხვისი; ეგრეთუ შენდა რწმუნებული ჰკურნე, და ნუ სხვისა მონასა განიკითხავ და ნუცა განკითხვით და განქიქებით ჰკურნებ. თუ ამას არ ირწმუნებ და განმკითხველობისაგან არ დასცხრები, მეორედ თქმას დავძინებ და გეტყვი: „მკურნალო, განიკურნე თავი შენი!“ თვით უფალი იცხო ქრისტე გიბრძანებს დამტკი-

ცებით: „რასა ჰხედავ წველსა თვალსა შინა ძმისა შენისასა და დვირესა თვალსა შინა შენსა არა განიცდი; ორგულო, აღმოიღე პირველად დვირე თვალისაგან შენისა და მაშინ იხილო აღმოღებად წველი თვალისაგან ძმისა შენისა“. და თუ არც ქრისტეს სიტყვისაგან შეიკვიდები და კიდევ განიკითხავ ვისმე, – განმკითხულობა ქრისტესი არის, და განმკითხულობით ქრისტეს მსგავსება რომ გნებავს, სხვითა რითა ხარ მსგავსი, მიჩუწნე! რომელი სიმდაბლე მიიღე ცოდვილთ ცხოვრებისათვის? რომელი წყლულება და სიკუდილი თავს იღევ ცოდვილთათვის? ესე ყოველი ცოდვილთათვის ქრისტემან მიითვალა, ვითარცა ხმობს წინასწმეტყველი: „იგი იწყლავ ცოდუათა ჩუწნათათვის და იგვემა უსჯულოებათა ჩუწნათათვის“. შენ არც ერთისა ამათგანისა გემო გიხილავს და მხოლოდ განკითხუა სხვისა გნებავს. სხვისი განკითხუა რომ გნებავს, მიჩუწნე, რომელი განკითხვის საყდარი გაქუს? ანუ თუ უსხეულოთა დასანიდგანან წინაშე შენსა? ანუ თუ ბევრნი ბევრთა უსხეულოთანი გამსახურებენ? ანუ თუ მდინარე ცეცხლისა სდის შენ წინაშე? ანუ თუ დაფარულნი გულის სიტყუანი განგეცხადებინან? ჰსჩანს, რამეთუ არცა ერთი ამათგანი იპოების შენთანა! სამართალი არის, რომ არცა განკითხუა სხვისა მონისა იყოს შენთანა. რადგან ესეოდენი მაყენებელი მიზეზი აქუს სხვის მონის განმკითხულობას. მიზეზი რა არის, რომ არ დასცხრები სხვისა განმკითხულობისაგან? – ეს უეჭველი არის, მიზეზად სიძულელი სდგას შენ შორის და მისი განქიქება გნებავს, მაგრამ ვერ განაქიქებ, უფროსად ქებულ ჰყოფ. თუ ვითარ – მაგალითით ვაჩუწნოთ: ფარისეველმან მეზვერე განიკითხა და ცოდვა ამხილა, მაგრამ ფარისეველი უფროსად სიცხვილელ იქმნა, დაისაჯა და წარწყმდა; მეზვერე უმეტესად ქებულ-იქმნა, რამეთუ განმართლდა და სცხონდა. ეგრეთუწ შენ, სხვისი განმკითხულო, უმეტესად სირცხვილელ იქმნები, რამეთუ წარწყმდები, შენ მიერ განკითხული უმეტესად ქებული შეიქმნება, ამისთვის რომ შენი განკითხუა თუ სიმდაბლით მიითვალა, საუკუნო ცხოვრებას მიიღებს. – ამას კეთილის განსამართლებით მიხედვ; რომელსაც შენ განიკითხავ და განაქიქებ – წარმავალს და განსახრწნელს სოფლის დიდებას დააკლებ, ეგების შენის მხილების მიზეზით მოიძულოს ვინმე, მაგრამ ნაცვლად საუკუნო დიდებას მიიღებს. თუ ვითარ – ვსთქუათ: რომელსაც შენ წარმავალს სოფელში განიკითხავ, მას ქრისტე

აღარ განიკითხავს. ქრისტეს მიერის საქმით ვაჩუჭნოთ: ქრისტეს მიერის საქმით ვაჩუჭნოთ: ქრისტეს დედაკაცი მოგუარეს და მოახსენეს: „ესე დედაკაცი ცხადად მრუშობას დაეპყრა, და მოსე ამ გვარისათვის ქვის დაკრებას ბრძანებდა და შენ რას იტყვი?“ ქრისტემან დედაკაცს არა უბრძანა რა, სხუათა უბრძანა: – „ვინ უცოდველი იყო, პირველად მან დაჰკრიბენ ქუა“. უცოდველად თავის თავი ვერვინ იხილა და თითოეული წარვიდა. ქრისტემან დედაკაცს უბრძანა: „არცა მე განიკითხო“. მიხედე: სხვისაგან განიკითხული ქრისტემან არღარ განიკითხა. ეგრეთუჭ შენ მიერ განიკითხულს ქრისტე არ განიკითხავს. ახლა აქ მიხედე, შენ ჟამიერსა და წარმავალს სოფელში გნებავს მისი სიცხვილეულება და საუკუნო სირცხვისაგან ხსნილად და განთავისუფლებულად ჰყოფ, და შენ კი საუკუნოდ სირცხვილულ იქმნები, ვითარცა სხვისი განმკითხუჭლი ფარისეველი საუკუნოდ სირცხვილულ იქმნა. შენ ერთის ვისმე მცირის მეფისა და ღვთისა ქრისტეს წინაშე სირცხვილულ ჰყოფ, – და ყოველთა მეფისა და ღვთისა ქრისტეს წინაშე და ანგელოზთა მისთა და ყოველთა წმიდათა სირცხვილულისაგან თავისუფალ ჰყოფ, და ნაცულად მისსა საუკუნოთა სირცხვილთა შორს დაისაჯები.

ზემო წარსულს სიტყვაში ითქუა: განსჯა და განსამართლება საუკუნოსა მამისა ძისა ღვთისა არს, და რადგან მას ჰბამავ და ცოდვისათვის სხუას განიკითხავ, – ძემან ღვთისამან შეცოდებულთათვის პირველ სიტკბოება ჰყო, და შენ სიმწარით განიკითხუას ჰყოფ. ეს ძისა ღვთისა მსგავსება არის! რადგან განიკითხვით ემსგავსები და ცოდვილთა განიკითხავ, მოწყალებითაც მას უნდა მიემსგავსო, და შეცოდებულს სიტკბოება უნდა აჩუჭნო პირველად – ძე ღვთისა ასრე ჰყოფს; და თუ ვითარ – ძველის წერილიდამ ვაჩუჭნოთ. შეცოდებულს ადამს პირველად სიტკბოებით ეზრახა და ჰრქუა: „ადამ, ადამ, სადა ხარ?“ აქ რომელი სიმწარე და რისხუა ჰსჩანს, მიჩუჭნე! კაენს პირველ სიტკბოებით ეზრახა და ჰრქუა: „კაენ, სადა არს აბელ, ძმა იგი შენი?“ აქაც მიჩუჭნე, რომელი სიმწარე და რისხუა ჰსჩანს? – ჯერ არა რამე სიმწარე ჰსჩანს: პირველად ღვთისაგან სიტკბოებით უბნობა არის და შენ პირველად სიტკბოებისა, აფსინდისა და ნალველისაგან უმწარეს განიკითხუასა და განქიქებასა ჰყოფ, – ეს ღვთის მსგავსება არ არის! ესეც ჰემმარტი არის: ღმერთმან რისხვაც უწყი, ვითარცა ადამს

შეპრისხნა და ჰრქუა: „მიწა ხარ და მიწადვე მიიქეც“. მაგრამ უსაზღვრო მოწყალებაც აქუს, ვითარცა ადამ უსაზღვროს მოწყალებისაგან შეიწყალა და ქუჭსკნელით ჯოჯოხეთით აღმოიყვანა. ორთავე დაამტკიცებს დავით და იტყვის: „შემრისხენ და შემიწყალენ ჩუენ! შენ მხოლო განკითხვის რისხუა და სიმწარე მოგაქუს და შეწყალება არა სადა! თუ შეწყალება გენებებოდეს, საერთოდ არ განაქიქებ და არც განიკითხავ; და რადგან საეროდ განქიქება გნებავს, ეს ქრისტეს ღვთისა მსგავსება არ არის. შენი მოძღუარი და უფალი იჴსო ასე გამცნებს: „რაჟამს შეგცოდოს შენ ძმამან შენმან, უთხარ, რაჟამს შენ და იგი ხოლო იყვნეთ მარტონი; უკეთუ ისმინოს შენი, შეიძინე ძმა იგი შენი და უკეთუ არა ისმინოს შენი, მიიყვანე შენთან ერთი, ანუ ორი სხუა, და უკეთუ მათიცა არა ისმინოს, უთხარ კრებულსა შორის“. შენ არცა მხოლოდ, არცა ორთათანა ეტყვი – უპირველესად საეროდ განიკითხავ და განაქიქებ; აქ ქრისტეს მცნებისაგან გარეშე ხარ. და რადგან მისის მცნებისაგან გარეშე ხარ და არა იმარხავ, მისის სიყვარულისაგანაც გარე იქმნები, ამას თვით ქრისტე გიბრძანებს: „რომელსა ვუყვარდე მე – მცნებანი ჩემნი დაიმარხენინ“. საყვარელო, კიდევ გიჩუენო, რომ ქრისტე სიტკბოებით მიხედავს ცოდვილს: პეტრე მოციქულმან რომ ჰსცოდა, ქრისტემან სიტკბოებით მიხედა, ვითარცა იტყვის ღვთის-მეტყველი და მახარებელი იოანე: „მიხედა იჴსომ პეტრეს“. შენ არა მიხედავ, ზურგ უკუნ ქცევით ძმისათვის ძვირს ზრახავ და განიკითხავ – ესეც ქრისტეს მოწაფეობისაგან შორს არის, ამისთვის, რომ ის ასე გამცნებს: „ნუ განიკითხავთ“. კიდევ სხუა მაგალითი მოვიდოთ: იუდასაგან უდიდესი მცოდუწელი ვინ უნდა იქმნას, მაგრამ ქრისტემან საეროთ არ განიქიქა; იდუმალ ერთგულს იოანეს უთხრა: „რომელსა დავაწყო პური და მივსცე, იგი არს მიმცემელი ჩემი“. შენ ერთის ვისმეს შეცოდებას არა თუ საიდუმლოთ ვისმე უთხრობ, განცხადებულად ყოველთა შორის ჰქადაგებ! ქრისტემან მცოდველს იუდას ხორცი და სისხლი თვისი უშურველად მისცა; შენ მცოდველს კიცხვას და ბასრობას მისცემ და სხუას არა რადმესა! ამათ მიზეზთათვის, შორს ხარ ქრისტეს მოწაფეობისაგან და მსგავსებისაგან. ამისთვის შორს ხარ: ქრისტე თვისთა მოწაფეთა ასე უბრძანებს – „ესრეთ ჰყოფდით, ვითარცა იხილეთ“. შენ ვითარცა ქრისტესგან ცოდვილზედ სიტკბოება გიხილავს, ისრე არა ჰყოფ, განკითხვით სხუასა და ჰყუწდრებასა ჰყოფ; ამისთვის მისის მოწაფეობისაგანაც

შორს ხარ; ჩემგან საკრძალებელი არის ეს სიტყვა, მაგრამ მაშინც უნდა განვაცხადო ამისთვის: მოციქული ასე იტყვის: „უკეთუ კაცთა სათნო ვეყოფოდე, ქრისტეს მონამცა არა ვიყავ“. სხვის მონის განმკითხველს ვერ სათნო გეყოფვი! არათუ ქრისტეს მოწაფე და მსგავსი – უფროსად ეშმაკის მსგავსი ხარ: ეშმაკისაგ სირცხვილეულება და ტანჯვა ნებავეს კაცის, შენც განმკითხველობით სირცხვილეულება და ტანჯვა გნებავეს კაცისა. თუ ქრისტეს მოწაფე ხარ – ცოდვისაგან დაწყებულს სიტკბოისა, სიმშვიდისა და მოწყალების სიტყვა უნდა დაასხა, ამისთვის რომ შენმან მოძღუარმან და უფალმან იწხო ავაზაკთაგან წყლულს არა თუ ყვედრება და მხილება – უფროსად ზეთი და ღვინო სიტკბოებისა დაასხა. შენ ყვედრებას და მხილებას დაასხამ ცოდვისაგან წყლულს! ამ გვარის საქმისაგან ქრისტეს მოწაფეობა არა ჰსჩანს! გესმის უქემშარიტესისა მახარებლისა თქმა, თუ რასა ხმობს ქრისტესთვის: „იგი თავადი ტკბილ არს უმადლოთათვისცა და უკეთურთა“: ის თავადი – უფალი – ცოდვილთათვის ტკბილი არის, შენ სიმწარით განმკითხველი ხარ! სადა ჰსჩანს შენი ქრისტეს მოწაფეობა? საკვირველი ეს არის: რომელიც გამკითხველი არის და რომელმანც ცოდვილთათვის ურიცხვი სატანჯველი თავს იდვა და რომელიც უფალი და მეუფე არის, ის გიბრძანებს: „ნუ განიკითხავთ, რათა არა განიკითხნეთ“. – შენ განიკითხავ და აყვედრებ! მაგრამ მიზეზი რა გაქუს სხვის მონის განკითხვისა? – მიზეზი წარმოუჩინელი არის.

საყვარელო! თუ კეთილის გულის-ხმის ყოფით მიხედავ, განსაკრთომელი ვნება შეუდგება სხვის მონის განმკითხველობას. თუ ვითარ – ვაჩუჭნოთ: პირველად ეს საშინელი და შესამრწუნებელი ვნება შეუდგება, – საუკუნოს ცხოვრებას ვერ მიიღებს, ვითარცა მეზვერეს განმკითხველმან ფარისველმან ცხოვრება ვერ მიიღო და დაისაჯა; მეორედ ეს შეუდგება: რომელიც სხვის მონას განიკითხავს, მის წინაშე ქრისტეს განკითხვის მოშიშება არა გაქუს! თუ მისი მოშიშება აქუნდეს, ქრისტე რომ უბრძანებს: „ნუ განიკითხავთ, რათა არ განიკითხნეთ“, – მცნებასა ამას დაიმარხავს. და რადგან ამას მცნებასა არ იმარხავს და სხვის მონას განიკითხავს, ჰსჩანს, რომ წინაშე ქრისტესა განკითხვის მოშიშება არა აქუს. – მესამედ ეს შეუდგება: რომელიც სხვის მონას განიკითხავს, მას თავისი ცოდვის სინანული და მიტევება არა ჰნებავეს; თუ თავისი ცოდვის სინანული და მიტევება სწადოდეს, ქრისტე რომ

უბრძანებს: „მიუტევეთ და მოგეტევინ“ – ამას დაიმარხავს. რადგან არ იმარხავს ამას მცნებასა და არ მიუტევებს, უფროსად განიკითხავს და აყვედრებს. ცხადი რამ არის – თავისის ცოდვის სინანული და მოტევება არა ჰნებას. ამას ამტკიცებს უფალი იწსო: „უკეთუ არა მიუტევენთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, არცა თქუწნ მოგიტევნეს მამამან თქუწნმან ზეცათამან“. რაც ზემო ვნება და განწირულება ვსთქვით, ამისი შიში შემიპყრობს, ამათ იუდას მსგავსი შიშთვილება არ შეუდგეს! საკვირველმან ცოდვის სიდიდემ იუდა გონებისაგან ასე განიყვანა, – თავის თავი თვითონვე მოაშთო. აქაც საშიში არის: სხვისის განმკითხუწლობის ვნების სიმრავლემ ერთი ვინმე გონებისაგან არ განიყვანოს და იუდასებრ შიშთვილი არ ჰყოს! მე ესე მძიმედ ვხედავ განმკითხუწლობის ბრალს, თქუწნ როგორ განსჯით, ის არ ვუწყი. მოვიდეთ მაკუწდინებელს განმკითხუწლობას ასეთი ჰელოვნობა დავრთოთ – საცხოვრებელი შეიქმნეს: თუ ჩუწნს თავზედ მოვაქცევთ განკითხუწას, მაშინ სწორებით ცხოვრების მომცემი იქმნება, ვითარცა მოციქული იტყვის: „უკეთუ თავთა თვისთა განვიკითხვიდეთ, არამცა განვიკითხენით“. საყვარელო! რადგან გსურის განკითხუწა და სირცხვილეულობა სხვისა, ესენი თავის თავზედ ამოქმედე; განკითხე შენი თავი და იძიე მისგან, თუ ცოდვის მიზეზი რა აქუნდა? თუ ცოდვის მოქმედების მიზეზების მოღება დაივიწყოს, ცრუ და ამაო ჰყავ ქრისტეს სიტყვისა მიერ მისი მიზეზების მოღება და აღუხსენე ეს სიტყუა: „მიზეზი არა აქუს ცოდუწათა მათთა“. თუ არ ირწმუნოს ეს და ნივთიურება გიჩუწნოს და გრქუას: „არავინ არს უცოდველ გარნა მხოლო ღმერთი“, – შენ არცხვინე და არქუ: თუ ვითარცა კაცმან ჰსცოდე და ცოდვის წყლულება მიიღე, რასათვის მკურნალს ქრისტესთან არ მიისწრაფე? რასათვის მისგან კურნება არ მიიღე? მისდა მისრულს არვის განამებს, ყოველთა უშურველად ჰკურნებს. ამებს რომ წინაუყოფ შენ თავს და ეტყვი, – ნაცვალი ჰქემმარიტების პასუხი მისგან შეუძლო შეიქმნება, სხვის განმკითხუწელობისათვის არქუ შენს თავს: თვით წყლულებასა და ცოდვის სიმყრალეში მყოფი სხვისას რად ეძიებ? რასათვის არ მოიხსენებ სიტყუასა ამას: „მკურნალო, განიკურნე თავი შენი“. თუ ეს არ გისმინოს, რომელიც მოსეს მიმართ სიტყუა ითქუა ისრაელისაგან, ის არქუ: „ვინ დაგადგინა შენ მთავრად და მსაჯულად?“ შესამსგავსი არის ეს სიტყუა შენის თავისა მი-

მართ, – „ანუ არა ჩემიცა მოკლულა სულითა გნებავს, ვითარცა მოჰკალ გუმინ ჯორცითა შენ მიერ განკითხული?“ ვინ უწყის, როგორც ამ სიტყვისაგან მოსე ეგვიპტით ივლტოდა, აგრეთუც თავი შენი განკითხვის ვნებისაგან ივლტოდეს ესევეთარის სიტყვისათვის. აქ ერთი რამ კიდევ სათქმელი მაქუს და უნდა მოგახსენო. მოშიშება მაქუს, ეგების შენ შენს თავს ჰრიდო, და როგორც მე მოგახსენე, ისე არ განიკითხო და არც სირცხვილეულ ჰყო; ამის მიზეზისათვის ჩემმან უღირსებამან კიდევ უნდა გამხილოს და მოგახსენოს: ანტიქრისტეს მიგამსგავსებს სხვისის მონის გამკითხულობა; ისიც იძულებით და ბოროტად მიიზიდავს ქრისტეს საქმესა, და შენც იძულებით და ბოროტად მიიზიდავს ქრისტეს საქმეს, ესე იგი განმკითხულობას. ანტიქრისტესთვის ქრისტე უფალი ბრძანებს: „მრავალნი მოვიდოდიან სახელითა ჩემითა და იტყოდენ, ვითარმედ მე ვარ ქრისტე, და მრავალთა აცთუნებდენ“. შენ ამგვარის მაცთუნებლობისაგან შორს გაყენებს და გიბრძანებს: „ნუ განიკითხავთ“. არა რადმე აკლია თქმასა ამას: ანტიქრისტესებრ ქრისტეობას ნუ მიიზიდავთ. და მოციქული კვალად განმხილებს და გეტყვის: „შენ ვინ ხარ, რომელი განიკითხავ სხვისა მონასა?“ თუ არ შეიძლება, და ქრისტეს მსგავსად განმკითხულობასა ჰყოფ, მიჩუწნე სხუა რომელი მსგავსება მოგაქუს ქრისტესი? რომელსა ქარსა და ზღუასა შერისხენ და დაყუდნა? რომელი განხმელი ხელი განკურნე? რომელი განრღუჭული ცხედარსა ზედა მდებარე აღადგინე? ამათგანი არცა ერთი გიქმნიეს, არცა ძალ-გიძს. რადგან ესენი არა ძალ-გიძს, თუ ყოვლითურთ ჭეშმარიტებისაგან არ განხვალ, სამართლად არც სხვისი მონის განკითხვა ძალ-გიძს; და თუ ინებებ, განკითხვის ძალსაც მიიღებ და ქრისტეს მიერ აღსრულებულს საკვირველებასაც აღსრულებ. თუ ვითარ – ვსთქუათ: განკითხვის ძალი ასე მიიღე: როგორც ზემო ვსთქუე, ისე შენი თავი განიკითხე და დასაჯე; შენს თავზედ შემძლებლობა გაქუს განკითხვისა, და თუ შენს შენის ცოდვისათვის განიკითხავ, ქრისტესაგან ქმნილს სასწაულსაც აღასრულებ. საღმრთოს მადლის შეწევნით უბრძანებ შენს შორისა ცოდვისა ქარსა და ღელვასა და დაყუდნებ; უბრძანებ შენს ხელს მოღვაწებისათვის განხმულს და განირთხამ ღვთის-მსახურებისა და მოღვაწებისათვის: უბრძანებ თვით შენს თავს უდებებისა და მცონარებისა ცხედარსა ზედა მსგავსად განრღუჭულისა მდებარეს, ეტყვი: აღსდგე და აღიღე ცხედარი შენი“ – აღსდგები და აღიღებ მცონარებისა და უდებებისა ცხაე-

დარსა და წარხუალ სახიდ შენდა – ეკლესიად, და მრთელ იქმ-
ნები სულით და ხორციით აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 18. მღუდელობისათვის

ბრძანებს უფალი პირითა მოსე წინასწარმეტყველისათა:
„იყოს თუ ვისთანამე ბიწი, ნუ მოვალ შესაწირავად მსხვერპლი-
სა ღვთისა მისისა“. ესე სიტყვა ასე არ მიიხედვება: თუ ვის-
მე ცოდუა ექმნას მსხვერპლის შესაწირავად ნუ მოვალნ. ასე
მიხედვა – კაცთა შორის მღუდელობას აღხოცს, ამისთვის რომ
კაცთა შორის უცოდველი ვინ იპოვება? მტკიცედ თქმული
არის: „არავინ უცოდველი, გარნა მხოლო ღმერთი“, მაგრამ
ეს სიტყუა ასე უნდა გულის-ხმა ვჰყოთ. ბიწი ცოდვისა ორად
გულის-ჰმის საყოფელი არის. ერთად ბიწი ცოდვისა არის ყო-
ვლად მძიმე, რომელსა შინა მყოფი მღუდელობად და შემწირ-
ველობად ვერღარა მოვალს, და თუ იძულებით მოსლუას იკა-
დრებს, დაისჯება, ვითარცა ნადაბ და აბიუდ დაისაჯნენ და
ცეცხლითა დაიწვნენ. ესევეითარისა მძიმისა ცოდვისათვის ბრძა-
ნებს უფალი: „იყოს თუ ვისთანამე ბიწი, ნუ მოვალს შესწირ-
ვად მსხვერპლისა ღვთისა მისისა“. მეორედ ბიწი ცოდვისა
არის არა ეგოდენ მძიმე, ვითარცა ზემო ვთქუ; და მას შინა
შთავრდომილი სინანულითა კვალად მოვალს მღუდელობად და
შემწირველობად, როგორც პეტრე შთავარდა ცოდუაში, მაგ-
რამ სინანულითა ისევ მღუდელობად მოვიდა, და ქრისტეს
ცხოვრების მწყესა ერწმუნა, ვითარცა ჰრქუა ქრისტესმან: „და-
მწყსენ ცხოვარნი ჩემნი“. ამის მეორისა ცოდვისა მსგავსთა-
თვის იტყვის უფალი: „იყოს თუ ვისთანამე ბიწი, ნუ მო-
ვალნ შეწირვად მსხვერპლისა ღვთისა მისისა“, ესე იგი: რომ-
ლისათანა იყოს მცირე ცოდუა, უკეთუ სინანულითა არა გან-
სწმედს, ვითარცა პეტრე, ნუ მოვალნ შესაწირავად მსხვერპლი-
სა. ჩვენის მტყვევლებისაგან ორი რამე ჰსჩანს: ერთი, ესე: რო-
მელსაც დიდი მომაკუდინებელი ცოდუა აქუნდეს, უნდა დას-
ცხრეს მღუდელობისაგან; თუ არ დასცხრა – საღმრთოს რის-
ხვისაგან დაისჯება, როგორც ამის დამამტკიცებელი სახედ ზე-
მო ნადაბ და აბიუდ მოვიდეთ; მეორე ესე: რომელსაც მო-
მაკუდინებელის ცოდვისაგან უმცირესი ცოდუა აქუს, პირვე-
ლად ის სინანულით უნდა განიბანოს და მერმე მღუდელი-
ობად და შემწირველობად უნდა მოვიდეს, ვითარცა პეტრეს

იუდასგან უმცირესი შეცოდება აქუნდა, ის უმცირესი შეცოდება ცრემლით განიზანა, მერმე შემდგომად მღუდელობის სახე, ცხოვართ მწყსა, მიილო ქრისტეს მიერ, ვითარცა ზემო წარმოვაჩინეთ და თუ ან დიდის ცოდვის მქონებელი მოხვალ შესაწირავად და ან მცირის ცოდვის უნანელად, სწორედ ღმერთი არის მაყენებელი შენი მღუდელობისა და შემწირველობისა; და თუ ვითარ – უცთომელისა და ჭეშმარიტების სახეებით ვაჭუნოთ პირველი მღუდელი – დიდი ადამ. სამოთხესა შინა ანგელოზის თანა შესწირვიდა ღვთისა მიმართ მადლობასა და ქებასა დაუცადებელად: და როდესაც შთავარდა მძიმეს შეცოდებაში, ანგელოზთაგან ჭენებით სამოთხით განიდევნა და ანგელოზთა თანა შემწირველობისაგან დაეყენა; ეგრეთუჲ შენ, მღუდელი, მსგავსად სამოთხისა ეკლესიასა შინა მდგომარე ხარ და შესწირავ მსხვერპლსა ღვთისა მამისა მიმართ, და თუ მძიმეს ცოდუაში შთავარდები, მაშინ დიდისა მამისა ზრახვისა ანგელოზი, ქრისტე უფალი, ჭენებით განგავლინებს ეკლესიიდან უღირსად შემწირველობისათვის. კიდევ მღვდელობის სახე ჰყო კაენ და შესწირა შესაწირავი უფალსა ღმერთსა; მაგრამ მძიმის ბრალის მქონებელი რომ იყო, ღმერთმან არც კაენსა და არც მის შესაწირავს არ მიხედა. გესმის მოსეს მიერ თქმული: „კაენს ზედა და მსხვერპლთა მისთა ზედა არა მოიხილა“. არა თუ ღმერთმან უღირსად შემწირველს კაენს მხოლოდ ეს აკმავეა, რომ არ მოხედა, შესადრწუნებელი წყევა დაურთო და ჰრქუა: „წყეულ იყავ შენ ქუჭყანასა ზედა! ეგრეთუჲ, რომელიც ბრალთაგან უღირსი ხარ, და მსხუჭრპლს შესწირავ კაენის მსგავსად, არც მოიხილავს შენზედ და წყევა-საც დაგრთავს; რომელმანც მაშინ უღირსად შემწირველობისათვის უგულუბელს ჰყო, ეხლაც იგივე უფალი არის. თვით უფალი იწსო ამტკიცებს და იტყვის: „მე ვარ და არა ვიცვლები“. მაშასადამე, ესეც ჭეშმარიტი არის – უღირსად შემწირველი კაენისებრ დაისჯების. და თუ ვინმე სიმდიდრისაგან ამპარტავენებს და კადნიერებით მოვალს მსხვერპლისა შესაწირავად – ოზია მეფე კადნიერებით შევიდა წმიდასა წმიდათასა, და სულით და ხორციტ დაისაჯა. ეგრეთვე, რომელიც უღირსი არის და კადნიერებით შევალს შესაწირავად წმიდასა შინა წმიდათასა, ოზიასებრ სულით და ხორციტ დაისაჯება, ვითარცა ხმობს მოციქული და იტყვის: „რომელი უღირსებით სჭამდეს და სმიდეს სასმელსა ამას – დასასჯელად თავისა თვისისა სჭამს და სვამს, რამეთუ არა გამოიკითხნა ჯორცნი უფლისანი!“ ჭეშმარიტისა და უცდომელის სახეებით აღმოჩნდა ეს, რომ უღირსად შემწირველი მღუდელი სულით და ჯორციტ

დაისჯება.

აწ ეს წარმოვაჩინოთ, მღუდელი როგორ უნდა იქცეოდეს. მღუდელი ანგელოზად ითქმის, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი მალაქია: „ბაგენი მღუდელთანი იწურთიდეს მეცნიერებასა, და ჰსჯული იძიოს მისგან, რამეთუ ანგელოზი არს უფლისა ყოვლისა მპყრობელისა“. რადგან ანგელოზად ითქმება მღუდელი, ანგელოზის თვისებაც უნდა აქუნდეს. თუ ვითარ – ვსთქვით: ანგელოზის თვისებას ისაია მოგვითხრობს და იტყვის: „ექუს ფრთე ეხსნეს ერთსა: ორითა იფარვიდეს პირთა და ორითა ფერხთა და ორითა ფრინვიდეს“. ამას დიდი დიონოსი ამას განმარტებს: „ორითა პირს იფარვენ, რომ თავისს უმაღლესს, რომელიც არ მისცემიათ, არ ეძიებენ; ორით ფერხს იფარვენ – და რომელიც უმდაბლესი მათი შეუმსგავსებელი რამ არის, მისდა მიმართ არ მოვლენ; ორითა ფრთითა ფრინვენ – და საღმრთოს მსახურებასა აღასრულებენ“. ეს თვისება უნდა გაქუნდეს მღუდელს, რადგან ანგელოზად იწოდეს: ორითა ფრთითა პირს უნდა იფარვიდე – და რომელიც არ მოგცემია უმეტესს არ უნდა ეძიებდე; ორითა ფერხს უნდა იფარვიდე – და რომელიც მღუდელობის უმსგავსოს მდაბალი საქმე იყოს, მისდა მიმართ არ უნდა ხვიდოდეს; ორითა უნდა ფრინვიდე – და მღუდელობის მსახურებას უნდა სრულ-ჰყოფდე. თუ ასე არა ჰყოფ და ან უმაღლესობას ეძიებ და პირს არა იფარავ, და შეუმსგავსებელისა საქმისა მიმართ ჰრბი, – ესენი მღუდელობას არა ჰშეწყნის; ამისთვის ქრისტეს დიდების ძიებისაგან გაყენებს და გეტყვის: „რომელსა უნდეს თქუენ შორის დიდყოფა, იყვენენ ყოველთა მსახურ“. შენის უმსგავსოს საქმის აღრევისაგან მოციქულის პირით გაყენებს და გიბრძანებს: „და ნუ თანა ეზიარებით საქმეთა მათ ბნელისათა“. თუ ესენი არ ისმინენ და სოფლიურის დიდების ძიება დაიწყენ და ან უმსგავსოს საქმისა მიმართ აღრევა ინებენ, მღუდელობის მსახურებას კეთილად ვერ იპყრობ, ვითარცა ქრისტე გიბრძანებს: „ვერ ძალ-უმს ორთა უფალთა მონებად“; და რადგან მღუდელობის მსახურებას კეთილად ვერ იპყრობ, ეს ზემო მტკიცე იქმნა, უეჭველად დასჯასაც მიიღებ, ვითარცა ოფნი და ფინეზ. კიდევ მღუდელი თუ მსახური არის, ვითარცა მოციქულნი მსახურებდენ ქრისტესა ღმერთსა, ვითარ იგი ხმობს მოციქული: „და ხელსა ჩუენნი მსახურებდეს სიტყუასა მას ცხოვრებისასა“. რადგან ღვთის მსახურად იწოდა მღუდელი, აწ ღვთის მსახურ-

რების სახე მოვიღოთ და ვაჩუქნოთ, მღუდელი როგორ უნ-
და მსახურებდეს ღმერთს. მოსე ღვთის მსახური იყო და ესე-
ვითარის საქმით მსახურებდა ღმერთს: ეგვიპტელი მოჰკლა და
ქვიშასა შინა დაფლა და ისრაელნი განარინა ეგვიპტით, და
ფარაო მეფისაგან ილტვოდა, აქუნდა მარხუა საკვირველი, რა-
მეთუ მისთვის წერილ არს: „და იყო მუნ მოსე ორმოც დღე
და ორმოც ღამე, პური არა სჭამა და წყალი არა სვა; და
მოიღო ღვთიან ფიცარნი სჯულისანი“. რადგან ღვთის მსა-
ხური არის მღუდელი, მოსე ღვთის მსახურის მსგავსად უნ-
და იქცეოდეს; ეგვიპტელი (ესე იგი ვნება ცოდვისა), რომე-
ლიც ახალს ისრაელს ქრისტესებრ ებრძვის, ის საღმრთოს მად-
ლით უნდა მოჰკლას, და ნაცვლად ქვიშისა თავის წლილადს
ქადაგებაში დაჰფლას, და დავიწყებულ ჰყოს, ერი ქრისტესი
უნდა იხსნას, ეგვიპტისა (ესე იგი ცოდვის ვნებისაგან) და უხი-
ლავს ფარაოს ეშმაკისაგან ილტვოდეს, მარხუა უნდა შეიტკ-
ბოს და საღმრთო სჯული ღვთისა მიერ მოიღოს, ვითარცა
უბრძანებს ღმერთი უფალი პირითა წინასწარმეტყველისა მა-
ლაქიასათა: „ბაგენი მღუდელთანი იწურთიდეს მეცნიერებასა
და ჰსჯული იძიოს მისგან“. თუ ამეებს არა ჰყოფს, ცოდვის
ვნებას არ მოჰკლავს და ქრისტეს ერს არ იხსნის, უფროსად
ცოდვისა მიმართ მიიზიდავს, ეგვიპტის (ესე იგი ცოდვის ვნე-
ბისაგან) და უხილავის ფარაოს ეშმაკისაგან არ ილტვის, არც
მარხვას შეიტკბობს, უფროსად ნაყროვანებასა ჰყოფს და არც
საღმრთოს სჯულს მოიღებს, უფროსად მას წინააღმდეგომსა
ჰყოფს – ესე ვითარი არა თუ ღვთის მსახური არის, უმეტესად
ეშმაკის არის და მას მსახურებს, რომელსა უფალი იწსო ცხა-
დად უბრძანებს და ეტყვის: „თქუწნ მამისა ეშმაკისანი ხართ“,
მღუდელი და ქრისტეს მოწაფე ღვთის სიტყვის მსმენელად
ითქმის, ვითარცა უბრძანებს ქრისტე მოწაფეთა თვისთა: „ნე-
ტარ არიან თვალნი, რომელნი ხედვენ, რომელსა თქუწნ ჰხე-
დავთ, და ყურნი რომელსა ესმის, რომელი თქუწნ გესმის“.
აწ ღვთის სიტყვის მსმენელს რა განკრძალუა მართებს – მისი
სახე მოვიღოთ: ილიას ქორების მთაზედ ღმერთი ეუბნა. ქო-
რების მთაზედ აღსვლამდის ორმოცი დღე და ორმოცი ღა-
მე ვლო, ესეოდენ გზის მამურალობაში ორჯერ ანგელოზ-
მან მოუტანა პური და წყალი, თორემ სხუა არა მოუღია რა;
ილიას რომ უფალი ეუბნა, ასე განკრძალული იყო, რომე-
ლიც ანგელოზმან არ მოსცა საზრდელი, მეტი არა მოუღია რა,
ისე წინასწარ განკრძალული იყო უფლის უბნობის სმენისა-

თვის მღუდელი! შენც გესმის ღვთის უბნობა, ესე ზემო ქრისტეს სიტყვით დაგიმტკიცე: მაშასადამე შენც ასე განკრძალული უნდა იყო: რომელიც დიდსა ზრახვისა ანგელოზმან – ქრისტემან დღითი დღე საზრდელი მოგცეს, იმითი უნდა იზრდებოდე და უსამართლოდ შეკრებილს არ უნდა მიიღებდე; და თუ მიიღებ – აღარც უფლის უბნობას ისმენ, და სწორედ ითქმის შენზედ დავით წინასწამეტყუელის სიტყვა: „ყრუსა რომელსა დაეყვინან ყურნი მისნი, რომელმან არა ისმინოს ხმა მსახურალისა და წამლისა მწამელელისაგან ბრძნისა“. მღუდელი შემწირველი არის, თვთ ქრისტეს შესწირავს მსხვერპლად მამისა.

აწ ამისი სახე მოვილოთ და ვსთქუათ, თუ მღვდელობისაგან შემწირველობა როგორ უნდა. დიდი აბრაჰამ თავის ძეს, ისაკს, ღვთისა მიმართ შესწირვიდა. აბრაჰამის გონებაში, როდესაც ისაკს შესწირვიდა, სხუა სოფლის ამაოება არ იყო რა, მხოლოდ ეს იყო – ღმერთმან რომ თავისის ძის ისაკის მსხვერპლად შესწირვა უბრძანა, ის აღესრულებინა, მისი გონება მარტო ამას ხედვიდა და სხუას არა რას. ისაკის შეწირვა ქრისტეს მსხვერპლად შეწირვას მოასწავებდა: ვალი გაქუს მღუდელს მსხვერპლის შემწირველობაში სხუა არა რამე იყოს შენს გონებაში, მხოლოდ ღვთისა საიდუმლოსა უნდა ხედვიდე, თუ მსხვერპლის შეწირვაში ამას რასმე ხედავ, აბრაჰამის კურთხევას ვერ მიიღებ უფლისაგან, უმეტესად გაყვედრებს ისაიას პირით: „ერი ესე ბაგითა მათითა პატივისმცემს მე, ხოლო გულნი მათნი შორს განშორებულ არიან ჩემგან“. შენს ხედვასა და ნებაზედ არ უნდა იქცეოდე; თუ ვითარ – ქრისტეს მიერ ვისწაოთ: დასაბამი და დასასრული მღუდელობისა ქრისტე არის, და როდესაც ქრისტე, თავის თავის მსხვერპლად მამისა შესწირვიდა კაცთა ცხოვრებისათვის, მაშინ კაცობრივს ნებას არ ჰყოფდა, უფროსად ღვთისა მამისა ნებას ჰყოფდა, ესრეთ იტყოდა: „ნუ ნება ჩემი, არამედ ნება შენი ყავნ“. ეგრეთვე შენ, როდესაც მსხვერპლს შესწირვიდე, შენი ნება არ უნდა ჰყო, მხოლოდ ნებასა ღვთისასა უნდა დაემორჩილო; ვინათგან ქრისტეს სახე მოგაქუს, ქრისტესებრ ღვთისა და მამისა მიმართ მტკიცედ უნდა ხმობდე: „ნუ ნება ჩემი, არამედ ნება შენი-იყავნ!“ ეგების ვინმე სამღუდელოთაგანმან სთქუას: „ეს საქმეები სოფლიურს კაცს არ ძალუძს“. აქ მე ნაცვალს მივუგებ: სამღუდელი ერთი ქრისტესი სოფლიური არ არის; სამღუდელითა თვისთა მოწაფეთა ქრისტეს ესრეთ უბრძანებს: „თქუნ არა ხართ სოფლისა ამისაგანი, ვითარცა მე არა ვარ“.

რადგან მისთა მოწაფეთა ესრეთ ჰრქუა, ეს სიტყუა შენზედაცა მტკიცე არის: ანუ სამღუდელოებისა და ქრისტეს მოწაფეობისაგან უნდა განხვიდე და ანუ, როგორც ქრისტე გიბრძანებს, სოფლისაგანი არა უნდა იყო. ეგების ვინმე სამღუდელოთაგანმან სთქუას: „სოფელში ხორციით კაცი იყოს და სოფლისაგან არ იყოს, როგორ შესაძლო არის?“ მტკიცე და ყოვლად უძლიერესი სახე მოვილოთ ამისი – ხორციით სოფელში კაცი იყოს და სოფლისაგანი არ იყოს. დიდი იოანე წინამორბედი და ნათლის-მცემელი ხორციით სოფელსა შინა იყო, სოფლისაგანი არ იყო. ამისთვის არ იყო სოფლისაგანი – სოფლიურს ნებასა და უჯერობასა არ აღერეოდა. თვით უფალი იწსო მისთვის ზეცის ანგელოზებას ბრძანებს: „მე წარვავლინო ანგელოზი ჩემი წინაშე პირსა ჩემსა“, სამღუდელოთაგანი ვინმე მკითხავ და მეტყვი: „ნათლის-მცემელს უნდა ვემსგავსო?“ – თვით უფალს იესოს უნდა ემსგავსებოდე, და სოფლიურს სიხენემეს არ უნდა შეეხებოდე. მიზეზს თუ იკითხავ, რომ რასათვის? – რადგან მღუდელობით ქრისტეს ემსგავსები, სოფლიურის სიხენემის შეუხებლობაშიდაც უნდა ემსგავსო; გესმის თქმული ესე: „წმიდა იყვენით, რამეთუ წმიდა ვარ მე“. აწ ეს უნდა მოგახსენო, თუ მღუდელობით ქრისტეს როგორ ემსგავსები. ქრისტეს მღუდელი ეწოდება, ვითარცა დავით წინასწამერტველი ხმობს მისა მიმართ: „შენ მღუდელ უკუნი-სამდე წესსა მას ზედა მელქისედეკისსა“; და შენც მღუდელი გეწოდება! ქრისტემან ბრძანა: „მიიღეთ და სჭამეთ, ესე არს ჯორცი ჩემი“, – და ამას საკვირველსა სიტყვასა შენცა ხმობ; ქრისტემან ღმერთმან მიუტევა ცოდუანი და ჰრქუა: „მიგეტენენ შენ ცოდუანი შენნი“ – შენც შენს მოწაფეს და სამწყსოს ჯეროვნად ცოდვისაგან განათავისუფლებ და მიუტევებ მღუდელობით, – ასე ქრისტეს მსგავსი ხარ და სხვითა საქმითა არა ემსგავსები, და სოფლის სიხენემესა შინა აღერევი. მღუდელობა და სოფლის სიხენემე ერთად არ დაზავდება. თუ ვითარ – გამოვაცხადოთ. შენ რადგან ქრისტეს მოწაფე ხარ, ქრისტე ასე გიბრძანებს: „თქუწნ ხართ ნათელნი სოფლისანი“; და თუ სოფლის სიხენემეში აღერევი – დაბნელებული შეიქმნები; გესმის ბრძნის სოლომონისაგან: „შური სიხენემისა დააბნელებს სულსა“, – შენ, თვთ დაბნელებული, სხუას ვითარ განანათლებ? ქრისტემან გიბრძანა: „უძღურთა განკურნებდი“ – თუ ცოდვისაგან მოუძღურებული ხარ, სხუას ვითარ

განკურნებ? დიდი საკდემელი არ იქმნება შენთვის, რომ პასუხი გიგონ და გრქვან: „მკურნალო, განიკურნე თავი შენი!“

კვალად გიბრძანებს ქრისტე: „მკუდართა აღადგინებდით“; –

თუ თვით ცოდვისგან მკუდარი ხარ, სხუა ვინ უნდა განაცხოველო? ქრისტე გიბრძანებს: „კეთროვანთა განსწმენდდით“ – თუ თვით ცოდვისგან კეთროვან ქმნილ ხარ, და როგორც ქრისტემან კეთროვანს უბრძანა: „წარვედ და უჩუქნე თავი შენი მღუდელსა“; – თუ წმიდის აღსარებით განსწმენდილად თავი შენი მღვდელისათვის არ გიჩუქნებია, სხუა ვითარ უნდა განსწმინდო? ქრისტემან გიბრძანა: „ემშაკთა განასხემდით“; – თუ თვით ემშაკს ემონები, სხვისაგან ვითარ უნდა განასხა? ეგების იძიოთ: „ემშაკს ვითარ ვემონები!“ თუ ღმერთი არ გიყუარს, ცხად არის, ემშაკის მონა იქმნები; და თუ სოფელი სიბოროტისათვის გიყვარს – ღვთისა მამისა სიყვარული შენ შორის არ იქმნება. მოციქული გიმტკიცებს: „უკეთუ ვისმე უყვარდეს სოფელი ესე, არა არს სიყვარული მამისა მისთანა“. კვალად ქრისტეს მიერი ბრძანება მოვიხსენოთ, თუ რას გიბრძანებს: „წარვედით და მოიმოწაფენით ყოველნი წარმართნი“; – როგორ უნდა მოიმოწაფო ვინმე, თუ თვით ქრისტეს მოწაფეობის საქმეს არ იპყრობ? არ გესმის მოციქული პავლე რას ხმობს: „უკეთუ სხუათა ვუქადაგებდე და გამოუცდელო ვიყო, სჯულის გარდამავალად თავი ჩემი შემირაცხიეს!“ ქრისტეს ასე გიბრძანებს: „იყვენით უმანკო ვითარცა ტრედნი“; – შენ სოფლის ამაოების სიყვარულისათვის მზაკვარებას ჰყოფ, და მზაკვარება ქრისტეს მოწაფეობისაგან შორს გყოფს, ვითარცა იუდა განხადა კრებულისაგან ქრისტეს მოწაფეთასა და მღუდელობისაგანაც უცხო ჰყო.

ქადაგებისა ამის დასაბამი მოვიხსენოთ, თუ რასა გვიბრძანებს უფალი ღმერთი: „იყოს თუ ვისთანამე ბიწი – ნუ მოვალნ შესაწირავად მსხვერპლსა ღვთისა მისისა“. მსხვერპლის შემწირველის უბიწოებისათვის რომ ბიწი არ აქუნდეს,

ხედავ თვით ღმერთი ბრძანებს და ბრძანებული მისი ჩუქნის უღონოების მსგავსად სარწმუნო სიტყვით განვაცხადეთ და ვსთქვიოთ. მაგრამ ეგების ვინმე ზრახვიდეს თავის გონებაში, და საკვირვოდ მიაჩნდეს: უბიწო კაცი ვინ უნდა იქმნეს?“ მაგრამ ეს ზემო დავამტკიცეთ, რომელსა დამაყენებელი ბიწი რამ აქუს, მღუდელობისაგან უნდა დაეცადოს; თუ დამაყენებელი ბიწი არა აქუს, მცირის ბიწისაგან აღსარებითა და სინანულითა უნდა განწმიდეს და უბიწოებით უნდა მოუხდეს წმინ-

დასა საიდუმლოსა. თუ ასე არა ჰყოფს და ბიწის მქონებელი ვინმე შესწირავს, სხუას ეს უკვირს, უბიწო კაცი ვინ იქნებაო, მე ამისგან საკვირვოდ ამას ვხედავ: ცოდვაში მყოფი წმინდასა ქრისტეს საიდუმლოსა როგორ შეეხება? თუ ქრისტე ღმრთად არა ჰსწამს, არა თუ მღვდელი – უღმრთო ვინმე იქნება! თუ ქრისტე ღმრთად ჰსწამს ქერაბინნი და სერაბინნი მიხედვისაგან ძრწიან, სწორებით მიხედვასაც ვერ იკადრებენ: ფრთითა იფარვენ პირთა თვისთა, ბიწიანის ჳელით ვითარ შეეხება? როგორ განსაკვირვებელი არ არის ეს! დიდი იოანე წინამორბედი და ნათლის მცემელი, რომლისათვის ქრისტე უფალი ყოვლითა ნაშობთაგან უმეტესობას სწამებს მისთვის და იტყვის: „არა აღდგომილ არს ნაშობთაგან დედათასა უფროს იოანე ნათლის მცემელისა“, – ქრისტეს შეხებისათვის ეს დიდი წინამორბედი იშიშვოდა და სძრწოდა, – და ბიწიანი ვინმე, უშიშრად და კადნიერებით შეეხება! როგორ ზესთა საკვირველობისა არ არის ეს საქმე! პეტრე მოციქული, რომელსაც ქრისტემან უბრძანა უჭემმარიტესისა აღსარებისათვის: „შენ ხარ კლდე, და ამა კლდესა ზედა აღვაშენო ეკლესია ჩემი, და ბჳენი ჯოჯოხეთისანი ვერ ერეოდინ მას, და მიგცნე შენ კლიტენი სასუფეველისა ცათასანი, და რომელი განხსნა ქუჭყანასა ზედა, ხსნილ იყოს იგი ცათა შინა, და რომელი შეჳკრა ქუჭყანასა ზედა, კრულ იყოს ცათა შინა“; – ამისთანა საკვირველი კაცი ქრისტეს ნავსა შინა ვედრებით ეტყოდა: „განვედ ჩემგან, უფალო, რამეთუ კაცი ცოდვილი ვარ!“ პეტრე ასე იშიშვოდა, – და სხუა ვინმე ბიწიანი ქრისტეს შეეხება! მე საკვირველებისა ამის გამოკულევა არ ძალ-მიძს! საყვარელო, თუ ქრისტეს შეეხება გნებავს, უცხო რამ სასწავებელი სახე გაქუს: ვითარცა დიდი იოანე მახარებელი და ღვთის-მეტყველი, სრულის ქალწულებისაგან განწმენდილი, მკერდზედ მიეყრდნო და შეეხო ქრისტეს, ისე შენ განწმენდილებით შეეხე: თუ უღირსად შეეხები – იუდას მსგავსი შეიქმნები: ისიც უღირსის ბაგით შეეხო და შენც უღირსის ბაგით შეეხები. რომლითა უნდა განირჩიო ქრისტეს შეურაცხის მყოფელთა ერთაგან? ისინიც ბიწიანის ხელით შეურაცხად შეეხებოდენ, – შენც ბიწიანის ჳელით შეურაცხყოფად შეეხები! დიდი რამ შეურაცხება არ არის შენის პატიოსნებისა. რომ პასენაკის ოდენი კრძალვა ვერ მოილო ქრისტეს მიმართ? პასენაკი პილატესაგან რისხვის სახედ წარვლენილი იყო იესოს შემოყვანებად; პასენაკი რომ თავის-თავს უღირსად ხედვიდა, პატივი სცა და არა თუ ხელი შეახო, ოლარი დაუფინა და იესო ისე პატივით შემოიყვანა. საკვირველი დიდი ნაკულევა-

ნება არ იქმნება შენის მღუდელობის პატიოსნებისა, პასენაკის
ოდენ პატივი ქრისტეს ვერ მისცე, და უღირსის ჯელის შეხე-
ბით შენ შორის, ანუ სხვისა შორის უპატიოდ შემოიყვანო,
– ეს შენს მღუდელობას არ შეემსგავსება. და რადგან ქრის-
ტეს შეხება გეგულვება, ჯელი ასე განწმედილად უნდა გაქუნ-
დეს მოღვაწეებისაგან, ვითარცა დიდისა ნათლის-მცემელისა ჯელი
განწმენდილ იყო, ამისთვის რომ ისიც ქრისტეს შეეხო და
შენც ქრისტეს ეხები; ბაგე ასე განწმენდილი უნდა გაქუნდეს,
ვითარცა თვით უფალი გიბრძანებს წინასწარმეტყველისა და-
ვითის მიერ: „დააცხვრე ენა შენი ბოროტისაგან და ბაგენი
შენნი ნუ იტყვიან ზაკვასა“. შინაგანების გონებისა ადგილისა
განმზადებად ასე მოსწრაფე უნდა იყო, ვითარცა ზაქე, რათა
შევიდეს ქრისტე შინაგან სულისა შენისა და სთქუას შენთვის:
„დღეს იქმნა ცხოვრება სახლისა ამის! – და მადლი მისი იყოს
შენ შორის მოუკლებელად, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 19. მონაზონებისათვის

იტყვის სანატრელი დიდი პავლე: „უკეთუ მოჰკუჭდით
ქრისტესთანა, ნივთთა მათგან ამის სოფლისათა რასათვის, ვი-
თარცა ცხოველნი, ჰბრძნობთ სოფელსა შინა?“ ჩემის უგუ-
ნურებისა ჰაზრისაებრ, სიკუდილი ოთხი არის: ერთი სულისა
და ხორცის ურთიერთარს განთვისება და სიკუდილი ამის სო-
ფლისა; მეორე უუსაშინელესი სიკუდილი – საუკუნო წარწყმე-
და; მესამე მონაზონებითი სიკუდილი, რომელიც სოფლისა
ამის ნივთთაგან მკუდარნი არიან, ვითარცა იყვნენ პირველნი
მამანი: ანტონი, ევთიმი და საბა; მეოთხე – მაცთურებითი და
არა ჭეშმარიტებითი სიკუდილი, ვითარცა ჰყოფენ სოფლის
მოყვარენი მონაზონნი, რომელთაც სახე სოფლის მოკუდავე-
ბის შეუმოსია, შინაგან ცხოველი არის სოფლისა და მისის
საქმისათვის, რომელთაც ქრისტე ცხადად ამხილებს და უბრ-
ძანებს: „გარეგან ცხოვართათა მოსილ, ხოლო შინაგან მგელ-
მტაცებელ“. ოთხად რომ სიკუდილი ვსთქვით, მოციქულის
სიტყუა, სამისათვის არ არის – მეოთხისათვის არის. მოციქულის
სიტყუა მეოთხეს სიკუდილს სამისგანვე განარჩევს. სულისა
და ხორცისა განყოფით სიკუდილისაგან განარჩევს თქმითა
„რომელნი მოჰკუჭდით ნივთთა მათგან ამის სოფლისათა“;

წარწყმედის სიკუდილისაგან განარჩევს თქმითა: „უკეთუ მო-
ჰკუჭდით ქრისტესთანა“ – ქრისტესთანა მკუჭდარი საუკუნოდ
ცხოვრებად მიიწევა, ვითარცა ჰრქუა მორწმუნესა ავაზაკსა
ქრისტემან: „დღეს ჩემთანა იყავ სამოთხესა“; მზაკვარებით და
მაჩუწნებლობით სოფლის სიკუდილისაგან განყოფს თქმითა:
„უკეთუ მოჰკუჭდით ქრისტესთანა, ნივთთა მათგან ამის სო-
ფლისათა რასათვის, ვითარცა ცხოველნი, ბრძნობთ სოფელსა
შინა?“ მონაზონებით ქრისტესთანა მკუჭდარი სოფლისათვის
არა ბრძნობს, და მაჩუწნებლობითი მონაზონი ისევ სოფლი-
სათვის ბრძნობს და იქცევა, სწორებით წარმოსჩნდა, რომ მო-
ციქულის სიტყუა ჭემმარტისა და უზაკველისა მონაზონებისა-
თვის არის. მოწაფე ქრისტესი, სრული მონაზონი, ნივთიურის
სოფლისათვის მკუჭდარი უნდა იყოს, ვითარცა განსაზღვრებს
დიდი იოანე სინელი და იტყვის: „მონაზონება არის უარყო-
ფა სრულიად სოფლისა და საქმეთა მისთა“. ახლა კიდევ მო-
ციქულისავე სიტყვით დავამტკიცოთ, რომ ჭემმარტითა გუ-
ლითა მონაზონი, და ქრისტეს შემდგომი სოფლისაგან მკუჭ-
დარი უნდა იყოს. ქრისტეს შემდგომილისა პავლესი ისმინეთ,
რასა იტყვის: „არღარა ცხოველ ვარ მე, არამედ ცხოველ –
არს ქრისტე ჩემ შორის“. მონაზონო, თუ ჭემმარტის გუ-
ლით შემდგომილ ხარ ქრისტესი, პავლეს სიტყვის მსგავსად,
ნივთიურის სოფლისათვის ცხოველი არ უნდა იყო, რადგან
საკვირველი ქრისტეს მეგობარი ხარ, ქრისტეს მეგობარს ლა-
ზარეს უნდა ემსგავსო, თუ ვითარ – ვსთქუათ: ლაზარე მეგო-
ბარი ქრისტესი მოკუჭდა. ქრისტემან თავისი მეგობრის სიკუჭ-
დილი ჰსცნა, ქრისტემან ხმა უყო: „ლაზარე, გამოვედ
გარე“ – განცხოველდა და საფლავიდან გამოვიდა, ხელით და
ფერხით შეკრული. ჰრქუა მონათა თვისთა: „განხსენით და
უტევეთ“, განხსნეს და ვიდოდა. ეგრეთუწ შენ მონაზონებით
ნივთიურის სოფლისაგან უნდა მოჰკუჭდე: როდესაც ქრისტე
შენს სოფლისაგან მოკუჭდავებას ჰსცნობს, მაშინ, ლაზარეს
მსგავსად გიწოდებს: „გამოვედ გარე საფრხისაგან ეშმაკისა!“ და
მაშინ ცხოველ იქმნება სულითა, და უბრძანებს ანგელოზთა:
„განხსენით ეგე ცოდვისა კრულეებათაგან და უტევეთ სულად სა-
სუფეველსა შინა“. ეგების ეს ვინმე იიჭვნოს: სრულიად რომ
ასევე სოფელს განვეშორო, ხორცი ვითარ გამოვზარდო, ან სა-
ზრდელი როგორ მოუპოვო? რადგან ქრისტეს შემდგომილ
ხარ, ამისი მსგავსი ზრუნვა შენგან შორს უნდა ჰყო, ამისთვის
რომ უფალი შენი იესო ამას გამცნებს: „ნუ ზრუნავთ, რა

სჭამოთ, ანუ რა სვათ, ანუ რა შეიმოსოთ: იცის მამამან თქუწმან ზეცათამან, რა გიხმს ამათ ყოველთაგანი“. რადგან ნივთიურის სოფლისაგან განსრული ხარ, რომლისა სოფლისა ხარ, აწ ის უნდა წარმოვაჩინოთ. პავლე განგიცხადებს და გეტყვის: „არა გვაქუს აქა საყოფელად ქალაქი, არამედ მერმესა მას ვეძიებთ“; არა თუ ქუწყანისა ამის მსგავსი არის, ყოვლითურთ უცხო და სხუა რამ არის ამისგან. და თუ ვითარ – ვსთქუათ.

ქუწყანა იგი ზეცისა არა არის ნივთიური, არამედ უნივთო; არ არის წარმავალი, არამედ საუკუნო; მეუფე მის ქუწყანისა არს ყოველთა დამბადებელი უფალი; ქუწყანა იგი არა განათლების შექმნილისა და დაბადებულისა მზისა მიერ, არამედ შეუქმნელისა და დაუბადებელისა ღვთისა მიერ; ქუწყანასა მას შინა ნაცულად ვარსკულავისა ბრწყინვენ ანგელოზნი და სულნი წმიდათანი; ქუწყანასა მას შინა გლახაკნი უსანატრელეს არიან მდიდართაგან, თქმისაებრ საუფლოსა: „ნეტარ იყვნენ გლახაკნი სულითა, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა“; ქუწყანასა მას შინა ამის მსგავსი მხედარი უმეტესად საქებელი არის, რომელიც მარცხენის ყრუმლისმცემელს მარჯუწყნესაც მიუპყრობს, რომელიც სამოსლის მიტაცებელს კვართის მიღებადცა არა აყენებს; ქუწყანასა მას შინა არა რადმე არს მწუხარება და ურვა, გარნა მხოლოდ ცხოვრება ანგელოზებრივი და სიხარული საუკუნო. შენ, საყვარელო მამაო, ამისებრის სოფლის ჩინებული ხარ და არა ნივთიურის სოფლის. რადგან ზეციურის სოფლის ჩინებული ხარ, და იქ მისულა გეგულვება, ნივთიურს სოფელს ნუ ექცევი, თორემ ზენა სოფელს, ესე იგი სასუფეველს, ვერა მიიღებ. და თუ ვითარ – საღმრთოს წერილის მაგალითით გაჩუწნოთ. ისრაელთ ეგვიპტისა და ფარაოს მონებიდამ გამოსვლის მიზეზი მოიღეს და ჰსთქუწყნეს: „განვალთ სამისა დღისა სავალსა და ვმსახურებთ უფალსა ღმერთსა ჩუწნსა“; როდესაც გამოვიდენ ეგვიპტიდამ და ფარაოზის მონებიდამ და მოსეს შეუდგენ, ოდესმე კიდევ ეგვიპტედვე მიქცევა ინებეს; ამისთვის განურისხდა ღმერთი და ეგვიპტიდამ გამოსულთა აღთქმის ქუწყანა ვერ იხილეს, უდაბნოს მოსწყდენ. ეგრეთვე შენ უხილავის ფარაოს – ეშმაკის და ნივთიურის სოფლის მონებიდამ გამოსვლის მიზეზი მოიღე; სამის დღის სავალის მსგავსად, ეს სამი რამ მოჰკუწეთ – ცოდვისა აღსარება და სინანუ-

ლი; გამოხუჭდ სოფლისა და ეშმაკის მონებიდამ და შეუდეგ ქრისტესა მონაზონების აღთქმისა მიერ. და თუ კიდევ სოფლის უჯერებისა მიმართ მიქცევას ინებებ, განრისხდება შენზედ ღმერთი, და როგორც მათ აღთქმის ქუჭყანა ვერ იხილეს, ისრე შენ სასუფეველს ვერ იხილავ. დიდის მოციქულისაგან გესმის დაყენება: „არავინ მოღვაწე შეეყოფვის სოფლის საქმეთა, რათა ერისთავსა მას სათნო ეყოს“. ეგების მიზეზი ვინმე ჰსთქუას: „ძლიერის ბრძოლისა და საბრხისგან ეშმაკთასა მოვუძღურდი“. ეს მიზეზი უჯერო არის. და თუ ვითარ – საღმრთოს წერილის მაგალითით ვაჩუჭნოთ. ისრაელთა შორის ეს განჩინება იყო: მოშიში ბრძოლად ვერ განვიდოდა; ეგრეთუქ ესეც განჩინებული არის: ვისაც არ ძალუძს მონაზონებისა მოღვაწების ტვირთვა და მოშიში არის, მონაზონებად არ უნდა გამოვიდეს. ქრისტეს შეუძლებელი არ უბრძანებია რა, ასე ბრძანებს: „უღელი ჩემი ტკბილ-არს და ტვირთი ჩემი სუბუქ არს“; და თუ მოვა მონაზონებად – ღვაწლიც უნდა იტვირთოს, თორემ უფლისა იესოს სიტყვა რისხვით მიეგება: „ვერ გამოხვიდე მიერ საპყრობილით, ვიდრე არა მისცე უკანასკნელი წულილი“. ეგების კიდევ ვინმე სთქუას მიზეზი: „ესეოდენს ერში ვარ და რა ვყო, რომ სოფლიურს საქმეში არ აღვერიო“. ესეც მიზეზი უჯერო არის; და თუ ვითარ – ვაჩუჭნოთ: დიდი იოანე ნათლის-მცემელი მრავალჯერ იყო ერის სიმრავლისა შორის; გესმისა მისთვის თქმული: „და განვიდოდა მისა ყოველი იერუსალემი და გარემო სოფლები, და ნათელ იღებდეს მისგან და აღუარებდეს ცოდუათა მათთა“; ესეოდენის ერის შორის იქმნებოდა, მაგრამ სოფლის საქმეში არა თანა-ეზიარებოდა. ეგრეთუქ შენ მრავალთა შორის რომ იყო, უჯერო საქმეში არა უნდა ეზიარო. ჭემმარიტი უნდა ვსთქუა, უჯეროსა საქმესა შინა თუ აღირევი, სიმრავლეში ყოფა ვერ განგამართლებს. ამისი სიმტკიცე სიტყვით და საქმით წარმოვაჩინოთ: მოსე ღვთისა მზრახველი გვამცნებს: „არა შეერთო მრავალთა თანა საქმედ ბოროტისა“; პავლე მოციქული ამტკიცებს: „და ნუ თანაეზიარებით საქმეთა მათ ბნელისათა, არამედ ამხილებდითცა“. აწი საქმით ვაჩუჭნოთ, რომ უჯეროს საქმეს მრავლის ერის ყოფა ვერ განამართლებს – პეტრე მოციქული უარის ყოფაში რომ შთავარდა, ამითი არ განმართლებულა, ჰურიათა სიმრავლისა შორის რომ იყო, ამითი განმართლდა: „გამოვიდა გარე და სტიროდა მწარედ“. ეგრეთუქ შენ, მამაო, მრავლის ერის შორის ყოფით ვერ განმართლდები, თუ პეტრესებრ მწარედ ტირილს არ ჰყოფ. რო-

მელიც მონაზონების სახეს შუწნოდეს, ის საქმეები აჩუწნე, თორემ მონაზონების სახის შემოსა და უჯეროს საქმის ქმნა, ძნელს საკიცხველს საქმეებს დაგდებს. პირველად ქრისტე დაგ-დებს კიცხვას და მიგამსგავსებს უშუწრს საფლავს და გიბრ-ძანებს: „მსგავს არიან საფლავთა განგოზილთა, რომელნი სჩანედ გარეშე შუწნიერ, ხოლო შინაგან სავსე არიან ძვალებითა და არა-წმიდებითა“. ამას თვით ქრისტე განგიმარტებს და შენზედ განაცხადებს: ეგრეთუწ სჩანედ წინაშე კაცთა შუწნიერ, ხოლო შინაგან სავსე ხართ ორგულებითა და არა-წმიდებითა. თუ მონაზონების საქმეს თან არ ადევნებ სახესა მონაზონებისასა, იუდას მიგამსგავსებს: იუდას გარეშე სახე ქრისტეს მოწაფეობისა აქუნდა, შინაგან ქრისტეს განცემას იწურთიდა; ეგრეთუწ შენ გარეშე – მონაზონებისა და ქრისტეს მოწაფეობის საქმე გაქუს და შინაგან ბოროტს იწურთი, ეს იუდას მსგავსება არის! არა თუ მარტო იუდას მიგამსგავსებს, კერპსაც მიგამსგავსებს დავით წინასწამეტყველის თქმისაებრ: თვალ გასხენ და არა ხედავ საქმეთა მონაზონებისასა; ყურ გასხენ და არა გესმის სიტყუა მოციქულისა, რომელსა გეტყვის: „უკეთუ მოჰკუწდით ქრისტესთანა, ნივთთა მათგან ამის სოფლისათა რასათვის, ვითარცა ცხოველნი, ჰგრძნობთ სოფელსა შინა“; ხელ გასხენ და არა განიხილავ საქმეთა მოღვაწეებისასა; ფერხ გასხენ და არა ხვალ გზასა ქრისტეს მცნებათასა, არცადა ხმობ ხორხითა შენითა ლოცვასა; ვითარ იგი ჯერ-არს. დიდი გრიგოლი ღვთისმეტყველი მწვალებელს ეტყვის: „ანუ იყავ ტფილ და ანუ იყავ გრილ“. ეგრეთუწ მონაზონთა მიმართ ვიტყვი მე უღირსი: ანუ მკუტდარი უნდა იყოს სოფლისა ნივთთაგან და ანუ ცხოველი, და მონაზონების სახე არ უნდა ემოსოს, რათგან სოფლის ნივთისათვის ცხოველი არის; თორემ, როგორც ზემო ვსთქუ, საკიცხელი რამე იქმნება. მაგალითი მოვიდოთ, თუ როგორ საკიცხელი არის. ცხოველმან კაცმან მკუტდრის სამოსელი სუდარი რომ შთაიცუას და ერთა შორის იარებოდეს, ერისაგან საკიცხელი რამე იქმნება თუ არა? ეგრეთუწ მონაზონების სამოსელი ნივთიურის სოფლისაგან მკუტდრის მონაზონის სამოსელი არის, და თუ შენ ნივთიურის სოფლისათვის ცხოველი ხარ და მონაზონების მოკუტავების სამოსელი გაცვია ერთა შორის ღვთისათა, ესე იგი ანგელოზთა და წმიდათა კაცთა შორის, საკიცხელი იქმნები. თუ ჭემმარტებით მონაზონების სიკუტდილი მიიღე, როგორც მკუტდარს დაყროლებულს არა ეს-

მის რა, არც შენ სხვისი სოფლიურის ვისიმე არა რადმე სულის მავნებელი არ უნდა გესმოდეს. ამისი კიდევ მაგალითი მოვიღოთ: როდესაც ლაზარე მოჰკუდა, არავისი ხმა არ ესმოდა, არცა თვისისა და არცა მეგობრისა, მხოლოდ ქრისტეს ღვთისა ხმა ისმინა; ეგრეთუწ, როდესაც მონაზონებით ნივთიურის სოფლისაგან სიკუდილი მიიღო, უჯერო ხმა არავის უნდა უსმინო, მხოლოდ ქრისტეს ღვთისა ხმასა უნდა დამორჩილდე. ქრისტეს ღვთისა მორჩილებას არა თუ მარტო მონაზონებითი წესი გაწვევს – ბუნებითი სჯულიცა, ვითარ იგი ხმობს: „ჰქმენ რადვეცა იგი სრულ-ყოფს შენ და მდგომლობას შენსა“. მხოლოდ ქრისტეს მორჩილება სრულ-ყოფს შენს მდგომობას და არა სხუა რადმე, ვითარცა ხმობს მახარებელი იოანე: „ყოველივე მის მიერ შეიქმნა და თვინიერ მისსა არცა ერთი რა იქმნა, რადენი რა იქმნა“. მოციქული გაწვევს სიტყვითა ამით: „გამოიძიეთ და უკეთესი იგი შეიკრძალებით“. მორჩილება ქრისტესი უმჯობეს არს ყოვლისავე, ვითარ იგი ჯმობს ბრძენი სოლომონ: „უმჯობეს არს ყოველსა ღვთის-მსახურება“. თვინიერ ქრისტესა სხუა ვერა რას გარგებს. მოვიღოთ ამისი მაგალითი: ლაზარეს ვინ რა არგო? რომელმან მოყვასმან იხსნა, ან რომელმან მეგობარმან? – არა რომელმამე; მხოლოდ ქრისტემან იხსნა სიკუდილისა და ჯოჯოხეთისაგან, ეგრეთუწ შენ თვინიერ ქრისტესა სხუა ვერა რომელიმე გიხსნის სიკუდილისა და ჯოჯოხეთისაგან. ეგების ამისთვის ვინმე შეცდეს და ჰსთქუას: „მრავალი ერი ჩემდა შემოდგომილ არს“. თუ ქრისტეს ღვთისა მორჩილი არა ხარ, ერისა სიმრავლე შენთვის სახმარი არ არის, თორემ ამას მიხედვ: იუდას ჰურიათა ერისა სიმრავლე შეუდგა, მაგრამ იუდა რომ ქრისტეს განემორა, ერის სიმრავლემ ვერა არგო რა, სულით და ხორცით დაისაჯა, ეგრეთუწ შენ თუ ქრისტეს განემორე, ერის სიმრავლე ვერას გარგებს, სულით და ხორცით დაისჯები; და თუ ქრისტეს შედგომილ ხარ, სხვისაგან ვნება აღარ შეგეხება, ვითარ იგი ჯმობს მოციქული: „უკეთუ ღმერთი ჩუწნ კერძო არს, ვინ არს მტერ ჩუწნდა?“ და თუ ამას იტყვი: „ცხოველმან კაცმან როგორ უნდა ვიცოცხლო, თუ სოფლიური ყოველი დავუტეო“; აქ ერთი რამ საკვირვო საქმე იხედვება; ეს არის საკვირვო: თუ სოფლისაგან ჰგონებ შენს ცხოველობას, რომელმან სოფლიურმან კაცმან შთაბერა შენ შორის სული სიცოცხლისა? რომლის სოფლიურის კაცისაგან გაქუს განწესება დღისა და ჟამისა, რომ შენი სიცოცხლე ამათ შორის არის? ესე ყოველივე ღვთისა-

გან გაქუს და არა სოფლიურისა ვისგანმე და რათ ამბობ:

„რომ სოფელი დავუტეო, ვითარ ვიცოცხლო?“ ქრისტე უფალი აღდგომა და ცხოვრება არის და მის მიერ იცხოველე. თუ საზრდელის ზრუნვა გაქუს, ქრისტესგან უმჯობესი საზრდელის მომცემი სოფელსა შინა რომელი გივის? ხუთის პურით ხუთი ათასი განაძლო და შვიდის პურით ოთხი ათასი; და თუ სამოსლისათვის ზრუნავ, ან ამას რად ზრუნავ, თვთ უფალი იწსო გიბრძანებს: „ნუ ზრუნავთ რა სჭამოთ, ანუ რა შეიმოსოთ“.

თუ მაშინც კიდევ არ შეიგონებ და სოფლის სიმდიდრეს ეძიებ, ჰსჩანს რომ ქრისტეს მოწაფეობა და სიმდიდრის მოყვარეობა ერთად არ დაზავდება; თვისთა მოწაფეთა ასე უბრძანებს: „ნუ მოიგებთ ოქროსა, ნუცა ვერცხლსა“; და თვისის მოციქულის პირით გიბრძანებს: „ნუ გიყვარს სოფელი ესე, ნუცა რა არს სოფლისა ამის“. იოანე ღვთისმეტყველი და მახარებელი თვისთა კათოლიკეთა შინა ცხადადა გამხილებს: „უკეთუ ვისმე უყვარდეს სოფელი ესე – არა არს სიყვარული მამისა მისთა-ნა“. რადგან ამას სოფელსა მინდობილ ხარ, ცხადად იხედვება, რომ ქრისტესგან შორს ხარ, ვითარცა ბრძანებს უფალი იწსო: „ვერ ძალ-უმს ორთა უფალთა მონებად“. ეგების ვინმე კითხუა ჰყოს და იძიოს: რასათვის არა დაზავდება მოწაფეობა ქრისტესი და სიყვარული სოფლისა? ნაცვალს კითხუას მეც წინა უყოფ: რასათვის ცეცხლი და წყალი ურთიერთარს არ დაზავდება? მიზეზი ეს არის – ერთმანეთის წინააღმდეგომნი არიან. ეგრეთუჴ ქრისტეს მოწაფეობა და სოფლის სიყვარული ერთმანეთის წინააღმდეგომნი და დაუზავებელნი არიან, თუ ვითარ – გამოვაცხადოთ. სოფლის სიყვარული განსუჭნებას და ფუფუნებას შემოიღებს, და განსუჭნება და ფუფუნება ამას სოფელსა შინა ქრისტეს მოწაფეთაგან უცხო არის; არათუ მოწაფეთაგან კაცობრივის ბუნებით, თვით უფლისა და მოძღურისა იესოსაგან შორს იყო განსუჭნება ამას სოფელსა შინა, ვითარ იგი ხმობს თავისა თვისისათვის: „არა აქუს ძესა კაცისასა სადა თავი მიიდრიკოს“; და მოწაფე ქრისტესი მოციქული ხმობს: „ჭირნი ავაზაკთაგან, ჭირნი ძმათა მტყუართაგან“. გულის ჯმის-ყოფით მიხედე თქმულთა ამათ, თუ დაზავდება ქრისტეს მოწაფეობა და სოფლის სიყვარული, ერის მთავრის მორჩილებას შემოიღებს, და ერის მთავრის მორჩილება სოფლიურის ამაოებაში ქრისტეს მოწაფეობისაგან შორს არის, ვითარ იგი ხმობს მოციქული: „არავინ მოღვაწე შეეყოფვის სოფლისა საქმეთა, რათა ერისთავსა მას სათნო ეყოს“. და მოციქული პეტრე უფროსად განაცხადებს და იტყვის: „უკეთუ კაცთა სათნო ვეყოფოდე,

ქრისტეს მონამცა არა ვიყავ“. სოფელსა შინა სამი რამ სიხე-
ნეშე არის: სიძვა, გულისთქმა სიძვისა და ამპარტავენება. ამათ
სამთავე განაცხადებს იოანე მოციქული და მახარებელი თვის-
თა კათოლიკეთა შინა და იტყვის: „სამნი ესე არიან სოფელსა
შინა – გულის-თქმა ჯორცთა, გულის-თქმა თვალთა და სილაღე
ამის ცხოვრებისა“. ამათ სამთა ვნებათაგან აყენებს უფალი
შედგომილსა თვისსა, და პირველისათვის უბრძანებს წინასწარ-
მეტყველისა მიერ: „წმიდა იყვენით, რამეთუ მე წმიდა ვარ“;
და მეორისათვის ბრძანებს უფალი იესო: „რომელმან მიხედა დე-
დაკაცსა მრუშებად, მანვე იმრუშა გულსა შინა თვისსა“; და
მესამისათვის კვალად ბრძანებს უფალი იესო: „ყოველი მალა-
ლი გულითა კაცთა შორის, სამაგელ-არს წინაშე ღვთისა“;
ამათ სამთა ხენეშთა საქმეთაგან უდიდესის ყენებით უფალი
გაყენებს, და ეს სამი სიხენეშე სოფელსა შინა არს. მაშასადა-
მე, თუ ქრისტეს ღვთისა ჭემმარიტი მოწაფე მონაზონი-ხარ,
სოფლის ვნებისაგან ყოვლითურთ უნდა ილტვოდე, ვითარცა
მაკუდინებელისა გესლისა, პირველთაგანვე მივხედოთ, თუ
მონაზონების სახის მაჩუწნებელნი სოფლისაგან როგორ გან-
შორებულნი იყვენ. ილია დიდი წინასწამეტყველი ხალენი-
თა მოსილი, რომელიც უფლის მონებისათვის ასე განშორე-
ბულ იქმნა სოფლისაგან, მხოლოდ ყორნისაგან მიიღებდა სა-
ზრდელსა. მეორედ-ილიად სახელდებული, დიდი იოანე ნათ-
ლისმცემელი, სოფლისაგან ასე უცხო იყო. ქრისტეს უფალი
ბრძანებს მისთვის: „მოვიდა იოანე ნათლისმცემელი, არცა
სჭამდა, არცა სმიდა“. ვიცი ამას იტყვით, ჩემის უღირსებისა
მომართ: „არ უნდა სჭამოთო და ვსვათო“. მე უღირსი თქუ-
წნდა მომართ, ამის თქმას ვერ ვიკადრებ, რომ არცა სჭამოთ
და არცა სვათ; მაგრამ მოციქული გაყენებს ჭამისაგან და გე-
ტყვის: „უკეთუ ვისმე საქმის არა ნებავენ, ნურცა ჰსჭამნ“.
ჰსჩანს მოციქულის სიტყვისაგან: თუ საქმე მოღვაწეებისა არა
გნებავს, არცა უნდა სჭამო. კვალად მოციქული ასე იტყვის:
„არა აღუკრა პირი ხარსა მეკალოესა“; შენთვის არის ეს სი-
ტყვა, თორემ პირუტყვისათვის არ არის. თვით მოციქულის
სიტყუა აცხადებს და იტყვის; „არათუ ხართათვის რამდე ზრუ-
ნვა ედვა“; რადგან შენთვის არის ეს სიტყუა, თუ სათნოების
კალო, მუშაკობა და ღუწა არა გაქუს, სამართალი არის, პირი
აკრული უნდა გაქუნდეს მარხვისა მიერ, და არ უნდა სჭამდე.
ისმინე ჭემმარიტი: უქმისა ჭამა არა განწესებულ-არს. თუ ამას
იტყვი: „ნივთიური კაცი, თვინიერ საზრდელისა, ვითარ იცო-
ცხლოს? – სათნოების მუშაკობა ყჰავ და მერმე მიიღე საზრ-
დელი. მოციქულის პირით გიბრძანებს: „არა აღუკრა პირი

ხარსა მეკალოესა“, და თუ ამისი ზრუნვა გაქუს, რომ არ გეპოება რა: ილია უპოვარი იყო, მაგრამ უფალმან ყორნისა მიერ გამოზარდა; – შემძლებელ არის, რომ შენც გამოგზარდოს. თუ კიდევ ამას იტყვი: ილიას ოდენი ღირსება მე არა მაქუს, – აქ კიდევ სხუა სანუგეშო მაგალითი მოვილოთ: ქრისტემან მცირითა პურითა მრავალი ერი გამოზარდა; თუ მრავალი მცირის პურით გამოზარდა, უეჭველად შენ ერთს უფრო გამოგზარდის მცირის პურითა; და თუ კიდევ შესძენ და იტყვი: რადგან სოფელი დავუტევე, მცირედი პურიც არ მეპოება, რომ განმომრავლოს, ქრისტემან და აღმავსოს; ამისი სანუგეშოც სხუა მაგალითი მოვილოთ საღმრთოს წერილიდამ: დანიელ უფლისა ღვთისათვის ლომთ ღვიმეში შემწყვდეულ იქმნა; დანიელისათვის იქ საზრდელი ყოვლითურთ უპოვარი იყო; ამბაკომ წინასწამეტყველს მუშაკთან საზრდელი მოაქუნდა; უპყრა ანგელოზმან ამბაკომს, და ის საზრდელი ამბაკომის ხელით ანგელოზმან დანიელს მოართვა. ეგრეთ შენ, უფლისა ღვთისათვის ლომთ მღვიმეში, ესე იგი ეშმაკის ბრძოლის განსაცდელში ხარ და მას კეთილად ითმენ; დიდისა მამისა ზრახვისა ანგელოზი უფალი იესო ქრისტე უპყრობს ერთს ვისმე ღვთის-სათნო კაცს და მისის კელით მოგცემს საზრდელსა და გამოგზარდის ხორციტა, ხოლო სულიტა აღგავსებს საუკუნოდთა კეთილიტა, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 20. ნაყოფანებისათვის

მაცხოვარი ჩუწნი, უფალი იესო, თვისთა მოწაფეთა ასწავებს ჯეროვნისა საზრდელისა თხოვად, ესრეთ: „პური ჩუწნი არსებისა მომეც ჩუწნ დღეს“. უფლის სიტყვა ოთხს რასმე აცხადებს: პირველად, რომელიც ცთომამდის კაცთა ბუნებას საზრდელი აქუნდა ანგელოზებრი და მათებრ ღვთის-ხედვით იზრდებოდა, ვითარ იგი ჯმობს წინასწამეტყველი დავით: „და პური ანგელოზთა სჭამა კაცმან“. მას საზრდელსა აცხადებს და გვიბრძანებს მისვე ანგელოზთა საზრდელისა თხოვად და თქმად ესრეთ: „პური ჩუწნი არსებისა მომეც ჩუწნ დღეს“. მეორედ, აცხადებს ხორცსა და სისხლსა ქრისტესსა, და ის არის ჩუწნი სიტყვიერის არსების შესამგავსი პური, რომელიცა შეგვაერთებს ქრისტესა ღმერთსა, ვითარ იგი გვიბრძანებს უფალი იესო: „რომელი სჭამდეს ხორცსა ჩემსა და სმიდეს სისხლსა ჩემსა, იგი ჩემთანა დადგრომილ არს და მე მისთანა“;

და ამის უკვდავ-მყოფელისა პურისა გვასწავებს თხოვად: „პური ჩუჭნი არსებისა მომეც ჩუჭნ დღეს“. მესამედ, აცხადებს დღითი დღე საზრდელად ჩუჭნდა მოცემულსა პურს, და ამისსაცა თხოვად გვიბრძანებს. მეოთხედ, აცხადებს მტაცებლობისაგან შორს ყოფას, და მხოლოდ ღვთისაგან თხოვით მოღებას გვამცნებს და თქმას: „პური ჩუჭნი არსებისა მომეც ჩუჭნ დღეს“.

კიდევ სხუთსა სამი რამ ძალი აქუს ამას სიტყუასა. ერთი ესე:

დღითი დღე წარმავალის საზრდლის მოღება. ჩუჭნი ცოდვის მიზეზი არის, თორემ ღმერთს ანგელოზებრი ცხოვრება ენებებოდა ჩუჭნთვის, მაგრამ ის პატივი ჩუჭნ ვერ დავიმარხეთ, ამისთვის პირუტყვის მსგავსად საზრდლის მოღება დაგვესაჯა, ვითარ იგი ვმობს დავით: „კაცი პატივსა შინა იყო და არა გულის-ვმა ჰყო; ბაძვიდა იგი პირუტყუთა უგუნურთა და მიემსგავსა მათ“, რადგან ჩუჭნის ცოდვისათვის ჩუჭნი მოგებულნი არის, ამისთვის ითქმის „პური ჩუჭნი“. მეორე ესე, რომელიც ჩუჭნს არსებას ეხმარება, მას უნდა მოვიღებდეთ და ნაყოფინება ჩუჭნგან შორს უნდა ვჰყოთ. ამისთვის ითქმის: „პური ჩუჭნი არსებისა“. მესამე: რომელსა დღესა შინა ვართ, მის დღისა საზრდელი უნდა ვითხოვოთ და ხვალისათვის არ უნდა ვზრუნვიდეთ, ვითარ იგი გვიბრძანებს უფალი იესო: „ნუ ზრუნავთ ხვალისათვის“; ამისთვის ითქმის: „მომეც ჩუჭნ დღეს“.

კიდევ მეოთხე ძალა აქუს, უფლის ბრძანებულს: რომელიც დღითი დღე საზრდელი უფლისაგან მოვიღოთ, მხოლოდ ჩუჭნთვის არ უნდა გვენებებოდეს, საერთო უნდა იყოს ყოველთა ძმათათვის. ქრისტეს მოწაფეთა ასე შუჭნის, გესმისა, თუ ქრისტეს მოწაფენი როგორ იქცეოდნენ? ლუკა ჰსწერს საქმესა შინა მოციქულთასა: „არცა ერთმან ვინ ჰსთქუას, მონაგებთვისი თვისად“. თუ ქრისტეს მოწაფე ხარ, შენც ასე საზოგადოდ უნდა გაქუნდეს ყოველივე; უფალი იესოც ისე გასწავებს, ასე არ უსწავებია: „მომეც მე დღეს“, ასე გასწავა:

„პური ჩუჭნი არსებისა მომეც ჩუჭნ დღეს“. ცხადად ჰსჩანს, საზრდელი უფლისაგან მოცემული საერთოდ უნდა იხმარებოდეს ძმათათვის. რაოდენიც ჩუჭნს უნდოებას ძალ-ედვა, მცირედ უფლისა სიტყვის ძალი გამოვაცხადეთ, შემდგომად დღეს რომლისაც მეტყველება გვეგულვებოდეს მისთვის ვიწყოთ მეტყველება.

დღეს ჩუჭნი ჰაზრი ჯორციელის პურის და საზრდელი-

სათვის არის, რომელიც ბოროტად ითხოვენ საზრდელს და კეთილად ღვთისაგან მოცემულს ბოროტად შეცვლიან. ვინ არიან ესენი? – ნაყროვანნი: ისინი ითხოვენ ბოროტად. თუ ვითარ – გამოვაცხადოთ. ქრისტეს ღვთისაგან სწავებული თხოვა ეს არის: „პური ჩუჭნი არსებისა მომეც ჩუჭნ დღეს“.

ნაყროვანს საზრდელი სულისა და ხორცისა განსაჯრწნელად ჰნებავს და არა არსების დამცველად; ამისთვის რომ ნაყროვნება სულსა და ჯორცს ორსავეს განხრწნის: ხორცს განჰხრწნის ნაყროვანება სნეულებითა, როგორც მკურნალნი იტყვიან; სულსა განხრწნის, ვითარ იგი განსაზღვრებს იოანე სინელი: „ნაყროვანება დედა არს სიძვისა“. ნაყროვანს ქრისტესგან მოცემული ლოცვა არა აქუს. ამისთვის უფალი იესო ბრძანებს; „რომელი მცირესა ზედა ცრუ არს, იგი მრავალსა ზედა ცრუ არს“, ნაყროვანი ლექსით მცირესა ამას სიტყვასა ზედა:

„პური ჩუჭნი არსებისა მომეც ჩუჭნ დღეს“, ამის ზედა ცრუ არის, ამისთვის რომ ბოროტის ნაყროვანებისათვის ითხოვს. მაშასადამე ყოველს ქრისტეს მოცემულს ლოცვაზედ ნაყროვანი ცრუ არის; და ნაყროვანი თუ მაშინც ორგულებით ილოცავს, ვითარცა ფარისეველი, ვერას მიიღებს, ვითარ იგი იტყვის იაკობ მოციქული: „ითხოვთ და ვერ მიიღებთ, რამეთუ ბოროტად ითხოვთ“. სჩანს ჭეშმარიტის სიტყვისაგან, ქრისტეს მიერ მოცემული ლოცვა ნაყროვანისაგან შორს არის. რადგან ლოცვა შორს არის მისგან, თვით ნაყროვანიც ქრისტეს სიყვარულისაგან შორს არის. სწორი სიტყვად მივსცეთ ამას. უფალი იესო ბრძანებს: „რომელსა უყვარდე მე, მცნებანი ჩემნი დაიმარხოვნ“. ნაყროვანი ქრისტეს მცნებას არ იმარხავს, რომელ არს პური ჩუჭნი არსებისა, დასაცველად არა მიიღებს, უფროსად განსახრწნელად, ვითარცა ზემო ვსთქუ; უეჭველად ქრისტეს სიყვარულსაც არ იმარხავს და შორს არის მისგან. და რადგან ქრისტეს სიყვარულისაგან შორს არის, ეშმაკის სიყვარული მახლობლად და თან შეკრულად ექმნება; აცხადებს ამას პირველად უფლის იესოს სიტყუა, ვითარ იგი ბრძანებს: „ერთი იგი მოიძულოს და სხუა იგი შეიყვაროს“; მეორედ, თვით ნაყროვანის საქმე აცხადებს: ნაყროვანი, რომელიც ღმერთს უყვარს, განაგდებს და რომელიც ეშმაკს ჰნებავს, მას ჰყოფს. ღმერთს მარხუა ჰნებავს, როგორც ეს პირველითგანვე ცხადი არის, ვითარცა ადამს მისცა სახე მარხვისა და ჰრქუა: „არა სჭამო“; და ისაიას პირით ბრძანებს: „წმიდა ჰყავთ მარხუა“; უკანასკნელ თვით ქრისტემან აღასრულა და იმარხა ორმეოცი დღე. ეს ღვთის სიყვარული მარხუა ნაყ-

როვანს განგდებული აქუს და რომელიც ეშმაკს ჰნებავს, მას ჰყოფს. ეშმაკს კაცისა შორის ყოფა ჰნებავს, ვითარცა ბრძანებს უფალი: „შევიდის და დაიმკვიდროს კაცისა მის შორის“; ნაყროვანსაც ეს ჰნებავს, ეშმაკი მის შორის იყოს და არა განვიდეს. ეშმაკი თვინიერ მარხვისა არ განიდევენება ვითარ იგი ამტკიცებს უფალი: „რა რათ განვალს ნათესავი ესე, გარნა მარხვითა და ლოცვითა“. ნაყროვანს მარხვა არ ნებავს, მაშასადამე ეს ჰნებავს, ეშმაკი მის შორის იყოს. ესე ხადი შეიქმნა: ნაყროვანი ქრისტეს მოიძულებს და ეშმაკს შეიყვარებს. ზემო თქმულთა მიზეზთაგან არის ამისი სიცხადე.

აწ ერთი რამ უნდა ვაცნობოთ ნაყროვანს: ის თავის თავს სიტყვიერად და გონიერად გონებს, და პირუტყვისაგან უფრო სიხენეშეში არის. პირუტყვთა როგორც ღმერთმან გაუჩინა საზრდელის მიღება, ისინი ისე მიიღებენ. ნაყროვანი ღვთის განჩინების მსგავსად არ მიიღებენ საზრდელს; ღმერთმან ამისთვის მოსცა საზრდელი და ამისთვის განუჩინა ხორცის არსება კეთილად დაცულ იქმნას. ნაყროვანი არსების დამცველად არ ხმარობს საზრდელს, უფროსად სულთა და ჯორცთა მავნებელად, ვითარცა ზემო ვთქუ. კაცს რომ საზრდელი მოსცემია ღვთისაგან, ნაყროვანი ისე არ ხმარობს საზრდელს; მოცემულისაგან გარეშე სხვად რადმე ბოროტად ჰხმარობს. ღმერთმან კაცს საზრდელი მისაღებელად მოსცა, ვითარცა ჰრქუა ადამს: „ოფლითა პირისა შენისათა სჭამდე პურსა შენსა“. უფლისა სიტყუა ასე არის: „სჭამდე“; ნაყროვანი რომ მიიღებს, მას ჰჭამა არ ეწოდება: საძაგელი შთაყრა ეწოდება, ვითარცა იტყვის მიხითარ ფილოსოფოსი: „ნაყროვანთა ამისთვის ეზედწოდა ნაყროვან, ვინათგან შთაყრიან ნაყარსა მუცელთა შინა თვისთა“. სიტყვიერმან კაცმან ჰჭამა არ უწყოდეს, საძაგლად რადმე ჰყრიდეს თავის თავში, ამისგან უფრო უმუჭრი რა უნდა იქმნეს! მაგრამ უდიდესი და უსაშინელესი უმუჭრება ჰსჩანს ნაყროვნისა შორის: ეს უმუჭრება ჰსჩანს: ნაყროვანი ყოვლითურთ ეშმაკის მსგავსი არის; ეშმაკს ღვთის მცნება ჰსძაგს, – ნაყროვანსაც ღვთის მცნება (ესე იგი მარხუა) სძაგს; ეშმაკს სძულს კაცი, ნაყროვანსაც სძულს კაცი ამის შიშისათვის – საზრდელი არ მიუღოს; ეშმაკი ღვთისა მიერის ნათლისაგან ილტვის და ჰსძულს; ნაყროვანიც ნათლისაგან ილტვის და ჰსძულს. ცხადად უფალი იწსო ამხილებს: „ყოველი, რომელი იქმ ბოროტსა, ჰსძულს მას ნათელი, და არა მოვალს ნათლად, რამეთუ არა ემხილნენ საქმენი მისნი ბოროტნი“. ჰსძულს ნაყროვანს ნათელი, ამისთვის რომ მისი ბოროტი ნაყროვანება არ ემხილოს. ნაყროვანი ჰგონებს, მეტი

საზრდლის ძიება განსტყნება რამ იყოს; მაგრამ განსტყნება არ არის, უფროსად სატანჯველის მომცემელი არის, თორემ ჩტყნ მიერ მოღებულს სახეს მიხედეთ: ადამ, პირველმან კაცმან მეტი საზრდელი იძია, რომელიც მისს არსებას არ ეხმარებოდა: მეტი საზრდლის ძიებამან არა თუ განსტყნება – მოუთმენელი სატანჯველი მისცა; ესმა: „ოფლითა პირისა შენისათა სჭამდე პურსა შენსა; მიწა ხარ და მიწადვე მიიქეც!“ ეგრეთტყნაყროვანი მეტის საზრდლისა ძიებით არა განსტყნებას ჰპოებს – სულით და ხორციტ სატანჯველს მიეცემა. როგორც ძილში მპარავი მოვიდეს და კაცის დიდება ყოველივე წარტყვევნოს, ეგრეთტყნაყროვნებაში მყოფს სიკტდილი უგრძნულად წარსტყტყავს. ამისთვის მაგალითი საღმრტოს წერილიდამ მოვილოტ. ნოეს ჟამში ჭამისა და სმის შექცეული იყვნენ, ვითარ იგი ბრძანებს უფალი იტსო: „სჭამდენ და სმიდენ“; მოიწია წყლიტ რღტნა და წარილო ყოველი. ეგრეთტყნაყროვანი ჭამისა და სმის შექცეული რომ იქმნება, მოვა სიკტდილის რღვნილება და სულიტ და ხორციტ წარღვნის და ოხერ ჰყოფს. მაშინ უსჯულოტა კაცტა და უმართლოტა კიდობანმან ვერა არგოს რა. – ეგრეთტყნაყროვანებაში მყოფს კაცს სახედ კიდობისა აღშენებული ეკლესია ვერას არგებს. ეგების ეს ვინმე იიჭტნოს და სტქტას: საზრდლის მიღება რა ცოდტა არის? საზრდლის მიღება ჯეროვანი ცოდტა არ არის, ვითარცა ბრძანებს უფალი: „არა თუ პირიტ შემავალი შეაგინებს კაცსა“. მაგრამ ნაყროვანება მიღება არ არის, საძაგელი რამ შტაყრა არის, ვითარცა ზემო ფილოსოფოსის სიტყვიტ დავამტკიცეთ; და ამისთვის არა თუ მცირე რამ ცოდტა არის, საშინელი რამ ძნელი ცოდტა არის, ორის მიზეზისათვის. პირველად ამისთვის: მარხტა ეშმაკის მკტლელი არის, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი ისაია უკეთურტა ეშმაკტა მიმართ: მოსრას სიყმილმან ნათესავი შენი“; თუ სიყმილი მკტლელი არის, ნაყროვანება განმაცხოველებელი და განმამლიერებელი იქმნება ეშმაკისა, ამისთვის მეტად ძნელი რამ არის. მეორედ, იოანე სინელი იტყვის: „უკეთუმცა დედუფალსა ემტავრო, ყოველმან დასაჯდომელმან გმონოს შენ“, – დედუფლად მუცელს იტყვის. ძალი ეს არის: თუ ნაყროვანებასა ჰსძლევ და ემტავრები, ყოველი ბოროტი შენ მიერ ძლეული იქმნება. ტქმულტა ამატგან ჰსჩანს, თუ ნაყროვანებას ვერ ჰსძლევ, ვერა რასამე ბოროტსა ვერ ჰსძლევ. ამისთვის ნაყროვანება მეტად მძიმე

არის და საძაგელ. და რადგან ესეოდენი ვნება და სიმძიმე აქუს ნაყროვანებას, მიზეზი რაჲ არის, კაცი რომ ნაყროვანებას არ განშორება? ეგების ჰსთქუას ვინმე: სურვილი ძნელი რამ დასათმენი არის, და საზრდლის სურვილი მაქუს, ამისთვის ნაყროვანებას ვერ განვაგებ. აქ ორი აღმოჩნდება. ერთი – სწორედ პირუტყვის მსგავსება: პირუტყვს რასაც წადილი აქუს, ის წადილი არ ადასრულოს, არ ძალუმს. შენც თუ პირუტყვის მსგავსად მქცევი იქმნები! მეორე ესე: რადგან წადილს ვერ დასთმობ, ყოველს ცოდუას წადილი სდევს, მაშ ყოველს ცოდუას უნდა ასრულებდე, და ყოველს ცოდვის აღსრულება, ეშმაკის მსგავსად, ღვთის მოძულედ აღმოგაჩენს. ეშმაკიც ყოველს ბოროტს მოქმედებს, და თუ წადილს ვერ დააყენებ – შენც ყოველს ბოროტს უნდა მოქმედებდე. მიხედე, თუ რა უჯერობაშიდ ხარ! ცხადად ქრისტეს ღვთისაგან განშორებული ხარ, რადგან ეშმაკს მიემსგავსე ყოველს ბოროტის აღსრულებითა; ქრისტესთან მკვიდრობა აღარა გაქუს, არცა ქრისტეს მოწაფესთან: გესმისა მოციქულთაგან, ეშმაკის მიმსგავსებულს სიმონ მოგვს რა უთხრეს: „არა გიძს ნაწილი, არცა სამკვიდრებელი ჩუწნთანა“. მიხედე, თუ რაოდენს ძნელს უბადრუკებას მოიღებს შენზედ ნაყროვანება! ღვთისა მამისა მცნება რომ აღასრულო, არად შეგერაცხება, თუ ნაყროვანებას ექცევი; ღვთისა მამისა კურთხევისაგან, უცხო და განშორებულ გყოფს; ღვთისა-მშობელისა მარიამის მეოხებას შენგან შორს ყოფს; ღვთისა მიერ მოძულეებული შეიქმნები, სულით და ჯორცით დაბნელდები. თუ ვითარ – საღმრთოს წერილიდამ მოვიღოთ ამისი მაგალითი. ესაგმან ნაყროვანების სახე აჩუწნა და თავისს ძმას იაკობს მცირის საზრდლისათვის პირმშოება მისცა. აწ ეს ვსცნათ, ნაყროვანების შემდგომად ესავ როგორ ყოვლითურთ დააბნელა: მამის მცნება აღასრულა, უნადირა ნადირი და შემოუგბო, ვითარცა უყვარდა მამასა, მაგრამ უხმარი შეიქმნა. მამამან პირმშოების კურთხევა არ მისცა. დედის შეწევნა არ აქუნდა ესავს, უმცირესის ძმის იაკობისთვის იღუწიდა რებეკა. ღვთისა მიერ მოძულეებული შეიქმნა ესავ, ვითარ იგი ჰსთქუა ღმერთმან: „ესავ მოვიძულე, ხოლო იაკობი შევიყვარე“. ამისთვის ესავ დაბნელდა სულით და ჯორცით. ეგრეთუწ შენც, ესავის მსგავსად, თუ ნაყროვანებას შეუდგები, ღვთისა მამისა მცნება რომ აღასრულო, შენთვის უხმარი არის, ამისთვის რომ რადგან ნაყროვანი ხარ, სასუფეველის პირმშოებას არა მოგცემს. აღარც ღვთის მშობელი

შენდა შემწე იქმნება, – რომელიც მმართველი არის, მას შეეწევა; და როგორც რებეკამ იაკობს ცხვრის ტყავი მოხვია, მამას ისე უჩუქნა და იაკობს მამისაგან კურთხევა მოუპოვა, – ეგრეთუ ღვთისმშობელი მარიამ, რომელიც მმარხუჭლი არის, არა თუ უსიტყვის ცხოვრების ტყავს კრავად წოდებული იწსოს მადლს მოხვევს, მამასა ღმერთსა ის უჩუქნებს და საუკუნო კურთხევას მოატყუებს; და ნაყროვანი ესავის მსგავსად, განგდებული და მოძულეებული შეიქმნება, სულით და ხორციით დაბნელდება. ეგების ვინმე ჩემდამო ყუჭდრება ჰყოს და ჰსთქუას: „ხორციელს კაცს საზრდლის მიღებისაგან გვაყენებს“. – საზრდლის მიღებისაგან არა გაყენებ, ნაყროვანებისაგან გაყენებ. ნაყროვანება საზრდელი არ არის, უფროსად უშუჭრება და ხრწნილება არი სულისა და ხორცთათვის, ეს ზემო განვაცხადეთ და ვსთქუთ, საზრდელი, ვითარცა ქრისტემან გასწავა თხოვად, ის არის: „პური ჩუჭნი არსებისა მომეც ჩუჭნდღეს; ნაყროვანება არსების საზრდელი არ არის, სხუა რამ მეტი უჯეროება არის. მაგრამ რადგან შენ საზრდელად ჰხადი, მცირედ ჟამ სათნო ვეყოფვი შენს სიტყვას და მეც საზრდელს ვუწოდებ, ასევე შევრაცხოთ, საზრდელი იყოს. საზრდელსაც რომ მოშორდე, წარმატების მეტი არსებას არა დააკლდება რა, თორემ საძაგელის ნაყროვანების განშორებით რომელი ნაკლულევანება უნდა იქმნეს შენზედ? დავამტკიცოთ ეს, რომ საზრდლის მოშორება სიტყვიერს არსებას უმეტესად განაშვენებს. სადამდის პირველი მამა ადამ ნივთიურის საზრდელისაგან განშორებული იყო, მადამდის ანგელოზთა თანა მოდასე იყო; როდესაც ნივთიურს საზრდელს შეეხო – პირუტყვთა თანა აღირაცხა, თქმისაებრ წინასწამეტყუჭლისა დავითისა: „ბამვიდა იგი პირუტყვთა უგუნურთა და მიემსგავსა მათ!“ ეგების აქ ვინმე კიდევ წინააღმდეგომი სთქუას: „ცთომილს კაცობრივს ბუნებაში მყოფს საზრდლის მოშორება არ ძალ-უმს“. დავარღვიოთ წინააღმდეგომის სიტყუა და ვსთქუათ: ნათლისმცემელი იოანე ცთომილის კაცობრივის ბუნებისა იყო; მაგრამ საზრდლისაგან ასე განშორებული იყო, უფალი იწსო მისთვის ასე ბრძანებს: „მოვიდა იოანე ნათლისმცემელი, არცა სჭამდა, არცა სმინდა“. აწ ჩვენ ასე ვსთქუათ: თუ სრულიად საზრდლისაგან განყენება არ ძალ-გიძს, ვითარცა ნათლისმცემელსა, სხუა მჭამელსა და მსმელს გიჩუჭნებ, და მას მიემსგავსე. მკითხავ: ვის მიჩუჭნებ? გიჩუჭნებ მოძლუარსა შენსა, იწსოს:

იგი სჭამდა და სმიდა, ვითარცა თვით ბრძანებს: „მოვიდა ძე კაცისა, სჭამს და სვამს“. ვიცი აქაც მიზეზს დასდებ და იტყვი: ქრისტე ღმერთი იყო, და ღვთის საზომზედ ვინ უნდა მიიწიოს. – სხუთა სახე მოგართუა კიდევ. მოციქულნი შენებრნი კაცნი იყვნენ: სჭამდენ, სმიდენ, ნაყროვანებას არა ჰყოფდენ, მაგრამ კეთილად იზრდებოდნენ. ეგრეთუ შენ სჭამე, ჰსუ და ნაყროვანებას ნუ ჰყოფ, მაშინცა კეთილად გამოიზრდები და თუ მაშინაც უჯეროებას არ დააცხრობ და ნაყროვანებას არ განაგდებ, ცხადად ჰსჩანს, არც სიძუას განაგდებ, ამისთვის რომ ნაყროვანება სიძვას წარმოშობს, ვითარცა იტყვის იოანე სინელი: „ნაყროვანება დედა არს სიძვისა“; და თუ არა ირწმუნებ, სახეებს მოგართმევ ძველის წერილიდამ, რომ ნაყროვანებაში შთავრდომილი, უეჭველად ცოდუასა შინა შთავრდომილ იქნა, ვითარცა ესავ შთავარდა ნაყროვანებაში – შთავარდა ძმის სიძულილსა და მტერობაში. შთავარდა ნაყროვანებაში ლოთ, და ნაყროვანებისაგან შთავარდა საძაგელს ბილწებაში; ჰქმნეს ისრაელთა ნაყროვანება, – და და შეიბილწნენ ცოდვითა და შთავარდნენ რისხუასა შინა ღვთისასა. და მხოლოდ შენ ნაყროვანებაში მყოფი ცოდვისაგან განერები? ეს მოგონება ცთომილი არის და არა ჭეშმარიტი. აღმოჩნდა ჭეშმარიტებით ნაყროვანება, თვით მომაკუთინებელი ცოდუთა, სხუთას ცოდუას წარმოშობს, ესე იგი სიძვას და სხუთათა ცოდვათა. და რადგან ასე მძიმე არის ნაყროვანება, განეშორე, თორემ ქუჭსკნელთა შინა ჯოჯოხეთისათა დაგანთქამს. ეგების სასობა გაქუთნდეს რომელსამე, ანუ სიმდიდრისა, ანუ თვისისა – ვერა რომელიმე ვერ გიხსნის; ვერც სიმდიდრე, ვითარცა იტყვის ბრძენი სოლომონ: „არად სარგებელ ეყვნენ მონაგებნი უსჯულოთა დღესა შინა სასჯელისასა“. ვერც თვისი გიხსნის, ვითარცა იტყვის წინასწამეტყველი დავით: „მამამან ვერ იხსნას“. თუ ამას იტყვი, ღვთის მოწყალებას და მისთა წმიდათა მეოხებათა და შუამდგომელობას ვესავ, აქ ძველის წერილიდამ ერთი მაგალითი უნდა მოვილოთ. ბილწებისათვის ღმერთი სოდომს და გომორს განურისხნა; დიდმან აბრაჰამ ღვთისა მიმართ მათთვის შუამდგომელობა და მეოხება იწყო, ესე ვითარისა სიტყვით: „ნუ წარსწყმედ მართალსა უღმრთოსა თანა“. უფალმან უბრძანა: მას ქალაქსა შინა თუ ათს მართალსა ვპოვებ, ვპირიდებ“; მას ქალაქსა ათი მართალი ვერ იპოვა ღმერთმან და ცეცხლითა დასწვნა და დააქცინა. აწ ეს უნდა ხმა ჰყოს: იქ სოდომსა და გომორში ათი მართალი იძია, ვერ ჰპოვა და რისხვით წარსწყმიდა; შენ რადგან ნაყროვანე-

ბაში ხარ ერთს მართალსაც ვერ იპოვებს შენ შორის ღმერთი, და ან ღმერთმან ვითარ უნდა შეგიწყალოს? ანუ წმიდა-თა შენთვის მეოხება ვითარ ჰყონ? ღმერთმან რომ შენ შორის მართალი იძიოს, მიჩუქნე რომელი არის შენ შორის მართალი? რომელი საგრძნობელი გაქვს შეუგინებელი? რადგან ნაყროვნებაში ხარ, ყოველივე შენი საგრძნობელი შეგინებელი არის!

თუ იძიებ, როგორ არის შეგინებული, ეს ჩემ მიერ მტკიცედ აღმოიჩინა, რომ ნაყროვანება სიძვის დედა და წარმომშობელი არის. რომელი საგრძნობელი იქნება, რომ ამათ ორთაგან არ შეიგინოს? ხედვა ბოროტის გულის-თქმით ხედვისაგან შეიგინება, სასმენელი – სიძვის სიტყვისაგან, შესახებელი და სასყიდელი – ნაყროვანებით მიღებულის საზრდლის გემოვნებისა და სუნისაგან. ჰსჩანს, რომ მართალი საგრძნობელი არ იპოვება შენ შორის, როგორც სოდომისა და გომორისა შორის არ იპოვებოდა. ამისთვის მოიწევა შენზედ რისხუა ღვთისა და დაქცევა სულით და ხორციით. ხედავ, საყვარელო, ნაყროვანების ტრაპეზიან და საზრდელმან სულით და ხორციით ყოველითურთ დაგაბნელა! მოეგე გონებას, აღსდეგ ნაყროვანების ტრაპეზისაგან, მოიძიე სხუა ტრაპეზი სულთა და ხორცთა განმანათლებელი! თუ ვითარ – მაგალითი გიჩუქნო: უძღვები შვილი სახიერს მამას რომ განეშორა, ასე გლახაკი შეიქმნა, თვისი გონება ღორთაგან ჭამას აწვევდა. მოეგო გონებას, ისევ სახიერს მამასთან მივიდა. მამამან ზვარაკი ჭამებული დაუკლა და ჭამადად მისცა. ეგრეთუჭ შენ, საყვარელო, მამასა ღმერთსა რომ განეშორე, ასე გლახაკი შეიქმნე, ღორთაგან ჭამასა ჰყოფ (ესე იგი მისებრ ნაყროვანებით იქცევი); მოეგე გონებას, აღსდეგ ნაყროვანების ტრაპეზისაგან, მიხვედ მამისა მიმართ ღვთისა და ის ჭამებული ზვარაკი მიიღე, რომელი მამამან შენთვის დაჰკლა ხორციითა – უფალი იჴსო ქრისტე, რათა მისისა მიღებისაგან განათლდეს სულით და ჯორციით, აწ და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

თავი 21. ვერცხლისმოყვარებისათვის

მაცხოვარი ჩუქნი და უფალი გვასწავებს მეტყველი: „ნუ მოიგებთ ოქროსა, ნუცა ვეცხლსა“. ცხადი რამ არის რომ ბოროტს მოგებას აყენებს, თორემ კეთილად მოგებას არ დააყენებს. კეთილად მოგებას რომ აყენებდეს, ოქრო და ვეცხლი უხმარი იქმნება: თუ კეთილი მოგებას დააყენა, ბოროტი

ყოველითურთ უკუთქმული და დაყენებული არის, და ვითარ უნდა იქმნეს სახმარი? დაბადებული სახმარი არ იყოს ერთს რასმე საქმეში არ იქმნება, ვითარცა იტყვის დამასკელი იოანე: „არა რად არს დაბადებულთაგანი რადმე, რომელსა შინა არა დასდვა დამბადებელმან სახმარება რადმე“; და რადგან სახმარი არის თითოეული – ვეცხლისა და ოქროსას ბოროტად მოგებას აყენებს, თორემ კეთილს მოგებას არ აყენებს.

საღმრთოს წერილიდამ მოვილოთ ამის დამამტკიცებელი სახე და სიტყვა. ისრაელთ ეგვიპტიდამ გამოსლტა რომ ეგულვებოდათ, მაშინ ღმერთმან უბრძანა: თითოეულმან ისრაელმან ეგვიპტელთაგან ითხოონ ჭურჭელი ოქროსა და ვეცხლისა და გამოსლტაზედ თან წამოიღონ ყოველი ეგვიპტელთ ჭურჭელი, ოქროსა და ვეცხლისა. ისრაელთ ჰყუწეს ეს ბრძანება და ეგვიპტის დიდება თან წაიღეს, ვითარცა ხმოზს წინასწარმეტყველი დავით: „და გამოიყვანნა იგინი ოქროთა და ვეცხლითა“. ხედავთ, კეთილი მოგება არა დააყენა ღმერთმან. კეთილი მოგება ვითარ იყო, თუ ამის ცნობა გნებავს, ესრეთ ჰსცან. ფარაოს მეფე ისრაელთ ამუშაკებდა და სასყიდელს არ აძლევდა; ამისთვის სასყიდლად ეგვიპტელი, ოქრო და ვეცხლი მისცა ღმერთმან ისრაელთ. მიხედე აქ, თუ დააყენა ღმერთმან კეთილი მოგება. კიდევ ლევიტელნი ათისთავს მოიგებდნენ, ღმერთი არ აყენებდა, უფროსად ამცნებდა ათეულის მიღებას, ვითარ იგი ხმოზს მოციქული: „და რომელნი ლევის ძეთაგანი მღუდებობასა მიიღებენ, მცნება აქუს ათეულისა მიღებად ერთისაგან“; კვალად იგი მოციქული პავლე არ აყენებს ჯეროვნად მოგებას და იტყვის: „უკეთუ ჩუწნ სულიერი დავთესეთ, დიდ-რამე არსაა, რათა ჩუწნ ხორციელი მოვიმკოთ“.

აწ ერთი სახე მისთვის მოვილოთ, თუ ვითარს მოგებას აყენებს ღმერთი. ელისეს მსახურმან, გეზიმ, მისის უფლისა ნება არ იყო, ისე მოიგო ვეცხლი და დაისაჯა სულით და ხორციით; ეგრეთუწ რომელიც ქრისტეს მსახური, ამის მსგავს ვეცხლს აღიღებ, რომელიც ქრისტეს ნება და ბრძანება არ არის, გეზიმს მსგავსად სულით და ხორციით დაისჯება. კვალად ღმერთი ამის მსგავსს მოგებას აყენებს. მოღება გნებავს და მიცემა არა. ეს ქრისტეს ღვთისა ნება არ არის; ქრისტე უფალი ასე გიბრძანებს: „ყოველი რაოდენი გინდეს, რათა გიყონ თქუწნ კაცთა, ეგრეთუწ თქუწნ ჰყვით მათდა მიმართ“. მე უღირსი ამა სიტყუასა ესრეთ განგიმარტებ: ყოველი რაოდენი კაცისა ქრისტეს ღვთისაგან შენ გნებავს, ეგეოდენი

ქრისტეს შენ უნდა მისცე, ესე იგი, გლახაკს, ვითარ იგი გამ-
ცნებს ქრისტე: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა
ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“; და თუ ასე მოიგებ, რომ მიცემა აღარ
გნებავს, ამის მსგავსის მიღებისაგან გაყენებს უფალი, ამისთვის
რომ საქმესა შინა მოციქულთასა ლუკა სწერს ქრისტეს მიერ
ბრძანებულს და იტყვის: „თავადმან სთქუა, უმჯობეს არს მი-
ცემა, ვიდრე მოღებისა“. კვალად ვსთქუათ განცხადებით,
რომელს მოგებას აყენებს ღმერთი. აყენებს ღმერთი მპარაო-
ბით მოგებას, ვითარცა ამცნო მოსეს: „ნუ იპარავ“. კიდევ
სხუა მაგალითი მოვიდოთ. ისრაელთა შორის აქარქარიმის მე-
მან იპარა ოქრო და ვეცხლი და სიკუდიდ დაისაჯა; ეგრე-
თუჭ, რომელიც მპარაობით ოქროსა და ვეცხლს მოიგებს, სუ-
ლით სიკუდილს, ესე იგი საუკუნო წარწყმედას, მიეცემა. კი-
დევ აყენებს ღმერთი ამის მსგავსს მოღებას: შენ ვეცხლი და
ოქრო მოიგო და ერთი ვინმე უბრალო და გლახაკი შეაწუ-
ხო, საუკუნოდ დაისჯები, ვითარცა იუდამან ვეცხლი მოი-
გო და უბრალო ქრისტე ვნებად მისცა; ეგრეთუჭ ერთს ვის-
მე, ანუ დიდს, ანუ მცირეს, ვნებასა და მწუხარებასა მისცემ,
იუდას მსგავსად დაისჯები, თუ ოქროსა და ვეცხლის მიღების
მიზეზისათვის, ერთი ვინმე მწუხარებასა და ვნებას მიეცი. კი-
დევ აყენებს ღმერთი ესე ვითარსა მოგებას: რომელთამე ჰუ-
რიათა მიიღეს ვეცხლი და დაფარეს ქრისტეს აღდგომა; ეგრე-
თუჭ შენ ვეცხლისა და ოქროსათვის ქრისტეს საიდუმლოს და-
ფარავ და კეთილად ერსა არ განუცხადებ, – ვინც ვეცხლისა-
თვის ქრისტეს აღდგომა დაჰფარა, შენც მასთან აღირაცხები!
იმანაც ქრისტეს საკვირველება დაჰფარა ვეცხლისათვის, და
შენც საკვირველს საქმეებს ჰფარავ ვეცხლის მოყვარებისათვის
და ერს კეთილად არ ასწავებ და არ განუცხადებ. გაყენებს
უფალი ესე ვითარის მოგებისაგან, როგორც ანანიამ მოიგო
ვეცხლი და მცირედი მისცა ქრისტეს მოწაფეთა და მოციქულ-
თა, სხუა დაუფარა; ამისთვის „ანანია დაეცა და სულნი წარხ-
დეს“. ეგრეთუჭ შენ ოქროსა და ვეცხლს მოიგებ, მცირედს
რასმე მისცემ ქრისტეს მოწაფეთა და უმრავლესს დაუფარავ,
ანანიას მსგავსად სულიერებრივად დაეცემი და როგორც ანა-
ნიას სული სიცოცხლისა განეშორა, ისე შენგან სული საუ-
კუნოსა სიცოცხლისა (რომელ არს სული წმიდა) განგეშორე-
ბა. იკითხავ: ყოველივე მას უნდა მივსცე, თუ რა ვჰყო? თუ
ქრისტეს მოწაფე ხარ, ესრეთ უნდა ჰყო: შენთვის და სხუათა
ქრისტეს მოწაფეთათვის საერთოდ უნდა იყოს შენი მოგებუ-
ლი; მოწაფენი ქრისტესნი ასე იქცეოდნენ, ვითარცა ჰსწერს

ლუკა საქმესა შინა მოციქულთასა: „არცა ერთმან ვინ ჰსთქვის მონაგები თვისად“. ეგების ეს საქმე ძნელად ვისმე აღუჩნდეს; აქ უფლის იწსოს სიტყვა უნდა მოვიხსენოთ: „უადვილეს არს აქლემი განსლუჲად ხვრელსა ნემსისასა, ვიდრე მდიდარი შესლუჲად სასუფეველსა ცათასა“. ვინც სიმნელე დასდუა მონაგების ერთად საზოგადოდ ხმარებისა, ნაცვალი სიმნელე ქრისტემან მიუგო შესამსგავსი, პირის-პირ მდგომი.

გაყენებს უფალი ესე ვითარის მოგებისაგან: ვითარცა ლაზარე გლაზაკის ჟამში მდიდარი ვინმე რომ იყო, მან მრავალი სიმდიდრე მოიგო, და მისს სახლში მყოფი ლაზარე გლაზაკი შიმშილისაგან იტანჯებოდა, – ამისთვის მდიდარი დაისაჯა ჯოჯოხეთსა შინა, და აბრაჰამისაგან წვეთი წყლისა ითხოვა და ვერ მიემთხვა. ეგრეთუჲ შენ მრავალი სიმდიდრე გაქუს და გლაზაკს მწუხარედ ხედავ და მის შორის სიმდიდრისაგან სუფევას არ მისცემ, მდიდრის მსგავსად ჯოჯოხეთსა შინა დაისჯები და ვერცა თუ წვეთის შესამსგავსს მცირეს რასმე ღვთის მოწყალებას მიემთხუჲვი. – გაყენებს ღმერთი მტაცებლობით მოგებისაგან, ვითარცა გასწავებს უფალი იწსო: „ეკრძალენით და დაიცუჲწით თავნი თქუჲწნი ყოვლისაგან ჰანგარებისა, რამეთუ არა ნამეტავ ვისამე არიან ცხოვრება თვისი“. ეს უფლის სიტყვა მოწყალებითი სწავლა და განკრძალვა არის; და თუ სიტყვისაგან უფლისა არ შეისმენ და ჰანგარებისა და ტაცებისაგან არ განეყენები, შემრწუნებულის რისხვის სიტყვა გესმას უფლისაგან პირითა მოციქულისათა: „არცა მტაცებელთა სასუფეველი ღვთისა ვერ დაიმკვიდრონ“. რაოდენის უჯეროს ვეცხლის მოგებისაგან უფალი გაყენებს, ეს შემოკლებით მცირედ ითქუა. თუ არ შეიგონე და არ დააყენე უჯერო ვეცხლის მოგება, დიდი რამ ბრალი შეგემთხუჲვა; როგორც უჯეროდ ვეცხლის მოგებად ითქუა გლაზაკთ უწყლოება. მარტო ამას მიხედე, თუ რა დიდი ვნება სდევს და ერთისა ამისგან სხუათა ძნელი ვნება შეისწავე და განკრძალე. თუ შენ სიმდიდრით სუფევე და რომელიც გლაზაკ შენდა მახლობელად არის და ის უპოვარებისათვის ჰსწუხს და მის გლაზაკსა ხორციელის საქმისა და სახმრის მწუხარებას არ აღუმსუბუქებ, ქრისტეს შემაწუხებელთა ჰურიათა თანა შეირაცხები. – ვითარ? ჰურიანი სიმდიდრითა და შვებით აღსავსენი იშვებდენ და ხმოვანებდენ და იზახდენ ხელმწიფებით. ქრისტე მწუხარებით მყოფი წყალს ითხოვდა და არავინ მიუპყრა. ეგრეთუჲ შენ სიმდიდრით იშვებ და ხელმწიფებრ იზახებ, და გლაზაკს სიღარიბისაგან მწუხარედ ჰხედავ და მას მწუხარებას არ აღუსუმბუ-

ქებ, – შენც ქრისტეს შმაწუხებელთა ჰურიათა თანა აღირაცხები; გლახაკიც ქრისტედ შერაცხილი არის თვით ქრისტეს მიერ, ვითარცა ბრძანებს: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“. ჰხედავ, საყვარელო, უჯეროდ ვეცხლის მოგებას და ქონებას რა ვნება შეუდგება! ანუ სრულიად უნდა მოიძაგო ოქრო და ვეცხლი, ანუ რომელიც თესლი და ვნება თან ჰყვება ოქროსა და ვეცხლს მისის ვნებისაგან განწმენდილი უნდა მიიღო. თუ ვითარ – მაგალითი უნდა მოვიღოთ. გველი შენ რომ შეიპყრა და სჭამო, გესლიანი არის და სიკუდილს მიგცემს; მკურნალისაგან თუ მიიღე თრიაქ-ფარუქი, რომელიც არის გველი შემზადებული, არას გავნებს. ეგრეთუჭ ვეცხლი და ოქრო შენის ძიებით და გონების წადილით თუ მიიღე, ვითარცა გველი, ამის მსგავსად მკვლელ გექმნება; თუ ქრისტესგან მიიღე, რომელიც მკურნალი არის სულთა და ხორცთა, მისგან მიღებული არას გავნებს. ეს საქმე ან საღმრთო წერილიდამ დავამტკიცოთ. ისრაელთ რომ უფლის მცნებით მიიღეს ეგვიპტელთაგან ვეცხლი გამოსვლის ჟამში, მათ არა ვნებია რა; ელისეს მსახურმან, გეზი, უფლის წინააღმდეგობით მიიღო ვეცხლი – სულით და ხორცით დაისაჯა; ეგრეთუჭ შენ, თუ უფლის მცნების მსგავსად მიიღებ ოქროსა და ვეცხლსა – არას გავნებს; თუ უფლის მცნების მსგავსად არ მიიღე და ურჩებით შეიკრიბე – სულით და ხორცით გეზისაებრ დაისჯები. თუ შესცთე სიმდიდრის სურვილისაგან და უჯეროდ ვეცხლი და ოქრო შეიკრიბო, აქაც რომელსაც მაგალითს მოგახსენებ, მისდა მსგავსად უნდა ჰყო: თუ გესლიანი რამ საზრდელი მიიღო, მკურნალთან უნდა მიხვიდე და სამკურნალო წამალი მისგან უნდა ისწავო; ეგრეთუჭ გესლიანი უჯეროდ ვეცხლის შვერება თუ ჰყო, მკურნალს ქრისტესთან უნდა მიხვიდე და წამალი საკურნებელი მისგან უნდა ისწაო და მიიღო, რომელსა გასწავებს და გეტყვის: „ისხენით თავისა თქუწნისა მეგობარნი მამონასა მისგან სიცრუვისა, რათა რაჟამს მოაკლდეთ თქუწნ ამიერ საყოფელთაგან თქუწნთა, შეგიწყნარენ თქუწნ საუკუნეთა შინა საყოფელთა“. მდაბიურად ასე ითქმის: სიცრუვის მამონას ვეცხლს ეძახის; ვეცხლის უხვად მიცემისაგან გლახაკნი მეგობრად უნდა მოვიგოთ, რომ როდესაც აქედამ სიკუდილისაგან მოვაკლდეთ, ქრისტემან შეგვიწყნაროს სასუფეველსა შინა ცათასა. ზემოთ თქმულთაგან ორი რამ წარმოჩნდა ვეცხლის გესლიანობის სამკურნალოდ: ერთი ესე რომ ქრისტეს ღვთისაგან უნდა ვითხოვოთ, და მისგან მოვიღოთ კურნება; მეორე გლახაკთა უნდა განვუყოთ. ახ-

ლა ეს ვიძიოთ, თუ ამათი უქნელობის მიზეზი ვისმე აქუს.

რა მიზეზი უნდა აქუნდეს? თუ ვინმე იტყვის: „ქრისტეს რომ ვსთხოვოთ, არ მოგვცემს“ – ეს ყოველითურთ უჭეშმარიტო არის, ამისთვის რომ ქრისტეს სიტყვა ტყუვილი არ იქმნება, ვითარცა თვით ბრძანებს, „ცანი და ქუჭყანა წარხდეს, ხოლო სიტყვანი ჩემნი არა-სადა წარხდეს“. და ეს უტყუველი პირი ქრისტესი ბრძანებს: „ითხოვდით და მოგეცეს“. და თუ იტყვი: „ვსთხოვე და არ მომცა“ – კიდევ შენი მიზეზი არის, რომ არა მოგცა, ამისთვის რომ ბოროტად ითხოვ და არ მოგცა, ვითარცა იტყვის მოციქული იაკობ: „ითხოვთ და ვერ მიიღებთ, რამეთუ ბოროტად ითხოვთ“; თუ კეთილად ითხოვ, შენის იწსოს მსგავსად უნდა მოგცეს? ვერა რომელიმე მსგავსად მისსა ვერ მოგცემს. სხუამ რომ მოგცეს, გაყვედრებს, და შენი იწსო შენდა მომართ ყვედრებას არ ჰყოფს და სხუათაგან უფრო სავსებით მოგცემს, ვითარცა თვით გიბრძანებს: „მოგეცეს თქუჭუნ სასწაული კეთილი, შეხრილი და დატენილი და ზედა-გარდათხეული“. მეორეთ გლახაკთ მიცემა ითქუა ვეცხლის მოყვარების სამკურნალოდ; და თუ ამის მიზეზად ამას ვინმე იტყვის, რომ სიმდიდრეს ვერ განვაბნევთ, ამას სოფელსა ამითი უნდა ვიცხოვროთო, – აწ ამისი ნაცვალი სიტყვა ვიძიოთ და ვსთქუათ: საყვარელო, შენ რომ შეკრებას ეძახი, ვერ ჰხედავ, თორემ ეგ უფრო განბნევა არის; მაგრამ ვეცხლის მოყვარებას დაუბრძია შენი გონების თვალი და ვერ ხედავ, თუ შეკრებისაგან უფრო როგორ განაბნევ. იუდა ვეცხლის მოყვარებამან დააბრძო; ის შეკრებას ჰგონებდა – უფროსად განბნევა შეხუდა. თქმული არის მისთვის: „დააბნია ოცდაათი იგი ვეცხლი“. ეგრეთუჭ შენ შეკრებას ჰგონებ, უწყოდე უფროსად განაბნევ, ვითარცა ბრძანებს უფალი იწსო: „რომელი არა შეკრებს ჩემთანა, იგი განაბნევს“. რადგან გლახაკს არ განუყოფ შენს სიმდიდრეს, არც ქრისტესთან შეკრებ, მაშასადამე განაბნევ; შენ შენს საუნჯეს კეთილად ჰრაცხ, მაგრამ კეთილი არ არის: მღილი, მპარავი და ავაზაკი – ყოველივე შეეხება შენს საუნჯეს, და როგორ კეთილი საუნჯე იქმნება? საკვირველი ეს არის: თუ გძულს ოქრო და ვეცხლი, გლახაკს რასათვის უშურველად არ მისცემ? თუ გიყვარს – რასათვის ასეთს საუნჯესა შინა არ დამარხავ, რომ ვერც მღილი, ვერცა მპარავი მიეხოს, ვითარცა გიბრძანებს მაცხოვარი: „საუნჯე თქუენი იყავნ სადა მღილმან და მჭამელმან არა განრყენის და სადა მპარავთა არა დათხარიან და განიპარიან“. თუ საუნჯისა ამის ცნობა გნებავსთ, გლახაკთა შორის იპოვება ამისი მსგავ-

სი საუნჯე; მათ შორის დაუნჯებულს ვნება არა შეეხება რა, ამისთვის რომ თვით ქრისტეს მცველი ექმნება, სიტყვისა ამისგან სჩანს: „რაოდენი უყოთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“. თუ ასე არა ჰყოთ და სხუა გვარად ვეცხლის მოყვარებით შეიკრებ, აქაც ცთომილი ხარ. თუ ვითარ – ვსთქუათ. მოციქული პავლე იტყვის: „რომელსა ეგონოს თავი თვისი ვითარმედ არს რამე და იგი არა იყოს, თავისა თვისსა აცთუნებს“. მას თავისი თავი მდიდარი ჰგონია, მას არა აქუხს რა მხოლოდ ერთის ტილოს მეტი. ამას მტკიცე აღმოჩინება მივსცეთ. მოციქული იტყვის: „არა რად შემოვიდეთ სოფლად“. ჰსჩანს, რომ არცა რად განღებად ძალ-გვიძს. როდესაც იშვა მდიდარი, სოფლად არა რამე შემოულია, – ვერცა რას განიღებს, მხოლოდ ერთი ტილოს მეტი; და ერთი ტილო რა სიმდიდრე არის? მიხედვით, რა ცთომამში არის ვეცხლის მოყვარე! ეგების ჰსთქუას ვეცხლის მოყვარემ: ერთის ტილოს მეტი როგორ არ მაქუხს-რას; ჩემი საუნჯე სრულებით ოქროთა და ვეცხლით სავსე არის. ვეცხლის მოყვარეო, ეგე შენი არა არის! გესმის მეუფის იწოსოს მიერ: „სხუანი დამაშურალ-არიან, და თქუენ შრომილსა მათსა შემოხუცდით“. შენზედ ეს სიტყვა ასე ითქმის: დაჰშვერი და შეიკრიბე, მაგრამ შენს შრომილზედ სხუა შემოვა და სხუა მიიღებს, შენ ლიტონი და ცალიერი დაშთები. თქმულსა ამას თუ არ ირწმუნებ, მე მდიდარს გიჩუენებ, რომ თავისი სიმდიდრე არც ცათა შინა აქუნდა და არც ქუწყანასა ზედა. ეს ქრისტეს მიერის სიტყვით დაგიმტკიცო. ქრისტემან მდიდარს უთხრა: „განყიდე მონაგები შენი და მიეც გლახაკთა და გაქუნდეს საუნჯე ცათა შინა და ქუწყანასა ზედა“. ჰსჩანს თავისი მონაგები მტკიცედ არა ჰქონია; თუ მტკიცედ ჰქონებოდა – „გაქუნდეს“ ასე არ ეტყოდა, ასრე ეტყოდა: „გაქუს“. მაგრამ ვეცხლის მოყვარეს არც ცათა შინა და არცა ქუწყანასა ზედა მტკიცედ არა რამე აქუს, – ზემო ქრისტეს მიერ თქმულმან ესრეთ წარმოაჩინა. კიდევ ვსთქუათ, რომ ვეცხლის მოყვარეს არა რამე აქუს სიმდიდრე; სიმდიდრის ქონება ეს არის, როცა რამე ენებებოდეს კაცს, თავისის სიმდიდრისაგან მოიპოვოს; თუკი ვერას მოიპოვებს რაც ენებება, მდიდარი არ იქმნება. ახლა მას მდიდარსა მივხედოთ, რომელიც ლაზარე გლახაკის ჟამში მდიდარი იყო; ერთი წვეთი წყალი დასჭირდა, რა დიდის სურვილით ითხოვა, მაგრამ ვერ მოიპოვა!

თუ მდიდარი იყო, სადაც ჰსჩანს მისი სიმდიდრე? – არა სადა! ამისთვის არა ჰსჩანს, რომ უგვანად შეკრებული იყო. ოქრო და ვეცხლი ამაოდ და ცუდად განიბნევა.

თუ იძიებ, რომ რომელს სიმდიდრეს აქუს კეთილი მდგომარეობა, გიჩუწნო ქრისტეს მიერი სიტყვით. უფალი იწსო ბრძანებს: „რაჟამს ძლიერი შეჭურვილი ჰსცვიდინ ეზოსა თვისსა, მშვიდობით არიან მონაგები მისი“. როდესაც ქრისტე შენს სიმდიდრეს ეზოს ჰსცავს მაშინ შენი მონაგებიც მშვიდობით არის, და თუ ქრისტეს არა ჰსცავს, ყოვლითურთ უხმარი არის, ვითარცა არ ქონებული, ვითარცა ზემო წარმოვაჩინეთ ამისდა მაჩუწნებლად საქმე მდიდრისა. მოვიდეთ და ქრისტესა და მოწაფეთა მისთა მიერ თქმული ვეცხლის მოყვარებისა დახსნისათვის მაგალითად ვიხმაროთ. ქრისტემან ბრძანა: „რომელმან განუტეოს ცოლი თვინიერ სიტყვისა სიძვისა, მან იმრუშა; და რომელმან განტევებული ცოლი შეირთოს, მანცა იმრუშა“. მოწაფეთა მოახსენეს: „უკეთუ ესეოდენი ბრალი არს დედაკაცისა თანა, არა-რა შეგავს ქორწინება“. ქრისტემან უბრძანა: „არა ყოველთა დაიტიონ“. ეგრეთუწ სახედ ამისა მე უღირსი ვიტყვი: რომელიც უჯეროდ ვეცხლს შეიკრებს, ისიც ვეცხლის მოყვარე არის; და რომელიც ჯეროვნად შეკრებულს, როგორც ჯეროვანი არის, ისე გლახაკს არ განუყოფს, ისიც ვეცხლის მოყვარედ აღირაცხება; და თუ ესოდენი ბრალი არს ვეცხლისა, არა შეჰგავს მოგება; მაგრამ არა ყოველთა დაიტიონ, თორემ უმჯობესი – სრულიად მიუგებლობა არის, ვითარცა არს სიტყვა მაცხოვრისა: „ნუ მოიგებთ ოქროსა, ნუცა ვეცხლთა“. გნებავს ამისი ცნობა, თუ სრულიადი უპოვარება როგორ უმჯობესი არის სიმდიდრისაგან? მე გიჩუწნო: მდიდართ ვაება აქუს ქრისტესგან, ვითარცა ბრძანებს: „ვაი თქუწნდა მდიდართ, რამეთუ მიგიღებთ ნუგეშინისცემა თქუწნი“; და გლახაკთა ნეტარება აქუს იესოს მიერ: „ნეტარ იყვნენ გლახაკნი სულითა, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა“. მიხედვით რაოდენად უმჯობესი შეიქმნა გლახაკნი მდიდრისაგან: გლახაკი ნეტარებაში არის და მდიდარი ვაებაში. უცხადესი წარმოჩენა ამის უმეტესი რაჲ იქმნება? მაგრამ ერთი სახე კიდევ მოვილოთ მდიდრისა და გლახაკისა, თუ რომელი უმჯობესი არის. საეჭვო არ არის, რომ გლახაკი უმჯობესი არის: ლაზარე გლახაკი სასუფეველში და მდიდარი – ჯოჯოხეთსა შინა. აქ ერთი საკვირვო საქმე არის: უსულოსა და უგრძნობელსა ნივთზედ, ყოვლითურთ ჯეროვნება ეს არის – შენ უნდა უფლებდე; და რადგან ვეცხლის მოყვარე ხარ, შენ ვეცხლის უფლად არა ჩან-ხარ; თუ უფალი ხარ, ეს როგორ არის, ხელით და ფერ-

ხით მისგან შეკრული და დამონებული ხარ: ხელი შეკრული გაქუს მოწყალეობისათვის, რომ ერთი რამ ძრვა შენს ხელს მოწყალეობისათვის არა აქუს; ფერხი შეკრული გაქუს და ეკკლესიასა შინა სულას ვერ ახშირებ ამის მოშიშეობისათვის, – ვეცხლი მპარავმან არ წარიღოს; თვალი მის მიერ დაბნელებული გაქუს და ქრისტეს მსგავსს გლახაკს კეთილად მოწყალეობით ვერ ჰხედავ.

კრატისტოს ვინმე ბრძენი ვეცხლისაგან თავისის თავის შეკრვასა და მონებას ჰხედვიდა, ამისთვის ყოველივე სიმდიდრე მისი ზღვაში გარდაყარა, და ვეცხლს თავისი თავი არ დაამონა. თუ გნებავს, რომ შენც განარინო თავისი თავი, ვეცხლის მონებისაგან კელი განხსენ და აღმარ გლახაკი მოწყალეობისათვის, ფერხი განხსენ სულად ეკკლესიასა შინ ლოცვისათვის, თვალი განაღე გლახაკთ მოწყალეობით მიხედვისათვის; კრატისტოსმან ზღვაში განაზნია; შენც ზღვის მიმსგავსებულს ქრისტეს სიყვარულში (ესე იგი გლახაკთ მოწყალეობაში) განაზნიე, რათა წარმავალისა და განხრწნადისა წინ წარუალი და განუხრწნელი მიიღო საუკუნო დიდებაჲ, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 22. უღელი ჩემი ტკბილ არს, და ტვირთი ჩემი სუბუქ არს

ბრძანებს უფალი იესო: „უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვირთი ჩემი სუბუქ არს“. მეუფისა იწსოს სიტყუა თვით თავის-თავად ყოვლითურთ ჭემმარიტი არის. ჩუწნგან და ჩუწნ მიერის სიტყვით დამტკიცება მას არ ეხმარება, ამისთვის, რომ ყოვლისგანვე უმეტესად მტკიცე არის მეუფისა ქრისტეს სიტყუა, ვითარცა თვით ამტკიცებს უფალი იესო: „ცანი და ქუწყანა წარხდეს, ხოლო სიტყვანი ჩემნი არა სადა წარხდენ“, მაგრამ რომელიც უღები და დახსნილი არის, არ ირწმუნებს ქრისტეს სიტყუას და ქრისტეს უღელს მწუხარედ და ტვირთს მძიმედ ჰრაცხს, წინააღმდეგობობით ქრისტეს სიტყვას თვით ქრისტეს სიტყვის დამხსნელად მოიღებს: „იწრო არს გზა იგი და საჭირველ, რომელნი მივლენ ცხოვრებად საუკუნოთ“. ამისთვის ერს უნდა დავარწმუნოთ კეთილის გამოძიებით და მეტყველობით, რომ ქრისტეს უღელი ტკბილი არის და მისი ტვირთი სუბუქი არის. საყვარელო, შენ რომ ქრისტეს სიტყუა მოგაქუს საწინააღმდეგოდ, – „იწრო არს გზა იგი და საჭირველ“, უღებისა და დახსნილისათვის არის ეს სიტყუა, თორემ

იწრო და საჭირველი არ არის; ამას თვით უფალი გიმტკიცებს სიტყვითა ამით: „უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვირთი ჩემი სუბუქ არს“. და თუ ვინმე უგუნური ამას ყოვლად ჭეშმარიტსა სიტყვასა არა შეიწყნარებს, ვითარცა მოციქული იტყვის: „მშინვიერი არა შეიწყნარებს სულიერსა“. – მოვიდეთ და სოფლიურის მაგალითით ვარწმუნოთ ქრისტეს უღლის და ტვირთის სისუბუქე: სნეული სადამდის სნეულებაში არის, მადამდის მცირისა და სუბუქის აღება მძიმედ აღუჩნდება; და როდესაც სნეულებისაგან განვალს, მძიმესაც ადვილად იტვირთავს, არა თუ სუბუქს, ეგრეთუწ, რომელიც ცოდვაში არის და ცოდვისაგან არ განთავისუფლებულა, მას ტკბილი უღელი და მსუბუქი ტვირთი ქრისტესი მწარედ და მძიმედ აღუჩნდება; როდესაც ცოდვისაგან გამოვა წმიდის აღსარებით, მაშინ ტკბილად და სუბუქად აღუჩნდება ქრისტეს უღელი და ტვირთი, რომელ არს ჭეშმარიტი სინანული, ვითარცა პეტრე მოციქული სადამდის ცთომაში იყო, ქრისტეს უღელი (ესე იგი სინანული) ვერ იტვირთა, და როდესაც ცთომისაგან გამოვიდა, მაშინვე ქრისტეს უღელი, (ესე იგი სინანული) იტვირთა, ვითარცა იოანე ჰსწერს პეტრესთვის: „გამოვიდა გარედ და სტიროდა მწარედ“. კიდევ სხუა მაგალითი მოვიდოთ: რომლისაც ფერხი ბორკილით შეკრული არ არის, მას გზაზედ ვლა შესაწუხებელი არის; რომლისაც ფერხი ბორკილით შეკრული არ არის, მას გზაზედ ვლა ადვილად აღუჩნდება. ეგრეთუწ, რომელსაც ცოდვისაგან შეკრულება აქუს, მას ქრისტეს მცნების გზაზედ ვლა იწროდ და მძიმედ აღუჩნდება; რომელიც ცოდვის შეკრულებისაგან განიხსნება, ის სუბუქად განვლის ქრისტეს მცნების გზას, ვითარცა ხმობს პავლე: „სრბა აღმისრულებიეს“. საყვარელნო ერნო, ერთი რამ კითხუა უნდა ვყო თქუწნდა მომართ: მდიდარმან ჯოჯოხეთიდამ აბრაჰამს სასუფეველიდამ ერთი წვეთი წყალი თხოვა, ცეცხლის ალით იწვებოდა, ეს სათხოველი ვერ იპოვა მდიდარმან მის ჟამითგან აქამომდე და უკვე ცეცხლის აღსა და წყურვილში დაშობილი არის. ეს უფრო სუბუქი არის, თუ მცირედის დღის სასჯელი? ეს უეჭველი არის, მცირედის დღის სასჯელი და წყურვილი უფრო სუბუქი არის დაულევნელის სასჯელისა და წყურვილისაგან. ეგრეთუწ ამას სოფელსა შინა სინანულის სასჯელი მცირედ და მალე აღსასრულებელი არის, ვითარ იგი ხმობს დავით: „განვლეთ ჩუწნ ცეცხლი და წყალი“; და საუკუნო სატანჯველი დაუსრულებელი არის, ვითარ იგი ბრძნებს უფალი იფსო: „მატლი მათი არა დაესრულების და ცე-

ცხლი მათი არა დაშრტების!“ რადგან საუკუნო სატანჯველი უფროსად უმძიმესი არის და სინანულის სასჯელი მცირე, ამისთვის ბრძანებს უფალი: „უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვირთი ჩემი სუბუქ არს“. ქრისტემან თავისი უღელი და ტვირთი გიბრძანა – შენ სხვისი უღელი და ტვირთიც დაგიძს, და რა საკვირველი არის, ქრისტეს უღელი და ტვირთი მძიმედ ადგიჩნდება და ორსავე უღელს და ტვირთს ვერ იტვირთავ. თვით ქრისტე გიმტკიცებს: „ვერ ძალ-გიძს ორთა უფალთა მონებად“. იკითხავ: რომელი არის სხვისი უღელი და ტვირთი? – ეშმაკის მონება და მორჩილება. ეს ასეთი რამ მძიმე არის, სადამდის ამას არ განაგდებ, აღდგომად არ გიტევებს. ამისი თვალთ სახილველი მაგალითი მოვილოთ. ადამმან ეშმაკის მონება და მორჩილება უღლად და ტვირთად მიილო, ამისმან სიმძიმემან ქუჭსკნელთა შინა ჯოჯოხეთისათა შთახადა. ახლა შენ მიჩუჭნე, თუ ეშმაკის უღელსა და ტვირთსა არ განაგდებ, ქრისტეს უღელსა და ტვირთსა როგორ იტვირთავ?

ზემო ქრისტეს სიტყვით დამტკიცებული არის, ორის უღლის და ორის ტვირთის ტვირთვა არ ძალ-გიძს, თორემ ქრისტეს უღელი და ტვირთი მძიმე არ არის. მოვილოთ და უფროსად გამოცხადება მივსცეთ ამას. რომელსაც ღვთის სიყუარული აქუს, არა რადმე სათნობა და მოღვაწება მისთვის ძნელი არის. ამისი სახე და მაგალითი ჯერ ძველის წერილიდამ მოვილოთ. ცეცხლისაგან უძლიერესი და უმეტესი სამწუხარო რა უნდა იქმნეს? თანა-მოწამე ხართ, ცეცხლისაგან უმწარესი არა არის რა; ეს მწარე ცეცხლი შვიდ წილად აღგზნებული საშინელად მგზნებარე, ფასითა, ნამეძითა და ნასხლევითა აღტყინებული, სამთა ურმათა იუდიანთა – ანანია, აზარია და მისაილ, – ღვთის სიყუარული რომ აქუნდათ, ცეცხლი როგორც თივა, ისე დათრგუნეს და შეურაცხ-ჰყვეს და ცეცხლსა შინა შეთხეულნი, ვითარცა ცვარსა და ნიავსა შინა ზაფხულისასა ესრეთ იშვებდენ და გალობდენ. ნეტარ შიმშილისაგან უძნელესი იქმნება რამე? შიმშილში საზრდელი რომ არ მიილოს, იცით თუ რა ძნელი არის? ორისა და სამის დღის შიმშილს ძნელად ვინმე თავს იდებს; და მოსეს საკვირველი ღვთის სიყვარული რომ აქუნდა, ორმეოც დღე საზრდელ მიუღებლად ეგო. ასე არის მისთვის აღწერილი: „და იყო მუნ მოსე ორმეოც დღე და ორმეოც ღამე, პური არა ჰქამა და წყალი არა სვა“. აწ ახლის მაგალითით მოვილოთ უსაკვირველესი. არის შესაძლებელი კაცმან არც სვას და არცა სჭამოს? ვერვინ იტყვის, რომ შესაძლებელი იყოს, თვინიერ ღვთის სიყვარულისა; და ღვთის სიყვარულისაგან შესაძლო არის არც სვას და არცა სჭამოს, ვითარცა სწამებს უფალი იფსო წინამორბედისა იოა-

ნესთვის: „მოვიდა იოანე ნათლისმცემელი, არცა სჭამდა, არცა სმინდა“. ახლა კიდევ სხუა სიტყუა შემოვიღოთ. ნეტარ, ყოვლისავე სოფლისა და სოფლიურის საქმის დატევება ძნელი არის თუ არა? თანა-მოწამე ხართ ამას ზედა, რომ ძნელი არის; მაგრამ ვისაც ქრისტე მტკიცედ უყვარს, სოფლის დატევება ასე სუბუქად უჩნს, ვითარცა ერთის ნაგავისა და მტვერისა, ვითარ იგი ხმობს მოციქული: „ყოველივე შემირაცხიეს ნაგავად, რათა ქრისტე შევიძინო“. მოციქულთ ასე მოიძულებს სოფელი, სოფლისაგანი არღარა იყვნენ, ვითარცა თვით უფალი იწსო უბრძანებს მათ და ეტყვის: „თქუწნ არა ამის სოფლისაგანნი ხართ“. სხუა სიტყუა შემოვიღოთ. რომელიც კაცის სამწუხარო არის, რაც უნდა იყოს, ყოვლისაგანვე უფროსად სამწუხარო და მოუთმენელი არის სიკუდილი. მაგრამ რომელთაც ქრისტე შეიყვარეს, სიკუდილი განსუწმნებად შერაცხეს, ვითარცა წმინდანი მოწამენი ვეცხლსა და წყალსა სასიკუდილოდ რომ მიეცემოდნენ განსუწმნებად შერაცხდენ და ასრე ხმობდნენ: „განვლეთ ჩუწნ ცეცხლი და წყალი და გამომიყვანენ ჩუწნ განსასუწმნებელად“. სწორე სიმართლით განიხილეთ, თუ ვინ ქრისტეს სიყუარული მოიგო, ყოველივე სამწუხარო მისგან ადვილად შესაძლო თუ არ იქმნა! მასასადამე შენ ქრისტე გბულს და სათნოება და მოღვაწება მძიმედ და ძნელად გიჩნს. ვიცი, ერი მეტყვის: ძნელი არის და ძნელად გვიჩნს. ამის მაგიერად ერსა ამას ვეტყვი: მცირე რამ ჰყოს და ადვილი, ვისაც ქრისტე ჰსძულს, მაშინაც დიდი და ძნელი შეიქმნება, თორემ ქრისტეს უღელი მძიმე არ არის. მოვიდეთ და ამისი გამოსაცხადებელი სახე თვით ქრისტეს საქმეებითგან მოვიღოთ. დიდი პეტრე მოციქული, ქრისტეს უარის ყოფაში შთავარდა, მაგრამ სინანული ჰყო, ვითარცა ჰსწერს იოანე მახარებელი: „გამოვიდა გარედ და სტიროდა მწარედ“. იუდაც შთავარდა ქრისტეს უარის ჰყოფაში; რასათვის იუდამ მცირე ცრემლი ვერ მოიპოვა? რა ძნელი საპოვნელი იყო? მისისავე თვალიდამ მოიპოვებოდა, ვითარცა პეტრემ მოიპოვა. პეტრეს ზღვიდამ არ ამოუღია, არც კლდიდამ, თავისის თვალიდამ მოიპოვა ცრემლი, რასათვის იუდამაც ვერ მოიპოვა ცრემლი? – ამისთვის რომ ქრისტე არ უყვარდა. პეტრეს უყუარდა, ამისთვის ცრემლიც მოიპოვა. ლოგინოს ასისთავმან საშინელი ძრვა, განპება კლდეთა და დაზნელება მზისა რომ იხილა, აღიარა ქრისტე და ჰსთქუა: „ჭემმარითად კაცი ესე მე ღვთისა იყო!“ ამის ერთისა თქმისა უადვილესი რა უნდა იქმნეს? სხუათაც იხილეს ძრვა, განპება კლდეთა და დაზ-

ნელეზა მზისა, რასათვის მცირე სიტყვა, რომელიც ასის თავ-
მან ჰსთქუა, მათაც ვერ ჰსთქუჭს? ამისთვის, რომ ქრისტეს სი-
ყვარული არა აქუნდათ მოპოვნებული. ასისთავმან ქრისტეს
ღვთისა სიყვარული მოიპოვა, ამისთვის აღიარა და სთქუა:
„ჭემმარიტად ძე ღვთისა იყო“. ორნი ავაზაკნი ქრისტესთან
ჯვარცმულნი იყვნენ, ერთი მარჯუჭნით და ერთი მარცხენით.
მარჯვენით მან ავაზაკმან აღიარა ქრისტე: „მომიხსენე მე უფა-
ლო, ოდეს მოხვიდე სუფევითა შენითა“, და სამოთხე დაიმ-
კვიდრა; და რქუა ქრისტემან: „დღეს ჩემთანა იყავ სამოთხესა
შინა“. რასათვის მარცხენით მან ავაზაკმან არ აღმოსთქუა ეს
მცირე სიტყუა: „მომიხსენე მე უფალო?“. თუ მარჯუჭნით
მან ავაზაკმან კი შეუძლო თქმა, მარცხენითს რა აყენებდა? ორ-
ნივე ერთს ქრისტესთან იყვნენ ჯვარსა ზედა დამსჭვალულნი.
მარცხენითის ავაზაკის გონებაში ქრისტეს სიყვარული არ იპო-
ვბოდა, უფროსად აყუედრებდა და იტყოდა: „უკეთუ ძე ხარ
ღვთისა, იხსენ თავი შენი და ჩუჭნცა“. მარჯუჭნითი ავაზაკი
არა აყუედრებდა, უმეტესად ქრისტეს სიყვარულზედ დაადგრა;
ამისთვის აღიარა ქრისტე და სამოთხე დაიმკვიდრა.

დიდისა და უმრავლესის მტკიცის სასოებით აღმოჩნდა,
რომ რომელსაც ქრისტე არ ჰსძულს, ქრისტეს უღელი და
ტვირთი მძიმე არ არის; და რომელსაც მძიმედ გიჩნს, ჰჩანს,
ზემო სახეებისაგან, რომ ქრისტე გძულს, და ქრისტეს სიძუ-
ლილი ყოვლითურთ ამაოდ და უბადრუკ ჰყოფს შენს ცხოვ-
რებას. თუ ვითარ – თითოეულად აღგირაცხო. პირველად, ქრის-
ტეს მოწაფეობისაგან უცხო გყოფს; რადგან გძულს მოწაფეო-
ბისაგანაც შორს იქმნები, ვითარცა იუდამან მოიძულა და
შორს იქმნა ქრისტეს მოწაფეობისაგან. ეგების სთქუა: „მი-
ყვარს“ – რადგან მის მცნებას არ იმარხავ, არც გიყვარს; თვით-
ვე გიბრძანებს: „რომელსა ვუყვარდე მე მცნებანი ჩემნი დაი-
მარხნენ“. მეორედ, შენი სიტყვიერება დაბნელდება. – ვითარ? –
რადგან ქრისტეს განემორება, უმჭური და ბნელი იქმნება,
ვითარცა იუდას სიტყვიერება ქრისტესგან განმორებული უმ-
ჭურ და ბნელ იქმნა, რამეთუ ძე წარწყმედისა უწოდა. მესა-
მედ, შენი მყოფობა რადგან ქრისტეს მოწაფეობისაგან მოეკუჭ-
თება, არა-მყოფობა უმჯობესათ შეირაცხება შენის მყოფობი-
საგან, ვითარცა ბრძანებს უფალი იცხო: „უმჯობეს იყო მის-
სა, არა თუმცა შობილ იყო კაცი იგი“, რომელიც ქრისტეს
უღელს არ იტვირთავს და სათნოებას არა ჰყოფს. სხუა უბა-
დრუკება მისი რაღათ ვსთქუა? – ჭამის ღირსი არ არის და არ

უნდა სჭამდეს, რადგან სათნოებას არა მოქმედებს. ვითარცა მოციქული იტყვის: „უკეთუ საქმის არა ჰნებავს, ნურცა სჭამნ“.

ეგების ამისი ძიება ვინმე ჰყოს, თუ მძიმე არ არის, ქრისტეს უღელი და ტვირთი რასათვის მძიმეთ და ძნელათ უჩნს კაცთა? ზემო ჩემგან რომელიც შესაძლო იყო, ამისი მიზეზები ვსთქვით. ან მეორედ ვსთქუათ და განვაცხადოთ ამისი მიზეზი. ისრაელთ თუ ფარაოს მონება არ განეგდოთ და მისი მუშაკობაც არ განეგდოთ, მოსეს ვერ შეუდგებოდენ, ვერც მის მცნებას დაიმარხვიდენ, ამისთვის რომ მოსესი და ფარაოს მორჩილება ერთად არ იტვირთოდა, ვერც ისრაელნი შეუძლებდენ ტვირთვას. ეგრეთუჴ, რომელიც უხილავს ფარაოს – ეშმაკის მონებას არ განაგდებს და ცოდვის მუშაკობასაც არ დაუტევებს, ქრისტეს ვერ შეუდგება და ვერც მის მცნებას იტვირთავს, ამისთვის რომ ორივესი ტვირთვა ერთად შესაძლო არ არის. შენ, საყვარელო, ორივესი ტვირთვა გნებავს, ეშმაკისა და ქრისტეს ტვირთისა; ამისთვის ქრისტეს ტვირთი მძიმედ გიჩნს. იონა ზღვაში ვეშაჴმან შთანთქა; ამისგან უმძიმესი რა უნდა იქმნეს? მაგრამ ითხოვა ღვთისაგან და აღუსუბუქა ღმერთმან სიმძიმე. ეგრეთუჴ შენ სოფლისა ზღვა-სა შინა ეშმაკმან შთანთქა; როგორც იონა, ღვთის ვედრებით თუ ვეშაჴისაგან არ ხსნილ იყო, სიცოცხლის გზაზედ ვლა მძიმე და შეუძლო იყო; ეგრეთუჴ თუ ღვთის ვედრებით ეშმა-ლისაგან ხსნილი არ შეიქმნება, შენ საუკუნო სიცოცხლის გზაზედ ვლა მძიმე და შეუძლებელი არის; თუ ეშმაკისაგან ხსნილ იქმნები, სუბუქი და ადვილი არის. ლაზარემ საფლავ-სა შინა მყოფმან სადამდის ქრისტეს სიტყვა არ ისმინა და სიცოცხლე არ მიიღო, მადამდის ფეხით ვლა მისთვის მძიმე და შეუძლო იყო; როდესაც ქრისტეს სიტყვა ისმინა და განცხოველდა, მაშინ სუბუქი და ადვილი შეიქმნა. ეგრეთუჴ შენ, ლაზარესებრ, ცოდვის საფლავში მყოფი და სულითა მომკუ-დარი, სადამდის ქრისტეს სიტყუას არ ისმენ და ცოდვის მოკვდავებისაგან არ განცხოველდები, მადამდის ქრისტეს მცნების გზაზედ ვლა შენთვის მძიმე არის; როდესაც ქრისტეს სიტყუას ისმენ და, ვითარცა ლაზარე საფლავიდან გამოვიდა, ეგრეთუჴ შენ ცოდვის დაფლულებიდან გამოხვალ და ცოდვის მოკვდა-ვებისაგან განცხოველდები, მაშინ ქრისტეს მცნების გზაზედ ვლა შენთვის სუბუქი არის. გოლიათის ძლევა, რომელნიც ჴემმარიტნი ღვთის მონანი არ იყვნენ, მძიმეთ უჩნდათ; და-ვითს, ჴემმარიტს ღვთის მონას, მძიმედ არ უჩნდა და კიდევ დაკვეთა. ეგრეთუჴ, რომელიც ქრისტეს მონა არ არის, მას ეშ-

მაკის ძლევა მძიმედ უჩნს; რომელიც ჭეშმარიტი ქრისტეს მოწაფე არის, მას მძიმედ არ უჩნს და კიდევ ჰსძლევს, ვითარცა ჰრქუწს მოციქულთა იწსო: „უფალო სახელითა შენითა ეშმაკნიცა დაგვემორჩილებიან“. და თუ მაშინაც კიდევ მწარედ შერაცხ ქრისტეს უღელს, აქ ქრისტეს სიტყვა უნდა მოვილოთ. ბრძანებს უფალი იწსო: „ანუ ჰყავთ ხე იგი ხენემ და ნაყოფიცა მისი ხენემ; ანუ ჰყავთ ხე იგი კეთილ და ნაყოფიცა მისი კეთილ“. უფალი იწსო ამას თავისა თვისისათვის ბრძანებს: „ანუ ქრისტეც ტკბილად უნდა შერაცხო და მისი უღელიც; ანუ რადგან ქრისტეს უღელს მწარედ ჰრაცხ, ქრისტეც უნდა მწარედ შერაცხოთ. მაგრამ უნდა წარმოვაჩინოთ, თუ სად აჩვენა ქრისტემან სიმწარე? ერთი ადგილი დასდევით სიმწარის! – არა ჰვეგონებ, რომ ჰპოვოთ სადამე. სადა უნდა ჰპოვოთ ქრისტესგან სიმწარე? – ქუჭყანასა ზედა იშუა და სიტკბოება მოფინა, ვითარ იგი ჰმობს მოციქული: „ხოლო რა ჟამს სიტკბოება და კაცთ-მოყვარება გამოჩნდა მაცხოვრისა ჩუწნისა უფლისა იწსო ქრისტესი, ქუჭყანასა ზედა ვიდოდა და ყოველსა ადგილსა სიტკბოებასა მოფენდა“. ზაქეს სახლში შევიდა, მოფინა სიტკბოება და უბრძანა: „დღეს იქმნა ცხოვრება სახლისა ამის!“ მივიდა პეტრესა მიმართ და მიფინა სიტკბოება, რამეთუ სიდედრი პეტრესი, მხურვალეებითა შეჰყრობილი, განკურნა – პირველ ვნებისა ეს სიტკბოება ჰყო; ვნებად მომავალმან ეს სიტკბოება ჰყო: თვისსა გამცემელსა იუდას ფერხი სიმდაბლით დაჰბანა და ამბორს უყო; ხორცი და სისხლი თვისი მისცა საზრდელად უკუდავ-მყოფელად. როდესაც ეს გამოუთქმელი სიტკბოება დაივიწყა იუდამ და იწსო მისცა უსჯულოთა და უსჯულონი უწყალოდ ჰსცემდნენ, იწსო სიტკბოებას აჩუწნებდა და იტყოდა: „უკეთუ ბოროტსა ვიტყოდე, ჰსწამე ბოროტისათვის, და უკეთუ არა – რასათვის მცემ მე“; თვისთა მკუწლელთათვის ამ სიტკბოებით ილოცვიდა და იტყოდა: „მამაო, მიუტევე, რამეთუ არა იციან, რასა იქმან“. აწ თვით შენს თავს მიხედე, თუ რაოდენი სიტკბოება ჰყო შენზედ: შეგქმნა და დაგბადა, სიტყვიერებითა, გონიერებითა და თავისუფლებითა შეგამკო, ხატებითა და მსგავსებითა თვისითა გადიდა და აღგამალა. ესეოდენის სიტკბოების მაგიერად შენ მოიძულე და დაუტევე, მაგრამ მან არ დაგიტევა! თვით გიწოდებს: „მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთმძიმენი, და მე განგისუწნო თქუწნ“. მიხედე, საყვარელო, კეთილად რომ შენს ადგილსა და თვით შენ შორისცა ქრისტემან სიტკბოება აჩუწნა და არა სიმწარე, აღილე მისი უღელი და

ტვირთი, უწყოდე უეჭველად – ტკბილი და სუბუქი არის. თუ სიტკბობასა და სისუბუქეს არ ირწმუნებ, აქ სხუას რასმე ვიტყვი: შენ აღილე ქრისტეს უღელი და ტვირთი, და თუ ვერ შეუძლებ შენ ტვირთვას, თვით ქრისტე შეგეწევა და ის იწყებს შენთვის ღუწასა. თუ როგორ იწყებს ქრისტე შენთვის ღუწასა – სიტყვით და საქმით ორივეთი წარმოგიჩინო: სიტყვით ვითარცა დავით წინასწამეტყველი იტყვის: „უფალი მწე მე და მე ვესავ მას“. და კვალად იტყვის: „ინებე და აღგადგინოს დავრდომილი“. საქმით – ადამს უბრძანა ღმერთმან: „არა სჭამოთ“. ადამმან უჭმელობა ვერ შეიძლო და სჭამა და მით მოკუდა; ადამმან ვერ უძლო მარხვა – ქრისტე შეეწია მისს უძლურებას და იმარხა ორმეოცი დღე და ორმეოცი ღამე. კვალად ისრაელთ სიყმილში მანანათი შეეწია და მით განადლიერნა. ეგრეთუწ შენ მარხვის სიყმილში ზეცისა მანანათაგან (ესე იგი თავისის უხრწნელის ხორცისა და სისხლისაგან) შეგეწევა, მას მოგცემს საზრდელად და მით განადლიერებს. პეტრემან წყალთა ზედა სულა ვერ უძლო, დანთქმად იწყო, მაგრამ ქრისტემან უპყრა და აღადგინა: ეგრეთუწ შენ მოღუწაწების ზღუასა ზედა სულა რომ ვერ უძლო და დანთქმა იწყო, ვითარცა პეტრეს, თვით ქრისტე გიპყრობს და აღგადგინებს. ჭემმარიტი ქრისტეს მოწაფენი და ქრისტეს უღლისა ამღებელნი განსაცდელში მოუძღურდენ, და ძილად მიცემულნი შეიქმნენ, მაგრამ ქრისტე მოვიდა და განაღვიძა. ეგრეთუწ, რომელიც ქრისტესი ჭემმარიტი მოწაფე არის და ქრისტეს უღლის ამღებელი, განსაცდელის ჟამში რომ მოუძღურდეს და მცონარების ძილს მიეცეს, ვითარცა თვისთა მოწაფეთა ესრეთ განაღვიძებს და განადლიერებს. საყვარელო! ეს მრავლის სახით დამტკიცებული შეიქმნა: რომელი ჭემმარიტი ქრისტეს მოწაფე არის, მისთვის ქრისტეს უღელი და ტვირთი მძიმე არ არის. ესეც საქმის ჩუწნებით დამტკიცდა: თუ ვინმე ჭემმარიტი ქრისტეს მოწაფე, ქრისტეს უღლის ტვირთვაში მოუძღურდა, თვით ქრისტე შეეწევა და განადლიერებს; რომელიც ზემო უძღურების განმადლიერებელი საქმეები მოგახსენე, თუ ამითი ძლიერება ვერ მიიღო და კიდევ სწუხდე, სათნოების საქმეში ქრისტეს მიემსგავსე და მით განადლიერდი. ვითარ? ქრისტე ვნების ჟამში კაცობრივის ბუნებით რომ შეწუხდა, მამას ევედრა და ჰსთქუა: „მამაო, მიხსენ მე ჟამისა ამისგან“. ეგრეთუწ მოღუწაწებისაგან ხორციით ვნებაში რომ შეწუხდე, ევედრე მამასა ღმერთსა, ჰსთქვი ქრისტესებრ: „მამაო,

მიხსენ მე ჟამისა ამისგან“; – გიხსნის შეუძლებელის მწუხარებისაგან და განგადლიერებს. თუ უდებებამან დაგაყენოს და ვერც ეს ჰყო, სოფლიურს მუშაკს მიემსგავსე. ვითარ? სოფლიურმან მუშაკმან რომლისამე მიზეზით იფქლი რომ ვერ მოიმუშაკოს, სხუა საზრდელის მუშაკობას იწყებს, არამც საზრდელისაგან მოკლებული არ შეიქმნეს და სიკუდილს არ მიეცეს. ეგრეთუჭ სულიერმან მუშაკმან რომლისამე მიზეზით მარხუა ვერ მოიმუშაკო, სხუა სულიერს მუშაკობას შეუდგე, არამც, სულიერის საზრდელისაგან მოკლებული, სულით სიკუდილს, ესე იგი წარწყმედას, არ მიეცე; სხუა სულიერი საზრდელი იმუშაკე, ესე იგი დაცვა ენისა. შესაძლო არის რომ ამითი სული გამოზარდო. გესმის სიმტკიცე მოციქულისაგან: „რომელი სიტყვით არა სცთებოდეს, ისი სრული კაცი არის“. თუ ვერც ეს მოიმუშაკო და ყოვლითურთ უპოვარი შეიქმნე სულიერებრივის საზრდელის, სხუათაგან უნდა ითხოვო და ისე უნდა გამოზარდო შენი სული. და თუ ვითარ – ძველის წერილის მაგალითით ვაჩუჭნოთ: იოსებ მისთა ძმათა მოიძულეს, უარ-ჰყუჭს და ეგვიპტეს განყიდეს. ეგვიპტეს იოსებ არა თუ დამდაბლდა, უფროსად ამაღლდა: ეგვიპტის უფროსობა და ყოვლის ქუჭყნის იფქლის განყოფელობა მან მიიღო; იოსების ძმანი საზრდელის უპოვარნი შეიქმნენ, შიმშილისაგან შესწუხდნენ, სხუა შემწე არღარა ჰყუანდათ, და რომელიც მათ უარყუჭს იოსებ, ისევე მასთან მოვიდნენ და მანვე გამოზარდა და სიყმილისაგან იხსნა. ეგრეთუჭ თქუჭნ, საყვარელო: თქუჭნ-და ძმად წოდებული ქრისტე მოიძულეთ და უარ ჰყავთ. ეგვიპტეთ მიეცით (ესე იგი ჩუჭნის ცოდვისათვის ვნებად მიცემულ იქმნა); მაგრამ ვნებასა შინა ტკბილი იწსო უმეტეს ამაღლდა, ვითარცა თვით ბრძანებს: „აწ იდიდა ძე კაცისა და ღმერთიცა იდიდა მისთანა“; და სულიერებრივის იფქლის განყოფელობაც მისი არის. ვხედავთ, საყვარელნო, ჩუწ თავს, რომ სულიერებრივის საზრდელისაგან მოკლებულნი ვართ და სულიერებრივის სიყმილით მოვსწყდებით, სხუა ჩუჭნი შემწე არავინ იპოვება, რომელ ჩუჭნ უარ ვყავთ ტკბილი იწსო; მისთანავე შთავიდეთ ეგვიპტეს, (ესე იგი მისს ცხოველს მყოფელს ვნებაში), მივხედოთ მხურვალითა გულითა და ვითხოვოთ მისგან საზრდელი სულთა, რათა გამოგვზარდნეს სულით და ჯორციოთ აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 23. ცუდათ მეტყველებისათვის

იტყვის მამად ღვთისა წოდებული დავით წინასწამეტყველი: „დააცხვრე ენა შენი ბოროტისაგან და ბაგენი შენნი ნუ იტყვიან ზაკვასა“. საშინელს გამობაში არავინ შთავარდეს და ეს არავინ იფიქროს: ენა და ბაგე ღვთისაგან ბოროტად ქმნილი იყოს; ამისი მოგონება საშინელი რამ გამობა არის და საუკუნო სატანჯველის მომატყვევებელი, ამისთვის რომ ბოროტის მოქმედება ღვთისაგან ყოვლითურთ უცხო არის, ვითარცა იტყვის მოსე ღვთისა მზარხველი: „და იხილა ღმერთმან ყოველი, რაოდენი ქმნა, და აჰა კეთილ ფრიად“. ენისა და ბაგისა სიბოროტე ეშმაკისა და კაცისაგან არის შემოღებული, ვითარცა წინასწამეტყველის სიტყუა ბოროტის კაცისა მიმართ არის: „დააცხვრე ენა შენი“. „შენი“ – ესე იგი შენი, ცვალებული ბოროტად და მოპოვნებული ეშმაკთაგან სიბოროტე ენის და სიცრუე. და თუ ვინმე ენასა და ბაგეს სიბოროტისაგან არ დააცხრობს, დიდისა დავითისა წინასწარმეტყველისა სიტყუა ყოვლის ცხოველისაგან გარეშე გაყენებს ესე ვითარისა თქმითა: დავით, სულითა წმიდითა მეტყველი, ყოველთა სულიერთა აწვევს ქებად უფლისა და ეტყვის: „ყოველი სული აქედით უფალსა“. და მხოლოდ ბოროტის ენით მოქმედთა დაადუმებს და ეტყვის: „დააცხვრე ენა შენი“. სხუა ცხოველი, უფლის მქებელი და ბოროტის მეტყველი დაცხრომილი უეჭველად ყოვლის ცხოველისაგან გარეშე იქმნება; რომლისაც ენა ღმერთს ადიდებს, ის ანგელოზთა თანა შემწყობრე არის და ანგელოზთაებრ ღმერთსა უგალობს; და რომელიც ბოროტის მოქმედი არის, ის ეშმაკთა თანა მოდასე არის, ვითარცა უბრძანებს უფალი იფსო: „თქუწნ მამისა ეშმაკისანი ხართ“, მაგრამ დიდი წინასწამეტყველი სრულიადს განწირულებასა და სასო-წარკუჭთილებაში არ დაუტევეს ბოროტის ენის მოქმედს ამისითა თქმითა: „დააცხვრე ენა შენი ბოროტისაგან“, – ბოროტისაგან დაცხრომას უბრძანებს. რადგან ბოროტისაგან დაცხრომას უბრძანებს, ჰსჩანს ამისგან, როდესაც ბოროტისაგან ენას დააცხრობს, ისიც ანგელოზთათანა შეერთდება, თუ კი ინებებს, ვითარცა იფსო ამტკიცებს: „რომელი მოვიდეს ჩემდა, არა განვამო გარე“. ბოროტის ენის მოქმედი ცხადად თავისს თავს ღვთისაგან განაშორებს და ეშმაკის მსგავსად წარმოაჩენს თავისს თავს, ვითარ? – ეშმაკი ღვთისაგან კეთილად შექმნილი იყო პირველ და თავისი თავი ბოროტად შესცვალა, ამისთვის ღვთისაგან უცხო და განვრდომილი შეი-

ქმნა, – ეგრეთუწ შენ ღვთისაგან ყოვლითურთ კეთილად შექმნილი და დაბადებული ხარ, და თუ ბოროტის მეტყველებით, ეშმაკის მსგავსად, თავის თავს ბოროტად შეცვლი, შენც ეშმაკის მსგავსი შეიქმნები და ღვთისაგან განვრდომილი. მოთხარ ბოროტის ენის მოქმედმან, – ვისთან დააწესებ შენს თავს? უსულოთა თანა ვერ დაეწესები, ამისთვის რომ შენ სულიერი ხარ; სულიერთა თანა ვერ დაეწესები, ამისთვის რომ ისინი ღმერთს მსახურებენ ქებითა და შენ ეშმაკს მსახურებ ბოროტ-მეტყველებითა. თუ ეშმაკთან დაეწესები, თორემ სხუა ადგილს ვერ მოიპოვებ ბოროტების ენით. ეგების ჰსთქუა: „ღმერთს მეც ვაქებ“ – სადამდის ბოროტისაგან ენას არ დააცხრობ, მანამდის შენგან ქებას არ შეიწირავს. ამისი სიმტკიცე აქედან ჰსცან: თუ შემწიკუტლებულის კაენის ხელისაგან ძღვენი არ შეიწირა, არც შენის შემწიკუტლებულის ენისა და ბაგისაგან ქებას შეიწირავს. თუ ვინმე სამღუდელოთაგანი ხარ ბოროტის ენის მოქმედი, შენ იუდასთან უნდა დაეწესო, შენ ყოვლითურთ იუდას მსგავსი ხარ. ვითარ? იუდამან სერობად მისრულმან ფერხი კი დაიბანა და ენა და ბაგე მწიკუტლით აღსავსე ჰქონდა, ქრისტეს ხორცსა და სისხლის ისე შეეხო; ეგრეთუწ შენ, მსხვერპლის შეწირვად რომ მიხვალ, ხელს დაიბან და იტყვი: „დავიბანე უბრალოებით კელნი ჩემნი“ – ენა და ბაგე ბოროტებითა აღსავსე გაქუს და ქრისტეს ჯორცსა და სისხლსა ისე შეეხები, – მიხედე, თუ სწორედ იუდას არ ემსგავსები! იუდას არ ეშინოდა ღვთისა და არცა ჰრცხუწნოდა, – არც შენ გეშინია და გრცხვენია ღვთისა; თუ გეშინოდეს ღვთისა მამისა, შემწიკუტლებულის ენითა და ბაგითა როგორ ითხოვ მისგან სულსა წმიდასა და ეტყვი: „შესცვალე სულითა შენითა წმიდითა“. თუ გრცხვენოდეს ქრისტეს ღვთისა, ქრისტესა და ბელიარს ერთად როგორ შერაცხ? ვითარ არ ისმენ მოციქულისას: „რა ზიარება არს ქრისტესი ბელიარისთანა?“ თუ გნებავს ამისი გამოცხადება, რომ როგორც რაცხ ქრისტესა და ბელიარს ერთად, – მე გიჩუწნო: ერთის ენით ქრისტესაც მსახურებ და ბელიარსაც. ტრაპეზსა ზედა სამეუფოსა ქრისტეს მსახურად იხილვები, რომ ძღვდელოქმედებ; გარეთ განსრული ბელიარს მსახურებ, რომ ბოროტს მეტყველებ. ვითარცა იუდა ოდესმე ქრისტეს მსახურად იხილვებოდა, რომ მასთან იქცეოდი, ოდესმე ეშმაკს მსახურებდა, რომ ეშმაკის ვნების მსგავსად ბოროტსა იტყოდა, – ეგრეთუწ შენ ოდესმე ქრისტეს მსახურად იხილვები, რომ ძღვდელო-მოქმედებას ეხები, ოდესმე ეშმაკს მსახუ-

რებ, რომ მისის ნების მსგავსად სიცრუესა და ზაკუას იწურთი.

ეგების ის ვინმე იფიქროს, თუ ენა ბოროტისაგან არა დააცხრო, სხუა კეთილით ცხონდეს. ჭემმარიტი უნდა განვაცხადო, მოციქული ასე გვამცნებს: „ყოველი განცხადებული ნათელ-არს“. ყოველი მოღუაწება რომ ვინმემ აღასრულოს, თუ ენა კეთილად დაცული არა აქუს, საუკუნო ცხოვრებას ვერ მიიღებს. თვით უფალი იწსო ამტკიცებს: „სიტყუათა შენთაგან დაისაჯო“. სად წარმოჩნდა შენი ცხოვრება, რადგან კი დაისჯები? საყვარელო! ამას კეთილით განსჯით მიხედე, ცხოვრება და წარწყმედა სიტყვისაგან არის, თვით ქრისტე გიბრძანებს ამას: „სიტყუათა შენთაგან განმართლდე და სიტყუათა შენთაგან დაისაჯო“. თვით საქმით წარმოგიჩინო, რომ სიტყვით არის ცხოვრება და წარწყმედა: სიტყვით წარწყმედა მარცხენით ავაზაკი, სიტყვით ცხოვნდა მარჯუტწნით ავაზაკი.

ცხადად საჩინო არის, რომ სიტყვით არის ცხოვრება და წარწყმედა. და თუ ეს სიტყუა კეთილად დაცული არა გაქუს, რომლის საქმით უნდა სცხონდე? უძღებს შვილს, რომელმან ყოველივე სიმდიდრე, მამული განაზნია, თუ ეს კეთილი სიტყუა არ ჰქონოდა: „ვსცოდე, მამაო, ცად მიმართ და წინაშე შენსა“ – რომლის საქმით მოვიდოდა მამასთან, ანუ პირველსა პატივსა რომლითა მიიღებდა? ანუ მამა იგი სახიერი ზვარაკსა ჭამებულსა როდეს დაუკვლიდა? – არა სადა. ეგრეთუწ შენ, საყვარელო, თუ სიტყუა კეთილად დაცული არა გაქუს, შეცოდებული მამისა ღვთისა მიმართ, რომლისა საქმითა მოხუტალ? ანუ პირველსა მადლით შვილებისა პატივსა ვითარ მიიღებ? ანუ ვითარ მიიღებ ზუარაკსა ჭამებულსა, ესე იგი ხორცსა და სისხლსა ქრისტესსა? ვერა სადა. აქ ერთს კითხუას შემოვიღებ: კაენ სცხონდა, თუ წარწყმედა? ისე ურცხვინო არ ვინ იქმნება, კაენის ცხოვრება სთქუას. ეგრეთუწ ვიტყვი: ასე ურცხვინო არვინ იქმნება, ბოროტის ენის მოქმედის ცხოვნება ჰსთქუას. თუ ვინმე მიზეზს იძიებს; კაენმან ძმა მოჰკლა, – ბოროტის ენის მოქმედიც, ვისთვისაც ბოროტს ზრახავს, ენით ძმას ჰკლავს; ისიც ძმა არის, ვითარცა ბრძანებს უფალი იწსო: „თქუენ ყოველნი ძმანი ხართ“. და თუ ვინმე სიტყვით სიკუდილს არა შერაცხს, ამგვარი ვინმე იუდასაც განამართლებს და ქრისტეს მკულელად არ დასდებს: იუდას ქრისტესთვის ჰელით არა უვნია რა, სიტყვით ჰსთქუა: „რომელსა მე ანბორს ვუყო, იგი შეიპყართ“. და იუდას განმართება ვითარ იქმნე-

ბა? თვით ქრისტე განაცხადებს, სიბოროტესა მისსა და იტყვის: „მიმცემელსა ჩემსა უდიდესი ცოდუა აქუს“. თუ იუდას განმართლება არ ეგება, არც ბოროტ-მზარხველის კაცის განმართლება იქმნება და ისიც კაენის მსგავსად ძმის მკულელად აღირაცხება.

ნუ ჰგონებ ვინმე, ნურც მზარხველი, ნუცა ეკკლესიის შემწირველი, რომ საუკუნო ცხოვრება მიიღო, თუ ენა კეთილად არ დაიცევი. ამისი უცთომელი მაგალითი გვაქუს: როგორც ფარისეველს მარხუა აქუნდა, ათეულსაც შესწირვიდა, ვითარცა თვით ჳმობს: „ვიმარხავ ორგზის შაბათსა შინა და ათეულსა შევსწირავ ყოვლისაგან მონაგებისა ჩემისა“, მაგრამ ენა რომ კეთილად არ დაიცვა, – დაისაჯა, ეგრეთუჭ შენ გინა თუ იმარხო, გინა თუ ათეული შესწირო, თუ ენა კეთილად არ დაიცევი, ფარისეველებრ ქუჭსკნელთა შინა ჯოჯოხეთისათა დაისჯები. ესეც უნდა ვსთქუათ: დავით წინასწარმეტყველი ყოვლის სათნოების უპირველესად ენისა და ბაგის დაცვას გვასწავებს ესრეთის თქმითა: „დააცხვრე ენა შენი ბოროტებისაგან და ბაგენი შენნი ნუ იტყვიან ზაკვასა“. მერმე სხუა კეთილს გვასწავებს და გვეტყვის: „მოიქეც ბოროტისაგან და ჳქმენ კეთილი“. რომელსაც დიდი წინასწამეტყველი პირველ გასწავებს შენ შემდგომაც არ ჳყოფ, – რით უნდა წარემართოს შენი კეთილი? წირვის უმჯობესი ქუჭყანასა ზედა არა მოცემულა რა. ქრისტემან ჩუჭნდა საცხოვრებელად და თვისა სახსენებლად ეს გაგვიწესა და ასე გვიბრძანა: „ამას ჳყოფდი მოსახსენებელად ჩემდა“; მაგრამ ენის დაცვა ასე დიდი რამ არის, ენით მშვიდობისა და მისდა გებისათვის. ამ საშინელის საიდუმლოს დატევენას გვიბრძანებს და ენით ჳემმარიტის მშვიდობისა და ძმათა მიმართ დაგებისა ქმნას გვიბრძანებს, ვითარცა ბრძანებს უფალი იწსო: „ოდეს შესწირვიდე შესაწირავსა შენსა და მოგეხსენოს, ვითარმედ ძმა შენი გულ-ძვირ რამე არს შენთვის, დაუტევე შესაწირავი იგი შენი, მივედ და დაეგე პირველად ძმასა შენსა და მერმე მოვედ და შესწირე შესაწირავი შენი“. უტყუელის ქრისტეს სიტყვით წარმოსჩნდა, თუ ძმათა მიმართ ენითა და ბაგითა ჳემმარიტი მშვიდობა არა გაქუს, მსხვერპლის შეწირვა უნდა დააცადო, შენთვის უხმარი არის: გესმის ეს სიტყუა ქრისტეს მიერ: – „დაუტევე შესაწირავი იგი შენი“. ზემოთქმული კიდევ უნდა დავამრჩობლო; თუ ენა და ბაგე მშვიდობით არა გაქუს და შფოთებ, შენთვის ყოველი კეთილი უხმარი არის. ვითარ? – თუ ღმერთი შენ კერძო არის, სხუა რა კეთილი უნდა გეყოს? და რადგან ენითა და

ბაგით შფოთებ, ღმერთი შენთვის საკეთილად არ არის; თვთ მოციქული გიმტკიცებს: „არა არს ღმერთი შფოთისა, არამედ მშვიდობისა“. შემდგომად ამას ვეტყვი: ენით და ბაგით შფოთება ქრისტეს მიმართ ცხოვრებაში უსრულად ამყოფებს კაცს, ვითარცა ჯმობს მოციქული: „რომელი სიტყვითა არა სცდებოდეს, იგი სრული კაცი არს“. შენ ჰსცდები სიტყვით, ვინაითგან შფოთებ; მაშასადამე ქრისტეს მიმართ უსრული და უმტკიცო ხარ, ენისა და ბაგის ბოროტად მოქმედებისაგან ესეოდენი ვნება შემოვიდა, რაოდენიც ზემო ითქუა. რადგან ასე საშინელს ვნებას ვხედავთ, ყოვლითურთ ჯეროვანი არის, რომ წინასწამეტყველის სიტყვა ვისმინით და ენა და ბაგე უჯეროსგან დავაცხროთ. იძიებ ვინმე და წინააღმდეგობით იკითხავ და იტყვი: ნურც ბოროტს, ნურც შეცოდებულს ბოროტის ენით ვზრახავთ? ნაცვლად ამისა ამას გეტყვი: ბოროტის მოქმედების ვისთვისმე ბოროტის ზრახვისაგან მოციქული გაყენებს და გეტყვის: „შენ ვინ ხარ, რომელი განიკითხავ სხვისა მონასა?“ და თვით უფალი იცხო გიბრძანებს: „ნუ განიკითხავთ, რათა არა განიკითხნეთ“. თვით შენი სამწყსო რომ იყოს, მისდა მიმართაც სიტკბოება უნდა გაქუნიდეს. ქრისტეს მოძღურების შედგომილი თუ ხარ, გესმის ქრისტესთვის, თუ ვითარი სიტკბოება აქუს? იგი თავადი ტკბილი არის უმაღლოთათვისცა და უკეთურთა. კვლად ვიტყვი, შენდამი შეცოდებულთათვისცა ბოროტის ენითა და ბაგით არ უნდა ზრახვიდე, ამისთვის რომ თვით უფალი გიბრძანებს მოციქულის პირით: „ნუვის წინასწარ ჟამისა განიკითხავთ, ეცით ადგილი რისხუასა ღვთისასა, რამეთუ წერილ არს: „ჩემი არს შურის გება და მე მივაგო მათ“. უცილებელის სიტყვებით დამტკიცდა: არცა ბოროტთა და არცა შენდამი შეცოდებულთათვის ბოროტის ენითა და ბაგით არ უნდა ზრახვიდე.

ან საქმით გიჩუწნო ამისი სიმტკიცე, რომ ქრისტეს მოწაფენი, არცა ბოროტთა და არცა თვისდამი შეცოდებულთათვის ბოროტს არ ზრახვიდენ. სვიმონ მოგვი ბოროტი იყო, მაგრამ მოციქულთ მისთვის ბოროტი არ უზრახავსთ რა; თუმცა ეს უთხრეს: „გული შენი არა არს წრფელ ღვთისა მიმართ“ – ეს ბოროტის ზრახუა არ არის, უმეტესად სიყვარულით პირის-პირ მხილება არის მოსაქცევლად; თორემ მოციქულთა შემდგომი სიტყუა განიხილეთ, თუ მოქცევას არ აწვევენ. ესრეთ ჰრქუტეს: „შეინანე უკეთურებისა ამის შენისაგან“. და თუ ამ თქმას ბოროტად შერაცხ, დავით წინასწარმეტყველი რომ იტყვის: „მოიქეც ბოროტისაგან და ჰქმენ კე-

თილი“ – ესეც ბოროტად უნდა შერაცხო; და ამისი ბოროტად შერაცხვა ყოვლითურთ უჯერობა არის, ამისთვის რომ კეთილი სწავლა არის. ეგრეთუჴ მოციქულთ სიტყუაც სიმონ მოგვის მიმართ კეთილი მხილება და სწავლა არის. კიდევ ანანია მოციქულთა მიმართ შეცოდებული იყო, ამისთვის რომ სასყიდელი დაუფარა; მაგრამ ბოროტი არა უზრახავსთ რა უფროსად კეთილად ამხილეს მოციქულთა და ჰრქუჴს: ანანია, რასათვის აღივსო გული შენი ეშმაკმან ცრუებად სულისა წმიდისა და გამოხვებად სასყიდელსა? ანუ იყო რა შენი იყო და განრაციდე კელმწიფებასავე შენსა იყო? და რასათვის დაიდევ საქმე ესე გულსა შენსა? არა ეცრუე შენ კაცთა, არამედ ღმერთსა“. აქ ეგების წინააღმდეგომმან ჰსთქუას: მოციქულთ სიტყუა ანანიას მიმართ თუ კეთილი იყო, რასათვის „დაეცა და სული წარხდა?“ ნაცვლად ამას ვიტყვი: კეთილი მხილება კეთილის გონებით არ მიითვალა, ამისთვის სიკუდილით დაისაჯა. ამას ზედ უნდა დაერთოს: ბოროტს არ უნდა ზრახვიდე ორის მიზეზისათვის: პირველად რადგან ქრისტეს მოწაფე ხარ, მისი უნდა ისმინო, ვითარ იგი გასწავებს უფალი იჴსო: „ნუ მიაგებთ ბოროტსა ბოროტისა წილ“. ბოროტის მყოფელისათვისცა ასე გასწავებს, თორემ კეთილის მყოფელისათვის ბოროტის ზრახუა ქრისტე მოწაფეთაგან ყოვლითურთ შორს არის. მეორედ ამისთვის, რომ თავის-თავს უფროსად ავნებ მისგან. ამისი სარწმუნო მაგალითი მოვიღოთ: სუსანასთვის ორთა მოხუცებულთა ზრახეს ბოროტი და დასდუჴს ბრალი მრუშებისა; მაგრამ ბოროტის მზრახველნი ორნი მოხუცებულნი ერისაგან სიკუდილს მიეცნენ და სუსანა უვნებელად დაშთა; კვალად ფარისეველი მეზვერისათვის ბოროტად ზრახვიდა და აყუჴდრებდა – ფარისეველი დაისაჯა ბოროტად მეტყველებითვისა და მეზუჴრე განმართლებული იქმნა და სცხონდა. მოხედე თუ ბოროტ-მზრახველნი ვითარ დაისაჯნენ!

აწ ესე ვსთქუათ, თუ რომლის საქმით შეხუდება კაცს და შეემთხუჴვა ენითა და ბაგით ბოროტის ზრახვა. პირველად სიყრმის უგუნურებისაგან, ვითარცა პავლე იტყვის: „ოდეს ვიყავ ყრმა, ვიტყოდი ვითარცა ყრმა; ხოლო ოდეს ვიქმენ მამაკაც, დაუტევე სიყრმისა იგი“. მეორედ ქრისტეს განშორებისაგან: სადამდის ქრისტეს კაცი არ განეშორება, მადამდის არც ბოროტს ზრახუასა ჰყოფს; როდესაც მას მოშორდება, მაშინ ბოროტს ზრახუას შეუდგება. ამისი ცხადი და ჴემმართი მაგალითი მოვიღოთ. იუდა როდესაც ქრისტეს განეშო-

რა, მაშინ იწყო ბოროტისა ზრახუა ჰურიათა მიმართ. პეტრე მოციქული სადამდის ქრისტესთან მახლობელად იყო, მადამდის ქრისტესთვის თავის-თავის სიკუდილს იტყოდა, მცირედ რომ განემორა, უარ ჰყო. მოციქული პავლე სადამდის ქრისტეს შეუდგებოდა, მადამიდ ბოროტის ზრახუაში იყო, ოდეს ქრისტეს შეუდგა, ბოროტის ზრახუა დაუტევა. დიდის ჭემმარიტის სახით დამტკიცდა, ბოროტის ზრახვის მოქმედი ქრისტესგან განშორებული არის. ესეც ყოვლითურთ სარწმუნო არის, რომელსაც ბოროტის ზრახვის შედგომა არ ჰნებავს, ქრისტეს არ განემორება. ესე თვით მოციქულთაგან დავამტკიცოთ. ქრისტემან მოციქულთ უბრძანა: „ნუ უკუტე თქუტუნცა გნებავსთ წარსვლის“. მაგრამ მოციქულნი ბოროტს ზრახვას რომ ეკრძალებოდენ, ქრისტეს არ განემორნენ. და ესრეთ ჰრქუტუნს: „უფალო, სადა წარვიდეთ, რომელ სიტყუანთ ცხოვრებისა საუკუნოსანი გქონან შენ“.

აწ ეს უნდა ვსთქუათ, რომ ამ საშინელის სიბრხისაგან განრინება როგორ უნდა. კაცის განრინების საქმე ვასწოთ ერთა, არამც ამ საშინელის ვნებისაგან ვინმე დაინთქას. მეწამულს ზღვაში ისრაელთ განვლა შეუძლო იყო, მაგრამ მოსეს კვერთხმან განაპო და დაუთქმელად განვიდენ; ეგრეთუტე ბოროტ მზრახველობისაგან დაუთქმელად წიად სლუა შეუძლო არის, თუ მოსეს კვერთხის მსგავსად ჯუარმან ქრისტესმან ცუდად მეტყველებისა ზღვა არ განახშო და ერი ქრისტესი დანთქმისაგან არ იხსნა. მაგრამ აქ კეთილად მიხედეთ, საყვარელნი: მოსეს რომ შეუდგა ერი და ეგვიპტეში ყოფა მოიძულეს, ამისთვის მოსეს მიერ ზღვა განიპო კვერთხითა და ერი ისრაელთა უვნებელად განყუანებულ იქმნა. ეგრეთუტე თუ ქრისტეს შეუდგებით და ეგვიპტეში (ესე იგი ცოდვაში) მყოფობას თუ მოიძულებთ, ქრისტეს მიერ ჯუართა ცხოველს მყოფელითა ცუდად მეტყველების ზღვა განიპება და განხმება, და თქუტუნ უვნებელად განყვანებულნი შეიქმნებით. კვალად, როდესაც ისრაელთ ამაღევი ბრძოდა, მოსე რომ ხელს განიპყრობდა, ამაღევი მოუძღურდებოდა; მოსე თუ არ განიპყრობდა ჯელს, ამაღევი გაძლიერდებოდა; – ეგრეთუტე, ერსა ღვთისა-სა ცუდად მეტყველება ბრძავს, როდესაც მოსეს მსგავსად, მოღუაწებისა ჯელს განიპყრობს, მაშინ ცუდად მეტყველება მოუძღურდება; თუ მოღუაწების ჯელს არ განიპყრობს, მაშინ ამაღევის მსგავსად ცუდად მეტყველება განძლიერდება, და ერი ქრისტესი მოუძღურდება. უძლიერესი ბრძოლის სახე

ვასწაოთ ერთა. თუ ინებებთ, ქრისტეს მსგავსებას მიიღებთ რომლისამე საქმით: ვითარ ქრისტეს მოწაფენი ზღვის ღელვისაგან შესწუხდენ, ქრისტემან თვისნი მოწაფენი მწუხარედ რომ იხილნა, „შერისხნა ქართა და ზღუათა და იქმნა დაყუდება დიდი“; ეგრეთუწ როდესაც ცუდად მეტყველების ღელვისაგან შეწუხდე, სიმშვიდისა და დუმილის რისხვით შერისხენ ქრისტეს მსგავსად ქარსა და ღელუასა ცუდად მეტყულები-სასა, და იქმნას დაყუდება დიდი შენ შორის, და ხსნილ იქმნა სულიერებრისა დანთქმისაგან. ანუ კვალად ამ საქმით მიემს-გავსე ქრისტესა: ვითარ ქრისტე მივიდა ლელუთან, ნაყოფი რომ ვერ ჰპოვა, ჰსწყევა და საუკუნოდ განხმა ლელ-ვი იგი, – ეგრეთუწ შენ, ქრისტეს მსგავსად მიხვედ ბოროტ მეტყველების ნერგთან, რა ვერ ნახავ მისთანა ტკბილსა ნაყოფ-სა, დასწყევე და საუკუნოდ განახმე შენ შორის ნერგი იგი ბოროტ-მზრახულობისა. ქრისტემან ერთგზის განიხილა ლე-ღვი და შენ უფრო მტკიცე ყოფისათვის ორ-გზის მიხვედ და განიხილე, და რა ტკბილს ნაყოფს ვერ ჰპოებ, ჰსწყევე და საუ-კუნოდ განახმე შენ შორის ნერგი ბოროტ-მეტყველებისა. პირველად სამოთხესა შინა განიხილე ბოროტ-მეტყველება გვე-ლისა; საშინელისა სიმწარის მეტს ნაყოფს ვერ ჰპოებ; მეორედ იუდას ბოროტ-მეტყველება განიხილე: თვით დაისაჯა სულით და ჯორცით, და ნაყოფი ვერ ჰპოვა რა. გესმის ქრისტეს მი-ერ: „პირითა ორისა და სამისა მოწამისათა დაემტკიცების ყო-ველი სიტყუა“. ზემო ორმან ხილუამან უნდა დაგიმტკიცოს, რომ ბოროტ-მეტყველებას სიმწარის მეტი ნაყოფი არა აქუს; მაშ უნდა სწყეო ბოროტ-სიტყუაობა და საუკუნოდ უნდა გა-ნახმო. ამას თუ არა ჰყოფ და დიდის დავით წინასწამეტყვე-ლის სიტყუას არ ისმენ, რომელსა იტყვის: „დააცხვრე ენა შე-ნი ბოროტისაგან და ბაგენი შენი ნუ იტყვიან ზაკუასა“ – ეშმაკის შეპყრობისაგან ვერ განერები. როგორ უნდა განერო? თუ ერთი კერძო შენი, ანუ ხელი, ანუ ფერხი მტერს უპყრია უეჭველად მისგან შეპყრობილი ხარ. ეგრეთუწ შენი ენა და ბაგე ბოროტის-მეტყველებისაგან თუ ეშმაკს უპყრია, უეჭველად სრულებით ეშმაკისაგან შეპყრობილი ხარ. თუ მიხედავ, მაც-ხოვრისა იწსოს სიტყუა შენზედ აღსრულებული არის, რომელ-სა ბრძანებს: „პირველად შეჰკრას ძლიერი იგი და მაშინდა საუნჯენი მისნი იავარ ჰყვენ“. – პირველად შენ შორის ძლიე-რი სიტყუა ბოროტის მეტყველებით ეშმაკს შეუკრავს, და ყო-ველი შენი სულიერებრივი საუნჯე წარუტაცნია. ვითარცა

იუდა ბოროტის მეტყველებით ყოვლის კეთილისაგან ცალიერი ჰყო, ეგრეთუჴ ჰნებავს შენთვის, რომ ბოროტ-მეტყველებით ყოვლის კეთილისაგან ცალიერი ჰყოს. ახლა ტკბილის იწსოს სიტყუა მოვილოთ, რომელსა ბრძანებს: „უკეთუ ნათელი იგი შენ შორის ბნელ არს, ბნელი იგი რაოდენმე?“ მსგავსად ამისა მე გეტყვი: სიტყვიერების უმჯობესი ნათელი შენ შორის არა არის რა, და თუ ეს ბოროტ-მეტყველებით შენ შორის დაბნელებული არის, სხუა ნათელი და კეთილი რა უნდა იპოვოდეს შენ შორის? ანუ ეშმაკს რითი განიოტებ შენგან? სხეული არ არის, რომ ხელით ებრძოლო. კეთილი სათნოება უნდა გაქუნდეს და სიტყვით უნდა შერისხვიდე ეშმაკსა, ვითარცა წმიდანი ჰყოფდენ. შენ სიტყუა ეშმაკისათვის დაგიმორჩილება ბოროტის-მეტყველებით და ჰრითი ჰსძლევე და განიოტებ? რადგან სიტყვით მას ემორჩილები, მისგან ძლეული და დამორჩილებული ხარ, ვითარ იგი ჴმობს მოციქული: „რომლისაგანცა ვინ ძლეულ არიან, მისდა დამონებულ არიან“.

თუ თქუწნი თავისუფალი გონება ითმენს ამ ძლიერს ვნებას, კურნების სახეს მოვიპოვებთ ძლიერსა და ყოვლად ჴემმარიტს, რომ ენის ცთომილება განიკურნოს. პეტრე მოციქული ენითა და ზაგით ცთომაში შთავარდა, რომ თვისი მეუფე და მოძღუარი უფალი იწსო უარ ჰყო. ესე ვნება რომ შეემთხვია და სიტყვით ცთომაში შთავარდა, თავის თავს აღარ მიენდო, უფროსად ყოვლითავე თავის თავი ქრისტეს მიანდო. ქრისტემან რომ ჰკითხა: „სიმონ იონასო, გიყუარმეა? – პეტრემან თავის თავს ქრისტეს სიყუარული ვედარ დაუჯერა, რადგან ერთჯერ უარყო; ამისთვის ჰრქუა: „შენ ყოველი უწყი, რამეთუ მიყუარ შენ“. პეტრეს სიტყუას ეს ძალი აქუს: მე სიტყვით ცთომილი ვარ, პირველ სიყუარული აღვითქვი და უარ გყავ, აწ შენს სიყუარულზედ ჩემს თავს ვერ ვერწმუნები: შენ უწყი მიყვარხარ, თუ არა. ცთომისა შემდგომად პეტრემან ასე ყოვლითურთ მიანდო თვისი თავი ქრისტესა, ამისთვის განწმენდილი იქმნა; ეგრეთუჴ შენ სიტყვით შეცთომილი თავის თავს ნუ მიენდობი, უფროსად ყოველი შენი ცხოვრება ქრისტეს მიანდევ, რომ სიტყვით ცთომილი მოგაქციოს ჴემმარიტებისა გზასა და მკვიდრ გყოს ყოველნი ჴეცათა სასუფეველსა, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

მაცხოვარი და უფალი ჩუქნი იესო გვიბრძანებს: „უკეთუ მიუტევნეთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, თქუწცა მოგიტევნეს მამამან თქუწმან ზეცათამან, და უკეთუ არა მიუტევნეთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, არცა თქუწცა მოგიტევნეს მამამან თქუწმან ზეცათამან“. ვგონებ მე, ყოვლად უღირსი, რომ ამ სიტყვას ერის სამწუხარო არა აქუს რა. რომელიც სხეულის შესაწუხებელი არის მარხუა, ანუ სხუა ძლიერი მოღუაწება, ამ სიტყვაში არ არის, მხოლოდ ეს არის: მიუტევნეთ ძმათა და თქუწცა მოგიტევნეს ღმერთმან შეცოდებანი თქუწნი და აქ შესაწუხებელი არა სჩანს რა. ესეც უნდა ვსთქუათ, არა თუ ვისმესათვის არის ეს სიტყვა, – საერთოდ ყოვლისა მდიდრისა და გლახაკისათვის არის მეუფისა ქრისტეს სიტყვა; ამ სიტყვისაგან ყოველნივე საერთოდ უნდა იხარებდენ. ეგების ძიება ჰყოს ვინმე ამისი, რომ ამ სიტყვას რა მოაქუს სიხარულის მიზეზი? აქ მეც კითხუას ვჰყოფ: რომელი შეწუხების მიზეზი უნდა ჰქონდეს შეცოდებულის ძმის მიტევებას? შორიდამ მოსაღებელი არ არის, თვით შენის გონებიდამ არის მოსაღებელი; ძნელი რამ არ არის, თვით ითქმის: უადვილესი ამისგან არ იქმნება რა. ამის სიადვილეს თვით უფალი იწყო ამტკიცებს და ბრძანებს: რად უადვილეს არს თქმად ანუ სიტყვად: მიგეტევნენ ცოდუანი შენნი“; მიჩუწნეთ, თუ სადა არის ამის შორის შესაწუხებელი საქმე? თქუწც ვერ მიჩუწნებთ შესაწუხებელს საქმეს ამის სიტყვისაგან, მე სასიხარულო მიზეზებს მტკიცეთ გიჩუწნებ სიტყვისა ამისგან. უდიდესი სასიხარული რა იქმნება: შენ შენს ძმას წარმავალისა და განსახრწნელის და წუთის სოფლის შენის თავის შეცოდებას მიუტევებ, და შენ საუკუნო და წარუალი ღვთისა მიმართი შეცოდება მიგეტევება; შენ ჟამიერის ტანჯვის ღირსს შეცოდების შენდობას მიიღებ. მცირედისაგან გამოუთქმელი და აღურიცხველი კეთილი მიიღო, უდიდესი სასიხარულო რა უნდა იქმნეს? უმეტესი სასიხარულო ეს არის, რომ უტყუელი უფალი იწყო აღგიტუამს ამ ნიჭს: „უკეთუ მიუტევნეთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, თქუწცა მოგიტევნეს მამამან თქუწმან ზეცათამან“. და თუ ვინმე ზემო თქმული არ შეიწყნაროს და ქრისტეს სიტყვა მძიმედ და ძნელად შერაცხოს, მას გონიერი არავინ დაერწმუნოს და სიცოფედ უნდა შერაცხოს მისი

სიტყვა, ამისთვის რომ სწორედ ჭეშმარიტებით სახილველი არის ქრისტეს სიტყვისა სიადვილე და მისგან დაუსრულებელი-სა სიმდიდრისა მოღება. აქ ერთი მაგალითი უნდა მოვილოთ. ზღვის უფსკრულიდამ უსასყიდლო მარგარიტი მოიპოვება; ვინც იმ მარგალიტს მოიპოვებს და ცუდად არ განაზნევეს, საეჭველი არ არის, უეჭველად გამდიდრდება. ეგრეთუწ ეს უსასყიდლო მარგარიტი – „უკეთუ მიუტევენთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, თქუწნცა მოგიტევენს მამამან თქუწნმან ზეცათამან“ – ეს მარგალიტი, მიუწდომელის ღვთის კაცთ-მოყუარების უფსკრული-დამ არის მოპოვნებული; ვინც ამას მოიპოვებს და ცუდად არ განაზნევეს, უეჭველად სულიერებრივს სიმდიდრეს მიიღებს. კვალად სხუა მაგალითი მოვილოთ. ერთი ვინმე უფალი თავისს მონას მტერისაგან დაგლახაკებულს რომ იხილავს, არა თავს იღებს მტერისაგან თავის მონის დაგლახაკებას, თავისის საუნჯისაგან მისცემს და განამდიდრებს, ეგრეთუწ ქრისტემან ღმერთმან თვისნი მონანი მტერისაგან დაგლახაკებული რომ იხილა სულიერად, არა თავს იღუა მონისა თვისისა დაგლახაკება; ამისთვის თავისის მიუცილებელის მოწყალების საუნჯი-დამ სულიერებრივად სიმდიდრედ ეს მოსცა კაცთა: „უკეთუ მიუტევენთ კაცთა შეცოდებანი მათნი“ და შემდგომი. აქ უფლისა იწსოს სიტყუა კეთილად დასაზავებელი არის: „მთესველსა და მომკუწლსა ერთბაშად უხაროდის“. მთესუწლსა შენდობისასა, ესე იგი მიმტევებელსა უნდა უხაროდეს, ამისთვის რომ თავისის ცოდვის მიტევებას მიიღებს საუკუნოსა მამისაგან; მომკუწლსა, ესე იგი შენდობილსა და მიტევებულსა უნდა უხაროდეს, ამისთვის რომ ძმის სიძულვილისა და შერისხვისაგან განერა. ყოვლითურთ ჭეშმარიტი არის ამ სიტყვის საზოგადოდ სიმდიდრედ და სიხარულად შერაცხუა.

მეუფისა იწსოს სიტყუას თუ რა სიხარული და სიმდიდრე აქუნდა ზემორე შემოკლებით ითქუა. აწ ეს უნდა ვსთქუათ: რომელიც ქრისტეს სიტყუას არ მოისმენს და ძმათა შეცოდებას არ მიუტევებს, თუ რა მძიმე შესაწუხებელი არის. მაგრამ ჯერ ეს უნდა ვსთქუათ, ძმა არა თუ მარტო ხორციელად თვისსა ეწოდება, ყოველნი მართლმადიდებელნი ქრისტიანენი ურთიერთარს ძმად იწოდებიან, ვითარცა ბრძანებს უფალი იწსო: „თქუწნ ყოველნი ძმანი ხართ“. აწ ეს ვიწყოთ, ვინც ძმათა შეცოდებას არ მიუტევებს, თუ რა მძიმე და სამწუხარო არის. აქ ერთი მაგალითი უნდა ვსთქუათ. ზღვის კიდეს რომ ვინმე

ხუნიდეს, მხვნელთათვის დიდად სამწუხარო არის, ამისთვის რომ ცუდად ოფლსა სთხევს და ვერას მოიპოვებს. ეგრეთუწ რომელიც ძმათა შეცოდებას არ მიუტევებს და მტერობას ჰყოფს, დიდად სასჯელსა ჰყოფს და სარგებელს ვერას მოიპოვებს. იხილეთ თუ რამე სარგებლობა აქუნდეს! თუ ვინმე ამას იტყვის, ძმამან მავნო, აქ ამას ვეტყვი: ძმამან შენმან მახვილით დაგაწყლულა, მაგიერად რომ მახვილით ჰსწყლა, შენს წყლულს მისი წყლულება რას არგებს? რომელს სიმრთელეს მისცემს? ცხადადა ჰსჩანს, რომ არა რამე სიმრთელე მიეცემა მისგან. სხუა ვნებაზედაც ასე არის: მისის ვნებისაგან შენ არა გერგება რა, უფროსად მას არგებ. თუ იძიებ, რომლით არგებ – შენ ჟამიერი კაცი ჟამიერსა და წარმავალს შურს მიაგებ და საუკუნოსა ღვთისა მიერის რისხვისაგან განარინებ, ამისთვის რომ რომლისა საქმისათვის შენ დაჰსჯი და განიკითხავ, მის საქმისათვის ღმერთი არ დასჯის და არც განიკითხავს. ვითარცა მეზუტწრე ფარისეველისა მიერ დასჯილი ღმერთმან არა დასაჯა და განამართლა. ეგრეთუწ შენ მიერ დასჯილს, რომლისაც საქმისათვის დასჯი, მის საქმისათვის ღმერთი არ დასჯის და არც განიკითხავს. თუ ამას იტყვი: ნივთიურს რასმე მივსტაცებ და შევიძინებ. აქ არა თუ შეიძინებ, უფროსად საწყალობელი შეიქმნები, ამისთვის რომელ სასუფეველისაგან განვრდომილი შეიქმნები, ვითარცა ჳმობს უფალი იწსო: „არცა მტაცებელთა სასუფეველი ღვთისა ვერ დაიმკვიდრონ“. საკვირველი ეს არის: თუ ვნება და მტერობა გნებავს შენის მავნებელის, შენ ერთი უძლიერი რამე ხარ, ეგების ვერც რამე ავნო; და ყოველთა უძლიერესი ღმერთი, რომლისაგან ყოველნი ძრწიან, ის რომ გირძანებს: „ჩემი არს შურისძიება და მე მივაგო მათ“ – რასათვის მას არ აცადებ, რომ შენგან უუძლიერესად ის ავნებს? და თუ ვნება არ გნებავს, რასათვის შეცოდებას არ მიუტევებ? თუ არ მიუტევებ ძმათა შეცოდებას – დაუსრულებელს სატანჯველს მიიღებ, ამის უცილობელის სიტყვისაგან ჰსჩანს: „არცა თქუწნ მოგიტევნეს ძმამან თქუწნმან ზეცათამან“ ეს საუკუნო მისაგებელი.

აწ ესე ვსთქუათ, ამასვე სოფელსა შინა თუ რა ვნება მიეცემა რომელიც ძმათა შეცოდებას არ მიუტევებს. პირველად ეს ვნება შედგება: ქრისტეს მოწაფეობისაგან შორს იქმნება, რომელიც მოძღვარმან ქრისტემან ასწავა, თუ ის არ ისწავა და არ მიიღო, როგორი მოწაფე იქმნება? ქრისტემან თვისთა მოწაფეთა ასწავა: „ნუ მოიგებთ ოქროსა, გინა ვეცხლსა“. იუდამ ეს მოძღურება არ ასწავა და ქრისტეს მოწაფეო-

ბისაგან განვარდა; ეგრეთუჴ ძმათა შეცოდებისა მიტევება ქრისტემან ასწავა თვისთა მოწაფეთა, ვითარცა პეტრემან ჰკითხა უფალსა: „რაოდენ გზის შემცოდოს ძმამამ ჩემმან და მიუტეო – ვიდრე შვიდგზისამდე?“ ქრისტემან ეს მიტევება მცირედ შერაცხა და პეტრეს ასე უბრძანა: „პეტრე, არა გეტყვი ვიდრე შვიდგზისამდე, არამედ სამეოცდა-ათ-შვიდგზისამდე“. ქრისტემან ეს მიტევება მტკიცედ ასწავა მოწაფეთა თვისთა შეცოდებულთა ძმათა მიტევება; შენ ამ სწავებას არა ჰყოფ და არცა მიიღებ, – ვითარცა იუდა ისე განვარდები ქრისტესაგან. მეორედ ესე ყოვლისავე ნათლისაგან სული შენი ცალიერ და ბნელ იქმნება, ამისთვის რომ მიუტევებლობა შურს შემოიღებს და შური სიბნელეს, ვითარ იგი ხმობს ბრძენი სოლომონ: „შური სიხენეშისა დააბნელებს სულსა“. მესამედ: რომელიც კეთილი გიმოქმედებია, ყოველსავე უნაყოფოდ აღმოაჩენს შენს შორის; ყოველი კეთილისმოქმედება ამისთვის არის კაცისაგან – თავისი შეცოდება მიეტეოს ღვთისაგან, და რომელიც შეცოდებულთა ძმათა არ მიუტევებს, არც მას მიეტევების ღვთისაგან თავისი შეცოდება, როგორც ზემო ქრისტეს მიერი სიტყუა ამტკიცებს: „არცა თქუწნ მოგიტევნეს მამამან თქუწნმან ზეცათამან“. მაშასადამე ყოველი კეთილი შენ შორის უნაყოფო იქმნება, თუ შეცოდებულთა ძმათა არ მიუტევებს. მეოთხედ, ეს ვნება შეუდგება შეცოდებულთა ძმათა მიუტევებლობას: როგორც ეშმაკეული ვინმე თავის თავს იწყლულებდეს და იკოდდეს, აგრეთვე რადგან ძმას შეცოდებას არ მიუტევებს, ისიც ეშმაკეულის მსგავსად ძმის მტერობითა და შურით თავის თავს სულიერებრივად იწყლავს და ვნებას აძლევს. შემდგომად ეს უნდა დავრთოთ: რომელიც ყოველსა დღესა ღვთისა მამისა მიმართ ცრუდ ილოცავს, მას კეთილი ანუ სულით, ანუ ხორციით ვითარ უნდა ეყოს? ესე ვითარს რომ კეთილი ეყოს, შესაძლო არ არის. რომელიც ძმათა შეცოდებას არ მიუტევებს, ესე ვითარი ღვთისა მამისა მიმართ ცრუდ მლოცველი არის; ღვთისა მამისა მიმართ დღითი დღე ვმობს: „მომიტევენ ჩუწნ თანა-ნადებნი ჩუწნნი, ვითარცა ჩუწნ მიუტევებთ თანამდებთა მათ ჩუწნთა, – მხოლოდ სიტყუათა ვმობს ღვთისა მამისა მიმართ, თორემ ძმას შეცოდებას არ მიუტევებს, თითონ კი ითხოვს ღვთისაგან მოტევებას და შეცოდებულის ძმის მიტევება არა ნებავს. რით შეიძლება რომ ამისთანა მლოცველს კეთილი უყოს? მხოლოდ ამითი არის შესაძლო: როგორც ღვთისა მამისა მიმართ ილოცავს: „ვითარცა ჩუწნ მიუტევებთ თანამდებთა მათ ჩუწნთა“, ეს სიტყუა უნდა განამართლოს და შეცოდებულთა ძმათა მიუტეოს, თორემ ვერც

თვითონ მიიღებს ღვთისაგან მოტევენას. შეცოდებულთა ძმათა მიუტევენლობის მიზეზი არცა უძღურთა აქუს და არცა გლახაკთა. უძღურს რა მიზეზი უნდა აქუნდეს? რომელიც სხეულის ღუაწლი და ოფლი დაშჭირია შეცოდებულის ძმის მიტევენას? არ არის ეს მარხვისა და სხუა მოღუაწების მსგავსად ძნელად სატვირთო. ეს სხეულს სხუა მოღუაწების მსგავსად არ დააჭკნობს, არც მოაუძღურებს; მაშასადამე უძღურს მიზეზი არა აქუს შეცოდებულთა ძმათა მიუტევენლობისა. გლახაკს რა მიზეზი უნდა აქუნდეს? არ არის ოქრო და ვეცხლი, რომ სიგლახაკისათვის ვერ მოიპოვოს; სხვის საუნჯიდან არ არის ეს საქმე მოსაპოვნებელი, თავისის გონებიდან და სიტყვიდან უნდა მოიპოვოს. თუ მოიპოვა და ძმათა შენდობა მისცა, გლახაკი და უპოვარი საუკუნოდ სიმდიდრედ თვისთა ცოდუათა მიტევენას მიიღებს. არ ესახმარება ესე, რომ თვით არ აქუნდეს და სხვისაგან მოიპოვოს, – თვით თავის თავად შემძლებელი არის ძმათა შენდობის მიცემად. ჰსჩანს, რომ მიუტევენლობის მიზეზი არავის აქუს. მაშ აქ ერთი მაგალითი სადმართოს წერილიდან უნდა მოვიღოთ; ჰინდოეთის დედოფლის საჭურისი ისაია წინასწარმეტყველის წიგნს იკითხვიდა: „ვითარცა ცხოვარი კულად მიიგუარა და ვითარცა ტარიგი წინაშე მრისველისა თვისისა უხმობელად. ესრეთ არა აღაღებს პირსა თვისსა“. ფილიპე მოციქულმა ჰკითხა: „რასაც ახლა აღმოიკითხავ, იცი, რასა აღმოიკითხავ? საჭურისმან უთხრა: „როგორ შემიძლია ამისი ცნობა, თუ ვინმე მასწავლელ არ მექმნება?“ ფილიპემ სწავლება და მოძღურება ქრისტესთვის იწყო და იწსოსთვის განუმარტა ის სიტყუა. საჭურისმან ფილიპეს სიტყუა რომ ისმინა და მოუქცევებლობის მიზეზი რომ ვედარ ჰპოვა, გზაზე ვიდოდენ და წყალი ნახეს, საჭურისმან ჰკითხო: „აჰა წყალი, რაღა ყენება არს ნათლისღებად?“ საჭურისი და ფილიპე, ორნივე წყალში შთახდენ; საჭურისმან ნათელ ილო; საჭურისი წყლიდან რომ ამოვიდა, სული წმიდა მოვიდა მასზედა. როგორც საჭურისს მოუქცევებლობის მიზეზი არა ჰქონდა რა ფილიპეს სიტყვისაგან და მგზავრ მავალმან იხილა წყალი და თმახდა ნათლისღებად, და როდესაც აღმოვიდა, სული წმიდა მოვიდა მას ზედა, – ეგრეთუტე თქუტუნ ძმათა მიუტევენლობის მიზეზი არა გაქუსთ რა მეუფისა ქრისტეს სიტყვისაგან, რომ ის გიბრძანებს შეცოდებულთა ძმათა მიტევენას; და როგორც საჭურისმან გზად მავალმან წყალი

იხილა და შთახდა, ეგრეთუჭ თქუჭნ სოფლად მავალმან, რო-
დესაც თქუჭნდამო შეცოდებული ძმა იხილოთ, მყის თანად
მისის მიტევების წყალში შთახედოთ და ემბაზის მსგავსად ამის
მიერ განიბანენით ცოდუათა თქუჭნთაგან, რომ თქუჭნზედა
სული წმიდა მოვიდეს. თუ ასე არა ჰყოფთ, ცოდუათა მიტე-
ვებას ვერ მიიღებთ; თუ ვითარ – განვაცხადოთ. ცოდუათა მი-
ტევებას ღვთისაგან ვითხოვთ, და თვით ღმერთი უფალი იწ-
სო ქრისტე ასე გვიბრძანებს: „უკეთუ არა მიუტევნეთ კაცთა
შეცოდებანი მათნი, არცა თქუჭნ მოგიტევნეს მამამან თქუჭნ-
მან ზეცათამან“. ღმერთი ამას გიბრძანებს და სხუამან ვინ უნ-
და მოგიტეოს? თვინიერ ღვთისა ვის ძალ-უმს შენი ცხოვრე-
ბა? – არცა რომელსამე. აწ თუ ცხოვრება გნებავს, მიუტევე
ძმათა, ახარე ანგელოზთა და კაცთა: ანგელოზთა ამით ახა-
რებ, ძმათა შეცოდებისა მიტევებითა შენს შეცოდებას შეინა-
ნებ და შენის სინანულისათვის ანგელოზნი სიხარულს ჰყო-
ფენ. ვითარცა ჳმობს უფალი იწსო: „დიდი სიხარული იქმნე-
ბის ცათა შინა ერთისა ზედა ცოდვილსა, რომელმან შეინანოს“;
კაცთა ახარებ, როდესაც შენი ძმა განიხარებს თვისისა ცთო-
მისა, შენდობისათვის და შენ მიერ სიყვარულით შეტკბობისა-
თვის. შემდგომად ეს უნდა ვსთქუათ, თავის თავსაც უსაზო-
მოდ ახარებ, ახარებ ამას სოფელსა შინა, რომ თვინიერ ღუა-
წლისა, ოფლისა და ჳირისა შენის ცოდვის აღბოცასა ჰყოფ
ძმათა შეცოდებისა მიტევებითა. ახარებ თავისს თავსა უსაზო-
მოდ, რომ საუკუნო ცხოვრებას მიიღებ. ამ სანატრელ და
უსასყიდლო საქმეს კიდევ მიიღებ! სოფელსა შინა – ესე იგი
ქრისტეს მიემსგავსები, ვითარ? – ქრისტე მიუტევებდა შეცოდე-
ბათა და ეტყოდა: „მიგეტევნენ შენ ცოდუანი შენნი“; შენც
ქრისტეს მსგავსად შეცოდებულს ძმას მიუტევებ და ეტყვი:
„მიგეტევნენ ჩემდამო ცთომანი შენნი“. მიხედე თუ რა უსას-
ყიდლოს საქმეს მიიღებ! ერთის ძმათა მიტევებისათვის ესეოდე-
ნი გამოუთქმელი ნიჭი გემღევა და რა გაყენებს? მიზეზი უნ-
და ვსთქუა. ეგების ოქრო და ვეცხლი მიგიღო ძმამან და მი-
სის ძლევისათვის მიტევებას არა ჰყოფდე. თუ ამისთვის დაა-
ყენე მიტევება, ამის მიზეზს ქრისტე მოგისპობს. ის გპირდება
ნაცვალს და უმეტესსაცა სიტყვითა ამით. „მოგეცეს თქუჭნ
საწყაული კეთილი შეხრილი და დატენილი და ზედა გარდა-
თხეული“. აჟაც ეს მიზეზი შენ მიერ ცუდი და ამაო არის.
ეგების ეს ვინმე ჰსთქუას: რადგან მტერი არის ჩემი და ჩემი
ვნება ჰნებავს, მეც მტერობასა და ვნებას ვჰყოფ. აქ ორს რასმეს

ვიტყვი: ერთს ასე ვიტყვი, რომ ქრისტეს სიტყვას მაგალითად მოვიღებ: „ვერ ძალ-გიძს ორთა უფალთა მონებად““. ეგრეთაჲს მე გეტყვი: ორთა მტერთა მტერობა არ ძალ-გიძს, ხორციელს მტერსაც ემტერო და სულიერსაც, ეს არ ძალ-გიძს; ხორციელს მტერობაში სულიერს მტერს – ეშმაკს – ვერ ემტერები; რაოდენ ჟამ ძმის მტერობასა და შურში ხარ, ეგოდენ ჟამ ეშმაკი გძლევეს და შენ ეშმაკს ვერ ჰსძლევე. როგორც კაენ, ძმის შურითა და მტერობით შეპყრობილმან, ეშმაკს ვერ ჰსძლო, უფროსად ეშმაკისაგან იძლია, ეგრეთაჲს შენ ძმის შურითა და მტერობითა შეპყრობილი ეშმაკს ჰსძლევე, უფროსად შენ გძლევეს აქ. კეთილად განიხილე, თუ რა ძნელს ბოროტებაში ხარ. მოყუასსა და ძმას მტერობით აუძღურებ და ეშმაკს აძლიერებ, – ღვთის ხატად და მსგავსად შექმნილს კაცს ეს არ შეემსგავსება. მეორეს ამას ვიტყვი: შენ შურითა და მტერობით ჰგონებ ხორციელის მტერის ძლევას; მტერობით ვერ ჰსძლევე, უმეტესად სიტკბოებით სძლევე, ვითარცა მოციქული აცხადებს და იტყვის: „შიოდეს თუ მტერსა შენსა, პური ეც მას და ჰსწყუროდეს თუ წყალი ასე მას; ესე რა ჰყო ნაკვერცხალი შეუკრიბო თავსა მისსა“. თუ არ ირწმუნებ მოციქულისას და მტერობას არ დააცხრობ. ანუ ღვთის გამობაში შთავარდები, ანუ ჭეშმარიტის სიმართლისაგან გარეშე იქმნები და თუ ვითარ – გამოვაცხადოთ.

აქ ერთი კითხვა უნდა ვყო: მოწყალებით მიტევება სამართალი არის, თუ უსამართლო? თუ იტყვი უსამართლო არის, აქ ღვთის გამობაში შთავარდები, ამისთვის რომ ღმერთი მოწყალებით მიმტევებელი არის, და თუ მიტევება უსამართლოება არის, შენის სიტყვის მსგავსად ღმერთი უსამართლო იქმნება. თუ იტყვი, სამართალი არის მოწყალებით მიტევება, შენ სამართლისაგან გარე გახდილი დაშთები, ამისთვის რომ შეცოდებულთა ძმათა მიტევებას არა ჰყოფ; ვგონებ შენის ცოდვის წყლულება უკურნებელი იყოს, – ვითარ? – სულთა და ჯორცთა მკურნალმან ქრისტემან ღმერთმან ეს სუბუქი ცოდვის სამკურნალო წამალი მოგცა – ძმათა შეცოდებისა მიტევება; თუ კი ამას არა ჰყოფ, სხუა ცოდვის სამკურნალო – სინანული უმეტესად მძიმე და შესაწუხებელი არის, სხუას უფრო ვერა ჰყოფ, და რომლითა უნდა სცხონდე? გიჩუწნო ცხადად, რომ თუ შენდამი შეცოდებულთა არ მიუტევებ, შენი ცხოვრება შესაძლო არ არის: მამამან ღმერთმან რომ ცოდუა არ მოგიტეოს ყოვლითურთ ცხადი და საჩინო არის, რომ შენი ცხოვრება შესაძლო არ არის; და თუ შენ შენს ძმას არ მიუტევებ,

არც ღმერთი მამა შენ მოგიტევებს, ვითარცა გიბრძანებს ქრისტე: „არცა თქუწნ მოგიტევენს მამამან თქუწნმან ზეცათამან“.

მაშასადამე თვინიერ ძმათა მიტევებისა შენი ცხოვრება შესაძლო არ არის.

ეგების ეს ვინმე იძიო შეცოდებულთა მიმართ: მე მივიდე და მოვიძიო? მე გეტყვი, თუ მოძღუარისა შენისა ქრისტეს მსგავსება გნებავს, შენ უნდა მიხვიდე და შენ უნდა მოიძიო; მოძღუარმან შენმან ქრისტემან ესრეთ ჰყო, თვით მოვიდა შეცოდებულთა მიმართ; ეგრეთვე შენ ქრისტეს მოწაფემან უნდა ჰყო და შეცოდებული უნდა მოიძიო. სამართალი არის, უძლურს სწულთან მკურნალი უნდა მივიდეს; შენი ძმა და მოყვასი შენის შეცოდებისაგან სულით უძლური და სწული არის, შენ ვითარცა მკურნალმან მოიძიე; სიყუარულითა და ტკბილ სიტყუაობისა ზეთი დაასხ; სიმდაბლითა შეხვიე წყლული შეცოდებისა მისისა და მიტევებითა სრულად ჰკურნე, რათა შენ უმეტეს განიკურნო სულით და ხორციით. თუმც უძლები შვილი აქეთ მოვიდა სახიერს მამასთან, მაგრამ სადამდის სახიერს მამასთან მოვიდოდა, სახიერმან მამამან უსწრო, მირბოდა და წინა მიეგებოდა, მოიკითხა და ამბორს უყო.

ეგრეთუწ შეცოდებული რომ შენდა მომართ მოვიდოდეს, შენ სახიერს მამას მიემსგავსე: სრბოლით მიეგებე, მოიკითხე, შეიტკბე და ამბორს უყავ. თუ ესეები ვერ ჰყო და ვერც ქრისტეს მიემსგავსო, და შეცოდებულთა მიმართ ვერ მიხვიდე და ვერც სახიერს მამას მიემსგავსო, და შეცოდებული რომ შენდა მომართ მოვიდოდეს და წინ ვერ მიეგებო – იოსებს მაშინაც მიემსგავსე; ვითარ? – იოსებ არც შეცოდებულთა ძმათა მიმართ მისულა, არც წინ მიჰგებებია; მაგრამ როდესაც მასთან მოვიდნენ, დიდის სიყუარულით შეიტკბო და არა რადმე ძვირი უხსენა, ისე ყოვლითურთ სიტკბოებით შეიწყნარა. ეგრეთუწ შენდა მომართ ვიტყვი: შეცოდებულთა მიმართ თუ ვერ მიხვიდე, აწ თუ შენდა მომართ მოვიდოდეს და წინ ვერ მიეგებო, იოსების მსგავსად სიყუარულით შეიწყნარე, ძვირს ნუ უხსენებ და სიტკბოება აჩუქნე. აწ რომელიც ძმათა მიმართ მცოდველი არის, მას განვაკრძალე, არამც იუდას არავინ მიემსგავოს; – ვითარ? – იუდას ქრისტეს უარის ყოფა გონებაში აქუნდა.

ქრისტემან მაშინაც მოიძია და თვისსა ტაბლისა იზიარა და მიუწდომელი სიყუარული აჩუქნა; მან ყოველი უარყო და ქრისტეს უარისყოფასა და სიძულვილსა შეუდგა. ეგრეთუწ რომელსაც ძმის უარისყოფა და შეცოდება გაქუს გონებაში და თვით შენგან უარყოფილი ძმა მოვიდეს და სიყვარულის ტა-

ბლაზედ გიზიაროს და შეგიტკბოს, მისი უარისყოფა და ბო-
როტი შენის გონებისაგან შორს ჰყავ, თორემ შენც იუდას
მსგავსი შეიქმნები. იუდამაც რომელმაც სცოდა, ქრისტესა,
მისი სიტკბოება და სიყუარული შეურაცხჰყო, როდესაც თვით
შეიტკბო; შენც რომელსაც სცოდე, მისსა სიტკბოებასა და სიყვა-
რულს შეურაცხჰყოფ, როდესაც შენდამო მოვა და შეგიტკბობს,
– ეს იუდას მსგავსება არის; ეს ჭეშმარიტს ქრისტეს მოწაფეს არა
ჰშუჭნის. რომელიც ჭეშმარიტი ქრისტეს მოწაფე არის, პეტრეს
მსგავსად ტირილი უნდა იწყოს, თავისის შეცოდებისათვის.

ეგების ეს ვინმემ იძიოს, რასათვის დიდად ძღუენად მიი-
თვალავს ღმერთი მოყუთსის ბრალთა მიტევებას? ამისთვის რომ
მრავლის სათნოებით არის აღსავსე; და მოყუთსის ბრალთა მიუ-
ტევებლობა ამისთვის სძაგს – მრავლის ბოროტით არის აღსავ-
სე. ჯერ ეს ვსთქვათ, თუ როგორ ბოროტით აღსავსე
არის მიუტევებლობა; შემდგომად მიტევების კეთილით აღ-
სავსეობა ვსთქვათ. მოყუთსის ბრალთა მიუტევებლობას შეუდ-
გება ამპარტავნება, რომ გონების მაღლობით ნაცულის მი-
გება ჰნებავს და ამპარტავნება საძაგელი არის წინაშე ღვთისა,
ვითარცა ბრძანებს უფალი იფსო: „ყოველი მაღალი გულითა
საძაგელ არს წინაშე ღვთისა“; შეუდგება შური ამის გამო,
რომ მტერობა ჰნებავს მისი და ვნება, და შური ნათლოანს
სულს დააბნელებს, ვითარ იგი ხმობს ბრძენი სოლომონ: „შუ-
რი სიხენემისა დააბნელებს სულსა“; შეუდგება გულისწყრო-
მა, რომ გულისწყრომით ნებავს მისი ტანჯვა, და გულის
წყრომა კაცისა შორის ღვთისა სიმართლესა მოსპობს, მოცი-
ქულისაებრ: „გულის წყრომამან კაცისამან სიმართლე ღვთი-
სა არა ჰყვის“; შეუდგება სიძულილი, რამეთუ „სძაგს ძმა შე-
ცოდებული, ვინ არა შეიწყნარა“. და სიძულილი ძმათა ბნელ-
სა შინა დაადგინებს კაცსა; ვითარ იგი ხმობს მოციქული:
„რომელსა სძულდეს ძმა თვისი, იგი ბნელსა შინა არს“. ეს
საშინელნი ვნებანი რომ შეუდგებიან, ამისთვის ჰსძაგს ღმერთს
მოყუთსის ბრალთა მიუტევებლობა; მიტევება მოყუთსის ბრალთა
ამისთვის ჰნებავს, რომ მრავალი სათნოება შეუდგება: შეუდგება
სანატრელი სიმდაბლე, ამისთვის რომ სიმდაბლით ძმისაგან შეუ-
რაცხებას თავს იდებს, და სიმდაბლე აღმამაღლებელი არის, ვი-
თარცა ბრძანებს უფალი: „რომელმან დაიმდაბლოს თავი თვი-
სი, იგი ამაღლდეს“; შეუდგება სიმშვიდე ამის მიერ, რამეთუ
მავნებელთა ძმათა ზედა არა ნებავს რისხვა, და სიმშვიდე მაღ-
ლით ძედ ღვთისა ჰყოფს კაცსა, ვითარცა ბრძანებს ქრისტე
უფალი: „ნეტარ იყვნენ მშვიდობის მყოფელნი, რამეთუ იგი-
ნი ძედ ღვთისად იწოდნენ“; შეუდგება მოთმინება ამის

მიერ, რამეთუ ძმისაგან შეურაცხებას თავს იღებს, და მოთმინება საუკუნო ცხოვრებას დაუმკვიდრებს, ხმისაებრ საუფლოსა: „რომელმან დაითმინოს სრულიად, იგი სცხონდეს“; შეუდგება სიყუარული ამის მიერ, რამეთუ შეცოდებულთა ძმათა ფრიად შეიტკბობს, და სიყუარულსა არა რაჲ არს უმაღლეს, ვითარცა ხმობს ოქროპირი იოანე: „არა რაჲ არს სათნოებათა შორის უმაღლეს სიყუარულისა“. ამისთვის ყვარობს ღმერთი მოყუასისა ბრალთა მიტევებასა, რომ ესეოდენნი კეთილობანი შეუდგებიან; ამისთვის თანამდებ ხართ, რათა მიუტევნეთ მოყუასსა შეცოდებანი, რათა თქუწნცა მოგიტევნეს მამამან თქუწნმან ზეცათამან, რომლისა არს დიდება აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 25. სინანულისათვის

ბრძანებს უფალი ღმერთი პირითა ისაია წინასწარმეტყველისათა: „განიბანენით, წმიდა იქმნენით, მოისპენით უკეთურებანი სულთაგან თქუწნთა წინაშე თვალთა ჩემთა“. განბანას რომ გვიბრძანებს, განიბანენით – სინანულით განბანას არის, თორემ მეორედ ნათლისღება და განბანას ემბაზისაგან არ არის ბრძანებული. აქედამ არის ამისი შეუცვალელებელი სიმტკიცე: ქრისტემან რომ ჩუწნდა სამოდვრებელად და სახის მოსაცემელად ნათლის ღება ინება, ერთს გზის ნათელს იღო და არა ორგზის. მოციქულისა პირით: ერთგზის გვიბრძანას ნათლისღება და არა ორგზის, ვითარ იგი ვმობს მოციქული: „ერთ უფალ, ერთ სარწმუნოება, ერთ ნათლისღება“. ეგების ამაზედ ვინმე იჭვენული იყოს, რომელსაც უფალი იწსო ბრძანებს: „რომელი არა იშუწს მეორედ“. ამას სიტყუასა ეს ძალი აქუწ: პირველი შობა დედისაგან, მეორე წმიდისა ემბაზისაგან; თორემ მეორედ ნათლის-ღება წყლისაგან ქრისტეს მოძღურებისაგან შორს არის. აქ სჩანს ჭემმარტებით, რომ უფლისაგან ბრძანებული ისაიას პირით: „განიბანენით“, „წმიდა იქმნენით“ – სინანულისათვის არის; და თუ ვინმე ძიების მოყვარე ამას იძიებს, რომ რასათვის სინანულსაც ემბაზის მსგავსად განბანას ეწოდება, – სიყვარული, სინანულსაც ემბაზის მსგავსად ამისთვის განბანას ეწოდება ნათლის-ღების მსგავსად ცოდვის განმბანელი არის და ამითი მსგავსი არის ნათლის-ღებისა; და თუ ვითარ მსგავსი არის, ვსთქუათ. თვინიერ ნათლის ღებისა ადამის ბრალთაგან ვერ ვინ განწმდება; ეგრეთუწ თვისთა ცო-

ღუთაგან ვერ ვინ განწმდება თვინიერ სინანულისა, ვითარ იგი იუდამან არ აჩუჭნა ჯეროვანი სინანული, და დაისაჯა საუკუნოდ; სდგას მღუდელი მოქმედებად ემბაზსა ზედა – ეგრეთუ სდგას მღუდელი მოქმედებად სინანულისა სწავებასა და მოძღურებასა ზედა; ნათლის-ღებასა შინა ილტვის კაცი ეშმაკისაგან, – ეგრეთუჭ ჭემმარიტსა სინანულსა შინა ილტვის კაცი ეშმაკისაგან; ნათლის-ღებასა შინა სრულ იქმნება შედგომა ქრისტესი, – ჭემმარიტსაგა სინანულსა შინა სრულ იქმნების შედგომა ქრისტესი; ნათლის-ღებასა შინა ყრმა განწმდება ადამის ბრალთაგან, – სინანულისაგა შინა ყრმის მსგავსი ვინმე უგუნურებითა და ცთომილი განწმდება; მოვალს სული წმიდა ნათლის-ღებასა ზედა, – ეგრეთუჭ მოვალს სული წმიდა ჭემმარიტსა სინანულსა ზედა; ნათელ-ღებულს ერთი ვინმე აღმოიყვანს და ძედ მიითვალავს, – აქ უდიდესი საქმე ჰსჩანს. ჭემმარიტს მონანულს აღიყვანს საუკუნო მამა და მადლით ძედ მიითვალავს, ვითარცა სწერს დიდი იოანე ღვთის-მეტყველი და მახარებელი: „მისცა მათ ჳელმწიფება შვილ ღვთისა ყოფად“. ემბაზისაგან აღმოყვანებულს ვისმე ყრმას ჯერეთ კეთილ-მეტყველების შემძლეობა არა აქუს, – და სინანულისაგან ცათა შინა აღყუანებულს აქუს კეთილ-მეტყველების შემძლეობა, რომ ანგელოზთა თანა უგალობს ღმერთსა: ემბაზისაგან აღმოყვანებული კვალად ჰსცოდებს, – სინანულისაგან ცათა შინა აღყუანებული არა სადა ჰსცოდავს; ემბაზისაგან აღმოყვანებული მოკუდების ხორცითა, – სინანულისაგან ცათა შინა აღყვანებული არა მოკუდების, რამეთუ საუკუნოდ ცხოვრებად მიიცვალების, ემბაზისაგან აღმოყვანებული ითქმის შვილად სასუფეველისა.

ზემო მსგავსებაც ითქუა სინანულისა ნათლის-ღებისა მიმართ და რომლითამე საქმით უაღრესობაც. აწ მოვიდეთ და ამათი განყოფილებაც ვსთქუათ. ნათლის-ღების განცხადებას და სხვისაგან ხილუას ღმერთი არ აყენებს. როგორც ფილიპპემ საჭურისს ნათელსცა, არა თუ დაფარულად, მგზავრ ვიდოდნენ და ისე საცხადოდ ორნივე წყალში შთახდენ; და ქრისტემან რომ მოციქულთ ნათლისცემა უბრძანა, დაფარვა არ უბრძანებია, მხოლოდ ეს უბრძანა: „ნათელს ცემდით მათ სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა“, მაგრამ სინანულის განცხადებას არ ბრძანებს ღმერთი, როგორც რომ ამ ქადაგების დასაბამის შემდგომი სიტყუა აცხადებს: „მოისპე-

ნით უკეთურებანი სულთაგან თქუწნთა წინაშე თვალთა ჩემ-
თა“. ისმინეთ ამ სიტყვის ძალი, ესრეთ გიბრძანებთ ღმერთი:
წინაშე თვალთა ჩემთა ჰყავნ სინანული და ნუ საჩუწნებლად
ერისა. რომელსა უცხადესად უფალი ჩუწნი იწსო ქრისტე
დაამტკიცებს და ბრძანებს: „შევედ საუნჯესა შენსა და დახმ
კარი შენი და ილოცე მამისა შენისა ფარულად, და მამამან
შენმან, რომელი ჰხედავს დაფარულთა, მოგაგოს შენ ცხადად“.

ნათლისღება სიჩხოებაში იძიება და ჯეროვნება ეს არის,
მაშინ უნდა აღსრულდეს, – სინანული აღზრდასა და სრულება-
ში იძიება; ნათლისღება ერთგზის არის, – სინანული მრავალ
გზის და მრავალსა ჟამსა შინა; ნათლის ღებას არა უხმს არცა
ოფლი, არცა ჭირი, – სინანულს ესე ყოველივე უხმს და ესახ-
მარება; ნათლისღებასა შინა ნაცვლად ყრმისა სხუა აღია-
რებს, – სინანულსა შინა თვთ უნდა აღიაროს ყოველივე საქმე
თვისი. განწყობილებაც ითქუა ნათლის ღებისა და სინანული-
სა, მაგრამ რომელი სრული მამაკაცი არის, ორივე თუ შეერთე-
ბულად არა აქუს – ნათლისღება და სინანული, – საუკუნო
ცხოვრებას ვერ მიიღებს. ამას თვთ უფალი იწსო ამტკიცებს,
ნათლისღებისათვის ბრძანებს: „რომელი არა იშვეს წყლისაგან
და სულისა, ვერ ჰელწიფების შესლუად სასუფეველსა ცათა-
სა“; მსგავსად ამისა სინანულისათვის ბრძანებს: „უკეთუ არა
შეინანოთ, სახედ ეგრეთუწ ყოველნი წარსწყმდეთ“. უფალ-
მან იწსო ქრისტემან ესრეთ დაამტკიცა ზემო სიტყვითა თვი-
სითა: არცა თვინიერ ნათლის ღებისა იქმნება ცხოვნება და
არცა თვინიერ სინანულისა; ორივე ერთად უნდა აქუნდეს
კაცს; თორემ მხოლოდ ნათლის ღება სრულს მამაკაცს არად
არგებს, თუ სინანულიც არა აქუს. მიხედეთ, რომ სიმონ
მოგვს მხოლოდ ნათლის ღებამ არა არგო რა; მოციქულთ ასე
უთხრეს: „შეინანე უკუწ უკეთურებისა ამისგან შენის და ევე-
დრე უფალსა მით ხოლო თუ გიტეოს უსჯულოება ეგე გული-
სა შენისა“, ნათლის ღებაზედ ეს სინანულიც დაურთეს, და
ასწავეს. არა ჰყო სინანული და წარსწყმდა. თუ სინანულს
არა ჰყოფ, შენც წარსწყმდები. თუ ამას იტყვი, სიმონ მოგ-
ვი არა ვარო, აქ ეს უნდა ვსთქუათ: სიმონ მოგვი არა ხარ და
ქრისტეს მგომბელი ხარ, რადგან სინანულს არა ჰყოფ. თუ
ვითარ, გამოვაცხადოთ: ქრისტეს ცოდვილად ხადი; ვიცი ამას
განიკვირვებ, მაგრამ აქ ერთს რასმეს კითხუასა ვჰყოფ შენდა-
მი. ქრისტემან რომ იმარხა ორმეოცი დღე და ორმეოცი ღა-
მე, რასათვის იმარხა? თუ იტყვი ცოდვილი იყო, ეშმაკისა-

გან უბოროტესად მგმობელი იქმნები. ისინი ცოდვილად თქმას ვერ იკადრებენ; ქრისტეს ასე მოახსენეს: „ვიცით შენ ვინა ხარ წმიდა ეგე ღვთისა“; და თუ ჩუწნდა სამოდღვრებლად და სასწავებლად იმარხა – ამას იტყვი, – კიდევ შეურაცხის მყოფელი იქმნები, ამისთვის რომ თუ ჭეშმარიტი ქრისტეს მოწაფე ხარ, სინანულს რასათვის არ შეიტკობ? მიხედვით დიდს პეტრეს, თუ სინანული როგორ შეიტკობ და თუ ვითარ მწარედ სტიროდა, თქმისაებრ იოანე ღვთის-მეტყველისა და მახარებელისა: „გამოვიდა გარე და სტიროდა მწარედ“; შენ რომელი განსამართლებელი მიზეზი გაქვს, რომ სინანულს არა ჰყოფ? თუ ამას ჰგონებ, რომ თვინიერ სინანულისა ცხოვნება იქმნება და სინანული ცუდი მამურობა არის, აქედამ შესადრწუნებელი რამ გმობა შეიმზადება: თუ თვინიერ სინანულისა ცხოვნება იქმნება, კენ რასათვის წარწყმდა, ან იუდა რად დაისაჯა? აქ შენი ცთომილი სიტყვა ღმერთს უსამართლოებას სდებს; და რომელმან ჯოჯოხეთმან აღმოსთქვა ესე ვითარი გმობა! მიხედვით რა საშინელს ცთომილებაში ხარ! თუ თვინიერ სინანულისა ცხოვნება იქმნება, კეთილი და ბოროტი აღარ განირჩევა; მარჯვენითის ავაზაკის აღსარება და მარცხენითის ავაზაკის გმობა ერთად უნდა შეირაცხოს; ქრისტეს მკუთლელთა სასჯელი არ უნდა მიეხადოს: რადგან თვინიერისა სინანულისა ცხოვნება იქმნება, უეჭველად ესენიც ასე იქმნებიან. ივლტოდე შორს ესე ვითარისა მწიკუთლევისა გულის სიტყვისაგან.

და თუ ამას იტყვი, რომ ცოდვა არა მაქვს, ესეც დიდი რამ უგუნურება და ცთომილება არის, ამისთვის რომ ეს ყოვლად ჭეშმარიტი თქმულება არის: „არავინ არს უცოდველ გარნა მხოლოდ ღმერთი“. აწ რას იტყვი უნანელობის მიზეზს? თუ იტყვი შესაწუხებელი და მძიმე არის, ამას იოანე მოციქული და მახარებელი თვისთა კათოლიკეთა შინა დაარღვევს და იტყვის: „სათნობანი მისნი მძიმე არა არიან“. საყვარელო! შენ უნანელობის მიზეზს ვერას ჰპოვებ და ჩემმან უნდობამან უნდა გაცნობოს თუ რა არის შენი უნანელობის მიზეზი. საყვარელო, კელით და ფერხით ეშმაკისაგან შეკრული წარ: სადამდის მისის კრულებისაგან არ განიხსნები, მადამდის სინანულის გზაზე ვლა არ ძალ-გიძს; როდესაც ეშმაკის კრულებისაგან განიხსნები, მაშინ სინანულისაგან ვერა რამე დაგაყენებს. ამისი უცთომელი მაგალითი და ჭეშმარიტი საღმრთოსა წერილიდამ მოვილოთ. სადამდის უძლები შვილი ეშმაკისაგან შეკრული იყო, შორს სოფელსა იყო, თავის მამის სამკვიდრებელში არ იყო; როდესაც თავისის მამის საყვარული

მტკიცედ მოიგონა და მასთან წარსლუა ინება, ეშმაკის კრუ-
ლებისაგან განიხსნა და სახიერს მამასთან მოსვლისაგან ვერა
რადმემან დააყენა. ეგრეთუჭ შენ სადამდის ეშმაკისაგან შეკ-
რული ხარ, ღმრთისა მამისაგან შორს ხარ და არც მისს სამ-
კვიდრებელში ხარ; და როდესაც ღმრთისა მამისა სიყუარულს
მტკიცედ მოიგონებ და მასთან მისლუას ინებებ, ეშმაკის კრუ-
ლებისაგანაც განიხსნები და ღმრთისა მიმართ მოსვლისა და
სინანულისაგან ვერა რადმე დაგაყენებს. მანასე ეშმაკისაგანაც
შეკრული იყო და რკინის საკვრელითაც, მაგრამ როდესაც
მტკიცედ ღმრთის შევრდომა და სინანული ინება, ვერა რადმემან
დააყენა, – ეგრეთუჭ შენ, როდესაც ღმრთის შევრდომას და სი-
ნანულს ინებებ, რაოდენისა საცთურისა და საბრხისაგან შეკრული
იყო, ვერა რადმე დაგაყენებს, თუ არ ინებებ – იძულებით კე-
თილი არა კეთილ-არს. დიდი პეტრე სადამდის სხვის მოშიშება-
ში იყო, მადამდის უარის ყოფაშიდაც იყო, ქრისტეს ვნებაში,
როდესაც სხვისი შიში დაუტევა და მხოლოდ ქრისტეს სიყვა-
რულს და შიშს შეუდგა, მყის თანად სინანულიც შეუძლო;
თუ სხვის შიშსა და აღსრულებას არ მოშორებოდა, ვერც სი-
ნანულს შეიძლებდა; – ეგრეთუჭ შენ სადამდის სოფლის სიყვა-
რულის მოშიშებაში ხარ, მადამდის ქრისტეს უარისყოფაში-
დაც ხარ. გესმის მოციქულისაგან: „სიყვარული სოფლისა ამის
მტერობა არს ღმრთისა“. როდესაც სოფლის სიყვარულის
შიშს დაუტევებ და მხოლოდ ქრისტეს სიყვარულს და შიშს
შეუდგები, მაშინ სინანულსაც დაუყენებლად შეუძლებ; და
თუ სოფლის სიყვარულის შიშს ვერ დაუტევებ, ვერც სინა-
ნულს შეუძლებ.

აქ ერთი რამ უნდა გაუწყო: ზემო ითქუა ჩუწნგან, თუ
ეშმაკის კრულებისაგან არ განთავისუფლდები, სინანულს ვერ
შეუძლებ; და ეშმაკის კრულებისაგან განთავისუფლება, თუ
ღმრთის შემწედ არ მოიგებ შესაძლო არ არის. ზემო თქმულს
მაგალითებს მიხედვე: უძღებმან შვილმან ჯერ თავისი სახიერი
მამა სიყუარულით მოიგონა და ჰსთქუა: „აღსდგე და წარვიდე
მამისა ჩემისა“; ამ სიყვარულისაგან განძლიერებულმან შეძლო
სახიერს მამასთან მოსლუა და პირველისა შვილებისა პატივისა
აღსვლა; – ეგრეთუჭ შენ პირველად ღმრთისა მამისა სიყუარუ-
ლი უნდა მოიგონო და მამისა სიყუარულით განძლიერებულ-
მან უნდა შეუძლო სინანულის გზის ღმრთისა მიმართ მისლუა
და პირველისა მაღლით შვილების პატივისა მიღება. მანასემ
პირველად ღმრთის შემუსვრილი და დამდაბლებული გონება
აჩუწნა და მით ღმერთი შემწედ მოიგო და ეშმაკის კრულე-

ბისაგან განთავისუფლებულმან სინანული მტკიცე ჰყო. ეგრეთუ შენ პირველად შემუსვრილითა და მდაბლითა გულითა ღმერთი შემწედ უნდა მოიგო. მერმე სინანულს კეთილად სრულ ჰყოფ. თვინიერ ღვთის შეწევნისა არა რად კეთილად განგემარჯულებს: როგორც დიდმან პეტრემ თავის თავად იჩემა ერთგულება ქრისტესი და ჰსთქუა: “დაღათუ ჯერ იყოს სიკუდილი ჩემი შენთანა, არა სადა უარგყო შენ“. – თითონ რომ იჩემა, მისთვის ვერ შეუძლო აღსრულება და ცთომამი შთავარდა; ხოლო როდესაც თვით ქრისტე თანაშემწედ აქუნდა, ქრისტესთვის სიკუდილი მხიარულებით და სუბუქად აღასრულა. – ეგრეთუ შენ თუ ქრისტე შემწედ არა გივის, არა რადმესა კეთილისა სრულ ყოფა ძალ-გიძს; თუ ის შემწედ გივის, ყოველსავე კეთილად სრულ ჰყოფ, ვითარ იგი ხმობს მოციქული: „ყოველივე ძალ-გიძს განმადლიერებელისა ჩემისა ქრისტეს მიერ“.

ზემო თქმულთაგან ჭეშმარიტებით აღმოჩნდა, რომ სინანულის თანაშემწედ და განმადლიერებელად უფალი იცხოუნდა გყვანდეს; თუ ის თანაშემწედ არ გვივის, ჩუწნ ვერა რადმეს კეთილს სრულ ვჰყოფთ. გესმის წინასწარმეტყველისა დავითის მიერ: „არა თუმცა უფალმან აღაშენა სახლი, ცუდად შვრებიან მამუნებელნი მისნი“, ესე იგი სულისა სახლი და განსასუწუნებელი, რომ არს სინანული, არა აღეშენების, უკეთუმცა ქრისტე არა თანაშემწედ იყოს. კიდევ ორი რამ ჰსჩანს. ერთი ესე: რომელიც სინანულისათვის ქრისტეს თანაშემწედ მოიგებს, ქრისტე საუკუნოდ მასთან ეგება, ვითარცა მოციქულთა ყოვლისა სათნოებისა და კეთილისა თანაშემწედ ქრისტე მოიგეს, ამისთვის ქრისტემან ღმერთმან მათთანა ჰყოფა აღუთქუა უკვე, ვითარ იგი ჰრქუა ქრისტემან თვისთა მოციქულთა: „მე თქუწნთანა ვარ ყოველთა დღეთა და ვიდრე აღსასრულედმდე სოფლისა“. მეორე ჰსჩანს: რომელიც ქრისტეს სინანულისა თანაშემწედ არა მოიგებს, ის კაცი ქრისტესგან საუკუნოდ განვარდება. როგორც იუდამან სთქუა, მცირედრე სახე სინანულისა: „ვსცოდე“, მაგრამ ქრისტე თანაშემწედ არ მოიგო, ამისთვის განვარდა ქრისტესგან საუკუნოდ. თუ თვინიერ სინანულისა ცხოვნებას ვინმე გონებს, ეს შეუძლო არის, ამისთვის რომ თვით ქრისტეს სიტყვით ზემო დამტკიცდა: „უკეთუ არა შეინანო სახედ, ეგრეთუ ყოველნი წარწყმდეთ“; და თუ თვინიერ სინანულისა ცხოვნება არ იქმნება და სინანული თუ კი გნებავსთ, რასათვის ქრისტეს შემ-

წედ არ მოიგებთ? მაგრამ ჰგავს, რომ სინანული არ გნებავსთ და მიზეზს რასა სდებთ, ჯერ არ წარმოჩენილა. სიძნელეს ვერ დასდებთ მიზეზად, ამისთვის რომ თუ ძნელი არის, ქრისტეს რასათვის შემწედ არ მოიგებთ, რომ მისგან ყოველივე შესაძლო არს ჯმისაებრ საუფლოსა: „რომელ ღვთისა მიერ ყოველი შესაძლებელი არს“. და თუ ამას იტყვით, რომ მარტო ცოდვისაგან დაცხრომა კმა საყოველი არის საცხოვრებელად და ამისთვის სინანულს არ ჰყოფთ, ეს განზრახუა უგუნურებისა და ცთომილებისა არის, და თუ ვითარ – მაგალითითა და სადმართოს წერილით ვაჩუქნით. მახვილისაგან წყლული ერთჯერ იწყლვის; დადგება მახვილი და არღარა სწყლავს მას ერთს ვისმე; მაგრამ რადგან ერთჯერ იწყლა, სამართებლის წამლით უნდა განიკურნოს. ეგრეთუწ, რომელიც ცოდვისაგან იწყლვის, ცოდვისაგან რომ დასცხრეს, კიდევ სინანულის წამლით უნდა განიკურნოს. აწ სადმართოს წერილიდამ მოვილოთ ამისი მაგალითი; რომ მხოლოდ ცოდვისაგან დაცხრომა, თუ სინანულს არა ჰყოფს, საცხოვრებელად არ ეკმაება.

კაენმან რომ ძმა მოკლა, ძმის მკუთლელობისაგან დაცხრომილი ჰსჩნდა, სხუა ძმა არ მოუკლავს, მაგრამ სინანული არ ჰყო და საუკუნოდ დაისაჯა; ეგრეთუწ შენ ცოდუა დააცხრო, მარტო დაცხრომა არ გეკმაება: თუ შეძლების მსგავსად სინანულსაც არ ჰყოფ, საუკუნოდ დაისჯები. ან უახლესი მაგალითი მოვილოთ. პეტრე მოციქულმან რომ ქრისტე უარყო სამგზის, უარისყოფა დააცხრო. პეტრეს სამგზის მეტად უარისყოფა არ შემთხუწვია, მაგრამ მხოლოდ უარის ყოფის დაცხრომა არ ეკმაება; სინანული შესძინა, ვითარცა იგი სწერს მისთვის იოანე მახარებელი: „გამოვიდა გარედ და სტიროდა მწარედ“. ეგრეთუწ შენ ქრისტეს უარის ყოფა და ცოდუა რომ დააცხრო, არ გეკმაება, თუ სინანულს არ შესძინებ.

ესეც უნდა ვსთქუა: თუ სინანულს არა ჰყოფ, ვერც ცოდუასა და უკეთურებასა დააცხრობ. ქრისტეს მკვლელთა ჰურიათა სინანული რომ არა ჰყუწს, ვერც უკეთურების დაცხრომა შეუძლეს; ქრისტეს საფლავის მცველთა განსაცვიფრებელი ქრისტეს აღმდგომა რომ იხილეს, უკეთურთა ჰურიათა ვეცხლი დიდძალი მისცეს ქრისტეს აღდგომის დაფარვისათვის. გრიგორი ღვთის-მეტყველი იტყვის: „ანუ იყავ ტფილ და ანუ იყავ გრილ“; ეგრეთუწ მე გეტყვი: „ანუ იყავ ცხოველ და ანუ იყავ მკუთდარ“. ცხოველი იყავ სინანულითა ქრისტესთანა, მოციქულისაებრ: „ქრისტესთანა განგვაცხოველნა მკუთდარ

შეცოდებითა“; კვალად მოციქულისამებრ: „რომელნი ერთ-
გზის მოჰკუჭდით შეცოდებითა“. მაგრამ ცოდვისაგან სიკუჭ-
დილს საშინელი სიმწარე აქუს, ვითარცა იტყვის ბრძენი ისო-
ძე ზირაქისი: „რაბამ მწარე არს სიკუჭდილო, ხსენება შენი!“
სინანულით ცხოვრება ტკბილი არის, ვითარცა ბრძანებს უფა-
ლი იქსო: „უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვირთი ჩემი სუ-
ბუქ არს“. ამისთვის უფროსად ჯერ არს, რათა სინანულითა
ცხოველ ვიყვნეთ. და თუ ვინმე უძლური და სნეული მარ-
ხუას ძნელად რაცხ და იურვი, ამისთვის რომ შენს სხეულს
არ ძალ-უძს, ამისთვის ნუ მწუხარე ხარ, სანუგეშო მაგალითს
სადმართოს წერილიდამ მოგართმევ. ძველს ჰსჯულში, რომელიც
ასე თუ უღონო იყო, რომ უფლის შესაწირავად არა ეპოვე-
ბოდა რა, ორი გურიტი, ან ორი ტრედის მართუჭ უნდა შე-
ეწირა რადგან უღონო იყო, ამისთვის უფალი კეთილად შეი-
წირვიდა. ეგრეთუჭ შენ, რადგან უძლური ხარ და არა ძალ-
გიძს რომ ღმერთს მარხუა შესწირო, ორის გურიტის ანუ
ორი ტრედის მართუჭთა წილ შესწირე სიმდაბლე და სიმშვი-
დე, და დიდად შესაწირავად და ძნელად მიითვალავს, რადგან
უძლური ხარ. და თუ ვითარ – ახლა თვით ქრისტეს მიერი
მაგალითი მოგართუა შენის უძლურების ნუგეშად. ქრისტეს მრავალ-
თა მდიდართა მრავალი რამ შესწირეს; ერთი უღონო ქვრი-
ვი იყო; მას ორის მწუთლილის მეტი არა აქუნდა რა და ის
შესწირა; ქრისტემან ქურივის მწუთლილი უფროსად მიითვალა,
ასე ბრძანა: სხუათა თავისი ნამეტნავის ქონებულისაგან შეს-
წირეს, ამან თავისის ნაკლულევანებისაგან რაცა აქუნდა საც-
ხოვრებელი შესწირა. მსგავსად ამისა სხუანი სათნოებით და
მოღუაწებით მდიდარნი მრავალს და მოღუაწებას შესწირვენ
ქრისტეს, შენ რომ უპოვარი და უღონო ხარ, ორის მწუთლი-
ლის მსგავსად შესწირე სიმდაბლე და სიმშვიდე, რომ ქვრივის
მწუთლილის მსგავსად შეიწიროს და სთქუას შენთვის ქრისტეს-
მან: „რაცა აქუნდა საცხოვრებელი თვისი, შესწირა“.

ჩემის მეტყველების ღუაწლი ამისთვის არის: რომელსაც
უძლურება არა სძლევს, სინანულის ღვაწლი და ოფლი უნდა
იტვირთოს მარხვითა, მუხლთ-დრეკითა და სხვითა მოღუაწე-
ბითა. და უძლურებისაგან ძლეულს და უღონო ქმნილს სას-
ჯელი არ ძალ-უძს; ამისთვის ერთი სანუგეშო მაგალითი სადმრ-
თოს წერილიდამ მოვიღოთ. ძველს სჯულში სამი ქალაქი იყო

კაცის მკუთლელთათვის განჩინებული, რომელიც კაცის მკუთლე-
ლი იქ მივიდოდა, მას არ მოჰკლავდენ; თუ იქ არ მივიდოდა,
სიკუდილს უნდა მისცემოდა ის კაცის მკუთლელი. ეგრეთუ
შენ, საყვარელო, კაცის მკუთლელი ხარ, ამისთვის რომ ცოდ-
ვით შენი თავი სულიერად მოგიკლავს. უძლური ხარ და სხუა
მოღუაწებით ვერ იხსნი თავის-თავს, და სამის ქალაქის ნაცუ-
ლად სამი რამ შესავედრებელი არის ღვთისა მიერ განჩინებუ-
ლი: სარწმუნოება, სასოება და სიყუარული; თუ ამათ შორის
შეავედრებ თავის-თავს, სულიერის სიკუდილისა ესე იგი წარ-
წყმედისაგან, განერები, და თუ ამათ შორის არ დაემკვიდრე-
ბი, საუკუნო სიკუდილს ესე იგი წარწყმედას, უნდა მიეცე.
როდესაც ნოეს ჟამში საშინელი წყლის რღუნა მოსრული იყო,
ნოემ მტრედი და ყორანი ორივე კიდობნად შეიყვანა, არც
ერთი არ დაურჩა, ორივე კიდობნად ნოესთანა შევიდნენ.
ეგრეთუწ, საყვარელო, ცოდვის რღუნილება, რომელ არს
წარწყმედა, მოსასულელი არის. ნოეს მაგივრად ქრისტე გაწ-
ვევს სინანულში შესულას; ყორნის მსგავსადცა, რომელიც ცო-
დვისაგან მოუქცეველი ხარ, გაწუვევს შესლვად, რომ წარწყ-
მედის რღუნილებისაგან განერო; ტრედის მსგავსს მონანულ-
სა და უმანკოსა გაწვევს შესლუად, რომ უმეტესად გაბრწყინ-
დე. მაგრამ რომელიც ქრისტეს მოწაფე ხარ, არა თუ ყორანს
და ტრედს უნდა მიემსგავსო – თვით შენი უფალი იწხო ასე.
გიბრძანებს: ყვენით მეცნიერ, ვუთარცა გველნი და უმანკო
ვითარცა ტრედნი“. როგორ უნდამიემსგავსო – ამისი სახე მო-
ვილოთ. კიდობანსა შინა მყოფმან ტრედმან, ნოეს წყლით
რღუნის დაცხრომა ახარა; ეგრეთუწ შენ სინანულსა შინა
მყოფმან, შენის ცოდვის რღვნილების დაცხრომა შენ მოძღუარ-
თან ახარე ქრისტეს. სოფელსა შინა რღუნა იყო, მაგრამ
ტრედს კიდობანში არა ვნებია რა; ეგრეთუწ სოფლის ცოდ-
ვის რღუნილებისაგან სინანულს მყოფს არა ევნება რა. გან-
ვიდა კიდობნისაგან მტრედი და არლარა შემოვიდა, ამისთვის,
რომ რღუნილება დაცხრა და განსუწნება ჰპოვა; ეგრეთუწ სი-
ნანულსა შინა, ამისთვის რომ განსუწნებას ჰპოებს საუკუნო-
სა შინა სუფევასა. საყვარელო! პირველსა მამასა ადამს წარე-
მატებ9; პირველი მამა, ადამ, ანგელოზმან სამითხით იძულე-
ბით განიყვანა: იძულებით განყვანებულმან ადამ სიმწარე ჰპო-

ვა და საშინელი სიკვდილი. შენ თუ სინანულში ეგები, იქედამ ანგელოზი იძულებით განგიყვანს, ესე იგი სულს ჯორცთაგან განაშორებს, და მაშინ ვითარცა ადამ სამოთხისაგან შორს იქმნა, ეგრეთუფ სინანულისაგან შორს იქმნები, მაგრამ ადამს წარმატები: მან ანგელოზისაგან იძულებით განყვანებული მან სიმწარე და სიკვდილი ჰპოვა; შენ სინანულსა შინა მყოფი და ანგელოზთა მიერ ხორცთაგან იძულებით განყვანებული, არა თუ სიმწარესა და სიკვდილს – უფროსად საუკუნოსა სიტკობებასა და ცხოვრებასა ჰპოებ მამისა მისგან საუკუნოსა, რომლისა არს დიდება, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 26. სასოწარკვეთილებისათვის

იტყვის საკვირველი მართალი იობ: „სასოება არა წმიდათა წარწყმდეს“. არა-წმიდება პირუტყვის საკუთარი არის, და ამას რომ ამბობს – „სასოება არა წმიდათა წარწყმდეს“ – არამც პირუტყვზე არა ვინ ჰგონოს ეს სიტყვა. პირუტყვი სასოებისა და მომავალისა ცხოვრებისგან ყოვლითურთ უნაწილო და უცხო არიან; და მართალი იობ ამას სიტყვასა შინა საუკუნო ცხოვრების სასოებას ჰნიშნავს. მიხედეთ აქ, თუ პირუტყვი როგორ უცხო და უნაწილო არის. ცხადად საჩინო რამ არის რომ კაცთათვის არის მართლის იობის სიტყვა; მაგრამ აქ ერთი რამ საძიებელი არის. იობ არა-წმიდებას ამბობს: „სასოება არა-წმიდათა წარწყმდეს“; და მოციქული თვით მოციქულთა საქმესა შინა ასე იტყვის: „და მე მიჩუწნა ღმერთმან, რათა არავინ კაცი შევრაცხო ბილწად არა-წმიდად“. ჯერ ეს სიტყვები მოციქულისა და მართლისა იობისი დავაზაოთ, რომ ესენი წინააღმდეგომად ჰსჩანან; მერმე სხვა მეტყველება ვიწყოთ. მოციქული ასე იტყვის: „არავინ კაცი შევრაცხო ბილწად და არა წმიდად“. და რომელიც განგრძობით უნანელად ცოდუაში სდგას, მას დავით წინასწარმეტყველი კაცად არა რაცხს, უფროსად პირუტყვად ჰრაცხს და იტყვის: „ბაძვიდა იგი პირუტყვთა და უგუნურთა და მიემსგავსა მათ“. და რადგან განგრძობით უნანელად ცოდუაში მდგომი პირუტყვად ითქმის, სამართლად დიდი იობ არა წმიდას ეძახის. მაგრამ ამას რომ ამბობს – „სასოება არა წმიდათა წარწყმდეს“ – მართო არა წმიდისათვის არის სასმენელი, თუ წმიდისათვისაცა გასაგონი არის? ორისათვისვე სასმენელი არის: არა წმიდისათვის სამხილებელი არის, რომ ცუდად და ამაოდ შურება. რომ მისი სა-

სოება ტყუილი და ამაო არის; წმიდათათვის სანუგეშო არის, – არამც სასოწარკუჭთილება არ ეკუჭთოს. სიტყვითა ამით ნუგეშს-სცემს მართალი იობ: არა წმიდის სასოება წარწყმდება და ამაოთ იქმნება; ხოლო თქუწნ წმიდათა სასოება მტკიცე არს და არა წარწყმდების და არცა ამაო იქმნების. ამათ თქმულთაგან ასე წარმოიჩინება: შიში სასოწარკვეთილებისა წმიდათა და არა წმიდათა, ორთავე ეკვეთება, მაგრამ წმიდათა რომ ეკუჭთება – მას კუჭთებულსა ქრისტეს ნუგეშინისცემს და განუქარვებს, ვითარცა მოციქულთა მოსცა ნუგეში ქრისტემან დახსნად სასოწარკვეთილებისა და ჰრქუა: „ნუ შეძრწუნდებიან გულნი თქუწნნი, გრწმენინ ღმრთისა და გრწმენინ ჩემდამო“. არა-წმიდას რომ ეკუჭთება სასოწარკვეთილება – მისთვის ვნება არის, ამისთვის რომ ქრისტე ნუგეშინისმცემლად არღარა ჰყავს. ამისთვის ვაებას აძლევს ისაია წინასწარმეტყველი და იტყვის: „ვაი მისა, რაჟამს დაეცეს ერთი და არა იყოს მეორე აღმადგინებელ მისა“, – მეორე – ესე იგი ქრისტეს უფალი.

კიდევ ვსთქუათ საღმრთოს წერილის მაგალითად, თუ სასოწარკუჭთილება წმიდათა და არა-წმიდათა როგორ ბრძავს და თუ წმიდათა როგორ ვერ ერევა და არა წმიდათა როგორ დაანთქამს – ესენი ვაჩუწნოთ. ნოეს ჟამში წყლით რღუნილება მოვიდა; სხუანი ქუჭყანასა ზედა მყოფი მოაშთო, მაგრამ ნოეს ვერა ავნო რა, ამისთვის რომ კიდობანი აქუნდა მფარველად. ეგრეთუწ სასოწარკუჭთილება მოიწევა სოფლად, არა-წმიდათა დანთქამს და წმიდათა ვერას ავნებს, ამისთვის რომ ეკლესია აქუსთ მფარველად. იუდას ეკუჭთა და საუკუნოდ დაისაჯა, – დიდს პეტრეს ვერა ავნო რა, ამისთვის რომ ცრემლითა მიერ ქრისტე თანაშემწედ მოიგო: და თუ ვისმე ჰნებავს შეწევნა ქრისტესი, თუ შეცოდებულსა პეტრეს შეეწია და არა დაუტევა, მასცა შეეწევა და არა დაუტევებს. და მაშინაც თუ მეთის მოშიშებისათვის ვინმე სძრწის და სასოწარკვეთილების ღელვისაგან იურვის, აქ ერთი რამ ძლიერი სანუგეშო უნდა მოვიდოთ. წყლით რღუნა შესაძრწუნებელი იყო, მაგრამ ნოეს მართალსა კაცსა ღმრთის ბრძანებით ქმნილი კიდობანი აქუნდა ნუგეშად და მით განერა. ეგრეთუწ სასოწარკუჭთილება შესაძრწუნებელი რამ არის, მაგრამ რომელსაც სინანული ჰნებავს, ნოეს კიდობნისაგან ზესთა უსაკვირველესი და უაღრესი ღმერთის ბრძანებით ქმნილი კიდობანი აქუს ნუგეშად, რომელ-არს ღვთის-მშობელი მარიამ. კიდობანი ნოესი ულპოლველის ძელისაგან იყო, – და ეს ჰემმარიტი კიდობანი

არათუ ძელთაგან, არამედ სულის სიტყვიერისა და ხორცთაგან, რომლის შორის არა ხილული არს მდილი და სიმძალე ცოდუათა. ნოეს კიდობნისა შორის ტრედი იყო, – ამის ჭეშმარიტისა კიდობნისა შორის სული წმიდა იყო მკვიდრად და არს უკვე. ძველს კიდობანში როდესაც სოფელსა შინა წყლით რღუნა იყო, ნოე დაემკვიდრა, – ამას ახალსა კიდობანსა შინა როდესაც სოფელსა შინა ცოდვის რღუნა იყო, თვით ძე და სიტყვა ღმრთისა დაემკვიდრა. ძველის კიდობნიდამ ნოე გამოვიდა, ვენახი დაასხა და სხვა ღვინო, მისგან დაითრო და განშიშვლდა; იხილა შიშლოება მამისა თვისისა ქამ ყრმამან და განბასრა; იხილეს სემ და იაფეთ შიშლოება მამისა თვისისა და ზურგ უკუნ ქცევით დაჰფარეს; განიღვიძა ნოემ და დასწყევა ქამ ყრმა, ხოლო სემ და იაფეთ აკურთხა; – ახლის კიდობნიდამ, რომელ არს ღვთის-მშობელი მარიამ, გამოვიდა ახალი ნოე აღმაშენებელი ზეცისა და ქუჭყანისა, რომელ არს უფალი ქრისტე; ამან დაასხა ვენახი, რომელ არს წმიდა ჯვარი, მიიღო მისგან სასმელი სიკუდილისა და მიიძინა ჯვარსა ზედა ხორცითა, იხილეს ჰურიათა ხორცითა შიშლოება მეუფისა და განკიცხეს; იხილა მზემან და მთოვარემან ხორცითა შიშლოება მეუფისა თვისისა; სემისა და იაფეთის მსგავსად დაჰფარეს შიშლოება მეუფისა თვისისა; სიბნელითა, რომელთა ნათელი თვისი არა გამოსცეს; განიღვიძა მეუფემან და აღსდგა მკუდრეთით; ქამის მსგავსად დასწყევა ჰურიანი ურწმუნონი და სემისა და იაფეთის მსგავსად აკურთხა მორწმუნენი. თუ ძველის რღუნაში ნოე და მისი კიდობანი დიდი ნუგეში იყო, ახალსა შინა მიხედე, თუ როგორ ზესთა უაღრესი კიდობანი და ნოე გივის, რომელ არს ღვთის-მშობელი მარიამ და უფალი იესო! და რასათვის წარკუჭთ სასოებას? ეგების ჩემებრ ცოდვილს ვისმე ამისი მოშიშება აქუნდეს – ღვთის-მშობელმა და იესომ არ შეგიწყალოს და განგადოს? თუ შენ არ განემორები, ის არ განგადებს. ყორანი ნოემ კიდობანსა შინა შეიწყნარა და არა განაგდო, მაგრამ თითონ ყორანი განვიდა კიდობნისაგან და წყალთა შინა მოიშთო. ეგრეთუჲ შენ, ყორნის მსგავსად ცოდვისაგან დაშავებულს, ქრისტე ახლის კიდობნის ღვთის-მშობლის მარიამის საფარველიდამ არ განგადებს, თუ შენ არ განხვალ და თუ შენ განხვალ მისის საფარველისაგან, როგორც ყორანი მოიშთო რღუნალებისაგან, ეგრეთუჲ შენ ცოდვის რღუნალებისაგან სულით მოიშთებები.

საყვარელო, მიზეზი რა არის შენ შორის სასო-წარკუჭ-

თილები? ანუ სრულიად უღმრთო ხარ და ანუ ღმერთი ცვალებულად გრწამს? თუ სასო-წარკუჭთილებაში ხარ, უეჭველად ორს საშინელს ვნებაში ერთი გაქუს: ანუ სრულიად უღმრთო ხარ, ანუ ღმერთი ცვალებულად გრწამს და კიდევ უღმრთოებაში იქმნები. თუ ღმერთი გრწამს და სრულიად უღმრთო არა ხარ, რასათვის ასე მოშიშებაში ხარ, რომ სასოება არა გაქუს? როგორ დაივიწყე მოციქულისა სიტყვა: „უკეთუ ღმერთი ჩუწნ-კერძო არს, ვინ არს მტერ ჩუწნდა?“ მაგრამ რადგან სასოწარკუჭთილი ხარ, ჰსჩანს რომ სრულიად უღმრთო ხარ. თუ იტყვი სრულიად უღმრთო არა ვარ, მაშ, რადგან სასო-წარკუჭთილებაში ხარ, უეჭველად ღმერთი ცვალებულად გრწამს და ეს კიდევ უღმრთოება არის. თუ ამას იტყვი, რომ არ მრწამს ღმერთი ცვალებულად, – თუ ცვალებულად არა გრწამს, მანასეს შემწყნარებელს ღმერთს ხედავ, რასათვის უსასო ხარ? პეტრეს შეცოდების მიმტევებელს ხედავ – ვითარ სასოწარკვეთილი ხარ? თუ სხვა სინანული არა ძალგიძს – „ვსცოდე“, – ეს ლექსი როგორ დაივიწყე, რომელმან უძღებსა შვილსა პირველი პატივი მიანიჭა? თუ ეს გაშინებს რომ იუდამაც თქუა „ვსცოდე“, ლექსი, მაგრამ წარწყმდა, – იუდამ კეთილად ვერ იხმარა ეს ლექსი, ამისთვის კეთილად არ შეერაცხა, ვითარცა იტყვის დამასკელი იოანე: „არა კეთილ-არს კეთილი, უკუეთუ არა კეთილად იქმნეს“. იუდას მიერ თქმული ლექსი „ვსცოდე“ ამისთვის კეთილად არა იქმნა; მხოლოდ ლექსი სთქუა „ვსცოდე“, – საქმე ბოროტი შესძინა და შიშთვილობა. შენ როდესაც „ვსცოდე“ ლექსის თქმა იწყო, ნუ ბოროტს შესძინებ, უფროსად საქმით სინანული შესძინე, და რით უნდა გეკუჭთოს სასოწარკვეთილება? თუ ამის მოშიშებაში ხარ, რომ ცოდვის სიმრავლის დღევაში ხარ, აქ ერთს მაგალითს საღმრთო წერილიდამ მოვიღებ. იონა ზღვის სიღრმეში იყო, იქ არ წარიკუჭთა სასოება – და იხსნა ღმერთმან. იონას მხსნელი ღმერთი შენც გიხსნის, – რასათვის უსასო ვარ? ევედრე და იონას მსგავსად ცოდვათა სიღრმისაგან აღმოგიყვანს.

და თუ ვინმე მოხუცებულობის უძღურებაშიდ ხარ და ეს გაურვებს, ხელი და ფერხი მოუძღურებული გაქუს და იურვი, რომ ღუაწლი და სასჯელი სინანულისა რომლით უნდა ვყო, – სანუგემო მაგალითი კიდევ საღმრთოს წერილიდამ უნდა მოვილოთ. სამნი ყრმანი რომ ცეცხლსა შინა შეითხივნეს, ჳელით და ფერხით შეკრულნი იყვნენ; არა ერთი სახმარად

არა აქუნდათ, მაგრამ სიტყვით ევედრნენ ღმერთს და შეის-
მინა ღმერთმან მათი ვედრება და იხსნა. ეგრეთუჲ შენც თუ
უხმარად გაქუს კელი და ფერხი მოხუცებულობის უძლურები-
საგან, სიტყვით ევედრე ღმერთს და ისმენს, და გიხსნის ცეც-
ხლისაგან უშრეტისა. თუ ამისთვის ხარ სასოწარკჳჭთილი,
რომ არ იცი ამას სოფელსა შინა, შეგიწყნარებს ღმერთი თუ
არა, – ამისი ჭეშმარიტი საცნობი სარკე მოგართვა: შთახედე
ძველის სარკისა მანასესსა შორის და აღმოცნობ ცოდვილთა
შეწყნარებასა; შთახედე ახლისა სარკისა პეტრეს შორის და
აღმოცნობ სინანულითა აღხოცასა ცოდუათასა. თუ ეს გაძლევს
სასო-წარკჳჭთილებას, რომ სინანული აღარ ძალ-გიძს უძლუ-
რებისაგან – ამისთვის სანუგეშო მაგალითი ზემო ითქუა; მაგ-
რამ ახლა კიდევ მეორედ ვსთქუათ ჭეშმარიტის მაგალითით.
საყვარელო! შენგან შეუძლებელს ღმერთი არას ითხოვს; რო-
მელიც შენგან შესაძლო არის მას ითხოვს; ვითარცა მარჯუჲ-
ნით ავაზაკი რომ იყო ქრისტესთან ჯვარსა ზედა დამსჭვალუ-
ლი, ავაზაკსა მისგან ქრისტეს შეუძლებელი არა უთხოვია რა;
რომელიც ავაზაკს შეეძლო სიტყვით, ის აღსარება შესწირა,
და ქრისტეს მისთვის მეტი არა უთხოვია რა და სიტყვით აღ-
სარებისათვის სამოთხე მიანიჭა და უბრძანა: „დღეს ჩემთანა
იყავ სამოთხესა შინა!“ ეგრეთუჲ შენგან შეუძლებელს არას
ითხოვს, რომელსა შეძლებისაებრ შესწირავ სიტყვით, თუ საქ-
მით მას მითვალავს და საუკუნო ცხოვრებას მოგცემს. დიდად
განკვირვებული ვარ შენის სასო-წარკჳჭთილებისათვის. რო-
მელსაც კელმწიფება აქუს სიკჳდილისა და ცხოვრებისა, იგი
უფალი იწსო ნუგეშს გცემს და გიბრძანებს: „ნუ შეძრწუნ-
დებიან გულნი თქუწნი“. ახლა მიჩუწნე – რომელს ემიშვი?
პეტრემ მოშიშებით ზღვაში დანთქმა იწყო, მაგრამ ქრისტემ
რომ კელი უპყრა და ნუგეში სცა, შიშისაგან განთავისუფლდა.
ეგრეთუჲ შენ მოშიშებით სასოწარკჳჭთილების ზღვაში ინ-
თქმი, მაგრამ რადგან ქრისტე ნუგეშინის გცემს, სასო-წარკვე-
თილებისაგან უნდა განთავისუფლდე.

რომლისამე სასო-წარკვეთილებას რომ ვხედავ, აქ სხუა
იჭვი და შიში შემოვა ჩემის უღირსებისა შორის: ვაი ჩემს
უღირსებას, თუ ცოდვისაგან გამოსვლა და ხსნა არ გენებებო-
დეს! თუ კი ცოდვისაგან განშორება გნებავს, სასო-წარკვეთი-
ლების მიზეზი რა უნდა გაქუნდეს? – ვერას მიზეზს ჰპოებ.
მაგრამ ცოდვისაგან გამოსვლა არ გნებავს, და რადგან არ გნე-

ბავს, ხსნაც შეუძლი არის: თუ ვითარ – მაგალითით ვსთქუათ. პეტრე მოციქული რომ შეპყრობილი იყო, მხსნელის ანგელოზის სიტყვა რომ არ ერწმუნა და საპყრობილიდამ არ გამოსრულ იყო და ანგელოზს არ შედგომოდა, პეტრე ისევ საპყრობილეში დაშთებოდა; მაგრამ მხსნელის ანგელოზის სიტყვა ირწმუნა, საპყრობილიდამ გამოვიდა და მას შეუდგა, ამისთვის საპყრობილიდამ ხსნილი შეიქმნა. ეგრეთუწ შენ შენის მხსნელის დიდისა მამისა ზრახვისა ანგელოზი ქრისტეს სიტყვას არ ირწმუნებ და ცოდვის საპყრობილიდამ არ გამოხვალ და ქრისტეს არ შეუდგები, ისევ ცოდვის საპყრობილეში დაშთები; თუ მის სიტყვას ირწმუნებ და მას შეუდგები – უეჭველად ცოდვის საპყრობილიდამაც ხსნილ იქმნები. რომელმან საუკუნითგანნი კრულნი განათავისუფლნა, ის ტკბილი იწსო მხსნელად გივის! მიჩუწნე, რომლის მოწიწებისათვის სასო-წარკუწთილ ხარ? ეგების ამის მოშიშებაში იყო, ახლად ცოდვისაგან მოქცეულს მრავალი სიცოცხლის ჟამი არ მოგეცეს და იურვოდე, ამისთვის რომ მცირე ჟამში ვერ ჰსრულჰყო სინანული. რადგან ცოდვისათვის მოქცეული ხარ, მცირე ჟამისათვის ნუ იურვი. ამისი ჭემმარიტი ნუგეში მოვილოთ სიტყვით და საქმით, – სიტყვით – ვითარცა მოციქულის პირით გიბრძანებს უფალი: „რომლითაცა საქმით გიხილო აღსრულებული, მითვე საქმითა განგიკითხო“, ცოდვისაგან მოქცეულს და სინანულსა შინა მყოფს აღსრულებულად გიხილავს და ამითვე საქმითა განგიკითხავს და საუკუნოსა სუფევასა ღირს გყოფს. ახლა საქმით ვაჩუწნოთ ამისი ნუგეში: ავაზაკი ჯვარსა ზედა დამსჭუალული რომ მოიქცა და ქრისტეს აღმსარებელი რომ შეიქმნა, მცირე ჟამი აქუნდა სიცოცხლის, მაგრამ სამოთხე მიიტაცა. ეგრეთუწ, შენ თუ ჭემმარიტი სინანული და ცოდვისაგან მოქცევა ჰყავ, ჟამის სიმცირე ვერას გავნებს და საუკუნო სუფევას მიიღებ. თუ ეს გაურვებს, რომ უძლური ხარ, ამისი ნუგეში ზემო ითქვა, მაგრამ ახლა კიდევ ახალი დავსძინოთ და ვსთქუათ. პეტრეს სიდედრი მხურვალეებისაგან დავრდომილი და მოუძღურებული იყო; მაგრამ ქრისტე რომ მის სახლში მივიდა, ასე განკურნა სიდედრი პეტრესი, რომ მის შორის უძღურება არ დაშთენილა, მყის განძლიერდა, ვითარცა ცხად ჰყოფს მახარებელთა მიერ მისთვის აღწერილი: „აღსდგა და მსახურებდა მას“. ეგრეთუწ, როდესაც შენ შორის ქრისტეს მოუწოდებ, ასე განკურნებს მოწყალების ჯელის შეხებით, შენ შორის ცოდვის მოუძღურება აღარ დაშთეს, აღ-

სდგე ცოდვის მხურვალეებისაგან დაცემული და მსახურებდე ქრისტესა; თუ ქრისტეს შენ არ მოიძულებ და შეიყვარებ, ნურც ამაზედ ხარ უსასო; შენის ცოდვის სიმყრალისათვის არ მოგიძულებს და კიდევ მოგიძიებს. ლაზარესი მოახსენეს: „უფალო, ყოდი“; მაგრამ მისთვის არ მოიძულა და საფლავით აღადგინა. ეგრეთუ შენ, მისდამი მისრულს, ცოდვის სიმყრალისათვის არ მოგიძულებს და ცოდვის მოკუდავებისაგან განგაცხოველებს.

რაც სასოწარკვეთილების ნერგი იყოს, ყოველივე აღმოვფხვრათ და უჩინო ვჰყოთ ქრისტეს მიერ! ეგების ამისთვის უსასო იყო, მრავალ ჟამ ეკლესიაში არ შესრულ იყო და გარეშე ყოფილიყოს შენი ქცევა. ნურც ამისთვის წარიკუჭთ სასოებას. ამისი საწუგეშო მაგალითი მოვიდოთ: ეშმაკეული ვინმე, რომელსა ლუკა სწერს, სახლსა შინა არა იყოფოდა, მრავალჟამ სამოსელი არა შეემოსა, მაგრამ ქრისტემან არ უგულბელს ჰყო, და განამო მისგან ეშმაკი. ეგრეთუ შენ მრავალ ჟამ ეკლესიას შინა არ ყოფილ იყო და სამოსელი სინანულისა არ შეგემოსოს, მაშინაც ქრისტე არ უგულბელს-ჰყო და ამისთვის თუ იშიშვი, შენი შინაგანი ადგილი სულისა ცოდვისაგან უპატიო ქმნილა და იშიშვი, ჩემ შორის ქრისტეს როგორ მოვუწოდო შეურაცხ ადგილში, – ვითარ თავს იდებს შემოსვლასო – ამისთვის ნუ იშიშვი; კაცთა ცხოვრებისათვის შეურაცხს და უნდოს ადგილს არ რიდებს. აქ მიხედე, უნდოს ადგილებს კაცთა ცხოვრებისათვის ქრისტემან თუ რიდა: პირუტყვთ ბაგასა შინა იშვა, ზაქეს უნდოსა და გლახაკს სახლში მისვლა ჯერ იჩინა; სიმონ კანანელის სახლში ისერა. ესენი ყოველნივე უნდონი და შეურაცხებანი იყვნენ წინაშე ქრისტესა, მაგრამ ქრისტემან კაცთა ცხოვრებისათვის უნდოს ადგილს მისვლა არ უღირს იჩინა. ეგრეთუ შენის ცხოვრებისათვის შენის უნდოების შორის მისლვას არ უღირს იჩინებს ქრისტე. თუ ამას მწუხარე ხარ, რომ რა შევსწირო, – რომელიც ზაქემ შესწირა, შენც ის შესწირე. ზაქემ ეს შესაწირავი მოართვა: „უფალო, ზოგი ნაყოფთა ჩემთა მივსცე გლახაკთა“. მიითვალა ქრისტემან შესაწირავი ესე და უბრძანა: „დღეს იქმნა ცხოვრება სახლისა ამისა!“ აგრევე შენც ეს შესწირე და შენის ქონებულისაგან მიეც გალახაკთა, რომ სთქუას მეუფემან შენის შინაგანის სულის ადგილისათვის: „დღეს იქმნა ცხოვრება სახლისა ამის!“ და თუ ნივთიური არა გაქუს რა – შენი უნივთო გონება შესწირე; თუ აღარც ის გაქუს, რომ ეშმაკისთვის მიგიცია, თუ ჯელ მეორედ არ წაართმევ, ქრისტე განსდევნის გონებიდამ. ეშმაკეული ვინმე რომ იხილა ქრისტე-

მან, შერისხვით უბრძანა ეშმაკს: „განვედ და ნურღარა შეხვალ მაგისა“, – მყის განვიდა მისგან ეშმაკი. აგრევე შენის გონები-სათვის უბრძანებს ქრისტე: „განვედ და ნურღარა შეხვალ მა-გისა“. თუ შენს გონებას შენ კი მისცემ ქრისტეს, ეშმაკი მია-ხლოვებასაც ვერ იკადრებს. თუ შენ ჟამიურს და თვით ჟამში მყოფს ამისი მოშიშება გაქუს – ქრისტე არ შეგიწყნარებს, – და არა რომელსამე ჟამში ქრისტეს მიერ შეუწყნარებლობა არა ჰსჩანს, თუკი გონებას ქრისტეს მიანდობ, რომელი ჟამი გაქუს შეუწყნარებლობის? შენის მყოფობის ჟამი ამას სოფელ-სა შინა სამი არის: სიყრმისა, ვაჟკაცობისა და მხცოვანებისა; ამას სამსავე ჟამსა შინა ქრისტე შენგან ნაყოფს ეძიებს ჭეშმა-რიტის თქმის მსგავსად: „სამი წელი არის ვინათგან ვეძიებ ნა-ყოფსა“; სამი წელი ამას სამსა ჟამსა ჰნიშნავს – სიყრმისა, ვაჟ-კაცობისა და მხცოვანებისა ჟამსა; ამას სამსავე ჟამსა შინა, რომელსა შინა შენ აგრე შეცულ ხარ, ქრისტე შენგან ნა-ყოფს ეძიებს; და რომელი ჟამი გაქუს შეუწყნარებლობის, თუ კი შენს გონებას შესწირავ?

თუ კი შენის ცოდვისაგან მოშიშება გაქუს ქრისტესი და პირის-პირ ვედრებას არა ჰყოფ – წმიდანი შუამდგომელად გივის და მათ მიერ ევედრე; უეჭველად მათის ვედრებით ხსნილ იქმნები. სიტყვით და საქმით ჰსჩანს ამისი სიმტკიცე. სიტ-ყვით – ვითარ იგი ჯმობს წინასწარმეტყველი დავით: „ნება მოშიშთა მისთა ჰყოს და ვედრებისა მათისა შეისმინოს“; – საქ-მით ჰსჩანს: ისრაელთ ხბოს თაყვანისცეს, ღვთისა მიერის რის-ხვით მოისრვოდენ; მაგრამ მოსეს შუამდგომლობით ხსნილ იქმნენ. ეგრეთუჲ შენ ცთომილი წმიდათა შუამდგომელობითა ხსნილ იქმნები. უხსნელობა და უკურნებელი განწირულება ეშმაკის არის, რომ მას სინანული არა შეუდგს, ამისთვის რომ უსხეულო არის. შენ სხეულევანი ხარ და სინანული გაქუს გამოსახსნელად საუკუნოსა სატანჯველისაგან. – თუ ამას იტ-ყვით, უძღურების ჟამში მეწია და სინანული არა ძალ-მიძს, ზემო თქმულსავე განგიახლებ, – გონება მიეც ქრისტეს და შე-ნის სინანულის მაგიერს ის დასდებს სასწორთა ზედა, როდე-საც აღსრულების ჟამში, შენის ცოდვის აღწონვას იწყებენ ან-გელოზნი; შენს მცუჭლს ანგელოზს უბრძანებს: მე რომ ცო-დვილთათვის სასჯელი თავს ვიდევ, მისი სინანულის მაგიერ ის მიეცი სასწორს, რომ მაძლი უფროს იქმნეს ცოდვისა მი-სისა და ცხოვნდეს. ამას ცხად ჰყოფს ზაქარია წინასწარმეტ-ყველის პირით და იტყვის: „აღწონეთ, მიეცით სასყიდელი ჩემი“. თუ გონებასა განუსაკუთრებ ქრისტეს – შენს უძღურე-ბას ასე განაძლიერებს. ხედავ საყვარელო, ქრისტეს მიერის

უსაზღვრო მოწყალებით ყოველი ძირი სასო-წარკუჭთილებისა აღმოიფხვრა? ახლა ყენება აღარ არის, ქრისტეს უნდა დაეგო; თვით გასწავებს ბრძნისა სოლომონის პირით: „ამბორს მიყოს მე ამბორის ყოფითა პირისაგან თვისისა“. შებღალულს გულს და ზაგეს ის განწმენდს და განაახლებს, ვითარ იგი ხმობს წინასწარმეტყულები: „განცხრას მწიკული ძეთა და ასულთა სიონისათა“. მისმან განშორებამ მწიკლოვან გყო – და ახლოება კვალად განგწმენდს. მთოვარე რომ მზეს მოშორდება, დაბნელდება; როდესაც პირის პირ წარმოდგომით დაუახლოვდება, მაშინ ნათლით აღივსება. ეგრეთუწ შენ, როდესაც ქრისტეს განემორები, დაბნელდები; როდესაც დაუახლოვდები – ნათლით ივსები.

რასაღა ჰყოფნი ქრისტესთან მისვლას? თუ მისგან მოცემული ნათლით სამოსელი მტერმან განგმარცვა და შიშლოებისათვის იშიშვი, მაგისი მოშიშება ნუ გაყენებს: ადამ და ევა თავისის ცთომისაგან შიშველნი შეიქმნენ, მაგრამ ქრისტემან კვალად ნათლისა სამოსელი შემოსა. ეგრეთუწ შენ შენის ცთომისაგან განშიშვლებულს კვალად ნათლისა სამოსლითა შეგმოსს, პირუტყვიების საზრდელისაგან განგაშორებს და სიტყვიერების საზრდლით გამოზრდის, ესე იგი უხრწნელითა ხორცი-თა და სისხლითა თვისითა. ნურცა ამისთვის შეწუხდები, რომ უკანასკნელს მოხუცებულობის ჟამში მოხვიდე ქრისტესთან, ამისთვის რომ მისის მოწყალებით მეთერთმეტის ჟამის მოსრულთა არა განაძებს და პირველისაებრ შეიწყნარებს; ეგრეთუწ შენ, უკანასკნელის მოხუცებულობის ჟამში მოსრულს, არა განაძებს და პირველისაებრ შეგიწყნარებს.

კიდევ ვსთქუათ და გკითხავ, საყვარელო: მიჩუწნე, რომლის მიზეზით უსასო ხარ? ცოდუას რაც ვნება აქუს ქრისტეს მიერის მაღლით ყოველსავე აღმოფხვრილად და განხმობილად გიჩუწნებ და მერმე რომლისამე მოშიშებისათვის უნდა მიეცე სასო-წარკუჭთილებას? – ვგონებ მიზეზი ვერა ჰჰოვო რა. თუ შენს თავს ქრისტეს მიანდობ, ცოდვის ვნება ვერა შეგამრწუნებს, თორემ ცოდვის შემამრწუნებელი ვნებანი მოვიხსენოთ და განხმობა ვსთქუათ და მიხედე და ჰსცანი, თუ რა ვნება შეეძლოს ცოდუას, თუ შენს თავს ქრისტესგან არ განაშორებ. ცოდუას შეუდგება საშინელი ვნება, ესე იგი სიკუდილი, ვითარცა მოაკუდიანა პირველი მამა ადამ; მაგრამ თუ ქრისტეს შედგომილი ხარ, შენთვის სიკუდილი შესამრწუნებელი არ არის, უფროსად ძილი და განსუწნება არის, ვითარცა ხმობს

უფალი იწხო მეგობრისათვის ლაზარესა: „ლაზარემ, მეგობარ-
მან ჩემმან, დაიბინა“. იცის ცოდუამან საშინელი ღელვისა მიე-
რი დათქმულება, ვითარცა ფარაო და ერი მის დაანთქა ზღვა-
სა მეწამულსა, მაგრამ თუ ქრისტეს შედგომილი ხარ, ცოდვის
ღელვა ვერას გავნებს, ვითარცა მოსეს შედგომილთა ისრაელ-
თა ზღვის ღელვამ ვერა ავნო რა: ფარაო და ერი მისი დაინ-
თქა, ისრაელნი უვნებელად განვიდენ. ეგრეთუ შენ, ქრის-
ტეს შედგომილს, ცოდვის ღელვა ვერას გავნებს: უხილავი
ფარაო – ეშმაკი გუნდითურთ მისით დაინთქმის და შენ უვნე-
ბელად განხვალ. იცის ცოდუამან საძაგელი წყლულება და
სიმყრალე, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „შეყ-
როლდეს და დაღუპეს წყლულებანი ჩემნი პირისაგან უგუნუ-
რებისა ჩემისა“; მაგრამ თუ ქრისტეს შედგომილი ხარ, შენის
ცოდვის წყლულება და სიმყრალე ყოვლითურთ უჩინო იქმნე-
ბის: ვითარცა მისდამი მისრულსა და შედგომილსა მეძავსა დე-
დაკაცსა ქრისტემან ყოველი წყლულება და სიმყრალე ცოდ-
ვისა განუქარვა, ეგრეთუ შენ თუ ქრისტეს შეუდგები, ყო-
ველს შენს ცოდვის წყლულებას და სიმყრალეს უჩინო ჰყოფს.
იცის ცოდუამან შესადრწუნებელი ჯოჯოხეთად შთამხდელი
სიმძიმე, ვითარცა მარცხენით ავაზაკი შთახდა ქუჩსკნელთა
შინა ჯოჯოხეთისათა; მაგრამ თუ შენ ქრისტეს შედგომილი-
ხარ, ცოდვის სიმძიმეს ის აღგიმსუბუქებს და სასუფეველად აღ-
გაფრენს: ვითარცა მარჯუტყნით ავაზაკი იხსნა ქრისტემან სიმ-
ძიმისაგან ცოდუათასა და აღიყვანა სასუფეველად, ეგრეთუ შე-
ნ თუ ქრისტეს, ჭეშმარიტთა ქრისტეს მოწაფეთა აღგისუბუქებს, ქრის-
ტეს სიმძიმესა ცოდუათასა და მკვიდრ გყოფს ზეცათა სასუფე-
ველსა, რომლისა არს დიდება, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე,
ამინ.

თავი 27. ლოცვისათვის

იტყვის სანატრელი პავლე: „ილოცევდით ყოველსა ჟამ-
სა სულითა“. ჯერ ეს უნდა გამოვაცხადოთ, თუ ლოცუა რა
არის, მერმე მისთვის სხუა მეტყულება ვიწყოთ.

დამასკელი იოანე ლოცვას ასე განასაზღვრებს და იტყვის:
„ლოცუა არს აღსლვა გონებისა ღვთისა მიმართ“. აქ საზღვარ-
ში მლოცველი და ანგელოზი ერთად მდგომი შეიქმნა: ანგე-
ლოზის ხედვა ღვთისა მიმართ არის და მლოცველიც გონებით

ღვთისა მიმართ აღვალს და მას ხედავს; ზემო თქმულმან საზღვარმან ესრედ ცხად ჰყო. და რადგან მლოცველი ანგელოზთა თანა – მდგომად განიწესა, დიდი კრძალუა მართებს, არამც ანგელოზთა თანა-მდგომარეობისაგან შთამოვარდენ: ვითარცა რომელთამე ანგელოზთა ღვთის ხედვას მოაშორეს გონება და ამოსა და ცუდსა დაუწყეს ხედვა, მყის ანგელოზთა თანა-მოდასეობისაგან შთამოვრდომილ იქნენ, ეგრეთუწ, რომელიც მლოცველნი ლოცვასა შინა ღმერთს გონებას მოაშორებს და ამოსა და ცუდსა დაუწყებს ხედვას, მყის თანად ანგელოზთ მოდასეობისაგან ქვეშ შთავრდომილი შეიქმნება. ლოცვა თვით ქრისტემან განგვიწესა და გვასწავა; არა თუ მარტო სიტყვით – საქმიტაც გვიჩუწნა და გვასწავა. ვითარ? – სიტყვით გვასწავა, როდესაც ჰრქუა მოწაფეთა თვისთა: „იღვიძებდით და ილოცვედით, რათა არა შეხვიდეთ განსაცდელსა“. საქმიტ გვასწავა, როდესაც თვით ილოცვიდა ჟამსა ვნებისასა.

აქ მოციქულის სიტყუტაში რომ არის – „ილოცვედით ყოველსა ჟამსა“, – სიტყვისა ამისგან ეგების შეშინდეს ვინმე და სიტყუტას: ყოველს ჟამში რომ ვილოცოთ, ხორცთაგან განვიდეთ და უსხეულო ვიქმნეთ, თუ სხეულის საქმე როგორ უნდა განვაგოთ? აქ ორი რამ სათქმელი მაქუტს; ერთი ესე: თუ ჟამ მარად შენს გონებას ქრისტეს მიანდობ და ჟამ მარად ლოცვას ჰყოფ, სხეულის ჯეროვანს საქმეს ყოველსავე ქრისტე გპირდება, ვითარცა გობრძანებს: „ეძიებდით პირველად სასუფეველსა ღვთისასა და ესე ყოველი შეგეძინოს თქუტუნ“, და კვალად: „ნუ ზრუნავთ ანუ რა სვათ, ანუ სჭამოთ, ანუ რა შეიმოსოთ, რამეთუ იცის მამამან თქუტუნმან ზეცათამან, რა გიხმს ამათ ყოველთაგანი“; – მეორედ ესე: „ილოცვედით ყოველსა ჟამსა“ – ესე თქმა ყოველს საათს არ ნიშნავს, – კანონისაებრ განწესებულს ღამისა და დღის ლოცვას ჰნიშნავს. ყოველს ჟამსა რომ ამბობს, ეს არის ყოველსა დღესა და ყოველსა ღამესა შინა განწესებისაებრ უნდა ვილოცვიდეთ, თორემ ყოველს საათს ღამისას და დღისას არ ჰნიშნავს. ეს ჩუტუნ მიერი განმარტება თვით მოციქულთა მიერ დავამტკიცოთ. მოციქულნი ყოველს საათში არ ილოცვიდენ, ოდესმე სხუტა საქმესაცა ჰყოფდენ; ოდესმე თევზობდენ, ვითარცა მათთვის იტყვის მახარებელი: „ითხველიდეს რა სათხვევლითა ზღვასა მას“; ოდესმე სჭამდენ, ვითარ იგი გვამცნებს კვლად მახარებელი: „მუსრვიდეს თავსა ხუვილისასა ჳელითა და სჭამდეს“. თქმულთა ამათგან ჰსჩანს, რომ ყოველს საათში არ ილოცვიდე, სხეულის საქმესაც ჰყოფდენ. და რადგან არ ილოცვიდენ ყოველს

საათს, არც ჩუწნ დაგვიდებენ სჯულდებით, ვითარცა ცხად ჰყოფს მოციქული: „უკუეთუ სხუათა უქადაგებდე და მე გამო- უცდელ ვიპოვო, სჯულისა გარდამავალად თავი ჩემი შემირაც- ხიეს“. მაშასადამე, მოციქულისა მიერ თქმული, – „ილოცვი- დით ყოველსა ჟამსა“, – არა ნიშნავს ყოველსა საათსა, არამედ ჯერისაებრ წესიერსა ლოცვასა ღამისა და დღისასა.

კვალად არს მოციქულისა სიტყვისა შინა: „ილოცვიდით ყოველსა ჟამსა სულითა“. თქმასა ამას – „სულითა“, – ორი ძალი აქუწ; ერთი ესე: კეთილად უნდა ვილოცვიდეთ; სული წმიდა თანა-შემწედ უნდა გვაქუნდეს ლოცვისა ჩუწნისა; თუ სული წმიდა თანა-შემწედ არა გვივის, კეთილად ლოცვა არა ძალ-გვიძს, ვითარცა ხმოზს მოციქული: „და ვის ძალ-უძს თქმად უფალი იწსო, გარნა თუ სულითა წმიდითა“. მეორე ესე: „ილოცვიდით სულითა“, ესე იგი გონებითა, პირითა. ლოცვას გონება განუმორებელი უნდა აქუნდეს, ვითარცა იტყვის კვალად მოციქული: „ვილოცვიდე თუ პირითა, ვილოცვიდე გონებითაცა“. თუ გონება ლოცვაში სხუად მიმოექცევა ის ლოცვა ღვთის დაახლოებულად არ შეირაცხება – უფროსად შორს არის ღვთისაგან, ვითარცა ბრძანებს უფალი პირითა ისაია წინასწამეტყველისათა: „ერი ესე ბაგითა მათითა პატივსმცემს მე, ხოლო გულნი მათნი შორს განშორებულ არიან ჩემგან“. თუ გონება ლოცვაშიდ სხუას მიმოექცევა, ის ლოცვა ცხოვრებად წარსამართებელად არ არის. ცხოვრების წარმართვა უნუგეშოდ შესაძლო არ არის, თორემ მიხედეთ უგუნებოთა პირუტყვთა, თუ ყოვლითურთ უცხო და უნაწილო არ არიან საუკუნოსა ცხოვრებისაგან, ეგრეთუწ ლოცვაში, რომლითაც შენ ცხოვრებას მოელი, უგონებოდ არის, რომ შენი გონება სხუად მიმოიქცევა: რით უნდა მოიპოვო საუკუნო ცხოვრება? – თვინიერ კეთილისა გონებისა ცხოვრება შესაძლო არ არის.

ეგების სთქუას ვინმე: სიტყვიერის ლოცვა პირუტყვს რათ შეუმსგავსე? საყვარელო! თუ ლოცვაში შენი გონება ლოცვასთან განუმორებლად არ არის, შენი ლოცვის ხმოვანება და პირუტყვის ხმოვანება ერთი არის. თუ ვითარ – ცხად ვჰყოთ: პირუტყვის ხმოვანებაც უგუნებო არის; შენი ლოცვის ხმოვანებაც უგუნებო არის, ამისთვის რომ შენი გონება სხუად მიმოექცევა და ლოცვისაგან შორს არის. პირუტყვი ხმოვანებისაგან ვერას კეთილს მოიპოვებს; ეგრეთვე შენ უგუნებოს ლოცვით ვერას მოიპოვებ კეთილსა. პირუტყვთა ხმა არ აღიწერება, – არც შენი უგუნებო ლოცვა ცათა შინა აღი-

წერება. პირუტყვის ხმაც ჰაერად განიბნევა, – და შენი უგუ-
ნი უგუნებო ლოცვაც. თქმულთაგან ასე ცხადი არის: პირ-
უტყვისაგან განყოფილად და სრულ სიტყვიერად მაშინ შეი-
რაცხება, როდესაც ლოცვაში შენი გონება ღმერთს ჰხედავს
და არა სხუასა ამაოსა რასამე. თუ ლოცვაში შენი გონება
ამაოს რასმე ხედავს, ლოცუამ რა უნდა გარგოს? ამ მაგალითს
მოხედუ: სამოსელს ერთი ვინმე რეცხდეს, მეორე ამწიკულებ-
დეს, – ცუდად რეცხვისაგან რა სარგებელი უნდა ეყოს? უფრო-
სად განიბრძარვის და ევნება. ეგრეთუ შენი ბაგე ჰრეცხს
შენს სხეულს მწიკულისაგან, რომ ილოცავს; გონება ამწიკუ-
ლებს, ამისთვის რომ ამაოა და ხენეშსა ექცევა, და რა სარ-
გებელი უნდა ეყოს შენს სხეულს ცუდად ლოცვისაგან? – უფ-
როსად ემშაკის ვნებისაგან დაიბძარვის და ევნება. ლოცვაში
რომ სხუად მიმოიქცევა შენი გონება მიზეზი რა არის? ღვთის
უმჯობესი რა უნდა იქმნეს, რომ მას გონებას მოაშორებ და
სხუას ხედავ? ანუ სასუფეველის უტკბესი რა იქმნება, რომ
მის თხოვას დაივიწყებ და სხუას შეექცევი? თუ მრავალი რამ
განსაგებელი გაქუხს – ამას იტყვი, – და ამისთვის გონება უცა-
ლო არის, ეს მიზეზი ამაო და ცუდი არის, ამისთვის რომ ჯერ
უპირველესად სულისა და ხორცის საქმე ლოცვით უნდა წარ-
მართო, თორემ ვერას განაგებ, ვითარცა ბრძანებს უფალი იწ-
სო: „ყოველსა რაოდენსა ითხოვდეთ ლოცვასა შინა, გეყოს
თქუწ“. სიტყვისა ამისგან ჰსჩანს, თვინიერ ლოცვასა არა რად
კეთილი გეყოფა, მაშასადამე მრავლის განსაგოს მიზეზით ლოც-
ვას რომ გონებას მოაშორებ, ეს მიზეზი ცუდი და ამაო არის,
ამისთვის რომ ზემო ქრისტეს სიტყვით წარმოჩნდა, თვინიერ
ლოცვისა არა რადმე კეთილი გეყოფა. აწ ესეც უნდა ვსთქ-
ვათ, ამისი უადრესი განსაგო რა უნდა იქმნეს? ხორცისათვის
საზრდელი ლოცვით უნდა მოიპოვოთ, ვითარცა გვასწავებს
უფალი იწსო თხოვად ლოცვასა შინა: „პური ჩუწნი არსები-
სა მომეც ჩუწნი დღეს“. მოტეება ცოდუათა ლოცვით უნდა
მიიღო, კვალად ვითარცა გვასწავებს იწსო ლოცვასა შინა
თხოვად: „მომიტევენ ჩუწნი თანა-ნადებნი ჩუწნი, ვითარცა
ჩუწნი მივუტეებთ თანამდებთა მათ ჩუწნი“. ყოვლისა განსაც-
დელისა და ბოროტისაგან ლოცვით უნდა ხსნილ იქმნა, ვი-
თარ ესეცა გასწავა მაცხოვარმან თხოვად ლოცვასა შინა: „და
ნუ შემიყვანებ ჩუწნი განსაცდელსა, არამედ მიხსენ ჩუწნი ბო-
როტისაგან“; ლოცვა ფრთედ უნდა გვაქუნდეს, რომ ცოდ-

ვით ქუჭ დაცემულნი ფრთითა ლოცვისათა სასუფეველად აღ-
ვფრინდეთ, ვითარ ხმობს წინასწამეტყველი დავით: „ნეტარ
თუმცა მცნა მე ფრთენი, ვითარცა ტრედისანი და აღვფრინდე
და განვისტუნო“. ამათ უაღრესი განსაგებელი რომელი გაქუს,
მიჩუწნე? ეს ზემო თქმული ყოველივე ლოცვით უნდა განე-
გოს. შენ კეთილად არ ილოცავ და გონებას სხვად მიმოაქ-
ცევ, – ყოვლის ზემო თქმულის კეთილისაგან ცალიერი იქმნე-
ბი; ვერც მიიღებ ცოდუათა მიტევებას, ვერცა საუკუნოს სუ-
ფევასა და იქმნები ყოვლითურთ მსგავს ეშმაკისა; – და თუ ვი-
თარ? – ის შემდგომად ვსთუათ.

და ჯერ ეს ვსთუათ, რასათვის არა გრცხვენია ღვთისა
და კაცისა, ესე იგი უფლისა იწსო ქრისტესი, რომ დაუსაბა-
მოსა მამასა მისსა შეურაცხ-ჰყოფ. – ვითარ? პირველად ზრახ-
ვას დაუწყებ საუკუნოს მამასა და კადნიერებით ხადი მამად
და იტყვი: „მამაო ჩუწნო, რომელი ხარ ცათა შინა“; შემდ-
გომად მცირედისა მას დაუტევებ და ამოს ზრახვას შეექცევი, –
ცხადი შეურაცხყოფა არის ღვთისა მამისა! მას დაუტევებ –
დაბადებულთა შეექცევი! უდიდესი შეურაცხყოფა რომელი იქ-
მნება? ცხადად ეშმაკისთანა სწორად აღმოგაჩენს ეს საქმე; –
ვითარ? – ეშმაკმან ღმერთი დაუტევა, შენც ლოცვასა შინა
დაუტევებ და ამათა მომართ მიიქცევი, ვერ მიიღებს ეშმაკი
ცოდუათა მიტევებასა, – უგვანის ლოცვით ვერც შენ მიიღებ
ცოდუათა მიტევებასა; ეშმაკს არა აქუს ნაწილი საუკუნოსა
შინა სუფევასა, – ეგრეთუჭ შენ უგვანის ლოცვით არა გაქუს
ნაწილი საუკუნოსა შინა სუფევასა. გაწვევს უფალი ღმერთი
ეკლესიასტესა შინა ლოცვიდა პირითა დავითისათა: „ეკლესი-
ასა შინა აკურთხვდით უფალსა“. ამისთვის გაწვევს ეკლესი-
ასაში ლოცვად – იქ ეშმაკს ძალი არა აქუს, თუ არ განადლი-
ერებ. თუ ვითარ არა აქუს ძალი და შენ განადლიერებ, ამისი
მაგალითი მოვილოთ. სამოთხესა შინა ეშმაკი შევიდა, სადამ-
დის ადამ ეშმაკის ზრახუას არ შეუდგა და ღმერთი არ დაი-
ვიწყა და ამოს არ მიექცა, მადამდის ეშმაკს ძალი არ ჰქონ-
და; როდესაც ღმერთი დაივიწყა, ეშმაკსა და ეშმაკის ამოს
ზრახვას შეუდგა, მასზედ ეშმაკი განძლიერდა და ადამ სამოთ-
ხით ექსორია ჰყო. ეგრეთუჭ ეკლესიასა შინა შემოვალს ეშ-
მაკი; სადამდის ღმერთს არ დაივიწყებ და ეშმაკს არ შეუდგე-
ბი და ამოს ზრახუას და შექცევას არ იწყებ, მადამდის შენზედ
ეშმაკს ძალი არა აქუს. როდესაც ღმერთს დაივიწყებ და ეშ-

მაკის ზრახუასა და ამოს შეექცევი, მაშინ ეშმაკი გძლევს და სასუფეველისაგან ექსორია გყოფს. თუ შენ კეთილად და მართლიად მდგომებ ეკლესიასა შინა, ეშმაკი ვერას ვნებას შეგახებს. ნოე რომ მართლა და კეთილად იყო კიდობანსა შინა, კიდობანში გველიც იყო, მაგრამ ნოეს ვერა ავნო რა, – ეგრეთუ შენ თუ შენ ეკლესიასა შინა კეთილად მდგომობ, ეშმაკი ვერას გავნებს; არა თუ მართო ეკლესიასა შინა, ვერა რადმესა ადგილსა შინა გავნებს, თუ შენ კეთილად მდგომობ. უგვანად ლოცვისაგან რაოდენი ვნება შემოვა ეს ითქვა, აწ ეს არის ჩუქნი საძიებელი და ესე უნდა ვიძიოთ, რომელი ადგილი უფრო საკუთარი არის ლოცვისა? ერთი ეკლესია, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „ეკლესიასა შინა აკურთხევდით უფალსა“; მეორე – სხუა ადგილი ყოველივე, ვითარცა იტყვის მოციქული: „მნებავს ლოცვა მამათა ყოველსა ადგილისა“. ყოველსა ადგილსა შინა წესიერი ლოცვა ნაყოფიერი არს, ვითარცა ეგვიპტელი მარიამ ილოცვიდა ნაღვარევისა ადგილსა რასამე უგზოსა, და ყოველად კეთილ და ნაყოფიერ იქმნა ლოცვა მისი; მესამე – უსაკუთრესი ადგილი ლოცვისა, რომელი გვასწავა ქრისტემან: „შევედ საუნჯესა შენსა და დახშ კარი შენი და ილოცე მამისა შენისა ფარულად, და მამა შენი, რომელი ხედავს ფარულთა, მოგაგოს შენ ცხადად“. შენის გონების საუნჯეში, ესე იგი რაც შენ მიერ ქმნილი შენს გონებაში დაუნჯებული არის, იქ უნდა შეხვიდე, კარი უნდა დახშო, რომ შენს გონებაში თვინიერ ლოცვისა არღარა შევიდეს რა. ასე დაფარულად რომ ილოცავ, დაფარულთა მხედველი მამა ცხადად მოგაგებს. ეგების იკითხოს ვინმე ეკლესიაში რომ ვილოცვიდეთ, გონების საუნჯეში მაშინაც უნდა შევიდეთ? რომელსაც ადგილს ილოცავ, თუ გონების ხედვით გონების საუნჯეში არ შედი, კარი არ დახშე, ვითარცა ზემო ვსთქუ, შენი ლოცვა ლოცვად არ შეირაცხება. ეს ერთი. შეუძლებელი არ არის რა: თუ შენ, ეკლესიაში მდგომი, გონების შორს სხუასა ადგილსა იქცევი, ეს უფრო იეფათ შესაძლო არის – შენის გონების საუნჯეში შეხვიდე და იქ ილოცვიდე, თუ ასე არ ჰყოფ, შენი ლოცვა უფროსად დამსჯელი გექმნება და არა განმართლებელი, ვითარცა ფარისეველი ილოცვიდა ტაძარსა შინა და თავისს გონების საუნჯეში არ იყო, სხვის ცოდვას გამოეძიებდა და მეზუჭრეს აყუჭდრებდა – ამისთვის დაისაჯა; მეზუჭრე თავისი გონების საუნჯეში ხედვიდა და იყო; სხუას არას ხედვიდა, მხოლოდ მის გონებაშიდ იქცეოდა, ამისთვის განმართლდა და სცხონდა. ეგრეთუ შენ ლოცუასა შინა თუ ფა-

რისეველერ შენის გონების საუნჯეს არ ჰხედავ და სხუას აყვედრებ ცოდვისათვის – ფარისეველერ დაისჯები; და თუ მეზუჭრისაებრ შენს გონებას საუნჯეს ჰხედავ და სხუას არა განიკითხავ და ისრე ილოცავ – მეზუჭრისაებრ განმართლდები და ცხოვრებასა საუკუნოსა მიიღებ.

აწ ეს უნდა ვიძიოთ, თუ ვითარ ვილოცოთ. თუმც ზემო შემოკლებით ითქვა, თუ როგორ უნდა ვილოცოთ, მაგრამ ამისთვის კიდევ უნდა ვყოთ მეტყველება. კიდევ ეს უნდა ვიძიოთ, თუ რა ვითხოვოთ ლოცვასა შინა, თუ როგორ უნდა ვილოცოთ. მოციქული გვასწავებს სიტყვითა ესე ვითართა: „მნებაეს ლოცვა მამათა ყოველსა ადგილსა წმიდად, ხელაპყრობით, თვინიერ რისხვისა და გულის თქმისა“. რადგან მოციქული ასე გვამცნებს ლოცვას, რომ ლოცვასა შინა რისხუა და გულის-თქმა არ უნდა გვაქუნდეს, მაშ რომელიც წირვისათვის გვასწავა მაცხოვარმან უფალმან, ის ლოცვისათვისც კვალად კეთილად დასაზავებელი არის, ვითარცა წირვისათვის გვასწავა უფალმან: „ოდეს შესწირვიდე შესაწირავსა შენსა და მოგესენოს, ვითარმედ ძმა შენი გულ-ძვირ რამე არს შენთვის, დაუტევეს შესაწირავი იგი შენი, მივედ და ეგე პირველად ძმასა შენსა და მერმე მოვედ და შესწირე შესაწირავი შენი“. ეგრეთუ შენის ლოცვისათვის ჯეროვნად სათქმელი არის: ოდეს შესწირვიდე ლოცვასა შენსა და მოგესენოს ვითარმედ ძმა შენი გულ-ძვირ რამე არს შენთვის, დაუტევე შესაწირავი იგი ლოცვისა შენისა და მივედ და დაეგე პირველად ძმასა შენსა და მერმე მოვედ და შესწირე შესაწირავი ლოცვისა შენისა. – აწ რა ვითხოვოთ, ის უნდა ვსთქუათ. ორი რამ უნდა ვითხოვოთ ლოცვასა შინა – თითოს დღის ჩუწნი საზრდელი პური და მოტევება ცოდუათა ჩუწნთა, ვითარცა გვასწავებს უფალი მის მიერ მოცემულსა ლოცვასა შინა თხოვად: „პური ჩუწნი არსებისა მომეც ჩუწნ დღეს, და მომიტევენ ჩუწნ თანა-ნადებნი ჩუწნნი, ვითარცა ჩუწნ მივუტევებთ თანამდებთა მათ ჩუწნთა“. მაგრამ ყოვლისა თხოვისაგან უსანატრელესი ეს არის – ცოდუათა ჩუწნთა მოტევება ვითხოვოთ, ამისთვის უსანატრელესი არის, სხეულის სახმარებელის თხოვით ცოდვათა მოტევებას ვერ შევიძენთ, და ცოდუათა მოტევების თხოვისაგან რაც სხეულის სახმარ-არს ყოველსავე შევიძენთ, – თუ ვითარ? – ვსთქუათ: ცოდვათა მოტევების თხოვა სულიერებრივი სიბრძნე არის, და სიბრძნის წადილმან და თხოვამან სოლომონ ბრძენს სიბრძნეც მისცა და სხეულის სახმარად მე-

ფობა დაუმკვიდრა; ეგრეთუჭ ჩუწნ სულიერის სიბრძნის წა-
დილით და თხოვით სულიერს სიბრძნეს – სათნოებასაც შევი-
ძენთ და სხეულის სახმარსაც. ყოველსავე ამას საქმესა უფალი
ჩუწნი იწსო დაამტკიცებს და იტყვის: „ემიებდით პირველად
სასუფეველსა ღვთისასა და სიმართლესა მისსა, და ესე ყოვე-
ლი შეგეძინოს თქუწნ“. აღმოჩნდა ჭემმარიტებით, რომ ცო-
დუათა მოტევების თხოვა უმჯობესი არის ლოცვასა შინა სხუა
ნივთიურის თხოვისაგან.

სიხარულით აღვიდეთ ჩუწნის ქადაგების დასაბამისა მი-
მართ და მოვიხსენოთ სიტყვა მოციქულისა: „ილოცვიდეთ ყო-
ველსა ჟამსა სულითა“. ერთი შემოკლებითი განმარტება ამი-
სი კიდევ ვსთქუათ. მოციქული გაწვევსთ: ოდეს ილოცვიდეთ,
მის ლოცვისა ჟამსა შინა ყოველსა სულითა, ესე იგი გონები-
თა, უნდა ილოცვიდეთ და თვინიერ ღვთისა არა რასამე ხედ-
ვიდეთ. დიდი რამ განკვირება არის ჩემის უღირსებისა შო-
რის, ამისთვის რომ ლოცვასა შინა თვინიერ ღვთისა მისახე-
დუწლი რა გაქუს, თუ შენის გონებიდან განსრული არა ხარ
და სრულებით უგონებო! წარმოაჩინე ერთი რამ მისახედველი
ლოცვასა შინა თვინიერ ღვთისა, თუ ვითარ ყოვლისა მიხე-
დვისათვის სულელად და უგონებოდ შესარაცხელი არ შეიქმ-
ნე. თუ იტყვი: სხეულის რასამე სახმარს ვხედავ, აქ ერთს
რასმე კითხუასა ვყოფ: შენი ხედავ და მუშაკობა უფროსად
განაგებს სხეულის სახმარსა თუ ქრისტე? თუ იტყვი: შენი
ხედავ და მუშაკობა უფროსად განაგდებს ქრისტესაგან – ამ თქმი-
სათვის უფროსად უგონებოდ შეირაცხები, ამისთვის რომ საუ-
კუნოს მამის ძალისა და სიბრძნისაგან, – რომ მამის ძალი და
სიბრძნე მე არის, – მისგან უფროსს ძალს იქადი; აქ ზეშთა რამ
უგონებობა ჰსჩანს შენი! თუ ამას იგონებ, რომ ქრისტეს არ
ჰნებავს შენი სახმარი და თვინიერი მისისა ნებისა შენ შენის
ხედვითა და ძალითა განაგო – ესეც უგონებობა არის: თუ მას
არ ჰნებავს, მისი წინააღმდეგობა ვის ძალ-უმს? რომლითა საქ-
მითა დაყოფილი არს შენი ყური, რომ მოციქულის სიტყუა
არ გესმის: „და ვინმე წინააღმდეგა ბრძანებასა მისსა?“ და თუ
ქრისტეს ჰნებავს შენი სხეულის სახმარი რაჟმე და უტყუელის
პირით აღვითქუამს: „ემიებდით პირველად სასუფეველსა ღვთი-
სასა და სიმართლესა მისსა და ესე ყოველი შეგეძინოს თქუწნ“.
აქაც უგონებო არის შენი ქცევა. ყოვლისა შემძლებელი იწ-
სო ასე აღვითქუამს ზემო სიტყუათა: პირველად სასუფეველის
ძიებით სხეულის კეთილად სახმარი ყოველი შეგეძინოს. სასუ-

ფეველისხედა დაგტევებია, რომლითაც ქრისტე სხუა სახ-
მარს აღვითქუამს და შენ შენის ძალით მეცადინეობ თვინი-
ერ ქრისტესა, – ამისაგან უმეტესი უცნობელობა არა იქმნების.

და თუ ვისმე ხორციელს თვისს ხედავ ლოცვასა შინა,
აქაც ფრიად უცნობელობა იქმნება შენი. თუ ხორციელს
მამას ხედავ ლოცვასა შინა, მიხედუ შენს უცნობელობას: საუ-
კუნო ღმერთი მამა, რომლისაგანაც ყოელსავე კეთილსა მოე-
ლი, მას განშორებიხარ და მიწიერს უძღურს მამას ხედავ. თუ
ღმერთი შემწედ არ გივის ხორციელი მამა რას გარგებს? რა
არგო კაენს ანუ ესავს ხორციელმან მამამან, ღმერთი რომ
შემწედ არ ჰყავდა? ეგრეთუჭ შენ, ჯორციელი მამა ვერას გარ-
გებს, თუ ღმერთი თანა შემწედ არ გივის. თუ ხორციელს
ძმას ჰხედავ ლოცვასა შინა, ესეც პირველისაებრ უცნობელო-
ბა არის; ძმად შენდა წოდებული ქრისტე დაგივიწყებია,
რომელმან ცთომილი მოგიძია და სიკვდილითა თვისითა გიხ-
სნა და საუკუნოსა ცხოვრებასა ღირს გყო! ეს დაივიწყე და
ლიტონს ხორციელს ძმას ჰხედავ, – აქ გონივრად შენი შერა-
ცხვა კეთილად არ შემირაცხია. თუ ხორციელს მეგობარს ჰხე-
დავ ლოცვასა შინა – აქაც უცნობი ხარ, ამისთვის რომ რო-
მელიც ღვთისაგან მცველი ანგელოზი გყავს მეგობრად დად-
გინებული, ის დაგივიწყებია და სოფლიურს მეგობარს ხედავ;
ღვთისაგან მოცემული მეგობარი – ანგელოზი – განგხდია და
შენ მიერ მოგებული მიწიერი მეგობარი შეგიტკბია! შენი მცვე-
ლობა სულით და ხორციით, შენს მეგობარს ანგელოზსა აქუს
მოცემული, ვითარცა ხმობს წინასწამეტყველი დავით: „ან-
გელოზთა მისთა და უბრძანებებს დაცვად შენდა, ჯელთა მათ-
თა ზედა აღვიპყრან შენ. ნუ სადა წარსცე ქვასა ფერხი შე-
ნი“. ამისი მსგავსი მეგობარი დაგივიწყებია და სოფლიურს მე-
გობარს ხედავ! სადა ჰსჩანს აქ კეთილი გონიერება და ცნობა?
და თუ ხორციელს მტერსა ხედავ ლოცვასა შინა – აქაც უცნო-
ბო არის შენი ხედვა. ვითარ? – რომელმან ხორციით სიკვდილს
მიგცა და სულით მარად ჟამ შენი წარწყმედა ჰნებავს და საუ-
კუნოსა ცეცხლსა შინა ტანჯვა, ამის დაუძინებელისა მტერი-
სა – ეშმაკისა – საწყლულელი და შესამუსრუჭელი ლოცუა და-
გიტევებია და ხორციელს მტერს ხედავ! წუთისა და აჩრდი-
ლისა მსგავსად წარმავალის მტერის შურს ეძიებ და საუკუნო
მტერის ეშმაკის მტეობა განგხდია! ამას საქმესა შინა სადა
სჩანს გონიერება და კეთილი ცნობა? თუ იკითხავს, ლოცვასა
შინა ხორციელი დაუტეო, – მე მოგიგებ: ყოველივე ხორციე-
ლი ხედავ უნდა დაუტეო, ვითარცა მოსე მთაზედ რომ აღვი-
და ღვთის სახილველად, ყოველივე ხორციელი თვისი და მე-

გობარი და სხვა მონაგები თვისი დაუტევა, და მხოლოდ მთა-სა ზედა იყო ხილვად ღვთისა და უბნობად. ეგრეთუჲ შენ როდესაც ლოცვის მთაზედ აღვიდოდე მოხედვად ღვთისა, ყოველივე უნდა დაუტეო ჯორციელი თვისი, მეგობარი და მონაგები და მხოლოდ ლოცვისა მთაზედ უნდა იყო გონებითა ღვთისა ხილუად და უბნობად. თუ ასე გონებით კეთილად არ ილოცავ, ღმერთი შენს ლოცვას არ მიითვალავს. ღმერთი შინაგანს გონებასა და თირკმელს განიკითხავს, ვითარცა იტყვის წინასწამეტყველი დავით: „რომელი განიკითხავს გულთა და თირკმელთა“; განიკითხავს შინაგანს გონებასა და შესაწირავს ისე მიითვალავს. თუ გონება კეთილად ვერ იხილა, შესაწირავს არ მიითვალავს, ვითარცა კაენის გონება რომ კეთილად ვერ იხილა, არც შესაწირავი შეიწირა მისი, ვითარცა სწერს მოსე ღვთისა მზარხველი: „კაენს ზედა და მსხვერპლთა მისთა ზედა არა მოიხილა“. ეგრეთვე ლოცვის შეწირვაში შენს გონებას მოხედავს, თუ კეთილად ვერ იხილა, შენს ლოცვას არ შეიწირავს.

რომელიც კეთილის გონებით არ ილოცავს და გონებით ამოსა და ცუდს ექცევა, აქ ერთი რამ საეჭველი არის, – ვგონებ ცოდვა არ მოუძაგებია, თუ ცოდვა მოძაგებული აქვს და ჭემმარტის სინანულს შედგომილი არის, ლოცვაში მის გონებას მოცალეობა სადა აქვს, რომ ამოს ხედვიდეს? თუ ჭემმარტად ცოდვაც მოიძულა, წარსულის ცოდვისათვის მოტყეებას უნდა ითხოვდეს, ვითარცა გვასწავებს უფალი იესო თხოვად: „მომიტევენ ჩუჲნ თანანადებნი ჩუჲნნი“, და მომავალის ცოდვისაგან ხსნას უნდა ითხოვდეს, ვითარცა გვასწავებს კვალად უფალი იესო: „და ნუ შემიყვანებ ჩუენ განსაცდელსა, არამედ მიხსენ ჩუჲნ ბოროტისაგან“. თუ ჭემმარტებით ცოდუა მოიძაგა, ესრეთ უნდა ილოცვიდეს. რადგან ასე არ ილოცავს, ჰსჩანს რომ არც ცოდუა მოუძაგებია. ამისი ჭემმარტი მაგალითი მოვილოთ ძველის წერილიდამ. მანასემ რომ ცოდუა მოიძაგა, მყის თანად ზეცად აღმავალი ლოცვა მოიგო, თუ ცოდუას მოიძაგებ, შენცა ზეცად აღმავალსა ლოცვასა მოიგებ; მაგრამ რადგან კეთილად არ ილოცავ, აღმოჩნდა მაგალითითაც რომ ცოდუა არ მოგიძაგებია და ცოდვის მოყვარე და მოუქცეველი ეკკლესიაში სდგახარ და ჯვარსა ზედა დამსჭვალულსა ქრისტესა ისე ხედავ. ამისი მსგავსი ქრისტეს მიხედვა მის მიერ წყევას მოგატყუჭებს და არა კურთხევასა, ვითარცა ქამ ყრმამან შიშლოება მამისა თვისისა იხილა, არა სიყუარულით ხედვიდა, არამედ განბასრა; ამისთვის დასწყევა მამამან მისმან, – ეგრეთუჲ შენ ცოდვისაგან

მოუქცეველი ეკლესიაში ჯვარსა ზედა დამსჭვალულსა ქრისტეს შიშულად ხედავ: როგორც ქამ ყრმამან იხილა მამა თვისი შიშველი და განბასრა და მის მიერ დაიწყება, ეგრეთუ შენ შიშველს ქრისტეს ჯვარსა ზედა იხილავ, და რადგან ცოდვისაგან არ მოქცეულხარ და კეთილად არ ილოცავ, ქრისტეს ჰბასრობ და მის მიერ წყევას მიიღებ, ანუ იუდას მიემსგავსები უგვანის ლოცვით, – ვითარ? – იუდა სხეულით ქრისტესთანა იყო, გონებით ბოროტს იწუროთიდა; ეგრეთუ შენ ლოცვასა შინა სხეულის თვალთ ქრისტეს ხედავ და შენი გონება ბოროტში იქცევა. რადგან ჭემმარიტი ქრისტეს მოწაფეობა გნებავს, ანუ იუდას უფროსად ქრისტეს მიემსგავსე. ვითარ? – ქრისტე რომ ილოცვიდა, თვისი ნება მამასა თვისსა მიანდო და ჰსთქვა: „მამაო, ნუ ნება ჩემი, არამედ ნება შენი იყავნ!“ ეგრეთუ შენ როდესაც ილოცვიდე, ნუ შენს გონების ნებას მიენდობი; უფროსად ნება შენი მიანდევ ღმერთსა მამასა, რათა მან წარმართნეს ლოცვანი შენი და ღირს გყოს ზეცათა სუფევასა, რომლისა არს დიდება აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 28. მათთვის, რომელნი ჰგონებენ გრძელსა ცხოვრებასა და ყოვნიან მოქცევად და სინანულად

მოციქული იაკობ იტყვის: „არა იცით ხვალისა, რამეთუ ვითარ არს ცხოვრება თქუნი“. – სჩანს ამ სიტყვისაგან, მოციქული ხედავს რომელთამე უგუნურთა ერთა, რომ ჰგონებენ უგუნურნი ერნი სიცოცხლის ჟამს განგრძელებულად და ამ მიზეზით ჰყოვნიან ცოდვასა შინა და არა ინებებენ სინანულსა, თავისის ცოდვისაგან უგუნურ ქმნილი ჟამის სიმოკლესა და მსწრაფლ წარმავლობასა ვერ ხედვენ.

ვიცი, რომელნიც ამის მსგავსნი უგუნურნი ერნი არიან, წინა აღმიდგებიან და მეტყვიან: „ასე უცნობო როგორ ვართ, ჩუნი ჟამის მსწრაფლ-წარმავლობა არ ვიცოდეთ? როგორ ვერ ვხედავთ ღამისა და ღლის მსწრაფლ-მავლობას? ვხედავთ დღითი-დღე ჩუნი ცხოვრება განილევა და საფლავად მივისწრაფით; ამისი უცნობო როგორ ვართ?“ მოვიდეთ და ჩუნი წინააღმდეგომს ნაცვალი სიტყუა მიუგოთ. მოციქულის სიტყუა მაგალითად ვიხმაროთ და სიტყუა ასე უგოთ. მოციქული იტყვის: „იცოდეს ღმერთი არა და ღვთაებრ ადიდებდეთ მას“. მსგავსად ამისა მე გეტყვით თქუნი: იცით წარმავლობა ჟამი-

სა, და წარმავალისაებრ ვერ ხედავთ; თუ ხედვიდეთ წარმავალად, ცოდვისაგან მსწავლ მოიქცევით, მაგრამ თქუწნს ჟამს შემოკლებულად არ ხედავთ, უფროსად ჟამის სიგრძეს მოელით ამას სოფელსა შინა; და აწ ამას მიხედეთ, თუ რა დიდი უგუნურება არის ამას სოფელსა შინა გრძელის ჟამის მოლოდება. მოციქულნი სულითა წმიდითა სავსენი იყვნენ; ცხადად საჩინო იქმნა, რომ მათ ზედა ცეცხლის ენით სული წმიდა მოეფინა და უცხოთა ენითა მეტყველება იწყეს, ვითარცა სწერს ლუკა მოციქულთა საქმესა შინა: „და აღივსნეს ყოველნი სულითა წმიდითა და იწყეს სიტყვად უცხოთა ენათა“. ასე სულით წმიდით აღსავსე იაკობ მოციქული გვეუბნება: „არა იცით ხვალისა, რამეთუ ვითარ არს ცხოვრება თქუწნი“. თუ ხვალის დღე არ იცი, ჟამის სიგრძე ვითარ უკუწ უნდა უწყოდდე? თუ ერთის დღის უმეცარ ხარ, წლის სიმრავლეს ვითარ ჰსცნობ, ანუ რომლითა აღირიცხავ თთუწთა და წელთა სიმრავლესა? ჭეშმარიტად ასე ცთომილი მიმოგონება საკვირვო არის!

თუ მოციქულისაგან არ ირწმუნებ ამ სიტყუას, უძლეველისა ღვთისა სიტყვითა დაგიმტკიცო, რომ შენ მომავალის ჟამის ცნობა არა გაქუს, თუ ვითარ არს შენთვის. თვით ჟამისა შემოქმედი და განმაწესებელი უფალი იწსო თვისთა მოწაფეთა ასე უბრძანებს: „არა თქუწნი არს ცნობა ჟამთა და წელთა, რომელი იგი მამამან დასხნა თვისითა ჳელმწიფებითა“. სულითა წმიდითა აღუსებულთა, თვით ხელით მსახურთა საყვარელთა მოწაფეთა და ერთგულთა თვისთა, ასე უბრძანა: თქუწნი არა არისო ჟამისა და წლის ცნობა. თუ მოციქულნი ვერ ჰსცნობენ და მათი არ არის ჟამის ცნობა, შენ ვითარ ჰსცნობ? მოციქულთაგან უადრესი ჳარ, თუ მათგან უცნობო საქმეს ვითარ გამოემიებ? არა ვგონებ მათი მსგავსი იყო. თუ მათი მსგავსი ხარ, მიჩუწნე როდეს მოვიდა შენზედ სული წმიდა ცეცხლის ენით და მეტყველებდი უცხოთა ენითა? ანუ ოდეს გიბრძანა ქრისტემან, ვითარ იგი უბრძანა მოციქულთა: „არღარა გიწოდ თქუწნ მონად“. და კვალად „თქუწნ მეგობარნიჩემნი ხართ“. ანუ ეს ოდეს გიბრძანა, რომელიც მოციქულთა უბრძანა: „ვითარცა მომავლინა მე მამან სოფლად, მეცა წარგავლინებ თქუწნ“; ანუ შენ ოდეს დაუტევე ყოველი და შეუდეგ ქრისტესა, ვითარცა ჳყუწს მოციქულთა, ვითარ იგი ჳსთქუწს ქრისტეს მიმართ: „ჩუწნ ყოველი დაუტევეთ და შეგიდეგით შენ“. თუ ესეოდენის საქმით

და სხვითაცა უმრავლესნი არიან და ისინი ვერ ჰსცნობენ მო-
მავალსა ჟამსა და წელსა, თუ ვითარ არის მათთვის, შენ ვი-
თარ იკადრებ მომავალის ჟამის ცნობას, თუ ვითარ არს შენ-
თვის? დიდი წინასწარმეტყველი დავით ასე საკვირველი კაცი
იყო, მის სიკეთეს თვით ღმერთი ეწამა და სთქუა მისთვის:
„ვპოვე დავით, ძე იესესი, კაცი ერთგული გულითადი ჩემი,
რომელმან ჰყოს ნება ჩემი“. ასე საკვირველი კაცი და სული-
თა წმიდითა აღსავსე, უცნობო იყო მომავალის ჟამისა, და
ღვთისაგან გამოემიებდა და იტყოდა: „მაუწყე მე უფალო აღ-
სასრული ჩემი და რიცხვი დღეთა ჩემთა“. ასე ზეშთა საკვირ-
ველი კაცი და წინასწარმეტყველი რომლისამე მომავალის ჟა-
მის თუ ვითარ იყო, უცნობო იყო, შენ ვითარ უწყი, რომ
ცხოვრების ჟამი ამას სოფელსა შინა განმრვალებულად გაქუს?
დიდი ისაკ, რომელი სახედ და მაგალითად ქრისტესა შეკრულ
იქმნა, ის ასე ამბობს: „არა ვიცი დღე იგი აღსრულებისა ჩე-
მისა“. დიდმან ისაკმან არ იცოდა აღსრულების ჟამი, და შენ
როგორ იტყვი ამას, რომ შენი ცხოვრების მომავალი ჟამი
იცოდე, თუ ვითარ არს!

საღმრთოს წერილიდამ მრავლის სიტყვითა და სახითა წარ-
მოჩნდა, რომ არავინ უწყის მომავალი ჟამი, თუ ვითარ არს.
და ეგების საღმრთოს წერილისაგან შეიკვდიმოს ვინმე ცოდუა
სა შინა მყოფმან და ჰსთქუას: მომავალის ჟამის ცნობა თუ
ვითარ არს, არცა ძალ-მიძს და არცა ვეძიებ. აქ მოციქულის
სიტყუა შესამსგავსი არის რომ მოვილოთ: „სიტყვით აღიარე-
ბენ, ხოლო საქმით უარ ჰყოფენ“, ცოდუასა შინა მყოფნი მო-
მავალის ჟამის უცნებელობას სიტყვით აღიარებენ და საქმით
უარყოფენ. საქმით ასე უარყოფენ: მოხუცებულობის მომავალს
ჟამს მოელიან ჭაბუკნი და სინანულს მისთვის აცადებენ; თუ
ხედვიდენ, რომ ჟამი მსწრაფლი და დახსნადი არის, ცოდუასა
შინა არა ჰყოფნიან. ვითარცა ისრაელნი შევიდენ განპებულსა
ზღუასა შინა, – მარჯუტწინით და მარცხენით წყალი იყო ზღუ-
დედ, – მეცნიერნი იყვნენ, რომ წყლის ზღუდე დაირღუჭოდა
და დაინთქმებოდენ; ამისთვის წყალთა შორის არ ჰყოფნეს და
განვიდენ; – ეგრეთუჭ ცოდვისა ზღუასა შინა მყოფმან, თუ
უწყოდეს, რომ ჟამის ზღუდეები ირღუჭვა და დაინთქმის,
ცოდვის ზღუაში არ ჰყოფნის და სინანულით ცოდვისაგან გან-
ვალს, მაგრამ ვერ ხედავს, თუ სიცოცხლის ჟამი მალე დაირ-
ღუჭვას, ვითარცა მზის დასლვის ჟამში ბრმა ვერ ხედავს, რომ
ბნელი მსწრაფლ შემოსასლუჭლი არის, ეგრეთუჭ დაუვალისა

მზისა ქრისტეს ღვთისა განშორებაში ცოდვისაგან ბრმა ვერ ხედავს, რომ სიკუდილის სიბნელე მსწრაფლ შემოსალტული არის. ცოდუა ასე დააბრმობს კაცს, თუ მრავალ ჟამ არ იცოცხლებს, არ უწყის, ვითარცა მდიდარი დააბრმო ცოდვამან და ვერ ხედვიდა თავის ჟამის აღსრულებას და იტყოდა: „დავარღვივნი საუნჯენი ჩემნი და უფროსნი აღვაშენნი და შევიკრიბო მრავალი კეთილი და ვსთქუა სულსა ჩემსა; სულო გაქუს მრავალი კეთილი დაუნჯებული: სჰამე, სუ და იხარე“; ცოდვის სიბრმისაგან ასე ვერ ხედვიდა თავის აღსასრულს, თორემ მახლობელად იყო მისი აღსასრული, ვითარცა ჰრქუა ღმერთმან: „უგუნურო! ამას ღამესა მიგიღონ სული შენი შენგან, და რომელ მოიმზადე ვისა იყოს?“ მსგავსად ამისა ცოდუა დააბრმობს კაცს და ჟამის მსწრაფლ წარმავალობას ვერ ჰსცნობს, და ამისთვის ჰყოვნის ცოდუასა შინა.

ზემო წარსულს სიტყვაში გიჩუწნე, რომ შენი არ არის მომავალის ჟამის ცნობა, გიჩუწნე ქრისტეს მიერ და მოციქულთაგან, მამათ მთავრისა ისაკის მიერ და წინასწარმეტყველისა დავითის მიერ; ამათ მიერი ჩუწნება ზემო განვაცხადეთ. და თუ არ შეიწყნარებ ამათგან დამტკიცებულს და მაშინაც მოელი მომავალის ჟამის სიგრძეს, წარმოაჩინე და გვიჩუწნე, თუ რომლისაგან ჰსცნობ მომავალის ჟამის სიგრძეს? თუ ამას იტყვი: ყრმა ვარ, – სიყრმისაგან ჟამის სიგრძე არ წარმოჩნდება და ჰქემმარტებით არ იცნობება; თორემ მიხედე, ნოეს ჟამში რაოდენნი ყრმანი იყვნენ, მაგრამ ჟამი არ გაგრძელეზიათ – სიყრმის ჟამში რღუნისაგან მოიშთუნენ. თუ ამას იტყვი: აწ რღუნა აღარ მოიწევა, – თვით ამ ჟამში მიხედე, თუ სიკუდილისაგან რაოდენნი ყრმანი და ჰაბუკნი მოისრვიან! აწ ამ მაგალითს მიხედე: ზამთარი და ყინელი ახალს ნერგს რასმე როდის ჰრიდებს? – უეჭველად განახმობს. ეგრეთუწ სიკუდილი როდის ჰრიდებს შენს სიყრმეს, ანუ ჰაბუკობას, – უეჭველად განახმობს.

აწ ერთი რამ ძიება შემოვიღოთ. სიკუჭილი რასათვის შემოვიდა? – სხუა მიზეზი არა არის რა, ცოდვისათვის შემოვიდა, ვითარცა ხმობს მოციქული: „ცოდვა სოფლად შემოხდა და ცოდვისა ძლით სიკუჭილი შემოხდა“. ახლა ეს განსაჯე: სიკუჭილი ცოდვისაგან არის და შენ ცოდუაში იქცივი და გრძელს სიცოცხლეს მოელი ამას სოფელსა შინა! ეს შენი მოგონება და მეცნიერება თუ ვითარს უცნობელობას

ემსგავსება, მის სახეს მოგართმევ: ერთს ვისმე მაკუთდინებელი სამსალა პირში აქუნდეს და გრძელს ცხოვრებას მოელოდეს ამას სოფელსა შინა, – შენი ცნობა ამას სულელობასა ემსგავსება! სიკუდილის შემომღებელსა დამსახუწლ ცოდუაში იქცევი და გრძელს ცხოვრებას მოელი ამას სოფელსა შინა! ახლა ამისთვის სხუა სიტყუა შემოვიღოთ, ცთომისა და შეცოდებისათვის ღმერთმან ადამს უბრძანა: „მიწა ხარ და მიწადვე მიიქეც“. ეს სიტყვა არა თუ მარტო მოხუცებულზე – ყრმასა და ჭაბუკზედაც არის: როგორც ვხედავთ, დღითიდღე საფლავად მირბიან; და შენ რომლის საქმით ჰსცანი, რომ შენს ჭაბუკობაში ეს სიტყუა შენზედ არ მოიწიოს და მცხოვანების ჟამადმდე საფლავად არ მიხვიდე? წარმოიჩინე ნიშანი, რომლითა ჰსცანი. თუ შენ ვერ წარმოაჩენ ამის ცნობის ნიშანს, მე გეტყვი ერთს ნიშანს და ის მიჩუწნე. ჟამის სიგრძეს რომ შენის ნების მსგავსად მოელი, მიჩუწნე თუ შენის ნების მსგავსად იქცევა ჟამი და ერთი დააყოვნე, რომ უგრძესი შეიქმნეს სამისა და ბნელი არ შემოვიდეს! აღიარებ ამას და არ უარყოფ, რომ შენის ნების მორჩილებაში არ შემოვა და არ განგრძელებდა. მაშ ესეც უნდა აღიარო, თუ უცნობო არ შეიქმნები, შენის ნების მსგავსად ამას სოფელსა შინა შენი ჟამი არ გაგრძელდება, და შენ რომ სიცოცხლის გრძელს ჟამში ელი, ეს მოლოდება ტყუილი და ამაო არის. შემდგომად ეს დავრთოთ და ვსთქუათ: სწორებით იცი ასე, შეურაცხოთ – სწორებით მეცნიერ ხარ, რომ მოხუცებულობის ჟამამდე მიიწევი; ამისთვის სინანული არ უნდა დააყოვნო; თუ დააყოვნე, ძნელს რასმე საბრხეში შთავარდები. წარმოვაჩინოთ, საყვარელო, გკითხავ და უნდა მომიგო; სიჭაბუკეში სინანული უმეცრება არის, თუ მეცნიერება? თუ იტყვი – მეცნიერება არის, რასათვის არა ჰყოფ, რადგან მეცნიერება არის სიჭაბუკეში სინანული და არა ჰყოფ, უმეცრების საფრხეში შთავარდები; და თუ იტყვი – უმეცრება არის სიჭაბუკესა და სიყრმესა სინანული, აქ დიდის ნათლის-მცემელისა და წინამორბედისა იოანეს უარისყოფაში შთავარდები, ამისთვის რომ მან სიყრმიდან იწყო სინანული, ვითარცა სთქუა ანგელოზმან მისთვის: „ღვინო და თაფლუჭი არა სუჟას და სულითა წმიდითა აღივსოს მიერვე დედის მუცლითგან მისითგან.

ამ სამინელს საბრხეს გარდა ახლა სხუა კითხუა შემოვიღოთ რომელნიც ჭაბუკობის მიზეზით ცოდვას არ დაუტევენ ბენ მათდა მიმართ: თვინიერ სინანულისა სასუფევლად აღსლვა იქნება, თუ არა? თუ იტყვი – თვინიერ სინანულისა ცხოვ-

ნება იქმნება, მიხედვით რა ძნელს საქმეში შთავარდები: პირველად ქრისტეს ურჩეობასა და წინააღმდეგობაში შთავარდები, ამისთვის რომ უფალი ასე ბრძანებს; „უკეთუ არა შეინანოთ, სახედ ეგრეთჲც ყოველნი წარწყმდეთ“; მეორედ საძაგელის ორგენის წვალებაში შთავარდები: საძაგელი იტყოდა: ეშმაკნი: პირველს პატივში აღიწევიახო, და თუ შენ თვინიერ სინანულისა ცხოვრებას ჰგონებ მტკიცედ, ამისი თანა-მოწამე და ზიარი იქმნები: თუ თვინიერ სინანულისა ცხოვრებას იგონებ, უეჭველად ეშმაკის პირველს პატივში აღყვანებასაც იგონებ. და თუ ამ საშინელის საქმეებისაგან შეიშინებ და იტყვი, თვინიერ სინანულისა არ იქმნება და სინანული ჯეროვანი არის, აქ ერთი კითხუა უნდა ვჰყო კიდეც: სინანული რომ ჯეროვანი არის და თვინიერ მისსა ცხოვრება არ იქმნება, ძნელი არის სინანული, თუ ადვილი? აქაც ძნელს საქმეებში შთავარდები: თუ იტყვი ადვილი არის, ერთად უგუნურების საბრხეში შთავარდები. თუ ადვილი არის, რასათვის ჰყოვნი და ცოდვის სიმყრალეს მსწრაფლ არ განიბან სინანულითა? ცოდვის სიმყრალეში ყოვნება ყოვლითურთ უგუნურება არის! და თუ იტყვი: ძნელი არის სინანული, ვითარცა ბრძანებს უფალი იწ-სო: „იწრო არს გზა იგი და საჭირველნი, რომელნი მივლენ ცხოვრებად საუკუნოდ“; ძნელი არის, და სიჭაბუკეში აცადებ სინანულს და მოხუცებულობის ჟამში უნდა აღასრულო, როდესაც სისხლი მოკლებას იწყებს, კავშირნი მოუძღურდებიან, სიჭაბუკისა ძალი და ახოვნება მოკლებულ იქმნებიან, მაშინ აღასრულებ ძნელს სინანულს?! სიჭაბუკის ძლიერებასა და სიმხნეში არ აღასრულებ და უძღურებისა და დახსნილობისა ჟამში აღასრულებ? ეს განზრახუა ამ უგუნურების მსგავსი არის: უდები და დახსნილი ვინმე ნაყოფიერების ჟამში ზაფხულში უდებად და დახსნილად იყოს და ზამთრისათვის მეტყველებდეს იფქლის მუშაკობასა და შეკრებას, – შენც ამისს მსგავსს უმეცრებაშიდ ხარ! სინანულის ჟამს სიჭაბუკესა და ახოვნებაში უდებად და დახსნილად ხარ და მოხუცებულობისა და უძღურების ჟამისათვის აღსთქვამ სინანულს! იერემია წინასწარმეტყველი გამხილებს და გეტყვის: „წარხდა მკა და წარხდა ლეწვა“. ცრუდ აღსთქვამ, თორემ მოხუცებულობის უძღურებაში ძლიერს სინანულის კალოს ვერ განლექლ და რადგან ცრუდ აღსთქვამ, აქ შესამსგავსი არის შენთვის თქმად მოციქულთაგან: „არა ეცრუე შენ კაცთა, არამედ ღმერთსა“. სიყრმეში რომ კაცს სნეულება შეხუჭდება, თუ ის სნეულება მოხუცებულობაში შთაყვა და არ განიკურნა სიყრმესავე შინა, მოხუცებულობის ჟამშიდ ძნელად განიკურნება წამლის მიერ,

ამისთვის რომ მოხუცებულის აგებულება მეტად უძლეური არის და ძლიერის წამლის შემწყნარებელი აგებულება აღარა აქტუზს. ეგრეთუჭ რომელსაც სიყრმეში სულიერებრივი სნეულება – ცოდვა შეემთხუჭვა, თუ ის მოხუცებულობაში შთაყვა, ძნე- ლად განიკურნება, ამისთვის რომ მოხუცებულების აგებულე- ბა და სხეული მოუძლეურებული არის და ძლიერის სინანუ- ლის შემწყნარებელი აგებულება აღარა აქტუზს.

არამ ეს არავინ ჰგონო, რომ მოხუცებულობის ჟამში შე- ნი სინანული ქრისტემან არ შეიწიროს; ის შეიწირავს და მიი- თვალავს, მაგრამ შენგან საეჭველი არის მოხუცებულების ჟამ- ში სინანულის ნაყოფის გამოღება, თორემ ქრისტე მოვა შენ- თან და მოხუცებულობის ჟამშიდ შენგან სინანულის ნაყოფს იძიებს, და მოხუცებულობის ჟამშიდ თუ შენგან სინანულის ნაყოფი ვერ ჰპოვა, საუკუნოსა წყევასა და უნაყოფობასა მიგ- ცემს, რომელ არს ჯოჯობხეთი. როგორც ლეღვთან მოვიდა და ნაყოფი იძია; რომ ვერ ჰპოვა ნაყოფი, სწყევა და საუკუ- ნოდ განხმა ლეღვი იგი, – ეგრეთუჭ შენგან რომ სინანულის ნაყოფს ვერ ჰპოებს, საუკუნო წყევასა და განხმობასა მიგცემს ვითარცა ზემო ვსთქუ. თუ ქრისტესთვის სინანულის შეწირვა გნებავს და ქრისტეს სიყვარული გაქუქს, ჯერ ჰაბუკი ვარო – ამისთვის არ უნდა დააცადო. აქ ერთი მაგალითი მოვიღოთ საღმრთო წერილიდამ. მოგვთ რომ ვარსკვლავი იხილეს ქრის- ტეს მიმართ წინამძღვრად და მიმყვანებელად, მოგუნი მოხუ- ცებულნი არ იყვნენ, მაგრამ ძღუნის შეწირვა არ დაყოვნეს; ვარსკვლავის წინამძღომით ქრისტესთან მოვიდენ და შესწირეს ოქრო, გუნდრუკი და მური. ეგრეთუჭ შენ როდესაც განსა- კვირვებელი ვარსკვლავი, რომელ არს ღვთისმშობელი მარიამ, ქრისტეს მიმართ შენ წინამძღურად და მიმყვანებელად რომ იხილო, ჰაბუკი ვარო – მისთვის ნუ ჰყოფნი, მყის თანად მო- ვედ ქრისტეს მიმართ, ოქროსა, გუნდრუკსა და მურისა მა- გიერად შესწირე სარწმუნოება, სასოება და სიყვარული. ჰაბუ- კობისათვის ქრისტეს შედგომა არ უნდა ჰყოფნი: მარკოზ მა- ხარებელისა მიერ აღწერილი მოიხსენე და ნუ დაივიწყებ რო- მელსა დასწერს: „მისდევდა ერთი ვინმე ჰაბუკი შორით“. ვნე- ბის ჟამში ქრისტეს მიდევნება და შედგომა არ დააცადა. თუ ჰქემმარტი ქრისტეს მოწაფეობა გნებავს, ჰაბუკობისათვის არც შენ უნდა დააცადო სინანული და შედგომა ქრისტესი. საყ- ვარელო, თუ მეცნიერებისაგან განსრული არა ხარ, კეთილს არ უნდა აყოფნებდე; ბრძენი სოლომონ ასე გასწავებს: „ძალ თუ გედუას კეთილის ყოფად, ნუ დააცადებ“. კეთილის და-

ცადებას ვნება შეუდგება. ძველსა და ახალში გიჩუწნო ამისი სახე. ჰყოვნა ისაკმან და მალე ვერ მოართვა მამასა თვისსა ნადირებული – და პირმშობისაგან დაემხო; უსწრო იაკობმან და მოართვა მამასა თვისსა გბოლვილი თივანი – და მოილო პირმშობა. ეგრეთუწ შენ რომ აყოვნებ სინანულის შეწირ-
უას ღვთისა მამისა მიმართ, შენ მადლით ღვთის-შვილებისაგან დაემხო, და რომელიც იაკობისაებრ ღმერთსა მამასა დაუყოვნებლად სინანულს მიართმევს, მადლით შვილებას და კურთხევას ის მიიღებს. ახლა ახალში მოვიდეთ: იუდამ ჰყოვნა და არ შეინანა, შთავარდა ეშმაკის საბრხეში, შიშუწთილიბა და წარწყმდა საუკუნოდ; და პეტრემ დაუყოვნებლივ სინანული შესძინა, ეშმაკის საბრხისაგან გაწერა და საუკუნო ცხოვრება დაიმკვიდრა. რომელიც იუდასებრ სინანულს აყოვნებ, კვალად უძვირესი ეშმაკის საბრხეში შთავარდები, ვითარ იგი ბრძანებს უფალი იწხო: „და მოიყვანის სხუანი შვიდნი სულნი უბოროტესნი და შვიდის კაცისა მის და დაიმკვიდრის, და იქმნის უკანასკნელი კაცისა მის უძვირეს პირველისა“, და ესე ვითარი დაისჯების საუკუნოდ. და რომელიც პეტრესებრ მსწრაფლ სინანულს შეუდგება, მას ეშმაკის საბრხე ვერ შეუდგება და ვერ შეეხება, და საუკუნოდ ქრისტესთანა მკვიდრ იქმნება. რადგან ქრისტეს მოწაფე ხარ, არ უნდა ჰყოვნო, უფროსად სრბოლით ქრისტეს მიმართ უნდა მიბოდე. ვითარცა პეტრე აღსდგა და მიბოდა საფლავად და შთახედნა საფლავსა მას, ეგრეთუწ შენ ცოდვის დაცემულობისაგან უნდა აღსდგე და სრბოლითა გონებისათა ქრისტეს ვნებასა და სიკუდილსა შინა უნდა შთახედო და მით სინანული მოიგო და არა განეშორო ქრისტესა.

დიდად განსაკვირვებელად ვხედავ რომელსამე საქმეებს! სული უპატოსნესი არს ხორცისაგან, ვითარცა ბრძანებს უფალი იწხო: „სული უფროს არს ხორცისა“, ხორციელი და სოფლიური სახმარი რომელიც არის, ამისთვის მოსწრაფე ვართ და მალე გვინდა აღსრულება, და სულიერებრივი საქმე რომელიც არის, დავაცადებთ და მსწრაფლ არ აღუასრულებთ! უპატოსნესს და უფროსს – სულს არ ეძიებ და არც პატიცვცემ! ეს როგორ საკვირვო არ არის? – თუ ამას იტყვით: ხორცისთვის ასე მოსწრაფებით არ ვყოთ სახმარის მიცემა – სიკუდილს მიეცემა, – საყუარელო, სულის სიკუდილის უმეტესი მოშიშება უნდა გაქუნდეს, ამისთვის რომ ხორციელი სიკუდილი ამ სოფლისა არის და დასრულდება, სულის სიკუდილი, რომელ

არს სატანჯველი ჯოჯოხეთისა, დაუსრულებულ არს უკუნისამდე.

კიდევ საკვირვოდ მიჩნს ესე: სუფევა გიყვარსთ, და სადაც სუფევა არის – მისთვის მცონარი და უღებო ხართ; და სადაც ჭირი და მწუხარება არის – მისთვის მოყვარე და მოსწრაფე ხართ! სოფელში მწუხარება და ჭირი გაქუჭს, ვითარცა ბრძანებს უფალი იცხო: „სოფელსა ამას ჭირი გაქუჭს“. ამ სოფლის მოყვარე და მოსწრაფე ხარ და საუკუნო სუფევისათვის მცონარი და დახსნილი ხარ, სადაც არსს დაუსრულებელი სუფევა! თუ ამას იტყვი, სოფელი მძლევს და ძლეულებით ჭირსა და მწუხარებას მძლევს; – აქაც საკვირვო საქმე არის: თუ სოფელი გძლევს, სოფლის უფალი და მძლეველი ქრისტე არის ვითარცა თვით ბრძანებს: „მე მძლევს სოფლისა“. რასათვის მას არ ევედრები, რომ განგაძლიეროს და სოფლის ძლეულებისაგან დაგიფაროს? მაგრამ ცხადი არის – სულიერის საქმისათვის მოსწრაფე არა ხარ. ესეც საკვირველი არის, რასათვის მოსწრაფე არ არის კაცი სულიერის საქმის და ხორცისათვის უფრო მოსწრაფე არის: სულიერის საქმის უმეტესს მოსწრაფებას პირველად ეს აჩუჭუნებს, რომ სული უფროსი არის ხორცისაგან, ვითარცა სთქუა მაცხოვარმან: „სული უფროს არს ხორცისა“. მეორედ ესე, რომ ხორციელისა და სოფლიურის საქმის მოსწრაფებას ჭირი შეუდგება, ვითარცა ჰსთქუა მაცხოვარმან: „სოფელსა ამას ჭირი გაქუჭს“, და სულიერის საქმის მოსწრაფებას – სუფევა საუკუნო. მესამედ თვით უფალი იესო აწვევს: „ეძიებდით პირველად სასუფეველსა ღვთისასა და სიმართლესა მისსა, და ესე ყოველი შეგეძინოს თქუჭუნ“. და რა მიზეზი არის, რომ რომელიმე კაცი არ არის მოსწრაფე სულიერის საქმისათვის? საღმრთოს წერილით ვაჩუჭუნოთ ამის მიზეზი. ისაკმან ძესა თვისსა ესავს ამცნო, „მინადირე ნადირი და მიქმენ ვითარცა მიყვარს და გაკურთხოს შენ სულმან ჩემმან“; იაკობმან უსწრო ესავს და მიართუა სანოაგე, ვითარცა უყვარდა მამასა თვისსა, და მან მიიღო კურთხევა პირმშობისა. მიზეზი რა იყო, ისაკმან რომ ჰყოვნა და იაკობმან რომ უსწრო? მიზეზი ეს იყო, იაკობს დედა შეეწია ამისთვის თავისს მამის ბრძანებული უფრო მსწრაფლ მან აღასრულა. ეგრეთუ ღმერთი მამა უბრძანებს კაცთა სულიერებრის საქმის მოღვაწებას და მისდა მირთმევას, რომელსაცა თავისის სიბოროტისა და უკეთურებისათვის მადლით დედა ღვთისმშობელი არ შეეწევა, ის ჰყოვნის სულიერის საქმის მოღვაწებას და სასუფეველის პირმშობისაგანაც განვარდება; და რომელსაც თავისის კეთილობისათვის მადლით დედა ღვთისმშობ-

ბელი მარიამ შეეწევა სულიერებრივს საქმეშიდ, ის არ ჰყოფნის და სხვისა უმოსწრაფესად ის აღასრულებს მამისა ღვთისა ბრძანებულს და სასუფეველის პირმშობასაც ის მიიღებს.

მოვიხსენოთ ჩუჭნის ქადაგების დასაბამი, რომელსა იტყვის: „არა იცით ხვალისა, რამეთუ ვითარ არს ცხოვრება თქუჭნი“. თუ ხვალისა არა იცით, ეს ცხადი რამ არის, უმორესის ჟამის უფრო უცნობო იქმნებით; და უცნობო ჟამისათვის რომ აცადებ შენს სინანულს, რომლისაც ცნობა არა გაქუს, რას განაგებ მისთვის? დღეს რომ ცხოველი ხარ და იცი შენი ცხოველობა, რომ ცხოველად ხედავ შენს თავს და კეთილი ვერა განგიგია რა, უცნობოს ჟამში რა კეთილი უნდა განაგო? თუ ამას იტყვი, როგორც დღეს მაქუს ცნობა ისე ხვალ ვიცნობ, ეს ყოვლითურთ სიცრუე არის: ხვალ იცნობ თუ ვერა – არა იცი, ამას გიმტკიცებს იაკობ სულითა წმიდითა მეტყველი: „არა იცით ხვალისა“. მაშასადამე თანამდებ ხარ, რათა იმასვე დღესა, რომელსა შინა ხარ, იწყო სინანული და შეუდგე ქრისტესა სრულითა და უმანკოთა გულითა და გონებითა, რომლისა არს დიდება, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.

თავი 29. მათთვის, რომელნი ნაცვლად კეთილისა მიაგებენ ბოროტსა

ბრძანებს უფალი ღმერთი პირითა ისაია წინასწარმეტყველისათა: „ისწავეთ კეთილისა ქმნა“, რომლის კეთილის სწავებას გვიბრძანებს უფალი? სწავება მისი არის, რომელიც უსწავლელი რამ არის, ის უნდა ვისწავლოთ. და რომელი არის რომ არ გვისწავია? – ჯერ ის ვიძიოთ. თვინიერ სოფლისა და ჭირისა სასუფეველის მოპოვება ქრისტემან მოიღო და გვასწავა, თორემ სხვისაგან არ გვისწავია. მოციქული ასე გვამცნებს: „მრავლითა ჭირითა ჯერ-არს ჩუჭნდა შესვლა სასუფეველსა ცათასა“; და თვით უფალი იცხო ჭირითა და დვაწლითა ბრძანებს შესლუად სასუფეველსა და იტყვის: „იწრო არს გზა იგი და საჭირველი, რომელნი მივლენ ცხოვრებად საუკუნოდ“. მაგრამ სასუფეველის გზის სინანულისა და მოღვაწებისათვის უძღური კაცთა ბუნება დიდად შეწუხებული რომ იხილა, ქრისტემან ღმერთმან თავისის უსაზღვრო მოწყალებისათვის შეიწყალა კაცთა უძღური ბუნება და უჭირველი სასუფეველის გზა მოსცა, რომელ არს მტერთა კეთილის ყოფა და ბრალთა მიტევება, რომელსა სასუფეველისა უცთომელ გზად დაამ-

ტკიცებს უფალი იცხო: „უკეთუ მიუტევნეთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, თქუწნცა მოგიტევნეს მამამან თქუწნმან ზეცათამან“. რადგან სხუა სინანულისა და მოღუაწებისათვის მწუხარე ვართ, ეს შეუწუხებელი გზა სასუფეველისა, რომელ არს სიყვარული, ეს უნდა ვისწავოთ. უფალი წინასწამეტყველის პირით ამ კეთილის სწავებას გვიბრძანებს. და მოძღვარი და მასწავლებელი ამისი თვით უფალი იცხო არის; თვით ის გვიბრძანებს: „ისწავეთ ჩემგან, რამეთუ მშვიდ ვარ და მდაბალ გულითა“. ის გვასწავებს არა თუ მარტო სიტყვით, – სიტყვითა და საქმითა, ორითავე გვასწავებს. სიტყვით ვითარ? – „გიყვარდენ მტერნი თქუწნნი და კეთილსა უყოფდით მოძულეთა თქუწნთა და ულოცევდით მათ, რომელნი გამძლავრობენ თქუწნ, რათა იყვნეთ თქუწნ შვილ მამისა თქუწნისა ზეცათასა“. საქმით გვასწავა, ვითარ იგი მკუწლელთათვის ილოცვიდა და იტყოდა: „მამაო მიუტევე, რამეთუ არა იციან რასა იქმან“. აჰა ქრისტე, მასწავლებელი სიტყვით და საქმით! უჭირველი გზა სასუფეველისა – მტერთა კეთილის ყოფა, რომელიც სასწავებელად მოგვეცა, რომელნიც ყოვლითურთ ადვილად მისაღებელი არის კაცთაგან, – და რა მიზეზი ვისმე აქუს, რომ ეს კეთილი არ ისწავოს? თვით ქრისტე მაწვეველი არის ამის სწავებად და ესრეთ გვასწავებს: „ესრეთ ჰყოფდით, ვითარცა ისწავეთ“. ახლა თუ ვინმე ეს კეთილი არ ისწავოს და მიზეზები რამ შემოიღოს, ის განვიხილოთ და ნაცვალი პასუხი უგოთ. ვიცი, გულფიცხელი და წინააღმდეგომი მიზეზს შემოიღებს და მეტყვის: სოლომონ ბრძნისაგან უბრძნესი ჩუწნ არა ვართ და ის არ ყვარობს თავის მტერს; ასე ამბობს: „მე მოყვარენი ჩემნი მიყვარან“. თუ დიდმან ბრძენმან არ შეიყვარა მტერი, ჩუწნ მცირის სიბრძნის მქონებელმან როგორ უნდა შეუძლოთ შეყვარება მტერისა? აქ ორი რამ უნდა მიუგოთ. ერთი ესე: სოლომონ ბრძნისაგან ყოვლად უუმეტესად ძესა ღვთისასა უნდა დაემორჩილო, ვითარ იგი იტყვის მოციქული პეტრე: „მორჩილება ჯერ არს ღვთისა უფროს, ვიდრე კაცთა“; და თვით ძე ღვთისა გვიბრძანებს მტერსა სიყვარულს: „გიყვარდეს მტერნი თქუწნნი“. მეორე ესე: თუ ბრძენი სოლომონის მოწაფე ხარ – სოლომონიანი უნდა გეწოდოს და არა ქრისტეანე; და რადგან სოლომონიანი არ გეწოდება და ქრისტეანე გეწოდება და ქრისტეს მოწაფე ხარ, ქრისტესი უნდა ისმინო და არა სოლომონისა. კვალად მეტყვიან წინააღმდეგომნი: ქრისტეს მოწაფენი თვისთა მაწყინებელთა და მტერთა ვნებას ეძიებდენ, ვითარცა ჰრქუწს უფალსა იცხოს: „უფალო,

სთქუ რათა გარდამოვარდეს ცეცხლი და შესჴამნეს ესენი“; ჩუწნც ქრისტეს მოწაფენი ვართ; თუ სხუანი მოწაფენი ეძიებდენ თავისის მავნებელის ვნებას, ჩუწნც რომ ვიძიოთ ჩუწნცთა მავნებელთა ზედა შური, რასათვის უნდა დავბრკოლდეთ? ეს თქუწნ მიერ თქმული სიტყუა მაშინ ჯეროვანი იქმნებოდა, თუ უფალს მოციქულთა სიტყუწა ესმინა და წინააღმდეგობთა კაცთა ცეცხლი გარდამოეყვანა: რადგან არ ისმინა და ცეცხლი არ გარდამოეყვანა, ამისთვის თქუწნ რომელიც სთქუთ მტერის ვნება, უჯერო არის. მოიხსენეთ ქრისტეს მიერ თქმული, რასა უბრძანებს თვისთა მოწაფეთა: „რა იცით, რომლისა სულისანი ხართ, რათა არა მოვიდა ძე კაცისა წარწყმედად სულელებსა კაცთასა, არამედ ცხოვრებად“.

კვალად მეტყვიან წინააღმდეგომნი: დიდმან პეტრე მოწაფემან ქრისტესმან ქრისტეს შეპყრობის ჟამში იძია შური, იხადა მახვილი და მოკუწთა ყური ჰურიასა; თუ დიდმან პეტრე ესრეთ ჰყო, ჩუწნთვის რა ბრალი არის, მტერს რომ შური უგოთ. აქ ორი რამ უნდა მიუგოთ. ერთი ესე: პეტრეს თავისის ვნებისათვის არ უძიებია შური, ქრისტეს ვნებისა და მისის შეპყრობისათვის იძია შური, რომ ქრისტეს სიყვარულით ცეცხლებრ აღტყინებული იყო; – მეორე ესე: აქაც მიხედე, თუ ქრისტემან როგორ დააყენა დიდი პეტრე მტერთა შურის ძიებისაგან; დააყენა საქმის ჩუწნებით, რომ მოკუწთილი ყური განკურნა. ყურის განკურნებით ცხადად უჩუწნებდა უფალი პეტრეს: „მოწაფეთა ჩემთა მიერ არა მნებავს შურის ძიება მტერთა“; სიტყვით დააყენა, უბრძანა რათა: „მიაქციე მახვილი ქარქაშსავე თვისსა, რამეთუ რომელმან აღიღოს მახვილი – მახვილითა წარწყმდეს“. ბრძანებს უფალი იღსო: „პირისა ორისა და სამისა მოწამისათა დაემტკიცების ყოველი სიტყვა“. გაქუწ უუძლიერესად სამად მოწამედ მტერთა სიყვარულისა ქრისტეს მიერ სამგზის დაყენება მტერთა შურის ძიებისა; პირველად სიტყვით „გიყვარდენ მტერნი თქუწნნი“; მეორედ – არა უსმინა რა მოწაფეთა გარდამოვრდომა ცეცხლისა; მესამედ – დააყენა რა პეტრე შურის ძიებად და ჰრქუა: „მიაქციე მახვილი ქარქაშსავე თვისსა“. მაშასადამე თანამდებ ხარ, რათა დაამტკიცო საქმით კეთილის ყოფა მტერთა. არა რომელსამე ჩუწნ მიერ თქმულსა თუ არ შეიწყნარებ და მტერთათვის კეთილის ყოფას არ ინებებ და ამასაც ძნელ-სატვირთვოდ დასდებ, შენ ჰსთქუ: რომლითა უნდა გაცხოვნოს ღმერთმან? რომელიც საცხოვრებელი გზა მოგცა, ყოველივე

შეუძლებელად და მძიმედ შერაცხე, ახლა შენ გამოაჩინე წამალი ცხოვრებისა. მაგრამ რადგან მკურნალად უფალი იესო გვივის, ვითარცა იტყვის ღვთის-მეტყველი და მახარებელი იოანე თვისთა კათოლიკეთა შინა: „მკურნალი გვივის მამისა მიმართ, ქრისტე იესო მართალი“; რადგან ის გვივის მკურნალად, მასვე მივანდოთ ჩუქნი კურნება და ეს საცხოვრებელი წამალი რომ განვაგდოთ, მტერთა კეთილისყოფა, ნაცვალს წამალს იგივე გვასწავებს. მრავალი საცხოვრებელი წამალი განვაგდეთ, მაგრამ განწირულებას არ მიგვცა და ნაცვალის წამალი მოგვცა. ვითარცა პირველ გვასწავა სიწმიდე და ქალწულება და გვიბრძანა წინასწარმეტყველისა მიერ: „წმიდა იყვენით; რამეთუ მე წმიდა ვარ“, – რომელთამე ეს მძიმედ და ძნელად შერაცხეს და არ ინებეს; ტკბილმან იესომ შემოიღო სხუა

წამალი გულის თქმისა და მისცა კაცთა და ჰსთქუა: „დაუტეოს კაცმან მამა თვისი და დედა თვისი და შეეყოს ცოლსა თვისსა“, – რომელთაც ქალწულება ვერ იტყვირთეს, ეს წამალი მოსცა. მოსცა ღმერთმა კაცთა მარხვა, ვითარცა იმარხა ქრისტემან ორმეოცი დღე და ორმეოცი ღამე. არათუ უხმდა მარხვა და განწმენდა, უფროსად ჩუქნის სწავებისათვის ჰყო და ჩუქნ დაგვიდვა სახედ სასწავებელად და ბრძანა: „ესრეთ ჰყოფდით, ვითარცა იხილეთ“. მაგრამ მრავალთათვის ეს თავს არ იდუჭს, მძიმედ შერაცხეს მარხუა და განაგდეს. კვალად არ მისცა განწირულებას კაცი ტკბილმან იესომ, დასდვა წამალი მარხვისა განმგდებელთა და უბრძანა: „არათუ პირით შემავალი შეაგინებს კაცსა“; და არა დააყენა კაცი ჯეროვანისა საზრდლის მიღებისაგან და ცხადჰყო ესე დაუყენებლობა არა მხოლოდ სიტყვით, არამედ საქმითაც; სიტყვით სთქუა რა: „არა თუ პირით შემავალი შეაგინებს კაცსა“. საქმით ოდეს იგი თვით ისერა და კვალად იგი ოდეს ხუთი პური განუმრავლა ხუთ ათასთა და შვიდი პური ოთხ ათასთა. რომელთაც მარხვა ვერ იტვირთეს, მოწყალებით ეს წამალი შეუშზადა. მოსცა კვალად კაცთა საცხოვრებელად ცრემლი, მუხლდრეკა და ფსალმუნება. ესენი უფრო ვერ თავს იდუჭს, ამისთვის უფრო მწუხარე იქმნენ და დაუტევეს. კვალად არ უგულვებელს ჰყო ღმერთმან კაცი და მოსცა სხუა გზა ცხოვრებისა, რომელ არს მტერთა შეყვარება, რომელსა არა რამე ოფლი და ჭირი შეუდგს, და ამის ადვილის გზისა მიერ დაგვიმტკიცა ქრისტემან ღმერთმან ცხოვრება და გვიბრძანა: „უკეთუ მიუტევენთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, თქუწნცა მოგიტევენეს კაცთა შეცოდებანი მამამან თქუწნმან ზეცათამან“. მაგრამ ესეც დაუტევეთ, და

არა ინებეთ მტერთა სიყვარული. ახლა კიდევ მოგუცა ღმერთ-
მან სხუა საცხოვრებელი გზა და თუ ვითარი – ვსთქუათ.

რადგან სიყვარული ვერ ჰყავ მტერისა, ორს რადმეს გამ-
ცნებს, ის მაინც უნდა ჰყო, თუ ისიც არა ჰყავ და განაგდე
შენი ცხოვრება შეუძლო შეიქმნება. პირველად ამას გამცნებს:
რათგან ვერ შეიყვარე მტერი, ნურც მტერობას უყოფ, ვი-
თარცა გიბრძანებს უფალი ღმერთი პირითა სოლომონ ბრძნი-
სათა: „ნუ მტერ-მოყვარე ექმნები კაცსა ამაოსა“; მიხედე
უფლის სიტყუას! შენის მტერობის და ვნებისათვის ისიც ამაოდ
შერაცხა ღმერთმან და გამცნო არცა სიყვარული და არცა
მტერობა. მეორედ გამცნო სიყვარული მოყურისა და გიბრძა-
ნა პირითა ისაიასითა: „ისწავეთ კეთილისა ქმნა“. უნდა ჰყოთ
ქმნა კეთილისა მოყვასთა მიმართ. მაგრამ ეს რომ არის „ის-
წავეთ“, ამას ორი ძალი აქუს. ერთი ესე: მოყვასთა მიმართ
კეთილის ქმნას ვითარცა ქრისტე გასწავებსთ, ისე უნდა ის-
წავთ; ქრისტე ასე გასწავებსთ: რომელიც კეთილი სხვისაგან
შენთვის გეწადებოდესთ, აგრევე ის კეთილი, შენ სხუათა მიმართ
უნდა ჰყო, ვითარცა გვასწავებს უფალი ქრისტე: „ყოველი
რაოდენი გინდეს, რათა გიყონ თქუწნი კაცთა, ეგრეცა თქუწნი
ჰყვით მათდა მიმართ“. მეორე ეს ძალი აქუს: თუ ვისმე ეშ-
მაკის საბრძისაგან მოყუსის კეთილის ქმნა მირიდებოდეს, კი-
დევ უნდა ისწავოს ქრისტეს მიერის მოძღურებისაგან, ვითარ
იგი ასწავებს: „შეიყვარე მოყვასი შენი, ვითარცა თავი თვი-
სი“. საყვარელო! უწყოდე, თუ მოყუსისა და კეთილის მყო-
ფელის ყოფა დაივიწყე, ყოვლის ჰსჯულისა და წინასწამეტ-
ყველთ თქმულის დამვიწყებელი შეიქმნები; და თუ ვითარ –
ქრისტეს მიერით სიტყვით გიჩუწნო. ზემო მაცხოვრისა იესოს
სიტყვა ასე ვსთქუთ: „უფალი რაოდენი გინდეს რა გიყონ
თქუწნი კაცთა, ეგრეთცა თქუწნი ჰყვით მათდა მიმართ, რამეთუ
ესრეთ არს სჯული და წინასწარმეტყველნი“. ქრისტეს სიტყუა
ამას წარმოგიჩენს: რომელიც კეთილი შენის მოყვსისაგან გე-
წადება, აგრევე შენ მას უყო კეთილი, ამისთვის რომ ჰსჯული
და წინასწარმეტყველნი ესრეთ მჩუწნებელ არიან; და შენ
რომელსაც ჰსჯული და წინასწარმეტყველი გიჩუწნებს და იმ
კეთილს შენს კეთილის მყოფელს არ მიაგებ, ჰსჯულისა და
წინასწარმეტყველთა დამვიწყებელი და გამგდებელი იქმნები.
თუ სჯულს განაგდებ – ცხადი არის, აღარც წინასწარმეტ-
ყველთ თქმულს შეიწყნარებ.

ამას იკითხავ, თუ ჰსჯულს როგორ განაგდებ? მე გიჩუწ-
ნო. მაცხოვარი უფალი ჰსჯულს გიდებს და გეტყვის: „შეი-
ყვარო მოყვასი შენი, ვითარცა თავი თვისი“. შენ ამა სჯულსა
არა ჰყოფ, და კეთილისყოფელსა შენსა კეთილს არა უყოფ.
– ცხადად სჯულის განმგდებელი ხარ. ეგების ჰსთქუა: ეს
ერთი რომ ვერ აღვასრულო, სხვას მაშინაც ვერ განვაგდებო. აქ
მოციქული დაარღვევს სიტყვასა შენსა და იტყვის: „რომელ-
მან ყოველი სჯული აღასრულა და ერთითა ხოლო ჰსცთა,
იქმნა იგი ყოვლისავე თანამდებ“. საყვარელო, ქრისტე შენ-
გან მტერის სიყუარულს ითხოვდა, ვითარცა ზემო ითქვა და
შენ მოყვასი და კეთილისყოფელიც არ გიყუარს, რომ კე-
თილს არას უყოფ, და ეს ეშმაკის მსგავსება არის და არა
ქრისტეს მოწაფისა. წარმოაჩინე, მიზეზი რა გაქუს, რომ კე-
თილის-ყოფელს ბოროტს უყოფ და არა კეთილს? თუ ამას
იტყვი, სიყრმეში რა გაწყინა, მას მამობრივი სიყვარული მიუ-
ღია შენზედ, ვითარცა ბრძანებს უფალი პირითა სოლომონ
ბრძნისათა: „ყოველი რომელი უყვარს მამასა, სწავლის და
სტანჯის“. მან მამობრივი სიყვარული გიყო და შენ ბოროტს
უყოფ, აქაც ჰსჯულის დამხსნელი ხარ, ამისთვის რომ საღმრთო
სჯული ბრძანებს: „პატივ ეც მამასა შენსა“. შენ არ პატივს ცემ,
რომელმან მამებრ შეგიყუარა და გსწავლა; მამასადამე დამ-
ხსნელი ხარ სჯულისა. – თუ ამას იტყვი, რომ სრულ მამაკა-
ცობაში გავნო რამე და ამისთვის ბოროტს უყოფ კეთილის-
ყოფელსა შენსა, ეშმაკის მსგავსი შეიქმნები. ეშმაკი მარადის
ბოროტს იგონებს და კეთილი დავიწყებული აქუს; ეგრეთუწ
შენ შენის კეთილისყოფელისაგან რაც კეთილი მოგცემია,
ეს დაგივიწყებია და მხოლოდ ბოროტს იგონებ, – ეს ცხადი
ეშმაკის მსგავსება არის. აქ რომ ეშმაკის მსგავსება ვსთქვი შენ
ეგების ამისთვის განკვირდე და ჰსთქუა: ღვთის ხატად და
მსგავსად ქმნილი კაცი ეშმაკს როგორ ვემსგავსები? – რომელიც
ღმერთს ნებაავს, მას არა ჰყოფ და რომელიც ეშმაკს ჰნებაავს
მას ჰყოფ; ღმერთს მოყვასის სიყვარული და კეთილისყოფა
ნებაავს და შენ არა ჰყოფ, და ეშმაკს ბოროტის ჰყოფა ნებაავს
და მას ყოფ, რომ მოყუასს ბოროტს უყოფ! შენვე განსაჯე,
თუ ეშმაკის მსგავსი არა ხარ და ღვთისა უმსგავსო!

ეს სიტყუა ვიცი საწყინოდ აღგიჩნდება, რომელიც ბო-
როტი გაუწყო, საწყინოდ არ უნდა აღგიჩნდეს, ამისთვის რომ
მოციქული ასე გვასწავებს: „იტყოდეთ ჭემმარიტსა კაცად
კაცადი მოყვასისა მიმართ“. და თუ ამას ეძიებ, რომლითა სჩანს
შენი ეშმაკის მსგავსება, ჭემმარიტებით ცხადად სარწმუნო
სიტყვით წარმოგიჩინო. გარდამატებულის სიბოროტისათვის

ემშაკს ღმერთი სძულს; და შენც თუ ღმერთი გძულს, უეჭველად ემშაკის მსგავსი შეიქმნები. ვიცი, შენ ღვთის სიყვარულს აღიარებ და სიძულვილს უარჰყოფ. მაგრამ რადგან შენს კეთილის მყოფელს ბოროტს უყოფ და გძულს, ღვთის სიყვარული შენგან სარწმუნო არ არის. კვალად ამას ქრისტე გიმტკიცებს: „რომელი მცირესა ზედა ცრუ არს, იგი მრავალსა ზედა ცრუ არს“. მცირედს ჟამიერს კეთილის მყოფელის სიყვარულზედ ცრუ ხარ, ამისთვის რომ არა რადმესა ნაცვალსა კეთილსა უყოფ; მამასადაძამე დიდისა და უსაზღვროსა ღვთისა სიყვარულსაგა ზედა ცრუ ხარ და არა ყუარობ. მეორედ –

მოციქული გიმტკიცებს: „რომელმან ჰსთქუას, ვითარმედ ღმერთი მიყვარს და მძა თვისი სძულდეს, იგი მტყუარ არს“. სარწმუნო სიტყვით წარმოჩნდა, რომ მსგავსად ემშაკისა ღვთის მოძულე ხარ. ეგების შენდა განსამართლებელად მოილო, და ჰსთქუა: მოყვას ამისთვის კეთილს აღარ ვუყოფ, ნაცვალი კეთილი აღარ ძალუმს. აქ ამას გეტყვი, თუ ქრისტესგან სრულიად განშორებული არა ხარ, ქრისტეს რომ ბრძანებს: „რომელმან ასვას მცირეთაგანსა სასმელი წყალი ერთი გრილი სახელად მოწაფისა, ვითარმედ მოწაფენი ხართ ქრისტესნი, არა წარწყმდეს სასყიდელი მისი“. – ეს სიტყუა რად დაივიწყე და პირველი მისგან კეთილის ყოფა რასათვის შენის გონებისაგან განიშორე? კეთილის მოგება აღარ ძალუმსო, მეტყველებ: თუ პირველისათვის ნაცვალი კეთილი მიაგე, შემდგომად რომელიც არ ძალუმს ნაცვალს ქრისტე აღგიტქუამს: „რომლითა საწყაულითა მიუწყოთ – მოგეწყოს თქუენ“. თუ პირველისათვის ნაცვალი კეთილი არ მოგიგია, ანუ აწ არ მიაგებ, უწყოდე, შენს ნამუშაკვეს სულიერს კეთილს ის მიიღებს; აქი-დამ ჰსცანი ჭეშმარიტი – უტყუელი პირი ქრისტესი ბრძანებს: „არა წარწყმდეს სასყიდელი მისი“. და შენ კეთილის მაგიერს არას მიაგებ უეჭველად შენგან ნამუშაკვეს სულიერს კეთილს ის მიიღებს; – და თუ ვითარ მიიღებ, ამისი მაგალითი და სახე ქუწმორე წარმოვაჩინოთ და ჯერ ესე ვსთქუათ.

ეს განსაკვირველი საქმეა: ღვთის ხატად და მსგავსად დაბადებული ხარ და ასე მიფარული არის შენ შორის, არცა თუ კნინოდენი რადმე სჩანს შენ შორის ღვთისმსგავსება! ღმერთი კეთილთა და ბოროტათათვის ორისათვისვე უხვად მოწყალე არს. გესმის უტყუელი სიტყვა: „მზე მისი აღმოსავალს ბოროტთა ზედა და კეთილთა“. ეს ორისათვისვე ასე მოწყალე არის, და შენ შორის ასე უჩინო არის! მოწყალეა არათუ მარტო მტერისათვის, – კეთილისმყოფელთათვისცა უჩინო არის, შენგან მოწყალეა, ამისთვის რომე ნაცვლად კეთილისა ბო-

როტსა უყოფ. სადღა ჰსჩანს შენ შორის ღვთის მსგავსება!
კეთილის-მყოფელის ბოროტის ყოფა საკვირველს რასმე ბო-
როტებას შეგამთხუწვს. კვალად ღვთის მსგავსებისაგან და
ქრისტეს მოწაფეობისაგან უცხო გყოფს; მეორედ – ეშმაკს მი-
გამსგავსებს; მესამედ – ჰსჯულისა და წინასწარმეტყველისთაგან
გარეშე გყოფს; და თუ ვითარ ესენი ზემო ითქუა; მეოთხედ –
რომლისაც შენი კეთილისმყოფელისათვის ბოროტი გნებავს,
შენი მოგებული კეთილი მას მიეცემა; – და თუ ვითარ – საღმრთო
წერილის მაგალითით ვაჩუწნოთ. ძველთა ისრაელთა შორის ეს
წერილი იყო: რომელიც ცხოვართ ჰწყსიდა, სასყიდელი მიეცემო-
და ამ ცხოვართაგან, როდესაც შობდენ, ანუ ჭრელი, ანუ სხვა
რაიმე ფერი მწყემსის სასყიდლად დაიდებოდა, რომელიც ფერი
სასყიდლად დაიდებოდა, რაოდენიც იმ ფერის იშობებოდა, ყოვე-
ლივე მწყემსის იყო. იაკობ ისრაელმან მსახურა ლაბანს და მწყსიდა
ცხოვართა მისთა. ლაბან თავისის კეთილის მყოფელის იაკობის-
თვის სასყიდლის და კლებას განიზრახვიდა. ამისთვის ღმერთმან ია-
კობის სასყიდელი განამრავლა, და რომელიც ფერი მისდა
სასყიდლად დაიდებოდა, ყოველი ცხოვარი მას შობდა, და
ლაბანის ცხოვარი და დიდება შემცირდა. ეგრეთუწ შენ შე-
ნის კეთილის მყოფელის სასყიდელს რომ დაამცირებ, მისს
სასყიდელს სულით და ხორციით, იაკობისებრ, ღმერთი განამ-
რავლებს, და შენს სიმდიდრეს სულით და ხორციით, ლაბანი-
სებრ ღმერთი დაამცირებს. კვალად ისრაელნი ეგიპტელთა
კეთილსა უყოფდენ, რომ მათთვის მუშაკობდნენ; მაგრამ ეგიპ-
ტელნი ნაცვალს კეთილს არ უყოფდენ; ამისთვის ღმერთმან
ისრაელის ეგვიპტიდამ გამოსვლის ჟამში ყოველი დიდება მიუ-
ლო ეგვიპტელთ და ისრაელი მისცა, – ეგრეთუწ შენ შენს
კეთილის მყოფელს, ნაცვალს კეთილს რომ არ უყოფ და არას
მიაგებ, აქედამ განსვლისა და სიკუდილის ჟამში ღმერთი ყო-
ველსავე სულიერს სიმდიდრეს მიგიღებს და მას მისცემს. მიხე-
დე და კეთილად გულის-ჴმაცავ! ურიათა ძესა ღვთისასა ნაცვ-
ლად კეთილისა ბოროტი მიაგეს; მამისათვის სულით და ხორ-
ციით დაისაჯნენ, – ეგრეთუწ შენ მადლით ძესა ღვთისასა, სი-
ტყვიერსა კაცსა, ნაცულად კეთილისა ბოროტს მიაგებ – სუ-
ლით და ხორციით დაისჯები.

ერთი ესე ჴეშმარიტებით სიტყუა იუწყე: როდესაც ბო-
როტს ვისმე უყოფ, შენ საცთურისა და ბოროტისაგან ვერ
განერები, – ვითარ? თუ მდიდარს ვისმე მიაგებ ბოროტს, ხორ-
ციით შეგემთხუწვა საცთური და ბოროტი, ამისთვის რომ ის
მდიდარი ნაცვალს საცთურს და ბოროტს შეგამთხუწვს. თუ

მცირე ვინმე არის და მას უყოფ ბოროტს, აქ უძნელესი საც-
თური შეგემთხუჭვა, ამისთვის რომ ქრისტეს მიმართ ბორო-
ტის მყოფელად აღმოჩნდები, ვითარცა ბრძანებს უფალი ქრის-
ტეს: „რაოდენი უყავი ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგი
მე მიყავთ“. ასე ჰსჩანს თქმულთა ამათგან! როდესაც ვისმე
ბოროტს უყოფ, შენც მასთან ბოროტის ვნება შეგემთხუჭვა.
ამისი სახე საღმრთოს მადლით საღმრთო წერილიდამ მოვი-
ლოთ. კაენმა აბელი მოაკუჭდინა: მიხედეთ თუ კაენიც სიკუჭ-
დილს არ მიეცა და უუსაშინელესი ეს დაერთო, – პირისაგან
ღვთისა დაიწყევა და წარწყმდა. ძმათა იოსებ ეგვიპტეს გან-
ჰყიდეს – ისინიც სიყმილისაგან მწუხარენი ეგიპტესვე შთავიდენ,
თვითვე საძაგელს ეშმაკს მიხედუ: კაცს თავისის სიბოროტით
ჯოჯოხეთად შთაიყვანებს, – მისი საუკუნო საყოფელი და სა-
ტანჯველიც იგივე არის. თქმულთა ამათებრ ვერც შენ განე-
რები ბოროტისაგან, როდესაც ვისმე თანა ძმას ბოროტს უყოფ.
– თუ ამას იტყვი: ამას ჟამსა შინა სავნებელი არა გაქუს
და ჯერ არა გვნებია რა, – უსაშინელესი ვნება ეს არის, აქ
საწუთო ჟამში სუფევ და შენის ბოროტებისათვის აქ არა
მოგეგო რა, უმეტესი ვაება არის შენთვის, ამისთვის რომ სა-
უკუნოსა შინა უნდა მოგეგოს დაუსრულებელი ტანჯვა, ნაც-
ვალი სიბოროტისა შენისა. აწ ესეოდენის ვნებისაგან შეშინე-
ბული ვინმე თუ ამას იტყვის კეთილის-მყოფელს ბრძნის სო-
ლომონის თქმის მსგავსად, ვითარ იგი იტყვის: „ნუ მტერ
მოყვარე ექმნები კაცსა ამაოსა, არც კეთილს უყოფ და არც
ბოროტს“, – ეს განზრახუა და სიტყუა შენ მიერი ბოროტი
არის, ამისთვის რომ ეს ბრძნის სიტყვა ზემო მისთვის ითქვა,
რომელიც შენი ამაოდ და ცუდად მტერი არის, თორემ შენის
კეთილის მყოფელისათვის ეს სიტყუა არ ითქმის და არც მო-
იღება. ზემო რომ ბრძნის სიტყვა ითქუა მტერისათვის – „ნუ
მტერ-მოყვარე ექმნები კაცსა ამაოსა“ – ესეც შენის მოუთმენ-
ლობისათვის დაიწერა. ცხად მისაღები არის აქ უფლის სიტ-
ყუა: „გულფიცხელობისა თქუწნისათვის დასწერა“, თორემ
მტერსაც კეთილი უნდა უყო, ვითარცა ბრძანებს უფალი:
„და კეთილსა უყოფდით მოძულეთა თქუწნთა“.

ეგების სწავება ვინმე ინებო ამისი, თუ კეთილის მყო-
ფელს კეთილი როგორ უნდა უყოთ, – შენის თავის მსგავსად
უნდა უყო კეთილი. თვით ქრისტე ასე გასწავებს: „ყოველი
რაოდენი გინდეს, რათა გიყონ თქუწნ კაცთა, ეგრეთცა თქუწნ
ჰყვით მათდა მიმართ“. ქრისტეს მოწაფენიც ასე ერთობის სი-
ყვარულით იქცეოდნენ, ვითარცა სწერს ლუკა საქმესა შინა მოცი-

ქულთასა: „არც ერთმან ვინ სთქვის მონაგები თვისი თვისად“. იკითხავ: თავისა ჩემისაგან არა უნდა განვარჩიო, ჩემი კეთილის მყოფელი? მე გეტყვი: არა უნდა განვარჩიო შენის თავისაგან, ისე უნდა უყოფდე კეთილს – ორის მიზეზისათვის: პირველად ქრისტე ისე გვასწავებს, ვითარცა ზემო ითქუა; მეორედ, ქრისტეს მიერ ერთად ჩინებულნი ხართ, ვითარ იგი ხმობს მოციქული: „თქუწნ ყოველნი ერთ ხართ ქრისტეს იესოს მიერ უფლისა ჩუწნისა“. უფრო გამოვაცხადოთ თქუწნი ერთობა: ერთი მამა გივისთ, ვითარ იგი ხმობს უფალი: „ერთ არს მამა თქუწნი რომელ არს ცათა შინა“; ერთის ემბაზისაგან აღმოშობილნი ხართ; ერთი ქრისტე გივისთ მასწავებლად და მოძღურად, ვითარ იგივე უფალი ჳმობს: „ერთ არს მოძღური თქუწნი ქრისტე“. რადგან ასე ერთნი ხართ, ამისთვის შენის თავისაგან შენს მოყვასს არ უნდა განვარჩევდე კეთილის ყოფასა შინა. თუ ამისი იჳვი გაქუს, რომ შენი ქონებული არ გეკმაება შენდა და შენს მოყვასს, ამისთვის რად იჳენეულხარ? იცი ეს ჳემმარიტებით – რაოდენი რადმე კეთილი გაქუს, ყოველივე ღვთისაგან გაქუს, ვითარცა ჳმობს მოციქული იაკობ: „ყოველი მოცემა კეთილი და ყოველი ნიჳი სრული ჳეგარდმო არს შთამომავალი მამისაგან ნათელთასა“; და რადგან ღვთისაგან გაქუს მოცემული, აღლევის მოშიშებისათვის შენის მოყვასისათვის ნურას იშურვებ: რომელმანც პირველი მოგცა, იგივე უფალი მოუკლებელის მოწყალების საუნჯიდამ კიდევ მოგცემს. გულის-ჳმა-ჳყავ, თუ ვითარი უტყუელი პირი ქრისტესი აღვითქუამს მიცემას და გიბრძანებს: „ითხოვდით და მოგეცესთ“.

ეგების სთქუას ვინმე მიჩუწნე, სხუამან კაცმან ვინ ჳყო ესე ვითარი საქმე? ვაჩუწნოთ ამისი სახე, რომ ბოროტის მყოფელთა ჳედა კეთილი ჳყო და ამისგან სირცხვილელ-იჳმნენ და განისწავლენ თვისის კეთილის-მყოფელის თავის მსგავსად კეთილის ყოფად. იოსებ მამათმთავრის ძეს არ აქუნდა სჯული მასწავლელად; ამისთვის ჳერ ჳსჯული არ მოცემულ იყო; არ ასმიოდა ქრისტეს მიერი მოძღვრება, ამისთვის რომ ჳერ ქრისტე ქუწყნად არ მოსულიყო, მაგრამ თავისი ბოროტის მყოფელნი ძმანი, ვითარცა კეთილის მყოფელნი, ყოველითურთ ისე შეიწყნარნა. რაოდენად შენ უმეტესი ვალი გაქუს, რომ შენი კეთილის-მყოფელი შენის თავის მსგავსად უნდა შეიყვარო, ამისთვის რომ შენ სჯულიც გასწავებს და ქრისტესმიერი მოძღვრებაც. აღასრულეთ სჯული და

ქრისტეს მიერი მოძღვრება და შეიყვარეთ მოყვასი თქუწნი, ვითარცა თავი თვისი, რათა თქუწნიცა შეყვარებულ იქმნეთ ქრისტეს ღვთისა მიერ, აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 30. ქრისტეანობისათვის

იტყვის ცეცხლსა მკერდისასა შემხები ღვთის-მეტყველი და მახარებელი იოანე თვისთა კათოლიკეთა შინა: „რომელმან ჰსთქუას მისთანა ყოფა, თანა ამს რათა ვითარცა იგი თავადი ვიდოდა ეგრეცა მისი სლუა“. დიდი ღვთის მეტყველი რომ ამბობს ერისა მიმართ – „რომელმან ჰსთქუას მისთანა ყოფა“, – საძიებელი არის ჩუწნგან და უნდა ვიძიოთ, თუ ერი მორწმუნე ვისთან ამბობს მყოფობას. ერთი ეს ცხადად ვიცი, წმიდათა მოციქულთა ქრისტეს ასე მოახსენეს: უფალო სადა წარვიდეთ, რამეთუ სიტყუწანი ცხოვრებისა საუკუნოსანი გქონან შენ!“ ისინი ასე ჟამ-მარად ქრისტესთან იყვნენ; და ახლანდელი ერი ეკლესიასა შინა შემოკრებული, ვისთან ამბობს მყოფობას – ჯერ სიცხადე არა აქუს, მაგრამ ესეც ასე ცხადდება: ქრისტესთან თუ იმყოფებიან, თორემ სხუა ადგილი განსასუწნებელი არა აქუსთ. შესამსგავსი არის აქ მოღებად: არა აქუს ძესა კაცისასა, სადა თავი მიიდრიკოს“. უნდა ჭეშმარიტი განვაცხადოთ: ერნიც მარადის ქრისტეს შედგომას და მისთანა ყოფას იქადიან, ძველნი ისრაელნი ამას იქადოდენ: „ჩვენ ნათესავნი აბრაჰამისანი ვართ“; ახალი ისრაელი ამას იქადის: „ჩვენ ქრისტეანენი ვართ“. ცხადი იქმნა თქუწნი მიერის სიტყვითაც და არცა უარ-ყოფთ ამას, რომ ქრისტესთან ყოფასა და მისსა შედგომასა აღიარებთ. ესე არს, რომელსა დღითი დღე ჳმობთ და იტყვით: „ქრისტეანე ვართ“ და რადგან ქრისტესთან მყოფობას იტყვით, თუ როგორ უნდა მასთან მყოფობა, ამას ღვთის-მეტყველი გასწავებსთ სიტყვითა ამით: „თანა ამს რათა ვითარცა იგი თავადი ვიდოდა, ეგრეცა მისი სლუა“. ღვთის-მეტყველი და მოციქული სიტყვითა ამით ამას გვაწუწვს: თუ ქრისტესთან ყოფას იტყვი – როგორც ქრისტე ვიდოდა, ისე შენ უნდა ხვიდოდე. თუ მისდა მსგავსად არა ხვალთ, არცა ქრისტესთანა იქმნებით, და რადგან ქრისტესთან არ იქმნებით, აღარც ქრისტეანედ იწოდებით. თქუწნივე საჯეთ ჭეშმარიტი: სხუასა და სხუასა ზედა მავალი და სხუათა

და სხუთა ალაგთა შინა მყოფი ერთად როგორ იქნება? ქრისტე საუკუნოსა მამისა თანა მიმავალი და მისთანა მყოფი და შენ ეშმაკისა მიმართ მიმავალი და მისთანა მყოფი ქრისტესთანა ვითარდა უნდა იქმნე? გახსოვს, საყვარელო, უძღვები შვილი შორსა სოფელსა რომ წარვიდა, სახიერს მამასთან აღარ იყო; ეგრეთუჴ შენ ქრისტესგან განსხუთავებულს გზასა და სოფელსა შინა რომ წახუალ, ქრისტესთან აღარ იქმნები. ესეც მოიხსენეთ: დიდი პეტრე მცირის ადგილით მოშორდა ვნების ჟამში და უარის ყოფაში შთავარდა. ეგრეთუჴ შენ მცირის ადგილით ქრისტეს რომ მოშორდე, უარის ყოფაში შთავარდები და მისგან შორს იქმნები. აჟ ერთი მაგალითი უნდა მოვილოთ. ურიანი ქრისტეანედ და ქრისტეს შედგომილად არ ითქმიან, ამისთვის რომ ქრისტეს გზა დაუტევეს და სხუასა გზასა ზედა ვლენან; ეგრეთუჴ თქუჴნ თუ ქრისტეს გზას დაუტევებთ და სხუასა გზასა ზედა სლუჴს იწყებთ, ქრისტეანედ და ქრისტეს შედგომილად აღარ ითქმით. აღმოჩნდა ჭეშმარიტებით, რომელიც ქრისტეს გზაზედ არ ვლის, ის ქრისტეანედ არ ითქმის. მაშასადამე ჩუჴნი საძიებელი ეს არის: ქრისტე რომელს გზაზედ ვიდოდა, ის უნდა ვიძიოთ.

უფალი ქრისტე მხოლოდ მამის ნებაზედ ვიდოდა; ესრეთ ეტყოდა მამასა თვისსა: „ნუ ნება ჩემი, არამედ ნება შენი იყავნ!“ ან თუ ჭეშმარიტი ქრისტეანობა გნებავს, ჩუჴნს ქრისტეს შედგომილნი ღვთისა მამისა ნებაზედ უნდა ვიდოდეთ. ბუნებითი ძე, უფალი იესო ქრისტე, მამის ნებაზედ ვიდოდა; – ჯეროვანი ეს არის, ჩუჴნ მაღლით ძენიც მამის ნებაზედ ვიდოდეთ. რომელი არის ნება მამისა? ნება მამისა და სათნო ესე არს, რათა გვიყვარდეს ძე მისი, უფალი იესო ქრისტე. მაშინ ვიქმნებით მამის ნების აღმასრულებელნი და საყვარელნი, ვითარცა ჳმობს ჩუჴნდამო უფალი იესო: „რომელსა უყვარდე ძე, საყვარელ-იყოს მამისა ჩემისა!“ მაგრამ იესო თუ როგორ უნდა გვიყვარდეს, ისეც ქრისტესაგან უნდა ვისწაოთ, ვითარ იგი გვიბრძანებს: „შეიყვარე უფალი ღმერთი შენი ყოვლითა გულითა შენითა და ყოვლითა სულითა შენითა და ყოვლითა გონებითა შენითა“, – ასე უნდა გვიყვარდეს იესო. უკეთუ ამას იძიებ, თუ ყოვლითა გულითა და ყოვლითა სულითა სიყვარული რა არის – ესე არს: ყოველი შენი მყოფობა ქრისტეს მიმართ შეერთებულად უნდა გაქუნდეს, გონება და შენი სხეულის შენაწევრეულება მისს მსახურებაზედ უნდა იყოს. თუ ვითარ მაგალითი ვაჩუჴნოთ. დედაკაცმან, მრავალსასყიდლის მირონი დაასხა ფერხთა იესოსთა; ხელით თვით

ფერხი ეპყრა უფლისა, თვალი მას ხედვიდა, თმითა თვისით წარხოცდა და ბაგით ამბორს-უყოფდა; – ეგრეთუჴ შენის სხეულის შენაწევრეულეობა ქრისტეს მსახურებისათვის უნდა იყოს განსაკუთრებული, და მისის მსახურების გარეშე არ უნდა იყოს სხეული შენი; თვალით მას უნდა ხედვიდე; ხელით მას უნდა მსახურებდე გლახაკთა მსახურებითა; ცრემლი დაასხნ ნაცვლად მირონისა და წელიწადნი გულის სიტყუანი შენნი, ნაცვლად თმისა, მოხვიე ფერხთა იესოსთა აღსარებასა შინა და აღხოცენ საცრემლონი საქმენი შენნი. ესე არს ჴემმარიტი სიყვარული ქრისტესი, და მაშინ იწოდები ჴემმარიტ ქრისტეანედ!

მხოლოდ სხუა მაგალითი მოვიდოთ, რომელსაც მახარებელი მარკოზ აღწერს: ერთი ვინმე ჴაბუკი ქრისტეს მოწაფე არ განეშორა ქრისტეს, ვნების ჟამში თან მიყუჴბოდა; სხუა არა აქუნდა რა, მხოლოდ ერთი არდაგი ეხვია, თორემ შიშველი იყო; მაგრამ უღონოებისათვის არ მოიძულა ქრისტე და არ განეშორა, სადამდის ქრისტეს მტერთა მისი შეპყრობა არ ინებეს. შეპყრობა რომ იწადეს მისი, ქრისტეს მტერის ჴელში შთავრდომას ისევ ეს არჩია, არდაგი დაუტევა და შიშველი წავიდა. ეგრეთუჴ შენ თუ ჴემმარიტი ქრისტეანე და ქრისტეს მოწაფე ხარ, ვერა რომელმანმე უღონოებამ ვერ უნდა დაგაბრკოლოს, ჟამ-მარად ისე ქრისტეს შედგომილი უნდა იყო და მას უნდა მისდევდე; თუ ქრისტეს მტერმან ეშმაკმან შეპყრობა ინებოს შენი, როგორც ქრისტეს მოწაფემან ჴაბუკმან არდაგი დაუტევა და შიშველი ივლტოდა, ეგრეთუჴ შენ დაუტევე ყოველივე სიყვარული სოფლისა და შიშველი გულის თქმათაგან სოფლისათა ივლტოდე ჴელთაგან ეშმაკისათა, და მაშინ იქმნები ჴემმარიტი ქრისტეანე და ქრისტეს მოწაფე. ასე საქმით უნდა აჩუწნო ქრისტეს სიყვარული; თორემ ცალიერის სიტყვით მისი სიყვარული არ გამოცხადდება. მოციქულის სიტყვა ისმინე: „ნუ ვიყვარებით ურთიერთარს მხოლოდ სიტყვითა, არამედ საქმითა“. და თვით უფალი იესო ბრძანებს: „არა ყოველმან რომელმან მრქუას მე, უფალო, უფალო, და შევიდეს სასუფეველსა ცათასა, არამედ რომელმან ჴყოს ნება მამისა ჩემისა ჴეცათასა“. ხედავ თვით ქრისტესა და მოციქულთა მიერ, რომ საქმით უნდა განცხადო ქრისტეს სიყვარული, თორემ სიტყვით არ განცხადდება.

და საქმით ქრისტეს სიყვარული როგორ უნდა, საღმრთოს წერილის მაგალითით ვაჩუწნოთ. ჴაქემ ქრისტეს ხილუა

იწადა, მაგრამ სხეულით მდაბალი იყო და ერის სიმრავლეში ვერ იხილა, ლელუშულელზედ აღვიდა და აქედამ იხილა ქრისტე; – ეგრეთუჭ შენ, საყვარელო, ქრისტეს ხილუა რომ გინდოდეს წმიდითა ერისა სიმრავლისა შორის, თუ სათნოებით მდაბალი ხარ – ქრისტეს ვერ იხილავ; მაგრამ ზაქესებრ საქმე უნდა აჩუწნო: როგორც რომ ზაქე, ქრისტეს ხილვისათვის ლელუშულელზედ აღვიდა, ეგრეთუჭ შენ სათნოებათა ზედა უნდა აღხვიდე, რომ ქრისტე იხილო. და როგორც ზაქეს უბრძანა ქრისტემან – „დღეს სახლსა შინა შენსა ჯერ არს ჩემი ყოფა“, – ეგრეთუჭ გიბრძანოს შენ: „დღეს სახლსა შინა სულისა შენისასა ჯერ-არს ჩემი ყოფა“. როდესაც ამის მსგავსს საქმეს აჩუწნებ, მაშინ იქმნები ჭეშმარიტი ქრისტეანე და ქრისტეს მოწაფე; კიდევ აჩუწნა ზაქემ საქმით ქრისტეს სიყვარული მოწყალებითა და სინანულითა; მოწყალებითა – ოდეს იგი ჰრქუწა უფალსა: „ზოგი ნაყოფთა ჩემთა მივსცე გლახაკთა“; სინანულითა – ოდეს იგი ჰრქუა: „და უკეთუ ვისმე ცილი დავდე, მივაგო ოთხი წილი“. ასე საქმით სიყვარულის ჩვენებისათვის უბრძანა ქრისტემან: „დღეს იქმნა ცხოვრება სახლისა ამის“; – ეგრეთუჭ შენ უნდა აჩუწნო მოწყალების საქმითა და სინანულით ქრისტეს სიყვარული, რათა გიბრძანოს ქრისტემან: „დღეს იქმნა ცხოვრება სულისა შენისა“ – და მაშინ იქმნე ჭეშმარიტი ქრისტეანე და მოწაფე ქრისტესი.

ახლა სხუა მაგალითი მოვიღოთ. უფალი იესო ფასის საცავის წინაშე დაჯდა; რომელნიც მდიდარნი იყვნენ თავისის სიმდიდრისაგან აჩუწნეს საქმით ქრისტეს სიყვარული და მრავალი საფასე შესწირეს; ერთი გლახაკი ქვრივი იყო, მას არა აქუნდა რა ორის მწუთლილის მეტი; რადგან მის მეტი არა აქუნდა რა, ქრისტეს ის ორი მწვლილი შესწირა და საქმით სიყვარული ქრისტესი მითი აჩუწნა; – ეგრეთუჭ შენ, საყვარელო, ოდეს იხილო გონებითა უფალი იესო სულიერს ფასის საცავსა ეკლესიასა შინა, მაშინ მრავალნი სათნოებით მდიდარნი შესწირვიდენ რა სათნოებასა და აჩუწნებდენ საქმით სიყვარულსა ქრისტესსა, შენ თუ უღონო იყო ქვრივის მსგავსად, და სხუა სათნოების სიმდიდრე არ გაქუნდეს რა, ორის მწუთლილის მსგავსად შესწირე სიმდაბლე და სიმშვიდე და ამით აჩუწნე საქმით სიყვარული ქრისტესი, და მაშინ იქმნები ჭეშ-

მარიტი ქრისტეანე და ქრისტეს მოწაფე. თვით ქრისტემან გვასწავა თავის სიყვარულის საქმით ჩუქნება მარხვისა მიერ, იმარხა რა ორმეოცი დღე და ორმეოცი ღამე. თუ ინებო მარხვისა მიერ ქრისტეს სიყვარულის ჩუქნება, ორი რამ თანა გაძს; ერთი ესე: მარხვის შინად რომ ეშმაკმან ნაყროვანებად გაწვიოს, არამც ნაყროვანებისაგან მარხვა არ შეიგინო და ეშმაკს არ ემორჩილო, უფროსად ვითარცა მოძღუარმან შენმან ქრისტემან ჰყო, შენც ისე ჰყავ. უფალი იესო ეშმაკმან ნაყროვანების სახით განსცადა და ჰრქუა: „ჰსთქუ, რათა ქუანი ესე პურ-იქმნენ“; მაგრამ ქრისტემან არ სათნო იყო და შერისხვით უკუნ აქცია; – ეგრეთუ შენ შინად მარხვისა ეშმაკმან ნაყროვანებად რომ გაწვიოს, შერისხვით განიოტე; როდესაც ასე იმარხავ, მაშინ იქმნები ჭემმარიტი ქრისტეანე და მოწაფე ქრისტესი; – მეორე: მარხვა ანგელოზის მსგავსება არის და არამც მარხუასა შინა ეშმაკს არ მიემგავსო; ვითარცა ფარისეველმან მიიღო მსგავსება ეშმაკისა, მოიძულა მეზუჭრე და აყუჭდრებდა, ეგრეთუ შენ არ მიემგავსო ეშმაკს, და მარხუასა შინა არავინ მოიძულო და არავის აყუდრო, ვითარცა გვასწავებს მოციქული: „არა მჭამელი იგი მჭამელსა მას ნუ შეურაცხყოფ“. როდესაც ასე იმარხავ, მაშინ იქნები ჭემმარიტი ქრისტეანე და ჭემმარიტი მოწაფე.

კვალად მოგვცა ქრისტემან თავისის სიყვარულის საქმით ჩუქნებად სიმდაბლე და სიმშვიდე, ოდეს თვით აღასრულა და მოგვცა სახე სიმდაბლისა და სიმშვიდისა, რამეთუ იგინებოდა და იგი არავის აგინებდა, ევნებოდა და არავის უთქმიდა! კაცთა მიმართ ეს მიუწდომელი სიმშვიდე და სიმდაბლე აქუნდა, და ეშმაკს ჟამ მარად რისხავს და განიოტებს, – ეგრეთუ შენ უნდა მიემგავსო მოძღუარსა შენსა ქრისტესა და კაცთა მიმართ ის სიმდაბლე და სიმშვიდე უნდა მოიგო, რომელიც საქმით გიჩუქნა, ვითარცა ზემო ითქუა და სიტყვითაც გასწავა და გრქუა: „რომელმან გცეს მარჯუჭნესა ყურიმალსა, მიუპყარ მარცხენეცა, და ეშმაკს ჟამ მარად უნდა შერისხვიდე, ვითარ იგი გასწავებს წინასწამეტყველისა დავითისა მიერ: „განრისხნებოდეთ და ნუ სცოდავთ“. როდესაც ასე მიემგავსები მოძღუარსა შენსა იესოს, მაშინ იქმნები ჭემმარიტი ქრისტეანე და ქრისტეს მოწაფე. ეგების ეს განიზრახო ვინმე და ჰსთქუა: ოდესმე ქრისტეს შეუდგები და მონებასა მისსა იქმ და ოდესმე არა. საყვარელო, ეს განზრახუა არათუ ჭემმარი-

ტი ქრისტიანობა და ქრისტეს მოწაფეობა არის, უფროსად ეშმაკისა და იუდას მიმსგავსება არის. ეშმაკი ოდესმე ღვთის-მსახური იყო და განუდგა ღმერთსა და დაივიწყა მისი სიყვარული; – ეგრეთუჴ შენ ოდესმე ღვთის-მსახური იყავი და ახლა ღმერთს მოიძულე და განუდგები, ეს ეშმაკისა მსგავსება არის. კვალად იუდა ოდესმე ქრისტეს შედგომილი და ოდესმე უარის მყოფელი და მოძულეებული შეიქმნა; – ეგრეთუჴ შენ პირველ ქრისტეს მოწაფე იყავ და ახლა უარჴყოფ და მოიძულე – ეს იუდას მსგავსება არის.

თუ ჴემმარიტი ქრისტეს მოწაფეობა და სიყვარული გნებავს, ქრისტეს მოწაფეობისა და სიყვარულისა სახეებს მოვიღებ წინაშე შენსა. თუ ჴემმარიტი ქრისტეს მოწაფე ხარ, ქრისტეს სიყვარულს ვერა რადმემან უნდა განგაშოროს, ვითარცა პავლე ამტკიცებს სიყვარულსა ქრისტესსა და იტყვის: „ვინ განმამორნეს სიყვარულსა მას ქრისტესსა, ჴირმან ანუ იწროებამან?“ შენც ასე მტკიცე უნდა იყო ქრისტეს სიყვარულზედ, რომ ვერა რადმემან ჴირმან და იწროებამან ვერ უნდა განგაშოროს ქრისტეს სიყვარულსა. ეს არის ჴემმარიტი ქრისტეს მოწაფეობა და სიყვარული! თუ ვინმე ქრისტეს სიყვარულზედ შორის მყოფი წინააღმდეგობით იტყვის, რომ ქრისტეს ვნების ჟამშიდ მოწაფეთა დაუტევეს და ივლტოდენ, აქ ამას ვიტყვი – ხორციით ივლტოდენ ჴურიათ შიშისათვის, თორემ მათი გონება ქრისტეს სიყვარულზედ მტკიცედ იყო, ვითარცა მოციქულთა საქმენი აცხადებენ, და თუ ვითარ – ვაჩუჴნოთ: პეტრე სიტყვით ცთომისათვის დიდს საქმით მწუხარებას მიეცა. ვითარცა ჴმობს მახარებელი: „გამოვიდა გარე და სტიროდა მწარედ“. კვალად: „პეტრე აღსდგა და მირბიოდა საფლავად“. განიხილე, თუ ეს როგორ ცეცხლებრ აღტყინებულს სიყვარულს აჩუჴნებდა და სიკუდილსა შინა უფლისასა მახლობელად ჯვრისა სდგა და არა განემორა უფალსა და მოძღვარსა თვისსა. აწ კვალად სხუჴათა მოციქულთა საქმე განიხილე მახარებელთა მიერ აღწერილი: „და განიხილეს მოწაფეთა, იხილეს რა უფალი“; აღდგომის შინად იხილეს და განიხარეს. აქ მიხედეთ მოციქულთაგან ჴემმარიტს სიყვარულს: თუ დიდი და უცხო სიყვარული არ ჴქონებოდათ, მისის ხილვისათვის არ განიხარებდენ, ვითარცა ჴურიათ რომ არ აქუჴნდათ ქრისტეს სიყვარული, არათუ განიხარეს, უფროსად მწუხარე იქმნენ და ქრისტეს აღდგომის და ფარვისათვის დიდძალი ვეცხლი მისცეს, ვითარცა სწერს მატთე და იტყვის: „ვეცხლი დიდძალი მისცეს ერისაგანთა მათ და ჴრქუჴს, ესრეთ ჴსთქუთ: „მოწაფენი მისნი ღამეს მოვიდნენ და წარიჴარეს იგი ვიდრე

ჩუჭუნ გვეძინა“. ჰურიათ რომ სძულდათ, ქრისტეს აღდგომისათვის ასე მწუხარე იქმნენ. მოციქულთ რომ უყვარდათ ქრისტე, მისის აღდგომისა და ხილვისათვის გამოუთქმელის სიხარულით იყვნენ აღტყბულნი. თუ ჭეშმარიტი ქრისტეს მოწაფე ხარ, როგორც ზემო სიტყვით და საქმით მოციქულთაგან ქრისტეს სიყვარული გიჩუჭუნე, შენც ისე უნდა გიყვარდეს ქრისტე.

ახლა სხუა სახე მოვილოთ ქრისტეს მოწაფეობისა. ჭილოსოფოსთ წესი ეს არის, ჭეშმარიტი სიბრძნის მოწაფე მაშინ შეიქმნება კაცი, როდესაც სრულის სიყვარულით სიბრძნეს შეიყვარებს; და და სიბრძნის სიყვარული მაშინ წარმოიჩნდება, როდესაც სიბრძნისაგან ნაწილს რასმე მიიღებს და ასწავებს; თუ სიბრძნისაგან ნაწილი არ მიიღო და არ ისწავა, სიბრძნის მოყვარედ არ შეირაცხება, ეგრეთუჲ ეკლესიის მოძღუართა და სულიერთა ჭილოსოფოსთა შორის წესი ეს არის – საუკუნოსა მამისა სიბრძნე, რომელ არის ქრისტე უფალი, მისი ჭეშმარიტი მოწაფე მაშინ იქმნება, როდესაც მას შეიყვარებ და მისგან სულიერებრივს სიბრძნეს, რომელ არს სათნოება, ისწავებს, და ქრისტეს სიყვარულიც მისგან წარმოიჩნდება, როდესაც მისგან სულიერებრივს სიბრძნეს, ე. ი. სათნოებას ისწავებს, ვითარცა თვით ბრძანებს უფალი იესო: „რომელსა უყუარდე მე – მცნებანი ჩემნი დაიმარხენინ“. თუ ქრისტეს მიერ სულიერებრივი სიბრძნე, რომელ არს სათნოება, არ ისწავა – ქრისტეს მოწაფედ არ შეირაცხება და არცა შეყვარებულად. აჲ, საყვარელო! რადგან ქრისტეს მოწაფეობას იჩემებ, სულიერებრივი სიბრძნე, რომელ არს სათნოება, ჯერეთ თუ არ გისწავია, დაემოწაფე ქრისტეს და ისწავე, თვით მიგიწოდს და გიბრძანებს: „ისწავეთ ჩემგან, რამეთუ მშვიდ ვარ და მდაბალ გულითა“. თუ პირველ ისწავე, მაგრამ შემდგომად რომლისაგან საქმისაგან დაგავიწყდა, კიდევ აღიხსენე. თუ ვითარ უნდა აღიხსენო, ამისი სახე მოვილოთ. პეტრე მოციქული როდესაც ცთომილში შთავარდა, სულიერებრივი სიბრძნე, რომელ არს სათნოება, იმ ჟამად მიერიდა, მაგრამ ორის საქმით კიდევ აღიხსენა: ერთად ცრემლითა, ვითარცა სწერს მისთვის მახარებელი: „გამოვიდა გარე და სტიროდა მწარედ“; მეორედ – სამგზის ჰკითხა ქრისტემან სიყვარული თვისი შემდგომად ცთომისა და სამგზისვე პეტრემან სიყვარული მტკიცე უჩუჭუნა და ჰრქვა: „უფალო, შენ ყოველი იცი და ყოველი უწყი, რამეთუ მიყვარ შენ“; ამათ მიერ აღიხსენა პეტრემან სულიერებრივი სიბრძნე, რომელ არს სათნოება და იწოდა ჭეშმარიტ ქრისტეს მოწაფედ; – ეგრეთუჲ შენ ცთომისაგან

რომ მოგერიდოს სულიერებრივი სიბრძნე, რომელ არს სათნოება, მიემსგავსე დიდს პეტრე მოციქულს და მსგავსად მისსა ცრემლი შესწირე ქრისტესსა, დაუმტკიცე სამგზის სიყვარული ცოდვის მოძულებითა, აღსარებითა და სინანულითა; ამათ მიერ აღიხსენე სულიერებრივი სიბრძნე, რომელ არს სათნოება, და მაშინ იწოდები ჭემმარიტ ქრისტე მოწაფედ და მყვარებლად. ესეც უნდა უწყოდე: დავიწყებული სათნოება თუ კიდევ არ აღიხსენე, უხმარი არის შენთვის. – და თუ ვითარ უხმარი არის – სარწმუნო საქმით და სიტყვით გიჩუწნო. ადამიან რომ აღარ აღიხსენა მისდა მიცემული სათნოება, მიხედეთ თუ წასრულმან სათნოებამ რადმე არგო, რადგან ცთომამი შთავარდა. – ეგრეთუჭ შენ, რადგან ცოდვაში შთავარდები. წასრული სათნოება არას გარგებს. სული წმიდა ეზეკიელის პირით იტყვის ცთომამი შთავრდომილისათვის: „უკეთუ მიაქციოს მართალმან სიმართლისაგან თვისისა და ქმნას უსჯულოება, არღარა მერმე მოხსენებულ იქმნენ სიმართლენი მისნი“. ამ სიტყვისაგან ჰსჩანან, რომ უფალი ღმერთი გაწვევს მირიდებულის სათნობის აღხსენებას, და თუ არ აღიხსენე – დავიწყებულის სათნობის ურგებობა ცხადად ჰსჩანს ამ სიტყვისაგან. კვალად ამის მსგავსად ვიტყვი: როგორც დავიწყებული სათნოება ცოდუტაში შთავრდომილისათვის უხმარი არის, ვითარცა ზემო მტკიცე აღმოიჩინა, ეგრეთუჭ ცალიერი ქრისტეანობის სახელი უხმარი არის, თუ საქმე თან არა სდევს.

იკითხავ, რა არის ქრისტეანობის საქმე? ზემო ითქუა თუ რა არის, მაგრამ ახლა კიდევ შემოკლებით ვსთქუათ. ქრისტეანობა ქრისტეს შედგომას ჰნიშნავს და მივხედოთ, თუ ქრისტეს მოწაფენი რა საქმით იყვნენ ქრისტეს შედგომილნი და იქედამ შევატყოთ, თუ რა არის ქრისტეანობის საქმე. მოწაფეთა ქრისტეს ასე მოახსენეს: „ჩუწნ ყოველი დაუტევეთ და შეგიდექით შენ“. აქ, ვიცი, ამას იტყვი: ჩვენ ერის კაცნი ვართ და ყოვლისავე დატევება არ ძალგვიძს. აქ მე ამას ვიტყვი: თუ სახმარი ვერ დაუტეო, ქრისტეს სიყვარულისათვის უხმარი და ყოველი უშვერი ცოდვა მაინც დაუტევე და ეს მოიგე ქრისტეანობის საქმედ; თუ არც ამას ჰყოფ, ლიტონი ქრისტეანობისა სახელი უხმარი არის შენთვის, – და თუ ვითარ – მაგალითი ვაჩუწნოთ. ისრაელნი იქადოდენ: ჩუწნ ნათესავნი აბრაჰამისანი ვართ და მოსეს მოწაფენი ვართ“; მხოლოდ სიტყვით იქადოდენ, თორემ აბრაჰამისა და მოსეს საქმე მათგან შორს იყო; მხოლოდ სიტყვით სიქადულმან ვერა არგო რა, ამისთვის დაემხნენ საღმრთოსაგან მაღლისა; – ეგრეთუჭ

თქუწნ იქადით ქრისტეანობას ცალიერის სახელით, თორემ ქრისტეს საქმე თქუწნგან შორს არის; და ცალიერი სახელი არას გარგებსთ, თუ საღმრთოს მადლისაგან დაემხოებით. თუ სათნოების საქმით შემკობილი არა ხარ, ქრისტეს სახელისა ხსენება შენთვის უხმარი არის; და თუ ვითარ – კვალად მაგალითი ვაჩუწნოთ; სკევას ძენი სულთა უკეთურთა ზედა ახსენებდენ ქრისტესა და პავლეს სახელს, მაგრამ ქრისტეანობის საქმე რომ არა აქუნდათ რა, ცალიერის ქრისტეს სახელის ხსენებით არათუ იდიდნენ, უფროსად განკიცხულნი შეიქმნენ უკეთურთა სულთაგან და ესრეთ ჰრქუწნს: „იესო ვიცით და პავლესათვისცა მეცნიერ ვართ, ხოლო თქუწნ ვინა ხართ?“

ეგრეთუწ თქუწნ ლიტონის ქრისტეს სახელის ხსენებით მის მოწაფეობაში არ იდიდებით, უფროსად განკიცხულ იქმნებით. თავისთავად ლიტონი სახელისდება ვისმე ადიდებდეს, ანტე-ქრისტეც დიდებული იქმნება, რომ ცალიერს ქრისტეს სახელს უწოდებდეს თავის თავს, და ამისთვის არათუ იდიდება, უფროსად დაემხოება შერისხვისაგან საღმრთოსა; – ეგრეთუწ თქუწნ ცალიერ ქრისტეანედ სახელსდებთ თავის თავს, და ამისგან არა თუ იდიდებით, უფროსად დაემხოებით შერისხვისაგან საღმრთოსა.

ჩუწნი ქადაგების დასაბამი კვალად მოვიხსენოთ: „რომელმან სთქუას მისთანა ყოფა, თანა ამს, რათა ვითარცა იგი თავადი ვიდოდა, ეგრეცა მისი სვლა“. ქრისტეანენო! რომელნიც ქრისტესთანა ყოფასა და შედგომასა იტყვით, წარმოაჩინეთ თქუწნის სულის გზა, თუ ქრისტეს გზაზე ხვალთ, აჩუწნეთ თქუწნი განსასუწნებელი, თუ ქრისტეს განსასუწნებელად სათნო არის, რადგან ქრისტეს შედგომას და მისთანა ყოფას იტყვით. როგორც ის თავადი ვიდოდა. თქუწნც მსგავსად მისსა უნდა ხვიდოდეთ. ღვთის-მეტყველი და მახარებელი იოანე ასე გამცნებსთ, როგორც ამ ქადაგების დასაბამი აცხადებს. ახლა აჩუწნეთ თითოეულმან გზა და სამყოფი თვისი, თუ ქრისტეს გზისა და სამყოფის მსგავსად არის. ამპარტავნების გზა არავის გაქუნდეს, თორემ ქრისტესგან შორს იქმნები, ამისთვის რომ სიმდაბლით ვიდოდა, ვითარცა თვით ბრძანებს: „მშვიდვარ და მდაბალ გულითა“; მდაბალი და მცირე არავინ შეურაცხყო, თორემ ქრისტესგან კიდევ შორს იქმნები, ამისთვის რომ ქრისტე მდაბალსა და უღონოს არ შეურაცხჰყოფს და მისს სახლში განისუწნებს, ვითარცა განისუწნა ზაქესა და

სიმონ კანანელის სახლსა შინა; არ შეიყვაროთ შფოთება, თორემ ქრისტე ღმერთი თქუჭნთან არ დაადგრება, ვითარცა ხმობს მოციქული: „არა არს ღმერთი შფოთისა, არამედ მშვიდობისა“.

ქრისტეს ღვთისაგან რომელი გზა და რომელი საქმე განგამორებდა, ეს ითქუა; აწ ეს უნდა ვსთქუათ, რომელი არის ქრისტეს მიმართ მიმყვანებელი გზა და რომელი არის ქრისტეს სათნო განსასუჭნებელი. ქრისტეს მიმართ მიმყვანებელი გზა – სიმდაბლე და სიმშვიდე არის ორის მიზეზისათვის; პირველად ამისთვის, რომ ქრისტეც სიმდაბლით ვიდოდა, ვითარცა ზემო ითქუა; მეორედ ამისთვის – სიმდაბლე და სიმშვიდე გლახაკის სიყვარულს გასწავებს, და გლახაკის სიყვარული ქრისტეს სიყვარული და თვისება არის, ვითარცა ჳმობს უფალი იესო: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგი მე მიყავით“. ქრისტეს განსასუჭნებელად სათნო არის სიმშვიდე, რომელი მოიწევს ქრისტესა განსუჭნებად და თანა მყოფად, ვითარცა თვით ჳმობს უფალი იესო: „ვის ზედა განვისუჭნო, გარნა მშვიდსა და მდაბალსა და მყუდროსა ზედა და რომელი ძრწოდის სიტყუათაგან ჩემთა“. ვსთქუა ნიშანი შემოკლებით ქრისტეანობისა და ქრისტეს შედგომისა: თუ ეს ზემო თქმული ნიშნები მოგაქუს, სამართლად იქადი ქრისტეანობისა და მისის მოწაფეობისათვის; თუ ეს ნიშნები არ მოგაქუს – ქრისტეანობისათვის შენი სიქადული ამაო, და ცუდი არის, ამისთვის, რომ ქრისტე არ შეგრაცხს მისდა მოწაფედ, ასე გიბრძანებს: „არა გიცნი თქუჭნ ვინანი ხართ“. ამისთვის გიბრძანებს უცნობელობას, რომ მისის მოწაფეობის ნიშანი არ მოგაქუს. თუ ვინმე იქადი და იტყვი: ჩუჭნ მარადის ეკლესიასა შინა ვართ და მუნ ლოცვასა შინა შევსწირავთ, და ვითარ არა ვართ ქრისტეანე, – მრავალ გზის მითქუამს და აწცა ვიტყვი: ეკლესიაში ლოცვა ქრისტეს მოწაფედ ვერ წარმოგაჩენს, თუ სხუა ნიშანიც არა გაქუს რა ქრისტეს მოწაფეობისა. ფარისეველი ეკლესიაში ილოცვიდა, მაგრამ სხუა კეთილი რომ არა აქუნდა რა ნიშნად ღვთის მსახურებისა, ამისთვის ღვთისაგან განვარდა; – ეგრეთუჭ შენ ეკლესიასა შინა ლოცვად მდგომარეობის მეტი სხუა კეთილი ნიშანი ქრისტეს მოწაფეობისა თუ არა მოგაქუს რა, ქრისტეს მოწაფეობისაგან განვარდები; ამისთვის მიიღეთ სხუაცა კეთილი ნიშნად ქრისტე-

ტეს მოწაფეობისა – სიმდაბლე, სიმშვიდე და მყუდროება, რათა ქრისტესთანა დაადგრეთ აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე.

თავი 31. უღირსებით ზიარებისათვის

ბრძანებს უფალი ჩუწნი იესო: „იქმოდეთ ნუ საზრდელსა წარსაწყმედელსა, არა მედ საზრდელსა, რომელი ჰგიეს ცხოვრებად საუკუნოდ“. საზრდელი ორს ეწოდება: ერთი რომელიც განხრწნადი და წარმავალი არის; მეორე – განუხრწნელი და წარუალი, რომელიც პურად ანგელოზთა ითქმის, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „და პური ანგელოზთა შჰამა კაცმან“. უფლისა იესოს სიტყუა წამავალის საზრდელისათვის არ არის – წარუალის საზრდელისათვის არის, ვითარცა აცხადებს შემდგომი სიტყუა: „რომელი ჰგიეს ცხოვრებად საუკუნოდ“; და პირველი სიტყვის დაწყება რომ არის – „იქმოდეთ ნუ საზრდელსა წარსაწყმედელსა“ – ეს ქმნა ორად ითქმის: ერთი ქმნა არის, რომ მღუდელი მოქმედებს წმიდასა საიდუმლოსა ძალითა და მოქმედებითა უფლისა იესო ქრისტესითა; მეორედ ქმნად ითქმის მიღება წმიდისა საიდუმლოსა; ამას მიღებასა შეუდგება ცხოვრება საუკუნოდ და წარწყმედა; – ცხოვრება ღირსად მიმღებელთათვის, აწ წარწყმედა უღირსთათვის. ორთავე ამათ ცხად ჰყოფს სიტყუა უფლისა: „იქმოდეთ ნუ საზრდელსა წარსაწყმედელსა, არამედ საზრდელსა, რომელი ჰგიეს ცხოვრებად საუკუნოდ“.

ახლა პირველად მღუდელთა და შემწირუწლთა მიმართ უნდა ვჰყოთ ჩუწნი სიტყვა. მღვდელი და შემწირველი თანამდები არის, რომ დედაკაცისაგან უძლიერესი უნდა იყოს ქრისტეს მორჩილებაში, ამისთვის რომ მას უმეტესი მადლი მისცემია ქრისტეს მიერ: მღვდელი არის დადგენილებული წმიდათა ზედა საიდუმლოთა და არა დედაკაცი; მღვდლისათვის იტყვის უფალი პირითა მალაქია წინასწარმეტყველისათა: „ბაგენი მღუდელთაგანი იწურთიდენ მეცნიერებასა და ჰსჯული იძიოს მისგან, რამეთუ ანგელოზი არს უფლისა ყოვლისა მჰყრობელისა“. მღუდელთა უბრძანებს უფალი: „თქუწნ ხართ ნათელი სოფლისანი“! ესეოდენი უძლიერესობა აქუს მღუდელს დედაკაცისაგან მიცემული უფლისა მიერ. დიდი სირცხვილი არ იქნება მღვდელთათვის, რომ დედაკაცისაგან უფრო უძლიერათ სჩნდეს ქრისტეს მორჩილებაში? თუ ვითარ, გამოვაცხადოთ: მარიამ მაგდალინელმან ქრისტეს შეხება იწადა;

ქრისტემან უბრძანა: „ნუ შემომეხები“; მცის მორჩილ იქმნა მარიამ მაგდალინელი. შენ მღუღელს – გიბრძანებს ქრისტე: „იქმოდედ ნუ საზრდელსა წარსაწყმედელსა“, შენ არ ემორჩილები, ამისთავის რომ შენს წარსაწყმედელსა საზრდელსა იქმ, ვინადგან უღირსად ეხები წმიდასა საიდუმლოსა; ამისთვის უფრო უძღურად ხარ ქრისტეს მორჩილებაში მარიამ მაგდალინელისაგან: ის კი დამორჩილდა და არ შეეხო, რადგან დააყენა შეხებისაგან; შენ დაგაყენა უღირსად შეხებისაგან და არ მორჩილ ექმენ და უღირსად ეხები წმიდასა საიდუმლოსა; რადგან უღირსად ეხები, იუდას ემსგავსები, და თუ ვითარ – ვსთქუათ: იუდა უღირსად შეეხო წმიდასა საიდუმლოსა, – შენც უღირსებით ეხები წმიდასა მაგას საიდუმლოსა; იუდამ უსჯულოთა მისცა ქრისტე, – შენც უსჯულოთა მისცემ ქრისტეს, როდესაც უღირსად აზიარებ ვისმე; თუ შენ უღირსებით მიიღებ, უეჭველად სხუათაგან უღირსად მისცემ; იუდამ ესრეთ ჰყო: ჯერ თვით უღირსებით მიიღო, მერმეთ ჰურიათ მისცა, – ეგრეთუწ, ესეც უცილობელი არის, რადგან შენ უღირსად მიიღებ სხუათაცა უღირსებით მისცემ; იუდა განვიდა ქრისტესაგან დაისაჯა, – შენც ქრისტესაგან განხვალ და დაისჯები საუკუნოდ, ვითარცა ხმოზს მოციქული: „რომელი უღირსებით შჭამდეს და სმიდეს სასმელსა ამას, დასასჯელად თვისა თვისისა სჭამს და სვამს“.

ეგების ეს ვინმე იიჭვნოს და ჰსთქუას, რომ უღირსად შემხები არ დაისჯება. ეს ბოროტი იჭვი განვაქარვოთ და ვსთქუათ, თუ უღირსად შემხებელთათვის როგორ დამსჯელი არის. ჯერ ერთი მაგალითი მოვილოთ. დიდებულის მეფის ვისიმე სურათი ასეთი რომ იყოს, ვინც უგვანის ხელით შეეხებოდეს, ის სურათი ყოველსავე რისხვასა და სატანჯველსა მიაგებდეს; სურათის პირველი სახე რომ არის, თვით მეფე, ის უფრო რისხვის მიმცემი იქმნება თუ არა? უეჭველი არის, ის უფრო რისხვის მიმცემი იქმნება. ეგრეთუწ ძველი სჯული ახლის სჯულის სურათი და მაგალითი იყო, და თუ ის ძველი სჯული, რომელიც აჩრდილი იყო და უღირსად შემხებს დასჯიდა, ვითარცა დაისაჯა ნადაბ და აბიუდ, რაოდენად უფროსად ეს ახალი ჭემმარიტება უღირსად შემხებს დასჯის, დასტანჯავს და უფროსად ემშაკის სადგურად იქმს, ვითარცა იუდა იქმნა სადგურ ეშმაკისა, ვითარცა სწრეს მახარებელი: “და „შემდგომად პურის მიღებისა შევიდა მისსა ეშმაკი“. უღირსებით მიღება წმიდისა საიდუმლოსა ესე ვითარს სიბნელეს მისცემს კაცს; და მიზეზი რა არის, რომ არ ეშინისთ და უღირსებით მიიღებენ?

ეგების იჭვეული იყოს ვინმე და ამას იტყოდეს: პური ხორცად და ღვინო სისხლად ვითარ შეიცვლება? და არ სწამდეს ამათი შეცვალემა. მაღლითა ქრისტესითა ყოველი მათი იჭვეულება კეთილად განვმართოთ და ვარწმუნოთ ერს პურისა და ღვინოსა ქრისტეს ჯორცად და სისხლად შეცვალემა. რადგან ამისი ეჭვი გაქუსთ, პური და ღვინო ჯორცად და სისხლად როგორ შეიცვლება, აქ ერთი შეცვალემა ჩუქნ ვიკითხოთ და გამოვიკულოთ ერისაგან. ვიცით უეჭველად, რომ კაცი მიწისაგან არის შემდგარი, ვითარ იგი ხმობს მოსე ღვთისა მზრახველი შესაქმეთა შინა: „და შექმნა ღმერთმან კაცი მტვერისა მიმღებელმან ქუჩყანისაგან“. ახლა ამას ვიკითხავ ერისაგან: დაშავებული უშვერი მიწა შუჭნიერ კაცის ხორცად რამ შესცუალა? ერს ამის მეტი სათქმელი არა აქუსრა – ღმერთმან ინება და სიტყვიერის სულისაგან უშუჭრი მიწა შუჭნიერ კაცის ხორცად შესცუალა. მსგავსად ამისა მე გეტყვი: ინება ღმერთმან და სულისაგან წმიდისა შესცუალა პური და ღვინო ხორცად და სისხლად ქრისტესსა. კვალად სხუა მაგალითი მოვილოთ. ნაბუქოდონოსორ მეფემან სამნი ყრმანი რომ ცეცხლსა შინა შესთხივნა, ცეცხლი ცუარად მაგრილობელად შეეცუალათ, ვითარცა სწრეს წინასწარმეტყველი დანიელ: „და ჰყო შორის სახმილისა, ვითარცა სული ცვარისა“. ვინ ჰყო ეს ცეცხლი ცუარად? – თვით ძემან ღვთისამან, ვითარცა სწამებს თვით ხილვისაგან ნაბუქოდონოსორ მეფე და იტყვის: „სამნი შევსთხიენ და ვხედავ ოთხთა: ხოლო ხილვა მეოთხისა მსგავსი ძისა ღვთისა“. მტერისაგან მოწამეობით დამტკიცდა – ძემან ღვთისამან სამთა ყრმათა ცეცხლი ცუარად შეუცვალა. იგივე ძე ღვთისა, რომელმან ცეცხლი ცვარად შესცვალა მონათა თვისათვის, დღესაც მონათა თვისთა მორწმუნეთათვის შესცვლის პურსა და ღვინოსა ხორცად და სისხლად თვისად. კვალად მაგალითი. ოთხისა დღისა მკუდარი და აყროლებული ლაზარე ცხოველ კაცად რომ შესცვალა? – ქრისტემან ხმა უყო, ქრისტეს ხმასა თანა სიტყვიერი სული მოეფინა და ცხოველად კაცად შესცვალა. ეგრეთუჭ ქრისტე ჳმა უყოფს პურსა და ღვინოსა: „ესე არს ხორცი ჩემი და ესე არს სისხლი ჩემი“, და მოეფინების სული-წმიდა და იქმნების ხორცად და სისხლად ქრისტესა.

თუ პურისა და ღვინისა ქრისტეს ხორცად და სისხლად შეცვალემა არ აღიარებ, ანუ ყოვლითურთ ცრუდ აღმოსჩნდები, ანუ ქრისტეს უარის მყოფელად. ვითარ? თუ იტყვი:

ქრისტეს არა უბრძანებია პურისა და ღვინისა თვისად ჯორცად და სისხლად შეცვალება, აქ ყოვლითურთ ცრუდ აღმოსჩნდები, ამისათვის რომ თვით ქრისტემან ბრძანა: „ესე არს ხორცი ჩემი და ესე არს სისხლი ჩემი“, ვითარცა სწერს მათეთე მახარებელი. თუ იტყვი: ქრისტემან ბრძანა, მაგრამ არ შეიცვალა, – აქ ქრისტეს უარის ყოფაში შთავარდები, რომ ქრისტეს უძლურად ჰხადი. გამხილებს ცთომასა ამას მოციქული და გეტყვის: „ბრძანებასა მისსა ვინმე წინა აღუდგა“? და დავით იტყვის: „ყოველივე რაოდენი ინება, ჰქმნა ცათა შინა და ქმწყანასა ზედა“. თუ ამას იტყვი, რომ ვითარ შეიცვალება პური და ღვინო ხორცად და სისხლად ქრისტესა, – რადგან ვითარება იკითხე შეცვალებისა, აქ ერთი სარწმუნო და ჭეშმარიტი მაგალითი უნდა მოვიღოთ. ღვთის-მშობელს მარიამს გაბრიელ აბგელოზმან სიტყვისა ღვთისა მუცლად ღება რომ ახარა, ქალწულმან ჰკითხა: „ვითარმე იყოს ესე ჩემდა, რამეთუ მე მამაკაცი არა ვიცი?“, ანგელოზმან მიუგო: „სული წმიდა მოვიდეს შენ ზედა და ძალი მალლისა გვარვიდეს შენ“. ეგრეთუ შენ რომ იკითხავ, ვითარ შეიცვალების პური და ღვინო ხორცად და სისხლად ქრისტესა, ანგელოზისაებრ გეტყვი: სული წმიდა მოვალს და ძალი მალლისა ჰყოფს პურსა და ღვინოსა ხორცად და სისხლად ქრისტესა. თუ ამას იტყვეულებ, რომ რასათვის სრულ ქრისტედ ვერ ჰხედავ და ისევ პურად ჰსჩანს და ამისთვის არა გრწამს, აქ ამას გეტყვი: რასაც თვალით არ ჰხედავ, თუ არ ირწმუნებ, შენს სულს ვერ ხედავ და შენი სულიერება არ უნდა გრწამდეს; თუ სულს ვერ ხედავ და უხილავად სულიერება გრწამს, უხილავად ესეც სრულ ქრისტედ უნდა ირწმუნო. თუ ამით ვერ დაირწმუნებ, ახლა სხუა სიტყუა შემოვიღოთ. წინამდებარე ხორცი და სისხლი ქრისტესი ამისთვის მოგვეცა, რომ საზრდელად სულთა მივიღოთ და ქრისტესთანა ვეგნეთ, ვითარცა ბრძანებს უფალი: „რომელი შჰამდეს ხორცსა ჩემსა და სმიდეს სისხლსა ჩემსა, იგი ჩემთანა დადგრომილ არს და მე მისთანა“. და სრულ ქრისტედ რომ ხედვიდე, ქრისტე სრული ღმერთი და კაცი არის და სრულს კაცს საზრდელად როგორ მიიღებ? შენგან შეუძლო არის სრულს კაცს ხედვიდე და ის სრული კაცი საზრდელად მიიღო. ამისთვის სრულ ქრისტედ არ გეჩუქენება, და პურის სახედ ხედავ, რომ მიიღო და ამ საიდუმლოსაგან ცალიერი არ დაშთე.

ახლა ერთი მაგალითი მოვიღოთ. მარტო მზეს თავის თავად რომ მიხედო, ვერც ხილუას შეუძლებ და შენს უძლურს თვალს კიდევ ავნებს; თუ სხვათა ნივთთა შორის მი-

ხედავ, არც შენს სახდევებს რასმეს ავნებს და მის ნათელსაც კეთილად განიხილავ და თვალსა შენსა ახარებ; – ეგრეთუჭ თვით სრულის ქრისტეს ხილვა რომ იწადო, შენი გონება მისს ხილვას ვერ შეუძლებს და კიდევ ავნებს შენს გონებას ამპარტავნებისათვის, რომ თვით ქრისტეს ხილვა იწადე; თუ სხვასა ნივთსა შორის, ესე იგი ორის სახეში განიცდი კეთილად და ჯეროვნად, არც შენს გონებას ავნებს და კიდევ განგანათლებს. აწ სადმართოს წერილით ვიმეტყუწლოთ. აბრაჰამისა, მოსესა და ილიასაგან შენ უმჯობესი არა ხარ. ამათ არათუ თვით მარტივი ღვთის არსება იხილეს, სხვასა ნივთსა შორის იხილეს ღმერთი: აბრაჰამმა სამთა კაცთა სახესა შორის, მოსემ – ღრუბელსა შინა, ილიამ – ნიავ-წყალსა შინა. ამას ესე ვითართა ნივთთა შინა იხილეს ღმერთი და აღიარეს. შენ თუ ჭეშმარიტი ღვთის მონა ხარ, პურისა სახესა შინა იხილე გონებითა ქრისტე ღმერთი და აღიარე.

და თუ ამისი ეჭვი ვისმე აქუს, რომ მრავალი ქრისტე არ არის, ერთი ჭეშმარიტი ღმერთი არის, და მრავალნი რომ მიიღებენ, რადგან ერთი ქრისტე არის, ყოველნივე სრულს ქრისტეს როგორ მიიღებენ, – ამ საქმისათვის მაგალითები უნდა მოვიღოთ საჩუჭნებლად. ყოველი ქუჭყანა მზისგან განათლდება, მაგრამ მრავალი მზე არ არის, ერთი მზე არის, ეგრეთუჭ ყოველი ქუჭყანა მართლმადიდებელთა ამის საიდუმლოსაგან განათლდება, და არა თუ მრავალი ქრისტე არის – ერთი ქრისტე არის. ისრაელის ერის სიმრავლე დიდად მწყურველი კლდისაგან წყალსა სმიდენ, მაგრამ არათი მრავალი წყარო იყო, ერთი წყარო იყო. ეგრეთუჭ ახალი ისრაელთა სიმრავლე, ერი მორწმუნეთა, წყურვიელი უკვდავებისა წყაროსა სვამს კლდისაგან მომდინარესა წყაროსა, ესე იგი ქრისტეს მიერ ამას წმიდასა საიდუმლოსა და არათუ მრავალი ქრისტე არის, ერთი ქრისტე არის. ერთი ზვარაკი მრავალს მშიერს აღავსებს, და მრავლის აღუვსებისათვის ის ზვარაკი მრავალ ზვარაკად არ შეიქმნება. ეგრეთუჭ ზვარაკად წოდებული უფალი ჩუჭნი იესო ქრისტე მრავალთა მორწმუნეთა ერთა აღმოავსებს, და მრავალთა აღუვსებისათვის ქრისტე არ განმრავლდების, იგივედ ერთად ქრისტედ ეგება. სარწმუნოება ჭეშმარიტი ყოველთა პერობისათვის სარწმუნოება სხუა და სხუად არ განმრავლდება, ერთი და იგივე სარწმუნოება არის, ვითარცა ხმოზს მოციქული: „ერთ-უფალ, ერთ სარწმუნოება“; ეგრეთუჭ დღეს ყოველთა მართლ-მადიდებელთა ქრისტეს ხორცი და სისხლი მისაღებელად უპყრია, მაგრამ მრავალთა პერობისა და მიღებისა-

თვის ქრისტე არ განმრავლდება – ერთი და იგივე ქრისტე არის.

და თუ ვინმე კიდევ ამის იჭვში არის, რომ წმიდის ზიარების საიდუმლოსა რომელიმე მცირე ნაკუჭით მიიღებს და რომელი უდიდესს, სახილველობით ასე სჩანს, და უფროსის მიმღებელს არ ემატება და უმცირესის მიმღებელს არა დააკლდება, ყოველნივე ისე ერთს ქრისტეს მიიღებენ. ეს თუ ვითარ არის, რომ უდიდესის მიმღებელს არა ემატება რა და უმცირესის მიმღებელს არა დააკლდება რა, ყოველნივე ისრე სრულს ქრისტეს მიიღებენ – აქაც მაგალითებრი უნდა მოვილოთ ამ იჭვის განსამართლებლად. წარმოვაყენოთ ყრმა მცირე სამისა წლისა და მამაკაცი დიდი ოც-და-ათ-ცამეტისა წლისა; ყრმის სიმცირე სიტყვიერს სულს ვერ დაამცირებს და სრული მამაკაცის სიდიდე სიტყვიერს სულს ვერ განადიდებს, – ორსავე ისე სრული და უნაკლულო სული აქუს. ეგრეთუჭ ნაკვეთით მცირე სახილველობა ქრისტეს ვერ დაამცირებს და ნაკვეთით დიდ სახილველობა ქრისტეს ვერ განადიდებს, – ორთავე შინა ერთი და იგივე სრული ქრისტე არის. წყურვიელი წყაროს რომელიმე დიდის ჭურჭლით მიიღებს და რომელიმე მცირით; დიდის ჭურჭლით მიმღებელს არა დააკლდება რა წყაროსაგან, – ორივე ერთად სრულს წყაროს მიიღებს. ეგრეთუჭ ამ უკვდავების წყაროს წმიდის ზიარების წყურვიელნი სახილველობით რომელიმე მცირეს მიიღებს და რომელიმე დიდს; დიდის მიმღებელს არა ემატება რა, და მცირის მიმღებელს არა დააკლდება რა, – ორნივე ისრე სრულს ქრისტეს მიიღებენ, ვითარცა ამტკიცებს საქმესა ამას ისრაელთაგან მიღება მანანაჲსა. მანანას თვისება ეს იყო, უფროსს, რომელიც შეიკრებდა, არა ემატებოდა რა, უმცირესსა რომელიც შეიკრებდა, არა დააკლდებოდა რა, – ორივესავე სწორი საკმარებელი საზრდელი იყო, ვითარცა სწერს მოსე ღვთისა მზარხველი: „რომელმან იგი უფროსი მიიღო, არა ემატა და რომელმან იგი უმცროსი მიიღო, არა დააკლდა“. ეგრეთუჭ უკვდავ მყოფელი მანანა, რომელ არს ხორცი და სისხლი ქრისტესი. – ამისი თვისება ეს არის: რომელიც ნაკვეთობის სახილველობით დიდს მიიღებს, არ ემატება და რომელიც მცირეს მიიღებს, არ დააკლდება, – ორივე ისე თანასწორად სრულს ქრისტეს მიიღებს. დავსძინოთ სხუა მაგალითი. აბრაჰამმა სამთა კაცთა სახისა შორის იხილა უფალი, ილიამ – მცირე ნიავეწყალსა შინა; აბრაჰამმან სამთა კაცთა შორის რომ იხილა, ილიას მიერ ხილულის უფლისაგან უდიდესი უფალი არა უხილავს; და ილიამ რომ ნიავეწყალსა შინა იხილა – აბრაჰამის ხილულის უფლისაგან უმცირესი უფალი არ უხილავს. ეგრეთუჭ ამას

წმიდასა საიდუმლოსა შორის დიდის ნაკუჭთის მიმღებელი უდიდესს ქრისტეს არ მიიღებს მცირის ნაკუჭთის მიმღებელი-საგან და მცირის ნაკუჭთის მიმღებელი უმცირესს ქრისტეს არ მიიღებს უდიდესის ნაკუჭთის მიმღებელისაგან, – ორნივე ერთს სრულს ქრისტეს მიიღებენ.

თუ ამას გამოიძიებ, რომ რასათვის პური და ღვინო შეს-ცუალა ქრისტემან ხორცად და სისხლად თვისსა და არა სხუა რაიმე ნივთი, – საყვარელო, საკურნებელი წამალი იქიდამ მოს-ცა ღმერთმან კაცს, რომლისაც კაცს მიღების ჩუჭულება აქუნ-და, ამისთვის, რომ უფრო სურვილით მიიღებენ კაცნი და არ განეშორებიან, ვითარცა მკურნალი საკურნებელს წამალს ყრმას ამითი შეუძნადებენ, რომელიც საზრდლის ჩუჭულება აქუს, ამისთვის რომ ყრმა საკურნებელს წამალს უფრო სურ-ვილით მიიღებს. ეგრეთუჭ ღმერთმან კაცთა საკურნებელი წამალი იქიდამ შეუძნადა, რომელსაც კაცი ჩუჭული იყო, ამისთვის რომ უფრო სურვილით მიიღებენ კაცნი. ვითარცა კაცს ჩუჭულება აქუს წყლით ბანისა და ზეთით ცხებისა, – ორთა ამათაგან შეზავა ღმერთმან მაღლი სულისა წმიდისა და მოგვცა ნათლის ღება. კვალად კაცთა ჩუჭულება აქუს პუ-რისა და ღვინისა მიღებისა; ესენი ჰყო ქრისტემან ხორცად და სისხლად თვისსა, რათა სურვილით მოვილოთ და ვსცხოვნ-დეთ საუკუნოდ. რომელიც ერს საეჭველი რამე აქუნდა, ვგო-ნებ, მაღლითა ქრისტესითა, ყოვლის იჭვის დასახსნელი სიტ-ყვა და საქმე მოვიღეთ და თუ ვინმე გულ-ფიცხელობით არ განაგდებს ჩუჭუნს სიტყუას, სარწმუნოდ აღმოაჩინა პურისა და ღვინისა ქრისტეს ხორცად და სისხლად შეცვალება.

აწ ეს არის ჩუჭნი საძიებელი, მიზეზი რა არის რომ უღირსებით ეხებიან წმიდასა საიდუმლოსა? სხვას მიზეზს ვე-რას ჰპოვებთ, თვინიერ ამისა – სიძულვილისაგან ქრისტეს შეუ-რაცხ ჰყოფენ. ვითარცა იუდამან დაივიწყა სიყვარული ქრის-ტესი და შეურაცხჰყო, ეგრეთუჭ დღეს უღირსად შემხებნი ამის წმიდისა საიდუმლოსანი ქრისტეს სიყვარულს დაივიწყე-ბენ და შეურაცხჰყოფენ; არათუ მარტო ქრისტეს შეურაცხ-ყოფენ, – ქრისტეს რა შეურაცხყოფენ, საუკუნო მამასაც შეუ-რაცხჰყოფენ, ვითარცა თვით ბრძანებს უფალი იესო ქრისტე: „რომელმან მე შეურაცხ მყოს, არა მე შეურაცხ მყოფს, არა-მედ მომავლინებელსა ჩემსა“. ეგების საწყინოდ ვისმე შეექმ-ნას ჩემი სიტყუა და ჰსთქუას: იუდას რათ გვამსგავსე. – იუდას

საქმესა ჰყოფ და ამისთვის მას გამსგავსებ. იუდა უღირსის ბა-
გით შეეხებოდა ქრისტეს – და შენც უღირსის ბაგით ეხები.
აქ თუ იუდა არ გიწოდო, პეტრე, რომლის საქმით გიწოდო,
რომ მისი საქმე არა გაქუს? პეტრე ნავსა შინა ქრისტესთანა
იშიშვიდა და იტყოდა: „განვედ ჩემგან უფალო, რათა კაცი
ცოდვილი ვარ!“ შენ არ იშიშვი და უღირსად ეხები. პეტრე
სიტყვით ცთომისათვის მწარედ სცრემლეობდა, – შენ დიდთა
საქმით ცოდვისათვის არცა ერთსა ცვარსა ცრემლთასა დამო-
ადინებ. რომელი ჯეროვნება იქმნება, რომ პეტრე გიწოდო?
ან მსხვერპლის შემწირველთა მღუდელთა შესადრწუნებელი
ქრისტეს სიტყვა ისმინეთ: „მიმცემელსა ჩემსა უდიდესი ცოდ-
ვა აქუს“. მიხედე პატიოსანო მღვდელო! ყოვლისაგან უმძი-
მესს ბრალს შენ გდებს ქრისტე, ამისთვის რომ ეს წმიდა საი-
დუმლო შენ გარწმუნა და ასე განგკრძალა: „ნუ დაუფენთ
ღორთა მარგარიტთა და ნუცა ძაღლთა სიმწიდესა“, შენ არ
იმარხავ ამ სიტყუას და რომელიც ღორებრ ცოდვაში იწუნ-
ება და ანუ ძაღლებრ, თავის ცოდვის ნათხევარს მიექცევა,
წმიდას საიდუმლოს მას აძლევ, – სამართლად შენ უდიდესი
ცოდვა გაქუს! მიხედე შენს უჯეროებას, შენ ქრისტე დიდად
პატივცემს და გიბრძანებს: „და წარგიყვანე თქუწნ თავისა
ჩემისა თანა“. ქრისტეს მასთან მიჰყავხარ და შენ ქრისტე უს-
ჯულოთა მიცემად მიგყავს! ეს საქმე ამას ემსგავსება: ქრისტე
იუდას პატივსცემდა და ფერხთა ბანდა, ის განცემასა და სიკუ-
დილს იწურთიდა. კაცისა დიდებულისა სურათი რომ დიდ-
ბული პატივცემული იყოს, უეჭველად თვით ის დიდებული
კაცი უფროსად პატივსაცემი იქმნება. ახლა ამას მიხედე: ძველს
ჰსჯულში დიდმან დავით აბიმელიქ მღვდლისაგან პური ით-
ხოვა, აბიმელიქ ჰრქუა: შესაწირავის პურის მეტი არა მაქუს,
და მას, რომელნიც დედათაგან დაცულნი არ არის, ვერ შე-
ეხებიან. აჩრდილს და სახეს ახლისა ამის ჭემმარიტებისასა აჩრ-
დილსა შინა მყოფი მღუდელი ასე ეკრძალოდა; შენ ჭემმარი-
ტებაში მყოფს მღუდელს და თვით ჭემმარიტის საიდუმლოს
მსახურს რაოდენი ზეშთა უდიდესი კრძალვა თანა-გამს, თუ
მღუდელობის წესისაგან არ განხვალ!

ეგების ერი მწუხარე იქმნას და ჰსთქუას: თუ განვემო-
როთ ამას წმიდასა საიდუმლოსა, ცხოვრებას ვერ მოვიპოვებთ,
ამისთვის რომ უფლისა იესოს მიერ ასე გვასმია: „უკეთუ არა
შჭამოთ ხორცი მისა კაცისა და სვათ სისხლი მისი, არა
გაქუნდეს ცხოვრება თავთა შორის თქუწნთა“; თუ მოვილოთ

– შიშისაგან განვილევით, ამისთვის რომ არ დავისაჯნეთ. ეს საძიებელიც კეთილად განვმართოთ მაღლითა ქრისტესითა და ერი ამის ზრუნვისაგან გამოვიყვანოთ. საყვარელო, არც უნდა დაისაჯნეთ ამის წმიდისა საიდუმლოსაგან, რომ უღირსებით არ უნდა მიიღოთ; არც ცალიერნი უნდა დაშთეთ უსასყიდლოსა ამის მარგარიტისაგან, ამისთვის რომ ღირსებით და სიწმიდით უნდა მიიღებდეთ, ვითარცა ორთავე ამათ გაწვევსთ სიტყუა უფლისა, რომელ არს დასაბამი ქადაგებისა ამის: „იქმოდეთ ნუ საზრდელსა წარსაწყმედელსა, არამედ საზრდელსა რომელი ჰგიეს ცხოვრებად საუკუნოდ“. ახლა ამისი მაგალითი უნდა მოვილოთ. სწეული მტკიცე საზრდელს რომ სრულებით მოშორდეს, სიკუდილს მიეცემა; თუ სწეულებისაგან არ განწმდება და სწეულებაში მყოფმან მტკიცე საზრდელი მიიღო, კიდევ განიხრწნება, ამისთვის რომ სწეულებისაგან მოუძღურებული აგებულება საზრდელის სიმტკიცეს ვერ იტვირთავს. ეგრეთუც ცოდვის სწეულებაში მყოფი თუ სრულიად განემორა ამას წმიდასა საიდუმლოსა, სულით სიკუდილს, ესე იგი საუკუნო წარწყმედას მიეცემა, და თუ ცოდვისაგან არ განწმდება და ისე მიიღო სულით და ხორციით საუკუნოდ დაისჯება; ამისთვის რომ ცოდვისაგან მოუძღურებული სული წმიდის საიდუმლოს კეთილობის ძალს ვერ იტყვირთავს.

ეგების ეს ვინმე იიჭვნოს, წმიდა საიდუმლო რომ ყოვლითურთ კეთილი არის, მიმღებელს ბოროტი რასათვის შეხუდება? – თუ რასათვის შეხუდება ბოროტი, ეს ზემო ითქუა, მაგრამ უფრო გამოცხადებისათვის კიდევ ვსთქუათ ამისი მაგალითი. კეთილი და უცხო სუნნელი ზეთი ღორს მოჰკლავს, ამისთვის რომ სიმყრალის მოყვარე ზეთის კეთილ სუნნელებას ვერ იტვირთავს და მოჰკუტდება. ესე არათუ სუნნელის სიბოროტის მიზეზი არის, – უფროსად ღორის სიმყრალის მიზეზი არის. ეგრეთუც ღორებრ ცოდვის სიმყრალეში რომ იწუნება, ეს წმიდა საიდუმლო სულით მოჰკლავს. არათუ სიხენეშის მიზეზი არის, – უფროსად ცოდვის მოყვარის სიბოროტის მიზეზი არის. აწ საღმრთოს წერილიდამ მაგალითი მოვილოთ და ვაჩუჭნოთ ერს, თუ ვითარის სახით უნდა ამის წმიდისა საიდუმლოსა მიღება. ისრაელნი ცხოვარს ამ სახით შჰამდენ: წელმორტყმულნი, სანდალ შესხმულნი, ხელთ კვერთხის-მპყრობნი, სწრაფით სჰამდენ. წელ შერთყმულება ნიშნავს ქალწულებასა, სანდალ-შესხმულება – მსახურებისათვის მზა ყოფასა, კვერთხის პყრობა – კეთილთა ზედა მტკიცედ მდგომარეობასა, სწრაფით სჰამა – სურვილსა. ძველს პასექს ისრაელნი ასე შჰამ-

დენ. რადგან ის ძველი პასეჟი ახლისა ამის ცხოვრებასა ქრისტეს მოსწავება იყო, მსგავსად მისსა კრძალვით უნდა მიიღოთ: წელ შერტყმულებითა, ესე იგი ქალწულებისა სიწმიდითა, – და უკეთუ ვინმე სცოდოს, კვალად სინანულისა განახლებითა; სანდალ-შესხმულებითა, ესე იგი ქრისტეს მსახურებასა ზედა განმზადებითა; კვერთხის პყრობითა, ესე იგი ქრისტეს მცნებასა ზედა მტკიცედ მდგომარეობითა, სწრაფით – ესე იგი სურვილით და ტრფიალებით მიიღოთ ხორცი და სისხლი ქრისტესი, რათა ქრისტესთანა ვენეთ აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 32. ანგარებისათვის

ბრძანებს უფალი ჩუწნი იესო ქრისტე: „დაიცუწნით თავნი თქუენი ყოვლისაგან ჰანგარებისა, რათა არა ნამეტნავ ვისამე არიან ცხოვრება თვისი“. – „ყოვლისაგან ჰანგარებისა“ რომ იტყვის, „ყოვლისაგან“ ამითი ჰსჩანს, რომ ჰანგარება ერთი გვარი არ არის, მრავალგვარი არის. შემოკლებით რომ ვსთქუათ, ყოველი უსამართლოდ შეკრებული – ჰანგარება არის. რადგან უსამართლოდ შეკრებული ჰანგარებად ითქუა, აწ ეს ვიძიოთ, სამართლით მიღებული რომელი არის? უფლისა სიმართლით არს და არა ჰანგარება; და თუ ვისიმე ქონებული თავისის ჯეროვანის სახმარისაგან მეტი არ არის და ისე იძულებით მიულო ვინმე – ჰანგარებად შეირაცხება. მივხედოთ უფლის სიტყუას: „დაიცუწნით თავნი თქუენი ყოვლისაგან ჰანგარებისა, რათა არა ნამეტნავ ვისსამე არიან ცხოვრება მისი“. ეს სიტყვა ასე აცხადებს: ჯეროვანის სახმარისაგან ვისაც მეტი აქუს, მისგან ნებსით მიღებული ჰანგარებად არ შეირაცხება; თუ ჯეროვანის სახმარისაგან მეტი არა აქუს და ისე იძულებით მიიღო ვინმე, ჰანგარებად შეირაცხება. უფლისა იესოს სიტყვის ძალი ასე აცხადებს. აქ უფალნი და მთავარნი განრისხდებიან და რისხვით წინააღმდეგობას დაიწყებენ და იტყვიან: რადგან ჩუწნი მონა არის, ვალი აქუს ჩუწნის მსახურებისა და უნდა გვამსახუროს; თუ მონათაგან არას მივიღებთ, როგორ უნდა ვიცხოვროთ. აქ ნაცვალი პასუხი ეს უნდა მიუგოთ: შენც მონა ხარ ღვთისა და ვალი გაქუს მისის მსახურებისა, მაგრამ შენგან შეუძლებელს არას ითხოვს. მოიხსენე უფლისა იესოსი – მდიდართა და გლახაკის ქვრივისაგან არც იძულებით მიუღია რამე და არცა შეუძლებელი, რომელიც შეეძლოთ მდიდართაცა და გლახაკთაც ნებსით შესწირეს და არა იძუ-

ლებით. ეგრეთუჭ შენ შენთა მონათაგან, მდიდართაცა და გლახაკათაგან, შეძლებსაებრ ნებსით უნდა მიიღო და არა იძულებით. უღონომან და გლახაკმან ნებსით რომ რამე გიძღუნას, შენ, თუ ჭეშმარიტი ქრისტეს მოწაფე ხარ, უმეტესი უნდა მისცე, ამისთვის რომ შენც შენი ქრისტე მცირედისათვის უმეტეს გაძღუევს და ასე გიბრძანებს: „ათ წილად მიიღოს“; და თუ მისი მოწაფე ხარ, შენც ქრისტეს უნდა მიემსგავსო და მცირედისათვის უმეტესი უნდა მისცე უღონოთა.

კვალად მეტყვიან წინააღმდეგომნი: თუ მონათაგან ხარკის აღება ჯეროვანი არ არის, რასათვის? ბრძანა უფალმან იესომ: „მიეცი კეისრისა კეისარსა“, – შეძლებსაებრ და ნებსით მიცემა ბრძანა, თორემ შეუძლებელს და იძულებით ღმერთი არას ბრძანებს; თორემ ამას მიხედეთ, რომელიც ახლა მოციქულთა და მამათაგან განვრცელებული სარწმუნოება არის, ეს აბრაჰამის ჟამში არ იყო, ამისთვის რომ ქრისტეს მიერის მაღლით ეკლესია არ განათლებული იყო. რადგან არ იყო მაშინ ესე ვითარი სარწმუნოება, აბრაჰამისაგან ღმერთმან ეს განვრცელებული სარწმუნოება არ იძია, მარტო რწმუნება ღვთისა – რომ ღმერთი ირწმუნა – იმის მიერ განამართლა, ვითარცა დასწერს მოსე ღვთისა მზრახველი და იტყვის: „ჰრწმუნა აბრაჰამისა ღმერთი და შეერაცხა მას სიმართლედ“. თუ აბრაჰამს ჟამში, რომელიც არ იყო ის სარწმუნოება არ იძია, რომელი სამართალი არის, შენ რომ შენის მონისაგან შეუძლებელი ნივთიური რამე ითხოვო? თუ ღმერთმან უდიდესი და უბრწყინვალესი სარწმუნოება მის ჟამისა მონათა შორის, რადგან უპოვარი იყო, არ ითხოვა იმ ჟამად, უმცირესს განსახრწნელს შეუძლებელს ნივთს რასმე იძულებით რათ ითხოვ შენის მონისაგან? კვალად ისრაელთა შორის რომელთაც შეეძლოთ შესწირვიდენ უფალს ოქროს, ვერცხლს და სხუათა ნივთთა; რომელიც შეუძლებელი იყო და უღონო იყო, ისინი ორს გვრიტს, ანუ ორს ტრედის მართუჭს შესწირვიდენ. უფალი არ აიძულებდა და სათნო იყოფდა, ამას მცირესა შესაწირავსა. თუ უფალი შენი უღონოთაგან მცირეს შეიწირვიდა და არ აჭირვებდა, – თუ ჭეშმარიტი უფლის მონა ხარ უღონოს შენს მონას ნუ აჭირვებ და შეძლებსაებრ მცირედი მიიღე მისგან.

იტყვიან რომელნიმე: ეს ხარკი ჩუწნთა მონათა ზედა პირველთა კაცთაგან დადებული არის და ჩუწნ რა ვჰყოთ? საყვარელო, ამითი ვერ განმართლდებით, ამისთვის რომ პირველთა კაცთა მრავალი მოიღეს უფერო საქმე; ვითარცა მოიღეს მრავალთა და დასდევს კერპთ-მსახურება და მრავალი სა-

მაგლება, მაგრამ რომელნიც ჭეშმარიტნი ღვთის მონანი იყვნენ, უჯერო საქმე არ შეიწყნარეს და თავისის თავისაგან შორს ჰყუტნენ. ეგრეთუჲ თქუწნი პირველთა კაცთაგან დადებული არისო, ამისთვის უგვანი საქმე არ უნდა შეიწყნაროთ და შორს უნდა განიოტოთ. აქ ერთი სახე მოვილოთ ძველის წერილიდამ. პირველითგანვე დიდებული არის ვაჭრობათა და მოყიდვათა შორის ნაცვალნი რამე ფასი უნდა დასდვას კაცმან, ეს პირველითგანვე დადებული არის, მაგრამ ჭეშმარიტმან მონამან ღვთისამან იოსებ იაკობის ძემ, რომელიც იფქლის განმყოფელ აღმოჩნდა, რომელიც მისთა ძმათა ვეცხლი მიართვეს იფქლის ფასად, ის ვეცხლი ისევ მისცა, ამისთვის რომ უღონონი იყვნენ მისნი ძმანი; მან მონამან ღვთისამან უღონოთაგან ფასი არ მიიღო, თუმც პირველითგან დადებული არის ფასის მიღება, მაგრამ იოსებ ღვთის მონებისათვის ჰრიდა უღონოთა. თუ მან ფასისათვის არ შეაწუხნა უღონონი, პირველთაგან დადებულებისათვის უღონოთა მონათა რად შეაწუხებ უფასოსა საქმისათვის? წინააღმდეგომნი და ნივთის მოყვარენი იტყვიან: იოსებმან მისნი ძმანი შეიწყალნა და ისევ მისცა იფქლის ფასი ვეცხლი, მაგრამ ჩუწნი მონათაგან აღვიღებთ ხარკს და არა ძმათაგან. აქ ქრისტეს სიტყვა უნდა მოვილოთ. შენ მართო მონებას ამბობ და ქრისტე ასე გიბრძანებს: „თქუენ ყოველნი ძმანი ხართ“. მთავარნო და ხელმწიფენო! ეგ თქუწნი ხელმწიფება ღვთისა მიერ არის, ვითარცა იტყვის მოციქული პავლე: „და რომელნი იგი არიან ჯელმწიფებანი, ღვთისა მიერ განწესებულ არიან“. თქუწნის ხელმწიფების განმაწესებელი უფალი არავის აიძულებს, შეუძლებელს არავისაგან ითხოვს. ამისი სიმტკიცე ზემო ძველიდამ მოგახსენე; ახლა ახლიდამ მოგახსენო. მაცხოვარი ჩუწნი იესო ქრისტე ვნების ჟამში რომ სწუხდა, თვისთა მოწაფეთა მღვიძარება ამცნო და უბრძანა: „იღვიძებდით და ილოცევდით“. თვისთა აღრჩეულთა მოწაფეთაგან ეს ერთი მღვიძარება ითხოვა; მათ ვერ შეუძლეს მღვიძარება; რადგან ვერ შეუძლეს, არღარა აიძულა ქრისტემან, არცა ეაწუხა და უბრძანა: “დაიძინეთ ამირითგან და განისუწნეთ“. ხედავ, აქ რომ თქუწნი ხელმწიფების განმაწესებელი უფალი და მოძღვარი თვისთა მონათაგან შეუძლებელს არას ითხოვდა, არც აიძულებდა, თქუწნი თუქუწნთა მონათაგან შეუძლებელს ითხოვთ და მწუხარებას ამღვეთ!. ცხადად ჰსჩანს, რომ თქუწნის უფლისა და ღვთის განწესებისა და მოძღვრებისაგან შორს ხართ.

ეგების იძიოს ვინმე ამისი სწავება, თუ რომელი არის

უსამართლოდ და ჰანგარებით მონისაგან აღებული. რომელიც შენგან აღებული მისის სხეულის ცხოვრებას შეაწუხებს და შესაწუხებელს იწროებას მისცემს, ამისი მსგავსი აღებული ყოველივე ჰანგარებად შეირაცხება. იტყვის ვინმე: თუ ჩუწნთა მონათაგან არა მოვიღოთ რა რომლით საქმით უნდა ვიცხოვროთ? შენის ცხოვრებისათვის შენს მონას რათ აიძულებ. მისგან იძულებით აღება ჰანგარებით შეგერაცხება, და ჰანგარება სასუფეველისაგან განგაშორებს, ვითარცა ხმობს მოციქული: „არცა ანგართა სასუფეველი ღვთისა ვერ დაიმკვიდრონ“. მე გასწაო და მიგიძღვე შენის ცხოვრების გამომზრდელისა ქრისტეს მიმართ; მისგან მიიღე, რომელიც რამ კეთილი გესახმარებოდეს ის უფრო უშურველად და სავსებით მოგცემს, არც გაყვედრებს და უტყუელად მოცემასაც აღგიტყუამს, რომელსაც ჯეროვანს ითხოვ, და გიბრძანებს: „ითხოვდით და მოგეცესთ“. და თუ იძულებით მიტაცების სურვილი გაქუს, ეს უმჯობესი არ არის, რომ იძულებით სასუფეველი მიიტაცო? ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „სასუფეველი ცათა იიძულების, და რომელნი აიძულებდენ, მათ მიიტაცონ იგი“. და თუ ამას იტყვი: იესო ნივთიერს არას მომცემსო, – თუ მისის საფარველისაგან გარეშე არ განხვალ, სხეულის სახმარსაც უშურველად მოგცემს. აქედამ მიიღე ამისი სიმტკიცე: კანას გალილეას ქორწილსა შინა ღვინო რომ არა აქუნდა მის მონას, ღვთის-მშობელი მარიამ მეოხ ექმნა ძისა მიმართ თვისისა და რქუა: „შვილო, ღვინო არა აქუს“; ქრისტემან ისმინა, სიტყვა დედისა თვისისა და შეცვალა წყალი ღვინოდ და მიანიჭა კაცსა მას. ეგრეთუწ შენ თუ მისის მონებისაგან გარეშე არ განხვალ, რომელიც ნაკლულევანება რამ გაქუს, თვით დედა ღვთისა მეოხ გექმნების და ძე მისი იესო უშურველად მოგცემს; და თუ მისის მონებისაგან გარეშე განხვალ და უსამართლოდ შეკრებას იწყებ, არათუ მოიღებ რასმე, უეჭველად შენს ქონებულსაც სხუა მიიღებს, ვითარცა იუდა განვიდა ქრისტეს მოწაფეობისაგან და იწყო უსამართლოდ შეკრება ვერცხლისა, და არათუ შეიკრიბა რადმე, უფროსად სული და ჯორცი თვისი წარსწყმიდა და ქონებული მისი – მოციქულების დიდება – მატათამ მიიღო. უგვანს შეკრებას ესე გვარი საცთური შეუდგს! ჰანგარი შეკრებას ჰგონებს, მაგრამ არათუ შეიკრებს – უფროსად განაზნევის. ამისთვის რომ ჰანგარებით შემკრები ქრისტესაგან შორს არის; და რომელიც ქრისტესაგან შორს არის, მისთვის უფალი იესო ასე ბრძანებს: „რომელი არა შეკრებს ჩემთანა იგი განაზნევის“. ჰანგარი არა შეკრებს ქრისტესთან-

ნა, არამედ ემბაკისა თანა, მაშასადამე არათუ შეიკრებს ჰან-გაარი, არამედ განაზნეს.

ეგების იიჭუნოს ვინმე და ჰსთქუას: ღარიბს და უღონოს არ გაიძულებ, მდიდართაგან მივიტაცებთ რომლისამე ღონისძიებითა. ამასაც დიდი ვნება შეუდგება. პირველად ესე: ანუ ტაცება შემოვა და ანუ მპარაობა, და ორივესათვის თქმული არის მოციქულისაგან: „არცა მტაცებელთა, არცა მპარავთა სასუფეველი ღვთისა ვერ დაიმკვიდრონ“, – მეორედ: გესმის ზემო თქმული ქრისტეს მიერ: „რათა არა ნამეტნავ ვისამე არიან ცხოვრება თვისი“. მისი სიმდიდრე ეგების ნამეტნავი არ იყოს, და ნაცვლად საუკუნისა ცხოვრებისა აქუნდეს სიმდიდრე ამის სოფლისა; და შენ რომ მიუღებ ამ სოფლის დიდებას, აქ საშიში არის, ნაცვლად მისსა სატანჯველი არ მიიღო. საყვარელო! შენ ჰანგარების ბრალს რად მიიღებ და იძულებით და უსამართლოდ რასათვის ვისგანმე რასმე მიიღებ? თუ უფალს ნებავს შენი სიმდიდრე, ის ყოველსავე უშრომელად შემოგიკრებს და მოგცემს, ვითარცა ისრაელთა ეგიპტის დიდება შეუკრიბა და მისცა; თუ უფალს არ ჰნებავს შენი სიმდიდრე, რაოდენიც ღვაწლი და შრომა დასდვა, ყოველივე ცუდი და ამაო არის, ვითარცა ჯმობს წიმაწამეტყველი დავით: „არათუმცა უფალმან აღაშენა სახლი, ცუდად შტრებიან მამნებელნი მისნი, არათუმცა უფალმან დაიცვა ქალაქი, ცუდად იღვიძებენ ხმილაგნი მისნი“. თუ უფალს არ ნებავს შენი სიმდიდრე, შენი შრომა რომ ცუდი არის, ეს გიჩუჭნე.

ან ამას მიხედე: იძულებით შეკრებას და მოღებას ჰანგარებაზედ სხვა დამეტებული ვნება შეუდგება: თუ მდიდართაგან იძულებით მიიღო, ჯორციელი ვნება და შფოთება შეგემთხუწვა მდიდართაგან; თუ მცირეს და ღარიბს მისტაცე, ქრისტეს შეცოდების ბრალში შთავარდები, ვითარცა გიბრძანებს თვით უფალი იესო: „რაოდენი უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა ძმათა ჩემთასა, იგი მე მიყავთ“. მხოლოდ ერთს ჰანგარების ვნებას ვხედავთ და სხვა რომელიც საკვირვო, ძნელი ვნება შეუდგება, მას ვერ ვხედავთ, თორემ არა ვგონებ, რომელისაგანაც ჰანგარება გამოვა, თქუწნ იმას შეეხნეთ, თუ სრულიად უღმრთო არ შეიქმნებით. ტაცებისა და სხუა უსამართლოდ მისვე ჭირისაგან ცხადი ჰანგარება წარმოდგება. ახლა ეს გამოვაცხადოთ. მხოლოდ ტაცებას ჰანგარებასთან რაოდენი უუმძიმესი, დამეტებული ვნება შეუდგება; სხვისაგან რომ ნივთიურს შენს სახმარს იტაცებ, ანუ ბოროტს სასოწარკუჭითილებაში ხარ და სრულიად შენს მოძაგებას ვგონებ ღვთისაგან, რომელი ესე უძნელესი არის ყოველთა ვნებათა, ამისთვის რომ ამას შინა

დათქმულნი უფრო ძნელად იხსენებიან სხვათა ცოდუათაგან; ანუ მოუგონებელს ღმერთის გამობაში ხარ. იკითხავ თუ რასათვის? ამისთვის: ღმერთმან გიბრძანა: „ითხოვდით და მოგეცესთ“. შენ მისგან არ ითხოვ და ისე იძულებით იტაცებ; აქ ან უცნობოდ ჰგონებ ღმერთს, ანუ ყოვლისა მპყრობელად არა ჰგონებ და ანუ უძლურად ჰგონებ, – და თუ ვითარ – თვითოეული წარმოვაჩინოთ. თუ ღმერთს უცნობოდ არ ხადი, თვით ძემან ღვთისამან გამოცხადებით გაუწყა და გიბრძანა: „იცის მამამან ზეცათამან, რა გიხმს ამით ყოველთაგან“. თუ ღმერთს უცნობოდ არ ხადი და ეს ქრისტეს სიტყუა კი გრწამს, შენმან მამამან ზეცათამან ღმერთმან იცის შენი ჯეროვნად სახმარი რა არის, და შენ იძულებით რად იტაცებ? მაგრამ აქ ასე ჰსჩანს – ღმერთს უცნობოდ ხადი. და თუ ღმერთის ყოველსავე მცნობელობა გრწამს და აღიარებ, ვითარ იგი იტყვის პეტრე მოციქული ქრისტეს ღვთისა მიმართ: „უფალო შენ ყოველი იცი და ყოველი უწყი“. – თუ ეს სიტყუა სარწმუნოდ არა გიჩნს, ყოვლისა მპყრობელად არა გრწამს ღმერთი; თუ ყოვლისა მპყრობელად გრწამს, ვითარცა იტყვის წინასწამეტყველი დავით: „შენნი არიან ცანი და შენი არს ქუჭყანა სოფელი და საესება მისი“. თუ ასე ყოვლისა მპყრობელად გრწამს, ამას რად იჭვენულებ, რომ ღმერთმან შენი ჯეროვანი სახმარი არ მოგეცეს? თვით ქრისტე გიბრძანებს: „ითხოვდით და მოგეცეს“; შენ იძულებით რაღათ იტაცებ? მაგრამ ყოვლისა მპყრობელად არ გრწამს ღმერთი! თუ ყოვლისა მპყრობელად გრწამს, ყოვლისა შემძლებელად არ გრწამს და უძლურად აღიარებ ღმერთს; – ვითარ? თუ ყოვლისა შემძლებელად გრწამს, ვითარ იგი ჰსთქუა საღმრთომან დავით: „ყოველივე რაოდენი ინება, ქმნა ცათა შინა და ქუჭყანასა ზედა“. – თუ ასე ყოვლისა შემძლებელად გრწამს, თვით ქრისტე უტყუელის პირით ასე აღვითქუამს: „ითხოვდით და მოგეცესთ“; რადგან ასე უეჭველად მოცემას აღვითქუამს, რასათვის ყოვლად შემძლებელისა ღვთისაგან არ ითხოვ და იძულებით გლახაკთა და უღონოთაგან იტაცებ? აქაც ასე ჰსჩანს, ღმერთი ყოვლისა შემძლებელად არა გრწამს და უძლურად აღიარებ! და თუ ჩემ მიერ თქმულს შენდამი ურწმუნოებას ყოველსავე დაარღვევ და ჰქმმარტებით იტყვი და აღიარებ ღმერთსა ყოვლისა მცნობელად, ყოვლისა მპყრობელად და ყოვლისა შემძლებელად, მაგრამ მაშინაც თავის თავად დიდებას ეძიებ და ნივთიურს უსამართლოდ შეიკრებ, შენი ღვთის რწმუნებაც უსარგებლო არის, ამისთვის რომ მოციქული ცხადად გამხილებს: „ვითარცა ხორცნი თვინიერ სულისა მკუდარ არი-

ან, ეგრეთუწ სარწმუნოება თვინიერ საქმეთსა მკუდარ არს“;
და შენგან დიდების ძიებაც ცუდი და ამაო მამურალობა არის,
ამისთვის რომ თავის თავად ძიებით შენ დიდებას ვერ მოიპო-
ვებ. ეს უქველის საქმითა და სიტყვითა გიჩუწნო. პირველად
უძლეველი ქრისტეს ღვთისა სიტყვა გიმტკიცებს: „არავინ
თავით თვისით მოიღოს პატივი, უკეთუ არა არს მისა მოცემულ
ზეგარდმო“. ან საქმით წარმოგიჩინო, რომ თავის თავად ძი-
ებელი დიდებას ვერ მიიღებს. ვითარცა ძენი ზებედესნი თავის
თავად ქრისტესაგან დიდებას ეძიებდეს, მაგრამ ვერ მიიღეს და
უგვანად შეერაცხათ თავის თავად დიდების ძიება; ასე უგვა-
ნად შეერაცხათ – სხუანი ძმანი კიდევ განურისხდენ, ვითარცა
ჰსწერს მატთე: „ვითარცა ესმა ათთა მათ, განრისხეს ორთა
მათ ძმათათვის“; და თვით ქრისტე ასე ბრძანებს: „რომელსა
უნდეს თქუწნ შორის დიდყოფა, იყავნ თქუწნდა მსახურ“.

აწ ეს გიჩუწნო: არ იძიეს თავის თავად დიდება, მაგრამ
ღვთისა მიერის მადლით მიიღეს, ვითარცა იაკობს თავის თა-
ვად არ უძიებია პირმშობის დიდება, – დედამან თვისმა რომ
უთხრა: „მომგვარე მე თიკანი, და უქმნა ვითარცა უყვარს მა-
მასა შენსა, მიართვ და გაკურთხოს შენ“. იაკობმან უთხრა:
„ესავ ფაჩნიერი არის და მე წყლუტუ; განმიხილოს და მივი-
ლო წყევა და არა კურთხევა“. იაკობ ასე არ იძიებდა პირმშო-
ების დიდებას, მაგრამ უფლისა მიერ მაშინაც მოეცა პირმშო-
ება, საულ კარაულსა ეძიებდა და არა მეფობას, მაგრამ უფ-
ლისა მიერ მეფობა პოვა. კვალად დავით არ ეძიებდა მეფო-
ბას, რათა მწყემსი იყო ცხოვართა, მაგრამ უფლისა მიერ ცხე-
ბულ იქმნა მეფედ იუდასსა და ისრაელისა. ეგრეთუწ შენ
რომ არ იძიო თავის თავად დიდება, რომლისაც ღირსება გაქუწს,
უფალი მოგცემს. თუ ღირსი არა ხარ – რაოდენის საქმით
იძიო, მაშინაც ვერ მიიღებ. ვითარცა ესავ დიდების წადლით
ითხოვა მამისა თვისისაგან კურთხევა პირმშობისა, და რადგან
უღირსი იყო, ვერ მიიღო, – ეგრეთუწ შენ უღირსი ხარ დი-
დებისა, რაოდენითაც სურვილით ითხოვო ღვთისა მამისაგან
ვერ მიიღებ, ვითარცა ხმობს იაკობ მოციქული: „ითხოვთ და
ვერ მიიღებთ, რათა ბოროტად ითხოვთ“.

იტყვის ვინმე თუ არ ვიძიო ნივთიური, ვითარ ვიცხოვ-
რო? აქ ორი რამ სახე უნდა მოვიღოთ – ერთი ძველისა და
ერთი ახლისა. ჯერ ძველიდამ მოვიღოთ. აბრაჰამ ნივთიურს
ეძიებდა, მრავალი ყვანდა ცხოვარი და ძროხა და სხუანი პი-
რუტყვნი, მაგრამ უსამართლოდ და ჰანგარებით შეკრებული
მისგან არცა ერთი იყო; – ეგრეთუწ შენ თუ იძიო ნივთიური

და შეიკრიბო, ჰანგაარებით არცა ერთი უნდა შეიკრიბო, თუ აბრაჰამისებრ ღვთის-მონება გნებავს. აწ ახლიდამ მოვილოთ სახე: თუ ჭეშმარიტი ქრისტეს მონა ხარ, ნივთიურთათვის რომ არ იზრუნო, შენ მაშინაც არ დაგაკლდება რა, ვითარცა მოციქულნი სოფლისა და ნივთიურისათვის არას ზრუნვიდეს; ასე მოახსენ ეს ქრისტეს: „ჩუჴნ ყოველი დაუტევეთ და შეგიდეგით შენ. და ქრისტე ასე უბრძანებს: „ნუ მოიგებთ ოქროსა, ნუცა ვეცხლსა“. მაგრამ ჭეშმარიტნი ქრისტეს მონანი რომ იყვნენ, არა აკლდათ რა; ვითარცა ჰკითხა ქრისტემან: „ოდეს იგი წარგავლინენ თქუჴნ, თვინიერ ვალანტისა და ვაშკარანისა და ფერხთა შესასხმელი-სა ნუ გაკლდა რა?“ და მათ ჰრქუჴს: „არა“. თუ ჭეშმარიტი ქრისტეს მონა ხარ, არც შენ რამე დაგაკლდება ნივთიურთათვის რომ არ იზრუნო. მე მხოლოდ ზრუნვისათვის მოგართვი ეს სახე, თორემ ჰანგაარებით ზრუნვა და შეკრება ქრისტეს მოწაფეთაგან ყოვლითურთ უცხო არის; და თუ ვინმე განვალს ქრისტეს მოწაფეობისაგან და ჰანგაარებით სიმდიდრეს იკრებს, ჭეშმარიტი უნდა ითქუჴას, მისს სიმდიდრეს სიგლახაკე ჰსჯობს, ამისთვის რომ ბოროტად განმდიდრებულს საუკუნო ვაება მიეცემა, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „ვაი თქუჴნდა, მდიდარნო, რათა მიგიღებთ ნუგეშინისცემა თქუჴნი!“ გლახაკს საუკუნო ნეტარება აქუს მიცემული, ვითრცა ბრძანებს კვალად უფალი იესო: „ნეტარ იყვნენ გლახაკნი სულითა, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა“.

ახლა თვით ჰანგაარს დავუწყოთ მეტყველება. საყვარელო! უსამართლოდ და ჰანგაარებით რად შეიკრებ? თუ ღმერთი არ განარისხე, ყოველსავს ის მოგცემს, თვით ქრისტე გიბრძანებს: „ნუ ზრუნავთ რა შჴამოთ, ანუ რა სვათ, ანუ რა შეიმოსოთ“, თუ ღმერთი განარისხე, ყოველივე ქუჴყანა შენი იყოს, მაშინაც გლახაკი იქმნები, ვითარ იგი ყოველი ქუჴყნის დიდება ადამის იყო, ღმერთი რომ განარისხა, გლახაკი შეიქმნა, ვითარცა ჰმობს იტვის წინასწარმეტყველი დავით: „დაგლახაკენ და დავმდაბლდი სრულიად“. კვალად სხუა რამე მოგახსენო: შენი სიცოცხლე თუ გძულს, ნივთიურს რასმე რასათვის შეიკრებ? რადგან სიცოცხლე გძულს, რად გნებავს ნივთიურის რამე? თუ გიყვარს შენი სიცოცხლე, ჰანგარებით რად მოიხუჴჭ? რისათვის არ მოიხსენებ, რომ უგვანად შეკრება ამ აქარ ქარიმის ძე სიკუდილით დასაჯა? ეგრეთუჴ შე უგვანად ჰანგაარებით შეკრება სულით და ხორციით საუკუნოდ სიკუდილად დასჯის. თუ ძველი არ მოიხსენო, ახალი მოიხსენე. თუ იუ-

დას უგვანად ვეცხლის შეკრებამან ვითარ ყოვლის კეთილისაგან უცხო და განშორებულ ჰყო, – ეგრეთუჴ შენ ყოვლის კეთილისაგან უცხო და განშორებულ გყოფს: განგაშორებს სანატრელის სიმდაბლისაგან, ამისთვის რომ ამპარტავნებით შეურაცხყოფ ვისმე და მოიხუჭუჴ უსამართლოდ მისგან; და ესე ამპარტავნება საძაგელჰყოფს წინაშე ღვთისა, ხმისაებრ საუფლოსა: „ყოველი მაღალი გულითა საძაგელ არს წინაშე ღვთისა“; ჰანგარება შემოიყვანს შურსა და განხდის სიყუარულსა, ამისთვის რომ შურით და მტერობით იტაცებს ვისგანმე, და ესე სიყვარულისაგან უცხო არს, არამედ მხოლოდ შური არს, რომელი დააბნელებს სულსა ვითარ იგი იტყვის ბრძენი სოლომონ: „შური სიხენეშისა დააბნელებს სულსა“. კვალად ჰანგარება შემოიყვანს რისხვასა, ამისთვის რომ რისხვით მიუღებ ვისამე თავის საცხოვრებელს და არა წყალობით, და ესე რისხვა შენ შორის უჩინო ჰყოფს სიმართლესა ღვთისასა; ვითარ იგი ხმობს მოციქული: „გულის წყრომამან კაცისამან სიმართლე ღვთისა არა ჰყვის“. შემოიყვანს კანებრსა ძმის მკუთლელობასა შურისა მიერ, რამეთუ კაენ შურითა მოაკუთდინა ძმა თვისი; ეგრეთუჴ ჰანგარაი შურისათვის ვეცხლისა მოაკუთდინებს ძმასა თვისსა და მიმსგავსებისათვის კაენისა მიიღებს მისსა სულითა სამკვიდრებელსა. ესე იგი სატანჯველსა დაუსრულებელსა.

სოფლის მოყვარე და ცუდად მეტყველი ვინმე იტყვის: არა მაქვს რა და შიშველი ვითარ უნდა ვიდოდე? აჴ მაგიერს ვიკითხავ: შენი ქრისტე შიშველი ვითარ ვიდოდა ვნების ჟამში? შენ რომ ვერ ითმენ შიშლოებას, მან ვითარ მოითმინა? რა გაქუჴს ნაცვალი პასუხი? – არა რადმე პასუხი გაქუჴს ამის მეტი, ყოველივე კაცთა ცხოვრებისათვის დაითმინა. აჴ ამას მიხედე: ძემან ღვთისამან იესომ შენის სიყვარულისათვის დაითმინა შიშლოება და სხუა აურაცხელი ვნება, და შენ ქრისტეს სიყვარულისათვის არ მოითმენ შიშლოებას? მიჩუჴნე თუ რომელით სახით წარმოაჩენ ქრისტეს სიყვარულს? – არ ძალგიძს რომელითამე ქრისტეს სიყუარული წარმოაჩინო, – იკითხავ მიზეზს, თუ რასათვის? თვით ქრისტეს სიტყვით გიჩუჴნო. უფალი იესო ბრძანებს: „რომელი მცირესა ზედა ცრუ არს, იგი მრავალსა ზედა ცრუ არს“. თუ მცირეს შიშლოებაზედ ცრუ ხარ და ქრისტეს სიყვარულისათვის ვერ მოითმენ და ქრისტეს საძულველს ჰანგარებას ჰყოფ, სხუას მრავალს სათნოებას სიმძიმეს სულ ვერას იტვირთავ და უფრო ცრუდ აღმოჩნდები ქრისტეს სიყვარულზედ! ან მოიღე ქრისტესთვის შიშლოება და მოძულე ჰანგარება. შიშლოებისათვის ნუ იურვი: შრომანთა ვე-

ლისათა შემამკობელი შენც შეგამკობს, და რომელმან სიშიშ-
ვლე მამისა ადამისი დაჰფარა, შენს შიშლოებასაც დაჰფარავს
საღმრთოთა მით მოწყალებითა თვისითა და აღგავსებს ყო-
ველთა ყოვლითა კეთილითა აწ-და საუკუნეთა უკუნისამდე.
ამინ!

თავი 33. მცონარებისათვის

იტყვის მოციქული პავლე: „სწრაფასა ნუ მცონარე ხართ“.
მდაბიურად რომ განვაცხადოთ მოციქულის სიტყვა ასე ითქ-
მის: რომელიც სასწრაფო საქმე იყოს, მისთვის მცონარებას არ
უნდა ვყოფდეთ, დაუყონებლივ უნდა აღვასრულებდეთ. და
სასწრაფო საქმე კეთილი მხოლოდ არის და მის აღსრულებას
უნდა ვისწრაფდეთ, და არა უნდა ვაყოვნებდეთ ვითარცა გვას-
წავებს ბრძენი სოლომონ და იტყვის: „ძალ თუ გედვას კეთი-
ლის ყოფად, ნუ დააცადებ“. მოციქულისა და ბრძენისა სოლო-
მონის პირით მტკიცე იქმნა – კეთილი არ უნდა დავაცადოთ
და მსწავლად ავასრულოთ.

აწ საქმით ვაჩუქნოთ, რომ კეთილის აღსრულება სის-
წრაფით უმჯობესი არის. ესავმან ჰყოვნა და თვისსა მამასა
ნადირებული თვისი მსწრაფლად ვერ მიაღწევს: იაკობმან უს-
წრო და სწრაფით მიაღწევს მამასა თვისსა შემზადებული საწო-
ვარე: ესავ მოაკლდა კურთხევისაგან და დაეცა პირმშობისაგან,
იაკობ აღივსო კურთხევითა და მიიღო პირმშობა. ამისთვის
ვეტყვი მათ, რომელნი აყოვნებენ მათ კეთილსა და მცონა-
რებენ: ეგრძაღე რათა არა ესაკისებრ განიცადო! ახლა კიდე
მოციქულის სიტყვა შემოვიყვანოთ: მოციქული კეთილისათვის
ყოვნებას არ ამბობს, უფროსად მოსწაფებას აცხადებს და
იტყვის: „ყოველნივე ჰრბიედ ასპარეზსა მას“. შეიქმნა მტკი-
ცედ აღმოჩენილი, რომ კეთილი არ უნდა დავაყოვნოთ და მა-
ლიად უნდა აღვასრულებდეთ. რადგან ეს მტკიცე შეიქმნა,
რომ კეთილის ყოვნება უგვანო არის, აქ რამ ცხადი სიმტკი-
ცის წარმოჩენა არის, ბოროტისათვის მცონარება უნდა ჰყოს,
თორემ ბოროტისა მიმართ მოსწრაფება უკურნებელს წყლულე-
ბაში მიიზიდავს კაცს, ვითარცა იუდა ისწაფდა და მირბიო-
და ბოროტისა მიმართ და შთავარდა უკურნებელსა წყლუ-
ლებასა შინა. მცონარენი მაკუთინებელს მცონარებისაგან
სულის სიცოცხლეს და კურნებას მიიღებენ, თუ ცოდვისათვის
იხმარებენ მცონარებას. ამისი მაგალითი მოვიღოთ. მკურნალ-
ნი გესლიანის გველისაგან საკურნებელს თერიაყს ჰპოებენ;
ეგრეთაჲ სულისა თვისისა მკურნალნი გესლიანის მცონარე-

ბისაგან კურნებას ჰპოებენ, როდესაც ცოდვისა მიმართ იხმარებენ. აქ უფლისა ჩუქნის იესოს სიტყვა მოვილოთ: „მიზეზი არა აქვთ ცოდუათა მათათვის“. ეს სიტყვა კეთილად მოიღება მცონარზედ, ამისთვის რომ მცონარების მიზეზი არა აქვს. რაღ მიზეზი უნდა აქუნდეს, თუ სძულს მცონარება კეთილისა მიმართ? რასათვის ჰყოფს მცონარებას? და თუ უყვარს, რასათვის ბოროტისა მიმართ არ ამოქმედებს? სიტყვიერნო და გონიერნო! კეთილი მიხედვა და განკრძალვა ჰყავთ, არა აღრიოთ ეს საქმე: მცონარება კეთილისა მიმართ არა იხმაროთ, თორემ ცხადი ქრისტეს მოძულე შეიქმნებით. ჭეშმარიტი რამ საჩინოება აქვს ამას: ბოროტისა მიმართ მოსწაფე ქრისტეს მოძულე არის და კეთილისა მიმართ მოსწაფე მოყვარე არის ქრისტესი; ორისათვისვე სარწმუნო მაგალითი მოვილოთ: ცოდვილი დედაკაცი ქრისტესთვის შესაწირავად კეთილის მირონის მოსყიდვას ისწაფდა, ამისთვის ქრისტეს მოყვარედ შეირაცხა; იუდა ბოროტთა ჰურიათა მიმართ ჰრბიოდა და ბოროტისა მიმართ ისწაფდა, ამისთვის ქრისტეს მოძულე იქმნა.

აწ ესე ვსთქვათ, რომ კეთილის მცონარება და დაცადება თუ როგორ ბოროტი არის. საყვარელო! კეთილის ქმნას რომ დააცადებ, მაშინ ბოროტი ვნება შემოვა, ვითარცა ადამიან, რომელიც წინა მდგომი კეთილი აქუნდა, მისი ხედვა და ქმნა დააცადა, ამისთვის ბოროტის ვნებაში შთავარდა; – ეგრეთუ შენ რომელიც კეთილი სამოქმედოდ წინამდებარე გაქვს, ამას დააცადებ და ჰყოვნი, უეჭველად ბოროტს ვნებაში შთავარდები. მოიხსენე დიდმან პეტრე მოციქულმან მცირე-ჟამ ქრისტეს სიყვარული დააცადა, უარის ყოფის ბრალში შთავარდა; – ეგრეთუ შენ თუ მცირედ ჟამ ქრისტეს სიყვარული დააცადე, ქრისტეს უარის ყოფაში შთავარდები. აქ ერთი კითხვა უნდა ვყოთ. კეთილს რად აყოვნებ? თუ ამას ჰგონებ და მიმოაქცევ შენს გონებაში, რომ კეთილისნაცვალი გარდამატებული მისაგებელი არა აქვს რა, ეს მოგონება უღმრთოებად მიიწევა ამისთვის: თუ კეთილს გარდამატებული მისაგებელი კეთილი სუფევა არა აქვს, არცა ბოროტთა სატანჯველი ექმნება, და შენის უგნურის გონების მსგავსად არცა კეთილთათვის სასუფეველი იქმნება და არც ბოროტთათვის ჯოჯოხეთი. მართალთათვის ეს ტკბილი ხმა უნდა მოისპოს: „მოვედით კურთხეულნო მამისა ჩემისანო და დაიმკვიდრეთ თქუნიანთის განმზადებული სასუფეველი“. ცოდვილთათვის ეს მოუთმენელი ხმა უნდა მოისპოს: „წარვედით ჩემგან, წყეულ-

ნო, ცეცხლსა მას საუკუნოსა, რომელი განმზადებულ-არს ემ-
მაკისათვის და ანგელოსთა მისთათვის!“ ამათი მოგონება სრულ-
ლიად უღმრთოება არის, რომელსა დაეზავების თქმული წინასწარ-
მეტყველისა დავითისა: „სთქუა უგუნურმან გულსა შინა თვის-
სა, არა არს ღმერთი!“ და თუ მიზეზს დასდებ და იტყვი: ვე-
რა განვარჩიე კეთილის არის, თუ ბოროტი, ამისთვის ვაცადებ,
– ამისის მსგავსის დაცადებისათვის კიდევ ვნება და ბორო-
ტი ამპარტავნება შეგვემთხუჭვა ამისთვის: თუ შენ კეთილ-
ზედ ვერა ჰსცანი, რასათვის სხვისაგან არ ისწავე, ვითარცა
გამცნებს მოსე ღვთისა მზრახუალი: „ჰკითხე მამასა შენსა, გი-
თხრას შენ და მოხუცებულთა შენთა გაუწყონ შენ“. აქ ამ-
პარტავნების ვნებაში ხარ, რადგან სხვისაგან არ ისწავე. სა-
ყვარელო! რომელსა ჟამში კეთილი წინა გიძს საქნელად და
იმ ჟამში არ ჰყოფ და აცადებ, ანუ სრულიად კეთილის უქმ-
ნელობა გნებავს და ანუ იმ ჟამში, როდესაც კეთილს აცადებ,
მაშინ ღვთის უარის ყოფაში ხარ. ორნივე ესე წარმოგიჩინო.
თუ სრულიად უქმნელობა არა გნებავს კეთილისა, მომავალი
ჟამი არ იცი თუ ვითარ არს; ამას თვით უფალი იესო გიბრ-
ძანებს: „არა თქუწნი არს ცნობა ჟამთა და წელთა, რომელი
იგი მამამან დახსნა თვისითა კელმწიფებითა“; და რადგან მო-
მავალი არა იცი და რომელსა ჟამში ახლა მყოფობ, მაშინ არ
ჰყოფ კეთილს, უეჭველად უქმნელობა გნებავს კეთილისა და
ანუ ღვთის უარის ჰყოფაში ხარ, ამისთვის ღმერთმან ჟამი
მოგცა კეთილის სამოქმედოდ, ჟამს ის მოგცემს, თორემ შენი
არ არის ჟამი, – მისი არს – და ის უფლებს, ვითარცა ჰმობს
წინასწარმეტყველი დავით: „შენი არს დღე და შენი არს ღამე“.
ღვთის არის ჟამი და მან მოგცა კეთილის სამოქმედოდ. თუ ამის-
თვის აცადებ კეთილის ქმნას, რომ აწმყო ჟამს ბოროტად ჰგონებ
ღვთის უარის ყოფაში ხარ, ამისთვის რომ ღმერთს ბოროტის
ჟამის მოცემად ჰგონებ. თუ ჟამს კეთილად ხადი, მაგრამ კე-
თილის ყოფა არ გნებავს, ეს კეთილის მოძულეება ცხადი თა-
ვისთავად ღვთის მოძულეება და უარის ყოფა არის.

იტყვის ვინმე: მომავალს ჟამში ვიქმ კეთილს, და ამ ჟამ-
მად დავაცადებ. ეს სიცრუვის ვნება არის ამისთვის: ზემო
ქრისტეს მიერის სიტყვით დაგიმტკიცე, რომ მომავალი ჟამი
თუ ვითარ არის, ამისი ცნობა შენ არა გაქუს. ახლა იოანე
ოქროპირის სიტყვით დაგიმტკიცე, ვითარ იგი იტყვის: „არა
უწყით რასა შობს შემომსლველი დღე“. რადგან სიცრუის
ვნებაში შთავარდი, ეს ვნება სულის მოძულეებაში შთავადებს,
ვითარცა ხმობს წინასწარმეტყველი დავით: „ხოლო ვის უყ-
ვარს სიცრუე, მას ძულს სული თვისი“. რომელიც კეთილისა-
თვის მცონარებს და კეთილის მოქმედებას აცადებს, ჰაბუკი

არის თუ მოხუცებული, ორივე ცთომილებასა და უგუნურებაში არის. ვითარ? თუ ჭაბუკი აცადებს კეთილის საქმეს, ცთომილება და უგუნურება არის მისთვის: კეთილი საქმე და სასუფეველის გზა ხორცთათვის მცირედ ძნელი არის, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „იწრო არს გზა იგი და საჭირველ, რომელნი მივლენ ცხოვრებად საუკუნოდ“, და სამნელო საქმეს ჭაბუკობაში აცადებს, როდესაც ძლიერი არის და მხცოვანების ჟამისათვის იმარხავს, როდესაც უძლურების ჟამი გარეთ შეიცავს, ამისაგან უდიდესი ცთომილება რა უნდა ითქუას? თუ მოხუცებული აცადებს კეთილის საქმესა, ისიც ცთომასა და უგუნურებაში არის ამისთვის: მოხუცებულისათვის უფრო მახლობელი არს სიკუდილი, და სიცოცხლის ჟამში აცადებს და ჰყოვნის კეთილის საქმეს და როდესაც სიკუდილისა მიერ კაცის მოძრაობა და მოქმედება დასდგება, იმ ჟამისათვის იმარხავს კეთილის მოქმედებას და არა მოიხსენებს იერემია წინასწამეტყველისა თქმულს: „წარხდა მკა და წავიდა ლეწვა!“ რომელთამე ერთა იციან: დღეს დავაცადებ და ხვალ აღვასრულებო კეთილის საქმესა; – ესეც უგუნურება და ცთომა არის ამისთვის; ზემო თვით ქრისტეს მიერ და შემდგომად იოანე ოქროპირისა მიერ მტკიცედ აღმოჩნდა, რომ ხვალის ცნობა არა გაქუს, თუ რასა შემოიყვანს, ანუ რასა იქმს შენთვის.

ერთი საქმე საძიებელი არის და უნდა ვიძიოთ. როდესაც სხეულის რასამე სახმარი მოგეცემა კაცს სამოქმედოდ, არა აცადებს და მალიად მის აღსრულებას შეუდგება და თუ სულიერებრივი რამე კეთილი არის – მისთვის ჰყოვნიან და მრავალ ჟამ აცადებენ; – და ეს როგორ არის? სული უმჯობესი არის ხორცისაგან, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო. „სული უფროს არს ხორცისა“: უფროსისა და უპატიოსნესის სულის საქმეს დაივიწყებენ მრავლის დაცადებისაგან და უმცირესის – ხორცის საქმეს – მალიად აღასრულებენ. ჯეროვანი მეცნიერება ეს არის: პირველად სულისათვის იღუაწოს და მერმე ხორცისათვის. კეთილად მოეზავება ამას თქმული იგი მაცხოვრისა: „ესე ჯერ არს ყოფად და იგი არა დატევებად“. პირველად ჯეროვანი არის სულის საქმე ჰყონ და მერმე ხორცის ჰყონ ჯეროვანი და კეთილი. და ამას ჯეროვნება რომელიმე უგუნური ბოროტად გარე მოაქცევს: პირველად ხორცისა საქმესა ჰყოფენ და სულს მეტის მცონარებისაგან დავიწყებას მისცემენ. და რომლის მიზეზით განიმართლებენ თავის თავს, ეს ვიუწყოთ? აქ წინააღმდეგობით ქრისტეს სიტყვას შემოიღებენ და იტყვიან: „სული ვიდრემდე გულს-მოდგინე არის, ხოლო ხორცნი უძლურ“; და რადგან ხორცი უფრო უძლური არის, უფრო

ხორცისათვის უნდა ვიზრუნოთ. აქ ორი რამ სიტყვა ვკყოთ: პირველად ესე, რომ წინააღმდეგობით მეტყველს საშინელი მისი ცთომილება უნდა ვამხილოთ, რომ ღვთისაგან უფრო შემძლებელად ჰგონებ თავის თავს; თუ ღვთისაგან უფრო შემძლებელად არა ჰგონებს თავის თავს, ქრისტემან ღმერთმან გიბრძანა: „ნუ ზრუნავთ, რა ვშჰამოთ, ანუ რა შევიმოსოთ; იცის მამამან თქუჭნმან ზეცათამან, რა გიხმს ამათ ყოველთაგანი“. ქრისტემ ღვთისა მამისა მიმართ მიგიძრვა და ისე გიბრძანა: შენ ჯორცთათვის ნუ ზრუნავ, რაც კეთილი გიხმს, იცის მამამან ჩემმან და იგი ადავსებს ნაკლულევანებასა შენსა; ხორცის ნაკლულევანების აღმავსებელად ღმერთი მამა გივის, შენ რაღათ ზრუნავ ხორცისათვის, თუ თავის თავს უძლიერესად არ ჰგონებ ღვთისაგან? მაგრამ ამ საქმისაგან ასე სჩანს: რადგან მამასა ღმერთსა არა მიენდვე და თავის თავად ზრუნავ – თავის თავს უძლიერესად ჰგონებ ღვთისაგან, და ესე არა სხუა რადმე არს, გარნა სრულიად უღმრთოება. მეორედ ამას ვიტყვი: თუ სრულიად უღმრთო არა ხარ და აღიარებ ღმერთსა, მორჩილი უნდა იყო ღვთისა, ვითარცა გვამცნებს მოციქული: „მორჩილება ჯერ არს ღვთისა“ – და შენ არა ხარ მორჩილი, ამისთვის ქრისტემან ღმერთმან გიბრძანა: „ეძიებდით პირველად სასუფეველსა ღვთისასა და სიმართლესა მისსა, და ესე ყოველი შეგეძინოს თქუჭნ“. შენ პირველად სასუფეველს არ ეძიებ, პირველად ხორცის სახმარს ეძიებ და სასუფეველი მცონარებისგან დაგივიწყებია, მაშასადამე უღმრთოებისა სიღრმესა შინა დანთქმულ ხარ. ახლა სხვა სიტყვა შემოვიღოთ მცონართა და წინააღმდეგობთა მიმართ. ზემო მცონართა კეთილისათა წინააღმდეგობით სთქუჭნ: ხორცი უფრო უძლური არისო სულისაგან, ამის მიზეზისათვის, ხორცისათვის უფრო ვზრუნავთო. აქ ამას ვიტყვი: თუ სული ქრისტეს განემორა გონებით, სულსაც საკვირველი რამ უძლურება აქუს. ვითარ იგი მცირედ ჟამ მოციქული პეტრე ქრისტეს მოშორდა, გარემე ეზოსა სჯდა; მციეედ ჟამ მოშორებისათვის ასე უძლური შეიქნა, უძლურმან დედაკაცმან სიტყვით ძრწოლარე ჰყო და მოძღვრისა და უფლისა თვისისა უარის ყოფაში შთავარდა. თუ დიდის პეტრეს სული და გონება მცირედ ჟამ ქრისტეს მოშორებით ასე მოუძლურდა, შენ რომ კეთილისათვის მცონარებ და ჰყოვნი და მისთვის ქრისტეს განემორები, მიხედე, რაოდენ უფროსად უძლური შეიმქნება შენი სული და გონება? და თუ ხორცისათვის კი ზრუნავ უძლურებისა მიზეზისათვის, რაოდენად უფროსად ვალი გაქუს, რომ უძლური შენის სულისათვის იზრუნო, და კეთილისათვის მცონარი

არ შეიქმნე, დაუცადევლად იქმოდე კეთილს!

ეგების სთქუას ვინმე: მარადის კეთილი როგორ ვიმოქმედოთ, არც ვსვავთ, არც შევიმოსოთ, არც ვჭამოთ? თუ როგორ უნდა ვყოთ მარადის კეთილი? აქ მოციქულის სიტყვა შემოვიღოთ და ვსთქუათ: „გინათუ შჭამდეთ, გინათუ სმიდეთ, გინათუ რასაცა იქმოდეთ, ყოველსავე სადიდებელად ღვთისა იქმოდეთ“. გესმის მოციქულისაგან: თვით ჭამისა და სმისა და სხუათაცა სოფლისა საქმეთა შინა კეთილი არ უნდა დააცადო და არ უნდა განეშორო საქმითა ამით ყოველსავე სადიდებელად ღვთისა უნდა იქმოდე. საყვარელნო ერნო! კეთილზედ მცონარება და დაცადება ქრისტესაგან განგაშორებს; და თუ ქრისტეს მოწაფე ხარ, ქრისტეს არაოდენ უნდა განეშორო გონებითა და სულითა, თვით ქრისტე ასე გამცნებს, თორემ ამას მოღებულსა საქმესა მოხედე. ზებედეს ძენი ქრისტეს შევედრნენ და განტევება ითხოვეს თავის მამის დასამარხველად და მოახსენეს ქრისტეს: „მიბრძანე ჩუწნ პირველად მისვლად და დაფლვად მამისა ჩუწნისა“. ქრისტემან არ განუტევნა და არა განიშორნა ძენი ზებედესნი ქრისტემან. ეგრეთუწ შენ არ განგაშორებს, თუ კეთილზე მცონარებისაგან არ უარ ჰყავ და იძულებით არ განიშორე – თუ იძულებით განეშორე, მოღებულისა ამის მაგალითისა მსგავსად შეგემთხუწვა: ცხოველობას რომ კაცი განეშორება, უეჭველად სიკუდილს მიეცემა; ეგრეთუწ რომელიც სულით ქრისტეს განშორდება, საუკუნო სიკუდილს და წარწყმედას მიეცემა, ამისთვის რომ თვით ქრისტე არის ცხოვრება სულთა და ცხოვრებისაგან განშორებული საუკუნო სიკუდილსა და წარწყმედას მიეცემა. თვალს რომ ხედვა მოაკლდება, ყოვლითურთ უხმარი და ბნელი შეიქმნება; ეგრეთუწ კეთილზე მცონარებისა და დაყოვნებისაგან გონებას რომ მოაკლდება ხედვა ქრისტესი და ნათელი მისი ყოვლითურთ უხმარი და ბნელი შეიქმნება. ზემო თვით ქრისტეს მიერი მაგალითით გიჩუწნე, თუ როგორ მარადის განუშორებელნი უნდა ვიყვნეთ გონებით ქრისტესგან. ახლა ღვთისმშობელის მარიამის მიერი მაგალითი მოვიღოთ. როდესაც ქრისტე ყრმა იყო, თავის დედას მცირედ ჟამ მოშორდა, შეწუხდა ღვთისმშობელი და იწყო ძიებად, რომ იხილა თავისი ძე, მწუხარებით ჰრქუა: “რაჲ მიყავ შვილო, რამეთუ მე და მამა შენი ვრონიებთ და გეძიებთ“. თუ ღვთისმშობელი მცირედ ჟამ გაშორებისათვის მწუხარე იყო, შენ მცონარება საუკუნოდ განგაშორებს ქრისტეს და საუკუნოს განშორებას,

როგორ თავს იღებ და აწ მწუხარებით როგორ არ განილევ, – ჭეშმარიტად დიდად საკვირვო არის! მცონარება კაცს ცნობი-საგან განაყენებს და ვითარცა ეშმაკეული ისე აქცევს. ეშმა-კეული თავის თავ იწყლავს; ეგრეთუწ მცონარი თავის თავს იწყლავს და სიკუდილს აძლევს, – რომლითა სახითა? – ეს ზემო წარმოაჩინა: კეთილს რომ განეშორები, ქრისტესაგანაც შორს იქმნები, ზემო სიტყვისა ძალი ასე აცხადებს, – და მცონარი რომ კეთილისაგან განეშორები, აქ სამართლით მივხედოთ და ვსცნათ, თუ ვისი მახლობელი იქმნები, რომლისაგანაც სულით და ხორციით სიკუდილს მიეცემი, ვითარცა პირველი მამა ადა-მისცა სულით და ხორცის სიკუდილსა: საყვარელო! საძა-გელმან ეშმაკმან კაცთა ბუნება ძნელს სნეულებას მისცა. და სნეულებისა ამის მკურნალად ღმერთმან მე თვისი მო-ავლინა, უფალი იესო ქრისტე; და ქრისტემან სამკურ-ნალოდ წამლად კეთილი მოქმედება შეგიძხადა. შენ მცო-ნარებისაგან ქრისტესაც განშორებიხარ და კეთილის წამლის მიღებაც არ გნებავს, და როგორ უნდა განიკურნო? ჰსჩანს, რომ უკურნებელს წყლულებაში უნდა დაშთე. მძიმედ სნეულ-მან რომ მკურნალი მოიძულოს და არც სამრთელელებელი წამა-ლი მიიღოს, ხორცის სიკუდილს მიეცემა, – ეგრეთუწ რომე-ლიც ცოდვით მძიმე სნეული მკურნალს ქრისტეს მოიძულებს და მცონარებისათვის კეთილის წამალს არ მიიღებს, სულითა და ხორციით სიკუდილსა და საუკუნო წარწყმედას მიეცემა.

ეგების ჰსთქუას ვინმე მცონართაგანმან: „მისი არს დღე და მისი არს ღამე; ამ ჟამად რომ არ აღვასრულო კეთილი, რო-დესაც აღვასრულებ, ღმერთი ჟამ მარად შეიწირავსო“. ნაცვა-ლი სიტყუა ეს მიუგოთ: ღმერთი ყოველსა კეთილსა შეიწი-რავს, რომელსაც ჟამში შესწირავ, ეს სიტყვა ჭეშმარიტი არის, მაგრამ ამას რომ ამბობ, ამ ჟამად დავაცადებ კეთილსა და მერმე აღვასრულებ, ეს ყოვლითურთ საიჭვო არის და არა ჭეშმარიტი; და თუ ვითარ – სარწმუნოს სიტყვით წარმოვა-ჩინოთ. კეთილს რომ ვინმე აყოვნებს და მძიმედ უჩნს, ეს ცხა-დად ეშმაკისაგან არის, ვითარცა იტყვის წინასწარმეტყველი დავით: „რომელნი იქმან შრომასა ბრძანებულსა ზედა“. ახლა ეშმაკის ბოროტის მოქმედებას მივხედოთ. ერთი ეშმაკი სხვას უბოროტესსა შვიდს ეშმაკს მოიყვანს, ვითარ იგი იტყვის უფა-ლი: „და მოიყვანნის სხვანი შვიდნი სულნი უბოროტესნი“; თუ ერთმან ეშმაკმან გძლია და ამ ჟამად კეთილის ქმნად და-გაყენა, შვიდს სულს უბოროტესს რომ მოიყვანს, მაშინ უმე-ტესად ძლეული შეიქმნები, და უფროსად საეჭვო არის შენგან კეთილის ქმნა. ამისთვის გასწავებს მოციქული და გეტყვის:

„სწრაფასა ნუ მცონარე ხართ“.

აწ კითხუა ვყოთ თუ ერისა მიმართ. საყვარელნო, კეთილი გძულსთ, თუ გიყვარსთ? თუ კეთილის სიძულვილს იტყვით, ყოვლითურთ ბოროტად აღმოჩნდებით; თუ სიყვარულს იტყვით და გიყვარსთ, რასათვის ჰყოვნით და მსწრაფლ არა აღასრულებთ? თუ ვინმე იტყვის: უძლური ვარ და ამჟამად აღსრულება არ ძალ-გიძს, – წინასწარმეტყველი გამცნებს: „ინებე და აღგადგინოს შენ“. კეთილი ინებე და უძლურებისაგან ქრისტე განგკურნებს და აღგადგინებს. თუ იჭვი გაქუს შენის განკურნებისა, ამას მიხედვ: რომელმან ოცდა თვრამეტის წლის მდებარე აღადგინა, უეჭველად შენც აღგადგინებს და განგკურნებს, თუ კეთილის ქმნას ინებებ. თუ იტყვის, რომ დამაშვრალი ვარო და ამის ჟამსა ამას კეთილის მოქმედებას ვერა ჰყვოფ, – ამას მიზეზსაცა ქრისტე მოგისპობს და ასე გიბრძანებს: „მოვედით ჩემდა ყოველნი მამრალნი და ტვირთ მძიმენი და მე განგისუწნო თქუწნ“. ვგონებ მიზეზი არლარა გაქვდეს რა. მაგრამ მცონარებას ვერ განაგდებ და ქრისტეს მიმართ სიმსწრაფლით სლვას ვერ მოიგებ, სადამდის უძღების შვილის საქმეს არ ჰყოფ; და როგორც უძღებს შვილს სახიერისა მამისა ღვთისა განშორებითა მიემსგავსე, ეგრეთუწ მამისა მიმართ მოქცევი-თაცა ემსგავსე და თუ ვითარ? – ვსთქუათ. უძღებმან შვილმან მადამდის მამისა მომართ მოქცევა ვერ იწყო, სადამდის თავისის მამის სახლის პურის სიმდიდრე არ მოიგონა; ეს რომ მოიგონა და ჰსთქუა: „რაოდენთა სასყიდლით დადგინებულთა მამისა ჩემისათა ჰმატს პური, ხოლო მე აქა სიყმილითა წარწყმდები“. – ეს რომ ჰსთქუა, განაგდო მცონარება და ჰსთქვა: „აღვსდგე და წარვიდე მამისა ჩემისა“, – და მოვიდა მამისა მიმართ თვისისა. ეგრეთუწ შენ სახიერისა მამისა მიმართ სიმსწრაფლით სლვას ვერ იწყებ, სახიერის მამისა და ღვთისა სახლის პურს თუ არ მოიგონებ, ესე იგი ეკლესიასა შინა შეწირულსა ხორცსა და სისხლსა ქრისტესსა; ესენი მოიგონებენ და ჰსთქუ: „რაოდენთა სინანულისა სასყიდლით დადგინებულთა მამისა ღვთისათა ჰმატს პური“, ესე იგი უხრწნელი ხორცი და სისხლი ქრისტესი, ამისის ხსენებით სთქუათ: „აღვსდგე და წარვიდე ღვთისა მამისა მიმართ“, დაუტევე მცონარება და მსწრაფლად ჰყავ მოქცევა ღვთისა მიმართ. თუ შეცოდების შემდგომად ქრისტეს მიმართ მოქცევა გნებავსთ და სრულიად ქრისტეს არ განუდგებით, კეთილისა და სინანულის საქმეს ნუ აყოვნებთ; თუ ქრისტეს მოწაფეობა გნებავსთ, სინანულს არ უნდა აყოვნებდე, ვითარცა დიდმან პეტრე მსწრაფლ მოიგო სინანული, როგორც მატთე სწერს, უარის ყოფასთან ქათმის

ცივილსა თანა მყის პეტრეს სინანულს იტყვის: „და მეცეულად ქათამმან იცივლა და მოეხსენა პეტრეს სიტყუა იგი იესოსი, რომელი ჰრქუა მას: ვიდრე ქათამისა ჳმობადმდე სამგზის უარმყო მე; და გამოვიდა გარე და სტიროდა შწარედ“. თუ ჳქემმარიტი ქრისტეს მომართ მოქცევა გნებავსთ, ასე მსწრაფლად უნდა მოიგო სინანული. საეჳვო არის, სინანულის ყოვნებაში უმვირესი ემმავის საბრხე არ მოვიდეს, ვითარცა იუდამან ჳყოვნა და არა აჩუჭნა ჳქემმარიტი სინანული და შთავარდა უკურნებელსა შიშთვილსა შინა. ეგრეთვე რომელიც აყოვნებს სინანულსა და არა შეინანებს, შთავარდება უკურნებელსა განწირულებასა სენსა შინა.

აწ მაგალითი მოვილოთ: ერთი ვინმე მრავლის ჳამიდგან საზრდელის მიუღებლობით სიკუდილად მიახლებული იყოს, თუ კიდევ ჳყოვნა და საზრდელი ვერ მოიპოვა, სიკუდილს მიეცემა; – ეგრეთუწ რომელიც მრავლის ჳამითგან სულიერებრვის საზრდელის, ესე იგი უხრწნელის ქრისტეს ხორცისა და სისხლისა მიუღებლობით, სულიერად სიკუდილად მიახლოებული არის, თუ კიდევ ჳყოვნა და სინანულის მუშაკობით სულიერებრივი საზრდელი – ქრისტეს ხორცი და სისხლი არ მიიღო სულით და ხორცით საუკუნო სატანჯველს მიეცემა. კიდევ სხუა მაგალითი ისმინეთ. ზღვის ღელვაში მყოფი თუ ცნობისაგან მოკლებული არ შეიქმნა ლიმენად მისვლას არ ჳყოვნის, უფროსად ისწრაფის, რომ ღელვისაგან არ დაითქას, – ეგრეთუწ ცოდვის ღელვაში მყოფი, თუ ცნობისაგან მოკლებული არ არის, სინანულისა მიმართ მისვლას არ უნდა ჳყოვნიდეს, უფროსად უნდა ისწრაფდეს, რომ ცოდვის ღელვისაგან არ დაინთქას. კეთილზედ მცონარებისა და დაყოვნებისაგან მრავალი ვნება მოიწევა, ვითარცა ჳემო ითქვა და მიზეზი რა არის, რომ აყოვნებს კაცი კეთილის და ბოროტის მცონარებისაგან არ ილტვის? მიზეზი ეს არის, რომ ქრისტეს ჳმას არ ისმენს; თუ ქრისტეს ხმას ისმენდეს, მცონარების უძლურებასაცა ადვილად განაგდებს; ვითარცა განრღუწულმან ისმინა ხმა ქრისტესი და განაგდო უძლურება განრღუწულებისა, აღილო ცხედარი თვისი და წარვიდა სახიდ თვისსა; – ეგრეთუწ რომელიც ქრისტეს სიტყუას ისმენს, მცონარების უძლურებას განაგდებს და ადგომილი სულიერად სახლად ეკლესიად წარვალს. კვალად ლაზარემ ისმინა ქრისტეს სიტყუა და განაგდო უძლურება სიკუდილსა და აღსდგა, – ეგრეთუწ, რომელიც

ქრისტეს სიტყვას ისმენს, მცონარების უძღურებას განაგდებს და აღსდგება. ეგების ჰსთქუას ვინმე: ლაზარეს ხმა უყო ქრისტემან და უწოდა, ჩუწნ ოდეს ჳმა გვიყო, ანუ ოდეს გვიწოდა? ჩემებრ მცონარნო? თუ ქრისტემან არ გიწოდა, ეს ჳმა ვისი არის: „მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშვრალნი და ტვირთ მიმიენი და მე განგისუწნო თქუენ“. ორის საქმისათვის აწ მცონართ მცონარების მიზეზი არა აქუთ: ერთად ამისთვის რომ თვით ქრისტე უწოდს, ვითარ იგი არს: „მოვედით ჩემდა“, მეორედ: მცონართ რომ განსუწნება სურისთ, ქრისტეც განსუწნებას აღუთქვამს, ვითარ იგი არს: „და მე განგისუწნო თქუენ“. ვინაითგან მიზეზი არა გეპოვებათ რა, ყოვლითურთ უმსგავსო არის მცონარება კეთილთა ზედა, არამედ მოსწრაფებით იქმოდეთ კეთილსა და შეუდგებით მწოდებელსა თქუენსა ქრისტეს მეუფესა, რომლისა არს დიდება აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე, ამინ.

თავი 34. მორჩილებისათვის

იტყვის მოციქული პეტრე თვისთა კათოლიკეთა შინა: „დაემორჩილენით ყოვლითა მოშიშებითა თვისითა უფალთა, ნუ ხოლო სახიერთა და ტკბილთა, არამედ უსახურთაცა“. მრავალნი მოციქულისა სიტყვისა ბოროტისა საქმის მოწამედ შემოიყვანებენ და იტყვიან: ბოროტს საქმეზედ ჩუწნს უფალს რომ არ დავემორჩილოთ, მოციქულის სიტყუა როგორ უნდა დავხსნათ და უარ-ვჳყოთ; მოციქული სახიერისა და უსახური-საც მორჩილებას გვიბრძანებს; აქ ბრალი არა გვაქუს რა. ჩუწნ ნაცვალი ეს უნდა მივუგოთ: მოციქული შენის უფლის მორჩილებას გაწვევს, სახიერი იყოს თუ უსახური, ეს ჳემმარიტი არის; მაგრამ კეთილის მორჩილებაზედ გაწვევს მოციქული და არა ბოროტისა მორჩილებისათვის. მივსცეთ ამას მტკიცე გამოცხადება, რომ ბოროტზედ მორჩილებას არ გიბრძანებს, მოციქული უფროსად გაწვევს მორჩილებად კეთილისათვის. მოციქული უფლის მორჩილებას ასე ბრძანებს – „ყოვლითა მოშიშებითა“. ახლა მოციქულის სიტყუას მივხედოთ: „ყოვლითა მოშიშებითა“ მორჩილებას რომ ამბობს, ყოველს მოშიშების თქმაში უფლისა ღვთისა შიშიც თან ინიშნება; და როგორი ღვთის მოშიშება იქმნება, თუ ბოროტზე ვისმე დაემორჩილები? მამასადამე მოციქული არ ამბობს ბოროტისათვის

მორჩილებასა, არამედ კეთილისათვის. თუ ბოროტისათვის ამ-
ბობს მოციქული მორჩილებას, სხუასა ადგილსა რასათვის დარ-
ღუწვა ჰსჩანს ამის სიტყვისა მოციქულის სიტყვისაგან: „და ნუ
თანა ეზიარებით საქმეთა მათ ბნელისათა, არამედ ამხილებდით-
ცა“. ჩანს რომ დიდი პეტრე არ გაწვევს ბოროტისათვის მო-
რჩილებას, არამედ კეთილისათვის.

ეგების იიჭვნოს ვინმე და ჰსთქუას, რომ უფალს ბოროტ-
ზედ არ ვემორჩილო, ვნება რამ მომეცემაო. აქ სამი რამა
სიტყვა უნდა შემოვიღო. ერთი ესე: თუ სულის ვნებისათვის
ხორცს ჰრიდებ, ჭეშმარიტი ქრისტეს მოწაფე არა ხარ, ამის-
თვის რომ ქრისტე ასე გიბრძანებს: „ნუ გეშინინ მათგან, რომ-
ელთა მოსწყვიდნენ ხორცნი, ხოლო სულისა ვერ ჰელწიფე-
ბის მოკულად; არამედ გეშინოდენ მისსა უფროს, რომელი
შემძლებელ არს სულისა და ხორცთა წარწყმედად გეენისა
შინა“. – შენ ეს ქრისტეს სიტყუა არ დაგიმარხავს, რომელსაც
ხორცის მოწყვედა ძალ-უმს და სულისა ვერა; მას ქუწყნიურს
უფალს ემიშვი და ბოროტზედ ემორჩილები და ქრისტეს არ
ემიშვი; სამართლად არა შეირაცხები ჭეშმარიტ ქრისტეს მო-
წაფედ. – მეორე: თუ ჭეშმარიტი ღმერთის მონა ხარ, ხორცის
შიშისათვის ბოროტზედ არ უნდა ემორჩილო, ამისთვის რომ
ხორციელის განსაცდელისაგან ღმერთი გიხსნის, ვითარცა სამ-
ნი ყრმანი არ დაემორჩილენ ბოროტთა ზედა უფალსა თვისსა
და იხსნა უფალმან ღმერთმან ცეცხლისაგან ძლიერისა; – ეგრე-
თუ შენ გიხსნის განსაცდელისაგან, თუ ბოროტში არ აღე-
რევი, ვითარცა გიმტკიცებს ამას წინასწარმეტყველი დავით და
იტყვის: „მან გიხსნას შენ საბრხისა მისგან მონადირეთასა და
სიტყვისა მისგან განსაკრთომელისა“. – მესამე ეს უნდა ვსთქუა:
ეგების ბოროტზედ ურჩებისათვის სულით ვნებას ვინმე იჭვეუ-
ლებდეს, – უმეტეს განათლდება, ვითარცა სამნი ყრმანი განათლ-
დენ სულითა, არა დაემორჩილნენ რა ბოროტთა ზედა მეფესა,
რამეთუ პირველად ცეცხლისაგან უვნებელად განერნენ და
მერმე, შემდგომად მრავალთა ჟამთა მოწამეობისა გვირგვინი-
თა მსხვერპლად ღვთისა მამისა შეწირულ იქმნენ.

იტყვის ვინმე: უფლისა თვისისა მორჩილება კეთილი არის.
ეს თქმა უნდა გავარჩიოთ. კეთილზედ მორჩილება ყოვლითურთ
კეთილი არის; ბოროტზედ მორჩილება ბოროტად შეირაც-
ხება და არა კეთილად, ვითარ იგი იტყვის ოქრო ნეკტარი
დამასკელი იოანე: „არა კეთილ არს კეთილი, უკეთუ არა კე-
თილად იქმნეს“. შეიქმნა მტკიცედ აღმოჩენილი, რომ ბოროტ-
ზედ მორჩილება არ უნდა ვჰყოთ და არც მოციქულის პეტ-

რეს სიტყვა ბოროტზედ მორჩილებისათვის არ არის. – კეთილზედ მორჩილებისათვის არის. ეგების ეს ვინმე გამოიკითხოს: ბოროტის უფლის კეთილზედ მორჩილება ჯეროვანი არის, თუ უჯერო? მოციქულის სიტყვა რომ არის – „დაემორჩილენით ყოვლითა მოშიშებითა თვისთა უფალთა, ნუ ხოლო სახიერთა და ტკბილთა, არამედ უსახურთაცა“, – რადგან ასე ამბობს „უსახურთაცა“ – კეთილს საქმეზედ სახიერთაც უნდა დაემორჩილო და უსახურთაცა. მრავალი სახე გაქუს ამისი დასამტკიცებელი. უსახურისა გველისაგან ჰპოვებ კეთილსა წამალსა – თრიაქ-ფარუქსა და თერიაქსა და სარგებელ არს შენდა და არა მავნებელ; ეკალთაგან შეიკრებ ვარდსა, და კეთილ სუნნელ-არს; დაშავებულის მიწისაგან კეთილს იფქლს შეიკრებ და ჰპოვებ, რომელიცა სარგებელ არს შენდა. ამა ზემო თქმულთაებრ, უსახურის ყოვლისაგან კეთილი რამე ჰყო, კეთილად შეგერაცხება და არა ბოროტად. სხუა მაგალითი ვსთქუათ: წმიდათა მოწამეთა უსახურისაგან უფლისა დიდი რამ კეთილი შეიძინეს; – ვითარ? – ცოდვილთა რომ ხედვიდენ სიბოროტისათვის ღვთისა მიერ ტანჯულად, ამის ხედვისათვის ბოროტი დაუტევეს და ზემთა გვირგვინი მოწამეობისა მიიღეს. ამისდა წარმოსაჩინებელად ვმობს წინასწამეტყველი დავით: „ხელნი მისნი დაიბანნეს სისხლითა ცოდვილისათა“. უსახურის მიხედვით ეს კეთილი მოწამეობა მიიღეს და საუკუნო შუჭება დაიმკვიდრეს. მსგავსად შენცა უსახურის უფლის კეთილზედ მორჩილების მიხედვით, კეთილს მორჩილებას ჰყოფ და საუკუნო შუჭებას დაიმკვიდრებ. ვსთქუათ კიდევ მაგალითი: ეგვიპტელნი უსახურნი იყვნენ, მაგრამ კეთილი ოქრო და ვეცხლი უსახურთა ეგვიპტელთაგან მიიღეს ისრაელთა და გამდიდრდეს. ეგრეთუწ შენ უსახურის უფლისაგან მიიღე კეთილი, კეთილზედ მორჩილება და გამდიდრდა სულითა. ბოროტმან უფალმან რომ კეთილზედ გაწვიოს, და ურჩ ექმნა, საუკუნოდ დაისჯები. ამისი სახე მოვიდოთ. პილატე ბოროტი იყო და ისრაელთა კეთილს საქმეზედ მოუწოდა და უფლისა იესოსათვის ჰრქუა: „მე არა რადმესა ბრალსა ვჰპოვებ კაცისა ამისთანა“. ისრაელნი ამ სიტყვაზედ არა დამორჩილდენ, ქრისტე ბრალეულად ჰსთქუწს. თუმც პილატე ბოროტი იყო, მაგრამ კეთილზედ რომ არ დამორჩილდენ, საუკუნოდ დაისაჯნენ. ეგრეთუწ შე თუმც უფალი ბოროტი იყოს, კეთილზედ რომ გაწვიოს და არა დამორჩილო, საუკუნოდ დაისჯები. ბოროტზედ მორჩილება ყოვლად უჯერო არის; კეთილზედ მორჩილება ყოვლითურთ კეთილი არის, ვითარცა ესენი ზემო წარმოაჩენენ.

ზემო მტკიცედ აღმოჩინა, რომ ბოროტზედ არც ხორცი-
ელს უფალს უნდა დაემორჩილო და არც სულიერს, რომელ არი-
ან სამღვდელთა დასნი. ბოროტზედ არც ერთს უნდა დაემორ-
ჩილო, კეთილზედ ორისავე მორჩილი უნდა იქმნე – ხორციე-
ლისა და სულიერისა უფლისა. გინდ ხორციელი უფალი
ვსთქუწათ, გინდ სულიერი, რომელსაც კეთილ საქმეზედ ურჩ-
ექმნები, არა თუ მარტო კაცისა ურჩებასა ჰყოფ – ღვთის ურ-
ჩობასა ჰყოფ, და თუ ვითარ – ვსთქვათ: თუ ხორციელს უფალს
კეთილზედ ურჩ ექმნები, სწორებით ღვთის ურჩებაში ხარ, ამის-
თვის რომე უფლება და ხელმწიფება ღვთისაგან არის, ვითარ-
ცა ხმობს მოციქული: „და რომელნი იგი არიან კელემწიფება-
ნი, ღვთისა მიერ განწესებულ არიან“, – და რადგან ღვთისა
მიერ განწესებული არის და ღვთისა მიერ განწესებულს უფ-
ლებას შენ დახსნი, რომ კეთილზედ არ ემონები და არ ემორ-
ჩილები, უეჭველად ღვთის ურჩებაში ხარ. მეფისაგან მოვლე-
ნილს მხედარს რომელიც არ დაემორჩლება, მეფის ურჩად შე-
ირაცხება. ეგრეთვე მეუფისა ღვთისაგან დადგინებულსა უფალს,
რომელიც კეთილზედ არ დაემორჩილება – მეუფისა ღვთისა ურ-
ჩად შეირაცხება. თუ სამღვდელთა დასთა ვინმე ეურჩე-
ბა – აქ უფრო ცხადად ჰსჩანს ღვთის ურჩება. ვითარ? – ქრის-
ტე უფალი სამღვდელთა დასთა უბრძანებს: „რომელმან
თქუწნ შეურაცხ გყვეს, მე შეურაცხ მყოფს“. ჰსჩანს ქრის-
ტეს ღვთისა სიტყვისაგან, სამღვდელთაგან ვისმე რომ შეუ-
რაცხ ჰყოფ და ეურჩები სწორებით ქრისტესა ღმერთსა შეუ-
რაცხ ჰყოფ და ეურჩები. თუ ვინმე ამას იტყვი: ქრისტემან
ეს სიტყვა, – „რომელმან თქუწნ შეურაცხ გყვენს, მე შეუ-
რაცხ-მყოფს“ – მხოლოდ მოციქულთა უბრძანა და არა სხუათა,
ეს თქმა და იჭვი სიცრუის არის, ამისთვის რომ ქრისტეს სიტ-
ყუა ზემო თქმული მარტო მოციქულთათვის არ არის, ვითარცა
ბრძანებს თვით უფალი იესო: „არა ამათთვის ხოლო გკითხავ,
არამედ სხუათა ყოველთათვის“.

ქეშმარიტებით აღმოჩნდა, რომელიც სამღვდელთაგანს
ვისმე ეურჩება, სწორებით ქრისტესა ღმერთსა ეურჩება. აქ
შესადრწუნებელი რამ ვნება შემოვა ურჩებისაგან: როგორც
ემმაკი განუნათლებელად დაბნეული არის, აგრევე ურჩებაც
განუნათლებელად დაბნეულებს კაცს. რით უნდა განათლდეს
ურჩებასა შინა მყოფი? სოფლის განმანათლებელნი სამღვდე-
ლონი დასნი არიან, ვითარცა ბრძანებს უფალი იესო: „თქუწნ
ხართ ნათელნი სოფლისანი“. ეს სიტყუა საზოგადო არის მო-
ციქულთა და სხუათა სამღვდელთა, როგორც ამისი სიმტკიცე

ქრისტეს მიერის სიტყვით ზემო წარმოაჩინა; და რადგან სამღვდელთა არიან განმანათლებელნი, და ურჩებით მათ შეურაცხ ყოფ და განემორები, ვინ უნდა განგანათლოს? – ვერვინ განგანათლებს და დაშთები განუნათლებელად მსგავსად ეშმაკისა. აწ მაგალითი მოვიღოთ. განემორება მთოვარე განმანათლებელსა მზესა და დაბნელდება, – ეგრეთჲც ურჩი განემორება ურჩებისაგან თვისისა განმანათლებელსა სამღვდელთა კრებულსა და დაბნელდება სულით და ხორციით. განემორა ეშმაკი ანგელოზთა კრებულსა და იქმნა განუნათლებელ, – განემორება ურჩი სამღვდელთა კრებულსა, რომელ ილტვის მოძულეებისათვის მორჩილებისა, და იქმნების განუნათლებელ. განვიდა იუდა სამღვდელთაგან კრებულისა და იქმნა ნაწილ ეშმაკისა, – მსგავსად მისსა განვალს ურჩი სამღვდელთაგან კრებულისა და იქმნების ნაწილ ეშმაკისა და დაბნელებულ მსგავსად მისსა. ეგების იიჰვნოს ურჩმან ვინმე და ჰსთქუას: სამღვდელთა დასთა, რომ არ ვემორჩილო – ქრისტეს ვემორჩილებიო. ეს სიტყუა ყოვლითურთ ამაო და ცუდი არის, ამისთვის რომ თვით ქრისტე უმტკიცებს სამღვდელთა დასთა და ეტყვის: „რომელმან თქუწნი ისმინა – ჩემი ისმინა“. ქრისტეს სიტყუა ასე აცხადებს: რადგან სამღვდელთას არ ისმენ და არ ემორჩილები – არც ქრისტეს სიტყვის მსმენელი და მორჩილი იქმნები. მიხედეთ, თუ ურჩნი ყოვლისაგანვე არა განდგა და ეშმაკის მსგავსად განუნათლებელი არ შეიქმნა! კიდევ განვაცხადოთ ურჩის ბოროტის ვნება. ურჩნი ან ეშმაკის მსგავსად ურცხვინო იქმნება და ან ღვთის გამობაში შთავარდება; და თუ ვითარ – ვაჩუჭენოთ. ვჰჯითხოთ ურჩს: ურჩება კეთილი არის თუ ბოროტი? თუ იტყვის – კეთილი არის, აქ ღვთის გამობაში შთავარდება, ამისთვის, რომ თუ ურჩება კეთილი არის, – ღმერთმან ადამ ურჩებისათვის დასაჯა და ჰრქუწა: „მიწა ხარ და მიწადვე მიიქეც“, უსამართლოდ დაუსჯია, თუ ურჩება კეთილი არის! ურჩნი ღვთის უსამართლოებას სდებს, ეს ყოვლითურთ ეშმაკის მსგავსება არის, ამისთვის რომ ეშმაკთა დასწამეს უსამართლოება ქრისტესა ღმერთსა და ჰსთქუწს: „მოხვედ ჟამისა აწინარეს ტანჯვად ჩუწნდა“, რომელსა გვამცნებს მახარებელი, ეშმაკთა დასწამა უსამართლოება ღმერთს და ურჩმანც, ამისთვის ურჩი ეშმაკის მსგავსი შეიქმნა; – და თუ იტყვი: ურჩება ბოროტი არის, – აქ ეშმაკის მსგავსი ურცხვინო იქმნება: ეშმაკი ბოროტისათვის არ ირცხვინს, – ეგრეთჲც ურჩი არ ირცხვინს ბოროტის ურჩებისათვის! ეგების ჰსთქუას ვინმე: რად მინდა სხვისი მორჩილება? ღმერთმან მიბრძანა კე-

თილის ქმნა და მე ვიქმ კეთილსა. ესეც უმსგავსო და უგუნურების სიტყვა არის: ღმერთმან ბრძანა თქმა აღსარებისა, ვითარცა სწერს მოციქული იაკობ: „აღუარებდით ურთიერთას ცოდუთა“. ეს აღსარება მოციქულის პირით ღმერთმან ბრძანა, მაგრამ თვისის თავის მოძღვრება არვის ძალ უძს, თუ სხუა სულიერის მამის მორჩილებას ქვეშ არ შევა; – ეგრეთუ ღმერთმან გიბრძანა ქმნა კეთილისა, მაგრამ მარტო შენგან კეთილად ქმნა შეუძლო არის, თუ სხვის მორჩილებით არ იმოქმედებ, ამისთვის რომ შენს კეთილს მოქმედებას ურჩება დაჰფარავს და უნაყოფო ჰყოფს. ამისი მაგალითი სარწმუნო საღმრთოს წერილიდამ მოვილოთ. ესავს თვისმან მამამან უბრძანა მონადირება და ნადირებულის შემზადება; ესავმან ჰყო მამის ბრძანებული და აღასრულა, მაგრამ ეს სრულება უნაყოფო შეიქმნა – საწადელი კურთხევა ვერ მიითვალა, იაკობის ძღუწნი უფრო ნაყოფიერი შეიქნა, რომ მან საწადელი კურთხევა მიიღო მამისაგან თვისისა. იაკობის ძღუწნი ამისთვის უფრო ნაყოფიერი იქმნა, რომ მამის ბრძანებული სხვის მორჩილების შემწეობით აღასრულა; ესავის ძღუწნი ამისთვის უფრო უნაყოფო იქმნა, მამის ბრძანებული თავის-თავად სრულ-ჰყო, სხვისი მორჩილება არ აქუნდა შემწედ. ეგრეთუ შენ მამა ღმერთი გიბრძანებს კეთილის ქმნას; თუ იმ კეთილის ქმნასთან სხვისი მორჩილება თანა შემწედ გაქუს. შენი კეთილი საქმე ნაყოფიერი იქმნება იაკობის ძღუწნის მსგავსად და საწადელს კურთხევას მიიღებ ღვთისა მამისაგან. და თუ მორჩილება არა გაქუწს და ურჩი ხარ – შენი კეთილი საქმე უნაყოფო იქმნება ესავის ძღუწნის მსგავსად და ვერც საწადელს კურთხევას მიიღებ საუკუნოს მამისაგან. საყვარელო, რასათვის ურჩ ექმნები სამღვდლოთა? თუ უმეცრებას სწამობ და მისთვის ეურჩები, აქ ქრისტეს უარის ყოფაში შთავარდები, ამისთვის რომ თვით უფალი იესო აღუთქუამს: „მე მოგცე პირი და სიბრძნე“. თუ ამას ჰგონებ, რომ იესოს სიბრძნის მოცემა არ შეუძლია, უძლურად მისი მოგონება დიდი გმობა არის: გესმის თვით ქრისტეს მიერ? „რასაცა მამა იქმს, მსგავსადვე მისსა მე იქმს“. თუ უძლურებას უკუსთქვამ და ამას იტყვი: აღუთქვა ქრისტემან პირი და სიბრძნე, მაგრამ არ მისცემს, – ესეც საშინელი გმობა არის, რომ ქრისტეს ცრუდ ჰხადი: გესმის თვით უფლისა იესოს მიერ? ცანი და ქუწყანა წარხდეს, ხოლო სიტყვანი ჩემნი არა სადა წარხდენ“. თუ ურჩებისაგან, ამისთანა საშინელი გმობა მოიწევა შენზედ, რა მიზეზი გაქუს განსამართლებელი, რომ

სამღვდელოთა არ დაემორჩილო? თუ უგუნურებით შემოიღებ სიტყვას და იტყვი: კაცს არ ვემორჩილები, და ღმერთს და-ვემორჩილებიო, – ამისი დასარღუჭველი სიტყვა ზემო ჳმა სა-ყოფელად ითქვა; მაგრამ რადგან მეორედ შემოიღე, ეს ერთი სიტყვა, მეც მეორედ დავარღუჭე მოციქულის სიტყვის მაგალითად ჳმარებითა. იოანე მოციქული თვისთა კათოლიკეთა შინა იტყვის: „უკეთუ ვინმე ჳსთქუას, ღმერთი მიყვარს და ძმა თვისი სძულდეს, იგი მტყუარ არს“. მიზეზს რას დასდებს ეს მოციქული – მდაბიურად ვსთქუათ: თუ ხილული ძმა არ უყვარს, უხილავსა ღვთისა შეყვარება ვითარ ძალ-უმს? ეგრეთუჳ ამ მოციქულის სიტყვის მსგავსად მე გეტყვი: უკუეთუ ვინმე ჳსთქუას, ღმერთს ვემორჩილები და სამღვდელოთ არა ემორჩილება, მტყუარი არის. მიზეზსაც მოციქულისა და მახარებლისაებრ დავსდებ. ამისთვის მტყუარი არის: თუ ხილულისა მწყემსისა და მათისა მორჩილი არ არის, უხილავისა ღვთისა მორჩილება ვითარ ძალ-უმს? ჩემის უღირსების ბაგით დავრთავ – შეუძლო არის. საყვარელო! ღმერთმან მოსეს პირით გიბრძანა: „ჳკითხე მამასა შენსა – ვითხრას შენ, და მოხუცებულთა შენთა გაუწყონ შენ“; შენ არ ჳკითხავ და არ ემორჩილები; აჳ ღვთის განწყების უარის-ყოფელი და დამხსნელი ხარ, მამობა ღმერთმან განაწყესა, ვითარცა იტყვის მოციქული: „ამისთვის მოვიდრეკ მუხლთა ჩემთა მამისა მიმართ ჳეცათასა, რომლისაგან ყოველნი ნათესავნი ცათა შინა და ქუწყანასა ჳედა სახელდებულ არიან“. შენ მამობას დახსნი და უჳატო ჳყოფ, რომ არ ემორჩილები, – სწორებით ღმერთის განწყების დამხსნელი ხარ, საყვარელო! ამას მიხედე: დიდი საკვირველი ღვთის-მხილველი მოსე ერთის მცირედის რასმე სიტყვით შეცოდებისათვის აღთქმის ქუწყანაში ვერ შევიდა, – შენ დიდის ურჩების მოქმედი სასუფეველში ვითარ უნდა შეხვიდე? თუ ამას იტყვი: მოსემ ღვთისა მიმართ სცოდა და მე ლიტონს კაცს ვეურჩები, – ეს შენი სიტყვა უგუნურებისა და უმეცრებისა არის, ამისთვის რომ ჳემო ქრისტეს მიერის სიტყვით დამტკიცდა: მის მიერ დადგინებულისა მწყემსისასა და მამისა ურჩი ქრისტეს ღმერთისაც ურჩი არის. ეს ყოველთავე უნდა იცოდეთ, მეცნიერი ხარ, თუ უმეცარი, ორივეს თანამდებობა გაქუს, რომ შენს მწყემსს და სულიერს მამას უნდა ემორჩილო; და თუ როგორ თანამდებხართ, – ვსთქუათ. თუ უმცირესი ხარ ვინმე, მაშინაც მწყემსსა და სულიერს მამას უნდა ემორჩილო და მისგან უნდა განისწავლო, ამისთვის რომ უფალი იესო ასე გამცნებს მოციქულის პირით: „და ერჩდით წინამძღუართა

თქუწნთა, რამეთუ იგინი იღვიძებენ სულთა თქუწნთათვის“; და კვალად სხუასა ადგილსა: „ეზიარებოდეთ უმეცარი იგი სიტყვასა მას მასწავლელისასა“; – თუ მეცნიერი ხარ ვინმე, მაშინაც თანამდები ხარ, რომ შენს მწყემსა და სულიერს მამას უნდა დაემორჩილო, ამისთვის რომ ბრძენმან და მეცნიერმან დიდი რამ მოლუაწება უნდა მოიპოოს, ვითარცა იტყვის ბრძენი სოლომონ: „მეცნიერმან მოლუაწება მოიპოვოს“; და მორჩილება დიდი რამ მოლუაწება არის, ამისთვის რომ დიდი იოანე სინელი მორჩილებასა დედათა სათნოებათა იტყვის; მაშასადამე თანამდები არის რომ ბრძენმან მორჩილება უნდა მიიღოს. – აწ ეს ვსთქვათ, თუ ურჩება რა დიდი ვნება არის და მორჩილება თუ ვითარ ზესთა სარგებელი რამ არის. დიდმან მოციქულმან პეტრე ქრისტეს მცირედი რამ ურჩების სახე აჩუწნა და მოახსენა: „უფალო, არა იყოს ეგრე“. იესო განურისხნა და ჰრქუწა: „საცთური ჩემდა ხარ სატანა, რამეთუ არა ზრახავ ღვთისასა, არამედ კაცთასა!“ მიხედე, თუ რა დიდი ვნება არის ურჩება: დიდს პეტრეს მცირედის ურჩების სახისათვის ეს დიდი რისხვის სიტყვა უბრძანა ქრისტემან. აწ მორჩილების ზესთა სარგებლობა ვსთქვათ. მორჩილება თუ კაცთა შორის არის, ყოველი სათნოება მის შორის იქმნება, ამისთვის რომ იოანე სინელი ყოველის სათნოების დედად უწოდებს და იტყვის: „მორჩილება დედა არის ყოველთა სათნოებათა“. რადგან დედა არის ყოველთა სათნოებათა, უეჭველად ყოველს სათნოებას წარმოშობს კაცთა შორის; თუ მორჩილება კაცთაგან განვიდა, ყოველი ბოროტი შემოვა კაცისა შორის, ვითარცა, მორჩილება რა განვიდა პირველისა მამისა ადამისაგან, – ყოველი სიბოროტე შემოვიდა კაცთა შორის. აწ კიდევ ურჩების საშინელი ვნება ვსთქვათ. ურჩება კაცთა შორის ღვთის მოყვარების ცეცხლს დაშრეტს და განაქარვებს; და თუ ვითარ – საღმრთოს წერილის მაგალითით ვაჩუწნოთ. სამთა ყრმათა ქალდეველთა კეთილი ურჩება ჰყუწს, რომ ნაბუქოდონოსორ მეფეს არ დაემორჩილნენ და კერძს არ თაყვანისცეს; ამან კეთილმან ურჩებამან შემწუწლი ცეცხლი დამორიტა, რომ სამთა ყრმათა ვერა ავნო რა. ისმინეთ გულისწმის-ყოფით: თუ კეთილმან ურჩებამან შემწველი ცეცხლი დაშრეტა, უეჭველად თქუწნი ბოროტი ურჩება რომ მწყემსსა და სულიერს მამას ეურჩებით, თქუწნ შორის კეთილს ღუთის მოყვარების ცეცხლს დაშრეტს, ან კიდევ მორჩილების საქებლობა ვიწყოთ. ეს ზემო ქრისტეს მიერის სიტყვით აღმოიჩინა:

სამღვდელო დასთა მორჩილი – ქრისტეს ღვთისა მორჩილი არის, და ღვთისა მორჩილება თუ ვითარ კეთილი არის, მოკლედ სიტყვით ვაჩუქნოთ მათ, რომელნიც ჩემებრ უმეცარნი არიან, თორემ მეცნიერთ არა ესახმარება ამისი ჩუქნება, იციან თუ ვითარ ზესთა კეთილი არის ღვთის მორჩილება; მაგრამ ჩუქნ ჩუქნებრ უმეცართა ვამცნოთ. თუ პირველი მამა, ადამ, ურჩებამან სამოთხით განხადა, უეჭველად მორჩილება კაცთა სასუფეველად აღიყვანებს. აწ კვალად ურჩების ძნელი სიბოროტე ვსთქუათ. ურჩება ასე ძნელი არის: პირველად ეშმაკმან კაცთა ბუნება ურჩებით შეჰკრა და ტყუფ ჰყო; სანამდის ძე ღვთისა არ მოვიდა, მადამდის მისი დარღუფვა ვერ ვინ შეუძლო: სწამებს ამას მოციქული და იტყვის: „ამისთვის მოვიდა ძე ღვთისა, რათა დაარღვივნეს საცთურნი ეშმაკისანი“. საყვარელო! უფალი ჩუქნი იესო ქრისტე ვნების ჟამში კაცობრივის ვნებას არ მიჰყვა, თვისსა მამას ჰრქუა: „ნუ ნება ჩემი, არამედ ნება შენი იყავნ!“ თუ ჭემმარიტი ქრისტეს მოწაფე ხარ, მას მიემსგავსე მორჩილებითა, და როგორც ეს ვნების ჟამში კაცობრივის ნებას არ მიჰყვა და თვისსა მამასა მორჩილ ექმნა, – ეგრეთუფ შენს შორის ნებას ნუ მიყვები, შენს მწყემსს და სულიერს მამას დაემორჩილე, ქრისტეს მსგავსად შენც არქუ: „ნუ ნება ჩემი, არამედ ნება შენი იყავნ“. ეს ყოველსავე ცხადად იცით, რომ სამღვდელონი დასნი ქრისტეს მოწაფენი არიან და ქრისტეს მოწაფის ურჩი ულხინებელს სატანჯველს მიეცემა, ვითარცა ურჩი ქრისტეს მოწაფეთა ანანია, მიეცა ულხინებელს სასჯელს, რომ „დაეცა და სული წარხდა“, – ეგრეთუფ შენ ქრისტეს მოწაფეთა ურჩს წარგხდება სული სიცოცხლისა და მიეცემა ულხინებელსა ჯოჯოხეთისა სატანჯველსა.

საყვარელო! ურჩება ქრისტეს მოწაფეობის ნიშანი არ არის, უფროსად ეშმაკის მოწაფეობის ნიშანი არის; გულის ჯმის-ყოფით მოხედეთ მოღებულსა სახესა: ღმერთმან თავისის მოწაფეობის ნიშნად ადამს მორჩილება მისცა და უბრძანა: „ხისაგან ცნობადისა კეთილისა და ბოროტისა, არა შჰამო“. ეშმაკმან თავისის მოწაფეობის ნიშნად ურჩება და ხისა მის ჭამა ამცნო. მიხედე ცხადს ნიშნებს: სადამდის ადამ ღვთის მორჩილებაში იყო, მადამდის მისდა შედგომილად და მოწაფედ ირაცხებოდა; როდესაც მორჩილებიდან განვიდა – ღვთის მოწაფეობისაგან განსრული შეიქმნა და ეშმაკს დაემონა, – ეგრეთუფ შენ სადამდის მწყემსისა და სულიერისა მამისა მორჩი-

ლებაში ხარ – ჭეშმარიტი ქრისტეს მოწაფე ხარ; როდესაც მორჩილებიდან განხვალ – ქრისტეს მოწაფეობიდანაც განხვალ და ეშმაკის მოწაფე შეიქმნები. თუ ამითი არ დაირწმუნებ, აწ სხუა სიტყუა უნდა შემოვიღოთ: თუ შიში არა გაქუს ღვთისა, არც მოწაფე იქმნები მისი, და თუ მორჩილება არა გაქუს, არც შიში გექმნება; შიში ღვთისა მაშინ იქმნება შენ შორის, როდესაც მორჩილება გექმნება. უმტკიცესი და უჭეშმარიტესი სახე მოვიღოთ ამისი სამტკიცოდ; როდესაც აბრაჰამმა ღმერთს დამორჩილდა და ისაკის შეწირვა ინება, მაშინ ხმა უყო ანგელოზმან: „აწ ვუწყი რომ გეშინის შენ ღვთისა“, – ეგრეთუ შენ როდესაც კეთილს მორჩილებაში ხარ, მაშინ გიწოდებს დიდისა მამისა ზრახვისა ანგელოზი, უფალი იესო თვისად მოშიშად და მოწაფედ. დავსძინოთ სხუაცა: თუ მორჩილება არა გაქუს, არც ქრისტესთან ნაწილი და სამკვიდრებელი გექმნება; მოვიღოთ ამისი უძლიერესი სახე, როდესაც საშინელს სერობაზედ უფალი იესო მოწაფეთა თვისთა ფერხთა ჰბანდა, მაშინ დიდმან პეტრე მეტის მოშიშებისაგან მცირედ ურჩება აჩუწნა და მოახსენა ქრისტეს: „არა დამბანნე ფერხნი უკვე!“ მიხედე, თუ მცირედის ურჩებისათვის რა უბრძანა ქრისტემან: „უკეთუ არა დაგბანნე ფერხნი, არა გაქუნდეს ნაწილი ჩემთანა!“ მაშინ პეტრე ყოვლითურთ დამორჩილდა და ჰრქუა: „ნუ ხოლო ფერხნი, არამედ თავიცა და ხელნიცა ჩემნი!“ – ეგრეთუ შენ გეტყვის ურჩებისათვის: „არა გაქუნდეს ნაწილი ჩემთანა“; მაგრამ შენ ყოვლითურთ პეტრესებრ მორჩილება აჩუწნე, რათა ქრისტესთანა მიიღო ნაწილი და სამკვიდრებელი აწ და საუკუნეთა უკუნისამდე. ამინ.